

Fundació Jaume Bofill

DIFUSIO SOCIAL DEL CONEIXEMENT DE LA LLENGUA CATALANA

ANALISI DE LES DADES LINGÜISTIQUES DELS PADRONS
MUNICIPALS D'HABITANTS DE 1986 I ANTERIORS, DE CATALUNYA,
AMB REFERENCIA A LES ILLES BALEARS I AL PAIS VALENCIA.

per Modest Reixach i Pla

amb la col.laboració de
Joaquim Capellades
Manuel Falguera
Jacqueline Hall

Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura
Direcció General de Política Lingüística

1989

SUMARI GENERAL

INTRODUCCIO

Propòsit i natura d'aquest estudi
Continguts, límits i conceptes bàsics
Agraïments

CAPITOL I.- EL CENS LINGÜÍSTIC DE 1986

1. Antecedents
2. Disseny general de l'operació
 - 2.1. Nou marc jurídic
 - 2.2. Disseny del qüestionari
 - 2.3. Formalització de la pregunta
3. Desplegaments de l'operació
 - 3.1. Operació de camp per part dels ajuntaments
 - 3.2. Operació de camp per part del CIDC
 - 3.3. Creació de l'arxiu i codificació de les dades
 - 3.4. Pla de tabulació
4. Abast de les dades

CAPITOL II.- CONEIXEMENT DEL CATALÀ A CATALUNYA, AL PAÍS VALENCIÀ I A LES ILLES BALEARS I PITIÜSES

Les Illes
El País Valencià

CAPITOL III.- SITUACIÓ I EVOLUCIÓ DEL CONEIXEMENT DEL CATALÀ A CATALUNYA

1. Coeficient de competència (cc)
2. Coneixement de la llengua catalana a Catalunya

CAPITOL IV.- LLENGUA I TERRITORI

1. Províncies de Catalunya
2. Comarques
Evolució des de 1975 i 1981

CAPITOL V.- MUNICIPIS I LLENGUA

1. Ciutat de Barcelona
2. Ciutats de més de 25.000 habitants
3. Resta de capitals comarcals
4. Panorama general del coneixement del català als municipis de Catalunya

CAPITOL VI.- CORPORACIO METROPOLITANA DE BARCELONA (CMB)

1. Situació actual
2. Evolució des de 1975 i 1981
3. Bosses de no-catalanització

CAPITOL VII.- AUTOCTONS I IMMIGRATS

1. Origen de la població resident a Catalunya
2. Lloc de residència dels immigrants
3. Coneixement del català segons origen
Comunitats d'origen i coneixement del català
4. Coneixement del català dels immigrants segons edat
5. Coneixement del català i lloc de residència dels immigrants
6. Evolució del coneixement del català per origen
7. Temps de permanència a Catalunya
Coneixement del català i temps de permanència
Anys de permanència i lloc de residència
Evolució per períodes d'arribada d'un cens a l'altre

CAPITOL VIII.- LLENGUA I EDAT

1. Dades generals sobre edat i coneixement del català
Edat i origen
Pes demogràfic i pes demolingüístic
Els infants de menys de 10 anys
2. Evolució del coneixement per edats
3. Panorama comarcal
Evolució des de 1975
4. Municipis de més de 25.000 h.
5. Edat i lloc de naixement

CAPITOL IX.- LLENGUA I PROFESSIO

1. Coneixement del català i professió
Diferències territorials
2. Evolució del coneixement del català per professions
3. Bosses socioprofessionals de no-catalanització
4. Els ensenyants i altres professions de més incidència social

CAPITOL X.- LLENGUA I GRAU D'INSTRUCCIO

1. Grau d'instrucció de la població de Catalunya
2. Grau d'instrucció i coneixement del català
La bossa més gran de no-catalanització
3. Evolució del coneixement del català segons nivell d'instrucció

CAPITOL XI.- LLENGUA CATALANA I SEXE

CAPITOL XII.- SINTESI I REFLEXIONS FINALS

Preàmbul

1. Coneixement de la llengua catalana
Catalunya
País Valencià i Illes Balears i Pitiüses
Conjunt dels tres països
Els dèficits
2. Evolució del coneixement del català i perspectives de futur
Progressos operats
La parla i la lectura
Vies d'aprenentatge
Perspectives de futur
El problema de la qualitat
3. La immigració
Factors d'integració
Desdramatització
Una qüestió crucial
Uns altres immigrants

4. L'ús del català, prova definitiva de la normalització
 - Coneixement i ús
 - Calen estudis sobre els usos
 - Coneixement passiu i actiu
5. Els censos lingüístics
 - Validesa
 - Conveniència
6. Cartografia

Cloenda

Bibliografia

INTRODUCCIO

La iniciativa d'algunes institucions públiques de la província de Barcelona d'aprofitar la renovació del Padró Municipal d'Habitants de 1975 per realitzar el primer cens lingüístic de gran escala fet a Catalunya ha tingut amb els anys una continuïtat i una expansió de què ens hem de felicitar. Aquella primera experiència que ara sembla tímida no ho fou gens en el seu moment. Calia no poc coratge per afrontar per primera vegada una empresa que suscitava reticències i recels de diversos ordres i per superar les dificultats de plantejament i d'execució en un clima polític d'indiferència, si no d'hostilitat.

Amb algunes modificacions importants, l'operació s'ha repetit en ocasió de les renovacions padronals posteriors. La de 1981 reduí sensiblement el contingut lingüístic del full padronal, però estengué l'aplec de dades a tot el territori de Catalunya i substituï la mostra central per la totalitat de la població empadronada. El cens lingüístic de 1986 ha fet un pas de gran abast: ja són tres les Comunitats Autònomes de llengua catalana que l'han dut a terme amb una mateixa metodologia, més rigorosa que la de 1975, un mateix contingut, més ample que el de 1981, i una mateixa formulació.

Propòsit i natura d'aquest estudi

La pila de dades demolingüístiques procedents de la renovació dels padrons municipals d'habitants de 1986 constitueix una informació bàsica per fer-se una idea força precisa sobre alguns aspectes de la situació sociolingüística del país i forneix pistes excel·lents d'estudi i d'acció.

Aquestes són justament les finalitats que ens hem proposat en elaborar l'estudi que ara presentem. Hem evitat els tecnicismes en l'exposició i les interpretacions marcadament teòriques, no perquè els creguem innecessaris, ben al revés, sinó perquè no són propis d'un treball descriptiu com aquest i engavanyarien una exposició que volem planera i assequible a tota persona no especialitzada.

El nostre és un estudi fonamentalment quantitatiu, amb totes les limitacions d'aquesta mena de treballs, però també amb tots els avantatges. Reconèixer les insuficiències de la metodologia emprada és una premissa essencial de tota anàlisi, tant des del punt de vista científic com deontològic. D'altra banda, no cal remarcar que entre el coneixement quantitatiu i el qualitatiu no sempre hi ha una frontera prou neta sinó que es tracta sovint d'una simplificació superficial i precipitada. Les xifres també són conceptes i abstraccions tan útils per conèixer i interpretar la realitat com les teories.

No serà sobrer aclarir que aquest estudi ha estat realitzat des de l'òptica d'una persona que desitja la normalització de la seva llengua i que malda perquè s'assoleixi. Es una actitud que no està pas renyida necessàriament amb el rigor científic. Preferim explicitar obertament la nostra posició prèvia més que no pas simular una imparcialitat que no tenim. En aquesta mena d'estudis és encara massa corrent la pràctica de treure conclusions més en funció d'uns principis ideològics o vitals inconscients o inconfessats que no pas d'una neutralitat real difícil d'assolir i de mantenir.

Gràcies a l'extensió del cens lingüístic de 1986 i a l'existència del censos anteriors, hem pogut incloure en aquest estudi una perspectiva geogràfica i temporal més àmplia que les de la majoria d'anàlisis existents. A la comesa encomanada d'explorar les dades lingüístiques del Padró Municipal d'Habitants del Principat de 1986, hi hem afegit pel nostre compte nombroses informacions sobre

el coneixement de la llengua catalana a les Illes i al País Valencià. Aquesta ampliació, tan necessària com plaent, ens ha permès d'oferir, per primera vegada en la història, dades oficials empíriques uniformitzades sobre el coneixement de la llengua als tres principals països de la comunitat lingüística catalana.

Per altre cantó, l'existència de censos anteriors, realitzats malauradament només a Catalunya, ha fet possible donar al nostre treball una dimensió diacrònica que enriqueix considerablement l'exposició. Les dades estadístiques, fredes i estàtiques quan són exclusivament sincròniques, esdevenen més càlides i vives amb la introducció de seqüències cronològiques, sobretot si la utilització d'aquestes seqüències deixa entreveure, com en el nostre cas, l'emergència de noves vitalitats de la llengua.

Continguts, límits i conceptes bàsics

El nostre estudi s'ocupa exclusivament del coneixement del català. Les dades lingüístiques del Padró Municipal d'Habitants de 1986 només fan referència al domini o competència. Aquesta circumstància ens impedeix de poder estudiar a partir d'aquesta font un altre aspecte tan bàsic per a la normalització com és l'ús de la llengua catalana.

Cal que precisem inicialment la noció de "coneixement de la llengua". En aquest treball ens ocuparem només d'aquell que podríem qualificar d'extensiu, quantitatiu o horitzontal. El nostre objecte d'estudi és l'extensió social del coneixement, no la intensitat o amplitud que en pot tenir un individu o un grup. Si, amb una expressió poc afortunada, diem que els joves sabem més català que els adults, significarà que hi ha més quantitat de joves que entenen, saben parlar, llegir o escriure aquesta llengua que no pas d'adults. Aquesta afirmació no té res a veure amb la riquesa, qualitat o genuïtat del català dels joves i dels adults.

L'amplitud i precisió de lèxic, l'abundància i domini de modismes o la morfologia més o menys correcta serien exemples del coneixement intensiu o vertical de què no ens ocupem.

Un altre concepte que apareix sovint en el decurs del treball és el d'integració lingüística, referit als immigrants. En servir-nos-en no partim de cap teoria concreta de la integració, ni pretenem establir-la. Ens limitem a utilitzar-la per indicar l'existència d'un domini alt del català sense pronunciar-nos sobre si això és suficient o no per afirmar l'existència d'una integració lingüística plena.

Les necessitats expositives ens porten sovint a utilitzar una terminologia que no pretén definir conceptes teòricament complexos sinó vehicular informacions globalitzadores. El vocabulari que utilitzem ha de ser, doncs, entès a partir més de les necessitats expositives que no pas de propòsits d'elaboracions teòriques pròpies d'altres estudis. Per això en el decurs del llibre utilitzarem deliberadament expressions diferents per explicar, qualificar o sintetitzar fenòmens semblants, per exemple, grau d'integració o d'apropament lingüístics, difusió o extensió del coneixement de la llengua, capacitat, competència, domini, ... La varietat d'expressions no solament evita el risc d'encunyar formulacions amb una pretenció teòrica de més abast que la desitjada, sinó que rebaixa la monotonia expressiva d'una exposició que s'ocupa constantment d'un mateix fet (el coneixement del català) a partir de variables diferents.

Un altre exemple del que volem aclarir ens el dóna la paraula "immigrat". Amb aquesta expressió indiquem aquelles persones que no són nascudes a Catalunya. No entrem en problemes més complexos o potser bizantins de si els nascuts a les Illes o al País Valencià són immigrants o no quan viuen a Catalunya, o de si cal dir "immigrants" en alguns casos i "immigrats" en altres. Són

qüestions sobre les quals no ens pronunciem perquè aquest no és l'objectiu d'aquest estudi.

Agraïments

En aquest apartat hem d'esmentar en primer lloc la Direcció General de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya, promotora i editora d'aquest treball, i la Fundació Jaume Bofill que ha assumit la responsabilitat de la seva realització i hi ha aplicat la infraestructura necessària. El Consorci d'Informació i Documentació de Catalunya ha processat les dades lingüístiques provinents dels padrons municipals i ha acceptat de redactar el capítol sobre metodologia del Padró. Jacqueline Hall ha col.laborat en l'organització de les dades, la revisió del text i la confecció de la cartografia. Núria Tomàs i Griselda Ramon han contribuït eficaçment en les tasques de preparació i presentació d'aquest treball.

Unicuique suum

CAPITOL I

EL CENS LINGÜÍSTIC DE 1986

per Joaquim Capellades i

Manuel Falguera

1. Antecedents

L'oportunitat d'aprofitar operacions censals o padronals per obtenir informació sobre el coneixement i ús de les llengües figura entre les recomanacions de les Nacions Unides(*) i la inclusió en els qüestionaris de preguntes sobre diferents aspectes sòcio-lingüístics (coneixement i ús de la llengua materna, aptitud per parlar altres idiomes, etc.) és pràctica habitual en més de trenta estats segons l'ONU. Països com Estats Units, Canadà, Suïssa, Bèlgica i el Regne Unit afegirien aquest tipus d'estudi en els seus programes d'explotació dels Censos. La realització de censos lingüístics a Catalunya vinculats a les operacions de Renovació del padró municipal d'habitants comença a adquirir una certa història a casa nostra.

L'any 1975 el Consorci d'Informació i Documentació de Catalunya, amb el suport de la Diputació Provincial de Barcelona i la CMB, dissenyà, distribuí i tabulà un full complementari al del padró d'habitants que, a més de comprendre les variables demogràfiques bàsiques, incorporava informació relativa a mobilitat obligada per treball i estudi i també a la llengua utilitzada a nivell familiar i el grau de coneixement del català. L'àmbit territorial d'aquella enquesta de propòsits múltiples fou la província de Barcelona i la metodologia estadística emprada fou la d'una mostra sistemàtica amb arrencada aleatòria independent per a cada secció censal del

(*) ONU, Principios y Recomendaciones relativos a los Censos de Población de 1970. Nova York, 1967.

municipi, que tenia, com a unitat última de mostratge, la llar, i la seva dimensió depenia del nombre d'habitants del municipi. (*)

En arribar l'any 1981, data en què calia procedir a la realització del cens de població i a una Renovació del padró d'habitants, la Generalitat de Catalunya dictà les disposicions adients per introduir la pregunta de coneixement del català i la d'any d'arribada a Catalunya en el qüestionari padronal dels municipis. Això va permetre, amb la col.laboració incondicional dels ajuntaments de Catalunya, la realització per primera vegada d'un autèntic cens sobre la comprensió del català, ja que la pregunta anava inclosa en el propi full padronal i, per tant, era formulada a tots i cadascun dels ciutadans de Catalunya.

Les institucions competents encarreguen al Consorci d'Informació i Documentació de Catalunya, com a organisme tècnic, l'execució i realització d'un projecte de recollida de a totalitat dels padrons municipals i de la creació d'un arxiu estadístic de Catalunya del qual es derivaren els estudis demogràfics, de mobilitat i lingüístics. El fet que les dades de llengua s'insertessin en el marc més general de l'arxiu de població de 1981, permet que els especialistes i els estudiosos del tema puguin disposar d'un instrument que possibiliti la realització d'anàlisis aprofundides en disposar alhora de totes les característiques padronals recollides en l'esmentat arxiu (sexe, edat, any d'arribada a Catalunya, nivell d'instrucció, etc.) i a més, sense limitacions de validesa territorial, ja que comprèn informació exhaustiva de tota la població de Catalunya.

(*) Així s'elegí la següent tipologia de mostra:

Municipis fins a 500 habitants:	100 %
Municipis de 500 a 2.000 habitants:	50 %
Municipis de 2.000 a 8.000 habitants:	20 %
Municipis de més de 8.000 habitants:	10 %

2. Disseny general de l'operació

2.1. Nou marc jurídic

La realització de la Renovació padronal de 1986 es caracteritza per la modificació del marc jurídic respecte dels anys anteriors amb la promulgació de la nova llei 7/1985 Reguladora de les Bases de Règim Local de 2 d'abril, que permet a les Comunitats Autònomes incidir en el tema del padró d'habitants facultant-les a afegir preguntes addicionals en virtut de la seva funció coordinadora, com estableix l'article 17 de l'esmentada llei.

Anteriorment, en les renovacions padronals de 1975 i 1981 el padró municipal d'habitants es regulava d'acord amb el Reglament de Població (Decret 65/1971 de 14 de gener), que establia la responsabilitat de la custòdia i formació del padró als ajuntaments sota la direcció del Instituto Nacional d'Estadística. A banda de les preguntes obligatòries a incloure en el qüestionari que eren fixades per l'article 91 de l'esmentat reglament, els ajuntaments podien incloure "totes aquelles dades que l'Ajuntament estimi oportunes i que tendeixin a assegurar la qualificació veïnal". En base a aquesta facultat es varen afegir en els fulls de renovació les preguntes addicionals comentades anteriorment.

Les competències donades per la nova llei de Règim Local de 1985 van permetre la intervenció de les Comunitats Autònomes en l'operació padronal, intervenció que regulava la normativa estatal específica (*). Així la Generalitat de Catalunya publicà una Ordre de Presidència de 14 de febrer de 1986 que establia bàsicament:

(*) Reial Decret 1957/1985 de 24 de setembre.
Ordre del Ministeri d'Economia.

- un model de qüestionari únic i bilingüe per a tot el territori català.
- unes preguntes addicionals complementàries de les establertes per l'INE per a tot l'Estat.
- la facultat del Consorci d'Informació i Documentació de Catalunya per actuar com a organisme tècnic en nom de la Generalitat, coordinant i assessorant els ajuntaments en les tasques de la renovació del Padró.

2.2. Disseny del qüestionari

Com s'ha comentat en el punt anterior, es va proposar a tot Catalunya un model únic del full padronal que havia de tenir en compte les següents consideracions:

- incloure la totalitat de les preguntes proposades per l'Ordre del Ministeri d'Economia per a tot l'Estat.
- respectar escrupulosament totes les definicions, notes, formulació i ordre d'aquestes preguntes obligatòries a nivell estatal.
- incloure les preguntes d'interès autonòmic: coneixement del català, any d'arribada a Catalunya, activitat de l'empresa on es treballa, professió, municipi i província on es va a treballar o a estudiar i mitjà de transport utilitzat normalment.
- formalitzar tant les preguntes com les respostes precodificades i les notes en text bilingüe tal i com establia la legislació.
- tenir en compte el caràcter de document públic del padró municipal i per tant, l'ús que en fan els ajuntaments (consultes, rectificacions, ...).

Per a la laboriosa tasca de coordinar tots aquests aspectes, tècnics del Consorci van participar en diversos grups de treball a nivell estatal, autonòmic i local de l'any 1984.

El fet de parlar d'un qüestionari únic no suposa que aquest sigui "idèntic" en tots els municipis. S'ha de tenir en compte que els ajuntaments poden afegir les preguntes que considerin convenientes per tal d'assegurar les relacions jurídiques públiques i la bona gestió municipal. D'altra banda, la creixent informatització de l'administració local va fer que alguns ajuntaments optessin per un tipus de full adaptat per a la seva mecanització directa. En tots aquests casos els municipis havien de respectar els continguts i la formulació de les preguntes establertes en la legislació corresponent i lliurar al CIDC una còpia del full padronal proposat.

2.3. Formalització de la pregunta

La concreció de la pregunta de llengua va ser el fruit d'una estreta col.laboració entre els tècnics del CIDC responsables del disseny general de l'operació padronal i del Departament de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya. Es varen contemplar diferents models de formulació tenint en compte experiències de censos estrangers i de Comunitats Autònomes de la resta de l'Estat amb llengua pròpia. Atès que la qüestió a plantejar era sobre el coneixement del català i no sobre l'ús de la llengua, s'arribà a un tipus de pregunta amb respostes precodificades en la qual el ciutadà havia de senyalar amb una X el quadrat que reflectia millor el seu nivell de coneixement del català.

Les respostes proposades eren:

1. No l'entén
2. L'entén
3. L'entén i el sap llegir
4. El sap parlar
5. El sap parlar i llegir
6. El sap parlar, llegir i escriure

Les definicions dels conceptes lingüístics eren les següents:

- una persona "entén" el català quan és capaç de comprendre una conversa sobre un tema corrent en català.
- una persona "sap llegir" el català quan és capaç de llegir textos corrents com anuncis, notícies de diari, etc.
- una persona "sap parlar" el català quan és capaç de mantenir una conversa en català sobre un tema corrent.
- una persona "sap escriure" el català quan és capaç de redactar notes, postals, etc. amb correcció suficient, encara que no sigui total.

Cal fer notar que, en virtut dels contactes tècnics i la col.laboració institucional entre les diferents Comunitats Autònomes, aquesta pregunta sobre el coneixement del català amb la mateixa formulació i definició dels conceptes lingüístics va ser inclosa en els padrons dels ajuntaments del País Valencià i de les Illes, per la qual cosa, per primera vegada, els estudiosos tenen

la possibilitat de comparar les dades del coneixement del català en tots els àmbits dels Països Catalans.

3. Desplegaments de l'operació

3.1. Operació de camp per part dels ajuntaments

La data de referència per a la renovació padronal era la de zero hores del dia 1 d'abril de 1986. A partir d'aquesta data els ajuntaments van iniciar la distribució dels fulls padronals entre els ciutadans per a la seva complimentació. La distribució era portada a terme pels agents empadronadors contractats pels propis ajuntaments els quals varen visitar tots els habitatges i similars de Catalunya.

Quant al sistema de resposta, era el legalment establert d'autoenumeració per part de la persona principal de la família, és a dir, que aquesta persona havia d'anotar les seves dades i les de la resta de membres de la família segons els criteris i les definicions proposades en el full. Tanmateix, alguna vegada i especialment en el cas de persones de menor nivell cultural, era l'agent el qui omplia el full.

Aquesta operació de camp es va desenvolupar en un període de temps que la legislació tant central com autonòmica establí en tres mesos. Tanmateix alguns municipis no van poder complir aquest termini per la qual cosa l'operació, en la pràctica, es perllongà fins a finals del mes de juliol.

Excepcionalment en alguns municipis petits es convocava la població a presentar-se a les oficines municipals en dies i hores determinades per recollir les dades. En aquest cas acostumaven a ser els funcionaris municipals qui omplien directament els qüestionaris segons les institucions del ciutadà.

3.2. Operació de camp per part del CIDC

La Direcció General d'Administració Local de la Generalitat de Catalunya dictà en data 5 de maig de 1986 una Resolució que regulava el procediment de lliurament pels ajuntaments al CIDC de la informació padronal per a la creació de l'arxiu estadístic de Catalunya. L'esquema d'actuació previst era bàsicament el següent:

- els ajuntaments que mecanitzaven els continguts del full padronal havien de trametre al CIDC una còpia del seu padró en cinta magnètica segons unes característiques tècniques definides en els annexos de la pròpia Resolució.

- les Diputacions catalanes que col.laboraven amb determinats ajuntaments en la mecanització de llurs padrons també havien de lliurar la conseqüent còpia informàtica amb el format oficial per tal d'incorporar-la a l'arxiu general.

- els municipis que no havien previst informatitzar els seus padrons ni amb recursos propis a través d'acords amb les Diputacions havien de facilitar els fulls originals al CIDC per a la seva gravació a efectes estadístics.

Per tal d'atendre aquesta situació va ser necessari organitzar una operació de recollida dels padrons dels municipis que es trobaven en aquest últim grup. Els documents eren recollits en el propi ajuntament pel personal del Consorci i transportats a Barcelona per a la seva gravació i posteriorment retornats al municipi. Això va suposar la creació d'una infraestructura de recollida, gravació i validació suficientment àgil com perquè l'estada dels documents padronals fora de les oficines dels serveis municipals fos la menor possible i com a màxim de deu dies.

La recollida de cintes dels ajuntaments que mecanitzaven per compte propi no va necessitar la creació d'una xarxa de recollida

a l'estil de la descrita amb anterioritat. Es va realitzar mitjançant una estreta col.laboració entre el personal informàtic dels ajuntaments i del CIDC, ja que la diversitat d'equips i de software en els municipis feien difícil en ocasions el compliment de la normativa establerta.

3.3. Creació de l'arxiu i codificació de les dades

Per a la creació de l'arxiu informatitzar del padró d'habitants i en conseqüència del cens lingüístic, s'ha realitzat diferents tipus de validació, tant informàtica com manual, amb l'objectiu de detectar possibles incompatibilitats entre els diferents camps, així com mesurar el nivell de respostes vàlides i la fiabilitat i rigor de la informació gravada.

D'altra banda s'ha de tenir en compte que, malgrat que la pregunta específica de coneixement de la llengua catalana era precodificada, part de la resta de qüestions recollides corresponien a preguntes obertes (informació no precodificada ni numèrica) que precisaven, per a la seva tabulació, ésser prèviament codificades. En l'esmentada resolució de la Direcció General d'Administració Local s'establia que els ajuntaments que informatitzaven el padró municipal d'habitants pel seu compte o a través de les Diputacions provincials podrien optar per les següents possibilitats.

1. Lliurar aquesta informació sense codificar, amb la gravació de les respostes literals dels ciutadans.
2. Lliurar informació tant en literals com en codis en cas de codificar i processar les respostes donades.
3. Lliurar únicament la informació codificada deixant a blancs les posicions de l'enregistrament oficial destinades a la gravació dels camps literals.

En aquest últim cas, els codis havien de ser necessàriament els proposats pel CIDC per tal de garantir l'homogeneïtat de criteris (*).

Els padrons municipals d'habitants lliurats seguint els models 1 i 2, això com els recollits i gravats directament pel CIDC, van ser codificats en les dependències del Consorci utilitzant un software de codificació automàtica desenvolupat per la pròpia institució.

Aquests codificadors permeten convertir les respostes obertes, donades pels ciutadans relatives a províncies i municipis, tant de naixement com de procedència, nacionalitat, títol acadèmic, activitat de l'empresa i professió, als codis oficials proposats.

Pel que fa als municipis que graven a través del model 3 (lliurament de les dades codificades sense literal), s'ha tabulat la informació rebuda després de verificar que els codis utilitzats estessin dintre dels valors admesos, però sense verificar la correspondència literal-codi, ni poder recuperar la informació no codificada que ha anat a ampliar la columna dels "no hi consta".

3.4. Pla de tabulació

El pla de tabulació utilitzat en la renovació padronal de 1986 es caracteritza per ser molt més ampli que el realitzat en ocasions anteriors, especialment pel què fa referència al desglossament temàtic, ja que s'introdueixen tabulacions encreuades que no van poder ser possibles en l'anterior Cens Lingüístic de 1981. Així les variables lingüístiques bàsiques apareixen publicades(**)

(*) CIDC. Padrons municipals d'habitants de Catalunya. 1986. Manuals de Codis. Barcelona 1986.

(**) CIDC. Padrons municipals d'habitants de Catalunya. 1986. Cens Lingüístic. Barcelona 1988.

encreuades per sexe, edat, anys de residència a Catalunya, lloc de naixement i nivell d'instrucció pels àmbits territorials de Catalunya, províncies, comarques i municipis de més de 5.000 habitants. D'altra banda, a finals del 1987 es va publicar un primer recompte de les variables lingüístiques bàsiques que, malgrat presentar-se com a dades provisionals no es desviaren substancialment de les definitives. Aquesta tabulació es va efectuar per a tots els municipis de Catalunya (*). Cal esmentar també una tabulació addicional feta pel Consorci en base a un conveni signat amb el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya per a àmbits territorials específics.

Cal destacar que, a més de la tabulació de les respostes directes dels ciutadans, s'ha tabulat també unes categories creades per addició dels nivells de resposta directa. Aquesta tabulació addicional s'ha fet per tal de donar una visió més sintètica i atès que per a l'estudiós pot tenir el conèixer resultats com el nombre total de persones que dominen una funció (entendre, llegir, parlar o escriure), tant si és l'única que dominen o en dominen d'altres. Les categories utilitzades són les següents:

"L'entén" com a suma dels nivells 2, 3, 4, 5 i 6

"El sap parlar" com a suma dels nivells 4, 5 i 6

"El sap llegir" com a suma dels nivells 3, 5 i 6

"El sap escriure" com a nivell 6

(*) CIDC. Padrans municipals d'habitants de Catalunya. 1986. Coneixement del Català. Dades provisionals. Barcelona 1987.

4. Abast de les dades

Com ja s'ha comentat, l'arxiu estadístic creat pel CIDC conté la totalitat de les dades referents a la població de dret de Catalunya. Tanmateix, com és usual en publicacions d'aquestes característiques, les taules publicades fan referència a la població de més de dos anys, atès que en edats inferiors és difícil precisar el grau de comprensió d'una llengua.

Cal remarcar que el tractament informàtic i estadístic s'ha fet sobre la totalitat de l'arxiu sense recórrer a cap mena de tractament mostral que pugui limitar l'abast de les dades obtingudes.

Pel que fa a l'exhaustivitat de les dades, cal distingir entre l'exhaustivitat de la recollida i la de les dades registrades en els qüestionaris. Referent al primer aspecte, el CIDC no ha realitzat cap operació específica per a verificar-ne el nivell d'abast, que es preveu molt alt atesa la natura d'arxiu de gestió municipal que té el padró municipal d'habitants i, com a conseqüència, l'interès que té per als ajuntaments l'exhaustivitat i fiabilitat d'aquesta informació.

L'exhaustivitat de les respostes en el qüestionari és variable segons el tipus de pregunta formulada. En tractar-se de pregunta precodificada, el nivell de respostes vàlides pel que fa a les variables lingüístiques és del del 99,7%. En tots els casos, en les dades publicades s'han fet constar les mancances d'informació en les corresponents columnes de "no hi consta", sense haver-se procedit a cap mena de tractament estadístic de la no resposta. Malgrat això, alguns ajuntaments varen lliurar al CIDC els seus padrons amb un repartiment proporcional d'aquestes absències d'informació i, per tant, amb un nivell de no consta nul. Aquesta decisió va ser presa pels tècnics municipals en constatar la seva manca de significació estadística.

CAPITOL II

CONEIXEMENT DEL CATALA A CATALUNYA, AL PAIS VALENCIA I A LES ILLES BALEARS I PITIUSES

En aquests primers capítols presentarem i analitzarem les dades sobre el coneixement de la llengua catalana en funció de les diverses unitats territorials existents en tota comunitat àmplia. Encara que el nostre estudi tingui per objecte el Principat de Catalunya, no sabríem enfil·lar el tema sense donar, primer, un cop d'ull general sobre el coneixement de la llengua en els tres principals països de la comunitat lingüística catalana: País Valencià, Illes Balears i Pitiüses i Catalunya. Només hi manca la Franja de Ponent perquè hi siguin compreses totes les terres catalanes pertanyents a l'Estat espanyol. Una vegada més hem de lamentar no poder disposar encara d'informació semblant sobre la resta de Països Catalans.

Si bé és cert que el cens lingüístic s'ha realitzat en aquests tres llocs de forma independent per raó de les tres administracions autonòmiques de què depenen, amb tots els inconvenients que comporta la realització i l'explotació per separat d'un tema comú a tots ells com és la llengua, també ho és que per primera vegada podem disposar de dades de conjunt provinents d'un cens realitzat amb criteris homogenis sobre una població global d'uns deu milions i mig d'habitants que, a efectes d'anàlisi lingüística dels padrons municipals, queden reduïts a poc més de deu milions pel fet d'haver descomptat els menors de dos, tres i sis anys a Catalunya, al País Valencià i a les Illes respectivament.

La taula número 1 presenta les dades lingüístiques dels tres països de dues formes. A l'apartat 1a hi ha tabulades les freqüències corresponents a cada una de les sis opcions de

resposta que figuraven als fulls padronals de 1986. A 1b les dades dels padrons han estat agrupades en quatre grans blocs corresponents a les quatre modalitats fonamentals de coneixement de la llengua: comprendre-la, saber-la parlar, llegir i escriure. Els avantatges d'aquesta darrera distribució en quatre apartats-facilitat i rapidesa de manipulació, presentació i comprensió de les dades lingüístiques- han fet que l'hàgim adoptada com a base en totes les anàlisis que presentem en aquest llibre. L'adopció d'aquest esquema, més clar i sintètic, d'anàlisi i presentació no significa pas una desqualificació de la formulació aparentment més complicada, que figurava als fulls padronals. A més dels avantatges que l'esquema 1a té com a tècnica, precisa i progressiva, d'exploració del coneixement que cada persona que s'empadrona pot tenir de la llengua, hi ha alguna informació que 1a conté i 1b no recull específicament. Per exemple, el nombre de persones que saben llegir però no parlar el català, fenomen reduït estadísticament però significatiu, molt més freqüent a Catalunya que als altres dos països.

En el conjunt de les tres comunitats autonòmiques el coneixement de la llengua catalana és absolutament massiu pel que fa a la comprensió i, àmpliament majoritari, a la parla. Gairebé la meitat de la població la sap llegir, però només una cinquena part és capaç d'escriure-la. La relació entre escriptura, lectura, parla i comprensió és exactament aquesta: 1-2,1-2,7-3,9, o sigui, de simple a quàdruple. La distància més curta es dona entre la lectura i la parla. La primera dista tant de l'escriptura com la segona de la comprensió. La dispersió de freqüències de les quatre modalitats de coneixement és, doncs, molt accentuada.

Mentre les Illes sobresurten en la proporció de persones que saben parlar el català i Catalunya en la de les que són capaces de llegir-lo i escriure'l, el nivell de comprensió és pràcticament el mateix en aquestes dues comunitats. El País Valencià resta molt per sota en totes les modalitats de coneixement de la

llengua. Els desnivells més accentuats es donen en la lectura (36,2 punts) i l'escriptura (24,5 punts) entre Catalunya i el País Valencià. Aquest darrer també es troba molt per sota de les Illes en la lectura (21,7 punts) i en la parla (21,4 punts).

Per fer una comparació més globalitzadora entre les tres zones podem recórrer al coeficient de competència (cc)(*) que figura al peu de la taula 1a. El conjunt dels tres països se situa a 0,53 sobre un màxim possible d'1. Catalunya va en primer lloc amb un cc de 0,62, seguida a poca distància per les Illes amb 0,56. El País Valencià resta enrera: 0,39.

Tenint en compte que les xifres de la taula núm. 1 no comprenen, d'una banda, els menors de sis anys a les Illes, els menors de tres al País Valencià i els menors de dos a Catalunya i, d'altre cantó, els andorrans, els catalans de Catalunya del Nord i de l'Alguer, els residents a la Franja i tots els catalans no empadronats als Països Catalans, podem avançar la hipòtesi que entenen el català més de nou milions de persones, el saben parlar més de sis, el saben llegir més de cinc i, escriure, prop de dos i mig.

Al darrer capítol d'aquest estudi donarem dades més unificades sobre el coneixement de la llengua a aquestes tres comunitats autònomes. Ara, en una primera aproximació, creiem convenient exposar els resultats globals del cens lingüístic, tal com han estat elaborats i publicats separatament per les tres comunitats, en els quals no està unificada l'edat de la població censada. Pel que fa al País Valencià, donarem primer les dades que el comprenen tot i, després, en descomptarem les comarques de llengua castellana.

(*) Coeficient calculat a partir de les quatre variables esmentades -entendre'l, saber-lo parlar, llegir i escriure- que pot variar teòricament entre 0-absència total del coneixement- i 1-coneixement total per part de tota la població- (vegeu pàg. 34).

Taula núm. 1

Coneixement de la llengua catalana a les Illes Balears
i Pitiüses, al País Valencià i a Catalunya.
Xifres absolutes (en milers de persones) i relatives. 1986

1a. Tabulació de les respostes directes del full padronal

	Illes (1)		País Valencià (2)		Catalunya (3)		Total	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
No l'entén	62	9,9	823	22,9	549	9,4	1.434	14,2
L'entén, no el sap parlar	98	15,6	868	24,1	1.181	20,2	2.147	21,3
L'entén i llegeix, no el parla	19	3,1	126	3,5	358	6,1	503	5,0
El sap parlar	175	27,9	1.030	28,6	564	9,6	1.769	17,5
El sap parlar i llegir	165	26,4	498	13,9	1.340	22,9	2.003	19,9
El sap parlar, llegir i escriure	104	16,6	253	7,0	1.844	31,5	2.201	21,8
No contesta	4	0,6	--	--	20	0,3	24	0,2
Total	627	100	3.598	100	5.856	100	10.081	100
cc (4)		0,56		0,39		0,62		0,53

1b Població que entén, sap parlar, llegir i escriure el català

	l'entén		el sap parlar		el sap llegir		el sap escriure		Total hab.	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs	%
Illes (1)	561	89,6	444	70,8	289	46,0	104	16,6	627	100
País Valencià (2)	2.775	77,1	1.781	49,4	877	24,3	253	7,0	3.599	100
Catalunya (3)	5.287	90,3	3.748	64,0	3.542	60,5	1.844	31,5	5.856	100
TOTAL	8.623	85,5	5.973	59,2	4.707	46,7	2.201	21,8	10.082	100

Font: Dades procedents dels padrons municipals d'habitants de 1986. Elaboració pròpia.

(1) Dades sobre la població de 6 i més anys.

(2) Dades sobre la població de 3 i més anys, incloses les comarques de llengua castellana.

(3) Dades sobre la població de 2 i més anys.

(4) Vegeu pàg. 34

Les Illes

El coneixement del català a les Illes és molt elevat pel que fa a la comprensió i a saber parlar-lo. Baixa considerablement la lectura i, encara més, l'escriptura. Menorca és l'illa amb índexs de coneixement més alts, seguida de Mallorca. Eivissa i Formentera es situen força per sota de les altres illes. A Ciutat de Mallorca la comprensió i la parla són inferiors a la mitjana general de les illes i a la de l'illa de Mallorca, mentre que la lectura és lleugerament superior i l'escriptura pràcticament igual.

Els coeficients de competència(*) sintetitzen aquestes diferències. Menorca té el més alt, seguida de l'illa i ciutat de Mallorca, totes per sobre de 0.5. Eivissa i Formentera resten per sota (vg. taula núm. 2), a una distància força considerable de Menorca.

Els dèficits absoluts a les Illes són els següents:

no entenen el català	58.118	persones
no el saben parlar	179.055	"
no el saben llegir	334.526	"
no el saben escriure;	518.835	"

(*) vg. pàg. 34.

Taula núm. 2

Coneixement del català a les Illes Balears i Pitiüses 1986.
 Percentatges sobre el total de població de 6 i més anys.

	Mallorca	Menorca	Eivissa i For- mentera	TOTAL	Ciutat de Mallorca
L'entén	89,7	94,6	83,4	89,6	87,6
El sap parlar	70,4	84,6	61,8	70,8	61,6
El sap llegir	46,5	60,4	29,8	46,0	47,2
El sap escriure	16,0	26,4	12,4	16,6	16,5
cc (*)	0,56	0,67	0,47	0,56	0,53
N (en milers)	509	55	63	627	272

Font: Govern Balear; Padró Municipal d'Habitants 1986. V.I, Part I
 Resultats Generals. 1987. Elaboració pròpia.

(*) Vg. pàg. 34.

El País Valencià

El coneixement del català hi és força més baix que a les Illes i al Principat. Tot i essent una gran majoria els qui l'entenen, la meitat no el saben parlar, només una quarta part de la població el sap llegir, i constitueixen una minoria gairebé residual els que el saben escriure. La província amb més dèficits és la d'Alacant, seguida a força distància de les de València i Castelló (vg. taula núm. 3).

Els coeficients de competència són molt baixos a les tres províncies, especialment a Alacant. El cc mitjà general del País Valencià resta molt per sota dels de les Illes i del Principat. Cal tenir en compte, però, que, de les dades referents al País Valencià, no s'han desagregat encara les relatives a les zones de parla castellana. Ho farem després de presentar aquesta visió sobre el conjunt del País.

Si analitzem la situació del País Valencià comarca per comarca (vg. taula núm. 4), veurem que, en 27 de les 34 comarques, la immensa majoria de la població entén el català i, en 17 d'elles, el sap parlar. Les xifres baixen en picat a tot arreu quan es tracta de la lectura i de l'escriptura.

Els coeficients de competència comarcals, afectats fortament per les deficiències en la lectura i l'escriptura, posen en relleu una gran diversitat de situacions. Comparant-los amb els del Principat observarem que els més alts del País Valencià (El Comtat, La Ribera Alta, La Vall d'Albaida, Baix Maestrat, Els Ports...) estan lleugerament per damunt dels corresponents a les comarques més deficitàries de Catalunya (Baix Llobregat i Vallès Occidental).

El cc de la ciutat de València és igual als de Sant Adrià de Besòs

i Viladecans, que són els més baixos de Catalunya després de Santa Coloma de Gramenet.

De totes maneres aquesta semblança de les xifres no significa que la situació, i sobretot l'evolució, siguin les mateixes.

Taula núm. 3

Coneixement de la llengua catalana al País Valencià per províncies, incloses les zones de llengua castellana. 1986.

Població de 3 i més anys. Percentatges.

	Alacant	Castelló	València	TOTAL
L'entén	60,6	90,3	84,0	77,1
El sap parlar	36,5	67,0	53,4	49,4
El sap llegir	13,1	28,6	30,0	24,3
El sap escriure	4,4	8,7	8,2	7,0
cc	0,29	0,49	0,44	0,39
N (en milers)	1.169	422	2.007	3.599

Font: Generalitat Valenciana, Conselleria d'Economia i Hisenda; Padró Municipal d'Habitants 1986. Coneixement del valencià. 1987. Elaboració pròpia.

Taula núm. 4

Coneixement del català de la població de tres i més anys
del País Valencià, per províncies i comarques. (*) 1986

	població de >3 anys, en milers	l'entén	el sap parlar	el sap llegir	el sap escriure	cc
<u>Alacant</u>						
L'Alacantí	313	60,1	26,2	11,7	7,5	0,37
L'Alcoià	105	92,9	68,6	25,2	7,7	0,49
Alt Vinalopó	44	33,8	18,0	7,8	2,6	0,16
Baix Segura	157	6,7	2,4	1,1	0,4	0,03
Baix Vinalopó	201	76,3	39,9	8,0	2,9	0,32
El Comtat	15	98,5	91,7	39,9	15,9	0,62
La Marina Alta	98	85,9	75,4	30,9	11,0	0,51
La Marina Baixa	90	72,9	48,6	17,7	7,5	0,37
Vinalopó Mitjà	136	51,4	29,6	9,3	2,4	0,23
<u>Castelló</u>						
L'Alcalatèn	15	97,8	86,4	23,7	8,0	0,54
L'Alt Maestrat	10	99,1	93,9	22,4	6,4	0,55
Alto Mijares	5	55,2	4,3	4,5	0,9	0,16
Alto Palancia	23	52,9	7,4	6,8	1,8	0,17
Baix Maestrat	55	96,5	85,2	31,8	11,0	0,56
La Plana Alta	165	89,3	62,4	31,3	8,4	0,48
La Plana Baixa	144	94,8	72,1	29,8	9,7	0,52
Els Ports	6	96,2	92,3	26,6	9,9	0,56
<u>València</u>						
El Camp de Morvedre	68	83,5	44,9	22,3	6,0	0,39
El Camp del Túria	67	94,0	76,4	28,5	8,2	0,52
La Canal de Navarrés	16	42,8	10,9	9,3	1,4	0,16
La Costera	60	97,9	87,2	34,4	10,7	0,58
L'Horta Nord	156	88,1	57,3	30,0	8,6	0,46

(*) Utilitzem la divisió i nomenclatura comarcals de la Generalitat Valenciana.

L'Horta Oest	234	74,6	32,9	19,1	5,0	0,33
L'Horta Sud	129	89,7	59,9	27,8	10,5	0,47
La Hoya de Buñol	31	54,1	9,0	7,1	1,6	0,18
La Plana de Utiel-						
Requena	37	13,4	2,7	2,5	1,1	0,05
La Ribera Alta	189	96,6	86,4	37,5	14,6	0,59
La Ribera Baixa	68	97,4	89,9	31,2	12,3	0,58
Rincón de Adamuz	4	6,3	1,4	1,2	0,3	0,02
La Safor	126	97,7	86,3	30,2	12,0	0,57
Los Serranos	17	44,8	4,6	4,8	0,8	0,13
València	707	82,1	39,7	36,3	6,7	0,41
La Vall d'Albaida	76	98,3	90,7	33,6	13,2	0,59
El Valle de Ayora	11	15,2	2,8	2,0	0,6	0,05

Font: Generalitat Valenciana, Conselleria d'Economia i Hisenda; padró municipal d'habitants, 1986. Coneixement del valencià. 1987. Elaboració pròpia.

Si descomptem de les xifres donades fins ara les corresponents a la població de les comarques considerades de llengua castellana (Alt Vinalopó, Alto Mijares, Alto Palancia, Baix Segura, Hoya de Buñol, Canal de Navarrés, Rincón de Adamuz, Los Serranos, Plana de Utiel-Requena, Valle de Ayora i Vinalopó Mitjà), el coneixement del català resulta òbviamment més alt, com es manifesta a la taula núm. 4 bis.

Taula núm. 4 bis

Coneixement del català de la població de 3 i més anys del País Valencià, excloses les comarques de llengua castellana. 1986. Xifres absolutes en milers de persones i percentatges.

	Població total	No l'entén	L'entén	El sap parlar	El sap llegir	El sap escriure	cc
abs.	3.117	496	2.621	1.720	851	246	
%	100	15,9	84,1	55,2	27,3	7,9	0,44

Font: Generalitat Valenciana. Conselleria d'Economia i Hisenda. Padró Municipal d'Habitants, 1986. Coneixement del Valencià. 1987. Elaboració pròpia.

CAPITOL III

SITUACIO I EVOLUCIO DEL CONEIXEMENT DEL CATALA A CATALUNYA

Passem ara al tema central del nostre estudi que és la situació i l'evolució del coneixement de la llengua catalana al Principat de Catalunya. Però abans de procedir a la presentació i anàlisi de les dades globals dedicarem un apartat a un aspecte metodològic referent a l'avaluació general del coneixement de la llengua. Es tracta del "coeficient de competència", mesura que ja hem introduït en el segon capítol i que continuarem utilitzant al llarg de l'estudi.

1. Coeficient de competència (cc)

El cens lingüístic de 1986 s'ha basat en quatre variables lingüístiques bàsiques que són entendre el català oral i saber-lo parlar, llegir i escriure. Tenim, doncs, informació per a cada persona sobre quatre propietats lingüístiques binàries subjectives, és a dir, sobre si posseeix a no posseeix, a criteri seu, cada una d'aquestes quatre competències. Podem saber, per tant, respecte al conjunt del país i als subgrups que vulguem establir, quants individus -en nombres absoluts i percentatges- creuen tenir o no cadascuna de les quatre capacitats lingüístiques esmentades.

Que sapiguem, les tècniques sòcio-linguogràfiques no han comptat fins ara amb un instrument que permeti integrar en un sol concepte matemàtic les quatre competències lingüístiques bàsiques de què avui disposem sobre la població de tres països catalans. La inexistència d'aquesta eina ens obliga a treballar amb quatre dades per separat, cosa que dificulta i complica tant la descripció i l'anàlisi de les situacions sociolingüístiques com les comparacions sincròniques i diacròniques. Manca, doncs, una mesura única que les integri.

Ja vam trobar-nos amb aquesta dificultat en estudiar el cens lingüístic del 1975. Aleshores vam idear una solució que ens va permetre una integració de les variables lingüístiques d'aquell cens. En dèiem "índex general de catalanització lingüística". Integrava, tot ponderant-les, tres variables lingüístiques en un sol concepte. Vegeu més detalls a Reixach 1985. pàg. 34, 36, 37, 44.

Una reflexió més acurada ens ha fet veure alguns inconvenients d'aquell índex, en particular una certa arbitrarietat en la ponderació que hi vam introduir, com també la barreja de variables lingüístiques de competència i d'ús.

La base teòrica del coeficient de competència (cc) que utilitzem al llarg de tot aquest estudi és molt senzilla. Partim d'una situació lingüística ideal de total normalització. Seria aquella en què tota la població entén i sap parlar, llegir i escriure la llengua del país. Aquesta situació no existeix evidentment enlloc perquè a totes les societats hi ha individus que, pel fet de ser forasters o de no haver tingut prou accés a la instrucció per causes socials o patològiques, no entenen o no saben parlar, llegir o escriure la llengua de la comunitat en què viuen.

El coeficient de competència es construeix en relació amb aquesta situació òptima a la qual es compara la situació real. El grau màxim del cc és 1. Equivaldria a aquella situació en què tothom entengués i sabés parlar, llegir i escriure la llengua del lloc on resideix. És un coeficient brut perquè conté factors extra-lingüístics (grau d'instrucció sobretot, del qual depèn l'analfabetisme, però també altres de menys incidència com incapacitats mentals o fisiològiques).

El cc que utilitzem engloba les quatre variables lingüístiques d'entendre, saber parlar, llegir i escriure el català. La lectura i l'escriptura són les variables que poden introduir en el cc una càrrega més alta d'ingredient no lingüístic pel fet que, teòricament, poden existir societats totalment normalitzades lingüísticament parlant en les quals tothom o una gran massa siguin analfabets. Però aquest no és el cas de les societats modernes desenvolupades en què, d'una banda, la instrucció primària és absolutament general, i, de l'altre costat, la llengua pròpia es troba del tot integrada en el sistema educatiu de manera que resulta anòmal no saber llegir i expressar-se per escrit en la llengua del país. Per tots aquests motius ens hem decidit finalment a construir el cc a base de les quatre variables sense excloure'n la lectura ni l'escriptura. Es, doncs, un coeficient brut però no menys útil, com tants n'hi ha en les ciències socials: economia, demografia, sociologia, psicologia...

En diem coeficient de competència perquè es refereix exclusivament al domini o capacitat i no a l'ús o actuació. Una persona pot ser teòricament capaç d'entendre, llegir i expressar-se verbalment o per escrit en una llengua i no fer-ho habitualment o constantment. Té, doncs, la competència encara que no l'exerceixi o practiqui amb assiduitat. El cc quantifica i engloba la competència, no la freqüència d'ús, tema, aquest últim, d'una importància capital com subratllarem en les conclusions, però que no podem abordar aquí ja que no figura en el full padronal de 1986.

Com tot intent de globalització, el cc té evidentment tota una colla d'inconvenients de què parlarem després. Malgrat això, creiem que omple un buit existent en la socio-linguografia que no disposa de cap instrument per integrar en un sol concepte les variables bàsiques del domini d'una llengua. La seva utilitat es pot demostrar amb un exemple ben senzill: fa 25 anys existien a Catalunya petits nuclis rurals en què tothom entenia el català i s'hi expressava. Però pocs sabien llegir-lo i pràcticament ningú era capaç d'escriure'l. El cc reflectiria aquesta situació amb un nivell d'aproximadament 0,50 sobre 1. La població posseeix dues de les quatre competències bàsiques del domini d'una llengua.

La fórmula de càlcul del cc és molt senzilla. Consisteix a sumar els percentatges corresponents als posseïdors de cada una de les quatre competències lingüístiques i dividir el resultat per 400:

$$cc = \frac{\% C + \% P + \% Ll + \% E}{400}$$

(C=comprendre P=saber parlar Ll=saber llegir E= saber escriure)

El cc és, de fet, la mitjana de les quatre variables, expressades en percentatges, dividida per cent. Pot ser positiu o negatiu

segons que es tingui en compte els individus que tenen o no tenen les competències.

Un cop exposades la significació i utilitat del coeficient de competència, com a mesura global i integradora de les quatre competències lingüístiques bàsiques, cal matisar i fins relativitzar el seu abast. Com tota tècnica mètrica, construïda a partir de la suma no solament d'individus sinó també de variables diferents, resulta forçosament polisèmica. El nostre cc dóna el mateix valor a la comprensió que a la parla o l'escriptura, que són competències de significació sociolingüística molt desigual. Una llengua que tothom parlés però que ningú no escrivís es trobaria en una situació radicalment diferent de la d'una llengua que tothom escrivís, però que ningú no parlés. En canvi, en ambdós casos el cc seria el mateix perquè el pes específic de cada variable, no la freqüència, és el mateix.

Un cert grau de polisèmia és inherent a tota abstracció conceptual i numèrica d'origen plural, cosa que no l'invalida com a eina d'anàlisi o de mesura si en la seva utilització no es perd la memòria dels seus límits i de la seva possible diversitat de significació.

Acabem aquest excursus recordant que, si les situacions teòriques possibles d'una llengua poden ser molt diverses, la del català es troba entre unes coordenades molt concretes que redueixen considerablement els marges de polisèmia de la mesura global que proposem.

2. Coneixement de la llengua catalana a Catalunya

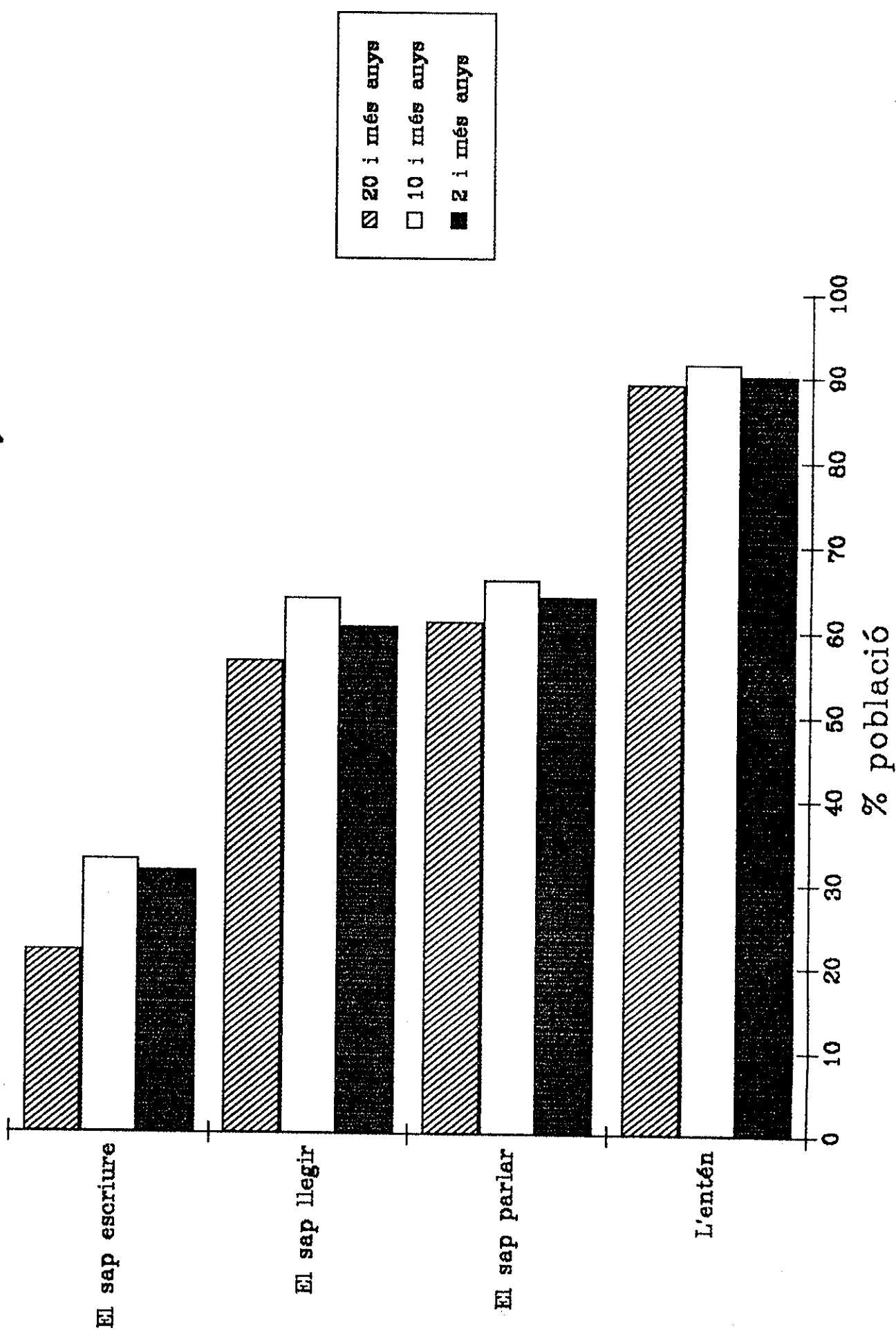
El 1986, a Catalunya, la comprensió del català se situa per sobre del 90 % de la població de dos i més anys, la capacitat de parlar-lo i de llegir-lo oscil·la entre el 64 % i el 60 % i, d'escriure'l, passa del 31 %. Les variables bàsiques (entendre, parlar-llegir i escriure) se situen a una distància regressiva d'uns 30 punts cada una, cosa que mostra els grans dèficits existents encara en el domini de la llengua parlada, llegida i, sobretot, escrita (vg. taula núm. 5).

Aquests dèficits, en xifres absolutes o reals, són els següents:

no entenen el català:	548.754 persones
no el saben parlar:	2.088.141 persones
no el saben llegir:	2.293.942 persones
no el saben escriure:	3.991.461 persones

Si en lloc de partir de la població de dos i més anys, prenem com a base els de deu i més anys, el coneixement augmenta lleugerament en totes les seves modalitats. La incidència de la població més infantil és, per tant, lleument negativa. En canvi, no passa igual si prescindim de la població de menys de vint anys i només tenim en compte la major d'aquesta edat; les xifres de coneixement baixen totes; l'escriptura, en primer lloc, però també de manera notòria la lectura i la parla. Com veurem més endavant en l'anàlisi per edats, entre els adolescents i els joves hi ha molt menys dèficit quantitatiu de coneixement de la llengua que entre els adults.

Gràfic núm. 1. Coneixement del català per part de la població de Catalunya de 2 i més anys, de 10 i més anys, i de 20 i més anys. 1986

Taula núm. 5
 Coneixement del català per part de la població de Catalunya,
 de 2 i més anys, de 10 i més, i de 20 i més. 1986.

	Població de 2 i més anys	Població de 10 i més anys	Població de 20 i més anys
Entén el català	90,3	91,7	89,2
El sap parlar	64,0	65,8	61,0
El sap llegir	60,5	63,7	56,4
El sap escriure	31,5	32,8	21,8
cc	0,62	0,64	0,57
N (en milers)	5.856	5.191	4.200

Font: Dades del CIDC, procedents dels padrons municipals
 d'habitants de 1986. Elaboració pròpia.

Malgrat els avenços indubtables realitzats aquests darrers cinc o deu anys de què ens ocuparem més endavant, els dèficits existents són enormes. Cinquanta anys de persecució i de marginació d'una llengua minoritària en el conjunt de l'Estat espanyol i afeblida per hàbits diglòssics seculars, anys durant els quals, a més a més, s'ha produït una onada massiva d'immigració castellanoparlant, xifrabla en més de dos milions de persones, han creat una situació límit per a la llengua catalana, la superació de la qual encara no s'albira.

Malauradament no es poden fer gaires comparacions diacròniques per manca de dades anteriors comparables. Respecte al conjunt de Catalunya només disposem de xifres provinents del cens lingüístic de 1981, referides exclusivament a la comprensió. Aquesta ha passat de 79,8% a 90,3%, augment de 10,5 punts, equivalent al 13,16 %. Es un salt endavant considerable, 2,1 punts per any. A aquest ritme, caldrien teòricament menys de 5 anys perquè tota la població del Principat entengués la llengua del país. Diem teòricament perquè tothom sap que en realitat els augments esdevenen més petits a mesura que s'eleva la base de partida i que, per més que augmenti la comprensió, la situació particular de Catalunya comportarà de forma inevitable la presència d'una població, més nombrosa que a moltes altres comunitats lingüístiques, ignorant de la llengua del país.

CAPITOL IV

LLENGUA I TERRITORI

Vista la situació i evolució del coneixement del català al conjunt del país, passem ara a l'anàlisi de la qüestió a partir de les principals divisions territorials supramunicipals que el componen.

1. Províncies de Catalunya

Es sabut que la divisió provincial és una base molt poc útil per a l'anàlisi sociolingüística car cada província comprèn zones excessivament heterogènies. No obstant això, ens en servirem per causes d'ordre comparatiu. En efecte, el cens lingüístic més antic de què disposem, el de 1975, només fou fet als municipis de la província de Barcelona (Reixach 1985). Això ens porta a desagregar per províncies les dades dels censos posteriors per tal de poder analitzar a aquest nivell l'evolució del coneixement del català des d'aquella data.

La taula núm. 6 mostra com les freqüències de coneixement de la llengua per part de la població resident a cada una de les quatre províncies varien notòriament. Sempre hi ha tres províncies que se situen per sobre de la mitjana nacional, Girona, Lleida i Tarragona, mentre que la de Barcelona es troba netament per sota. Després de Barcelona, la província més deficitària és sempre Tarragona. La més ben dotada sol ser sempre Lleida, si exceptuem l'escriptura del català, variable en què té la primacia Girona.

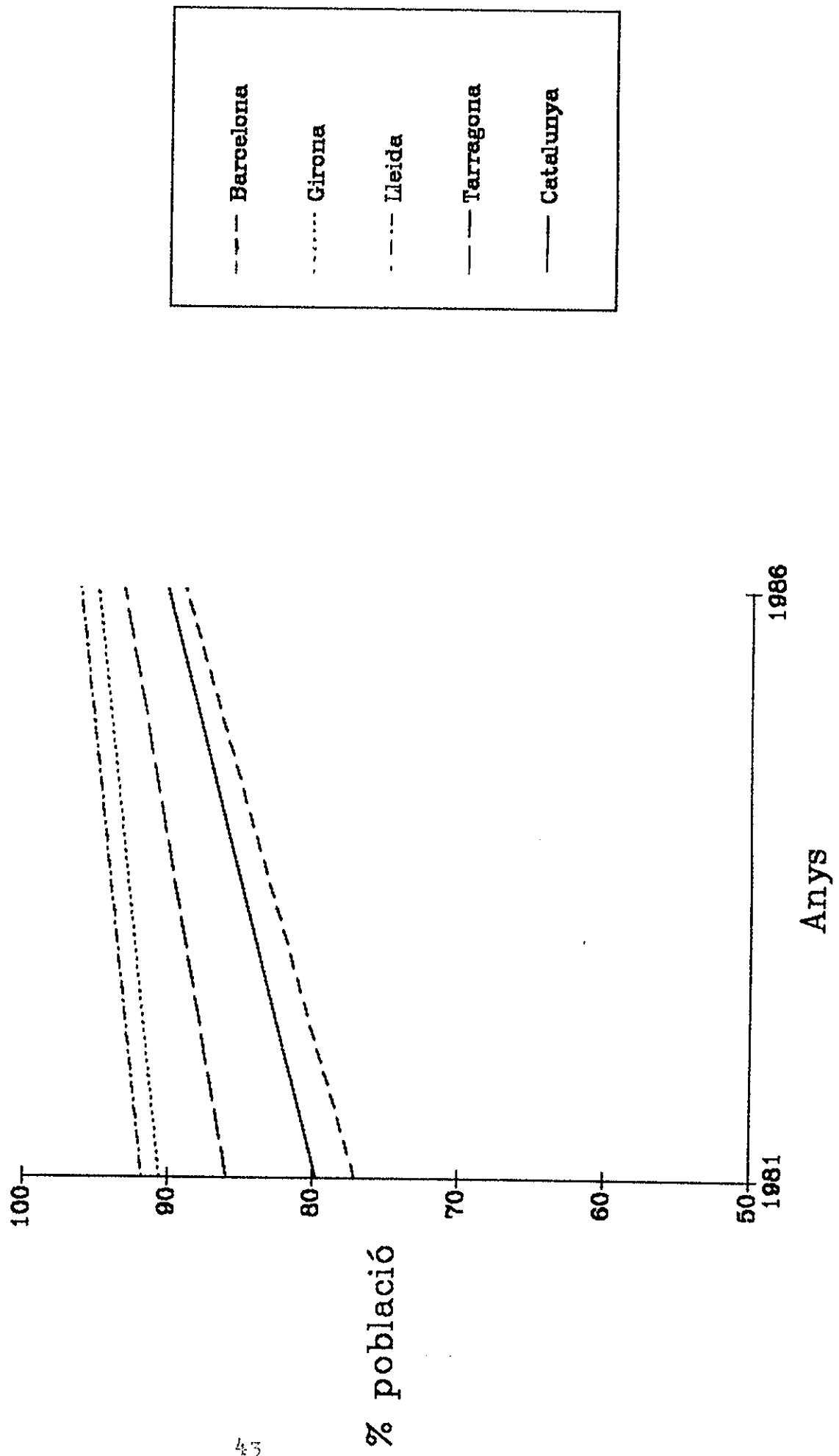
Taula núm. 6
 Coneixement del català a les províncies de Catalunya.
 1975, 1981 i 1986.
 Percentatges sobre la població de 2 anys i més. (*)

Províncies	Anys	l'entén	el sap parlar	el sap llegir	el sap escriure	cc
Barcelona	1975	74.3	53.1	-	14.5	
	1981	77.1	-	-	-	
	1986	89.0	59.9	58.2	30.2	0.59
Girona	1982	90.6	-	-	-	
	1986	95.1	80.1	70.7	39.4	0.71
Lleida	1981	91.8	-	-	-	
	1986	96.3	82.8	71.5	36.9	0.72
Tarragona	1981	85.9	-	-	-	
	1986	93.2	73.2	64.0	32.2	0.66
TOTAL						
Catalunya	1981	79.8	-	-	-	
	1986	90.3	64.0	60.5	31.5	0.62

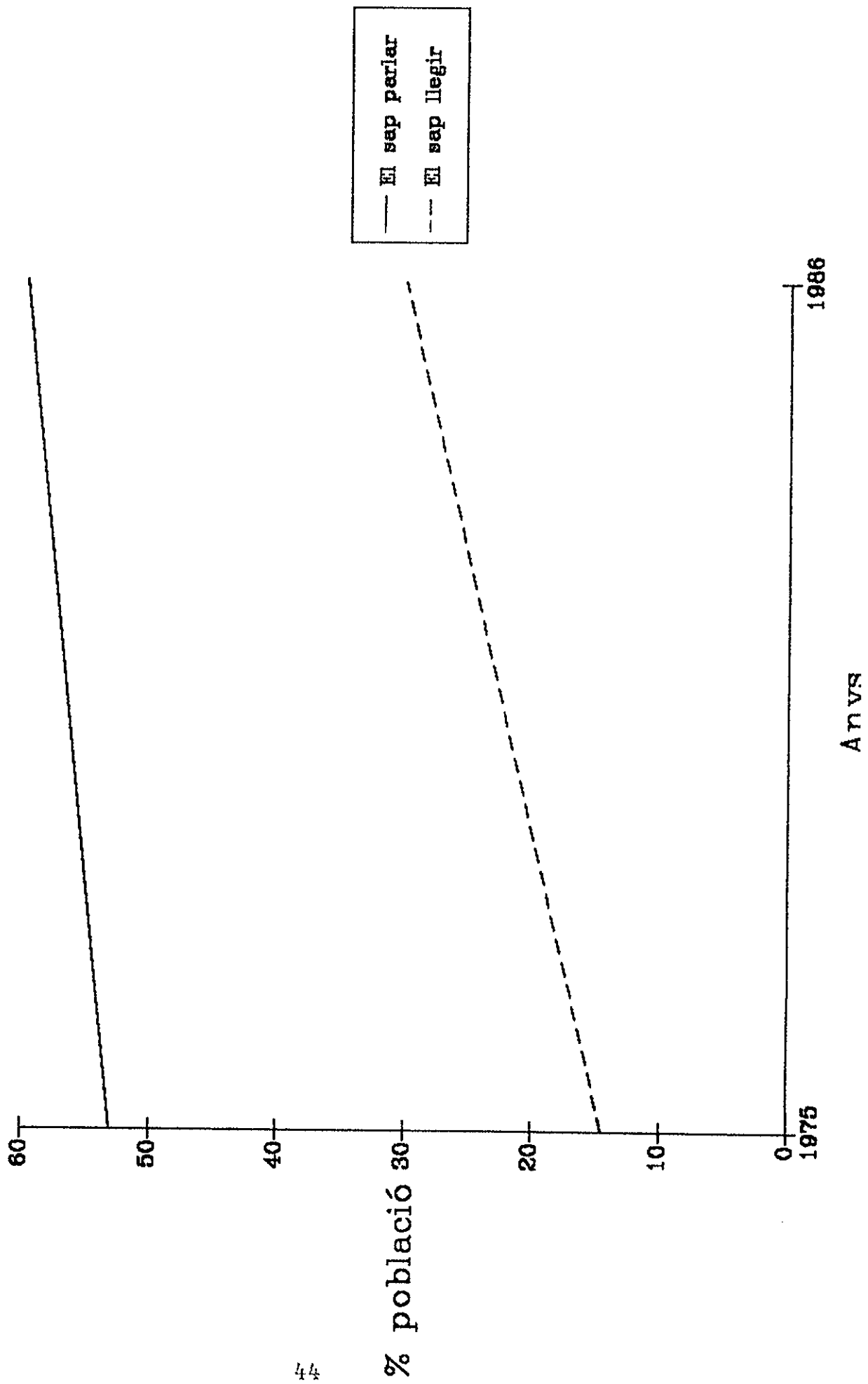
Font: Dades del CIDC i pròpies, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1975, 1981 i 1986. Elaboració pròpia

(*) Les dades de 1975 comprenen tota la població

Gràfic núm. 2. Evolució de la comprensió del català per províncies

Gràfic núm. 3. Evolució de la capacitat de parlar i escriure el català a la província de Barcelona de 1975 a 1986

Totes les dades comparables mostren una evolució positiva amb el pas dels anys. Els avanços més considerables es produeixen en les províncies amb més dèficit. De 1981 a 1986 la comprensió guanya 11,9 punts a Barcelona (2.38 per any), i 7,3 a Tarragona (1,46 per any), mentre que a Lleida i a Girona hi ha un augment de 4.5 punts equivalent a 0.9 punts per any.

Segons les dades de l'últim Padró, la comprensió és absolutament massiva a tot arreu, saber parlar i llegir és un fenomen molt àmpliament majoritari, encara que amb xifres sensiblement més baixes, especialment a la província de Barcelona. Només l'escriptura és minoritària, amb freqüències que oscil·len entre un màxim pròxim al 40 % a Girona i un mínim lleugerament superior al 30 % a Barcelona. El 1986, a les províncies de Lleida i Girona, la comprensió adquireix valors molt pròxims al que podríem considerar normal en països petits de forta immigració (més de 95 % de la població comprèn la llengua del país). En canvi, no es pot dir el mateix de la capacitat de parlar-la i de llegir-la que, sobretot a Barcelona i a Tarragona, malgrat la seva difusió majoritària, presenta dèficits considerables.

Els coeficients de competència lingüística (cc) de les quatre províncies estan molt per sota del nivell màxim possible igual a 1. Barcelona presenta el més baix, seguida a força distància de Tarragona, també allunyada de les dues restants. Els cc més alts, corresponents a Lleida i a Girona, acusen encara grans dèficits, en els quals pesa, en primer lloc, la ignorància massiva de l'escriptura.

Les dades referents a la província de Barcelona, que van des de 1975 a 1986, permeten de veure que el ritme d'augment de la comprensió ha estat molt més ràpid entre 1981 i 1986 (+11.9 punts) que no pas entre 1975 i 1981 (+2.8 punts). En 11 anys la comprensió ha pujat 14.7 punts (1.33 punts per any), mentre que el saber parlar català només n'ha guanyat 6.8. L'augment més alt

es produeix en l'escriptura (+15.7 punts, equivalents a 1.43 per any), variable que parteix del nivell més baix el 1975 (vg. taula núm. 6)

En xifres absolutes aquests augments signifiquen que, el 1986, a la província de Barcelona hi ha 664 mil persones més que entenen el català, 307 mil més que el saben parlar i 709 mil més que el saben escriure de les que hi havia el 1975.

La variable que avança menys és la de saber parlar el català, l'augment de la qual se situa per sota de la meitat de les altres dues. La població que no posseeix aquesta competència lingüística, constituïda per una massa de 1.800.000 persones a la província de Barcelona i per més de dos milions a tot Catalunya, es redueix amb molta lentitud.

Per a la resta de províncies només disposem de dades comparables de 1981 a 1986, referents a la comprensió. Les províncies de Girona i Lleida han avançat exactament al mateix ritme (4.5 punts), mentre que la de Tarragona, que tenia el 1981 una proporció més baixa de catalano-entenedors que les dues anteriors (85.9 % contra 90.6 i 91.8 respectivament) ha augmentat de 7.3 punts. En xifres absolutes la província de Tarragona té, el 1986, 37 mil catalo-entenedors més, la de Girona, 21 mil, i la de Lleida, 16 mil, que el 1975.

La província de Barcelona es la que té els dèficits absoluts i relatius més elevats. Hi resideix el 88% de tots els no-catalanoentenedors del Principat, el 86% de tots els que no saben parlar català, el 81% dels que no el saben llegir i el 78% dels que no el saben escriure. Si tenim en compte que la població d'aquesta província equival al 77,2% de tota la del Principat, resulten evidents els dèficits comparatius, especialment en la comprensió, la parla i la lectura, per aquest ordre. En canvi, en

l'escriptura la província de Barcelona té uns dèficits molt semblants a la resta de Catalunya (vg. taula núm. 8).

L'explicació d'aquests fets és relativament senzilla. Hi ha uns dèficits molt vinculats a la immigració (comprensió i parla). Aquests són més elevats a la província de Barcelona, pel fet de contenir una proporció d'immigració molt més alta que les altres tres províncies. Però hi ha uns altres dèficits més pròpis de tota la població, immigrada i autòctona (lectura i especialment escriptura). Aquests no són especialment elevats a la província de Barcelona sinó comuns a tot el Principat.

Taula núm. 7

Dèficits lingüístics a les quatre províncies catalanes. 1986.
 Les xifres corresponen a milers d'individus de 2 i més anys.

	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona	TOTAL
No entenen el català	424	21	10	33	549
No el saben parlar	1.804	92	57	135	2.088
No el saben llegir	1.879	137	96	182	2.294
No el saben escriure	3.145	287	215	345	3.991
POBLACIO					
TOTAL	4.521	478	345	512	5.856

Font: Dades del CIDC, procedents dels padrons municipals
 d'habitants de 1986. Elaboració pròpia.

Taula núm. 8
 Població de Catalunya de 2 i més anys i repartició percentual
 de la població i dels dèficits lingüístics globals
 per províncies. 1986.

	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona	TOTAL
% de la població de Catalunya	77.2	8.2	5.9	8.8	100
% de "no-entenedors" de Catalunya	88.2	3.9	1.9	6.0	100
% de "no-parlants" de Catalunya	86.2	4.5	2.8	6.5	100
% de "no-lectors" de Catalunya	81.7	6.0	4.3	8.0	100
% de "no-escriptors" de Catalunya	78.7	7.2	5.4	8.7	100

N(en milers)=5.856

Font: Dades del CIDC, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1986. Elaboració pròpia.

2. Comarques

Per a l'anàlisi del coneixement de la llengua catalana per part de la població resident a Catalunya es mostra més adequada la divisió comarcal que la provincial. També des del punt de vista sociolingüístic les comarques solen ser unitats molt més homogènies que les províncies. Això farà que les estudiem amb més atenció.

La situació del coneixement de la llengua catalana per part de la població resident a les 38 comarques existents en el moment de fer-se el cens de 1986 és exposada a la taula núm. 9.

La comprensió assoleix nivells molt alts a totes les comarques: 95% o més de la població a 25 comarques, de 90% a 94,9% a 8, poc menys del 90% a 4. Només al Baix Llobregat resta per sota del 85% de la població.

Quant a la capacitat d'expressar-s'hi oralment, la major part de les comarques se situen en una àmplia franja que va de la mitjana general de Catalunya (64 %) a 90 %. Per sobre d'aquesta darrera cota n'hi ha 6, mentre que per sota de la mitjana catalana només n'hi ha 5, que són justament les més poblades. A totes se supera àmpliament el 50 %, tret del Baix Llobregat on només el 45,5 % de la població declara saber parlar el català.

Taula núm. 9

Comarques de Catalunya per regions. Coneixement del català 1986.
 Percentatges sobre la població de dos i més anys.

	l'entén	el sap parlar	el sap llegir	el sap escriure	cc
Catalunya	90.3	64.0	60.5	31.5	0.62
Regió I	88.3	57.4	56.5	28.5	0.58
Baix Llobregat	82.8	45.5	46.3	22.2	0.49
Barcelonès	89.3	59.2	59.2	28.8	0.59
Maresme	91.8	69.0	62.5	37.1	0.65
Vallès Oc.	87.1	54.1	52.3	27.7	0.55
Vallès Or.	88.7	61.4	56.7	32.4	0.60
Regió II	94.9	79.8	70.8	39.2	0.71
Alt Empordà	93.8	76.0	69.8	33.9	0.68
Baix Empordà	95.0	78.4	69.7	38.6	0.70
Garrotxa	98.4	91.9	77.2	40.6	0.77
Gironès	95.1	81.0	72.9	43.5	0.73
Selva	93.9	76.6	66.4	37.2	0.69
Regió III	91.0	67.5	63.3	34.0	0.64
Alt Camp	96.3	83.0	75.0	44.4	0.75
Alt Penedès	95.6	81.0	74.1	43.7	0.74
Baix Penedès	91.2	68.7	64.2	36.9	0.65
Garraf	90.0	64.3	58.6	33.5	0.62
Tarragonès	88.3	59.4	57.9	26.9	0.58
Regió IV	93.5	76.3	68.6	36.8	0.69
Baix Camp	92.0	71.8	65.4	35.6	0.66
Conca de Barb.	97.6	88.5	78.9	46.6	0.78
Priorat	96.8	88.4	82.7	44.4	0.78
Ribera d'Ebre	96.9	85.1	71.4	32.8	0.72

Regió V	97.6	82.9	61.7	27.7	0.68
Baix Ebre	97.3	78.2	59.2	28.4	0.66
Montsià	98.1	87.2	63.8	28.0	0.69
Terra Alta	97.5	90.6	66.7	23.5	0.70
Regió VI	97.2	86.8	77.1	50.7	0.78
Cerdanya	95.7	79.0	65.6	29.0	0.67
Osona	97.2	87.3	79.1	53.4	0.79
Ripollès	97.9	88.0	74.4	49.2	0.77
Regió VII	94.7	78.4	69.9	40.8	0.71
Anoia	92.7	70.9	65.0	37.0	0.66
Bages	95.0	79.0	69.9	40.7	0.71
Berguedà	97.2	87.5	77.3	45.4	0.77
Solsonès	97.3	91.0	79.5	53.9	0.80
Regió VIII	96.1	82.4	71.1	36.3	0.72
Garrigues	98.7	93.1	81.5	47.0	0.80
Noguera	96.7	87.9	73.0	35.4	0.73
Segarra	97.7	89.2	80.7	45.8	0.78
Segrià	95.1	77.2	66.6	32.2	0.68
Urgell	98.0	90.3	78.9	46.1	0.78
Regió IX	95.8	82.6	71.9	37.7	0.72
Alt Urgell	96.8	86.6	77.5	45.4	0.77
Pallars Jussà	96.2	80.6	69.0	34.0	0.70
Pallars Sobirà	98.4	93.2	73.9	41.6	0.77
Val d'Aran	89.4	66.5	60.8	20.3	0.59

Font: Dades del CIDC, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1986. Elaboració pròpia.

La capacitat de lectura es manté gairebé sempre uns quants punts per sota de la de la parla, però en uns pocs casos li és superior. La distància entre parla i lectura sol ser força més marcada a les comarques més rurals i tendeix a disminuir i fins a desaparèixer en les més urbanes. Al Baix Llobregat i al Barcelonès sense la capital, és lleugerament superior. Aquest és un fenomen interessant de què parlarem més en detall en el capítol VI.

Les xifres comarcals baixen molt quan es tracta de l'escriptura. Són més nombroses les comarques amb índexs que se situen per sota de la mitjana general de Catalunya, ja molt baixa (31.5 %). Només a 2 (Osona i Solsonès), més de la meitat de la població declara que sap escriure en català; a 12, la proporció no arriba al terç de la població.

Si agrupem les comarques segons la proporció de població que domina cada una de les modalitats de coneixement de la llengua, obtenim un escalat ben significatiu (vg. taula núm. 10). En la comprensió totes les comarques es troben agrupades en quatre intervals situats a la part més alta de l'escala. La capacitat de parlar català és la variable lingüística que presenta més dispersió puix ocupa 10 graons de l'escala, amb una certa concentració a la part superior. La competència en la lectura, tot i semblant comparable a la variable anterior, experimenta un descens. L'escriptura es distancia molt notòriament de les tres precedents i ocupa la part més baixa de l'escala.

Taula núm. 10

Agrupació de les comarques segons el percentatge d'habitants que entenen, saben parlar, llegir i escriure el català. 1986

<u>% de població de la comarca que</u>	<u>l'entén</u>	<u>el sap parlar</u>	<u>el sap llegir</u>	<u>el sap escriure</u>
més del 95 %	25	-	-	-
90 - 94 %	7	6	-	-
85 - 89 %	5	10	-	-
80 - 84 %	1	4	3	-
75 - 79 %	-	7	8	-
70 - 74 %	-	2	6	-
65 - 69 %	-	3	10	-
60 - 64 %	-	2	4	-
55 - 59 %	-	2	5	-
50 - 54 %	-	1	1	2
45 - 49 %	-	1	1	6
40 - 44 %	-	-	-	7
35 - 39 %	-	-	-	7
30 - 34 %	-	-	-	6
25 - 29 %	-	-	-	7
20 - 24 %	-	-	-	3
TOTAL comarques	38	38	38	38

Font: Dades del CIDC, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1986. Elaboració pròpia.

Una altra forma d'obtenir una visió sintètico-comparativa dels dèficits per comarques consisteix a classificar-les segons el que anomenem coeficient de competència (cc), elaborat a partir de les quatre variables lingüístiques conegudes. La taula núm. 11 ens mostra el resultat d'aquesta classificació.

Les comarques amb el grau més alt de catalanització competencial són el Solsonès i les Garrigues, seguides molt d'aprop per Osona, Urgell, Segarra, Priorat... segons una llista descendent en què la immensa majoria es troben per sobre de la mitjana catalana. Per sota d'aquesta, hi ha el Vallès Oriental, la Vall d'Aran (on es troba la taxa d'escriptura més baixa del Principat), el Barcelonès, el Tarragonès i el Vallès Occidental, per acabar amb les més deficitàries de totes: Baix Llobregat i Barcelonès sense la ciutat de Barcelona.

La Vall d'Aran mereixeria un tractament a part pel fet de posseir llengua pròpia. En redactar aquestes pàgines no sabem com es va realitzar el cens lingüístic de 1986. L'estudi de T. Climent (1986), realitzat el 1984, dóna xifres de coneixement del català molt semblants a les del Padró en la comprensió (90,8%) i l'escriptura (20,5%), però divergents en la parla (78,9%) i la lectura (32,2%).

Taula núm. 11

Classificació de les comarques de Catalunya segons el coeficient de competència (cc) de cada una, de més a menys. 1986.

	cc
Solsonès	0.804
Garrigues	0.801
Osona	0.793
Segarra	0.784
Urgell	0.783
Priorat	0.781
Conca de Barberà	0.779
Ripollès	0.774
Garrotxa	0.770
Berguedà	0.769
Pallars Sobirà	0.768
Alt Urgell	0.766
Alt Camp	0.747
Alt Penedès	0.736
Noguera	0.733
Gironès	0.731
Ribera d'Ebre	0.716
Bages	0.712
Baix Empordà	0.704
Pallars Jussà	0.700
Terra Alta	0.696
Montsià	0.693
Selva	0.685
Alt Empordà	0.684
Segrià	0.678
Cerdanya	0.673
Anoia	0.664
Baix Camp	0.662
Baix Ebre	0.658
Baix Penedès	0.653

Barcelona (ciutat)	0.652
Maresme	0.651
Garraf	0.616
CATALUNYA	0,616
Vallès Oriental	0.598
Val d'Aran	0.593
Barcelonès (amb Barna)	0.591
Tarragonès	0.581
Vallès Occidental	0.553
Baix Llobregat	0.492
Barcelonès (sense Barna)	0.451

Font: Dades del CIDC, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1986. Elaboració pròpia.

Evolució des de 1975 i 1981

Com que afortunadament disposem de dades comparables sobre competència lingüística en català anteriors a 1986, podem, fent-ne una lectura diacrònica, veure l'evolució produïda durant els últims cinc anys (i onze pel que fa a les comarques barcelonines) (vg. taules núm. 12, 13 i 14).

Respecte a la comprensió, a totes les comarques s'han produït augments. L'increment és molt més notori a les comarques amb més dèficit que a aquelles on el nivell de comprensió ja era alt anys anteriors. En aquest sentit destaquen els augments espectaculars produïts al Baix Llobregat, Vallès Occidental, Barcelonès, Garraf i Vallès Oriental. Si observem l'evolució de la comprensió en aquelles comarques de les quals tenim informació des de 1975, ens adonarem que l'augment produït entre 1981 i 1986 és molt més intens que el del sexenni anterior.

Analitzant el fenomen a la inversa, -evolució de la no-comprensió- constatem que el 1986, a la majoria de comarques ha quedat reduïda com a mínim a la meitat del que era el 1981. Es un retrocés que pot significar una disminució de 18 o 19 punts a les comarques més deficitàries (Barcelonès sense Barna, Baix Llobregat, per ex.) o d'1 o 2, a les que no ho són tant. Sovint la reducció és fins i tot superior a la meitat. Es el cas de comarques com Baix Llobregat, Barcelonès (sense Barna), Vallès Oc. i Or., Garrotxa, Alt Penedès, Garraf, Ribera d'Ebre, Anoia, Garrigues i d'altres. Respecte al 1975, els percentatges de no-comprensió del 1986 s'han reduït de prop del 60 % en no poques comarques.

Taula núm. 12

Evolució de la comprensió del català a les comarques de Catalunya de 1975 i/o 1981 a 1986. Població de dos i més anys. (*)

	1975	1981	dif.	1986	dif.	dif.
	%	%	75-81	%	81-86	75-86
Alt Camp	-	93,7	-	96,4	2,7	--
Alt Empordà	-	88,7	-	93,8	5,1	--
Alt Penedès	87,6	91,0	3,4	95,7	4,7	8,1
Alt Urgell	-	93,1	-	96,9	3,8	--
Anoia	83,5	84,9	1,4	92,8	7,9	9,3
Bages	89,7	90,5	0,8	95,0	4,5	5,3
Baix Camp	-	85,5	-	92,0	6,5	--
Baix Ebre	-	91,0	-	97,4	6,4	--
Baix Empordà	-	90,0	-	94,9	4,9	--
Baix Llobregat	58,0	63,7	5,7	82,9	19,2	24,9
Baix Penedès	-	84,4	-	91,4	7,0	--
Barcelonès	75,2	78,5	3,3	89,3	10,8	14,1
Barc.sense Barna.	55,3	60,9	5,6	80,9	20,0	25,6
Berguedà	93,8	94,6	0,8	97,5	2,9	3,7
Cerdanya	-	87,7	-	96,0	8,3	--
Conca de Barberà	-	95,6	-	97,8	2,2	--
Garraf	77,0	82,0	5,0	90,1	8,1	13,1
Garrigues	-	96,3	-	98,9	2,6	--
Garrotxa	-	95,3	-	98,4	3,1	--
Gironès	-	92,1	-	95,1	3,0	--
Maresme	80,0	84,3	3,5	91,9	7,6	11,9
Montsià	-	96,9	-	98,2	1,3	--
Noguera	-	93,6	-	97,0	3,4	--
Osona	94,0	93,3	-0,7	97,2	3,9	3,2
Pallars Jussà	-	88,5	-	96,2	7,7	--
Pallars Sobirà	-	94,5	-	98,6	4,1	--

(*) Les dades de 1975 comprenen tota la població.

Priorat	-	94,0	-	97,3	3,3	--
Ribera d'Ebre	-	92,6	-	97,2	4,6	--
Ripollès	-	95,3	-	97,9	2,6	--
Segarra	-	92,9	-	97,9	5,0	--
Segrià	-	91,2	-	95,1	3,9	--
Selva	-	86,6	-	93,9	7,3	--
Solsonès	-	94,0	-	97,4	3,4	--
Tarragonès	-	77,0	-	88,3	11,3	--
Terra Alta (*)	-	76,5	-	97,7	21,2	--
Urgell	-	91,8	-	98,2	6,4	--
Val d'Aran	-	80,6	-	90,6	10,0	--
Vallès Oc.	69,2	69,3	0,1	87,2	17,9	18,0
Vallès Or.	75,8	76,8	1,0	88,8	12,0	13,0

Font: Dades pròpies i del CIDC, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1975, 1981 i 1986. Elaboració pròpia.

(*) En les dades de comprensió de 1981 hi havia un 22,6 % de "no consta".

Respecte a la capacitat d'expressar-se oralment en català i d'escriure aquesta llengua, només disposem de dades de 1975 sobre les comarques de la província de Barcelona. L'evolució també és positiva a totes, però, a les més deficitàries, trobem valors molt més baixos que els de la comprensió, cosa que fa que els augments siguin relativament concentrats entorn dels 6 punts (vg. taula núm. 13).

La variable que experimenta els augments més espectaculars entre 1975 i 1986 és l'escriptura. En aquest cas els increments més notables tendeixen a produir-se en aquelles comarques que el 1975 ja tenien els índexs més alts tant de comprensió com d'escriptura: Alt Penedès, Bages, Osona, Anoia, Berguedà... En canvi, augmenten molt menys a comarques tan deficitàries com el Barcelonès, el Baix Llobregat, els Vallès i el Garraf (vg. taula núm. 14). No cal subratllar la influència de l'escola en aquesta evolució i, més concretament, la presència més prematura del català als col·legis de les comarques amb índexs més alts de catalanització. Afegim, però, que la introducció de l'ensenyament del català i en català a l'escola no és suficient per explicar aquests augments que afecten també els adults, sinó que cal tenir en compte l'evolució general del país influïda per la major presència pública de la llengua pròpia.

Remarquem finalment a tall de síntesi un fenomen significatiu constatat: la comprensió augmenta molt més a les comarques més deficitàries, l'expressió oral tendeix a incrementar-se d'una forma relativament homogènia a tot arreu, mentre que l'escriptura creix més ràpidament a les comarques menys deficitàries.

Taula núm. 13

Comarques de la província de Barcelona. Proporció de població
que sap parlar català. 1975 i 1986. (*)

	1975	1986	diferència en punts
Alt Penedès	76,1	81,4	5,3
Anoia	67,4	70,9	3,5
Bages	72,3	78,5	6,2
Barcelonès (sense Barna)	31,7	40,1	8,4
Baix Llobregat	36,3	44,7	8,4
Barcelonès (amb Barna)	52,4	59,1	6,7
Berguedà	81,5	86,9	5,4
Garraf	57,1	64,2	7,1
Maresme	63,7	68,9	5,2
Osona	83,1	87,4	4,3
Vallès Occidental	47,6	53,8	6,2
Vallès Oriental	55,9	61,4	5,5

Font: Dades pròpies i del CIDC, procedents dels padrons municipals
i d'habitants de 1975 i 1986. Elaboració pròpia.

(*) La base de càlcul per a 1975 fou tota la població i per a 1986
la població de dos i més anys.

Taula núm. 14

Comarques de la província de Barcelona. Proporció de població
que sap escriure el català. 1975 i 1986..(*)

	1975	1986	diferència en punts
Alt Penedès	21,7	43,7	22,0
Anoia	14,5	37,0	22,5
Bages	22,1	40,7	18,6
Baix Llobregat	7,4	22,2	14,8
Barcelonès (amb Barna)	15,6	28,8	13,2
Barcelonès (sense Barna)	6,6	17,8	11,2
Berguedà	12,1	45,4	33,3
Garraf	15,2	33,5	18,3
Maresme	13,8	37,1	23,3
Osona	18,9	53,4	34,5
Vallès Occidental	13,1	27,7	14,6
Vallès Oriental	14,0	32,4	18,4

Font: Dades pròpies i del CIDC, procedents dels padrons municipals
d'habitants de 1975 i de 1986. Elaboració pròpia.

(*) La base de càlcul per a 1975 fou tota la població i per a 1986
la població de dos i més anys.

CAPITOL V

MUNICIPIS I LLENGUA

L'anàlisi sociogràfica del coneixement del català per part de la població es va precisant i enriquint a mida que baixem a unitats territorials més petites. Després de presentar les dades del conjunt del País, de les províncies i de les comarques, entrem ara a les unitats municipals. En alguns mapes que acompanyen aquesta publicació s'hi reflecteix la comprensió del català i la capacitat de parlar-lo a cada un dels 940 municipis de Catalunya. Això ens estalvia de parlar aquí en detall de cada municipi. Ens limitarem a exposar la situació del coneixement de la llengua als municipis amb més habitants, dedicant un apartat especial a la ciutat de Barcelona, i a fer una síntesi general de la situació a tots els municipis de Catalunya al final d'aquest apartat.

1. Ciutat de Barcelona

La ciutat de Barcelona mereix una anàlisi especial no solament pel fet de contenir gairebé una tercera part de la població del Principat, sinó també i especialment pel paper motor que juga pràcticament en tots els àmbits socials de la vida catalana.

El cens de 1975 ja mostrava que el coneixement del català per part dels habitants de Barcelona ultrapassa considerablement el dels residents a la rodalia (comarca del Barcelonès, CMB), que són, d'altra banda, els que presenten els dèficits més elevats del país. Aquesta situació continua plenament vigent el 1986. Més encara, la competència lingüística dels barcelonins es troba per sobre de la mitjana catalana, com demostren les següents dades referents al coneixement del català dels habitants de la ciutat de Barcelona i del conjunt de Catalunya, el 1986:

	Barcelona	Catalunya
entén el català	92,9	90,3
el sap parlar	67,4	64,0
el sap llegir	66,8	60,5
el sap escriure	33,5	31,5
cc	0,65	0,61

L'evolució del coneixement del català a la ciutat de Barcelona de 1975 a 1986 ha estat així:

	1975	1981	1986	augment 1975-1986
entén el català	83,3	85,9	92,9	9,6 punts
el sap parlar	60,9	-	67,4	6,5 "
el sap llegir	-	-	66,8	--
el sap escriure	19,2	-	33,5	14,3 "

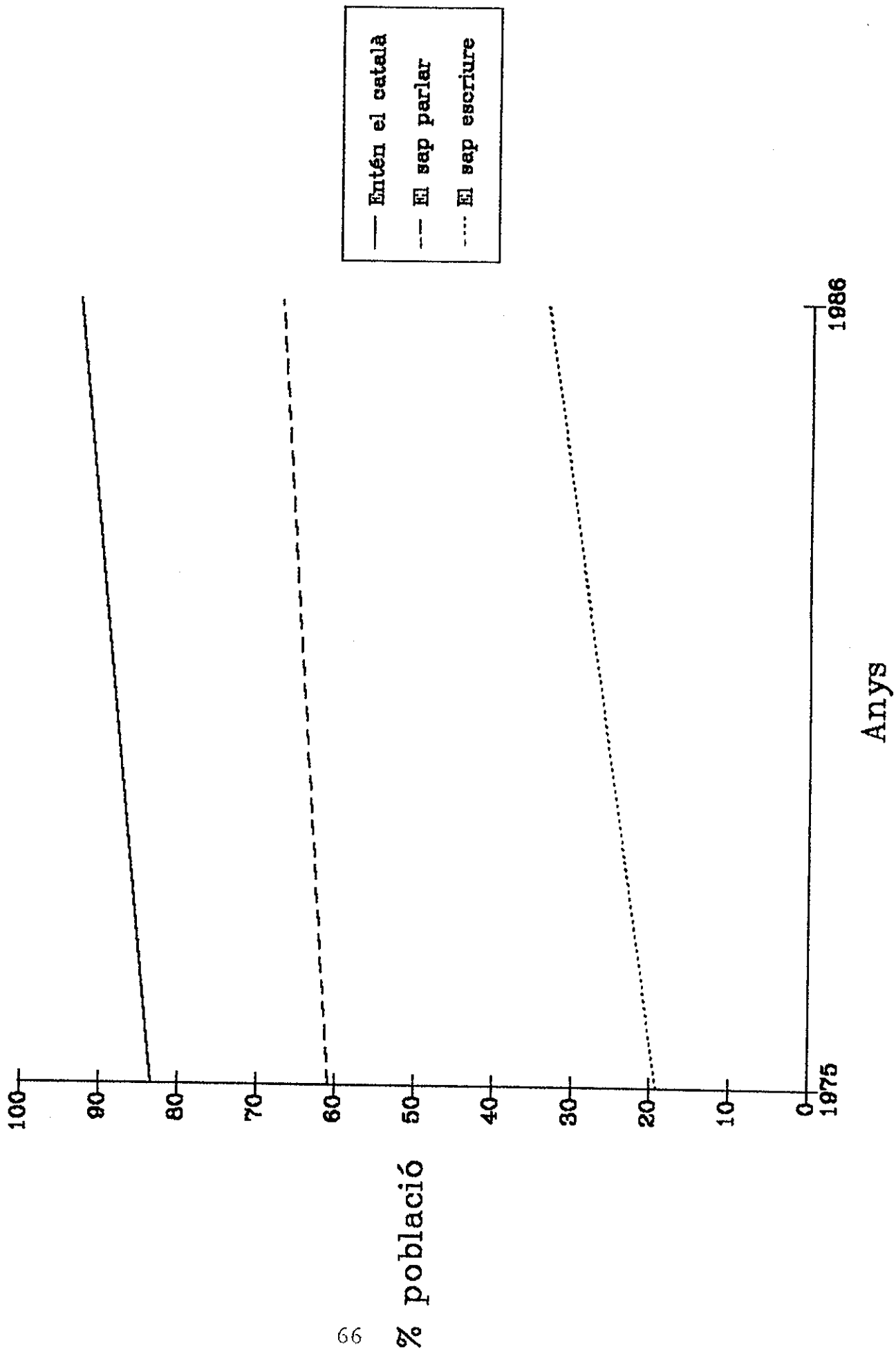
Hi ha, doncs, un augment sensible de totes les variables i més en particular de l'escriptura (vg. gràfic núm. 4).

Malgrat aquesta evolució plenament positiva, la ciutat de Barcelona té els següents dèficits en xifres absolutes, el 1986:

no entenen el català	115.708,- persones
no el saben parlar	545.047,- persones
no el saben llegir	555.357,- persones
no el saben escriure	1.112.129,- persones

Aquests dèficits es distribueixen de forma força desigual segons els districtes de la ciutat (vg. taula núm. 15). La zona menys deficitària és la constituïda pels districtes cinquè, segon, sisè i quart, corresponents als barris de Sarrià-Sant Gervasi,

Gràfic núm. 4. Evolució del coneixement del català a la ciutat de Barcelona de 1975 a 1986

Eixample, Gràcia i les Corts, amb cc superiors a 0,70. Segueix una zona intermèdia que comprèn també quatre districtes: el tercer (Sants-Montjuïc), el novè (Sant Andreu), el setè (Horta-Guinardó) i el primer (Ciutat Vella), amb cc superiors a 0,60. La zona més deficitària és el districte vuitè, corresponent al conjunt anomenat Nou Barris. Observi's com la comprensió és relativament uniforme a la majoria de districtes, amb una distància màxima de 9,5 punts entre els dos extrems, la parla i la lectura oscil·len molt més, amb desnivells de 31,7 i 30,8 punts respectivament, mentre que l'escriptura es manté en un lloc intermedi amb una diferència màxima de 24,4 punts entre els districtes cinquè i vuitè.

Malauradament no podem seguir amb precisió l'evolució produïda als diferents districtes de la ciutat de Barcelona des de 1975 a 1986, malgrat l'existència de dades, per causa d'haver-se modificat la divisió de la ciutat en districtes, que foren reduïts de 12 a 10, amb la qual cosa les comparacions cronològiques no són possibles.

Taula núm. 15

Habitants de dos i més anys de la ciutat de Barcelona:
coneixement del català per districtes municipals. 1986.

Districtes	l'entén	el sap parlar	el sap llegir	el sap escriure	cc
1	91,1	62,8	57,4	26,8	0,60
2	95,3	77,4	76,5	41,3	0,73
3	93,3	67,3	64,6	29,9	0,64
4	94,9	74,6	74,6	38,7	0,71
5	95,7	79,4	80,4	45,6	0,75
6	96,0	78,7	76,9	41,8	0,73
7	90,7	60,6	61,3	30,7	0,61
8	86,2	47,7	49,6	21,2	0,51
9	91,4	62,6	62,7	30,2	0,62
10	91,0	61,3	60,2	27,5	0,60
TOTAL	92,9	67,4	66,8	33,5	0,65

N (en milers) = 1.673

Font: Dades del CIDC, procedents dels padrons municipals
d'habitants de 1986. Elaboració pròpia.

2. Ciutats de més de 25.000 habitants.

Després d'analitzar breument la situació lingüística de la ciutat de Barcelona, centrarem la nostra atenció en les altres ciutats de Catalunya de volum demogràfic rellevant. Entenem com a tals aquelles que, segons el Padró Municipal de 1986, contenen més de 25.000 h. de dos o més anys. De les 36 existents, 29 pertanyen a la demarcació provincial de Barcelona i 6 a les de Girona, Tarragona i Lleida. La taula núm. 16 mostra que la situació lingüística hi és molt diversa, des de Vic, que ocupa el lloc més destacat en el coneixement del català, fins a Santa Coloma de Gramenet que figura en el darrer.

Taula núm. 16

Coneixement del català a les 36 ciutats de Catalunya
de més de 25.000 h. de 2 i més anys. 1986.

	l'entén	el sap parlar	el sap llegir	el sap escriure	cc
Badalona	81,8	42,7	44,6	19,0	0,47
Barberà del Vallès	81,6	39,0	32,2	15,3	0,42
Barcelona	92,9	67,4	66,8	33,5	0,65
Castelldefels	81,3	42,5	37,6	19,4	0,45
Cerdanyola del V.	83,0	44,3	48,6	20,9	0,49
Cornellà de Llob.	78,1	36,0	41,3	17,0	0,43
Esplugues de Llob.	82,0	43,7	47,6	20,1	0,48
Figueres	92,8	71,5	69,1	34,1	0,67
Gavà	80,6	41,5	44,0	16,4	0,46
Girona	92,6	75,2	68,6	42,7	0,70
Granollers	91,1	65,1	62,2	38,3	0,64
L'Hospitalet de Ll.	82,2	42,1	43,4	18,8	0,47
Igualada	95,1	77,0	72,7	43,9	0,72
Lleida	94,4	72,2	66,6	32,9	0,67
Manresa	94,6	79,3	71,3	43,6	0,72
Mataró	87,8	58,1	50,6	31,5	0,57
Mollet del Vallès	85,4	45,7	44,5	21,0	0,52
Montcada i Reixac	81,9	44,6	47,5	19,1	0,48
Olot	97,9	89,9	73,8	41,7	0,76
El Prat de Llobr.	82,8	41,9	41,6	22,7	0,47
Reus	91,5	69,5	63,3	35,3	0,65
Ripollet	78,9	40,4	43,2	19,0	0,45
Rubí	83,3	45,1	39,9	20,0	0,47
Sabadell	88,2	54,7	51,5	30,3	0,56
Sant Adrià del Besòs	76,9	35,7	36,9	14,5	0,41
Sant Boi de Llobr.	80,3	41,1	43,5	18,0	0,46
Sant Cugat del V.	93,5	71,9	69,5	38,2	0,68
Sant Feliu de Llob.	84,8	47,2	47,2	23,8	0,51

Santa Coloma de Gr.	76,0	28,6	28,2	11,8	0,36
Tarragona	87,8	57,8	57,8	26,6	0,58
Terrassa	87,9	55,1	54,7	28,2	0,57
Tortosa	97,3	81,8	65,2	32,4	0,69
Vic	97,2	86,3	79,7	57,0	0,80
Viladecans	78,3	34,5	39,0	14,3	0,42
Vilafranca del Pen.	95,5	75,7	72,6	41,7	0,71
Vilanova i la G.	90,9	65,0	57,1	34,5	0,62

Font: Dades del CIDC, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1986. Elaboració pròpia.

Taula núm. 17

Agrupació de les ciutats de 25.000 o més habitants de Catalunya segons el coeficient de competència (cc) en català. 1986.

cc de 0,8 o més	Vic
cc de 0,70 a 0,79	Olot, Igualada, Manresa, Vilafranca del Penedès i Girona
cc de 0,60 a 0,69	Tortosa, Sant Cugat del Vallès, Figueres, Lleida, Barcelona, Reus, Granollers, Vilanova i la Geltrú.
cc de 0,50 a 0,59	Tarragona, Mataró, Terrassa, Sabadell, Mollet del Vallès, Sant Feliu de Llobregat.
cc de 0,40 a 0,49	Cerdanyola del Vallès, Esplugues de Llobregat, Montcada i Reixac, El Prat de Llobregat, Rubí, Badalona, L'Hospitalet de Llobregat, Sant Boi de Llobregat, Gavà, Ripollet, Castelldefels, Cornellà, Barberà del Vallès, Viladecans, Sant Adrià del Besòs.
cc de 0,30 a 0,39	Santa Coloma de Gramanet.

Font: Dades del CIDC, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1986. Elaboració pròpia.

El cc ens permet de comparar la situació global del coneixement de la llengua catalana a les principals ciutats de Catalunya. En funció d'aquest coeficient apareixen sis grups clarament distingits per raó dels dèficits diferencials (vg. taula núm. 17)

Aquesta classificació mostra com gairebé la meitat de les ciutats grans de Catalunya tenen un coeficient de competència inferior a 0,5 sobre 1, cosa que significa una situació clarament negativa. Remarquem també com totes les més deficitàries estan situades a l'entorn immediat de Barcelona.

La taula núm. 18 ens fa veure com l'evolució de la comprensió des de 1975, tot i essent plenament positiva a totes les ciutats, és desigual en volums i ritmes. Els increments més notables es donen a les ciutats més deficitàries i el ritme d'augment de 1981 a 1986 és molt superior al del període 1975-1981. L'increment mitjà general de la comprensió a tots aquests municipis, de 1981 a 1986, ha estat de 13,1 punts (vg. taula núm. 19).

Taula núm. 18

Evolució de la comprensió de 1975 o 1981 a 1986 a les ciutats de més de 25.000 habitants de Catalunya. (*)

	1975	1981	1986
Badalona	58,0	63,5	81,8
Barberà del V.	63,7	-	81,6
Barcelona	83,5	86,1	92,9
Castelldefels	54,1	60,6	81,3
Cerdanyola del V.	63,0	66,1	83,1
Cornellà de L.	50,1	56,0	78,1
Esplugues de L.	62,7	63,7	82,0
Figueres	-	89,2	92,8
Gavà	62,1	64,1	80,6
Girona	-	90,7	92,6
Granollers	77,2	80,9	91,1
L'Hospitalet de L.	58,3	62,9	82,2
Igualada	87,4	91,2	95,1
Lleida	-	88,6	94,4
Manresa	88,7	91,6	94,6
Mataró	71,6	76,0	87,8
Mollet del Vallès	63,2	66,9	85,4
Montcada i Reixac	49,6	67,4	81,9
Olot	-	94,2	97,9
El Prat de L.	53,6	62,3	82,8
Reus	-	84,1	91,5
Ripollet	45,6	57,5	78,9
Rubí	51,3	62,0	83,3
Sabadell	68,6	74,1	88,2
Sant Adrià de Besòs	47,2	57,2	76,9
Sant Boi de L.	53,9	61,2	80,3

(*) La base de càlcul per a 1975 fou tota la població i per a 1981 i 1986 la de dos i més anys

Sant Cugat del V.	81,8	87,2	93,5
Sant Feliu de L.	60,4	70,7	84,8
Santa Coloma de G.	42,7	50,5	76,0
Tarragona	-	76,1	87,8
Terrassa	74,4	73,4	87,9
Tortosa	-	96,6	97,3
Vic	92,8	91,7	97,2
Viladecans	48,8	51,3	78,3
Vilafranca del P.	85,9	88,4	95,5
Vilanova i la Geltrú	76,7	82,9	90,9

Font: Dades pròpies i del CIDC, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1975, 1981 i 1986. Elaboració pròpia.

Taula núm. 19

Classificació dels municipis de més de 25.000 h. de Catalunya
segons l'augment de la comprensió del català que s'hi ha
produït de 1981 a 1986 i de 1975 a 1986. (*)

	1981-1986	1975-1986
Increment de més de 20 punts de 1981 a 1986		
Castelldefels	20,7	27,2
Cornellà de L.	22,0	28,0
El Prat de L.	20,5	29,2
Ripollet	21,4	33,3
Rubí	21,4	32,0
Santa Coloma de G.	25,5	33,3
Viladecans	27,0	29,5

Increment de
10 a 19 punts
de 1981 a 1986

Badalona	18,3	23,8
Barberà del V.	17,9	17,9
Cerdanyola del V.	16,9	20,1
Esplugues de L.	18,3	19,3
Gavà	16,5	18,5
Granollers	10,2	13,9
L'Hospitalet de L.	19,3	23,9
Mataró	11,8	16,2
Mollet del V.	18,5	22,2

(*) La base de càlcul per a 1975 fou tota la població i per a 1981 i 1986 la de dos i més anys.

Montcada i Reixac	14,5	32,3
Sabadell	14,1	19,6
Sant Adrià de Besòs	19,8	29,7
Sant Boi de L.	19,1	26,4
Sant Feliu de L.	14,1	24,4
Tarragona	11,7	-
Terrassa	14,4	13,5

Increment de
menys de 10 punts
de 1981 a 1986

Barcelona	6,9	9,4
Figueres	3,6	-
Girona	1,9	-
Igualada	4,0	7,7
Lleida	5,7	-
Manresa	3,0	5,9
Olot	3,7	-
Reus	7,5	-
Sant Cugat del V.	6,2	11,7
Tortosa	0,7	-
Vic	5,5	4,4
Vilafranca del P.	7,0	9,6
Vilanova i la Geltrú	8,0	14,2
Augment mitjà:		13,1

Font: Dades pròpies i del CIDC, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1975, 1981 i 1986. Elaboració pròpia.

Hi ha, doncs, 7 municipis, entre els quals hi figuren els que eren més deficitaris el 1981, on la comprensió ha experimentat un augment de més de 20 punts. A 16 municipis l'increment ha estat de 10 a 19 punts, i, a 13, de menys de 10 punts.

L'increment global des de 1975 a 1986 només el podem saber respecte als municipis de la província de Barcelona, única demarcació en què es feu el cens lingüístic de 1975. Hom pot constatar que en 11 anys s'han produït increments molt considerables a tot arreu. Remarquem només els superiors a 25 punts: Castelldefels, Cornellà de Ll., El Prat de Ll., Ripollet, Rubí, Santa Coloma de Gramanet, Viladecans, Montcada i Reixac, Sant Adrià de Besòs i Sant Boi de Ll.

Taula núm. 20

Evolució de la proporció d'habitants que saben parlar
el català a les ciutats de més de 25.000 h.
de la província de Barcelona, de 1975 a 1986. (*)

	1975	1986	dif. en punts
Badalona	35,1	42,7	7,6
Barberà	32,7	39,0	6,3
Barcelona	60,9	67,4	6,5
Castelldefels	33,1	42,5	9,4
Cerdanyola	39,6	44,3	4,7
Cornellà de L.	26,3	36,0	9,7
Esplugues de L.	38,7	43,7	5,0
Gavà	37,4	41,5	4,1
Granollers	57,4	65,1	7,7
L'Hospitalet	33,7	42,1	8,4
Igualada	76,1	77,0	0,9
Manresa	70,7	79,3	8,6
Mataró	53,4	58,1	4,7
Mollet	42,4	45,7	3,3
Montcada i Reixac	31,4	44,6	13,2
El Prat de L.	31,4	41,9	10,5
Ripollet	27,7	40,4	12,7
Rubí	33,9	45,1	11,2
Sabadell	48,0	54,7	6,7
Sant Adrià de B.	26,3	35,7	9,4
Sant Boi de L.	31,5	41,1	9,6
Sant Cugat del V.	57,3	71,9	14,6
Sant Feliu de L.	37,9	47,2	9,3
Santa Coloma de G.	20,1	28,6	8,5
Terrassa	51,2	55,1	3,9

(*) La base de càlcul per a 1975 fou tota la població i per a 1986 la de dos i més anys.

Vic	83,5	86,3	2,8
Viladecans	28,3	34,5	6,2
Vilafranca del P.	71,4	75,7	4,3
Vilanova i la Geltrú	55,5	65,0	9,5
Mitjana general d'augment			7,6

Font: Dades del CIDC i pròpies, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1975 i 1986. Elaboració pròpia.

La capacitat d'expressar-se oralment en català a les ciutats grans de la província de Barcelona, úniques de les quals tenim dades diacròniques, ha augmentat també a tot arreu, però de manera molt menys intensa (vg. taula núm. 20). Acabem de veure com la comprensió havia guanyat 13,1 punts els darrers cinc anys. Doncs bé, la parla només s'ha incrementat de 7,6 en onze anys, o sigui, quasi quatre vegades menys.

No són pas sempre els municipis més deficitaris el 1975 els que més han avançat, com sol passar en la comprensió. Santa Coloma de Gramanet, Cornellà, Sant Adrià de Besòs i Viladecans avancen menys que Sant Cugat, que tenia ja un nivell alt de competència oral, o que Montcada i Reixac, El Prat i Rubí, menys deficitaris que els municipis esmentats. Ripollet, en canvi, compleix la norma segons la qual a més dèficit correspon més augment.

Taula núm. 21

Evolució de la proporció d'habitants que saben escriure el català a les ciutats de més de 25.000 h. de la província de Barcelona, de 1975 a 1986. (*)

1975	1986	dif. en punts	
Badalona	6,8	19,0	12,2
Barberà	-	15,3	-
Barcelona	19,2	33,5	14,3
Castelldefels	5,9	19,4	13,5
Cerdanyola	9,9	20,9	11,0
Cornellà de L.	5,3	17,0	11,7
Esplugues de L.	9,2	20,1	10,9
Gavà	6,4	16,4	10,0
Granollers	15,4	38,3	22,9
L'Hospitalet	7,1	18,8	11,7
Igualada	22,5	43,9	21,4
Manresa	24,9	31,5	18,7
Mataró	11,8	31,5	19,7
Mollet	9,0	21,0	12,0
Montcada i Reixac	5,7	19,1	13,4
El Prat de L.	6,3	22,7	16,4
Ripollet	6,6	19,0	12,4
Rubí	6,7	20,0	13,3
Sabadell	11,4	30,3	18,9
Sant Adrià de B.	4,6	14,5	9,9
Sant Boi de L.	6,0	18,0	12,0
Sant Cugat del V.	18,6	38,2	19,6
Sant Feliu de L.	9,8	23,8	14,0
Santa Coloma de G.	4,3	11,8	7,5
Terrassa	17,1	28,2	11,1

(*) La base de càlcul per a 1975 fou tota la població i per a 1986 la de dos i més anys

Vic	25,2	57,0	31,8
Viladecans	3,1	14,3	11,2
Vilafranca del P.	27,6	41,7	14,1
Vilanova i la Geltrú	14,8	34,5	19,7
Mitjana general d'augment			15,4

Font: Dades del CIDC i pròpies, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1975 i 1986. Elaboració pròpia.

Els avanços produïts en la capacitat d'escriure el català (vg. taula núm. 21) són superiors als de la parla i inferiors als de la comprensió. Entre aquestes tres modalitats de coneixement de la llengua constatem que l'escriptura ha augmentat el doble que la parla i la meitat que la comprensió. Si donàvem un valor 1 al ritme d'augment de la parla, el de l'escriptura seria 2 i el de la comprensió 4.

Els increments més notables en l'escriptura es produeixen a les ciutats menys deficitàries (Vic, Granollers, Igualada, Manresa, Vilanova i la Geltrú, Sant Cugat del Vallès,...), mentre que els augments més reduïts els trobem a les més deficitàries (Santa Coloma de Gramenet, Sant Adrià de Besòs, Cerdanyola, L'Hospitalet de Ll., Viladecans,...), fenomen invers al de la comprensió.

3. Resta de capitals comarcals

Completarem l'anàlisi sincrònica i diacrònica del coneixement de la llengua catalana a les principals aglomeracions urbanes de Catalunya amb algunes dades referents a les capitals de comarca inferiors a 25.000 habitants. Les que tenen un cens demogràfic superior ja han estat estudiades a l'apartat precedent.

La taula núm. 22 ens dóna les dades lingüístico-censals disponibles sobre les capçaleres de comarca de menys de 25.000 habitants. El coneixement del català hi és força semblant, com mostren els cc, situats en la majoria de casos entre el 0,7 i el 0,8. Destaquen per alt -major coneixement global- les Borges Blanques, Sort, Tàrrrega, Berga i Solsona. Per baix, Vielha i Mitjaran, Puigcerdà i el Vendrell.

Tret de Berga, només podem analitzar l'evolució de la comprensió durant el període 1981-1986, evolució plenament positiva amb una mitjana de 4 punts per localitat en 5 anys. Només Cervera mostra un exigu retrocés sense significació estadística. Per a Berga el període de comparació és més ample i podem observar l'evolució de dues variables lingüístiques, la comprensió del català, que puja gradualment des de 1975, i el saber-lo parlar, que fa un salt de quasi 9 punts, superior a l'increment de comprensió, fenomen poc freqüent, influït probablement per l'emigració de castellanoparlants.

Taula núm. 22

Coneixement de la llengua catalana a les capitals de comarca
inferiors a 25.000 h. 1975, 1981 i 1986.

Percentatges sobre població de 2 i més anys. (*)

Capital	l'entén			el sap parlar		el sap llegir	el sap escriure	cc
	1975	1981	1986	1975	1986	1986	1986	1986
Amposta	-	94,9	99,2	-	92,8	70,8	34,1	0,74
Balaguer	-	93,9	96,0	-	81,9	71,9	42,8	0,73
Berga	91,6	95,1	98,2	77,8	86,4	79,9	52,3	0,79
La Bisbal E.	-	93,2	96,1	-	82,8	76,3	43,6	0,75
Les Borges B.	-	96,7	98,8	-	93,0	84,0	52,2	0,82
Cervera	-	98,8	97,5	-	86,8	74,8	37,0	0,74
Falset	-	91,7	95,7	-	85,4	80,0	44,4	0,76
Gandesa	-	-	94,5	-	84,4	79,0	29,4	0,72
Montblanc	-	91,2	97,3	-	84,1	74,4	40,7	0,74
Móra d'Ebre	-	89,6	96,8	-	84,3	70,1	34,9	0,72
Puigcerdà	-	88,8	94,0	-	71,9	57,5	30,4	0,63
Ripoll	-	94,0	97,5	-	84,1	66,7	52,0	0,75
Sta.Coloma F.	-	94,0	97,1	-	89,1	78,1	38,8	0,76
La Seu d'Urg.	-	89,3	95,8	-	80,2	68,7	39,0	0,71
Solsana	-	93,2	97,1	-	89,0	78,6	49,4	0,79
Sort	-	97,8	98,2	-	92,9	81,8	53,0	0,82
Tàrrrega	-	96,4	97,8	-	88,1	81,9	57,5	0,81
Tremp	-	93,1	97,0	-	86,6	75,4	36,2	0,74
Valls	-	93,3	96,0	-	80,5	73,5	48,6	0,75
El Vendrell	-	85,6	91,6	-	67,6	62,6	37,1	0,65
Vielha e Mij.	-	79,6	87,1	-	62,4	63,1	21,4	0,59

Font: Dades del CIDC i pròpies, procedents dels padrons municipals
d'habitants de 1975, 1981 i 1986. Elaboració pròpia.

(*) Les xifres referents a 1975 són calculades sobre la població total.

4. Panorama general del coneixement del català als municipis de Catalunya

Si prenem en consideració tots els municipis de Catalunya i els agrupem segons el grau de coneixement del català que cadascun d'ells presenta en les quatre variables lingüístiques estudiades, obtenim la distribució que figura a la taula núm. 23. La comprensió concentra tots els municipis en els graus més alts. A tots hi ha més del 70% de la població que comprèn el català i, a la immensa majoria, la comprensió arriba al 90% o més de la població. En la capacitat de parlar el català i de llegir-lo la immensa majoria de municipis es concentra encara en els tres primers graus de l'escala, però la dispersió augmenta per baix. En canvi, a la majoria de municipis de Catalunya la proporció de població que sap escriure el català se situa entre el 49% i el 20%.

Taula núm. 23

Classificació de tots els municipis de Catalunya en funció
del coneixement del català que s'hi dona. 1986.

Xifres absolutes i relatives.

% de pobl. que	l'entén		el sap parlar		el sap llegir		el sap escriure	
	nombre abs.	numeric. %	nombre abs.	numeric. %	nombre abs.	numeric. %	nombre abs.	numeric. %
+ 90 %	862	91,7	431	45,9	96	10,2	-	-
80-89%	63	6,8	272	28,9	297	31,6	17	1,8
70-79%	11	1,2	116	12,3	245	26,1	16	1,7
60-69%	-	-	62	6,6	152	16,2	46	4,9
50-59%	-	-	20	2,1	73	7,8	97	10,3
40-49%	-	-	22	2,3	47	5,0	194	20,6
30-39%	-	-	8	0,9	15	1,6	232	24,7
20-29%	-	-	1	0,1	2	0,2	183	19,5
10-19%	-	-	-	-	-	-	105	11,2
- 10%	-	-	-	-	-	-	10	1,1
no consta	4	0,3	8	0,9	13	1,3	40	4,2
TOTAL	940	100	940	100	940	100	940	100

Font: Dades del CIDC, procedents dels padrons municipals
d'habitants de 1986. Elaboració pròpia.

Com que seria excessivament llarga la llista de tots els municipis de Catalunya amb les dades lingüístiques procedents dels padrons municipals d'habitants de 1981 i 1986 i, en el cas de la província de Barcelona, de 1975, hem optat per oferir aquestes dades referides als 129 municipis de 5.000 h. o més de Catalunya. Són els que figuren a la taula núm. 24. Entre tots comprenen més del 86% de la població del país. Els cc, calculats només sobre les dades lingüístiques de 1986, ofereixen una visió sintètica o globalitzada de la situació lingüística a cada un d'aquests municipis.

Taula núm. 24

Conèixement del català als municipis de 5.000 o més habitants
majors de dos anys, de Catalunya. 1975, 1981, 1986.

	Entén el català			sap parlar-lo		sap llegir-lo	sap escriure'l		cc
	1975	1981	1986	1975	1986	1986	1975	1986	1986
Alcanar	--	97,5	96,4	--	77,8	59,0	--	18,9	0,58
Alella	95,2	94,0	94,7	89,3	79,9	77,8	22,3	42,5	0,74
Almacelles	--	93,2	96,7	--	83,9	72,5	--	40,3	0,73
Amposta	--	94,9	99,2	--	92,8	70,8	--	34,1	0,74
Anglès	--	94,0	99,0	--	92,8	70,8	--	55,4	0,80
Arenys de Mar	91,0	99,8	95,8	72,3	79,7	73,1	24,7	39,2	0,72
Argentona	62,6	82,6	93,7	59,1	76,2	68,8	11,3	39,5	0,70
Badalona	57,9	63,5	81,8	35,0	42,7	44,6	6,8	19,0	0,47
Balaguer	--	93,9	96,0	--	81,9	71,9	--	42,8	0,73
Banyoles	--	94,5	98,9	--	93,4	80,8	--	45,9	0,80
Barberà del V.	63,7	--	81,6	32,7	39,0	32,2	6,4	15,3	0,42
Barcelona	83,4	86,1	92,9	60,9	67,4	66,8	19,2	33,5	0,65
Berga	91,6	95,1	98,2	77,9	86,4	79,9	3,3	52,3	0,79
Bisbal d'Empordà, la	--	93,2	96,1	--	82,8	76,3	--	43,6	0,75
Blanes	--	72,2	90,0	--	62,1	54,6	--	31,1	0,59
Borges Blanques, les	--	96,7	98,8	--	93,0	84,0	--	52,2	0,82
Calafell	--	88,0	91,8	--	69,5	65,8	--	39,5	0,67
Caldes de Montbui	85,0	89,8	95,5	68,4	75,0	70,8	21,3	40,3	0,70
Calella	96,9	92,6	96,4	91,1	80,1	75,6	25,9	43,1	0,74
Cambrils	--	82,7	88,9	--	66,4	56,8	--	31,0	0,61
Canet de Mar	97,4	94,0	97,4	90,7	85,9	77,7	3,4	62,5	0,80
Canovelles	49,1	59,6	71,7	29,2	36,6	32,0	5,7	15,2	0,39
Cardedeu	93,3	82,9	94,5	72,3	77,1	64,4	30,1	43,6	0,70
Cardona	85,1	89,9	94,6	69,0	77,7	62,4	6,9	37,1	0,68
Cassà de la S.	--	97,5	99,1	--	91,9	79,7	--	37,9	0,77
Castellar del V.	84,7	87,0	92,9	68,6	73,6	69,9	19,5	39,5	0,69
Castelldefels	54,1	60,6	81,3	33,1	42,5	37,6	5,9	19,4	0,45
Cerdanyola del V.	62,9	66,1	83,0	39,5	44,3	48,6	9,9	20,9	0,49
Cervera	--	98,8	97,5	--	86,8	74,8	--	37,0	0,74

Constantí	--	76,9	87,4	--	61,0	62,3	--	30,2	0,60
Cornellà de Ll.	50,0	56,0	78,1	26,2	36,0	41,3	5,3	17,0	0,43
Deltebre	--	98,2	99,4	--	77,6	50,5	--	21,9	0,62
Esparreguera	77,1	82,2	91,5	53,9	68,6	58,0	12,8	34,8	0,63
Esplugues de Ll.	62,7	63,7	82,0	38,9	68,6	58,0	12,8	34,8	0,63
Figueres	--	89,2	92,8	--	71,5	69,1	--	34,1	0,67
Franqueses del V., les	90,5	77,2	87,4	51,9	63,9	55,0	12,8	33,1	0,60
Garriga, la	93,4	87,5	93,1	65,6	76,6	66,1	8,5	40,2	0,69
Gavà	62,1	64,1	80,6	37,4	41,5	44,0	6,4	16,4	0,46
Girona	--	90,7	92,6	--	75,2	68,6	--	42,7	0,70
Gironella	97,6	99,6	99,1	81,5	90,1	72,7	23,7	39,4	0,75
Granollers del V.	77,1	80,9	91,1	57,3	65,1	62,2	15,4	38,3	0,64
Hospitalet de Ll.	58,2	62,9	82,2	33,6	42,1	43,4	7,1	18,8	0,47
Igualada	87,4	91,2	95,1	76,1	77,0	72,7	22,5	43,9	0,72
Llagosta, la	52,0	55,9	78,6	24,9	33,0	33,6	4,8	12,6	0,39
Llagostera	--	93,6	97,1	--	86,2	74,0	--	31,9	0,72
Lleida	--	88,6	94,4	--	72,2	66,6	--	32,9	0,67
Lloret de Mar	--	77,9	87,2	--	59,6	48,5	--	29,3	0,56
Malgrat de Mar	85,2	88,3	93,6	68,1	76,9	65,1	18,5	43,0	0,70
Manlleu	91,5	88,2	95,5	75,3	83,1	65,8	4,8	38,8	0,71
Manresa	88,7	91,6	94,6	70,1	79,3	71,3	24,9	43,6	0,72
Martorell	83,5	83,9	93,5	61,9	67,4	63,8	16,1	35,4	0,65
Masnou, el	84,6	86,0	93,2	65,8	70,6	70,5	15,8	35,5	0,67
Mataró	71,6	76,0	87,8	53,4	58,1	50,6	11,8	31,5	0,57
Molins de Rei	83,1	85,7	92,5	63,8	70,0	68,2	18,7	37,4	0,67
Mollerussa	--	95,0	93,2	--	78,2	54,6	--	26,5	0,63
Mollet del V.	63,4	66,9	85,4	42,6	45,7	44,5	9,0	21,0	0,49
Montblanc	--	91,2	97,3	--	84,1	74,4	--	40,7	0,74
Montcada i Reixac	49,6	67,4	81,9	31,4	44,6	47,5	5,7	19,1	0,48
Montgat	85,4	83,7	92,2	57,7	64,1	56,6	13,0	30,4	0,61
Montmeló	64,0	65,6	84,6	28,2	52,2	44,7	10,2	27,2	0,52
Montornès del V.	53,5	65,5	80,5	36,6	41,5	48,0	6,3	21,0	0,48
Navàs	93,5	96,2	96,5	83,0	87,6	80,6	27,4	43,2	0,77
Olesa de Montserrat	82,3	83,6	92,9	64,4	73,5	64,8	8,6	41,5	0,68
Olot	--	94,2	97,9	--	89,9	73,8	--	41,7	0,76

Palafrugell	--	90,2	94,2	--	77,0	65,5	--	37,5	0,69
Palamós	--	90,4	95,8	--	78,2	72,8	--	40,4	0,72
Pallejà	62,6	71,9	86,5	41,7	55,0	45,5	11,9	25,9	0,53
Parets del V.	80,5	78,9	90,0	59,7	64,2	61,5	23,8	33,9	0,62
Piera	90,5	91,3	96,9	78,8	79,0	77,9	11,0	46,4	0,75
Pineda de Mar	81,2	81,5	90,9	60,2	67,4	52,9	15,4	33,2	0,61
Prat de Ll., el	53,5	62,3	82,8	31,3	41,9	41,6	6,3	22,7	0,47
Premià de Dalt	67,1	84,2	91,1	38,4	66,7	68,2	2,7	42,4	0,67
Premià de Mar	80,3	82,1	92,5	57,0	64,0	62,2	15,4	30,6	0,62
Puigcerdà	--	88,8	94,0	--	71,9	57,5	--	30,4	0,63
Reus	--	84,1	91,5	--	69,5	63,3	--	35,3	0,65
Ripoll	--	94,0	97,5	--	84,1	66,7	--	52,0	0,75
Ripollet	45,6	57,5	78,9	27,7	40,4	43,2	6,6	19,0	0,45
Roca del V., la	82,2	82,0	92,8	74,8	69,5	66,4	23,4	34,4	0,66
Roquetes	--	96,2	96,9	--	78,0	64,6	--	29,8	0,67
Roses	--	80,2	88,9	--	63,6	57,6	--	32,2	0,61
Rubí	51,3	62,0	83,3	33,9	45,1	39,9	6,7	20,0	0,47
Sabadell	68,6	74,1	88,2	48,0	54,7	51,5	11,5	30,3	0,56
Sallent	95,8	87,0	93,9	66,9	73,5	69,9	14,3	38,7	0,69
Salt	--	--	94,6	--	73,0	69,4	--	44,0	0,70
Sant Adrià de B.	47,1	57,2	76,9	26,2	35,7	36,9	4,6	14,5	0,41
Sant Andreu de la B.	46,6	57,6	81,8	23,8	40,0	40,9	2,2	20,6	0,46
Sant Boi de Ll.	53,9	61,2	80,3	31,5	41,1	43,5	6,1	18,0	0,46
Sant Carles de la Ràpita	--	98,1	99,5	--	93,8	64,7	--	31,7	0,72
Sant Celoni	89,1	83,8	93,8	74,7	74,2	64,9	27,6	36,4	0,67
Sant Cugat del V.	81,7	87,2	93,5	57,2	71,9	69,5	18,6	38,2	0,68
Sant Feliu de Guíxols	--	92,2	93,6	--	70,2	60,7	--	34,0	0,65
Sant Feliu de Ll.	60,4	70,7	84,8	37,9	47,2	47,2	9,8	23,8	0,51
Sant Joan de Vilatorrada	76,8	80,2	93,7	60,0	69,7	60,9	22,3	32,9	0,64
Sant Joan Despí	46,0	52,5	77,9	26,7	36,8	43,4	8,0	18,1	0,44
Sant Just Desvern	84,9	83,0	93,2	54,9	71,0	70,8	18,2	38,5	0,68
Sant Pere de Ribes	59,9	70,4	83,2	40,9	52,3	51,8	9,7	27,2	0,54
Sant Quirze del Vallès	70,3	84,9	93,0	51,7	73,4	66,0	11,4	38,0	0,68
Sant Sadurní d'Anoia	80,4	94,8	96,3	67,9	80,2	68,3	21,2	50,3	0,74
Sant Vicenç de Castellet	88,6	92,0	94,6	72,7	72,7	67,8	22,7	38,2	0,68

Sant Vicenç dels Horts	46,9	56,0	82,5	31,5	42,6	42,5	7,7	20,4	0,47
Santa Coloma de Farners	--	94,0	97,1	--	89,1	78,1	--	38,8	0,76
Santa Coloma de Gramenet	42,7	50,5	76,0	20,1	28,6	28,2	4,3	11,8	0,36
Santa Margarida de Montbui	72,4	66,3	80,8	28,5	42,5	41,1	3,3	17,1	0,45
Santa Perpètua de Mogodà	70,5	63,1	86,3	37,7	51,7	48,2	9,5	23,7	0,52
Seu d'Urgell, la	--	89,3	95,8	--	80,2	68,7	--	39,0	0,71
Sitges	86,2	88,0	92,4	67,0	69,2	67,4	17,4	33,2	0,66
Solsona	--	93,2	97,1	--	89,0	78,6	--	49,4	0,79
Súria	87,6	89,7	93,3	67,0	72,2	56,7	25,1	21,9	0,61
Tarragona	--	76,1	87,8	--	57,8	57,8	--	26,2	0,57
Tàrrrega	--	96,4	97,8	--	88,1	81,9	--	57,5	0,81
Terrassa	74,4	73,4	87,9	51,2	55,1	54,7	17,1	28,2	0,56
Tona	92,5	95,5	96,7	76,5	87,8	79,5	14,9	62,5	0,82
Tordera	86,7	96,5	95,8	68,9	79,5	72,1	4,8	42,6	0,73
Torelló	92,8	93,3	97,2	79,9	85,6	81,5	31,9	69,5	0,83
Torredembarra	--	84,4	94,5	--	73,8	68,4	--	31,0	0,67
Torroella de Montgrí	--	93,3	97,3	--	87,6	80,5	--	48,6	0,79
Tortosa	--	96,6	97,3	--	81,8	65,2	--	32,4	0,69
Tremp	--	93,1	97,0	--	86,6	75,4	--	36,2	0,74
Ulldecona	--	97,7	97,1	--	91,7	66,2	--	33,2	0,72
Valls	--	93,3	96,0	--	80,5	73,5	--	48,6	0,75
Vendrell, el	--	85,6	91,6	--	67,6	62,6	--	37,1	0,65
Vic	92,8	91,7	97,2	83,5	86,3	79,7	25,2	57,0	0,80
Vilaseca i Salou	--	70,7	85,3	--	49,7	45,2	--	22,9	0,51
Viladecans	48,6	51,3	78,3	28,2	34,5	39,0	3,1	14,3	0,42
Vilafranca del P.	85,9	88,4	95,5	71,4	75,7	72,6	27,6	41,7	0,71
Vilanova del Camí	50,1	63,4	89,3	27,3	52,4	39,9	3,8	28,2	0,52
Vilanova i la Geltrú	76,7	82,9	90,9	55,6	65,0	57,1	14,8	34,5	0,62
Vilassar de Dalt	92,2	95,1	95,3	66,1	75,9	68,9	9,6	39,2	0,70
Vilassar de Mar	89,5	90,0	94,3	74,2	79,2	73,1	18,3	45,6	0,73

Font: Dades del CIDC i pròpies, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1975, 1981 i 1986. Elaboració pròpia.

Notes. El cens de 1975, tot i la seva coherència general, és el que presenta més irregularitats, especialment en les dades referents a l'escriptura del català. Malgrat això, hem cregut útil d'incloure'l en aquesta taula a efectes comparatius, vàlids per a la majoria de municipis.

CAPITOL VI

CORPORACIO METROPOLITANA DE BARCELONA (CMB)

Malgrat la recent desaparició d'aquesta institució en aplicar-se la Llei d'Organització Territorial de Catalunya, li dedicarem una anàlisi relativament àmplia. Ens hi empenyen diversos motius. El primer dels quals és que la institució encara existia en realitzar-se el cens lingüístic que analitzem en aquest estudi. D'altra banda, la CMB fou objecte d'una anàlisi detallada en un nostre treball precedent sobre els aspectes lingüístics dels Padrons Municipals de 1975 i 1981, cosa que facilita enormement les comparacions i ens permet d'analitzar l'evolució produïda aquests darrers onze anys. Finalment també compta el fet que la majoria dels 27 municipis que integraven la CMB constitueixen la zona de Catalunya on la situació de la llengua catalana és més greu. A més de ser la més poblada, s'hi concentren els dèficits més elevats en el coneixement de la llengua del país.

1. Situació actual

Si ens fixem, primer, en les dades de 1986, observarem l'existència d'un nivell de comprensió del català, que contrasta amb els valors de les altres variables lingüístiques. La relació entre escriptura, lectura-parla i comprensió va de simple a doble en passar d'un graó a l'altre d'aquest contínuum, de manera que la distància entre l'escriptura i la comprensió és superior a 60 punts (vg. taula núm. 25).

Taula núm. 25

Coneixement del català a la Corporació Metropolitana de Barcelona. 1986. Percentatges sobre població de 2 i més anys.

	CMB sense Barna	CMB amb Barna	Ciutat de Barcelona
Entén el català	81,5	87,9	92,9
El sap parlar	42,0	56,3	67,4
El sap llegir	43,5	56,6	66,8
El sap escriure	19,3	27,3	33,5
cc.	0,47	0,57	0,65
N (en milers)	1.300	2.973	1.673

Font: Dades del CIDC, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1986. Elaboració pròpia.

La presència o absència de la ciutat de Barcelona en les dades lingüístiques de la CMB fa variar considerablement els valors per causa del fet, ja comentat, que a la ciutat de Barcelona hi ha un coneixement del català força més alt que a la seva rodalia comarcal i metropolitana.

La magnitud dels dèficits apareix més obertament quan operem amb xifres absolutes, tal com indica la taula núm. 26.

Taula núm. 26

No-coneixedors del català a la Corporació Metropolitana de
 Barcelona i de Catalunya. 1986. Xifres absolutes
 en milers de persones

	CMB sense Barna	CMB amb Barna	Catalunya
No entenen el català	235,	350,	549,
No el saben parlar	748,	1.393,	2.109,
No el saben llegir	728,	1.284,	2.314,
No el saben escriure	1.043,	2.155,	4.012,
N (en milers)	1.300	2.973	5.856

Font: Dades del CIDC, procedents dels padrons municipals
 d'habitants de 1986. Elaboració pròpia.

A la CMB hi resideixen 350 mil persones que no entenen el català, força més d'un milió que no el saben parlar ni llegir, i més de dos milions que no el saben escriure.

Aquests dèficits són tan alts no solament perquè a la CMB s'hi concentra tanta gent com a tota la resta el Principat, sinó també perquè, com és sabut, la llengua catalana hi és molt menys coneguda.

Si comparem la proporció de ciutadans de Catalunya que resideixen a la CMB amb la de desconixedors d'alguna de les modalitats de la llengua analitzades en el Padró, trobem la distribució presentada a la taula núm. 27.

Taula núm. 27

Proporció de desconexedors d'alguna de les modalitats de coneixement del català residents a la CMB sobre els totals de Catalunya. 1986.

	CMB sense Barna sobre Catalunya %	CMB amb Barna sobre Catalunya %
No entén el català	42,7	63,8
No el sap parlar	35,4	61,3
No el sap llegir	31,5	55,5
No el sap escriure	25,9	53,7
Proporció de la població de Catalunya que hi viu	22,2	50,8

Font: Dades del CIDC, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1986. Elaboració pròpia.

A la CMB sense la capital hi viu el 22,2 % de la població del Principat. Les xifres de la primera columna de la taula núm. 27 mostren que a la mateixa àrea geogràfica hi resideixen el 42,7 % de tots els habitants de Catalunya que no entenen el català, el 35,4 % de tots els que no el saben parlar, etc... Pel que fa a la significació de la columna de la dreta, només cal recordar que a la CMB, amb la capital compresa, hi viu el 50,8 % de tota la població de Catalunya.

La taula núm. 27 ens proporciona una informació addicional d'interès. Els percentatges baixen a mida que passem de la comprensió a la parla i d'aquesta a la lectura i a l'escriptura. De tal manera és així que la proporció del total de persones de Catalunya desconexores de l'escriptura del català que resideix a la CMB (25,9 % i 53,7 %) s'acosta molt a la proporció de ciutadans de Catalunya residents a la CMB (22,2 % i 50,8 %). Aquest descens progressiu dels percentatges significa que hi ha uns dèficits lingüístics molt més concentrats a la CMB que d'altres. Aquells més directament vinculats a la immigració (comprensió, parla) són més alts que aquells dèficits que afecten també massivament la població autòctona (escriptura).

Passem ara a veure en detall la situació del coneixement del català a cada un dels 27 municipis de la CMB, tal com apareix a la taula núm. 28. Els coeficients de competència posen de manifest situacions molt deficitàries a la majoria de municipis, entre els quals sobresurt, com el més accentuat, Santa Coloma de Gramanet, seguit de Sant Adrià de Besòs, Viladecans, Cornellà de Llobregat, Sant Joan Despí, Castelldefels, Ripollet, Gavà, Sant Boi de Llobregat, i tots aquells altres amb cc. inferiors a 0,5.

Els municipis menys deficitaris són Santa Coloma de Cervelló i Tiana amb cc. relativament elevats, seguits de Sant Just Desvern, Sant Cugat del Vallès, Molins de Rei, etc...

La inclusió de la ciutat de Barcelona en el càlcul de cc. de la CMB suavitza la cruesa de la situació deficitària general de la zona més poblada del país.

Hi ha una circumstància interessant que cal subratllar. A la majoria dels municipis més deficitaris (cc < 0.50), la lectura és superior a la parla. Es una dada que trenca la tendència general constatada a d'altres zones de Catalunya on les proporcions de catalanoparlants són lleugerament superiors a les de catalanolectors.

L'explicació d'aquest fet té molt a veure amb l'origen però també amb el medi social. Entre les persones nascudes a Catalunya, la immensa majoria de les quals saben parlar català, la lectura del català és inferior a la parla. Entre els procedents de fora de Catalunya, majoritàriament no-catalanoparlants, la lectura del català és lleugerament superior a la parla. Per a molts d'aquests la lectura és més fàcil que la parla. Sembla lògic suposar que l'escola deu jugar també un paper relativament important en aquest procés.

Taula núm. 28

Coneixement del català a cada un dels municipis de la CMB.
 Percentatges sobre població total de 2 i més anys. 1986.

Població	l'entén	el sap parlar	el sap llegir	el sap escriure	cc.
Badalona	81,8	42,7	44,6	19,0	0,47
Barcelona	92,9	67,4	66,8	33,5	0,65
Castelldefels	81,3	42,5	37,6	19,4	0,45
Cerdanyola	83,0	44,3	48,6	20,9	0,49
Cornellà Ll.	78,1	36,0	41,3	17,0	0,43
Esplugues Ll.	82,0	43,7	47,6	20,1	0,48
Gavà	80,6	41,5	44,0	16,4	0,46
L'Hospit. Ll.	82,2	42,1	43,4	18,8	0,47
Molins de Rei	92,5	70,0	68,2	37,4	0,67
Montcada i R.	81,9	44,6	47,5	19,1	0,46
Montgat	92,2	64,1	56,6	30,4	0,61
Pallejà	86,5	55,0	54,5	25,9	0,56
El Papiol	91,8	65,6	51,3	31,8	0,60
El Prat de L.	82,8	41,9	41,6	22,7	0,47
Ripollet	78,9	40,4	43,2	19,0	0,45
St. Adrià de B.	76,9	35,7	36,9	14,5	0,41
St. Boi de Ll.	80,3	41,1	43,5	18,0	0,46
St. Climent L.	95,4	73,4	55,8	30,4	0,64
St. Cugat V.	93,5	71,9	69,5	38,2	0,68
St. Feliu Ll.	84,8	47,2	47,2	23,8	0,51
St. Joan Despí	77,8	36,8	43,4	18,1	0,44
St. Just Desve.	93,2	71,0	70,8	38,5	0,68
Sta. Coloma C.	94,3	80,0	72,0	46,3	0,73
Sta. Coloma G.	76,0	28,6	28,2	11,8	0,36
St. Vicenç H.	82,5	42,6	42,5	20,4	0,47
Tiana	95,4	79,7	76,3	40,8	0,73
Viladecans	78,3	34,5	39,0	14,3	0,42
Total sense B.	81,5	42,0	43,5	19,3	0,47

Total amb B.	87,9	56,3	56,6	27,3	0,57
Total Catal.	90,3	64,0	60,5	31,5	0,61

Font: Dades del CIDC, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1986. Elaboració pròpia.

2. Evolució des de 1975 i 1981

Vista de conjunt i sense comptar-hi la ciutat de Barcelona, la CMB fa una estirada realment espectacular en la comprensió, puix guanya 26 punts de 1975 a 1986, augment que equival a més de 2 punts per any. Prenent només el darrer quinquenni (1981-1986), la comprensió ha pujat gairebé 20 punts, prop de 4 per any. Hi ha hagut, doncs, un augment intens que fa la impressió de ser progressivament accelerat. Tot i no ser tan alts, els augments també són notoris en l'escriptura i en la parla, 12,2 i 9 punts respectivament, en onze anys (vg. taula núm. 29).

Si hi incloem la ciutat de Barcelona, els augments del coneixement del català a la CMB no són tan alts com els descrits en el paràgraf anterior, exceptuada l'escriptura, fet significatiu de què ja parlem en altres indrets.

Taula núm. 29

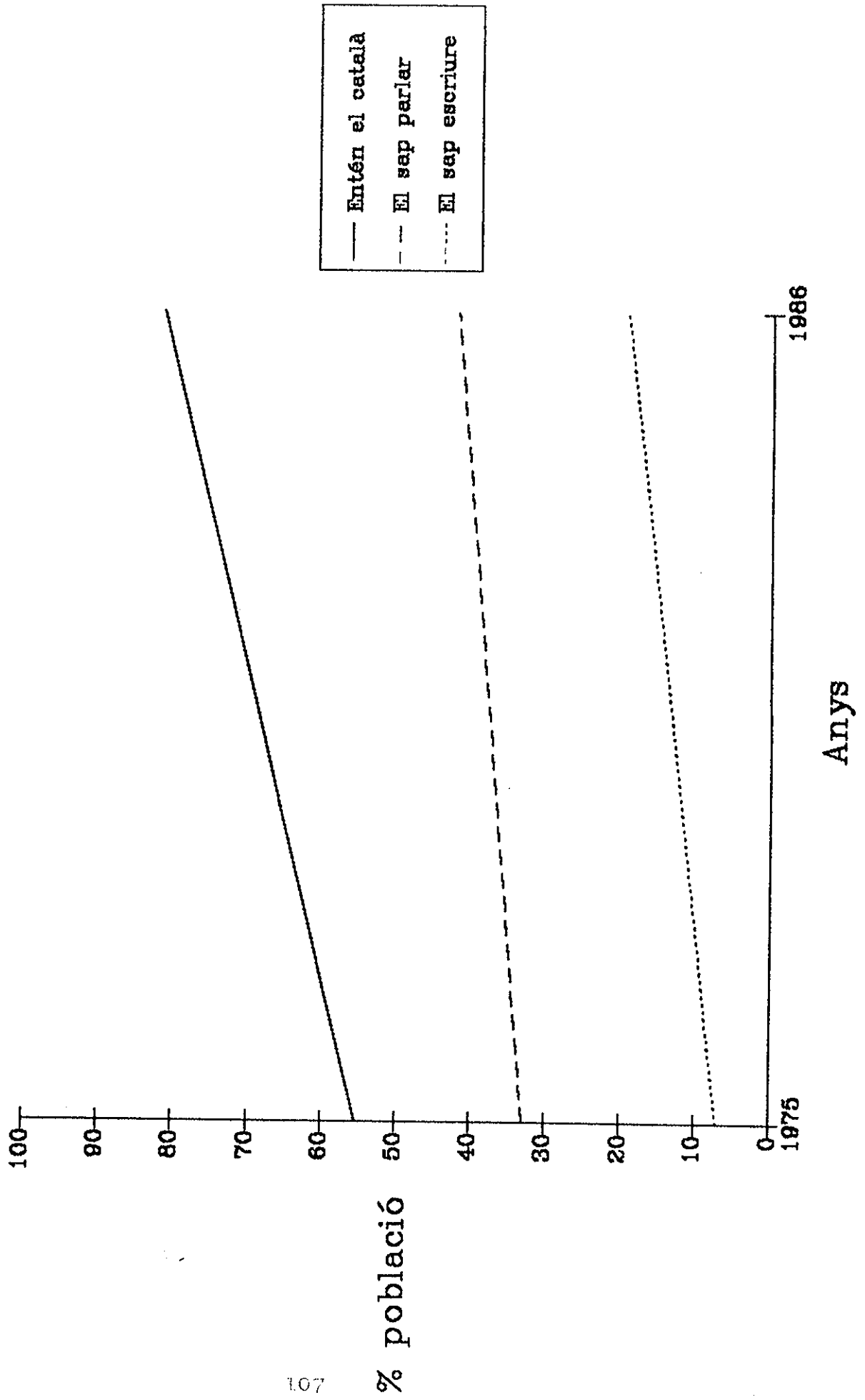
Coneixement del català al conjunt de municipis de la CMB. 1975, 1981 i 1986. Percentatges sobre la població de 2 i més anys(*)

	1975	1981	1986	augments		
				1975-81	1981-86	1975-86
<u>Sense Barcelona</u>						
Entén el català	55,4	61,9	81,5	6,5	19,6	26,1
El sap parlar	33,0	-	42,0	-	-	9,0
El sap llegir	-	-	43,5	-	-	-
El sap escriure	7,1	-	19,3	-	-	12,2
<u>Amb Barcelona</u>						
Entén el català	72,0	75,5	87,9	3,5	12,4	15,9
El sap parlar	49,3	-	56,3	-	-	7,0
El sap llegir	-	-	56,6	-	-	-
El sap escriure	14,3	-	27,3	-	-	13,0

Font: Dades pròpies i del CIDC, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1975, 1981 i 1986. Elaboració pròpia.

(*) Les xifres de 1975 comprenen tota la població.

Gràfic núm. 5. Evolució del coneixement del català a la Corporació Metropolitana de Barcelona, sense la capital, de 1975 a 1986

Una anàlisi detallada de l'evolució del coneixement de la llengua catalana a la CMB, municipi per municipi, ens ajudarà a precisar els comentaris generals que acabem de fer.

La comprensió augmenta fortament a tots els municipis més deficitaris. Destaquen de manera particular els increments produïts a Sant Vicenç dels Horts, Santa Coloma de Gramanet, Ripollet, Montcada i Reixac, Sant Joan Despí i Sant Climent de Llobregat, tots superiors als 30 punts. Els augments més minsos els trobem als municipis amb els percentatges inicials de comprensió més alts: Tiana, Santa Coloma de Cervelló, Mongat, Sant Just Desvern, Barcelona... En uns pocs municipis els increments més accentuats es produïren en el període 1975-1981 (el Papiol i Sant Climent de Llobregat). Es un fenomen que sembla més vinculat a qüestions de fiabilitat del cens de 1975 que a una evolució real. A la pràctica totalitat dels municipis l'estirada vigorosa de la comprensió es produeix entre 1981 i 1986 (vg. taula núm. 30).

La capacitat de parlar català augmenta també a tots els municipis, però d'una manera una mica més uniforme i força menys intensa que la comprensió. Els increments més alts no els trobem ja sistemàticament als municipis més deficitaris ni tampoc en els més ben dotats en el coneixement del català, sinó més aviat en els intermedis: Sant Cugat del Vallès, Sant Just Desvern... També aquí hi ha algunes millores que semblen més atribuïbles a les deficiències del cens de 1975 que a augments reals produïts: el Papiol, Sant Climent de Llobregat... (vg. taula núm. 31).

No podem comentar l'evolució de la capacitat de llegir el català perquè aquesta modalitat de domini de la llengua no va ser inclosa en els padrons municipals de 1975 i 1981.

El domini de l'escriptura en català, de 1975 a 1986 augmenta força més que el de la parla, però menys que el de la comprensió. Aquí apareix novament una constant o regularitat que ja hem observat en

parlar dels municipis i comarques del conjunt de Catalunya: els increments més alts tendeixen a produir-se als municipis menys deficitaris (Santa Coloma de Cervelló, Tiana, Sant Just Desvern, Sant Cugat del Vallès, Molins de Rei), mentre que els municipis més desafavorits en el coneixement de l'escriptura de la llengua catalana el 1975 solen progressar menys (Santa Coloma de Gramanet, Sant Adrià de Besòs, Viladecans...). Passa, doncs, el contrari de la comprensió (vg. taula núm. 32)

Taula núm. 30
 Comprensió del català. Municipis de la Corporació
 Metropolitana de Barcelona. Evolució de 1975 a 1981 i 1986.
 Percentatges sobre la població de 2 i més anys. (*)

	1975	1981	1986	augment 1975-1986
Badalona	57,9	62,8	81,8	23,9
Barcelona	83,3	85,8	92,9	9,6
Castelldefels	54,1	61,1	81,3	27,2
Cerdanyola	62,9	65,8	83,0	20,1
Cornellà de Ll.	50,0	56,2	78,1	28,1
Esplugues de Ll.	62,7	63,2	82,0	13,9
Gavà	62,1	66,4	80,6	18,5
L'Hospitalet de Ll.	58,2	62,6	82,2	24,0
Molins de Rei	83,1	85,6	92,5	9,4
Montcada i Reixac	49,6	67,6	81,9	32,3
Montgat	85,4	83,3	92,2	6,8
Pallejà	62,6	71,7	86,5	23,9
El Papiol	68,1	83,4	91,8	23,7
El Prat de Ll.	53,5	61,6	82,8	29,3
Ripollet	45,6	57,1	78,9	33,3
St. Adrià de B.	47,1	56,7	76,9	29,8
St. Boi de Ll.	53,9	61,0	80,3	26,4
St. Climent de Ll.	63,9	94,6	95,4	31,5
St. Cugat del V.	81,7	87,1	93,5	11,8
St. Feliu de Ll.	60,4	70,3	84,8	24,4
St. Joan Despí	46,0	52,5	77,8	31,8
St. Just Desvern	84,9	84,8	93,2	8,3
Sta. Coloma de C.	88,7	90,7	94,3	5,6
Sta. Coloma de G.	42,7	49,8	76,0	33,3
St. Vicenç dels Horts	46,9	56,0	82,5	35,6

(*) Els % de 1975 són calculats sobre la població total.

Tiana	94,4	95,1	95,4	1,0
Viladecans	48,6	51,2	78,3	29,7
Total CMB amb Barna	72,0	75,5	87,9	15,9
Total CMB sense Barna	55,4	61,9	81,5	26,1
Catalunya	-	79,8	90,3	

Font: Dades pròpies i del CIDC, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1975, 1981 i 1986. Elaboració pròpia.

Taula núm. 31

Capacitat d'expressar-se oralment en català.
Municipis de la Corporació Metropolitana de Barcelona.
Evolució de 1975 a 1986. Percentatges sobre la població
de 2 i més anys. (*)

	1975	1986	augment 1975-1986
Badalona	35,0	42,7	7,7
Barcelona	60,9	67,4	6,5
Castelldefels	33,1	42,5	9,4
Cerdanyola	39,5	44,4	4,9
Cornellà de Ll.	26,2	36,1	9,9
Esplugues de Ll.	38,7	43,7	5,0
Gavà	37,4	41,5	4,1
L'Hospitalet de Ll.	33,6	42,2	8,6
Molins de Rei	63,8	70,0	6,2
Montcada i Reixac	31,4	44,6	13,2
Montgat	57,7	64,1	6,4
Pallejà	41,7	55,0	13,3
El Papiol	44,5	65,5	21,0
El Prat de Ll.	31,1	41,9	10,8
Ripollet	27,7	40,8	13,1
St. Adrià de B.	26,2	35,7	9,5
St. Boi de Ll.	31,5	41,1	9,6
St. Climent de Ll.	59,1	73,4	14,3
St. Cugat del V.	57,2	71,9	14,7
St. Feliu de Ll.	37,9	47,2	9,3
St. Joan Despí	26,7	36,8	10,1
St. Just Desvern	54,9	71,0	16,1
Sta. Coloma de C.	75,1	80,0	4,9

(*) Els % de 1975 són calculats sobre la població total.

Sta. Coloma de G.	20,1	28,6	8,5
St. Vicenç dels Horts	31,5	42,6	11,1
Tiana	78,1	79,7	1,6
Viladecans	82,2	34,5	6,3
TOTAL CMB sense Barna	33,0	42,0	9,0
TOTAL CMB amb Barna	49,3	56,3	7,0
Catalunya	-	64,0	

Font: Dades pròpies i del CIDC, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1975 i 1986. Elaboració pròpia.

Taula núm. 32

Corporació Metropolitana de Barcelona. Percentatges de la població de 2 i més anys que sap escriure en català. (*) 1975 i 1986.

	1975	1986	augment 1975-1986
Badalona	6,8	19,0	12,2
Barcelona	19,2	33,5	14,3
Castelldefels	6,0	19,4	13,4
Cerdanyola	9,9	20,9	11,0
Cornellà de Ll.	5,3	17,0	11,7
Esplugues de Ll.	9,2	20,1	19,9
Gavà	6,4	16,4	10,0
L'Hospitalet de Ll.	7,1	18,8	11,7
Molins de Rei	18,8	37,4	18,6
Montcada i Reixac	5,7	19,1	13,4
Montgat	12,9	30,4	17,5
Pallejà	11,9	25,9	14,0
El Papiol	4,6	31,8	27,2
El Prat de Ll.	6,3	22,7	16,4
Ripollet	6,6	19,0	12,4
St. Adrià de B.	4,6	14,5	9,9
St. Boi de Ll.	6,1	18,0	11,9
St. Climent de Ll.	13,8	30,4	16,6
St. Cugat del V.	18,6	38,2	19,6
St. Feliu de Ll.	9,8	23,8	14,0
St. Joan Despí	8,0	18,1	10,1
St. Just Desvern	18,2	38,5	20,3
Sta. Coloma de C.	19,1	46,3	27,2
Sta. Coloma de G.	4,3	11,8	7,5
St. Vicens dels Horts	7,7	20,4	12,7

(*) Els % de 1975 són calculats sobre la població total.

Tiana	16,4	40,8	24,4
Viladecans	3,1	14,3	11,2
TOTAL CMB sense Barna	7,1	19,3	12,2
TOTAL CMB amb Barna	14,3	27,3	13,0
Catalunya	-	31,5	

Font: Dades pròpies i del CIDC, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1975 i 1986. Elaboració pròpia.

3. Bosses de no-catalanització.

En un estudi anterior (Reixach 1985, pàg. 32-33) vam intentar tipificar els indrets més deficitaris en el coneixement de la llengua catalana. Els anomenàvem "bosses de no-catalanització" i en distingíem dues menes: les qualificades de gravíssimes i les greus.

Les primeres eren els municipis o districtes en què, el 1981, la meitat o més de la població no entenia el català i, les segones, aquells municipis o districtes en què la proporció de no-entenedors anava del 49% al 25%. Les dades de què disposàvem en aquell moment només ens van permetre localitzar aquestes bosses a la Corporació Metropolitana de Barcelona.

Ara ens proposem, primer, de veure com han evolucionat, de 1981 a 1986, les bosses establertes anteriorment i, en segon lloc, establir per a tot Catalunya quins indrets, el 1986, poden encara ser qualificats de bosses de no-catalanització.

Les dades lingüístiques dels padrons municipals de 1986 fan veure que, ni als municipis de la CMB ni als de la resta de Catalunya, no queda cap bossa de no-catalanització de les qualificades de "gravíssima". Avui no hi ha cap municipi ni cap districte municipal en què la meitat o més de la població no entengui el català. Recordem que el 1981 n'hi havia 17 a la CMB. En canvi, en resten encara força de "greus" (de 25% a 49% de no-entenedors sobre la població total), tant als municipis de l'antiga CMB com a d'altres indrets de Catalunya. Les enumerem a la taula núm. 33. Les 23 unitats territorials que s'hi esmenten esdevindrien 90 si preniem com a criteri per qualificar un indret de bossa de no-catalanització greu el fet que la meitat o més de la població no sàpiga parlar català. Fem aquesta observació perquè es vegi clar que el criteri adoptat per definir les bosses relacionades a la taula és més avit indulgent.

Taula núm. 33

Bosses de no-catalanització a Catalunya. 1975, 1981 i 1986.
 Considerem com a tals aquells municipis o districtes en què,
 el 1986, 25% o més de la població de 2 o més anys no entén
 el català. Percentatges de no-comprensió.(*)

<u>Municipi</u>	<u>Districte</u>	<u>1975</u>	<u>1981</u>	<u>1986</u>
Badalona	8	63,8	60,3	28,4
Canovelles	-	49,1	39,5	29,0
Castelldefels	1	67,1	56,3	26,4
	3	56,8	41,1	25,9
Cornellà de Ll.	5	59,4	55,5	29,1
	6	69,5	59,6	31,9
Esplugues de Ll.	3	57,1	59,7	30,0
L'Hospitalet Ll.	5	55,7	49,3	26,1
Montornès del V.	2	-	-	27,4
El Prat de Ll.	4	54,9	50,1	28,0
Reus	7	-	-	28,2
Sabadell	7	-	-	27,3
Santa Coloma de G.	2	57,7	52,4	27,1
	3	59,5	51,4	26,2
	5	56,5	55,1	28,5
	6	63,5	57,0	28,6
Sant Adrià de B.	4	68,0	65,0	36,4
	5	63,5	54,6	32,3
Sant Boi de Ll.	5	45,4	36,6	25,3
	6	60,6	49,4	29,2
Sant Feliu de Ll.	6	59,7	42,5	27,0
Sant Joan Despí	3	71,1	64,8	28,5
Tarragona	9	-	-	25,1

Font: Dades pròpies i del CIDC, procedents dels padrons municipals
 d'habitants de 1975, 1981 i 1986. Elaboració pròpia.

(*) Les dades de 1975 foren calculades sobre la població total,
 les de 1981 i 1986 sobre la de dos i més anys.

D'aquestes 23 bosses de no-catalanització, 21 pertanyen a l'àrea barcelonina. Les situacions deficitàries més greus es donen en alguns districtes de Sant Adrià de Besòs, Cornellà de Llobregat i Esplugues de Llobregat. Encara que el municipi més deficitari de Catalunya en el coneixement de la llengua catalana continuï sent Santa Coloma de Gramanet, a nivell de districtes és superat pels que acabem d'esmentar.

El lector observarà fàcilment les enormes reduccions de la no-comprensió que, des de 1975, s'han operat en tots els municipis o districtes que encara qualifiquem de bosses greus de no-catalanització.

CAPITOL VII

AUTOCTONS I IMMIGRATS

La presència a Catalunya de persones procedents d'altres terres és un fet que ha marcat fonamentalment la societat catalana durant tot aquest segle i, més intensament encara, aquests darrers decennis, durant els quals s'han instal·lat en aquest país més de dos milions de no-catalanoparlants. En aquest moment el nombre d'immigrants tendeix a reduir-se paulatinament. Des de principis dels vuitanta, no solament ha minvat de forma molt notable l'arribada massiva de forasters, sinó que es produeix una lleugera però progressiva tendència per part d'alguns a retornar a les seves terres. Els saldos migratoris dels darrers anys són negatius. El fet bàsic, però, es que una gran massa de població immigrada s'ha establert a Catalunya, hi ha tingut molts dels seus fills i ha experimentat un procés d'integració social i cultural, complex i interactiu, la fi del qual no s'albira pas encara.

1. Origen de la població resident a Catalunya

Les xifres de la taula núm. 34 mostren l'evolució de la població de Catalunya segons lloc de naixement. Mentre tendeix a pujar progressivament la proporció dels nascuts aquí, baixa la dels originaris de la resta de l'Estat espanyol i puja lleugerament la dels provinents de l'estranger. Ens trobem, doncs, davant un fenomen de re-indigeneïtzació després de les grans allaus immigratòries dels anys cinquantes, seixantes i setantes. En aquest capítol veurem algunes de les implicacions sòcio-lingüístiques d'aquests fets.

El 1986 hi ha dos milions de residents a Catalunya, de dos i més anys d'edat, que no hi han nascut, 95 mil dels quals provenen de les Illes i del País Valencià. La població de menys de dos anys no

compresa en les xifres anteriors deu ser massivament nascuda a Catalunya.

Després dels originaris de Catalunya, del País Valencià i de les Illes, que constitueixen dos terços (66,9%) de la població, els més nombrosos continuen sent els procedents d'Andalusia, amb una xifra total que s'acosta al milió, seguits a gran distància pels extremenys, castellans i aragonesos. Vénen després els nascuts a l'estranger, els gallecs i els murcians, en nombre proper als cent mil cada grup. Amb contingents força inferiors, hi són representades totes les altres comunitats autònomes de l'Estat (vg. taula núm. 35).

Taula núm. 34

Origen dels habitants de Catalunya. 1975, 1981 i 1986.

Percentatges sobre població de 2 i més anys. (*)

Nascuts a	1975	1981	1986
Catalunya	61,9	63,3	65,2
Illes i País Valencià	2,0	1,8	1,7
Resta d'Espanya	35,3	33,3	31,4
Estranger	0,7	1,6	1,7
TOTAL	100	100	100
Total nascuts fora de			
Catalunya	38,0	36,7	34,8
N (en milers)	5.659	5.782	5.856

Font: Dades del CIDC i pròpies, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1975, 1981 i 1986. Elaboració pròpia.

(*) Les xifres de 1975 són calculades sobre la població total.

Taula núm. 35

Població de dos i més anys resident a Catalunya
classificada per lloc de naixement. 1986.
Xifres absolutes en milers de persones i relatives.

Lloc de naixement	Nombre	Nombre	Percentatge	Percentatge
Catalunya	3.821		65,2	
Illes Balears	10		0,2	
País Valencià	85		1,5	
Països Catalans		3.916		66,9
Andalusia	894		15,3	
Aragó	159		2,7	
Astúries	15		0,3	
Canàries	5		0,1	
Cantàbria	10		0,2	
Castella-la Manxa	148		2,5	
Castella-Lleó	163		2,8	
Extremadura	174		3,0	
Galícia	90		1,5	
Madrid	39		0,7	
Múrcia	85		1,5	
Navarra	13		0,2	
País Basc	17		0,3	
La Rioja	9		0,2	
Ceuta-Melilla	15		0,3	
Països no-catalans de l'Estat		1.836		31,3
Estranger	101		1,7	
No consta	3		0,1	
Total	5.856	5.856	100	100

Font: Dades del CIDC, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1986. Elaboració pròpia.

2. Lloc de residència dels immigrants

Acabem de veure com hi ha a Catalunya uns dos milions de residents de dos i més anys que no hi han nascut. Tot i la seva dispersió per tot el país, la immensa majoria es troben concentrats al Barcelonès, Vallès Occidental, Baix Llobregat, Maresme i Vallès Oriental. Aquestes cinc comarques en contenen més d'un milió i mig. Les proporcions més altes d'immigrants respecte a la població total comarcal es donen al Baix Llobregat, al Vallès Occidental i al Tarragonès, amb un 40% o més, seguides molt d'aprop pel Barcelonès, el Vallès Oriental i el Garraf. A la ciutat de Barcelona equivalen al 34,7%, proporció que correspon justament a la mitjana de Catalunya. En contrast amb les comarques esmentades, n'hi ha unes altres amb molt poca immigració censada. Es el cas de la Terra Alta, les Garrigues, el Pallars Sobirà, el Solsonès... La taula núm. 36 dona compte, en xifres relatives i absolutes, de la distribució de la immigració a tot Catalunya, i la núm. 37 conté la llista dels municipis de més de cinc mil habitants amb més proporció d'immigrants. A 10 d'ells la població immigrada és encara més nombrosa que l'autòctona.

Taula núm. 36

Població no nascuda a Catalunya per comarques.
 Proporció sobre població total comarcal i xifra absoluta en
 milers de persones. 1986.

	%	milers
Alt Camp	23,8	8
Alt Empordà	27,9	23
Alt Penedès	24,3	16
Alt Urgell	17,3	3
Anoia	29,6	23
Bages	27,0	40
Baix Camp	32,1	39
Baix Ebre	12,9	9
Baix Empordà	27,1	23
Baix Llobregat	46,2	231
Baix Penedès	35,9	11
Barcelona (ciutat)	34,7	581
Barcelonès (amb Barcelona)	38,3	915
Barcelonès (sense Barcelona)	46,5	335
Berguedà	18,3	7
Cerdanya	25,8	3
Conca de Barberà	15,1	3
Garraf	36,3	26
Garrigues	7,3	2
Garrotxa	12,7	6
Gironès	23,1	32
Maresme	34,7	92
Montsià	16,3	8
Noguera	15,2	7
Osona	17,5	19
Pallars Jussà	19,5	4
Pallars Sobirà	9,6	1
Priorat	11,4	2
Ribera d'Ebre	17,4	4

Ripollès	19,5	6
Segarra	11,7	2
Segrià	25,0	42
Selva	28,1	25
Solsonès	11,1	1
Tarragonès	40,0	58
Terra Alta	6,9	1
Urgell	11,7	4
Val d'Aran	30,6	2
Vallès Occidental	40,4	251
Vallès Oriental	38,3	86
Catalunya	34,8	2.040

Font: Dades del CIDC, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1986. Elaboració pròpia.

Taula núm. 37

Municipis de més de 5.000 h. amb més proporció d'immigrats de Catalunya. 1986. Percentatge de no nascuts a Catalunya sobre la població de 2 i més anys.

Cornellà de Llobregat	53,3
Barberà del Vallès	53,2
Esplugues de Llobregat	53,2
Montornès del Vallès	51,7
Santa Coloma de Gramenet	51,5
La Llagosta	50,9
Sant Joan Despí	50,9
Canovelles (Vallès)	50,7
Sant Andreu de la Barca	50,4
Castelldefels	50,2
Vila-seca i Salou	49,9
Viladecans	49,1
Montmeló	49,0
Ripollet	48,6
L'Hospitalet de Llobregat	48,5
Lloret de Mar	48,0
El Prat de Llobregat	47,6
Barberà del Vallès	47,5
Esplugues de Llobregat	47,1
Santa Margarida de Montbui	46,9
Sant Boi de Llobregat	46,7
Mollet del Vallès	46,5
Vilanova del Camí (Anoia)	46,5
Rubí	45,7
Sant Feliu de Llobregat	45,7
Gavà	45,3

Font: Dades del CIDC, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1986. Elaboració pròpia.

3. Coneixement del català segons origen

Passem ara a veure la incidència de l'origen en el coneixement del català. Les dades de què disposem evidencien l'existència de tres grups perfectament delimitats. El primer el constitueixen els nascuts a Catalunya, que solen presentar els índexs més alts en les modalitats bàsiques del domini de la llengua, als quals cal sumar els originaris de les Illes i del País Valencià, tot i que tenen algunes característiques diferenciadores de què parlarem després. El segon grup és el format pels nascuts a l'estranger, amb percentatges de coneixement de la llengua netament superiors als del tercer grup, constituït pels nascuts a la resta de l'Estat espanyol que, si bé entenen el català en una proporció molt alta, palesen grans dèficits en la parla, la lectura i l'escriptura. Els coeficients de competència de cadascun d'aquests grups són ben reveladors de la situació (vg. taula núm. 38)

Els originaris de les Illes i del País Valencià presenten una comprensió del català oral lleugerament més alta que la dels nascuts a Catalunya, dels quals, però, es distancien progressivament en passar a la parla, la lectura i l'escriptura. En aquest darrer punt es troben per sota dels nascuts a l'estranger.

Per a comprendre les diferències que acabem d'exposar, potser cal tenir presents alguns fets que només esbossarem. Respecte als nascuts a Catalunya, si, d'una banda, hi ha una proporció notable de fills d'immigrats, de l'altra, comença a pesar el nombre d'escolaritzats amb o en català entre els joves. Quant als procedents de les Illes i del País Valencià, hi ha pocs escolaritzats en català, puix es tracta d'una immigració més aviat adulta, en la qual, a més, predominen numèricament els valencians sobre els baleàrics. Els residents a Catalunya, originaris de la resta de l'Estat, són majoritàriament adults, per tant, no escolaritzats recentment; si han après el català oral, ha estat molt sovint per contacte i a través dels mitjans de comunicació. Respecte als

censats com a nascuts a l'estranger, cal tenir en compte aquests factors: proporció no menyspreable de fills de catalans emigrants, freqüència de relacions de parentiu o professionals amb catalanoparlants, nivell de cultura més aviat elevat. Tingui's en compte, finalment, que, com és sabut, a Catalunya hi ha no pocs estrangers que no figuren al cens. Aquest recull predominantment persones relativament integrades professionalment o familiarment al país.

Remarquem finalment com, entre els nascuts als Països Catalans, les xifres baixen sensiblement en passar de la parla a la lectura, cosa que no succeeix en el cas dels procedents de la resta de l'Estat i de l'estranger. Aquest fet té una explicació lògica: per als catalanoparlants, la lectura del català és posterior a la parla, mentre que, per a no pocs dels altres, és anterior. Si el grau d'instrucció ho permet, el procés d'aprenentatge s'inicia amb la comprensió oral i escrita, seguida eventualment per la parla. Pas, aquest darrer, que no sempre es produeix.

Pel seu interès i significació, ens permetem remarcar dues dades: a Catalunya encara hi ha 177 mil persones de dos i més anys, nascudes aquí, que no entenen el català i 706 mil que no el saben parlar.

Taula núm. 38

Coneixement de la llengua catalana per part de la població
de 2 i més anys resident a Catalunya
segons lloc de naixement. 1986

	Nascuts a				Total
	Catalunya	Illes i País Valencià	Resta de l'Estat	Estranger	
Entén el català	90,4	95,6	79,9	82,1	90,3
El sap parlar	81,5	70,5	28,2	46,3	64,0
El sap llegir	75,5	59,7	29,9	50,4	60,5
El sap escriure	44,1	18,7	6,5	22,9	31,5
c.c	0,74	0,61	0,36	0,50	0,61
N (en milers)	= 5.856				

Font: Dades del CIDC procedents dels padrons municipals
d'habitants de 1986. Elaboració pròpia.

Si, en comptes d'analitzar només les variables lingüístiques bàsiques, ens fixem en les respostes directes a la formulació més àmplia sobre el coneixement de la llengua catalana tal com figurava al full padronal (vg. taula núm. 39), descobrim alguns matisos suggeridors.

La no comprensió és lleugerament més alta entre els nascuts a la resta de l'Estat que entre els provinents de l'estranger. Entre els autòctons és ínfima però superior a la dels nascuts a les Illes i pràcticament igual a la dels procedents del País Valencià.

La proporció de nascuts a l'estranger que entén i sap llegir el català però no parlar-lo és la més alta. Segueix la dels de la resta de l'Estat, del País Valencià, de les Illes i, finalment, la dels nascuts a Catalunya.

Hi ha pocs originaris de l'estranger i de la resta de l'Estat que sàpiguen parlar català però no llegir-lo. En canvi, la proporció va augmentant a mida que passem als nascuts a Catalunya, a les Illes i, sobretot, al País Valencià.

Taula núm. 39

Coneixement del català per part de la població de 2 i més anys
de Catalunya segons origen.

Tabulació de les respostes directes del Full Padronal. 1986

	Nascuts a					Total
	Catalunya	Illes	P.Val.	Resta Estat	Estranger	
No l'entén	4,2	3,2	4,3	19,1	17,2	9,4
L'entén	9,6	9,1	19,3	40,8	24,5	20,2
L'entén i el sap						
llegir	4,2	4,8	7,1	9,6	11,3	6,1
El sap parlar	10,3	11,2	18,4	8,5	7,1	9,6
El sap parlar i						
llegir	27,1	35,5	34,0	14,7	18,2	22,9
El sap parlar,						
llegir i escriure	44,1	36,0	16,8	7,1	21,0	31,5
No hi consta	0,4	0,3	0,2	0,2	0,7	0,3
Total	100	100	100	100	100	100
N (en milers) = 5.856						

Pont: Dades del CIDC, procedents dels padrons municipals
d'habitants de 1986. Elaboració pròpia.

Comunitats d'origen i coneixement del català

Si analitzem més detalladament el coneixement del català en funció de les comunitats de les quals provenen els immigrants (vg. taules núm. 40 i 41), observarem que els grups més deficitaris són els procedents d'Extremadura, Andalusia i Castella-la Manxa, seguits de Ceuta-Melilla, Castella-Lleó i Galícia. Els col·lectius més ben situats lingüísticament, a més dels dels Països Catalans, són els procedents de Madrid, Aragó, estranger i País basc. Els coeficients de competència mostren un escalonament que té un màxim, entre els nascuts a Catalunya, de 0,74 sobre 1, i un mínim, entre els extremerys, de 0,30.

La taula núm. 40 permet de fer algunes altres constatacions interessants: la proporció d'illencs que entenen i saben parlar i llegir el català és superior a la dels nascuts a Catalunya; la proporció de valencians que sap escriure'l és inferior a la dels nascuts a l'estranger i molt pròxima a la dels procedents de Madrid i del País Basc; Aragó destaca per sobre de totes les comunitats no-catalanes en la comprensió i la parla, però no en la lectura i l'escriptura en què l'avantatgen Madrid, País Basc, estranger i Canàries (aquest darrer és poc significatiu pel fet de comprendre molt poques persones en xifres absolutes). Aquest fet es deu explicar, si més no en part, per la presència, entre els aragonesos, de no poques persones procedents de la Franja. La també bona posició relativa en l'escalat del coneixement del català dels procedents de Madrid, estranger i País Basc deu tenir alguna cosa a veure amb el nombre de catalans nascuts en aquests llocs i amb el nivell cultural i econòmic de la immigració que en prové.

Taula núm. 40

Coneixement del català dels habitants de Catalunya de dos i més anys
segons lloc de naixement. 1986

nascuts a	entén el català	el sap parlar	el sap llegir	el sap escriure
Catalunya	95,4	81,5	75,5	44,1
Illes Balears	96,5	82,7	76,3	36,0
País Valencià	95,5	69,2	57,8	16,8
Andalusia	76,4	23,5	24,5	5,1
Aragó	92,2	49,9	47,9	10,8
Astúries	86,2	38,2	44,5	12,5
Canàries	86,8	41,9	50,6	16,2
Cantàbria	87,1	36,2	43,6	9,9
Castella-la Manxa	79,2	25,6	28,1	5,5
Castella-Lleó	83,7	28,2	35,4	7,3
Extremadura	71,6	19,9	22,4	4,8
Galícia	85,9	30,3	32,6	6,7
Madrid	88,6	44,7	52,1	16,6
Múrcia	87,7	39,8	34,3	7,0
Navarra	90,8	40,5	47,7	11,5
País Basc	88,7	43,5	51,4	16,2
Rioja	89,6	38,1	44,5	9,5
Ceuta-Melilla	81,7	28,6	34,3	7,7
Estranger	82,1	46,3	50,4	21,0
No consta	76,8	53,4	49,3	22,9
Total	90,3	64,0	60,5	31,5

N (en milers) = 5.856

Font: Dades del CIDC, procedents dels padrons municipals
d'habitants de 1986. Elaboració pròpia.

Taula núm. 41

Coeficient de competència en català dels habitants de Catalunya,
de dos i més anys, segons lloc de naixement. 1986.

Ordre descendent.

Nascuts a	c.c
Catalunya	0,74
Illes Balears	0,73
País Valencià	0,60
Madrid	0,51
Aragó	0,50
Estranger	0,50
País Basc	0,50
Canàries	0,49
Navarra	0,48
Astúries	0,45
Rioja	0,45
Cantàbria	0,44
Múrcia	0,42
Galícia	0,39
Castella-Lleó	0,39
Ceuta-Melilla	0,38
Castella-la Manxa	0,35
Andalusia	0,32
Extremadura	0,30

Font:: Dades del CIDC, procedents dels padrons municipals
d'habitants de 1986. Elaboració pròpia.

4. Coneixement del català dels immigrants segons edat.

Una de les perspectives més il·lustratives del procés d'aproximació al català dels immigrants ens és donada pel creuament del coneixement i l'edat tal com figura a la taula núm. 41 bis i al gràfic núm. 6. S'hi observa una regressió perfectament lineal del coneixement del català a mida que va pujant l'edat dels immigrants. Es una regularitat que gairebé sorprèn. Entre els més joves i els més grans les diferències de domini del català són enormes a favor dels primers. El salt endarrere més pronunciat es produeix a partir de les edats en què ja hi ha pocs individus que hagin estat escolaritzats en català. Les poques excepcions que hi ha en la regressió progressiva del coneixement de la llengua són tan irrellevants que ni tan solament repercuteixen en el cc., si prescindim dels menors de 10 anys de què parlarem més específicament en el capítol vuitè.

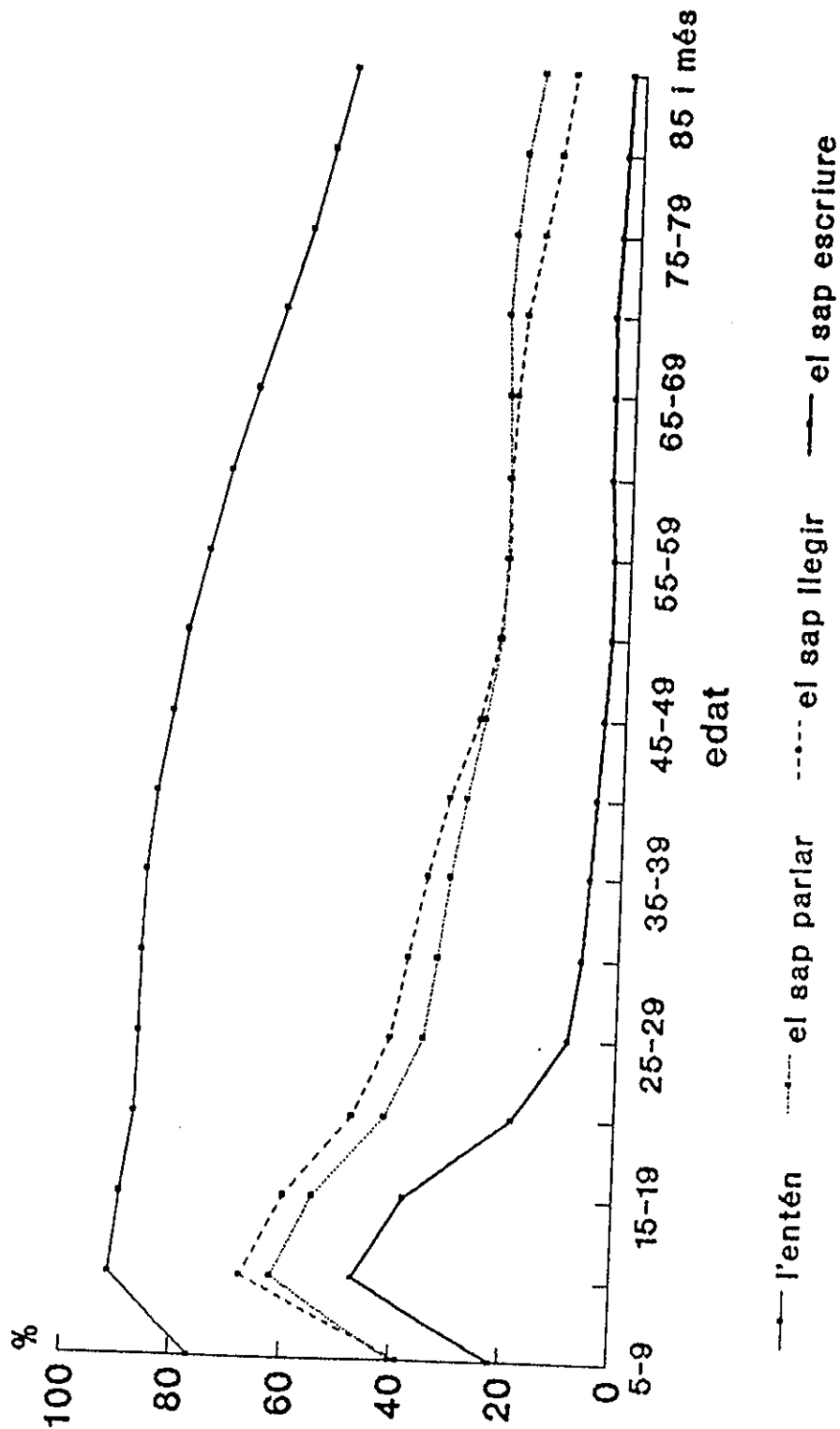
Taula núm. 41 bis
 Coneixement del català de la població de Catalunya
 no nascuda als Països Catalans segons edat. 1986

	l'entén	el sap parlar	el sap llegir	el sap escriure	c.c
5,9	76,5	61,9	67,4	47,3	0,68
10-14	91,4	61,9	67,4	47,3	0,67
15-19	89,8	54,8	60,0	38,1	0,61
20-24	87,5	42,0	48,0	18,8	0,49
25-29	87,1	35,2	41,2	9,0	0,43
30-34	87,0	33,1	38,4	6,7	0,41
35-39	86,5	31,1	35,2	5,7	0,40
40-44	85,0	28,5	31,7	4,8	0,38
45-49	82,5	25,6	26,6	3,9	0,35
50-54	80,2	23,1	23,4	3,0	0,35
55-59	76,8	22,5	22,1	3,1	0,31
60-64	73,2	22,5	22,2	3,8	0,30
65-69	68,7	22,9	21,5	3,8	0,29
70-74	64,2	23,4	20,2	4,0	0,28
75-79	59,7	22,6	17,4	3,3	0,26
80-84	56,2	21,1	14,9	2,8	0,24
85 i més	52,6	18,4	12,6	2,2	0,21
Total	80,1	29,2	31,0	7,3	0,37

N (en milers) = 1.937

Dades del CIDC, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1986. Elaboració pròpia.

Coneixement del català de la població de Catalunya no nascuda als Països Catalans segons edat. 1986.

Font: Dades del CIDC procedents dels padrons municipals d'habitants. Elaboració pròpia.

Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, D.G. de Política Lingüística.

5. Coneixement del català i lloc de residència dels immigrants

Les dades generals sobre coneixement del català per part de la població resident però no nascuda a Catalunya canvien molt segons el lloc concret de residència. Hi ha no poques comarques (vg. taula núm. 42) on la comprensió del català per part d'aquest grup de població se situa per sobre del 90%, mentre que, en altres, no arriba al 80%. Les diferències entre comarques encara són més accentuades en la qüestió de saber-se expressar oralment en català. Només cal veure, a títol d'exemple, el 16,5% del Barcelonès sense la capital, o el 19,9% del Baix Llobregat, d'un cantó, i els 50% ,51% i 54% del Berguedà, el Montsià i la Garrotxa, de l'altre. Aquestes diferències intercomarcals apareixen també clarament en la lectura i l'escriptura.

El grau general de coneixement del català dels no-nascuts als Països Catalans de l'Estat espanyol ens és donat pel coeficient de competència (c.c), mesura que, pel fet d'englobar les quatre variables lingüístiques en un sol concepte numèric, permet més fàcilment les comparacions entre comarques. Els immigrants residents al Solsonès, Terra Alta, Garrigues, Urgell i a moltes altres comarques tenen coeficients de competència general relativament elevats, en contrast amb els de la gran zona suburbana de Barcelona. El nombre, la concentració residencial i la situació laboral, social i cultural deuen ser factors tant o més decisius que el temps de permanència. En tenim una mostra més concreta en la taula núm. 43 en què hi figuren els municipis grans amb el grau més alt i més baix d'immigració respectivament i les dades de coneixement de la llengua dels immigrants que hi resideixen. Si en la comprensió hi ha diferències notables entre aquestes dues menes de municipis, en les altres tres variables lingüístiques les desproporcions són enormes.

Taula núm. 42

Coneixement del català per part de la població de dos i més anys
no nascuda a Catalunya, Illes i País Valencià,
per comarca de residència. 1986

	l'entén	el sap parlar	el sap llegir	el sap escriure	c.c
Baix Llobregat	73,5	19,9	23,5	4,7	0,30
Barcelonès (amb Barcelona)	79,5	25,4	29,8	5,3	0,35
Barcelonès (sense Barcelona)	70,9	16,5	19,9	3,4	0,28
Maresme	82,5	32,5	30,4	8,2	0,38
Vallès Occidental	77,4	25,1	26,1	5,9	0,34
Vallès Oriental	78,5	28,1	28,2	7,5	0,36
Alt Empordà	85,8	36,1	35,3	8,7	0,41
Baix Empordà	87,1	39,0	31,8	8,6	0,42
Garrotxa	90,4	54,8	40,9	12,3	0,50
Gironès	86,8	43,9	42,0	12,5	0,46
Selva	84,2	36,6	30,5	9,1	0,40
Alt Camp	89,2	45,0	40,0	11,0	0,46
Alt Penedès	87,3	41,8	40,0	10,5	0,45
Baix Penedès	82,0	34,7	35,3	11,5	0,41
Garraf	80,4	30,0	28,0	7,1	0,36
Tarragonès	80,0	28,1	33,0	7,8	0,37
Baix Camp	82,4	35,8	34,2	9,6	0,41
Conca de Barberà	89,4	47,7	35,0	10,6	0,46
Priorat	90,7	49,7	43,7	12,2	0,49
Ribera d'Ebre	89,8	48,1	43,6	11,3	0,48
Montsià	92,8	47,6	39,7	10,6	0,48
Terra Alta	91,7	68,0	44,2	8,2	0,53
Cerdanya	88,5	38,4	25,3	6,7	0,40
Osona	87,6	46,8	41,1	14,9	0,48
Ripollès	91,7	48,6	36,2	14,6	0,48
Anoia	83,3	33,8	30,9	8,2	0,39

Bages	85,6	41,4	35,8	8,6	0,43
Berguedà	91,7	50,2	44,2	12,0	0,50
Solsonès	86,1	49,7	56,3	22,3	0,54
Garrigues	94,3	59,6	44,6	12,0	0,53
Noguera	89,0	51,2	40,8	9,6	0,48
Segarra	88,9	45,8	41,5	11,8	0,47
Segrià	88,1	42,0	39,1	8,7	0,44
Urgell	92,6	51,7	41,9	15,9	0,51
Alt Urgell	88,3	46,5	44,1	18,2	0,49
Pallars Jussà	89,4	47,3	38,7	8,6	0,46
Pallars Sobirà	90,8	53,7	43,1	12,3	0,50
Val d'Aran	78,7	28,3	32,3	6,3	0,36
CATALUNYA	79,9	28,2	29,9	6,5	0,36

Font: Dades del CIDC, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1986. Elaboració pròpia.

Taula núm. 43

Municipis de més de 25.000 h. amb la proporció més alta i més baixa de no nascuts a Catalunya i coneixement del català de la població immigrada. 1986

Municipis amb més del 45% d'immigrats s/població total

Municipi (% d'immigrats)	l'entén	el sap parlar	el sap llegir	el sap escriure	cc.
Cornellà Ll. (53,3%)	67,2	14,3	20,6	3,3	0,26
Sta. Coloma G. (51,5%)	65,7	11,5	12,2	2,5	0,23
Viladecans (49,1%)	70,9	15,6	21,0	3,2	0,28
Ripollet (48,6%)	69,3	17,7	22,3	4,1	0,28
L'Hospitalet (48,5%)	72,1	17,0	20,6	3,6	0,28

Municipis amb menys del 25% d'immigrats s/població total

Municipi (% d'immigrats)	l'entén	el sap parlar	el sap llegir	el sap escriure	c.c
Tortosa (12,9%)	82,7	46,5	41,3	10,2	0,48
Olot (16,0%)	90,6	53,9	38,9	11,9	0,49
Vic (18,2%)	88,6	45,2	43,3	16,8	0,48
Igualada (23,6%)	86,6	38,9	37,1	9,8	0,43

Font: Dades del CIDC, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1986. Elaboració pròpia.

Analitzem un grup més concret d'immigrants, 'els procedents d'Andalusia. Es tracta d'una població analíticament molt significativa ja que, d'una banda, constitueix gairebé la meitat de tota la població procedent de terres no-catalanes i, de l'altra, presenta un dels índexs més baixos de coneixement del català com hem vist fa poc. Doncs bé, les diferències segons la comarca de residència són notòriament rellevants, tant en la comprensió, la lectura i l'escriptura com, sobretot, en la parla, que és la variable més decisiva de la integració lingüística (vg. taula núm. 44).

No cal que insistim en els factors que hi deuen intervenir: nombre, concentració o dispersió, temps de permanència, edat, ambient familiar, laboral, cultural, social, etc.

Taula núm. 44

Coneixement del català dels nascuts a Andalusia residents a
les comarques que s'especifiquen. 1986

	nombre en milers	l'entén	el sap parlar	el sap llegir	el sap escriure	cc.
Barcelonès						
sense Barna.	164	67,5	13,5	17,0	2,7	0,25
Baix Llobregat	124	71,1	16,7	20,3	3,8	0,28
Vallès Oc.	142	74,3	20,5	21,7	4,4	0,30
Tarragonès	25	76,9	23,5	25,7	5,4	0,33
Barcelona, ciutat	160	79,8	23,8	28,3	4,7	0,34
Segrià	15	84,7	33,4	30,0	5,5	0,38
Gironès	17	85,6	39,4	36,2	10,2	0,43
Osona	12	86,0	42,7	36,8	12,9	0,45
Priorat	1	87,8	40,8	34,1	8,2	0,43
Berguedà	4	90,9	47,1	39,3	10,4	0,47
Baix Ebre	2	91,1	42,1	33,7	8,8	0,44
CATALUNYA	894	76,4	23,5	24,5	5,1	0,32

Font: Dades del CIDC, procedents dels padrons municipals
d'habitants de 1986. Elaboració pròpia.

6. Evolució del coneixement del català per origen

Tot i no ser gaire abundoses, disposem ja de dades per estudiar l'evolució del coneixement del català segons lloc d'origen, procedents dels censos de 1975 i 1981. Mentre aquest darrer només conté informació sobre la comprensió, el de 1975 s'ocupa també de la parla i l'escriptura, però només en el marc restringit de la província de Barcelona.

Començarem comparant dades globals de comprensió de tota la població resident a Catalunya el 1981 i el 1986 segons lloc d'origen tal com figuren a la taula núm. 45. Els 10,5 punts d'augment global amaguen increments molt més notables entre els procedents de les comunitats autonòmiques inicialment més deficitàries. Es el cas d'Extremadura, Ceuta-Melilla, Galícia, Andalusia, Astúries... A tot arreu els augments produïts són notablement superiors als increments experimentats entre els col·lectius originaris dels Països Catalans.

Una altra comparació il·lustrativa és la que ens ofereix la taula núm. 46 en què es veu l'evolució de la comprensió de la llengua catalana per part de la població de la província de Barcelona sense la capital. Els progressos experimentats entre 1975 i 1981 resulten molt petits comparats amb els produïts en el període següent. El quinquenni 1981-1986 és el de l'extensió de la comprensió a gairebé la totalitat de la població. Només queden una mica per sota els procedents d'Extremadura i Andalusia entre els quals la comprensió se situa entorn de les tres quartes parts.

Si de la comprensió passem a la parla (taula núm. 47) només podem comparar el període 1975-1986. Els augments són generals però molt menys accentuats que en la comprensió. No passa igual en l'escriptura (taula núm. 48) en què, partint, això sí, de xifres molt baixes, s'observen increments que en tots els casos superen amb molt escreix la relació simple-doble. Es una progressió que, en el

cas dels nascuts a Catalunya i les Illes, significa augments molt notables en xifres absolutes.

Finalment, la taula núm. 49 ofereix una visió sintètica de l'evolució de 1975 a 1986 tenint en compte només dues categories de persones, les nascudes i no a Catalunya. El progrés més accentuat és el que registra l'escriptura per part dels nascuts a Catalunya, amb un augment de quasi 25 punts de 1975 a 1986. Gairebé tan notable com aquest és l'avanç de la comprensió entre els no nascuts a Catalunya, que experimenta un increment de 23,5 punts en el mateix període d'onze anys. Els avanços més reduïts els trobem en la parla entre els nascuts a Catalunya (+4,5 punts) i en l'escriptura per part dels qui no hi són nascuts (+5,4 punts).

Una dada més, per acabar. De 1975 a 1986 la població d'origen andalús resident a la província de Barcelona ha avançat 24 punts en la comprensió i només 5 en la parla.

Taula núm. 45

Evolució de la comprensió del català segons lloc de naixement
dels habitants de Catalunya de 2 i més anys. 1981 i 1986

Lloc de naixement	1981	1986	augment en punts
Catalunya	88,3	95,4	7,1
Illes Balears	91,5	96,5	5,0
País Valencià	90,6	95,5	4,9
Andalusia	58,5	76,4	17,9
Aragó	83,9	92,2	8,3
Astúries	69,2	86,2	17,0
Canàries	72,4	86,8	14,4
Castella la Nova (*)	64,7	--	--
Castella la Vella (*)	71,6	--	--
Extremadura	51,5	71,6	20,1
Galícia	67,9	85,9	18,0
Lleó (*)	75,6	--	--
Múrcia	75,6	87,7	12,1
Navarra	81,0	90,8	9,8
País Basc	74,8	88,7	13,9
Ceuta-Melilla	62,2	81,7	19,5
Estranger	70,5	82,1	11,6
Total	79,8	90,3	10,5

Font: Dades del CIDC, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1981 i 1986. Elaboració pròpia.

(*) Les xifres de 1986 s'han agregat per comunitats autonòmiques. No es poden, doncs, comparar amb les de 1981.

Taula núm. 46

Evolució de la comprensió del català dels habitants de 2 i més anys de la província de Barcelona, sense la capital, segons lloc de naixement. (*) 1975, 1981, 1986.

	1975	1981	1986	augment en punts 1975-1986
Catalunya	79,2	81,6	95,4	16,2
Illes Balears	80,1	84,5	96,5	16,4
País Valencià	86,9	87,7	95,5	8,6
Andalusia	49,7	53,4	76,4	26,7
Aragó	71,8	80,5	92,2	20,4
Astúries	65,6	64,0	86,2	20,6
Canàries	54,0	65,3	86,8	32,8
Extremadura	41,2	46,0	71,6	30,4
Galícia	61,2	61,6	85,9	24,7
Múrcia	70,9	72,2	87,7	16,8
Navarra	78,4	77,2	90,8	12,4
País Basc	66,7	69,0	88,7	22,0
Ceuta-Melilla	42,7	55,7	81,7	39,0
Estranger	64,5	65,8	82,1	17,6
Total	68,6	71,6	90,3	21,7

Font: Dades del CIDC i pròpies, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1975, 1981 i 1986. Elaboració pròpia.

(*) No hi figuren els nascuts a Cantàbria, les dues Castelles, Madrid i la Rioja perquè són demarcacions no coincidents els tres anys de comparació.

Taula núm. 47

Residents de 2 i més anys a la província de Barcelona,
sense la capital, que saben parlar el català, segons
lloc de naixement (*)

1975 i 1986

	1975	1986	augment en punts
Catalunya	69,2	74,5	5,3
Balears i Pitiüses	68,4	75,4	7,0
País Valencià	66,2	66,5	0,3
Andalusia	15,2	20,5	5,3
Aragó	45,7	48,5	2,8
Astúries	27,0	35,6	8,6
Canàries	26,4	37,5	11,1
Extremadura	10,9	17,1	6,2
Galícia	12,2	27,5	15,3
Múrcia	31,4	37,0	5,6
Navarra	40,1	41,9	1,8
País Basc	26,9	43,4	16,5
Ceuta-Melilla	14,2	24,2	10,0
Estranger	38,7	45,2	6,5
TOTAL	48,1	55,3	7,2

Font: Dades del CIDC i pròpies, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1975 i 1986. Elaboració pròpia.

(*) No hi figuren els nascuts a Cantàbria, les dues Castelles, Madrid i la Rioja perquè són demarcacions no coincidents els dos anys de comparació.

Taula núm. 48

Habitants de 2 i més anys de de la província de Barcelona,
sense la capital, que saben escriure el català, segons
lloc de naixement (*). 1975 i 1986

	1975	1986	augment en punts
Catalunya	19,2	42,3	23,1
Balears i Pitiüses	13,9	34,6	20,7
País Valencià	7,7	16,5	8,8
Andalusia	1,0	4,6	3,6
Aragó	4,2	11,2	7,0
Astúries	2,9	12,2	9,3
Canàries	2,5	15,7	13,2
Extremadura	0,7	4,3	3,6
Galícia	1,3	6,6	5,3
Múrcia	2,2	6,2	4,0
Navarra	4,2	14,8	10,6
País Basc	3,0	18,3	15,3
Ceuta-Melilla	1,0	6,1	5,1
Estranger	6,9	21,7	14,8
TOTAL	11,5	28,2	16,7

Font: Dades del CIDC i pròpies, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1975 i 1986. Elaboració pròpia.

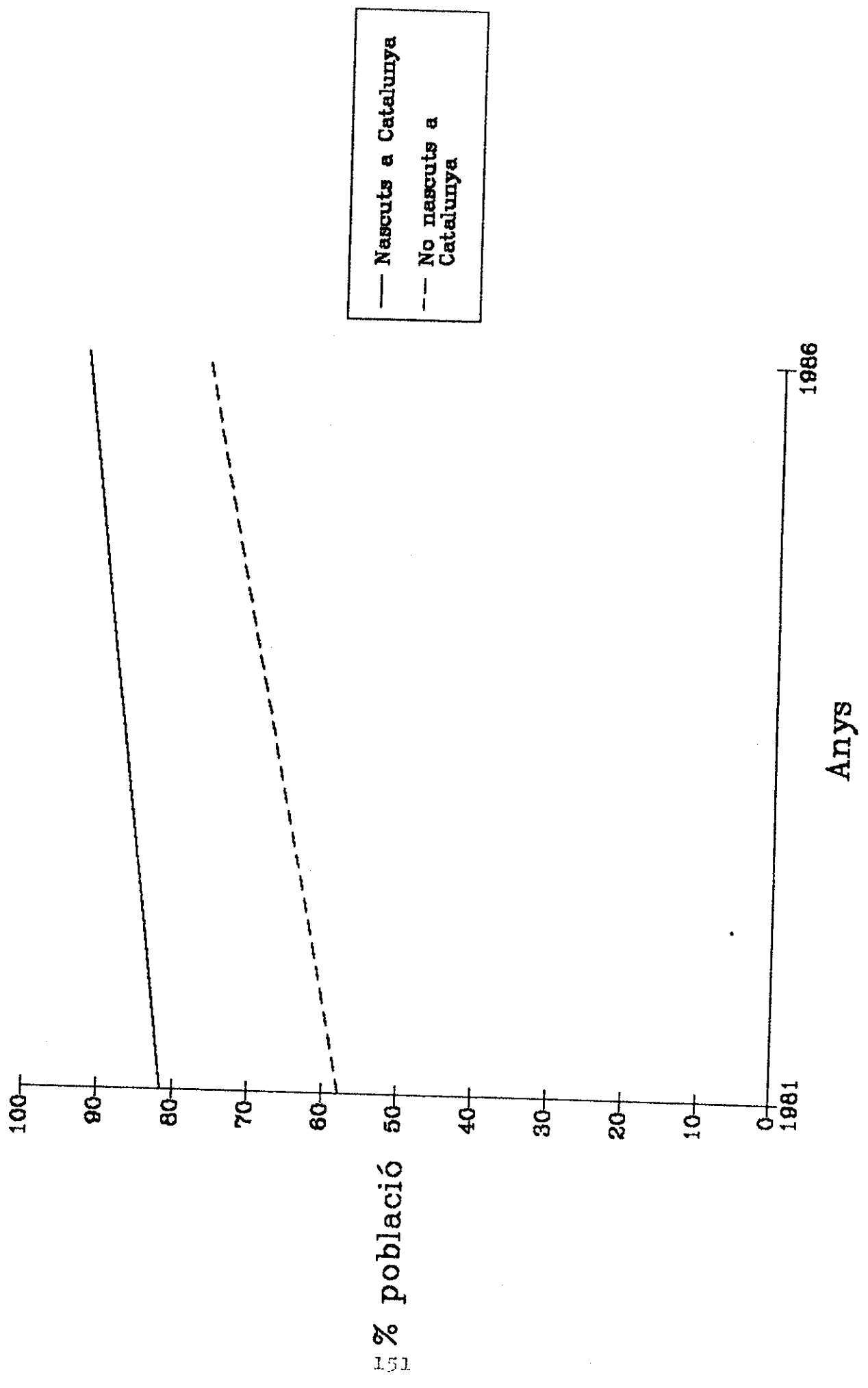
(*) No hi figuren els nascuts a Cantàbria, les dues Castelles, Madrid i la Rioja perquè són demarcacions no coincidents els dos anys de comparació.

Taula núm. 49
 Evolució del coneixement del català a la província de
 Barcelona sense la capital, segons origen.
 1975, 1981 i 1986

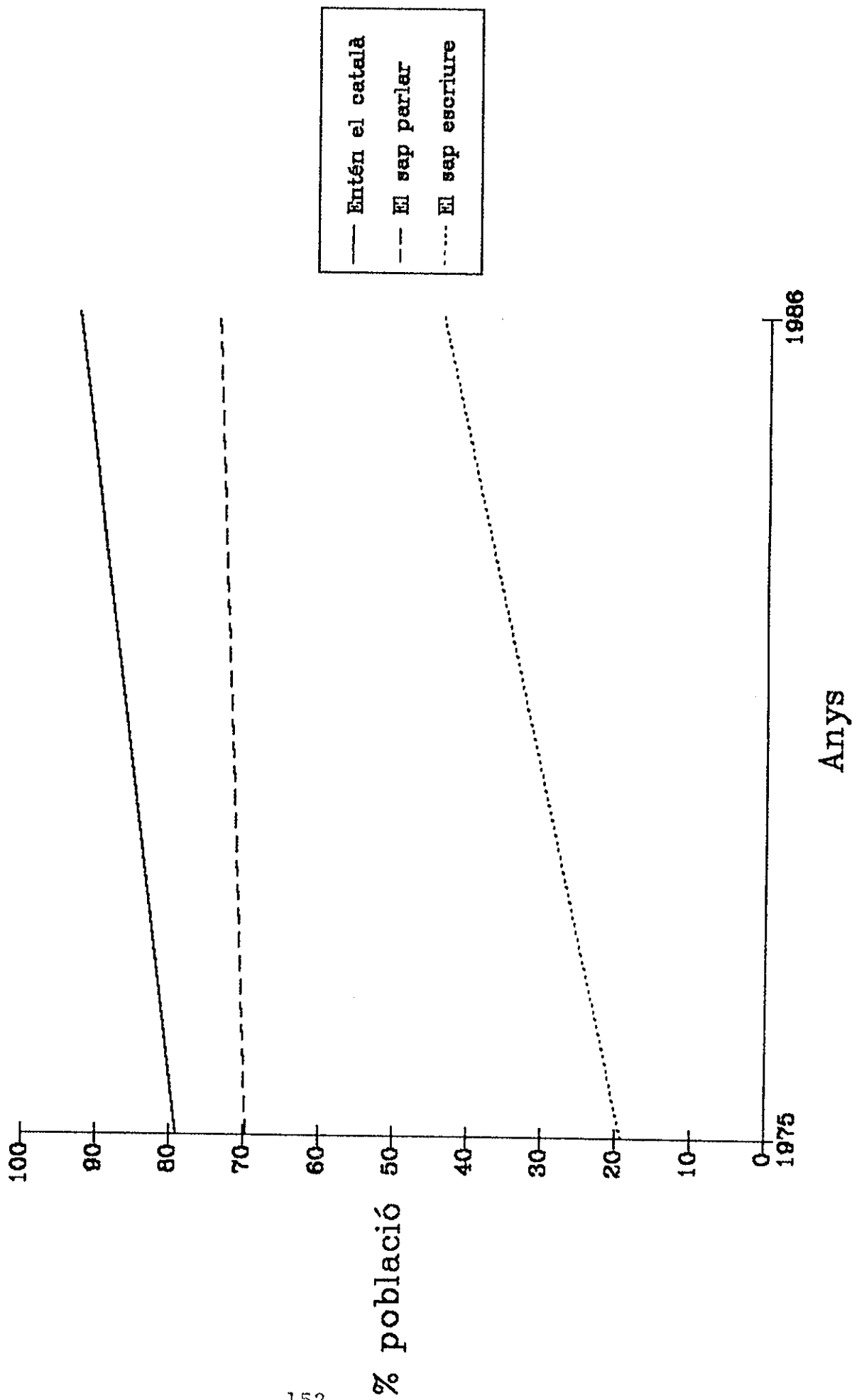
	Nascuts a Catalunya			Dif. 1975-1986	No nascuts a Catalunya			Dif. 1975-1986
	1975	1981	1986		1975	1981	1986	
entén el català	79,2	81,6	93,1	13,9	53,5	57,8	77,0	23,5
el sap parlar	69,7	--	74,2	4,5	18,6	--	26,5	7,9
el sap llegir	--	--	75,5	--	--	--	23,3	--
el sap escriure	19,2	--	44,1	24,9	1,7	--	7,1	5,4

Font: Dades del CIDC i pròpies, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1975, 1981 i 1986. Elaboració pròpia.

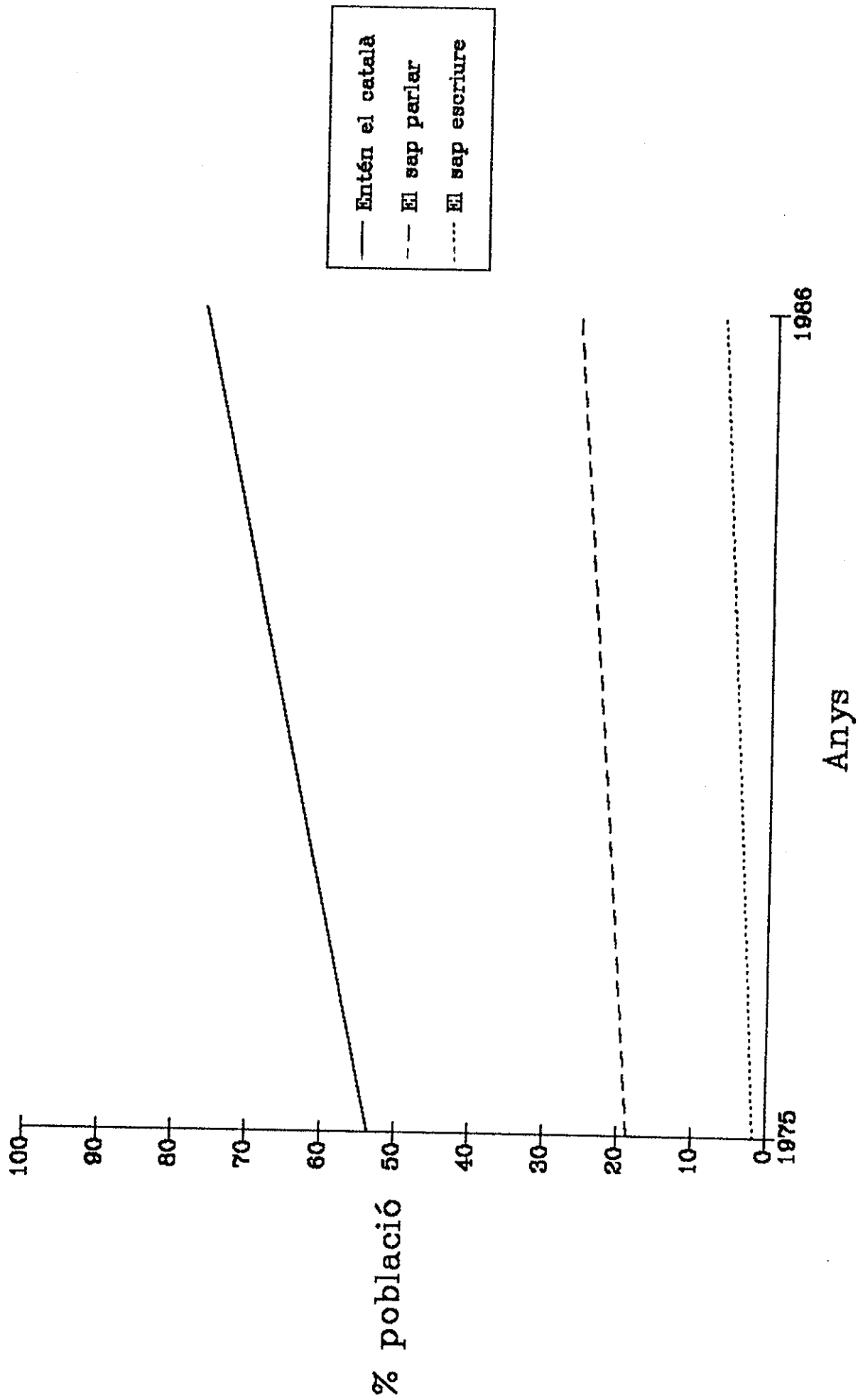
de la població de Catalunya de 1981 a 1986 per origen

Gràfic núm. 8. Evolució del coneixement del català a la província de Barcelona, sense la capital, de 1975 a 1986, per origen. Nascuts a Catalunya

Gràfic núm. 9. Evolució del coneixement del català a la província de Barcelona, sense la capital, de 1975 a 1986, per origen. No nascuts a Catalunya

Els comentaris que acabem de fer es basen en la taula núm. 51, elaborada per decennis fins a 1960 i, per quinquennis, posteriorment (tret del sexenni 1981-1986).

El gràfic núm. 10 en dóna una visió més matisada puix està elaborat any per any d'arribada a Catalunya de la població no nascuda als països de llengua catalana.

Taula núm. 51

No nascuts a Catalunya. Coneixement del català segons
anys d'arribada a Catalunya. 1986

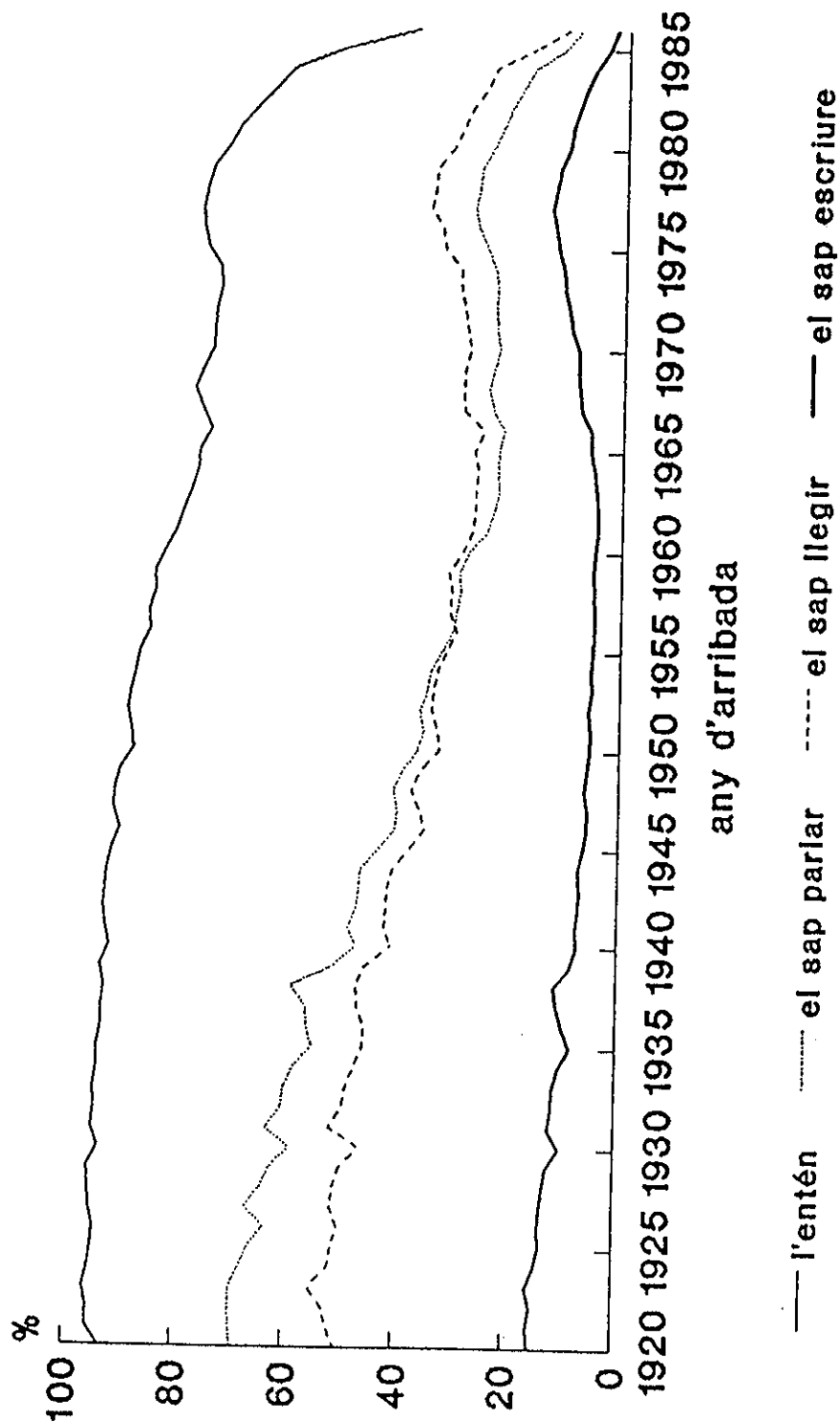
Any d'arribada	l'entén	el sap parlar	el sap llegir	el sap escriure	c.c
1920 i abans	96,5	77,5	54,8	16,7	0,61
1921-1930	96,3	69,6	53,5	15,0	0,59
1931-1940	94,3	58,5	48,5	11,2	0,53
1941-1950	91,4	44,3	38,8	7,0	0,45
1951-1960	86,2	33,0	32,6	5,6	0,39
1961-1965	78,6	23,7	27,3	5,0	0,34
1966-1970	76,1	24,2	28,8	7,7	0,34
1971-1975	74,7	25,1	31,0	11,0	0,35
1976-1980	77,5	30,9	37,8	14,8	0,40
1981-1986	64,9	25,6	30,4	11,0	0,33
Total	81,1	31,9	33,1	8,3	0,39

N (en milers) = 2.032

Font: Dades del CIDC, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1986. Elaboració pròpia.

Gràfic núm. 10

Població de 2 i més anys de Catalunya no nascuda als PP CC: coneixement del català segons any d'arribada a Catalunya. 1986.

Font: Dades del CIDC procedents dels padrons municipals d'habitants. Elaboració pròpia.

Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. D.G. de Política Lingüística.

Si en comptes d'analitzar el coneixement del català en funció de l'any d'arribada ho fem en funció de l'edat de cada immigrant en el moment de venir a Catalunya, obtenim una altra perspectiva de la situació. La posen en relleu la taula núm. 51 bis i el gràfic núm. 11. L'edat a l'arribada resulta encara més incident per al coneixement de la llengua que la durada de la permanència.

Taula núm. 51 bis
 Població resident a Catalunya no nascuda als Països Catalans:
 Coneixement del català segons edat en arribar a Catalunya

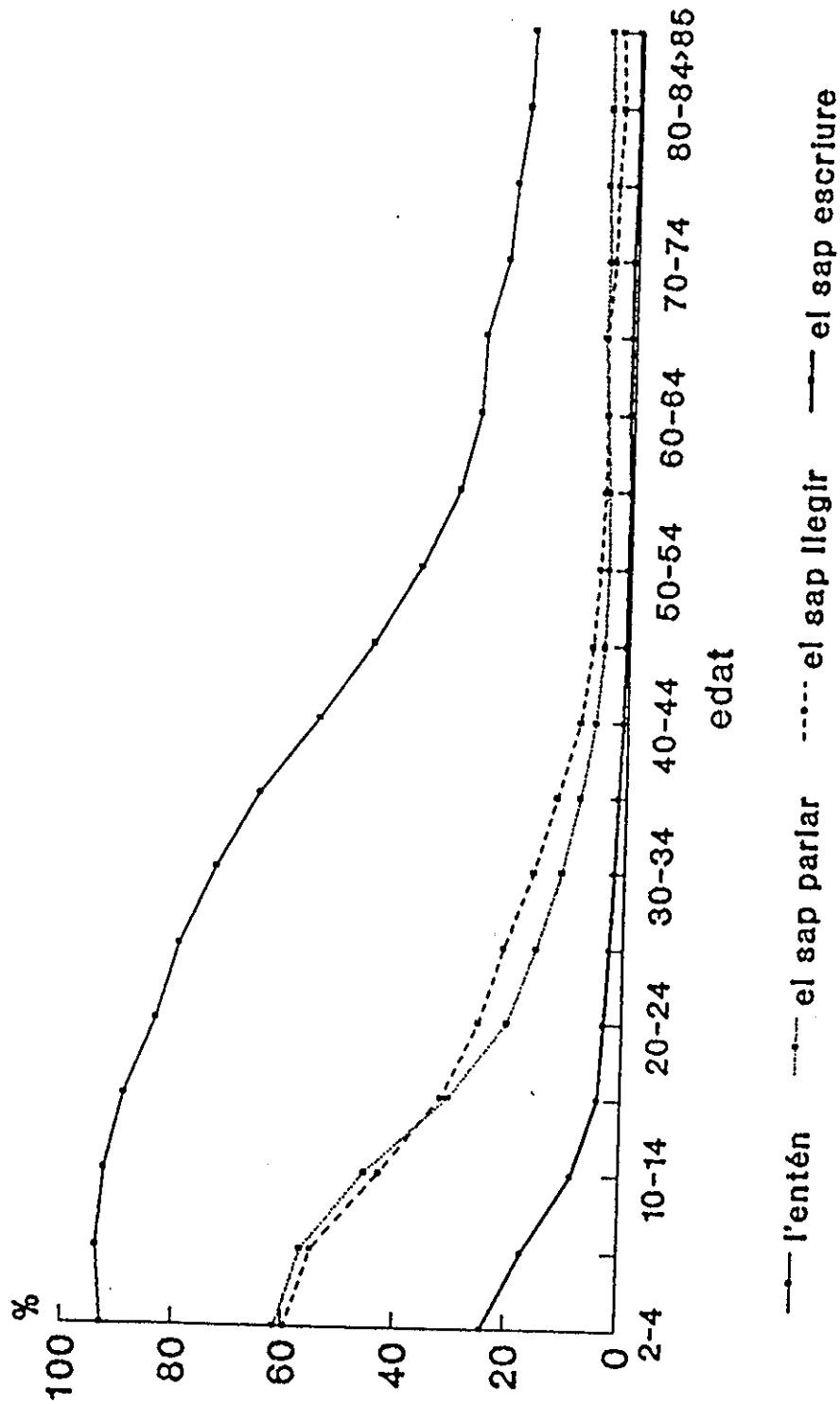
edat	l'entén	el sap parlar	el sap llegir	el sap escriure	c.c
2-4	92,8	61,2	59,5	24,1	0,59
5-9	93,8	56,8	54,9	17,2	0,56
10-14	92,6	45,5	42,9	8,7	0,47
15-19	89,3	30,7	32,1	4,2	0,39
20-24	83,9	20,5	25,5	3,3	0,33
25-29	79,9	15,5	21,3	2,5	0,30
30-34	73,4	11,3	16,2	1,8	0,26
35-39	65,8	8,2	12,3	1,4	0,22
40-44	55,2	5,8	8,6	0,9	0,18
45-49	45,7	4,6	6,6	0,7	0,14
50-54	37,4	4,2	5,7	0,7	0,12
55-59	30,9	4,3	5,0	0,6	0,10
60-64	27,3	4,8	5,0	0,8	0,09
65-69	26,6	5,5	5,3	0,9	0,09
70-74	22,9	5,1	4,2	0,8	0,08
75-79	21,7	5,5	3,9	0,6	0,08
80-84	19,7	5,3	3,2	0,4	0,07
85 i més	19,2	5,5	3,6	0,6	0,07
Total	80,1	29,2	31,0	7,3	0,37

N (en milers) = 1.937

Font: Dades del CIDC, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1986. Elaboració pròpia.

Gràfic núm. 11

Població resident a Catalunya no nascuda als PP CC: coneixement del català segons edat en arribar a Catalunya. 1986.

Font: Dades del CIDC procedents dels padrons municipals d'habitants. Elaboració pròpia.

Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. D.G. de Política Lingüística.

Anys de permanència i lloc de residència

Acabem de veure com el temps de permanència i l'edat en arribar a Catalunya són dos factors generals d'aproximació lingüística dels immigrants. Voldríem ara observar com la incidència del temps de permanència pot variar en funció d'una altra variable clau: el lloc de residència. Per fer-ho hem escollit unes quantes comarques i hem analitzat el coneixement del català que tenen els immigrants que hi resideixen. No hem pres en consideració tots els immigrants sinó només aquells que van arribar a Catalunya entre 1961 i 1965, quinquenni que es correspon amb l'onada més nombrosa d'immigració de tota la postguerra.

Els resultats d'aquesta observació són exposats a la taula núm. 52. La integració lingüística d'aquest segment d'immigració varia molt d'una comarca a l'altra. Les diferències van més enllà de la relació simple-doble. Les comarques amb menys immigració (Solsonès, Terra Alta, Pallars Jussà...) presenten uns graus d'integració lingüística molt més elevats que les que han rebut una arribada massiva i concentrada de forasters (Barcelona, Baix Llobregat, Vallès Occidental...). Els coeficients de competència donen una visió sintètica de les enormes diferències constatades.

El fenomen és encara més acusat a escala municipal. Mentre els coeficients de competència del mateix segment d'immigrants es situen per sota o entorn de 0,30 a St Feliu de Llobregat, Vilanova del Camí, St. Boi de Llobregat, Mollet del Vallès, Cornellà de Llobregat, etc., municipis amb forta proporció d'immigrants, assolixen valors entorn del 0,50 i fins superiors a llocs com Olot, Banyoles, Falset, Móra d'Ebre, Tortosa, Amposta, Gadesa, Berga, Solsona, les Borges Blanques, Tàrraga, Tremp i molts altres municipis amb poca immigració (vg. taula núm. 53).

Les poques alteracions que es donen en la disminució progressiva del coneixement a mida que augmenta la proporció d'immigrants en

els exemples de les taules núm. 52 i 53 no alteren gaire la regularitat de la tendència, però anuncien la presència òbvia d'altres factors a més del que comentem. Factors que poden ser molt diversos segons els casos: nivell sòcio-cultural dels immigrants, concentració, integració en la vida cívica, laboral, cultural, etc.

Taula núm. 52

Domini del català per part dels immigrants arribats entre 1961 i 1965
a diferents comarques de Catalunya. 1986.

	(*)	l'entén	el sap parlar	el sap llegir	el sap escriure	c.c
Terra Alta	6,9	96,7	70,3	49,5	15,4	0,58
Solsonès	11,1	89,4	58,8	62,5	18,1	0,57
Osona	17,5	86,9	43,5	40,4	12,1	0,46
Pallars J.	19,5	89,6	46,2	41,7	9,5	0,47
Gironès	23,1	88,4	43,5	40,8	11,6	0,46
Segrià	25,0	89,6	39,4	38,6	7,5	0,44
Anoia	29,6	82,6	28,9	27,8	5,2	0,36
Baix Camp	32,1	85,0	34,8	32,4	6,8	0,40
Barcelona c.	34,7	83,2	27,0	35,0	6,4	0,38
Vallès Or.	38,3	82,0	27,4	28,3	5,9	0,36
Tarragonès	40,0	82,0	26,6	30,8	4,7	0,36
Vallès Oc.	40,4	76,2	20,7	23,9	4,5	0,31
Baix Llob.	46,2	73,3	16,2	21,0	2,9	0,28
Barcelonès sense B.	46,5	69,7	13,0	17,8	2,3	0,26
Catalunya	34,8	78,6	23,7	27,3	5,0	0,34

Font: Dades del CIDC, procedents dels padrons municipals
d'habitants de 1986. Elaboració pròpia.

(*) Percentatge general d'immigrants sobre població total.

Taula núm. 53

Domini del català per part dels arribats a Catalunya
entre 1961 i 1965 a diferents municipis on resideixen el 1986

	(*)	l'entén	el sap parlar	el sap llegir	el sap escriure	c.c
Cornellà Ll.	53,3	65,1	10,3	17,3	1,7	0,24
Montornès V.	51,7	80,5	22,1	28,3	4,9	0,34
S. Coloma Gr.	51,5	65,7	9,5	10,6	1,8	0,22
Canovelles	50,7	63,5	20,7	15,2	2,6	0,26
La Llagosta	50,9	74,3	14,5	19,1	2,2	0,28
S. Joan Despí	50,9	69,3	11,9	20,4	2,1	0,28
Castelldefels	50,2	73,6	19,8	15,5	3,6	0,28
Vilaseca i Salou	49,9	84,0	23,4	21,1	4,4	0,33

Barcelona	34,7	83,2	27,0	35,0	6,4	0,38
Reus	34,3	83,9	33,7	31,7	6,7	0,39
Vilafranca P.	30,1	89,2	38,2	45,1	7,8	0,45
Figueres	29,9	87,0	37,0	38,5	6,2	0,42
Girona	28,5	84,8	39,2	36,5	11,2	0,43
Igualada	25,6	84,4	31,3	33,5	7,0	0,39
Berga	21,9	92,4	49,3	56,4	15,0	0,53
Vic	19,3	88,9	41,6	42,7	13,8	0,47
Olot	16,7	93,4	52,4	38,7	10,9	0,49

Font: Dades del CIDC, procedents dels padrons municipals
d'habitants de 1986. Elaboració pròpia.

(*) Percentatge general d'immigrats sobre població total.

Evolució per períodes d'arribada, d'un cens a l'altre

Una anàlisi ben il·lustrativa de l'evolució de la comprensió del català per part dels immigrants consisteix a agregar-los per períodes d'arribada a Catalunya i a observar els augments de comprensió produïts en cada grup en dos moments cronològics diferents corresponents als dos darrers censos (vg. taula núm. 54 i gràfic núm. 12)

Els increments més notables de comprensió s'han produït en els arribats entre 1976 i 1981, de tal manera que, el 1986, la proporció de catalanoentenedors se situa per sobre de la dels arribats en el decenni anterior. Dit d'altra manera: el 1986 el grau de comprensió del català dels arribats entre 1976 i 1981 és gairebé tant alt com el dels que, aquest mateix any, ja en feia vint que eren aquí. Observem també com els arribats entre 1982 i 1986 han assolit en un màxim de quatre anys nivells superiors de comprensió del català del que van aconseguir els arribats entre 1961 i 1965 en més de quinze anys (xifres de 1981).

L'explicació d'aquest fet està relacionada amb una diversitat de factors. Destaquem-ne alguns. Quant als immigrants mateixos, cal tenir present que les darreres fornades immigratòries contenen més joves que les anteriors, són menys nombroses i menys concentrades en la seva ubicació. Quant al país receptor, la llengua és molt més present en la vida pública, hi ha molts més estímuls i oportunitats per aprendre-la, tant en el marc de l'escola com del treball i la vida social. Només cal pensar en l'augment notori-encara que insuficient- del nombre de cursos i cursets de català i en la presència majoritària de joves entre els assistents castellanoparlants.

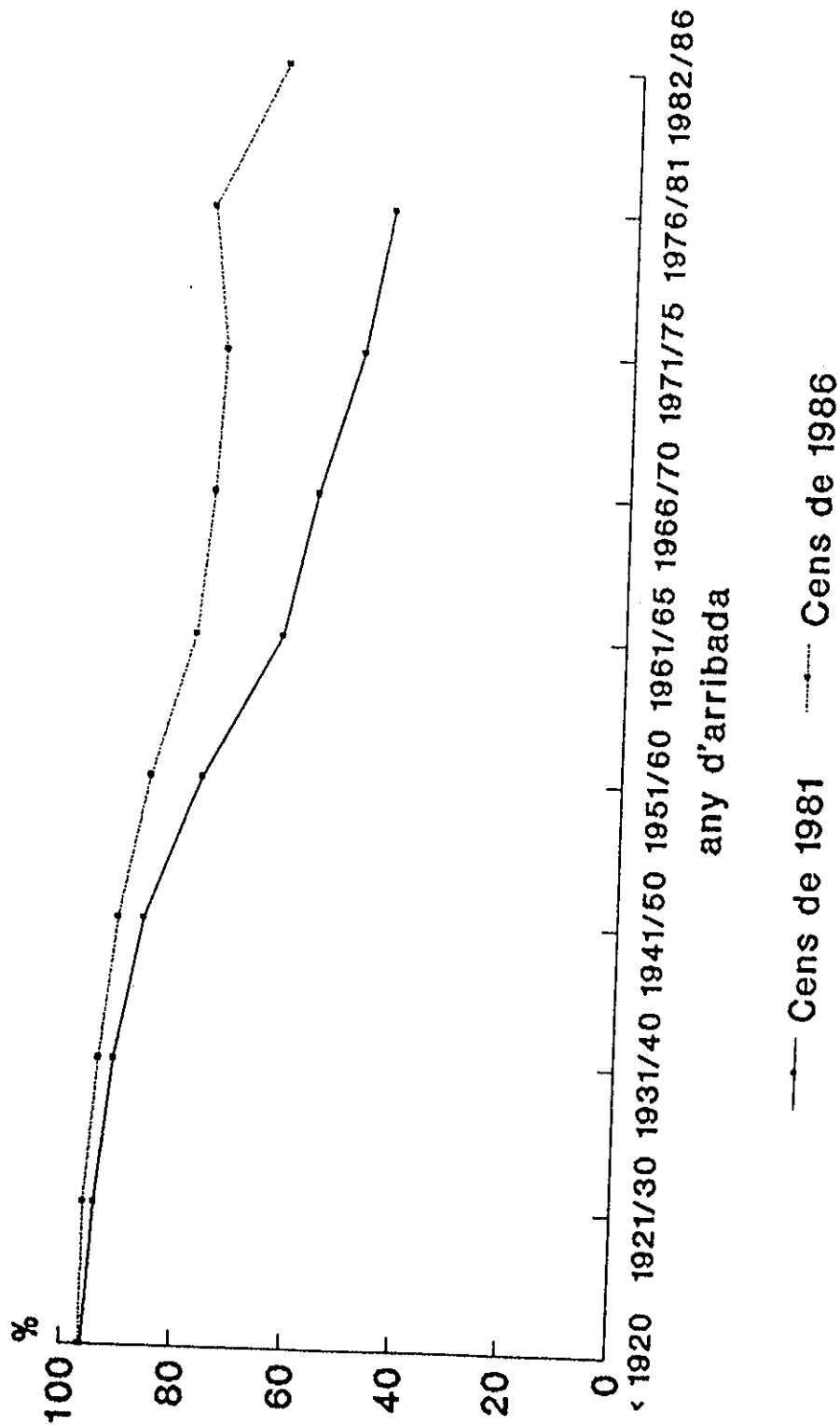
Taula núm. 54

Evolució de la comprensió del català de la població immigrada de Catalunya per anys d'arribada. Censos lingüístics de 1981 i 1986

Any d'arribada	Cens de 1981	Cens de 1986	Augment
1920 i anteriors	96,1	96,5	0,4
1921-1930	94,4	96,3	1,9
1931-1940	91,6	94,3	2,7
1941-1950	86,7	91,4	4,7
1951-1960	76,9	86,2	9,3
1961-1965	63,0	78,6	15,6
1966-1970	57,3	76,1	18,8
1971-1975	49,6	74,7	21,1
1976-1981	44,8	77,5	32,7
1982-1986	--	64,9	--
Total immigrants	66,1	81,1	15,0
Total no immigrants	88,1	95,3	7,2
Total general	79,8	90,3	10,5

Font: Dades del CIDC, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1981 i 1986. Elaboració pròpia.

Evulció de la comprensió del català de la població immigrada de Catalunya, per anys d'arribada. Censos ling. 1981 i 1986

Font: Dades del CIDC procedents dels padrons municipals d'habitants. Elaboració pròpia.

Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura. D.G. de Política Lingüística.

CAPITOL VIII

LLENGUA I EDAT

L'anàlisi del coneixement de la llengua catalana en funció de l'edat forneix una informació de tant interès que no dubtem a qualificar aquest capítol com un dels més cabdals d'aquest estudi. Les perspectives de futur d'una llengua estan estretament relacionades amb el coneixement que en tenen i l'ús que en fan les diferents generacions que coexisteixen en el temps i en l'espai i amb el relleu que unes prenen rera les altres. Els resultats de qualsevol política lingüística, tant si és favorable com desfavorable a la llengua de què es tracta, es medeixen en bona part per la seva incidència diferencial en els diversos grups d'edat d'una població. No cal ni remarcar la transcendència que pot tenir el coneixement o desconeixement de la llengua per part de les generacions joves i, sobretot, l'ús o no-ús que en fan, de cara al futur d'aquesta llengua.

1. Dades generals sobre edat i coneixement del català.

El cens lingüístic de 1986 demostra clarament que es va consolidant amb fermesa una tendència que ja s'albirava anteriorment de forma menys definida: la difusió del domini de la llengua catalana està en relació inversa amb l'edat. En línies generals es comprova que el català és quantitativament més conegut entre els adolescents i els joves que entre els adults. Aquesta afirmació és vàlida tant en allò que es refereix a la comprensió com a la parla, la lectura i, sobretot, l'escriptura. Les freqüències més altes en aquestes quatre modalitats de competència lingüística es donen sempre entre els 10 i els 19 anys. Poc abans dels 20 anys s'inicia una davallada lenta però progressiva que, en la comprensió, ja no s'atura més i, en les altres tres modalitats de coneixement, s'inverteix lleument entorn dels 50 anys, per tornar a caure, en la lectura i l'escriptura, a partir dels 65 anys.

Aquestes remuntades, però, no assoleixen mai les cotes dels adolescents i joves (vg. taula núm. 55). El gràfic núm. 5 permet de matisar més aquesta descripció pel fet de ser construït any per any i no per grups de cinc anys com la taula núm. 55.

La situació generacional del domini de la llengua catalana queda reflectida en els coeficients de competència (cc): una zona alta, tot i que amb tendència regressiva, dels 10 als 24 anys, corresponent als nascuts entre 1962 i 1976, amb valors entre 0,80 i 0,72; una zona intermèdia, dels 25 als 39 anys (nascuts de 1947 a 1961) amb valors que van del 0,66 al 0,60; i una de baixa, per sota dels 0,60, en les edats més avançades.

La major o menor presència d'immigrats i el seu grau diferencial d'integració lingüística segons les edats juguen sens dubte un paper preponderant en aquests fets, com també, no cal ni dir-ho, el canvi produït en la societat catalana a partir de 1975, ja encetat en alguns aspectes anteriorment.

El gràfic núm. 13 revela encara un altre fet de relleu: fins als 35 anys hi ha lleugerament més lectors que parlants del català, mentre que, de 40 anys en amunt, la relació s'inverteix puix augmenta la parla i disminueix la lectura. L'explicació d'aquests fenòmens rau probablement en l'existència, en les edats elevades, d'una major proporció d'autòctons, a més a més no alfabetitzats en català i en la major incidència de l'analfabetisme i de l'"il·letrisme" en aquestes mateixes edats, tant entre els autòctons com els immigrants.

Taula núm. 55

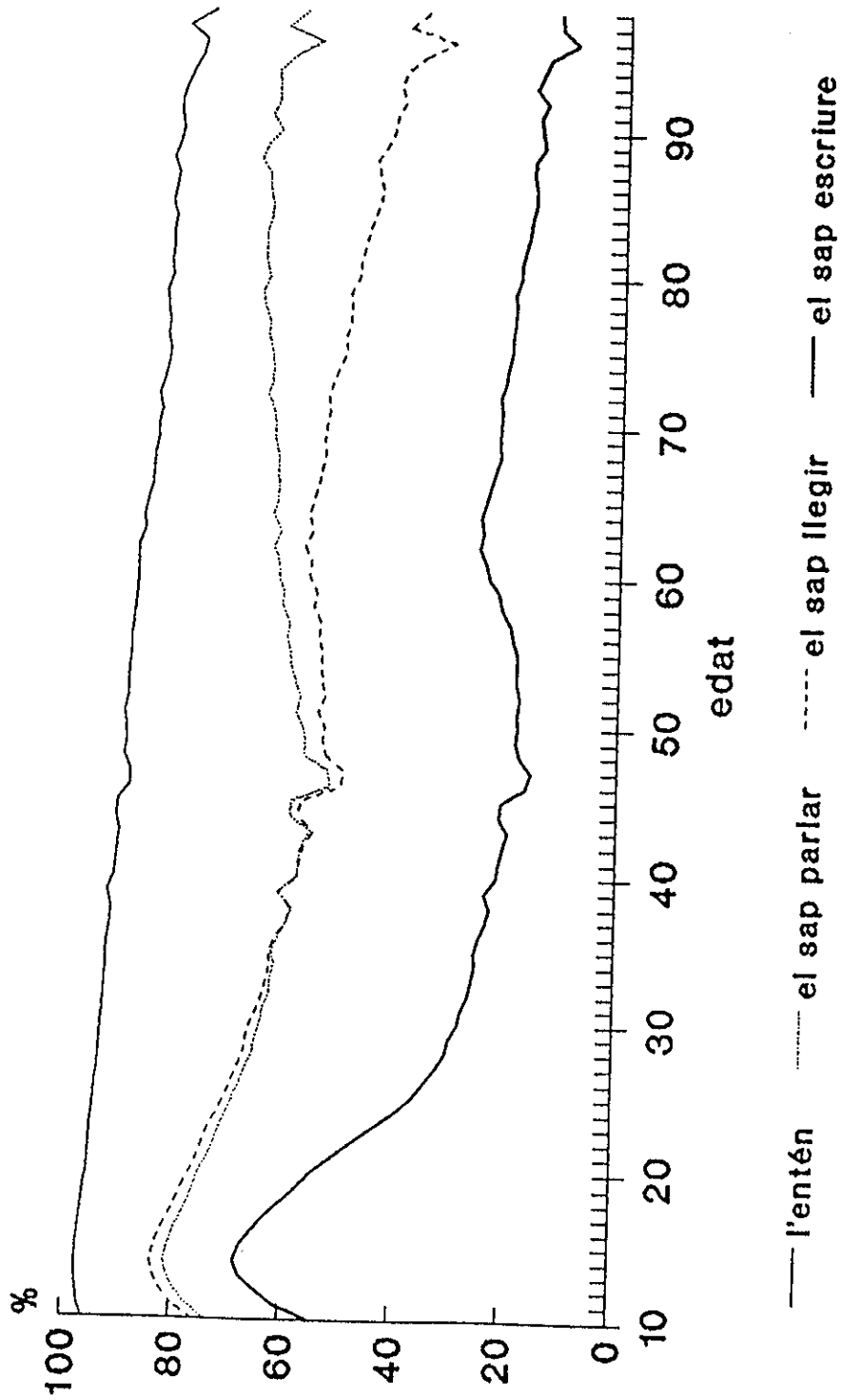
Coneixement del català de
la població de Catalunya de 2 i més anys, per edats. 1986

	l'entén	el sap parlar	el sap llegir	el sap escriure	c.c
2-4 anys	59,4	30,1	3,5	--	0,23
5-9 anys	88,7	59,2	50,3	30,4	0,57
10-14 anys	97,1	78,1	80,8	62,9	0,80
15-19 anys	96,8	78,2	80,5	62,5	0,80
20-24 anys	95,4	72,4	74,4	47,2	0,72
25-29 anys	94,3	66,9	68,6	32,7	0,66
30-34 anys	93,3	63,1	64,2	26,7	0,62
35-39 anys	92,6	60,8	61,0	24,0	0,60
40-44 anys	91,3	57,7	52,2	20,9	0,56
45-49 anys	89,9	56,0	53,3	18,1	0,54
50-54 anys	89,7	58,6	54,0	18,3	0,55
55-59 anys	88,9	60,9	55,1	20,1	0,56
60-64 anys	87,8	62,9	57,0	25,0	0,58
65-69 anys	85,8	62,9	55,1	23,3	0,57
70-74 anys	84,4	62,2	53,5	21,8	0,55
75-79 anys	83,3	65,2	50,4	20,0	0,55
80-84 anys	82,9	65,5	47,9	18,3	0,54
85 i més	82,9	64,9	44,1	16,2	0,52
Total	90,3	64,0	60,5	31,5	0,62

N = 5.856.435

Font: Dades del CIDC, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1986. Elaboració pròpia.

Coneixement del català per part de la població de 10 i més anys de Catalunya, per edats. 1986.

Font: Dades del C10C procedents dels padrons municipals d'habitants. Elaboració pròpia.

Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. D.G. de Política Lingüística.

Les xifres sobre coneixement del català per edats que ens dóna el Padró de 1986 són força inferiors a les establertes per Romero de Tejada (1985, pàg. 47 ss), tant pel que fa referència als joves de 15 a 25 anys, objecte directe de l'estudi de Tejada, com als seus pares i avis. Donem només les xifres referents als joves de 15 a 25 anys; la primera correspon a Romero de Tejada i, la segona, al Padró. Saben parlar català: 82%, 75,4%; saben llegir-lo: 89%, 77,5%, saben escriure'l: 66%, 50,0%. Aquesta diferència d'uns 10 punts per sobre és encara més accentuada pel que fa als pares i avis. L'enquesta de Romero de Tejada fou feta entre 1981 i 1982 mitjançant una mostra polietàpica i estratificada de 1861 persones de 15 a 25 anys.

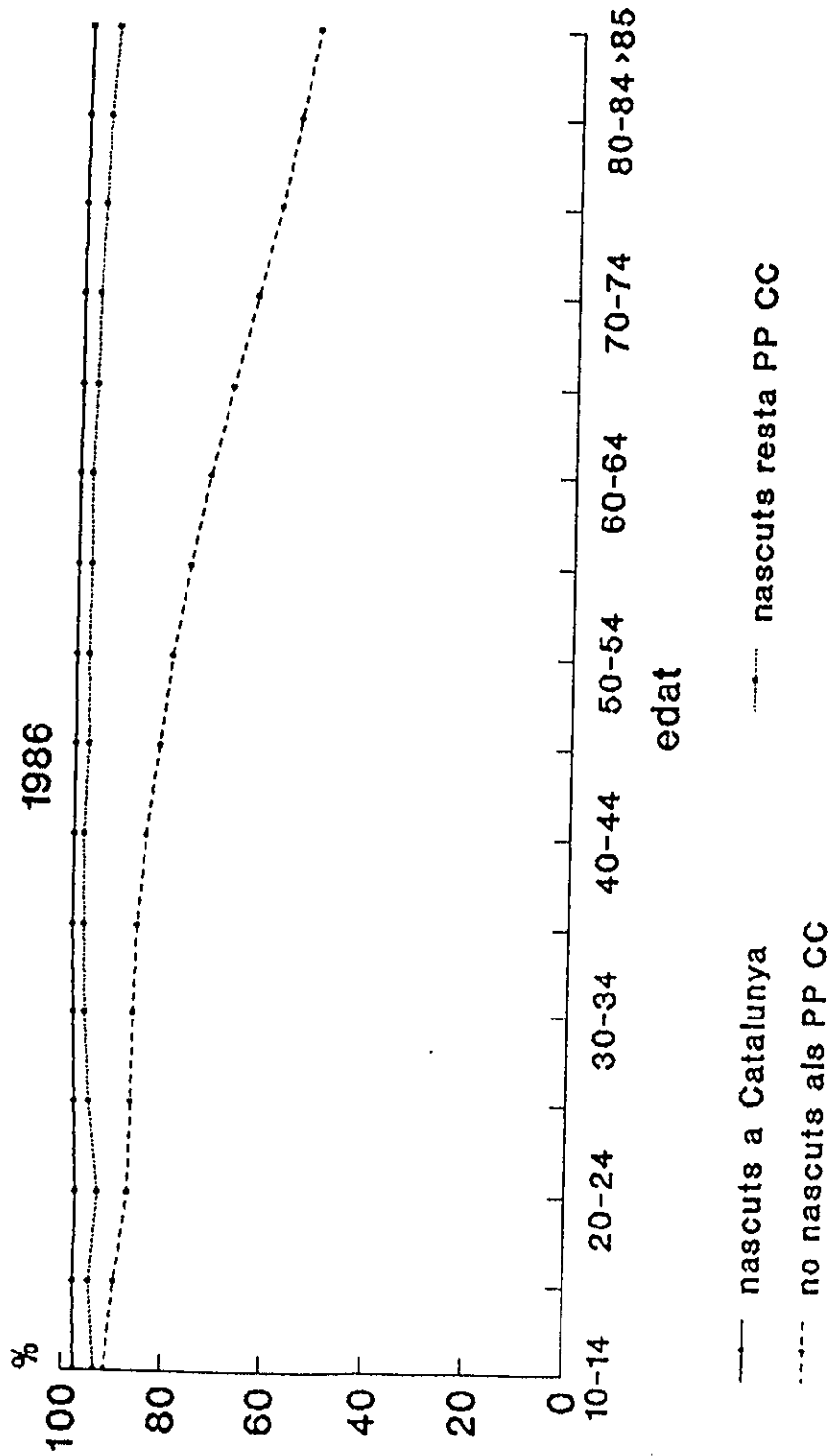
Edat i origen

La rellevància dels joves en el coneixement del català, que posen en relleu les dades referides al conjunt de la població exposades fins aquí, pot i ha de ser analitzada amb més rigor. Ho farem tenint en compte, a més de l'edat, el lloc de naixement. Ho reflecteixen els gràfics núm. 14, 15, 16 i 17.

Aquesta anàlisi més precisa o matisada ens fa adonar que no és entre els joves que es donen les proporcions més altes de coneixement del català. Hi ha una gran diferència entre la població nascuda a Catalunya i la provinent de fora dels països de llengua catalana. En aquesta darrera sí que hi ha sempre un predomini de joves en el coneixement de la llengua. En canvi, entre els nascuts a Catalunya, la supremacia dels joves només es dóna en l'escriptura. En la comprensió a penes hi ha cap edat que sobresurti; en la parla i en la lectura el coneixement va augmentant amb l'edat fins assolir els nivells més alts entorn dels 40 anys. Aquests perfils acusen indubtablement la presència d'un gran nombre de fills d'immigrats, fills nascuts a Catalunya. Respecte a la població provinent de les Illes i del País Valencià, els joves destaquen novament en el coneixement de l'escriptura; en

la lectura també sobresurten però de manera menys rellevant; en canvi, són avançats per altres edats en la parla i en la comprensió.

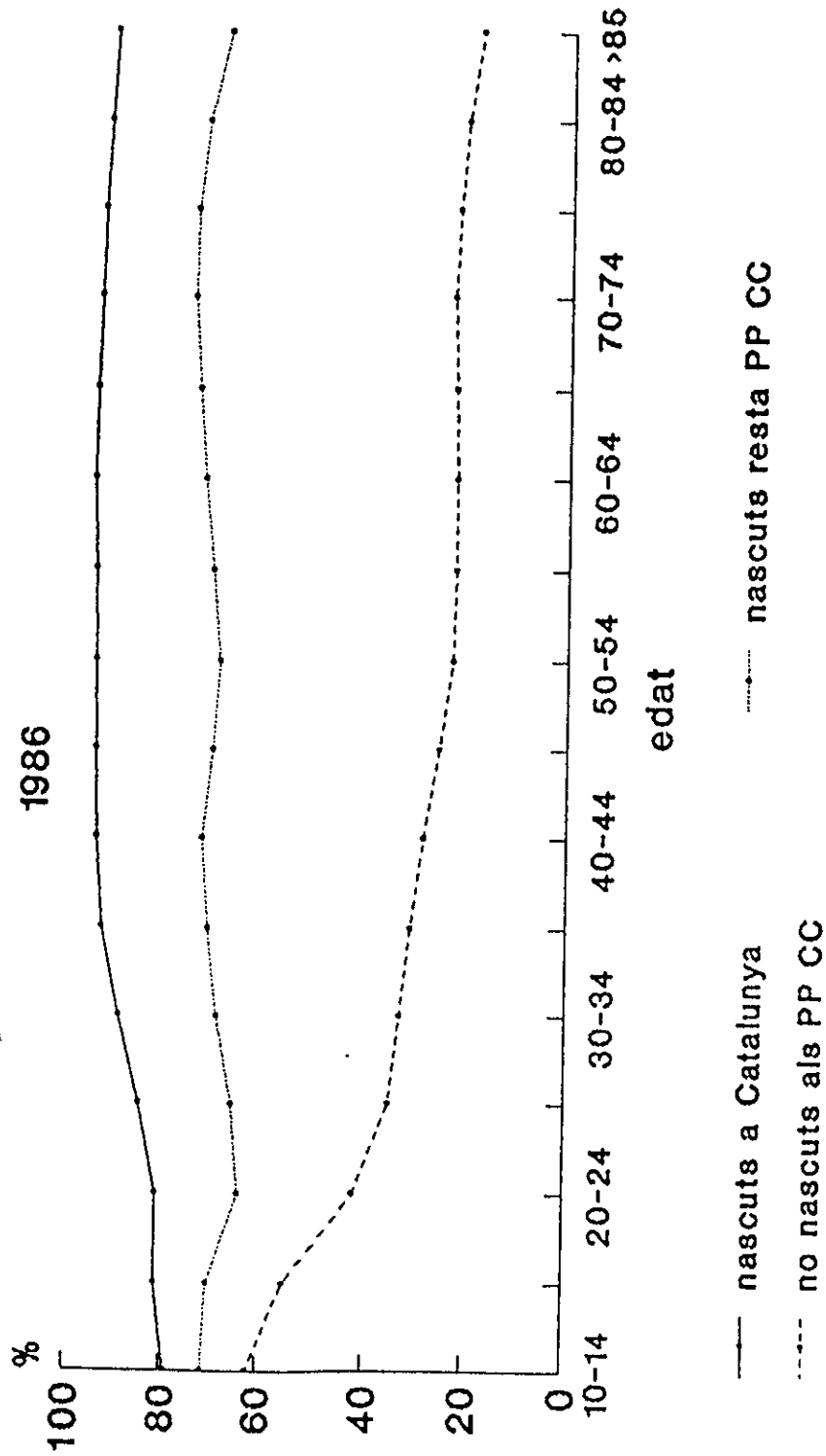
Comprensió del català segons edat i origen de la població de Catalunya de 10 i més anys. Percentatges per edat.

Font: Dades del CIDC procedents dels padrons municipals d'habitants. Elaboració pròpia.

Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. D.G. de Polítics Lingüística.

Població de Catalunya de 10 i més anys que sap parlar el català segons edat i origen. Percentatges per edat.

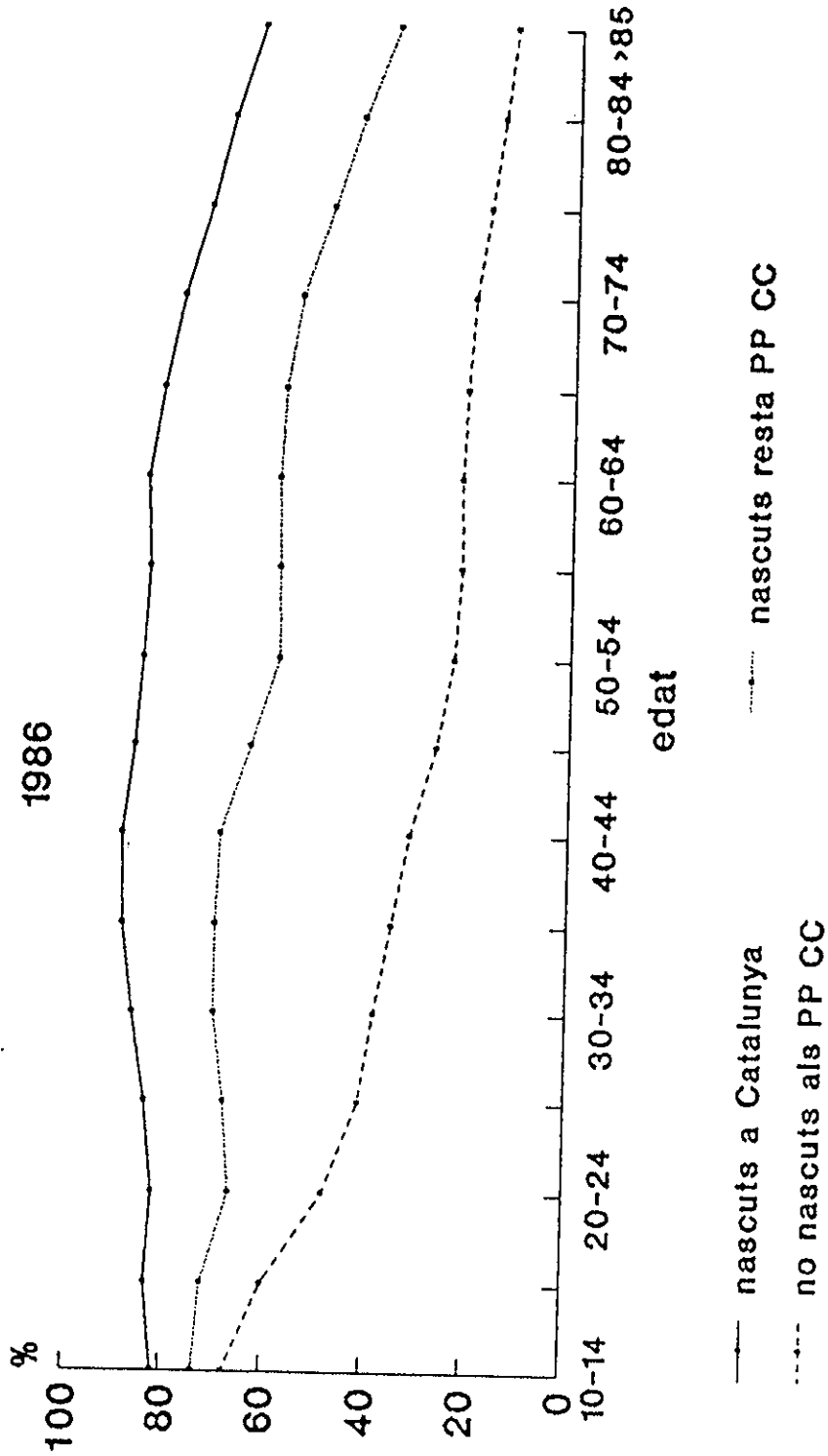

Font: Dades del CIDC procedents dels padrons municipals d'habitants. Elaboració pròpia.

Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. D.G. de Política Lingüística.

Gràfic núm. 16

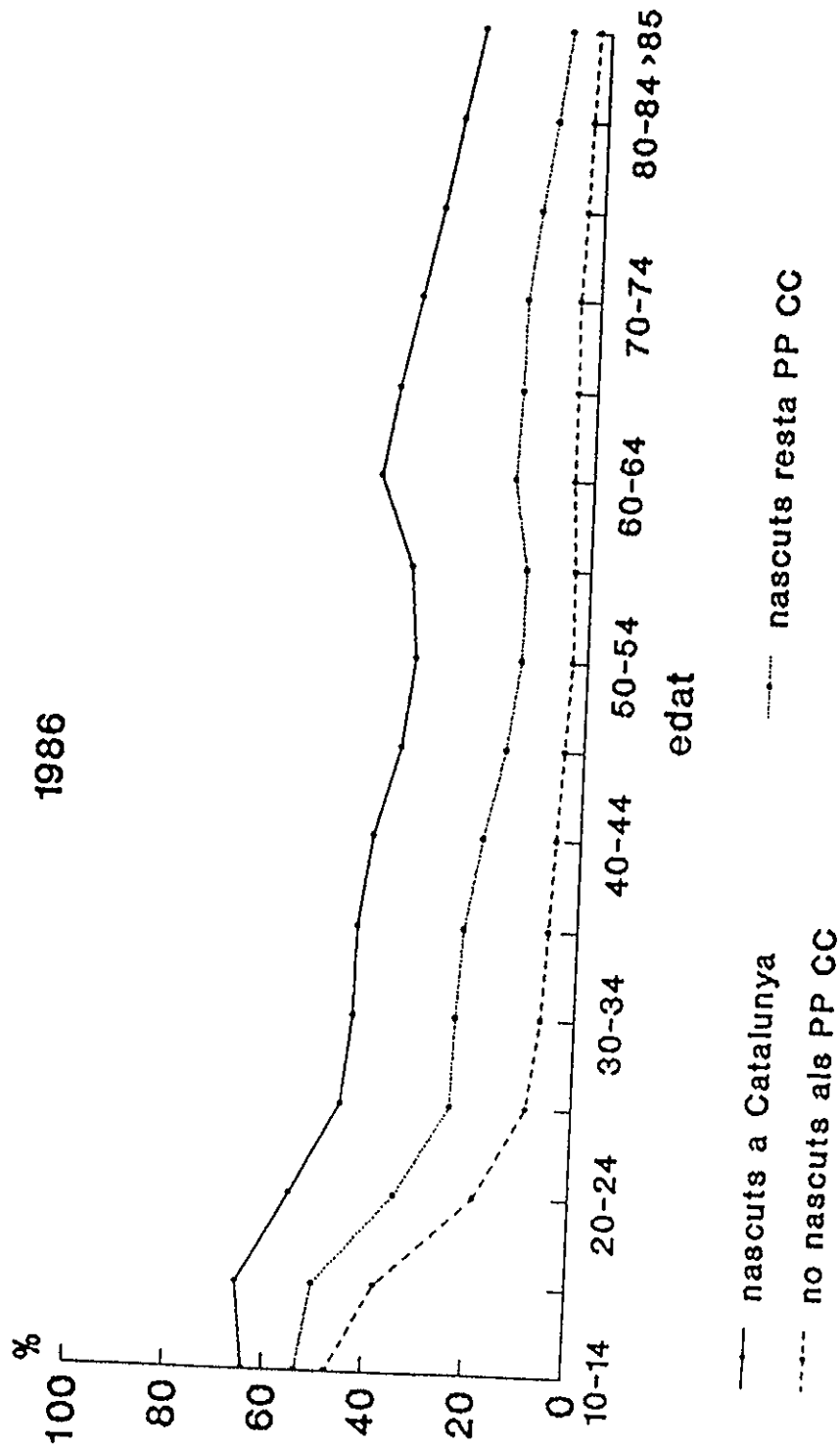
Població de Catalunya de 10 i més anys que sap llegir el català segons edat i origen. Percentatges per edat.

Font: Dades del CIDC procedents dels padrons municipals d'habitants. Elaboració pròpia.

Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. D.G. de Política Lingüística.

Població de Catalunya de 10 i més anys que sap escriure el català segons edat i origen. Percentatges per edat.

Font: Dades del CIDC procedents dels padrons municipals d'habitants. Elaboració pròpia.

Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. D.G. de Política Lingüística.

Pes demogràfic i pes demolingüístic.

Per tenir una idea més aproximada de les diferències generacionals en el coneixement de la llengua, dividirem la població en quatre grups bàsics de quinze anys i analitzarem el pes demogràfic i el pes lingüístic de cada grup dintre la població total de dos i més anys.

El grup més jove comprèn una població equivalent al 25% de tota la població catalana de dos i més anys. En canvi, conté el 26,5% de catalanoentenedors, el 29,7% de tots els que saben parlar el català, el 32,4% dels que el saben llegir i gairebé la meitat de tots els habitants de Catalunya que saben escriure'l. Aquesta puja progressiva de les xifres a mesura que comparem el pes demogràfic i el pes de les quatre variables lingüístiques no es dona en els altres grups, sinó tot el contrari, tret del grup de 25 a 39 anys (vg. taula núm. 56).

Taula núm. 56

Pes demogràfic i pes lingüístic de la població de Catalunya de 10 a 69 anys sobre el total de població de 2 i més anys, per grups quinquenals d'edat. 1986

	de 10 a 24 anys	de 25 a 39 anys	de 40 a 54 anys	de 55 a 69 anys	de 70 a 84 anys	total
Percentatge sobre la població de Catalunya de 2 i més anys	25,0	21,6	18,1	15,1	7,6	87,4
Percentatge sobre tots els que entenen el català de Catalunya	26,5	22,3	18,1	15,0	7,0	88,9
Percentatge sobre tots els que el saben parlar de Catalunya	29,7	21,4	16,4	15,0	7,7	90,2
Percentatge sobre tots els que el saben llegir de Catalunya	32,4	23,1	16,5	14,3	6,4	92,7
Percentatge sobre tots els que el saben escriure de Catalunya	45,7	19,2	11,0	11,1	5,0	92,0
Percentatge sobre tots els que no l'entenen de Catalunya	8,7	14,5	18,3	20,0	13,0	74,5

Font: Dades del CIDC, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1986. Elaboració pròpia.

Els infants de menys de 10 anys

Hem evitat expressament fins ara de parlar explícitament dels menors de 10 anys perquè és un tema que mereix un comentari a part. A primera vista les estadístiques de què disposem resulten un xic desconcertants. D'una banda, tant el cens lingüístic de 1975 com els de 1981 i 1986 els atribueixen xifres sensiblement baixes de coneixement del català; però, per altra, es comprova, ja en les dades de 1975 i, encara més, en les dels padrons posteriors, que les edats immediatament següents, de 10 a 19 anys, són aquelles en què el coneixement del català assoleix la difusió més massiva d'entre totes les edats de la població. Es una estirada tan repetidament comprovada com els baixos nivells de domini de les edats anteriors. Els qui pocs anys abans eren de molt els menys coneixedors del català (infants de 2 a 4 anys) o poc coneixedors (de 5 a 9 anys) són els qui, poc després, ho són més. Un canvi tan accentuat es pot explicar només per l'evolució educativa, cultural i social que, de forma ràpida, es produeix en aquestes edats?

Aquest desconeixement del català per part dels menors de 10 anys és una dada estadística que ens sorprèn a cada cens lingüístic que es fa. Hi vam dedicar unes reflexions a propòsit del de 1975 (Reixach 1985) en les quals aventuràvem dues hipòtesis d'evolució (pàg. 97-99) i una d'interpretació de les dades (pàg. 118). Ens hi remetem, per evitar repeticions, tot remarcant, però, que, d'aleshores ençà, s'ha acomplert la hipòtesi més favorable a la difusió del coneixement de la llengua catalana a mesura que ha avançat l'edat d'aquells infants de 1975, i no la que qualificàvem d'alarmista, definida com de castellanització o descatalanització per baix.

No s'ha esvaït, per contra, la sospita sobre la fiabilitat de les dades lingüístiques referents als infants. Es veritat que la informació padronal que forneixen els adults sobre el coneixement

del català dels infants és subjectiva, per tant, no definida ni formulada unívocament en cada cas. En això no s'hauria de diferenciar gaire de la referent als joves i adults, tant en qüestions lingüístiques com d'altres. En el padró, com és sabut, les diferències d'interpretació i fins els errors sovint es compensen en lloc d'acumular-se o esbiaixar-se unilateralment. En el cas, però, dels infants de 2 a 4 anys hi ha motius per témer que es produeix un esbiaixament pel cantó negatiu. A Vic, per exemple, segons el padró de 1986, hi ha un 85% d'aquests infants que entén el català i només un 57% que el sap parlar, a Olot 91% i 63% respectivament, a Barcelona 65% i 31%, a l'Hospitalet 35% i 12%, a Berga 90% i 56%, a Badalona 30% i 8%..., xifres totes excessivament baixes en el cas de la parla, que no s'adiuen ni amb la proporció d'immigrats de cada municipi (18% a Vic, 12% a Olot, 35% a Barcelona, 48% a l'Hospitalet, 22% a Berga, 43% a Badalona) ni amb el grau general de coneixement del català del conjunt de la població d'aquests municipis, ni amb el dels grups d'edat que corresponen als pares d'aquests infants.

La incongruència de les xifres s'atenua considerablement en passar al següent quinquenni corresponent als infants de 5 a 9 anys, però sovint subsisteixen diferències difícils d'explicar si no es considera l'eventualitat que existeixi alguna irregularitat en les respostes a la pregunta del cens o en la seva transcripció, manipulació o confecció de la mitjana quinquennal.

Per tots aquests motius creiem que no convé basar en aquestes dades gaires anàlisis comparatives i previsions de futur. Considerem molt encertat el criteri seguit pel Servei d'Estadística del Govern de les Balears d'excloure de les dades lingüístiques tots els menors de 5 anys. Nosaltres encara aniríem més lluny i l'ampliaríem fins a 6-8 anys.

Aplicant aquest darrer criteri al cens lingüístic de Catalunya de 1986 resulten les dades de la taula núm. 57. Hom veurà que es

Taula núm. 57
 Coneixement del català per part de la població de
 Catalunya de 10 i més anys. 1986

	abs.	%
Entén el català	4.758.386	91,7
Sap parlar-lo	3.414.962	65,8
Sap llegir-lo	3.305.515	63,7
Sap escriure'l	1.703.370	32,8
cc	--	0,64

N (en milers) = 5.190

Font: Dades del CIDC, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1986. Elaboració pròpia.

2. Evolució del coneixement per edats

Per primera vegada disposem de dades, si no totals sí suficientment àmplies, que permeten de comparar l'evolució que s'ha produït en el coneixement del català en funció de les diverses edats. Els censos lingüístics de 1975, 1981 i 1986 constitueixen una ampla base de comparació que intentarem explotar.

Presentem l'evolució produïda en el coneixement del català de dues maneres. Veurem, en primer lloc, de forma fotogràfica o estàtica quina era la situació per edats el 1975 i el 1981 i quina és aquesta situació el 1986. Es tracta, en aquest cas, de comparar el coneixement del català que tenen els diferents grups d'edat a diferents moments cronològics. Insistim que es comparen els mateixos grups d'edat, no els mateixos individus (vg. taules nn. 58 i 58 bis). La segona tècnica d'anàlisi de què ens servirem és aquella que segueix un mateix grup d'individus durant uns anys i constata l'evolució que es produeix en el coneixement del català en el seu si. A les taules nn. 59 i 59 bis prenem els individus en funció de l'any de naixement -dada que no varia respecte a cada individu per més temps que passi- i no en funció de l'edat -que augmenta constantment amb el pas del temps-. La primera tècnica d'anàlisi vol descobrir el coneixement del català que tenen per ex., els adolescents del 1975, del 1981 i del 1986. El segon procediment pren el grup que era adolescent el 1975 i fa el seguiment de la seva evolució el 1981 i el 1986 (anys en què, evidentment, ja havia deixat de ser adolescent).

La taula núm. 58 i el gràfic 18 mostren com de 1981 a 1986, en el conjunt de la població de Catalunya s'ha produït un augment general de la comprensió a totes les edats. Si deixem a part el grup de 2 a 4 anys per les raons explicades abans, veiem que els augments més intensos s'han produït en les edats inferiors a 45 anys.

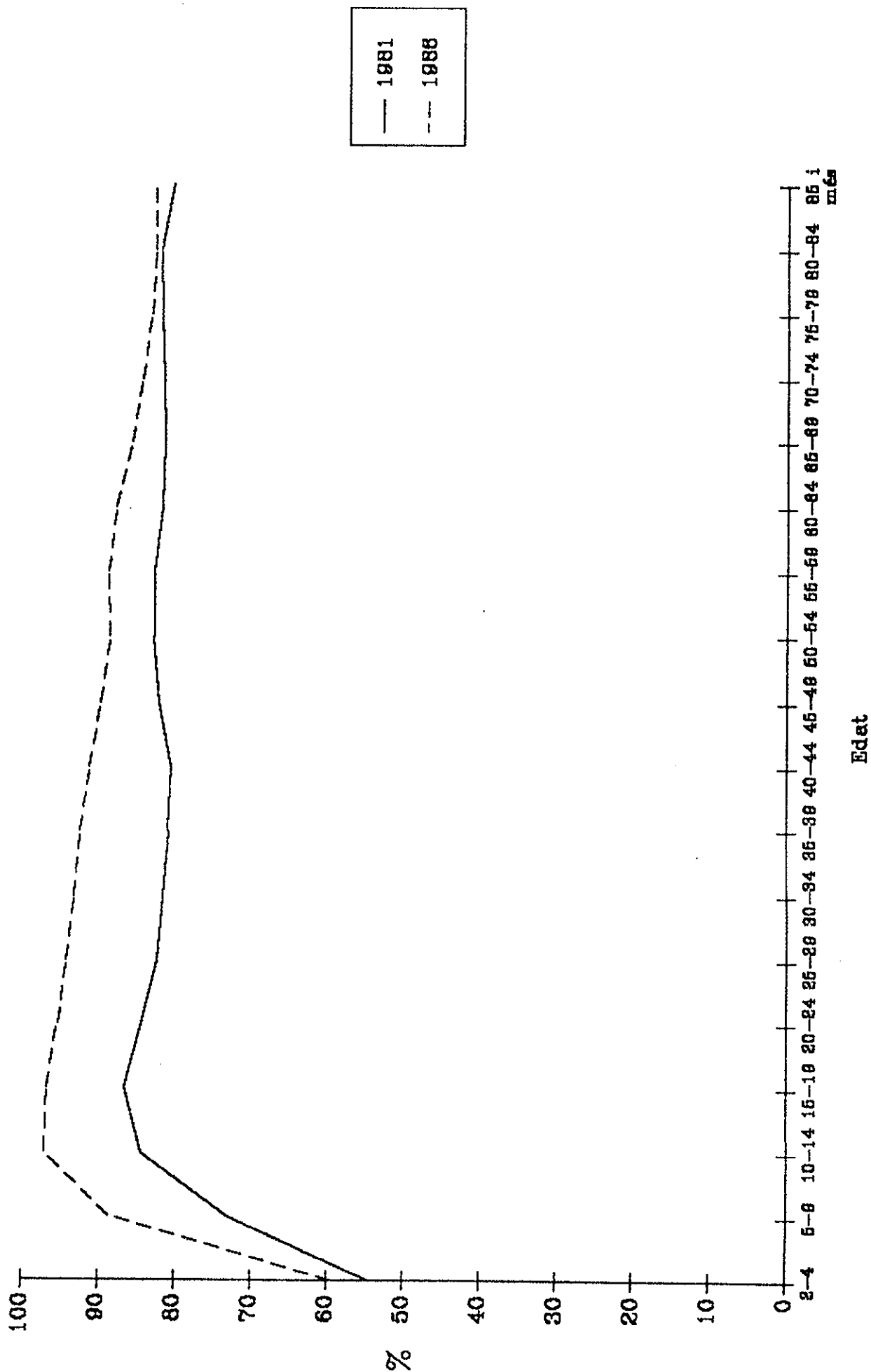
Taula núm. 58

Evolució de la comprensió del català de la població
de Catalunya de dos i més anys, per edats. 1981 i 1986

	1981	1986	diferència
2-4 anys	54,5	59,4	4,9
5-9 anys	73,1	88,7	15,6
10-14 anys	84,4	97,1	12,7
15-19 anys	86,6	96,8	10,2
20-24 anys	84,4	95,4	10,6
25-29 anys	82,4	94,3	11,9
30-34 anys	81,7	93,3	11,6
35-39 anys	81,0	92,6	11,6
40-44 anys	80,6	91,3	10,7
45-49 anys	82,2	89,9	7,7
50-54 anys	82,9	88,7	6,8
55-59 anys	82,9	88,9	6,0
60-64 anys	81,8	87,8	6,0
65-69 anys	81,5	85,8	4,3
70-74 anys	81,6	84,4	2,8
75-79 anys	81,9	83,3	1,4
80-84 anys	82,1	82,9	0,8
85 i més anys	80,5	82,9	2,4
Total	80,5	90,3	9,8
N (en milers)	5.787	5.856	

Font: Dades del CIDC, procedents dels padrons municipals d'habitants. Elaboració pròpia.

Gràfic núm. 18. Comprensió del català per edats de la població de Catalunya de dos i més anys. 1981 i 1986.

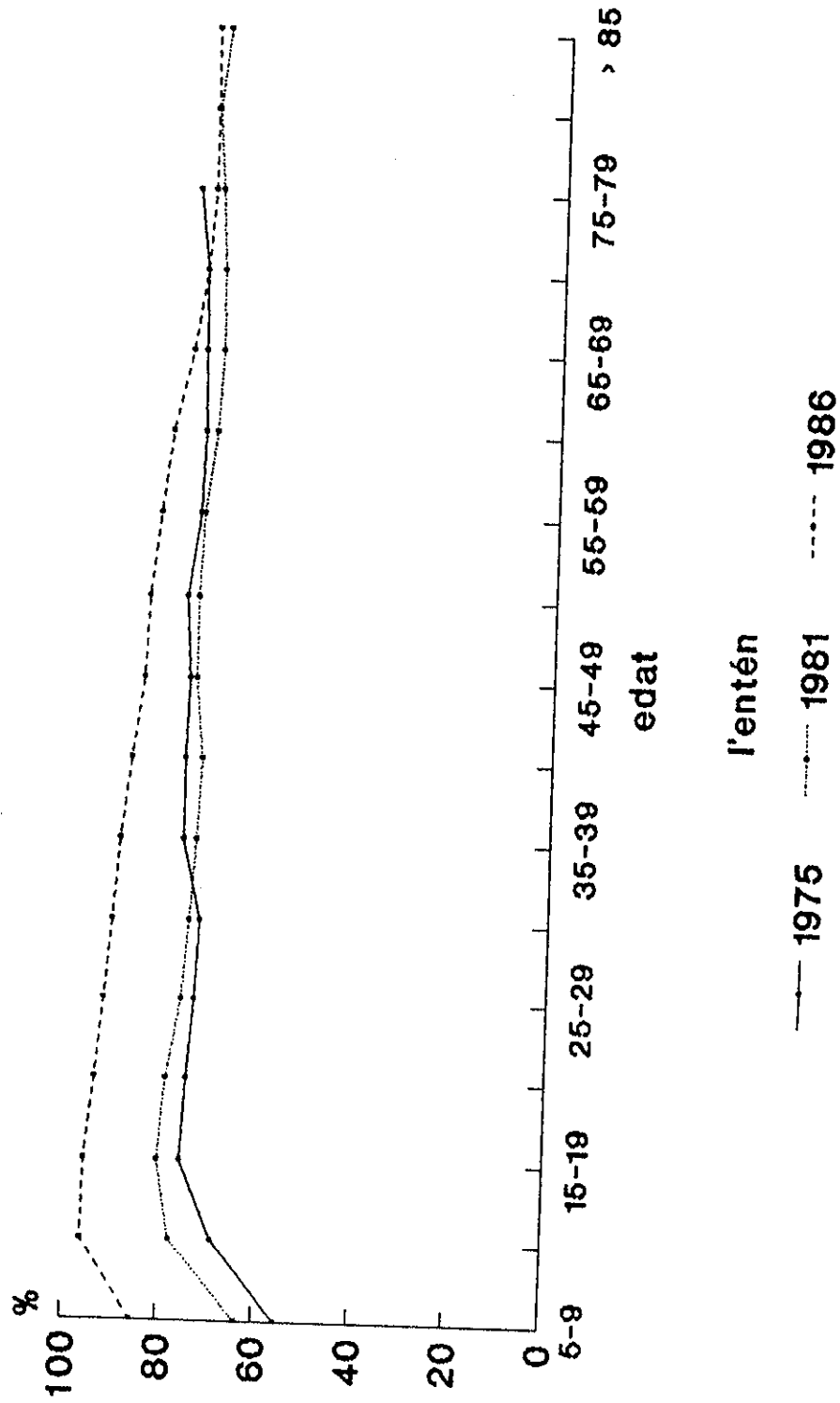
La taula núm. 58 bis i els gràfics 19, 20 i 21 mostren l'evolució del coneixement del català produïda de 1975 a 1986 entre la població de la província de Barcelona, exclosa la capital. Hom s'adona dels progressos realitzats amb el pas dels anys, especialment entre la població de menys de 40 anys. Mentre la comprensió i l'escriptura han augmentat, encara que en proporció diferent, a totes les edats, la capacitat de parlar català ha disminuït entre les persones de més de 40 anys. Aquesta disminució del domini oral del català entre les persones de més de 40 anys és un dels fenòmens més remarcables i significatius d'aquest capítol. Intentarem més endavant de trobar-hi una explicació. Ara ens limitem a posar-lo en relleu després de constatar que es dona tant a les comarques més industrialitzades com a les més rurals.

Taula núm. 58 bis
 Província de Barcelona, sense la capital.
 Coneixement del català per edats. 1975, 1981 i 1986

Edat	entén el català			el sap parlar		el sap escriure	
	1975	1981	1986	1975	1986	1975	1986
5-9 anys	55,3	63,6	85,4	38,5	50,5	3,9	25,6
10-14	68,9	77,7	96,3	48,0	71,0	12,2	55,9
15-19	75,9	80,6	95,9	53,4	70,9	16,2	55,3
20-24	74,9	79,1	94,0	51,5	64,0	15,2	41,0
25-29	73,6	76,3	92,5	47,8	58,1	13,2	28,0
30-34	72,9	75,1	91,0	45,2	54,2	11,3	22,7
35-39	76,6	74,0	89,9	45,1	51,6	10,6	20,5
40-44	76,7	73,1	87,8	51,9	47,8	12,6	17,6
45-49	76,2	74,7	85,6	54,5	46,3	14,4	15,6
50-54	77,1	74,8	84,9	56,5	49,2	18,6	16,4
55-59	74,7	74,0	82,9	56,1	51,5	16,8	18,5
60-64	74,1	71,7	80,8	57,9	53,5	15,0	23,1
65-69	74,4	70,8	77,1	61,0	52,9	14,0	21,1
70-74	74,5	70,9	74,6	61,7	54,3	13,4	19,6
75-79 (i més)	76,4	71,8	73,3	64,9	55,9	13,1	17,9
80-84	--	73,0	73,3	--	57,0	--	16,3
< 85	--	71,2	73,5	--	57,8	--	15,0
Total	68,5	74,2	86,7	48,1	55,3	11,5	28,2

Font: Dades del CIDC, procedents dels padrons municipals d'habitants. Elaboració pròpia.

Població de la província de Barcelona, sense la capital: comprensió del català per edats. 1975, 1981 i 1986.

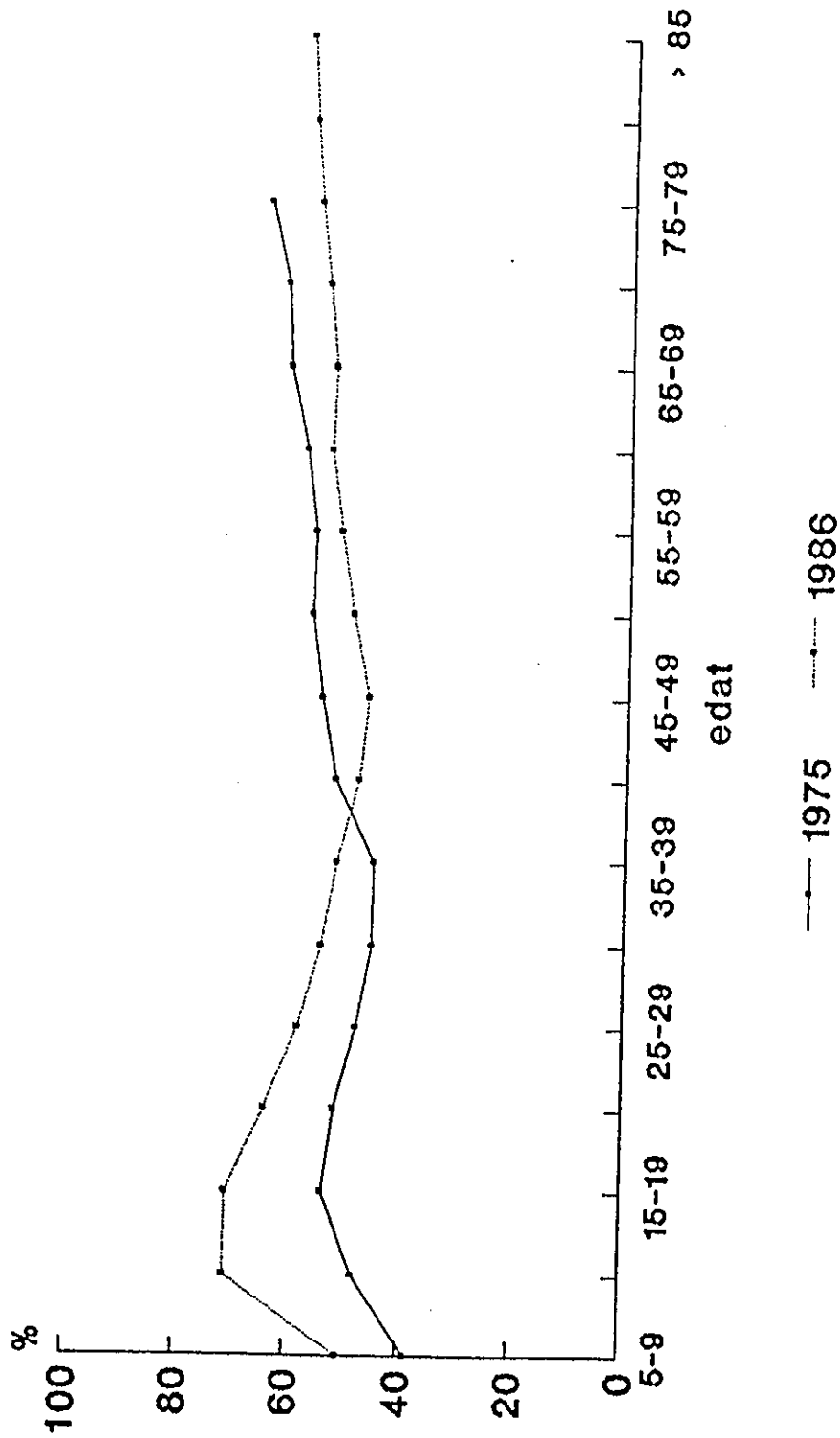

Font: Dades del CIDC procedents dels padrons municipals d'habitants. Elaboració pròpia.

Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura.
D.G. de Política Lingüística.

Gràfic núm. 20

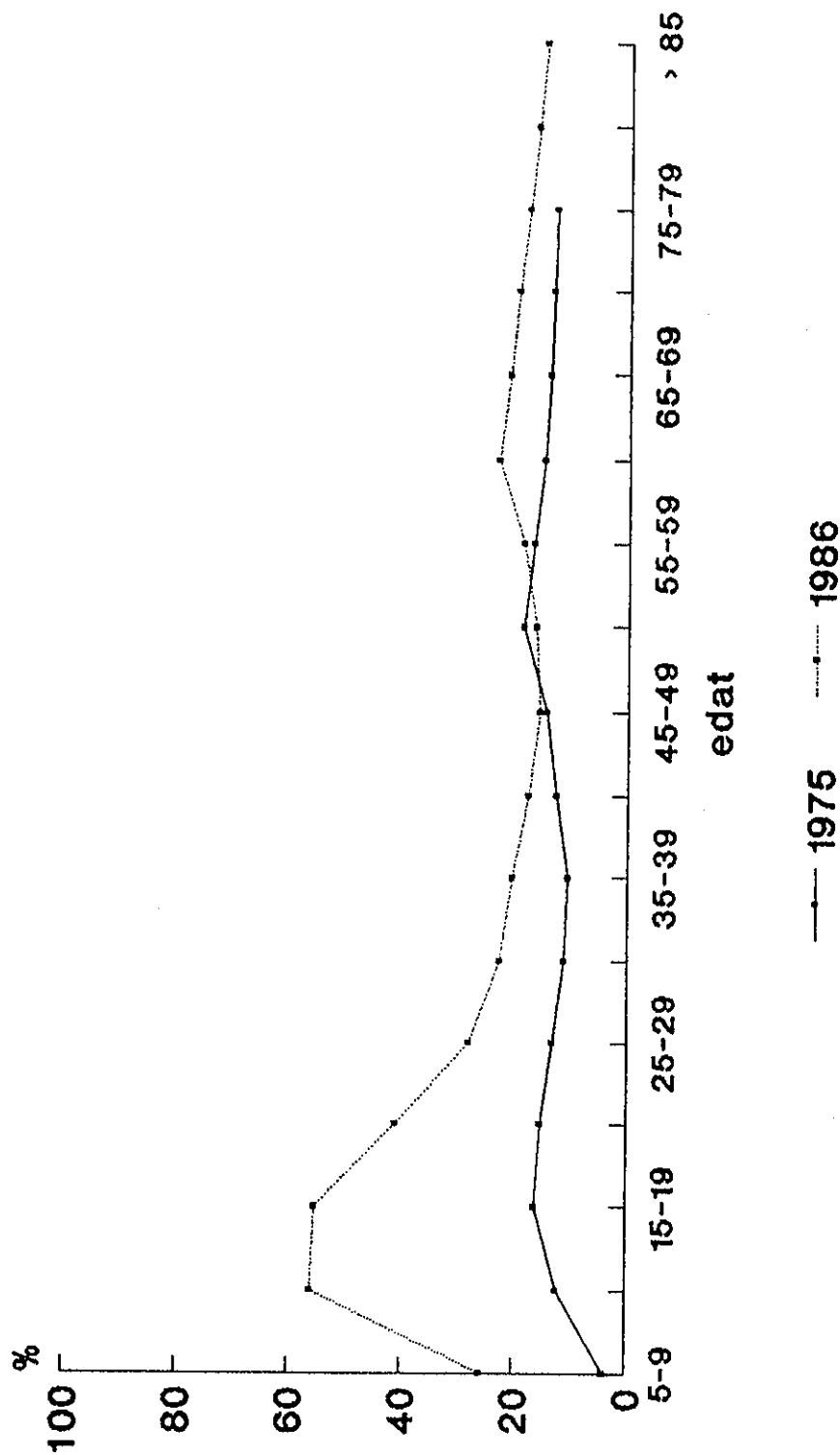
Població de la província de Barcelona, sense la capital, que sap parlar català, per edats. 1975 i 1986

Font: Dades del CIDC procedents dels
padrons municipals d'habitants.
Elaboració pròpia.

Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura.
D.G. de Política Lingüística.

Població de la província de Barcelona, sense la capital, que sap escriure català, per edats. 1975 i 1986

Font: Dades del CIDC procedents dels
padrons municipals d'habitants.
Elaboració pròpia.

Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura.
D.G. de Política Lingüística.

Una altra forma d'analitzar l'evolució consisteix a fer el seguiment dels individus que el 1975 pertanyien a un grup quinquennal X i el 1986 integren el grup quinquennal X+11. La presenta la taula núm. 59, en la qual es fa palesa la mateixa constatació anterior. Entre els que el 1975 tenien, per exemple, de 10 a 14 anys i que, el 1986, en tenen de 21 a 25, ha augmentat molt més el coneixement en aquests onze anys que entre els individus que el 1975 eren més grans. En les tres modalitats de coneixement de què tenim dades es produeixen augments molt accentuats entre els joves i increments petits o negatius de mitja edat en amunt. (vg. gràfics nn. 22, 23 i 24).

Si ens fixem en la comprensió, tots els grups han avançat de forma progressivament menys accentuada, tret dels que el 1975 tenien més de 65 anys, entre els quals aquella ha disminuït lleugerament.

Si, de la comprensió, passem a la capacitat de parlar-lo, els augments són forts entre els més joves, però disminueixen molt més ràpidament que en la comprensió, de tal manera que esdevenen progressivament negatius a partir d'aquells que el 1975 tenien 50 i més anys. L'explicació deu trobar-se en el fet que, durant els 11 anys transcorreguts, en aquest grup hi han ingressat individus que no han arribat a aprendre a parlar català, aprenentatge que es dóna menys i menys a mida que es tracta de persones més i més grans.

Tot i que l'escriptura és la modalitat de coneixement menys fiable en el cens de 1975, les variacions presenten una coherència remarcable amb les observades en les variables anteriors: augments considerables però ràpidament regressius en els nascuts de 1980 a 1940 i petits increments entre els nascuts abans de 1936. Cal tenir en compte que l'escriptura té una característica particular: parteix de xifres molt baixes el 1975 i les conserva encara, en bona part de les edats, el 1986.

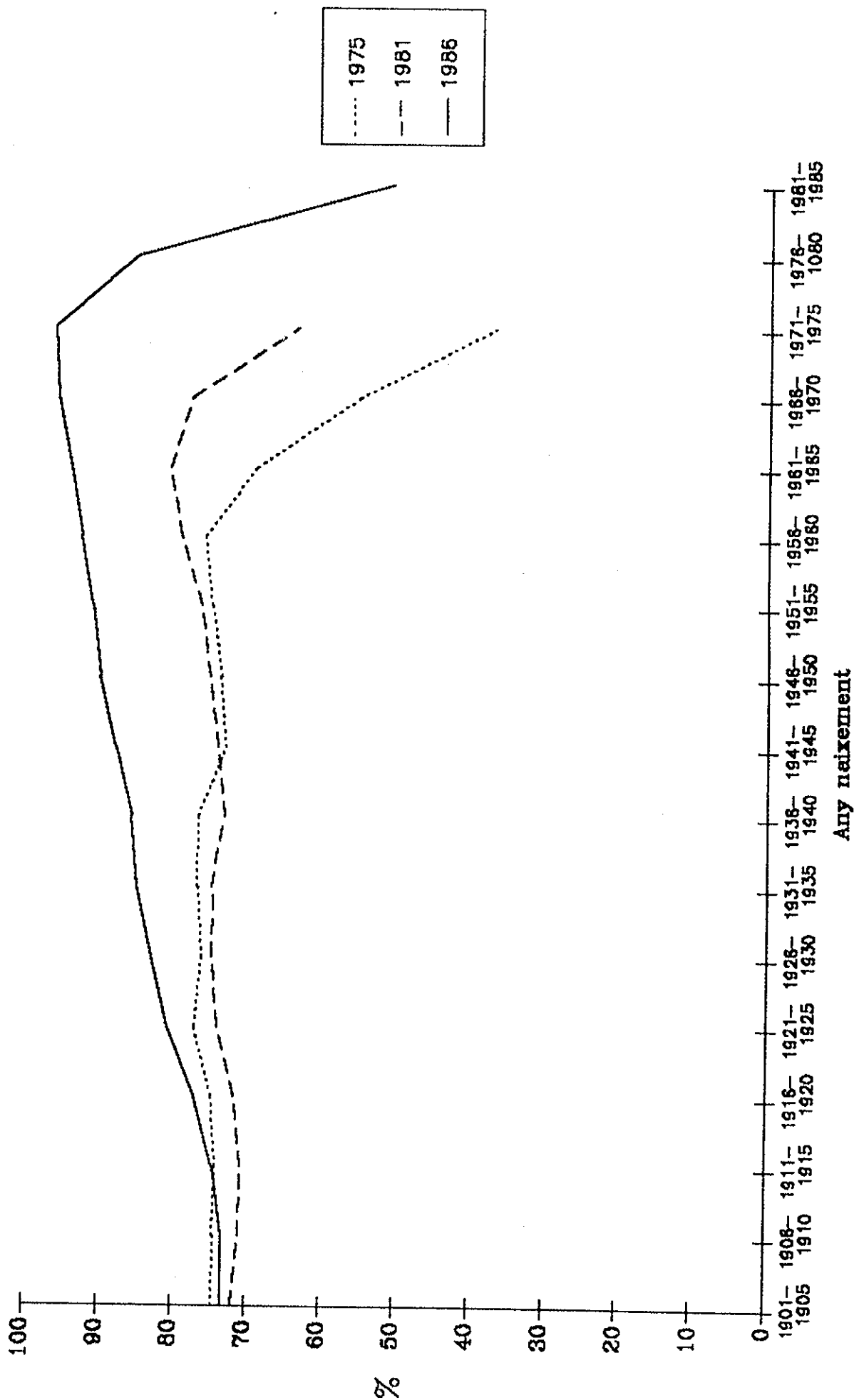
Taula núm. 59

Població de la província de Barcelona, sense la capital,
que entén i sap parlar i escriure el català, per anys de
naixement. 1975, 1981 i 1986

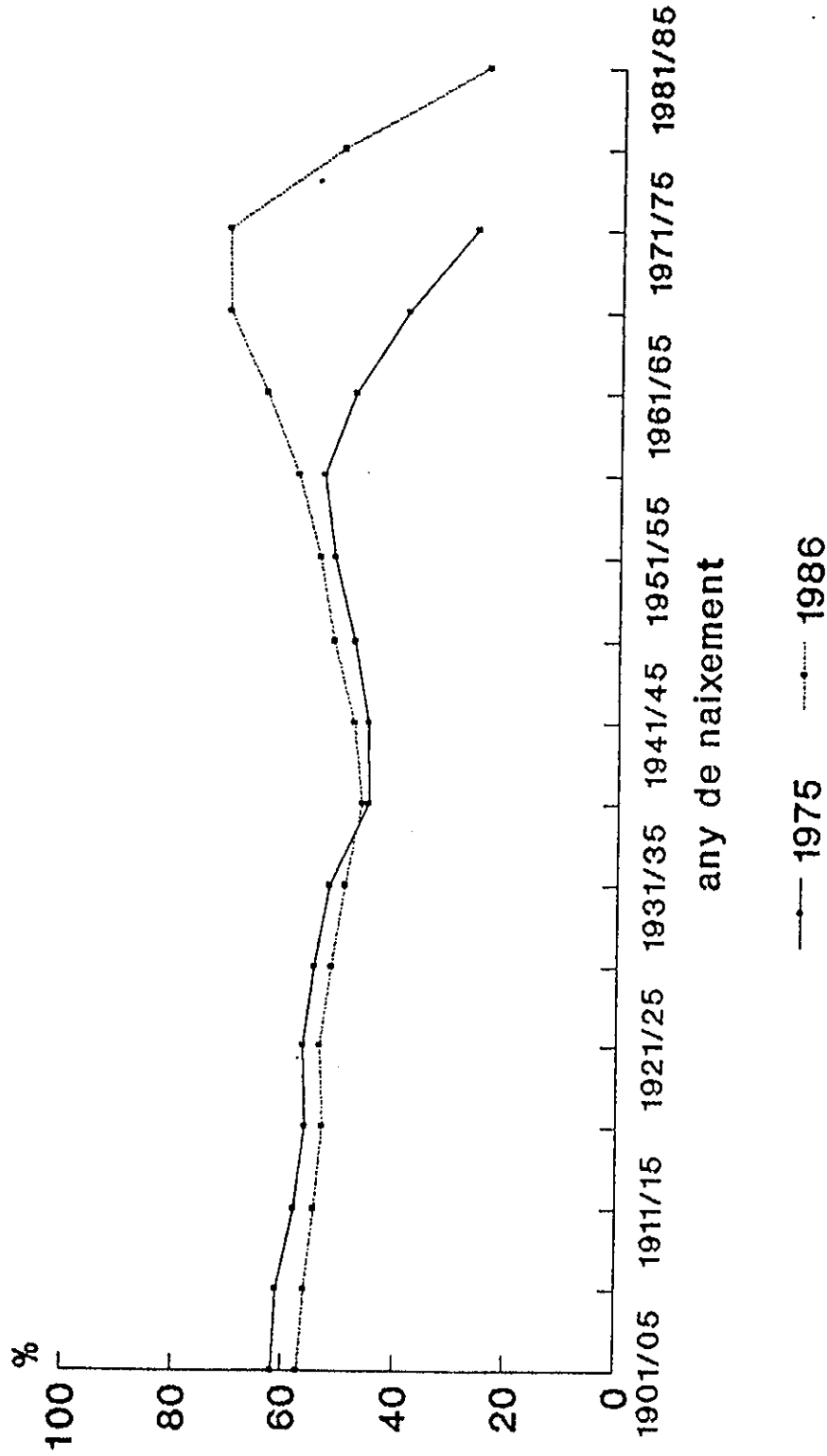
Anys naixement	l'entén				el sap parlar			el sap escriure		
	1975	1981	1986	dif. 1975-86	1975	1986	dif.	1975	1986	dif.
1981-1985	--	--	50,9	--	--	24,3	--	--	0,0	--
1976-1980	--	--	85,4	--	--	50,5	--	--	25,6	--
1971-1975	37,0	63,6	96,3	+59,3	26,0	71,0	45,0	0,0	55,9	+55,9
1966-1970	55,3	77,7	95,9	+40,6	38,5	70,9	+32,4	3,9	55,3	+51,4
1961-1965	68,9	80,6	94,0	+25,1	48,0	64,0	+16,0	12,2	41,0	+28,8
1956-1960	75,9	79,1	92,5	+16,6	53,4	58,1	+ 4,7	16,2	28,0	+11,8
1951-1955	74,9	76,3	91,0	+16,1	51,5	54,2	+ 2,7	15,2	22,7	+ 7,5
1946-1950	73,6	75,1	89,9	+16,3	47,8	51,6	+ 3,8	13,2	20,5	+ 7,3
1941-1945	72,9	74,0	87,8	+14,9	45,2	47,8	+ 2,6	11,3	17,6	+ 6,3
1936-1940	76,6	73,1	85,6	+ 9,0	45,1	46,3	+ 1,2	10,6	15,6	+ 5,0
1931-1935	76,7	74,7	84,9	+ 8,2	51,9	49,2	- 2,7	12,6	16,4	+ 3,8
1926-1930	76,2	74,8	82,9	+ 6,7	54,5	51,5	- 3,0	14,4	18,5	+ 4,1
1921-1925	77,1	74,0	80,8	+ 3,7	56,5	53,5	- 3,0	18,6	23,1	+ 4,5
1916-1920	74,7	71,7	77,1	+ 2,4	56,1	52,9	- 3,2	16,8	21,1	+ 4,3
1911-1915	74,1	70,8	74,6	+ 0,5	57,9	54,3	- 3,6	15,0	19,6	+ 4,6
1906-1910	74,4	70,9	73,3	- 1,1	61,0	55,9	- 5,1	14,0	17,9	+ 3,9
1901-1905	74,5	71,8	73,3	- 1,2	61,7	57,0	- 4,7	13,4	16,3	+ 2,9

Font: Dades del CIDC, procedents dels padrons municipals d'habitants. Elaboració pròpia.

Gràfic núm. 22. Població de dos i més anys de la província de Barcelona, sense la capital, que entén el català, per anys de naixement. 1975, 1981 i 1986.

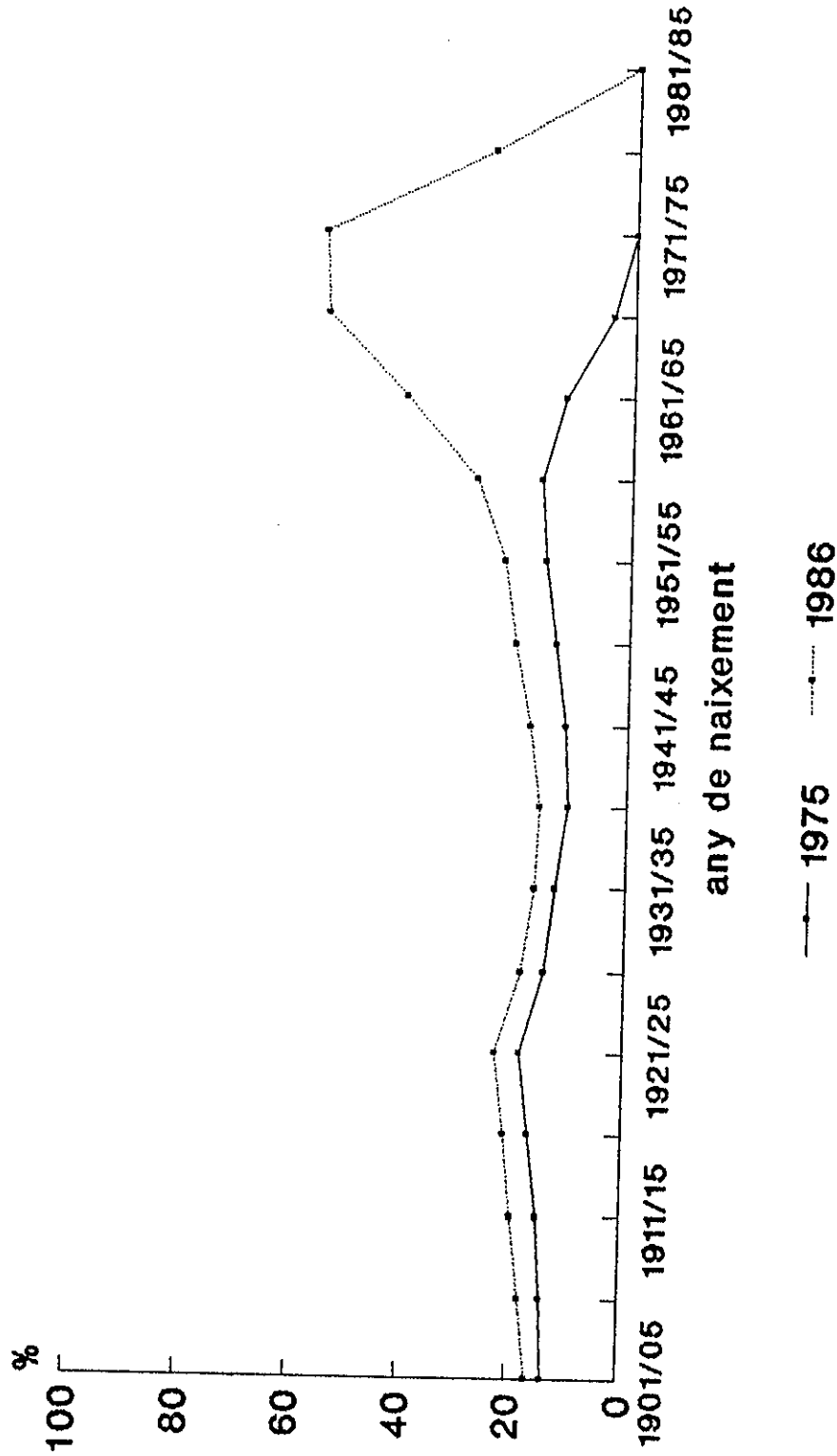
Població de la província de Barcelona, sense la capital, que sap parlar català, per anys de naixement. 1975 i 1986

Font: Dades del CIDC procedents dels padrons municipals d'habitants. Elaboració pròpia.

Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura. D.G. de Política Lingüística.

Població de la província de Barcelona, sense la capital, que sap escriure català, per anys de naixement. 1975 i 1986

Font: Dades del CIDC procedents dels
padrons municipals d'habitants.
Elaboració pròpia.

Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura.
D.G. de Política Lingüística.

De les anàlisis que acabem de fer es desprèn clarament que, de 1975 a 1986, el coneixement de la llengua catalana per generacions ha experimentat uns canvis relativament importants. Els desconeguts s'han anat desplaçant cap a les edats adultes i grans, mentre que entre els joves, veiem augmentar considerablement la proporció de coneixedors. S'ha confirmat i ampliat notòriament la tendència que ja s'insinuava el 1975 de major coneixement del català entre els joves.

Les claus d'explicació d'aquest fet són múltiples i interrelacionades. En destacarem algunes. La primera i més important és sens dubte la presència creixent del català a les escoles, que es tradueix en l'augment de joves que l'entenen i el saben parlar, llegir i escriure. A més de l'escola, cal tenir en compte també els mitjans de comunicació i la presència pública, oficial i privada, de la llengua pròpia del país el coneixement de la qual, si no s'ha fet encara del tot necessari per viure-hi, és tingut progressivament com a més útil i convenient i esdevé més generalitzat.

Un altre factor deu ser la diversa capacitat d'adaptació dels joves i dels grans a la nova situació lingüística de la societat: a partir d'una certa edat es fa força més difícil l'aprenentatge d'una altra llengua, especialment si es tracta de persones que ja fa temps que vivien aquí sense haver-la apresada i en ambients on el seu coneixement no era imprescindible.

Relacionat amb els dos punts anteriors, però no totalment coincident, hi ha el fenomen de la immigració i el relleu de generacions. Els menys penetrables per la catalanització passiva i activa són els immigrants arribats aquí en edat adulta o gran que, amb el pas del temps i la disminució de la immigració recent, s'han anat concentrant en les capes més grans de la població, mentre anaven desapareixent amb els anys les anteriors generacions grans, entre les quals els immigrants eren menys nombrosos. En un

altre apartat d'aquest estudi hem vist que les primeres onades fortes d'immigració es produeixen a partir dels anys 1950-1960. La majoria d'aquells immigrants, en el cas que fossin joves, cosa molt freqüent, tenen ara entorn de 50 anys o més.

Pel que fa al coneixement de la llengua catalana, tot fa pensar que Catalunya es troba en un procés positiu de recuperació relativament vigorosa pel fet que els no-coneixedors del català, especialment de la parla i de l'escriptura, abunden més entre les edats adultes i grans que entre els joves. Tot i no disposar de dades empíriques de verificació, estem convençuts que fa 25 anys la situació era la inversa.

3. Panorama comarcal

L'anàlisi per comarques del coneixement del català per edats confirma, per un cantó, les afirmacions fetes fins ara, especialment la difusió del coneixement passiu i actiu entre els joves i fins a 40 anys, però també ajuda a matisar-les.

Pel que fa a la comprensió, és tan alta a la majoria de comarques que les diferències entre edats, tot i existir, són de poc relleu, tret a les comarques més deficitàries. A Osona, per exemple, entre els joves de 15 a 19 anys, hi ha una comprensió del 99,6%, mentre que, entre els de més de 60 anys, és de 93,5%. Aquesta diferència, entorn dels 6 punts, la trobem a la majoria de comarques de l'interior. En canvi és molt més accentuada a les comarques deficitàries. Assoleix 29 punts al Barcelonès sense la capital, 25 al Baix Llobregat, 20 al Vallès Oc., 18 al Vallès Or., 13 al Tarragonès... El factor que varia més no és el nivell de comprensió dels joves (superior al 94% a tot arreu) sinó el dels de 60 i més anys (inferior al 70%).

La distància entre joves i grans s'accentua progressivament, fins en les comarques menys deficitàries, a mida que passem de la comprensió a la parla, a la lectura i a l'escriptura. En aquesta darrera es produeixen els desnivells més profunds entre joves i vells a totes les comarques sense excepció. Citem-ne només dues com a paradigma. Mentre que al Vallès Occidental i al Baix Camp els joves de 15 a 19 anys que declaren saber escriure el català equivalen al 52,9% i al 69,2% respectivament de tots els individus d'aquestes edats, entre les persones de 60-64 anys només equivalen al 24,1% i al 27,7%.

Com que resultaria excessivament extensa la relació detallada per edats dels percentatges de comprensió, parla, lectura i escriptura per a cada una de les comarques de Catalunya, hem optat per oferir

els coeficients de competència de cada edat i de cada comarca a la
taula núm. 60.

Coeficient de competència en català, per edats, a les comarques de Catalunya, 1986

	Alt Camp	Alt Espordà	Alt Penedès	Alt Urgell	Anoia	Bages	Baix Camp	Baix Ebre	Baix Espordà	Baix Llobregat	Baix Penedès	Barcelonès	Barcelonès sense Barna.	Barcelona ciutat	Berguedà	Cerdanya	Conca de Barberà	Sarraf	Garrigues	Garrotxa
2-4 anys	0,34	0,31	0,36	0,37	0,26	0,34	0,28	0,33	0,31	0,15	0,26	0,20	0,11	0,25	0,39	0,34	0,35	0,21	0,41	0,41
5-9	0,75	0,69	0,74	0,76	0,63	0,73	0,64	0,70	0,72	0,44	0,65	0,51	0,38	0,60	0,77	0,70	0,81	0,61	0,78	0,77
10-14	0,94	0,88	0,93	0,93	0,85	0,93	0,85	0,91	0,91	0,70	0,86	0,77	0,65	0,84	0,96	0,89	0,96	0,83	0,96	0,95
15-19	0,91	0,84	0,90	0,91	0,83	0,89	0,84	0,87	0,87	0,69	0,82	0,78	0,66	0,84	0,94	0,84	0,92	0,78	0,95	0,95
20-24	0,94	0,74	0,84	0,83	0,76	0,82	0,76	0,78	0,80	0,60	0,75	0,71	0,57	0,77	0,89	0,76	0,86	0,71	0,91	0,89
25-29	0,78	0,69	0,79	0,80	0,70	0,77	0,69	0,72	0,74	0,53	0,68	0,63	0,48	0,70	0,84	0,70	0,82	0,65	0,86	0,84
30-34	0,75	0,67	0,74	0,77	0,67	0,74	0,65	0,69	0,70	0,49	0,65	0,59	0,45	0,66	0,82	0,67	0,80	0,61	0,85	0,82
35-39	0,74	0,66	0,72	0,78	0,66	0,73	0,63	0,66	0,69	0,46	0,61	0,57	0,43	0,64	0,81	0,66	0,78	0,60	0,82	0,79
40-44	0,72	0,64	0,70	0,76	0,64	0,69	0,63	0,63	0,65	0,43	0,58	0,54	0,39	0,61	0,78	0,64	0,78	0,58	0,80	0,77
45-49	0,67	0,63	0,67	0,75	0,60	0,64	0,59	0,61	0,61	0,41	0,54	0,52	0,38	0,59	0,73	0,60	0,74	0,55	0,78	0,74
50-54	0,69	0,63	0,67	0,73	0,60	0,64	0,59	0,59	0,61	0,41	0,58	0,53	0,38	0,58	0,72	0,61	0,74	0,56	0,77	0,73
55-59	0,69	0,64	0,67	0,74	0,61	0,63	0,60	0,57	0,64	0,42	0,59	0,54	0,38	0,59	0,72	0,62	0,74	0,57	0,77	0,72
60-64	0,72	0,67	0,70	0,73	0,63	0,65	0,63	0,57	0,67	0,43	0,62	0,56	0,38	0,61	0,72	0,63	0,76	0,56	0,77	0,72
65-69	0,70	0,67	0,67	0,72	0,62	0,63	0,61	0,55	0,66	0,40	0,64	0,55	0,35	0,60	0,70	0,60	0,75	0,56	0,75	0,69
70-74	0,70	0,66	0,67	0,71	0,62	0,61	0,61	0,54	0,67	0,39	0,63	0,53	0,32	0,61	0,68	0,65	0,74	0,55	0,74	0,67
75-79	0,68	0,64	0,66	0,69	0,60	0,56	0,60	0,50	0,66	0,38	0,62	0,53	0,32	0,58	0,64	0,58	0,70	0,53	0,72	0,65
80-84	0,67	0,65	0,63	0,69	0,59	0,57	0,60	0,50	0,65	0,38	0,63	0,52	0,31	0,56	0,62	0,60	0,68	0,54	0,67	0,62
85 i més	0,67	0,64	0,61	0,68	0,59	0,53	0,58	0,49	0,63	0,39	0,55	0,50	0,30	0,54	0,60	0,57	0,61	0,49	0,66	0,60

	Brionès	Maresme	Montsià	Noguera	Osona	Pallars Jussà	Pallars Sobirà	Priorat	Ribera d'Ebre	Ripollès	Segarra	Segrià	Selva	Solsonès	Tarragonès	Terra Alta	Urgell	Vall d'Aran	Vallès Occ.	Vallès Or.
0,35	0,28	0,39	0,35	0,39	0,32	0,40	0,35	0,35	0,41	0,38	0,29	0,32	0,40	0,16	0,30	0,39	0,18	0,20	0,23	
0,74	0,65	0,80	0,73	0,79	0,68	0,80	0,73	0,75	0,80	0,75	0,67	0,70	0,78	0,52	0,76	0,75	0,50	0,51	0,57	
0,90	0,86	0,94	0,92	0,96	0,89	0,96	0,93	0,94	0,97	0,95	0,86	0,91	0,96	0,77	0,91	0,92	0,81	0,73	0,81	
0,89	0,83	0,89	0,92	0,95	0,88	0,94	0,93	0,91	0,95	0,93	0,84	0,87	0,96	0,76	0,91	0,91	0,78	0,72	0,79	
0,83	0,75	0,82	0,86	0,91	0,85	0,91	0,89	0,84	0,89	0,89	0,79	0,76	0,93	0,68	0,83	0,89	0,57	0,65	0,71	
0,77	0,67	0,75	0,83	0,86	0,79	0,86	0,85	0,75	0,84	0,85	0,73	0,69	0,89	0,61	0,79	0,86	0,59	0,52	0,63	
0,74	0,64	0,73	0,77	0,83	0,75	0,82	0,83	0,74	0,84	0,82	0,71	0,66	0,84	0,59	0,74	0,83	0,61	0,56	0,58	
0,72	0,63	0,69	0,74	0,81	0,71	0,76	0,81	0,72	0,81	0,80	0,68	0,66	0,85	0,57	0,73	0,82	0,63	0,54	0,56	
0,71	0,61	0,67	0,72	0,78	0,71	0,77	0,77	0,71	0,77	0,79	0,67	0,64	0,81	0,54	0,70	0,78	0,65	0,51	0,53	
0,67	0,59	0,64	0,69	0,74	0,65	0,75	0,74	0,68	0,73	0,73	0,62	0,62	0,77	0,51	0,66	0,75	0,57	0,48	0,51	
0,67	0,58	0,63	0,68	0,73	0,66	0,71	0,75	0,67	0,71	0,75	0,62	0,62	0,77	0,51	0,66	0,76	0,59	0,48	0,52	
0,68	0,58	0,60	0,68	0,72	0,65	0,71	0,74	0,65	0,71	0,76	0,62	0,62	0,74	0,52	0,64	0,74	0,60	0,49	0,53	
0,69	0,59	0,59	0,69	0,74	0,67	0,73	0,77	0,66	0,72	0,76	0,61	0,64	0,76	0,55	0,64	0,74	0,59	0,50	0,56	
0,68	0,58	0,58	0,66	0,72	0,63	0,71	0,76	0,67	0,71	0,74	0,60	0,63	0,70	0,53	0,62	0,74	0,62	0,48	0,53	
0,67	0,58	0,56	0,65	0,70	0,62	0,68	0,76	0,64	0,68	0,71	0,58	0,63	0,69	0,54	0,59	0,72	0,55	0,48	0,52	
0,65	0,58	0,53	0,62	0,69	0,58	0,65	0,72	0,60	0,65	0,70	0,56	0,62	0,67	0,53	0,56	0,72	0,47	0,47	0,51	
0,62	0,57	0,50	0,59	0,66	0,56	0,60	0,71	0,60	0,64	0,67	0,55	0,61	0,67	0,53	0,54	0,69	0,50	0,46	0,51	
0,59	0,56	0,48	0,59	0,64	0,53	0,58	0,70	0,54	0,58	0,61	0,52	0,57	0,69	0,51	0,53	0,65	0,48	0,46	0,50	
0,73	0,65	0,69	0,73	0,79	0,70	0,77	0,78	0,76	0,77	0,78	0,68	0,69	0,80	0,58	0,70	0,78	0,59	0,55	0,60	

Font: Dades del CIDC, procedents del padró municipal d'habitants de 1986. Elaboració pròpia.

Evolució des de 1975

Els increments més intensos en el coneixement del català a les comarques de Barcelona s'han produït en les edats de 10 a 14 anys. La comprensió ha crescut en el conjunt d'aquest grup durant aquests onze anys de 27 punts, amb grans diferències segons les comarques més i menys deficitàries. La capacitat de parlar-lo ha augmentat de 23 punts, amb diferències intercomarcals força menys disperses que en la comprensió. L'escriptura és la modalitat de coneixement que ha experimentat una alça més espectacular (43 punts). Aquí els augments més notables es produeixen a les comarques menys deficitàries. Hom remarcarà especialment els 81 punts del Berguedà, els 64 d'Osona, els 62 de l'Alt Penedès, els 60 del Bages... (vg. taula núm. 61).

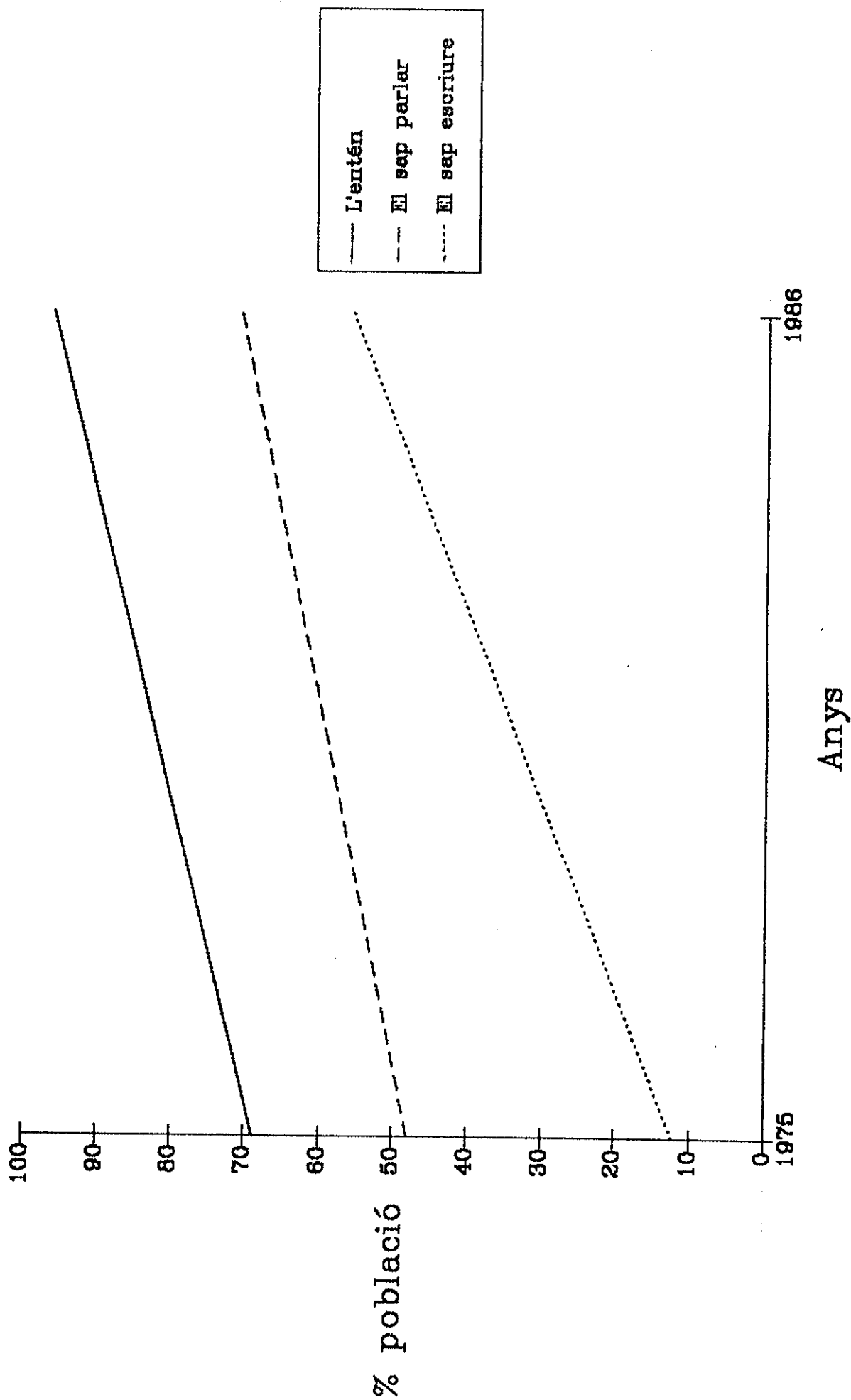
Taula núm. 61

Població de 10 a 14 anys de les comarques de Barcelona:
coneixement del català. 1975 i 1986

	l'entén			el sap parlar			el sap escriure		
	1975	1986	dif.	1975	1986	dif.	1975	1986	dif.
Anoia	81,3	98,3	17,0	64,2	87,3	23,1	12,5	70,1	57,6
Alt Penedès	88,5	98,6	10,1	76,9	94,6	17,7	21,4	83,8	62,4
Bages	91,1	99,0	2,2	70,2	95,2	25,0	21,9	82,1	60,2
Baix Llobregat	58,4	95,2	36,8	36,5	63,9	27,4	6,5	48,9	42,4
Barcelonès									
(sense Barna.)	54,8	94,8	40,0	30,6	57,3	26,7	7,8	41,2	33,4
Berguedà	96,8	99,1	2,3	79,8	97,3	17,5	8,2	89,9	81,7
Garraf	79,0	97,2	18,2	54,3	83,2	28,9	14,2	68,5	54,3
Maresme	84,8	98,2	13,4	67,7	87,3	19,6	15,2	72,9	57,7
Osona	96,7	99,6	2,9	89,8	98,1	8,7	24,2	88,7	64,5
Vallès Oc.	67,9	96,4	28,5	46,0	69,2	23,2	14,0	52,9	38,9
Vallès Or.	79,0	97,4	18,4	58,8	79,6	20,8	17,3	65,7	48,8
Total	68,9	96,3	27,4	48,0	71,0	23,0	12,2	55,9	43,7

Font: Dades del CIDC i pròpies, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1975 i 1986. Elaboració pròpia.

Gràfic núm. 25. Coneixement del català de la població de 10 a 14 anys de la província de Barcelona sense la capital. 1975 i 1986

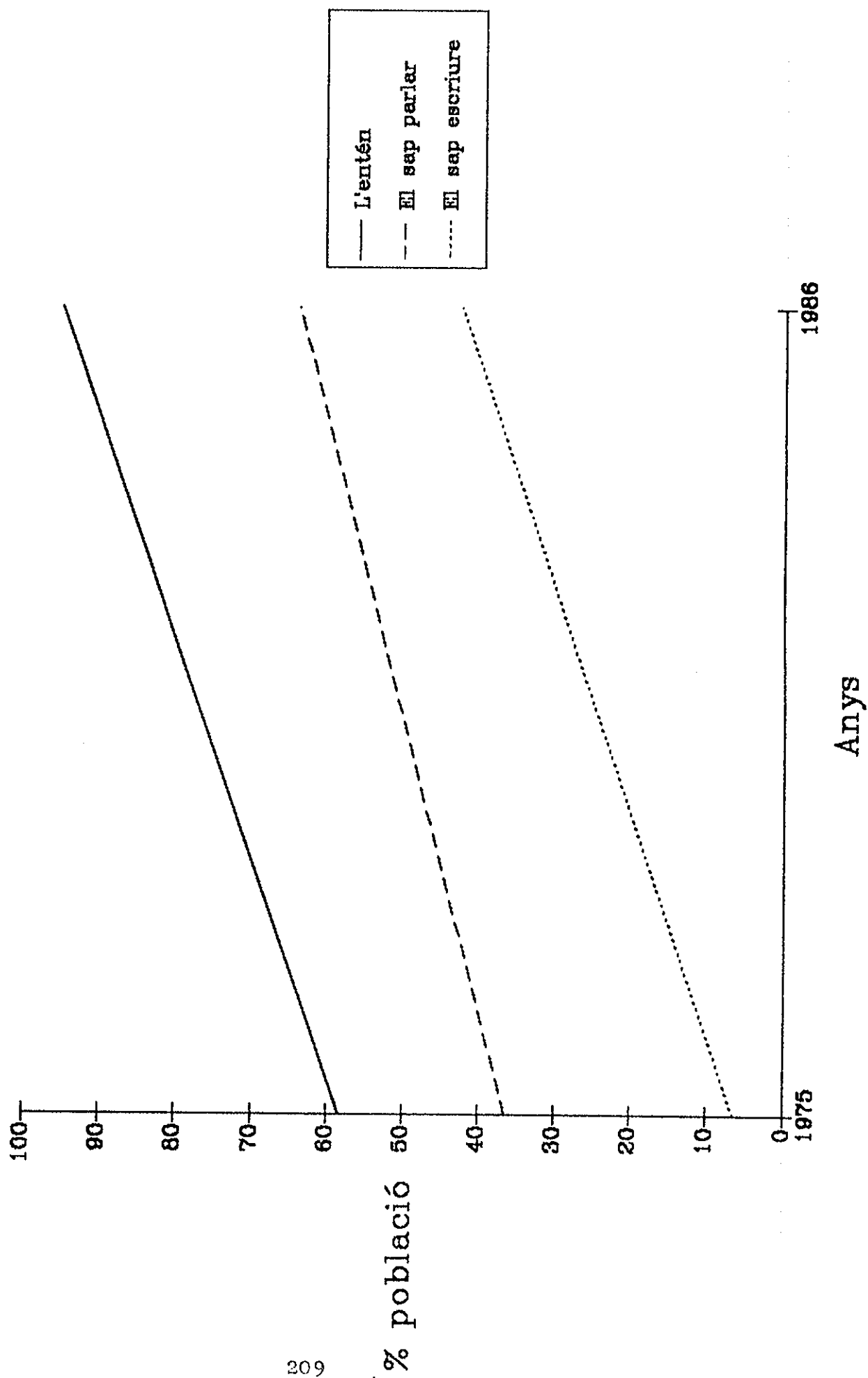

4. Municipis de més de 25.000 h.

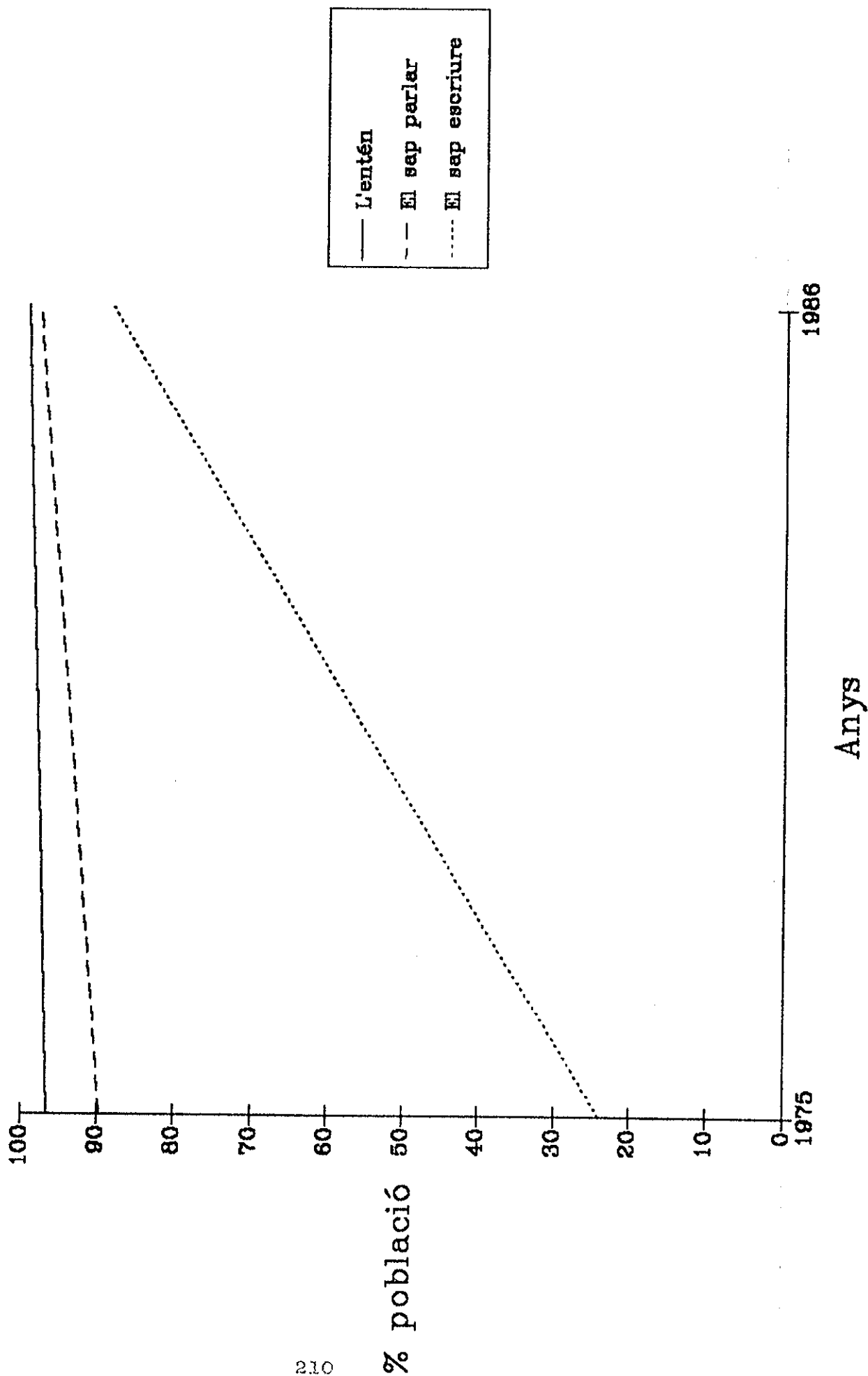
Una de les dades més simptomàtiques sobre el coneixement de la llengua és aquella que fa referència al domini que en tenen els joves de les ciutats més grans. Ho expressa la taula núm. 61 bis, que conté la llista de les 36 ciutats més grans de Catalunya i el coneixement que tenen del català els joves de 10 a 14 anys. Hom s'adonarà que el domini extensiu de la llengua d'aquesta franja de la població és remarcablement alt com no era imaginable fa pocs anys. Els coeficients de competència es situen entre un màxim de 0,96, a Vic, i un mínim de 0,53, a Santa Coloma de Gramenet, amb una mitjana general entorn del 0,85.

A nivell de coneixement existeixen, doncs, unes diferències molt notables entre ciutats en la capacitat de parlar, llegir i escriure el català per part de la capa de població de 10 a 14 anys. Aquestes diferències serien sens dubte encara molt més pronunciades si, en comptes del coneixement, poguessim analitzar l'ús habitual del català a diferents ciutats per part dels joves. Aquesta és, però, una qüestió sobre la qual malauradament no disposem de dades.

Gràfic núm. 26. Coneixement del català de la població de 10 a 14 anys de la comarca del Baix Llobregat. 1975 i 1986

Gràfic núm. 27. Coneixement del català de la població de 10 a 14 anys de la comarca d'Osona. 1975 i 1986

Taula núm. 61 bis

Coneixement de la llengua catalana per part de la població
de 10 a 14 anys resident a les ciutats de més de 25.000 h. 1986

	L'entén	El sap parlar	El sap llegir	El sap escriure	cc.
Vic	99,8	98,2	97,0	89,4	0,96
Olot	99,6	98,9	96,7	82,9	0,95
Manresa	98,6	94,2	93,7	83,2	0,92
Vilafranca del P.	99,3	92,5	93,7	81,1	0,92
Igualada	99,1	91,6	90,1	76,5	0,89
Tortosa	98,7	92,8	88,4	76,1	0,89
Granollers	98,3	86,4	87,2	75,6	0,87
St. Cugat del V.	98,1	87,8	89,8	72,8	0,87
Figueres	97,5	86,7	89,7	71,5	0,86
Lleida	97,8	85,5	86,2	70,9	0,85
Reus	96,8	85,4	85,3	72,3	0,85
Vilanova i la G.	98,1	86,6	82,3	71,3	0,85
Barcelona	97,8	83,3	86,3	67,5	0,84
Girona	95,4	87,0	83,0	70,0	0,84
Mataró	97,9	80,9	76,4	65,6	0,80
Tarragona	96,4	73,3	77,7	55,2	0,76
Terrassa	96,6	72,0	76,2	56,6	0,75
Esplugues de L.	95,8	65,0	75,1	47,0	0,71
Sabadell	96,7	67,6	68,4	52,1	0,71
El Prat de L.	95,4	62,3	67,6	50,2	0,69
L'Hospitalet de L.	96,2	62,4	71,8	46,2	0,69
Mollet	96,1	64,9	68,4	48,3	0,69
Montcada i Reixac	93,3	61,2	71,0	47,0	0,68
Ripollet	93,9	61,1	70,8	46,5	0,68
St. Boi de L.	94,2	61,1	71,9	45,5	0,68
St. Feliu de L.	95,3	64,0	68,9	42,2	0,68
Cerdanyola	93,6	61,6	69,6	45,1	0,67
Cornellà	95,4	58,8	71,6	42,9	0,67

Badalona	93,8	59,5	68,0	44,1	0,66
Rubí	96,7	58,9	59,8	37,5	0,63
Gavà	92,5	53,5	65,4	36,0	0,62
Castelldefels	93,7	53,6	58,7	38,4	0,61
Viladecans	93,0	50,4	62,8	34,2	0,60
St. Adrià de Besòs	89,8	47,3	55,1	34,9	0,57
Barberà del Vallès	95,6	51,6	49,9	28,8	0,56
Sta. Coloma de G.	94,3	43,1	48,1	25,6	0,53

Font: Dades del CIDC, procedents del padró municipal d'habitants de 1986. Elaboració pròpia.

5. Edat i lloc de naixement

No sabríem cloure aquesta ràpida anàlisi del coneixement de la llengua en funció de l'edat sense remarcar una de les constatacions més significatives aparegudes: les diferències de coneixement del català per motiu d'origen tendeixen a reduir-se entre el jovent. Aquesta franja de la població conté els valors més alts en el domini del català amb una acusada independència del factor origen. Les altes proporcions de difusió del coneixement del català entre el jovent són el resultat d'un doble procés. D'una banda, l'aproximació a la llengua del país per part dels joves no nascuts a Catalunya; de l'altra, la incorporació creixent al coneixement del català dels fills de famílies immigrades ja nascuts aquí.

La disminució intensa de les diferències quantitatives de coneixement del català entre el jovent constitueix un canvi qualitatiu de gran significació sociolingüística.

CAPITOL IX

Llengua i professió

Hem vist fins ara les correlacions positives que apareixen entre algunes variables no lingüístiques i la difusió del domini de la llengua catalana entre la població. Lloc de residència, comunitat d'origen i edat són factors incidents que hem estudiat amb un cert detall. Dedicarem aquest capítol a l'anàlisi de la correlació lingüística d'una quarta característica de gran significació social com és la professió. En fer-ho ens servirem de la classificació de professions utilitzada en l'explotació dels padrons municipals de 1986. No tant perquè la considerem la més adequada, sinó perquè ens permetrà d'establir comparacions amb les dades del Padró de 1975, basades en la mateixa classificació.

Les dades de què disposem per encreuar aquestes dues variables es refereixen a les persones de setze i més anys que el 1986 exercien o havien exercit una professió remunerada, tret dels jubilats. Comprenen per tant, els actius i els parats amb alguna experiència professional anterior, però no els jubilats ni els parats que no han tingut encara accés al treball. En el conjunt de Catalunya, el col·lectiu que estudiem representa una massa superior als dos milions de persones.

1. Coneixement del català i professió

L'anàlisi es proposa esbrinar en quines proporcions existeix un coneixement diferencial de la llengua segons la professió exercida. Que existeixen diferències ho sabem perfectament, tant per l'experiència quotidiana com per altres censos i estudis. Es tracta, doncs, de precisar les dimensions concretes i actuals d'un fenomen globalment conegut.

Si reduïm totes les professions a vuit grans categories, tal com es fa a la taula núm. 62, les diferències interprofessionals

apareixen immediatament. Hi ha tres grups que es situen sempre per sota dels altres cinc en el coneixement de la llengua catalana: les forces armades, els treballadors de l'hostaleria i dels serveis, i els de la indústria i la construcció. I uns altres tres que destaquen per sobre: professionals i tècnics, administratius, directius. Els comerciants i venedors i els agricultors i pescadors s'acosten més als segons que als primers. Analitzem-ho més detalladament en funció de les quatre modalitats de domini lingüístic.

En la comprensió del català, tret del cas de les forces armades, el desnivell entre professions no és gaire profund, però existeix de forma neta. Els que més destaquen positivament són els professionals i tècnics, que formen un grup pràcticament homogeni amb els administratius, comerciants i venedors i els pagesos i pescadors. Després, a cinc punts de distància, vénen els treballadors industrials i els serveis i, a dotze punts d'aquests últims, les forces armades.

El domini del català parlat, a més de ser més baix que la comprensió en tots els grups, presenta una distribució marcadament diferent en alguns aspectes: sobresurten els agricultors i pescadors per damunt de totes les altres professions i augmenten molt significativament les diferències interprofessionals, que assoleixen 33 punts, sense tenir en compte les forces armades, i 58 punts, prenent-les en consideració.

La lectura fa tornar a augmentar els percentatges en algunes categories (professionals i tècnics, directius, administratius i forces armades), mentre que els fa baixar en les altres, amb la qual cosa els desnivells continuen essent intensos (38.9 punts entre professionals-tècnics i hostaleria-serveis). L'augment més notori en passar de la parla a la lectura es dona a les forces armades (13.5 punts) i, la disminució més accentuada, entre els agricultors-pescadors (-12 punts).

La baixa general més pronunciada es produeix com sempre en passar a l'escriptura, en la qual observem diferències interprofessionals que van del simple al triple i fins al sèptuple si tenim en compte les forces armades.

Les diferències comparatives interprofessionals globals queden reflectides en els coeficients de competència (cc).

Per professions, doncs, els que sobresurten més en el domini del català són els professionals i tècnics, entre els quals hi ha, cal remarcar-ho, totes les persones dedicades a l'ensenyament de qualsevol grau. Només en una variable del coneixement, la de saber parlar català, els professionals i tècnics són superats per un altre grup, els agricultors i pescadors.

Amb molt poca diferència entre ells, vénen després els administratius i els directius, que es diferencien principalment dels professionals i tècnics per un menor domini de l'escriptura. Aquesta i la lectura fan que vinguin en quart lloc els comerciants i venedors, seguits dels agricultors i pescadors.

Els grups que resten (hostaleria i serveis, treballadors industrials i forces armades) ja no es diferencien dels anteriors només per la capacitat d'escriure i llegir el català, sinó també per la de parlar-lo i, menys marcadament, de comprendre'l.

Remarquem finalment com en algunes categories socioprofessionals hi ha més lectors que parlants del català (professionals, directius, administratius, forces armades), mentre que en altres passa a la inversa (comerciants i venedors, hostaleria i serveis, agricultors i pescadors, treballadors industrials). Es tracta d'un fenomen lligat sens dubte al nivell d'instrucció dels diferents grups, però també a la proporció de catalanòfons habituals.

Analitzant separadament la població ocupada i la parada que ha exercit anteriorment una professió, el coneixement del català és sempre inferior en aquesta última. Les diferències entre ocupats i parats són molt primes en els directius, administratius i treballadors de l'hostaleria i els serveis, augmenten un xic en els professionals i tècnics, comerciants i venedors i els treballadors industrials, fins a assolir un grau marcadament alt en els agricultors i pescadors (vg. cc, taula núm. 63). Aquesta darrera constatació es deu explicar pel fet que molts parats provenen de l'agricultura, especialment entre els immigrants.

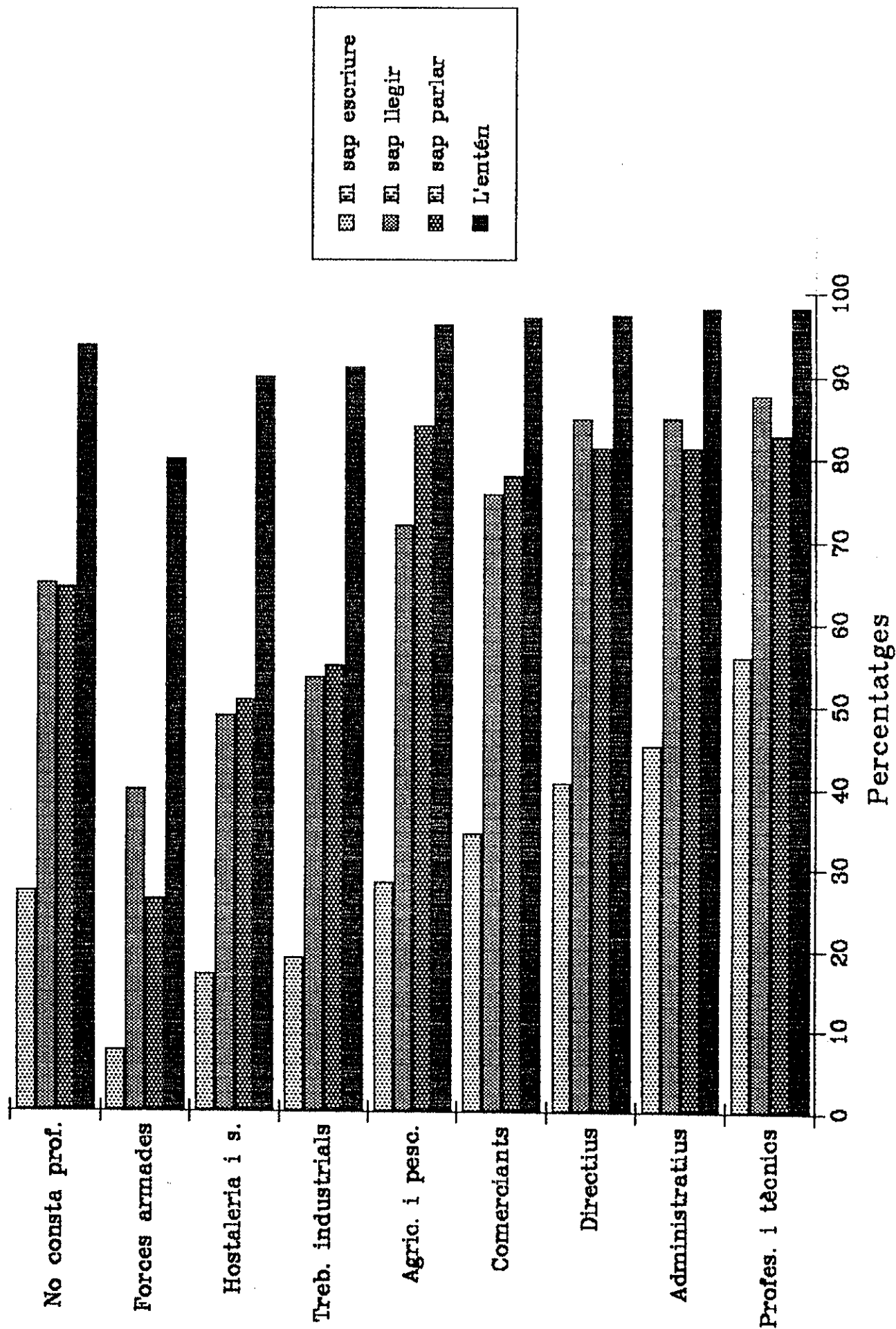
Taula núm. 62
 Població de setze i més anys de Catalunya;
 coneixement del català per grups professionals. 1986.

	entén el català	el sap parlar	el sap llegir	el sap escriure	cc
Professionals i tècnics	98,3	82,9	87,8	56,0	0,81
Administratius	98,2	81,3	85,0	45,3	0,77
Directius	97,5	81,3	84,9	40,7	0,76
Comerciants i venedors	97,1	78,0	75,7	34,3	0,71
Agricultors i pescadors	96,3	84,0	72,0	28,4	0,70
Treballadors industrials	91,2	55,0	53,5	19,2	0,55
Hostaleria i serveis	90,0	50,8	48,9	17,2	0,52
Forces armades	79,9	26,4	39,9	7,6	0,38
No hi consta professió	93,8	64,5	65,0	27,3	0,63
TOTAL	94,0	66,4	66,1	29,9	0,64

N = 2.138.159

Font: Dades del CIDC, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1986. Elaboració pròpia.

Gràfic núm. 28. Coneixement del català de la població de 16 i més anys de Catalunya per professions. 1986

Taula núm. 63

Coneixement del català per professions. Població de
setze i més anys de Catalunya, 1986

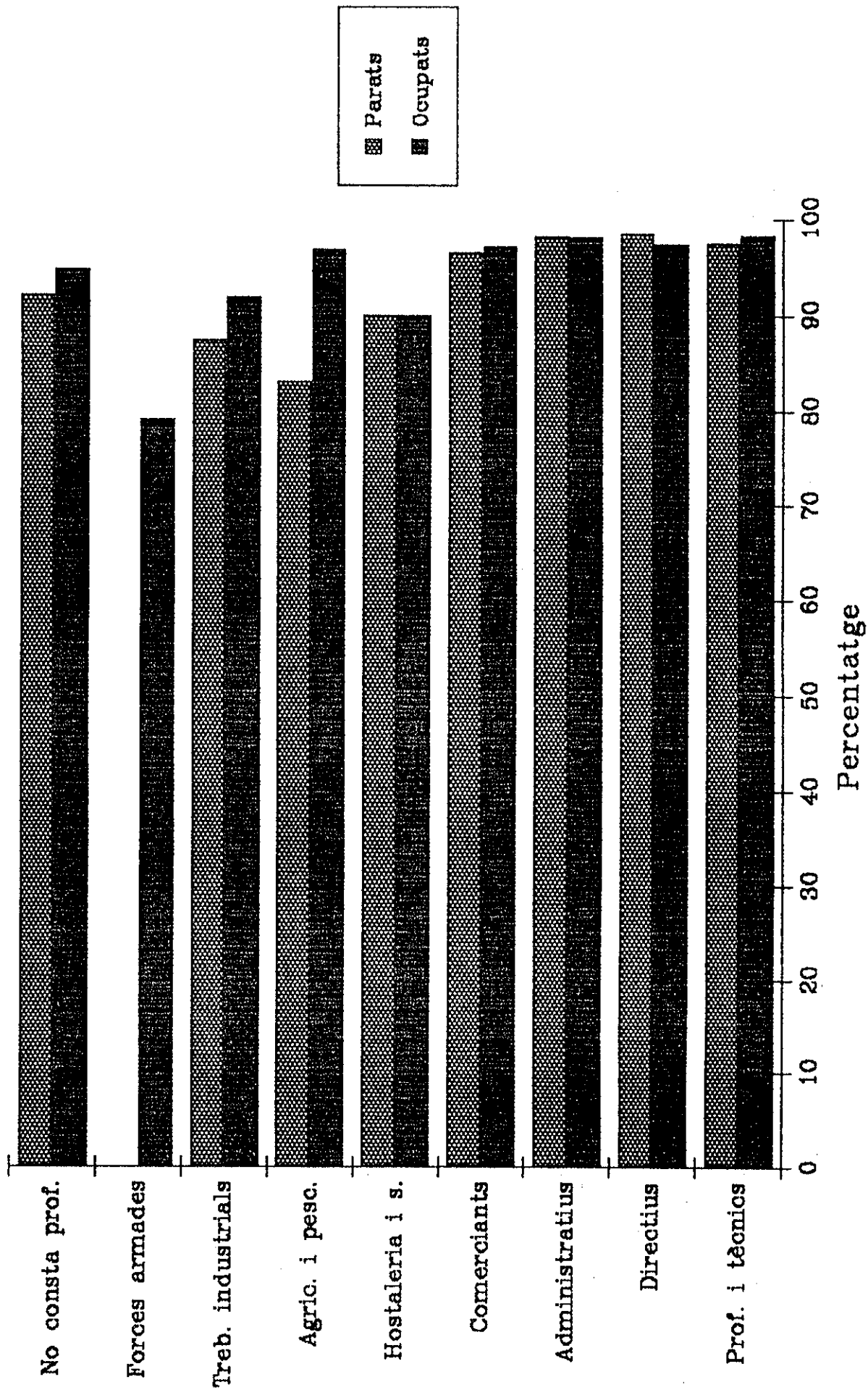
(O = ocupats, P = parats amb ocupació anterior)

	entén el català		el sap parlar		el sap llegir		el sap escriure		C C	
	O	P	O	P	O	P	O	P	O	P
Professionals i tècnics	98,4	97,6	83,3	78,7	88,2	83,5	56,8	46,1	0,82	0,76
Directius	97,5	98,6	81,3	82,6	84,9	85,9	40,8	38,0	0,76	0,76
Administratius	98,2	98,3	81,5	79,8	85,1	84,4	45,8	41,3	0,78	0,76
Comerciants i venedors	97,2	96,5	78,7	70,9	76,2	71,1	34,9	28,4	0,72	0,67
Hostaleria i serveis	90,0	90,0	51,0	49,0	48,9	48,9	17,4	16,3	0,52	0,51
Agricultors, pescadors	96,8	83,0	85,1	48,5	73,5	38,0	28,9	14,0	0,71	0,46
Treballadors industrials	91,9	87,4	56,8	45,0	55,2	43,9	20,2	13,7	0,56	0,48
Forces armades	79,0	--	26,4	--	39,9	--	7,6	--	0,38	--
Altres, no hi consta	94,7	92,1	67,7	59,0	68,8	58,4	28,8	24,7	0,65	0,58
Total	94,5	91,1	68,0	56,4	67,6	56,5	31,0	22,6	0,65	0,57

N = 2.138.159

Font: Dades del CIDC, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1986. Elaboració pròpia.

Gràfic núm. 29. Població de 16 i més anys de Catalunya: coneixement del català per grups professionals i situació laboral. 1986

Diferències territorials

La categoria que ofereix menys variacions territorials són les forces armades que mantenen a tot arreu un grau ínfim de catalanització competencial. Els directius, els professionals i tècnics i els administratius presenten ja algunes diferències, que esdevenen més i més accentuades en passar als comerciants i venedors i als agricultors i pescadors. Els rams de l'hostaleria i dels treballadors industrials són els que acusen els màxims desnivells d'un lloc a un altre.

La zona on totes les professions tenen els graus més baixos de catalanització és l'antiga Corporació Metropolitana de Barcelona, seguida de la ciutat de Tarragona. Allà on es troben sempre els graus més alts és a la província de Lleida, sense la capital, seguida per la de Girona (vg. taula núm. 64).

Taula núm. 64

Coeficient de competència de les categories professionals
segons llocs de residència. 1986

	Professionals tècnics	Directius	Adminis- tratius	Comerciants venedors	Hostaleria serveis	Agricultors pescadors	Treb. industr.	Forces armades
Ciutat de Barcelona	0,80	0,74	0,76	0,72	0,50	0,45	0,55	0,35
CMB sense Barcelona	0,73	0,72	0,68	0,58	0,40	0,48	0,40	0,39
Prov. Barna sense CMB	0,85	0,83	0,84	0,76	0,56	0,72	0,59	0,38
Ciutat de Girona	0,86	0,84	0,81	0,77	0,57	0,63	0,63	0,44
Prov.Girona sense capital	0,90	0,83	0,86	0,79	0,59	0,74	0,70	0,37
Ciutat de Lleida	0,84	0,79	0,80	0,73	0,60	0,68	0,61	0,44
Prov.Lleida sense capital	0,93	0,84	0,89	0,82	0,73	0,76	0,75	0,39
Ciutat de Tarragona	0,76	0,74	0,74	0,67	0,50	0,58	0,51	0,39
Prov.Tarragona sense capital	0,83	0,76	0,83	0,75	0,61	0,65	0,62	0,39
Catalunya	0,81	0,76	0,77	0,71	0,52	0,70	0,55	0,38

N = 2.138.159

Font: Dades del CIDC, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1986. Elaboració pròpia.

2. Evolució del coneixement del català per professions

Les dades del cens lingüístic de 1975, tot i que referides només a la província de Barcelona sense la capital, constitueixen una base suficient per poder establir una comparació amb les anàlogues de 1986 i veure l'evolució produïda. El resultat d'aquesta comparació mostra clarament que totes les professions experimenten augments tant en la comprensió com en l'escriptura. En aquest punt es constata novament, com en tants d'altres indrets d'aquest estudi, que els increments més intensos es donen en la comprensió per part dels grups més deficitaris el 1975: forces armades, treballadors de la indústria, de l'hostalera i dels serveis. La resta de professions també experimenten augments però marcadament inferiors; els que avancen menys són els directius que el 1975 tenien ja la cota més alta de comprensió (97.1%).

Després de la comprensió, la variable competencial que més s'incrementa globalment és l'escriptura. Amb una diferència significativa, però, ja que les professions que avancen més són els administratius, els professionals i tècnics i els agricultors, en ordre descendent d'increment. L'augment més insignificant es produeix novament entre els directius.

La variable que menys s'incrementa de 1975 a 1986 és la de saber parlar el català. Els augments són escassos a totes les professions i fins lleugerament negatius en algunes, com els directius i agricultors. Els més alts (entorn dels 5 punts) els trobem entre els professionals i tècnics, els administratius i les forces armades. Aquesta darrera professió és la que augmenta més si es tenen en compte globalment les tres modalitats de coneixement de la llengua que podem comparar: comprensió, parla i escriptura. Recordem que el 1975 era, de molt, la professió més deficitària i que, malgrat aquests increments, continua tenint dèficits altíssims el 1986.

3. Bosses socioprofessionals de no-catalanització

Els col·lectius amb proporcions més baixes de catalanització en el conjunt de Catalunya són dos. El primer i més destacat de tots és constituït per les forces armades. Encara que una immensa majoria (79.9%) declara que entén el català, són molt pocs els que el saben parlar (26.4%), un xic més són capaços de llegir-lo (38%) i gairebé ningú no el sap escriure (7.6%). Malgrat els progressos en el coneixement de la llengua operats en aquest col·lectiu des de 1975, continua essent un grup social molt destacadament deficitari.

A una distància considerable de les forces armades hi ha dos altres grups amb el següent grau més baix de catalanització: els parats provinents de l'agricultura, la pesca, la indústria i la construcció, i els ocupats i parats de l'hostaleria i els serveis. Si la comprensió hi és molt massiva (de 83% a 90% segons els grups), la capacitat de parlar el català no arriba a la meitat, (tret dels ocupats en l'hostaleria i serveis que la superen lleugerament), la lectura és més baixa que la parla i l'escriptura no supera en el millor dels casos el 17%.

4.- Els ensenyants i altres professions de més incidència social

Hem cregut oportú desagregar les dades referents a tots aquells que s'han declarat ensenyants en els padrons municipals per tal de poder analitzar el coneixement del català d'aquesta professió. En el conjunt del país hem obtingut els següents resultats:

	<u>%</u>
no l'entén	1,1
no el sap parlar	13,1
no el sap llegir	7,4
no el sap escriure	27,2

Mentre la comprensió és pràcticament total a totes les branques de l'ensenyament, el nivell més baix en la capacitat de parlar el català es troba entre els professors de l'ensenyament mitjà (85,9%). La xifra més baixa de domini de la lectura es troba en la branca d'educació especial. L'escriptura és la modalitat de coneixement menys difosa entre els ensenyants. Malgrat això assoleix en conjunt un grau molt més elevat que en la totalitat de la població, cosa ben lògica, d'altra part. La branca en què hi ha més dèficit en l'escriptura és el preescolar (60,4%).

Els coeficients de competència del professorat dels diversos nivells de l'ensenyament són aquests:

	cc
ens. superior	0,89
ens. mitjà	0,87
E.G.B.	0,90
ens. preescolar	0,85
educ. especial	0,90
cc general	0,88

Totes les dades aportades fins ara es refereixen al conjunt de Catalunya. Baixant a zones geogràfiques més específiques apareixen diferències relativament importants. Per regla general els dèficits més accentuats de coneixement del català entre els ensenyants es donen a les zones geogràfiques menys catalanitzades entre les quals destaquen novament el Barcelonès i el territori de la Corporació Metropolitana, en ambdós casos sense la capital, com també el Tarragonès i, més en particular, la ciutat de Tarragona.

Per acabar aquest capítol i pensant en els factors de més incidència social i de futur, hem de fer dues constatacions. Primerament recordar que les professions que més han avançat en la capacitat de parlar i escriure el català els darrers onze anys són els administratius i els professionals i tècnics. Avui aquestes dues categories socioprofessionals són les que presenten un domini

més alt de la llengua catalana. Es un fet que pot tenir repercussions molt positives atesa la incidència social d'aquestes professions.

En canvi, hi ha una altra categoria, la del personal directiu, que, tot i tenint nivells de coneixement del català gairebé tan alts com les anteriors, ha avançat proporcionalment força menys i, en el cas del domini de la parla, fins i tot ha disminuït. No sabem quines en poden ser les causes, però no s'exclou que hi pugui tenir una incidència l'accés a aquestes professions de no-catalanoparlants ja residents aquí o vinguts de nou. Remarquem aquest fet perquè es tracta d'una activitat de tanta o més repercussió social que les esmentades anteriorment.

CAPITOL X

LLENGUA I GRAU D'INSTRUCCIO

La correlació positiva entre el coneixement de la llengua catalana i el grau d'instrucció de la població és coneguda de fa temps. Més que insistir-hi novament, en aquest capítol intentarem precisar millor els termes d'aquesta relació en funció de les dades més recents de què disposem i veure'n l'evolució produïda aquests darrers anys.

1. Grau d'instrucció de la població de Catalunya

La distribució de la població de Catalunya segons el grau d'instrucció o titulació acadèmica més alta obtinguda mostra com la majoria de la població (67,1%) té una instrucció inferior a l'E.G.B. completa, i poc menys d'un 6% posseeix un títol mitjà o superior (vg. taula núm. 65).

Les comarques amb més abundància d'habitants amb instrucció baixa solen ser o les més industrialitzades i amb graus alts d'immigració (Baix Llobregat, Baix Penedès, Barcelonès sense Barcelona, Garraf, Maresme, Tarragonès, els dos Vallès), o les més rurals i amb elevats percentatges de població gran (Baix Ebre, Garrotxa, Pallars Sobirà, Ripollès, Terra Alta...).

L'evolució produïda aquests darrers onze anys la podem veure a la taula núm. 66, referida només a la província de Barcelona sense la capital. Disminueix notòriament la població menys instruïda (analfabets o semianalfabets, primària incompleta) a favor de la resta de graus d'instrucció més elevats, les freqüències dels quals han augmentat totes, des de la primària completa fins als títols superiors.

Taula núm. 65

Grau d'instrucció dels habitants de Catalunya de dos i més anys.
1986.

	%	%
Analfabets o semi		9,0
de 2 a 14 anys	4,4	
de 15 i més anys	4,5	
Primària incompleta		29,6
de 2 a 14 anys	9,3	
de 15 i més anys	20,3	
EGB, primera etapa		28,5
EGB, segona etapa		14,5
FP-1		3,7
FP-2		2,1
BUP-COU		6,5
Títol mitjà		2,9
Títol superior		2,8
No hi consta		0,3

Total		
N = 5.856.435		

Font: Dades del CIDC, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1986. Elaboració pròpia.

Taula núm. 66

Província de Barcelona sense la capital: grau d'instrucció
de la població. 1975 i 1986 (*)

	1975	1986
Analfabets i semianalfabets	16,4	10,4
Primària incompleta	38,4	31,2
Primària completa	39,4	44,4
BUP - COU	2,3	4,6
FP	1,6	5,8
Títol mitjà	1,1	1,9
Títol superior	0,8	1,5

Total	100	100
N =	2.637.230	5.856.435

Font: Dades del CIDC i pròpies, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1975 i 1986. Elaboració pròpia.

(*) Les dades relatives a 1975 comprenen tota la població mentre que les de 1986 només inclouen els residents de dos i més anys. Es una circumstància que cal tenir present en interpretar l'evolució produïda, més en particular les fortes disminucions dels dos primers ítems.

2. Grau d'instrucció i coneixement del català

La relació positiva entre coneixement del català i nivell d'instrucció resta ben palesa a la taula núm. 67. Els més desconeixadors del català són els analfabets o semianalfabets de més de quinze anys, i, els més coneixedors, els que han superat el COU. Entre altres coses, la taula fa veure com els qui tenen com a grau més alt d'instrucció el BUP-COU destaquen sobre tota la resta: lleugerament en la comprensió i la lectura, i més en la parla i, sobretot, en l'escriptura. Es tracta de gent majoritàriament jove que constitueix les primeres promocions formades després de 1975. Remarquem també el grau de catalanització elevat dels qui tenen acabada la FP-2.

Els coeficients de competència (cc) donen una idea sintètica de la relació intensa entre instrucció i coneixement del català. En funció d'aquests coeficients podem establir cinc categories de domini de la llengua: inferior a 0,30 (analfabets i semi), de 0,50 a 0,59 (primària incompleta), de 0,60 a 0,69 (primera etapa d'EGB), de 0,70 a 0,79 (segona etapa d'EGB i FP-1) i de 0,80 a 0,89 (FP-2, BUP-COU, títol mitjà i superior). Hom notarà fàcilment que aquesta darrera categoria comença ja a acostar-se força al que podríem considerar una situació lingüística relativament normalitzada pel que fa al coneixement. Recordem que el cc general de Catalunya és de 0,61, molt inferior al constatat en aquest grup de què parlem (>0,80).

Si prenem, com a grup d'estudi, tots aquells que tenen, com a grau màxim, l'EGB completa, molts dels quals són joves i, per tant, educats parcialment o totalment en l'escola postfranquista, constatem un coeficient general relativament alt de competència en català (0,73) i diferències comarcals considerables (vg. taula núm. 68). Mentre en algunes comarques (Conca de Barberà, Garrotxa, Osona, Priorat i Solsonès) hi ha un coeficient de 0,90, en altres, resta molt per sota. Es el cas del Barcelonès sense la capital

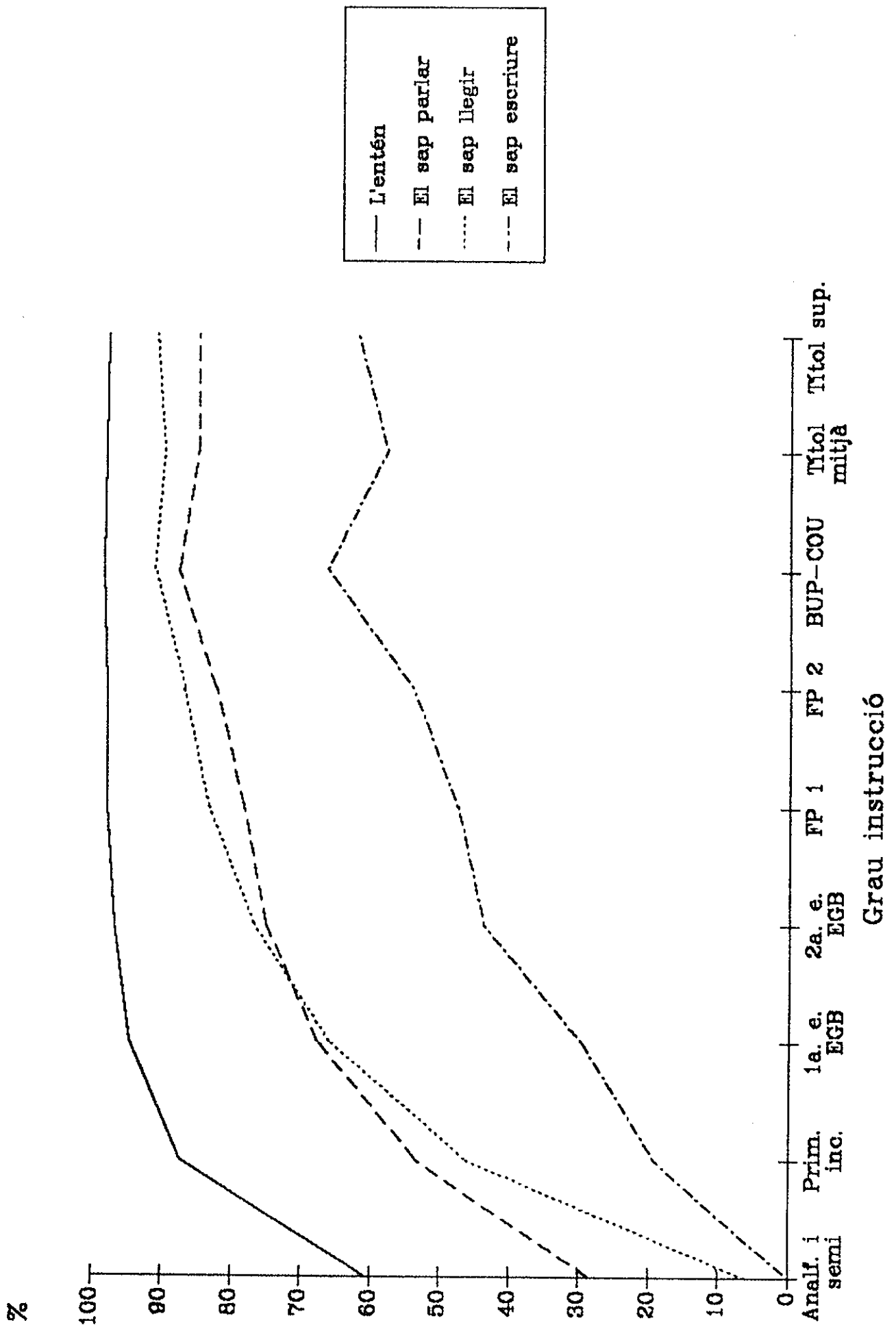
(0,59) i del Baix Llobregat, la Val d'Aran i el Vallès Occidental que no arriben a 0,70. La majoria de comarques se situen entre 0,80 i 0,89 i, no poques, entre 0,70 i 0,79. La situació continua essent força diversa fins i tot a l'interior d'un grup més homogeni que la població general, diversitat que es dóna també a l'interior de les altres categories de graduació acadèmica més elevada.

Taula num. 67
 Població de dos i més anys de Catalunya.
 Coneixement del català per grau d'instrucció. 1986

	entén el català	el sap parlar	el sap llegir	el sap escriure	cc
Analfabets i semi	60,6	28,4	6,3	--	0,24
de 2 a 14 anys	62,2	32,6	5,9	--	0,25
de 15 i més anys	59,0	24,4	6,8	--	0,23
Primària incompleta	87,4	53,5	46,5	19,4	0,52
de 2 a 14 anys	92,2	64,2	60,2	38,8	0,64
de 15 i més anys	85,2	48,7	40,3	10,5	0,46
Primera etapa d'EGB	94,6	67,7	66,0	29,8	0,65
Segona etapa d'EGB	96,8	75,1	76,8	43,8	0,73
FP primer grau	97,9	78,3	83,2	47,5	0,77
FP segon grau	97,9	82,3	86,8	54,0	0,80
BUP - COU	98,4	87,6	91,1	66,2	0,86
Títol mitjà	98,1	84,9	89,7	57,7	0,83
Títol superior	97,8	84,9	90,8	61,9	0,84
No hi consta	57,4	45,1	33,9	22,0	0,40
Total	90,3	64,0	60,5	31,5	0,62
N = 5.856.435					

Font: Dades del CIDC, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1986. Elaboració pròpia.

Gràfic núm. 30. Coneixement del català de la població de Catalunya de dos i més anys per grau d'instrucció 1986

La bossa més gran de no-catalanització

A partir de l'anàlisi del grau d'instrucció i el coneixement del català es descobreix la més gran bossa de no-catalanització de Catalunya. Aquesta es troba entre les persones de 15 i més anys que no saben llegir o escriure o ho fan amb força dificultat, residents als municipis de forta immigració. En aquest col·lectiu la comprensió del català no solament és sempre minoritària sinó que assoleix a vegades nivells estrepitosament baixos. Es el cas de Canovelles (27.5%), Sant Joan Despí (31.4%), Cornellà de Llobregat (33.7%), Santa Coloma de Gramanet (33.8%), Montornés del Vallès (34.8%), Esplugues de Llobregat (35.6%), Sant Feliu de Llobregat (37%), Viladecans (39.9%) i d'altres. Amb aquests graus de comprensió no cal ni mencionar la capacitat de parlar-lo car és autènticament residual: 8.1% a Canovelles, 6.1% a Sant Joan Despí, 7.2% a Cornellà de Llobregat, 6.5% a Santa Coloma de Gramanet, etc...

Si del conjunt de la població de Catalunya traiem aquelles persones de qualsevol edat que no saben llegir i escriure o ho fan amb força dificultats, la comprensió del català s'enfila al 99.1%, la capacitat de parlar-lo ateny el 67.5%, de llegir-lo, el 65.8% i, d'escriure'l, el 34.6% (vg. taula núm. 67 bis). Comparant aquestes xifres amb les referents a tota la població, podem afirmar que gairebé els únics que no entenen el català avui són els analfabets i similars. Pel que fa a les altres variables del domini del català, la incidència del nivell d'instrucció, encara que significativa, és sempre menor que en la comprensió.

Taula núm. 67 bis
 Coneixement del català per part de la població de
 dos i més anys de Catalunya amb i sense els analfabets
 i semianalfabets. 1986.

	Conjunt de la població	analfabets i semianalfabets	població sense anal- fabets i semi
L'entén	90,3	60,6	99,1
El sap parlar	64,0	28,4	67,5
El sap llegir	60,5	6,3	65,8
El sap escriure	31,5	--	34,6
cc	0,62	0,24	0,67
N =	5.856.435	525.334	5.331.101

Font: Dades del CIDC, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1986. Elaboració pròpia.

Taula núm. 68

Catalunya. Coneixement del català per part de la població
que té, com a grau màxim d'instrucció, l'EGB completa,
per comarques. 1986

	entén el català	el sap parlar	el sap llegir	el sap escriure	cc
Alt Camp	99,2	92,9	91,0	60,1	0,86
Alt Empordà	95,1	84,1	84,6	51,5	0,79
Alt Penedès	98,9	90,9	89,4	61,1	0,85
Alt Urgell	97,9	92,0	90,5	64,0	0,86
Anoia	98,7	85,4	83,9	56,0	0,81
Bages	98,7	89,6	87,4	58,7	0,84
Baix Camp	97,3	84,0	83,3	53,4	0,80
Baix Ebre	98,9	85,6	84,7	43,4	0,78
Baix Empordà	98,1	89,3	85,9	56,2	0,82
Baix Llobregat	94,3	59,2	64,6	33,3	0,62
Baix Penedès	96,5	81,3	80,0	52,9	0,78
Barcelonès	96,5	70,6	74,6	37,6	0,70
Barcelonès sense					
Barcelona	94,1	54,7	60,8	28,3	0,59
Berguedà	98,9	95,2	93,0	69,2	0,89
Cerdanya	98,7	89,1	78,9	41,8	0,77
Conca de Barberà	99,6	96,5	93,6	70,4	0,90
Garraf	98,2	81,1	79,5	50,1	0,77
Garrigues	99,7	96,5	93,3	57,3	0,87
Garrotxa	99,4	97,1	95,1	69,3	0,90
Gironès	98,1	90,6	87,5	59,3	0,84
Maresme	98,0	81,1	79,4	52,0	0,78
Montsià	99,0	94,9	91,8	53,0	0,85
Noguera	99,1	93,8	91,1	60,3	0,86
Osona	99,2	95,5	93,7	73,3	0,90
Pallars Jussà	97,4	86,3	85,5	53,7	0,81
Pallars Sobirà	98,4	95,7	93,7	69,4	0,89
Priorat	99,0	95,9	96,0	68,4	0,90

Ribera d'Ebre	98,4	90,2	91,1	52,4	0,83
Ripollès	99,1	94,6	90,2	73,7	0,89
Segarra	99,6	85,0	94,2	64,4	0,88
Segrià	98,4	86,5	83,0	44,7	0,78
Selva	96,6	84,7	81,4	55,4	0,80
Solsonès	99,0	95,7	95,9	73,5	0,91
Tarragonès	95,8	70,8	74,2	37,3	0,70
Terra Alta	98,9	91,9	85,1	48,6	0,81
Urgell	99,2	96,5	92,0	67,0	0,89
Val d'Aran	97,5	79,6	71,4	28,2	0,67
Vallès Occidental	95,6	66,5	68,7	38,2	0,67
Vallès Oriental	97,4	76,8	76,6	48,2	0,75
Catalunya	96,8	75,1	76,8	43,8	0,73

Font: Dades del CIDC, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1986. Elaboració pròpia.

3. Evolució del coneixement del català segons nivell d'instrucció

De 1975 a 1986 tenim dades per comparar l'evolució que s'ha produït a la província de Barcelona, exclosa la capital. Doncs bé, la comprensió del català ha pujat d'una manera destacada a les capes amb menys instrucció, entre les quals la no-comprensió assolía el grau més alt el 1975. La relació entre els augments absoluts de comprensió dels més i dels menys instruïts va més enllà del simple al doble. Malgrat aquests avenços tan notoris, els menys instruïts continuen tenint encara proporcions de no-comprensió que van del 36% al 40% segons l'edat. No passa igual en la variable de saber parlar el català en què els augments més intensos es produeixen a partir d'aquells que tenen tota l'EGB en amunt; els analfabets i similars i els qui només tenen Primària incompleta progressen molt poc. Passa una cosa semblant en l'escriptura: els grups que més han augmentat són els qui tenen, com a graduació més alta, BUP-COU, EGB i FP-2, seguits, a poca distància, pels titulats superiors i mitjans. Els qui només tenen primària incompleta augmenten molt menys i, pràcticament gens, els analfabets i similars, lògicament.

Els resultats d'aquesta comparació diacrònica mostren, en primer lloc i d'una forma general, la incidència de la instrucció en el coneixement del català. No és aquesta, però, la característica més destacable ni més recent. Les xifres de 1986, comparades amb les de 1975, manifesten més concretament els efectes de l'escola primària, secundària i professional en el domini de la llengua entesa, parlada, llegida i escrita.

La variable instrucció es mostra, doncs, estretament relacionada amb el coneixement de la llengua catalana. Instrucció i catalanització competencial van de bracet. Aquesta constatació, realitzada ja anteriorment i plenament confirmada en aquest capítol, obre perspectives molt positives per al coneixement del català en un pròxim futur en el marc d'una societat en què la

instrucció creix progressivament i constitueix un dels elements
definitoris de l'status social.

CAPITOL XI

LLENGUA CATALANA I SEXE

L'última variable que ens resta per analitzar, de les que ens hem proposat en aquest estudi, és el sexe. Però la correlació entre coneixement del català i sexe és tan poc significativa que en realitat ens la podríem estalviar. En el conjunt de la població catalana no hi ha apenes diferència entre homes i dones, millor dit, és tan petita que no tindria cap interès si no fos que sempre és en el mateix sentit, a favor dels homes. Ho posa de manifest la taula núm. 69.

L'anàlisi per comarques i municipis manté constantment la mateixa tònica amb molt poques i insignificants excepcions. Les xifres de 1986 confirmen plenament les de 1975 en el que es refereix al coneixement. Restava només una qüestió pendent que el cens lingüístic de 1986 no ens permet de confirmar ni d'invalidar, de si les dones se'n serveixen més freqüentment com a llengua familiar que els homes. Les dades de 1975 semblaven insinuar-ho tot i que la diferència també era força prima.

Taula núm. 69

Coneixement de la llengua catalana per sexes
de la població de 2 i més anys de Catalunya. 1986.

	l'entén	el sap parlar	el sap llegir	el sap escriure	cc
Dones	89,8	63,9	59,5	30,9	0,61
Homes	90,8	64,2	61,5	32,1	0,62
Total	90,3	64,0	60,5	31,5	0,62

Font: Dades del CIDC, procedents dels padrons municipals d'habitants de 1986. Elaboració pròpia.

CAPITOL XII

SINTESE I REFLEXIONS FINALS

Preàmbul

No sabríem encetar aquest darrer capítol -potser l'únic que alguns llegiran- sense referir-nos amb una insistència ben volguda a dos temes capitals de tant o més abast que la majoria de qüestions de què ens hem hagut d'ocupar durant aquest estudi.

Volem expressar en primer lloc una preocupació que ens ha perseguit constantment mentre redactàvem les pàgines precedents. L'evolució del coneixement de la llengua catalana durant els darrers anys suscita un optimisme legítim que hauria, però, de guardar-se bé de caure en la precipitació o la lleugeresa. És veritat que el coneixement del català ha fet recentment progressos notoris a Catalunya, progressos que globalment semblen també apuntar a les Illes Balears i al País Valencià. Però els passos guanyats en la difusió social del coneixement del català són encara molt curts comparats amb les milles que resten per recórrer, tant pel que fa a la mateixa extensió del coneixement de la llengua com, sobretot, a la intensificació del seu ús privat i públic. Si això no fos poc, resta encara el greu problema de la qualitat dels coneixements i dels usos. La normalització del català, única alternativa a la substitució, rau simultàniament en l'extensió del seu coneixement, en la freqüència del seu ús i en la qualitat de tots dos.

El segon tema que voldríem subratllar inicialment per la seva novetat i el seu abast és que, a partir de 1986, per primera vegada en la història, disposem de dades oficials unificades sobre el coneixement de la llengua catalana als tres països de l'Estat espanyol que la tenen com a pròpia: Catalunya, Illes Balears i Pitiüses i País Valencià. Una feliç entesa entre aquestes tres

autonomies permet saber quina és la situació del coneixement de la llengua catalana entre la població. Creiem que cal valorar com es mereix aquest pas endavant cap a una cooperació que, des de la plena autonomia de cada comunitat, és demanada per l'existència d'un espai lingüístic i cultural comú. Aquesta acció conjunta dels tres governs dóna suport institucional a la consciència progressivament emergent d'una comunitat cultural i lingüística, excessivament oblidada. Tot reconeixent amb satisfacció els mèrits del pas que s'ha donat i els beneficis que se'n deriven, desitgem i reclamem que tingui continuïtat, s'ampliï a la resta de zones catalanes dintre i fora de l'Estat i avanci pel camí de les accions de defensa, promoció i prestigiació de la llengua catalana.

Dit això, reprenem el fil sistemàtic de síntesi i reflexió anunciat en el títol d'aquest capítol.

1. Coneixement de la llengua catalana.

Catalunya

L'Estat actual del coneixement del català a Catalunya, segons les dades que resulten de la renovació del Padró Municipal d'Habitants de 1986, pel que fa a la població de 10 i més anys, figuren a la taula núm. 70. Prescindim dels menors de 10 anys per les raons explicades al capítol vuitè.

Mentre la comprensió s'està acostant a la normalitat, és a dir, a la totalitat de la població, la capacitat de parlar i llegir el català, tot i essent àmpliament majoritàries, resten encara molt lluny d'aquell sostre. L'escriptura continua essent notòriament minoritària, puix només un terç de la població creu dominar-la.

Els sectors de la població entre els quals és més estès el coneixement de la llengua catalana són la joventut, els autòc-

tons, les classes mitjanes i altes, aquells que posseixen un grau d'instrucció superior a l'ensenyament primari, els residents a pobles i ciutats petites i mitjanes i els qui tenen una ocupació laboral estable. Els grups més deficitaris són els menys instruïts -entre els quals sobresurten els analfabets totals o funcionals-, els immigrants, els qui ocupen els darrers llocs en l'escala socio-professional, els parats i els residents a les zones suburbials i industrials.

No cal remarcar la relació existent entre la majoria de les categories esmentades i la immigració. Incloure aquesta darrera en la relació tal com hem fet pot semblar una tautologia. Però tinguem en compte que els perfils positius i negatius establerts respecte a la totalitat de la població valen també a l'interior de la població immigrada. Fins i tot són aplicables a la població autòctona, no tant pel que fa a la comprensió i a la parla com a la lectura i a l'escriptura.

País Valencià i Illes Balears i Pitiüses.

Sortosament ja disposem per aquests dos països de dades demolingüístiques com les de Catalunya puix procedeixen de la renovació dels padrons municipals de 1986, en la qual les preguntes lingüístiques eren idèntiques per als tres països. Entre la població de 10 i més anys la difusió del coneixement del català és la presentada a la taula núm. 70.

A les Illes la comprensió és tan alta com a Catalunya i la parla més, cosa que no passa al País Valencià on és lleugerament més baixa la primera i, acusadament, la segona. Totes dues, però, hi són també majoritàries. En la lectura i l'escriptura aquests dos països es distancien molt per sota respecte a Catalunya i entre ells dos, amb avantatge per a les Illes.

Conjunt dels tres països

Descomptada la població de menys de 10 anys per les raons que hem explicat en el capítol vuitè i excloses les comarques de llengua castellana del País Valencià, estem en condicions de donar xifres força precises sobre el coneixement de la llengua catalana als tres principals països de l'Estat espanyol que la tenen com a pròpia (vg. taula núm. 70).

En el conjunt geogràfic i lingüístic format per aquestes tres grans zones la comprensió del català hi és tan massiva que s'acosta a la totalitat. També és absolutament majoritària la capacitat de parlar-lo i, en proporció més baixa, la de llegir-lo. Per contra, el coneixement de l'escriptura és encara marcadament minoritari. Aquestes dades mostren els trets principals de la situació actual del català: la seva absoluta difusió a nivell oral pel fet de ser la llengua comuna de relació espontània de la gent d'aquestes terres, la manca d'alfabetització en català de la majoria de la població adulta i d'una part encara notable de la infantil i juvenil, la integració lingüística parcial -de població i de domini de la llengua- dels immigrants, l'existència d'illots importants, geogràfics i socials, relativament no-catalanitzats o descatalanitzats.

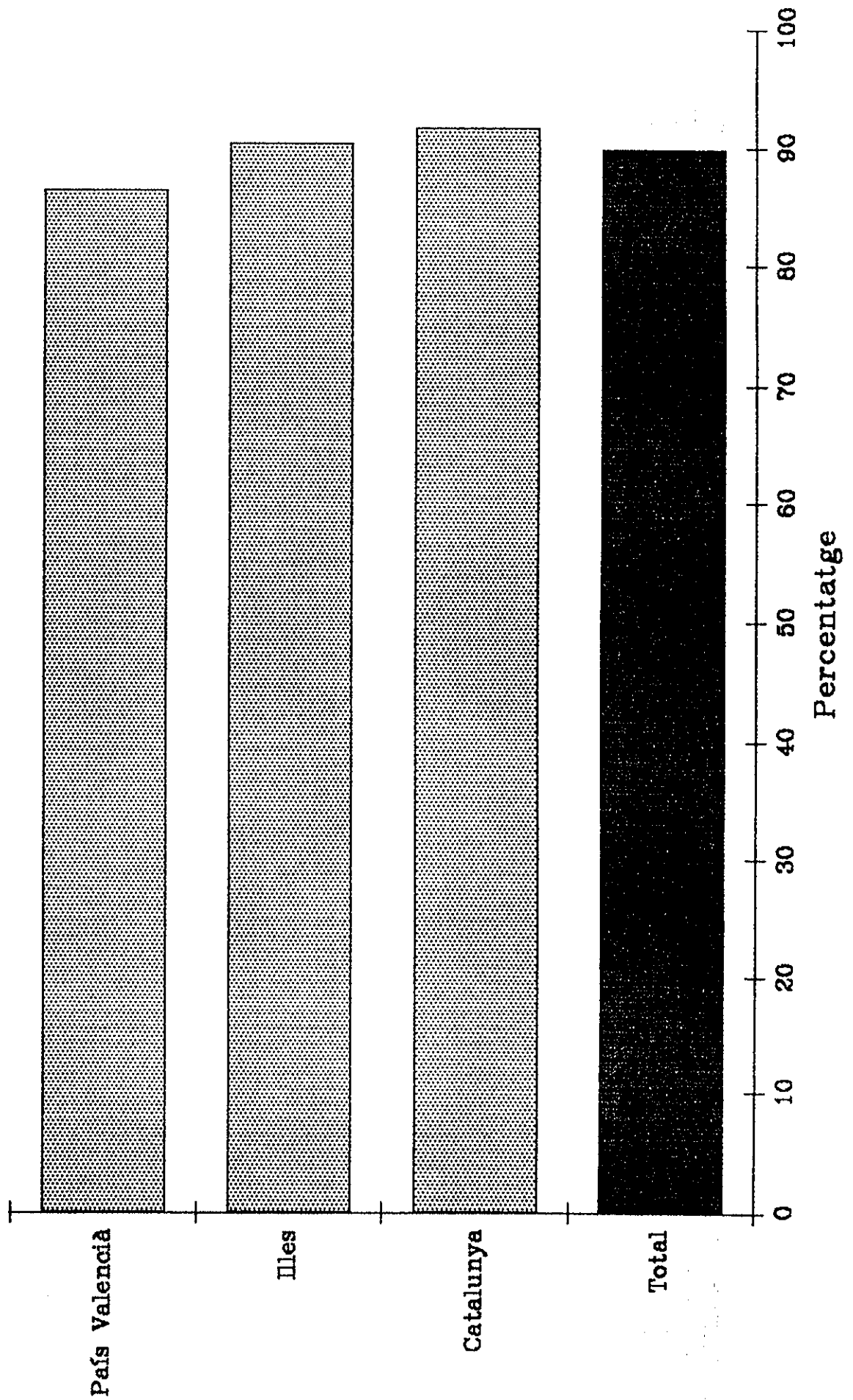
Taula núm. 70
 Coneixement del català per part de la població de 10
 i més anys dels tres principals països catalans
 de l'Estat espanyol. Percentatges. 1986.

	Catalunya	Illes Balears i Pitiüses	País Valencià (*)	Total
L'entén	91.7	90.4	86.5	89.9
El sap parlar	65.8	71.7	57.3	63.4
El sap llegir	63.7	47.0	29.1	51.3
El sap escriure	32.6	16.7	8.1	23.7
Coefficient de competència	0.63	0.56	0.45	0.57
N (en milers)	5.190	584	2.759	

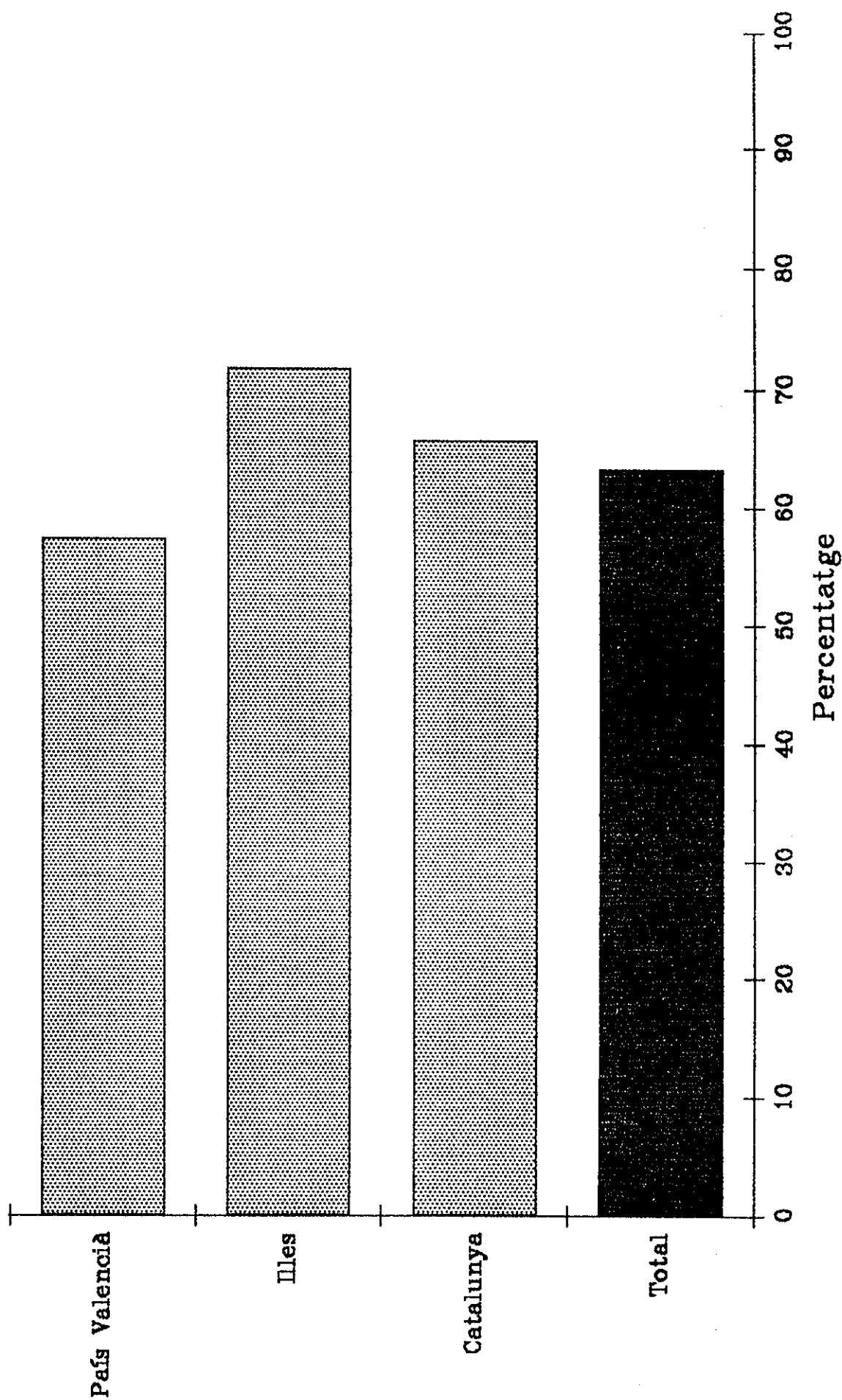
Font: Padrans municipals d'habitants de 1986 de les tres Comunitats Autònomes. Elaboració pròpia.

(*) Excloses les comarques de llengua castellana.

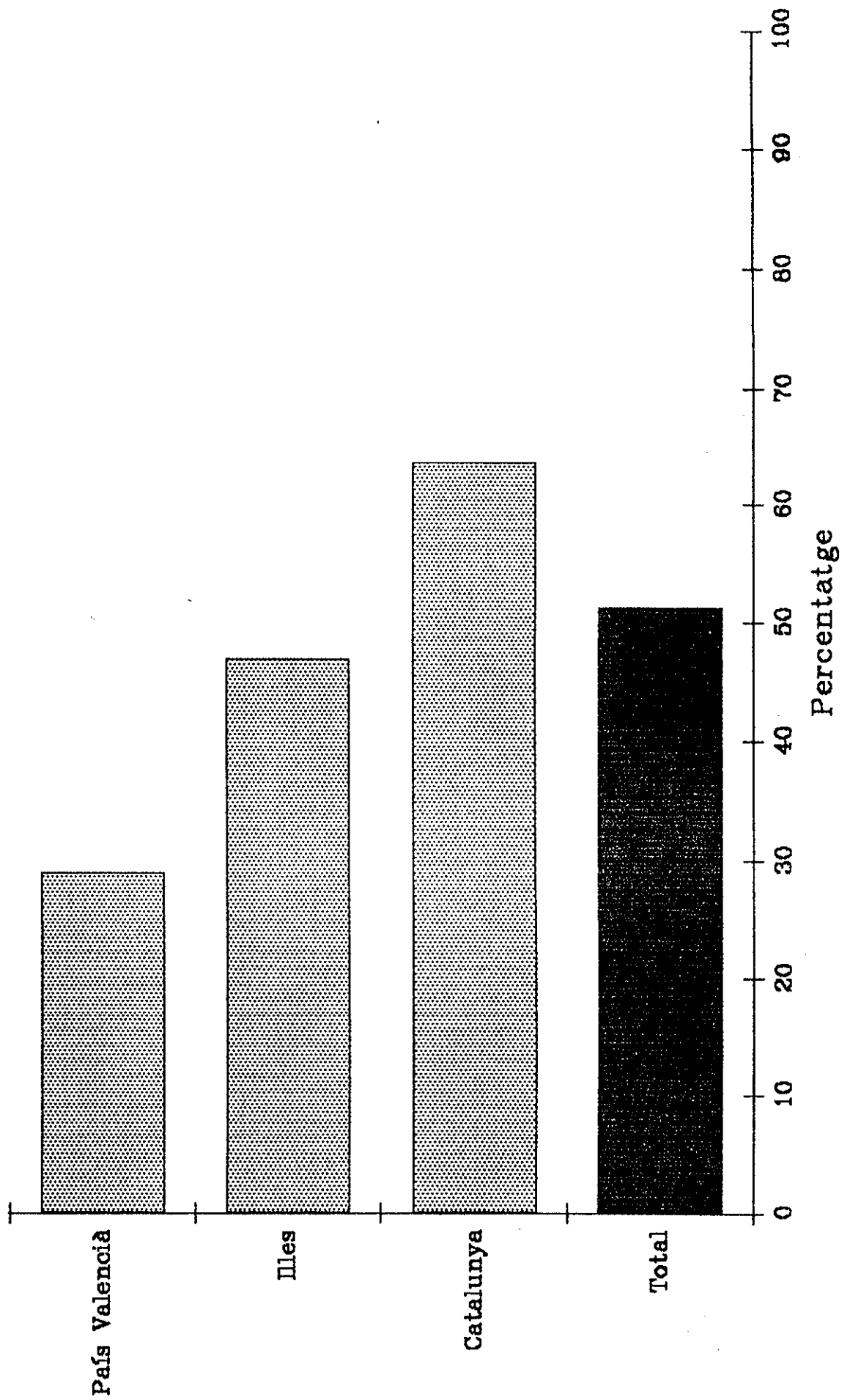
Gràfic núm. 31. Comprensió del català de la població de 10 i més anys de Catalunya, Illes Balears i País Valencià (excloses les comarques de llengua castellana). 1986

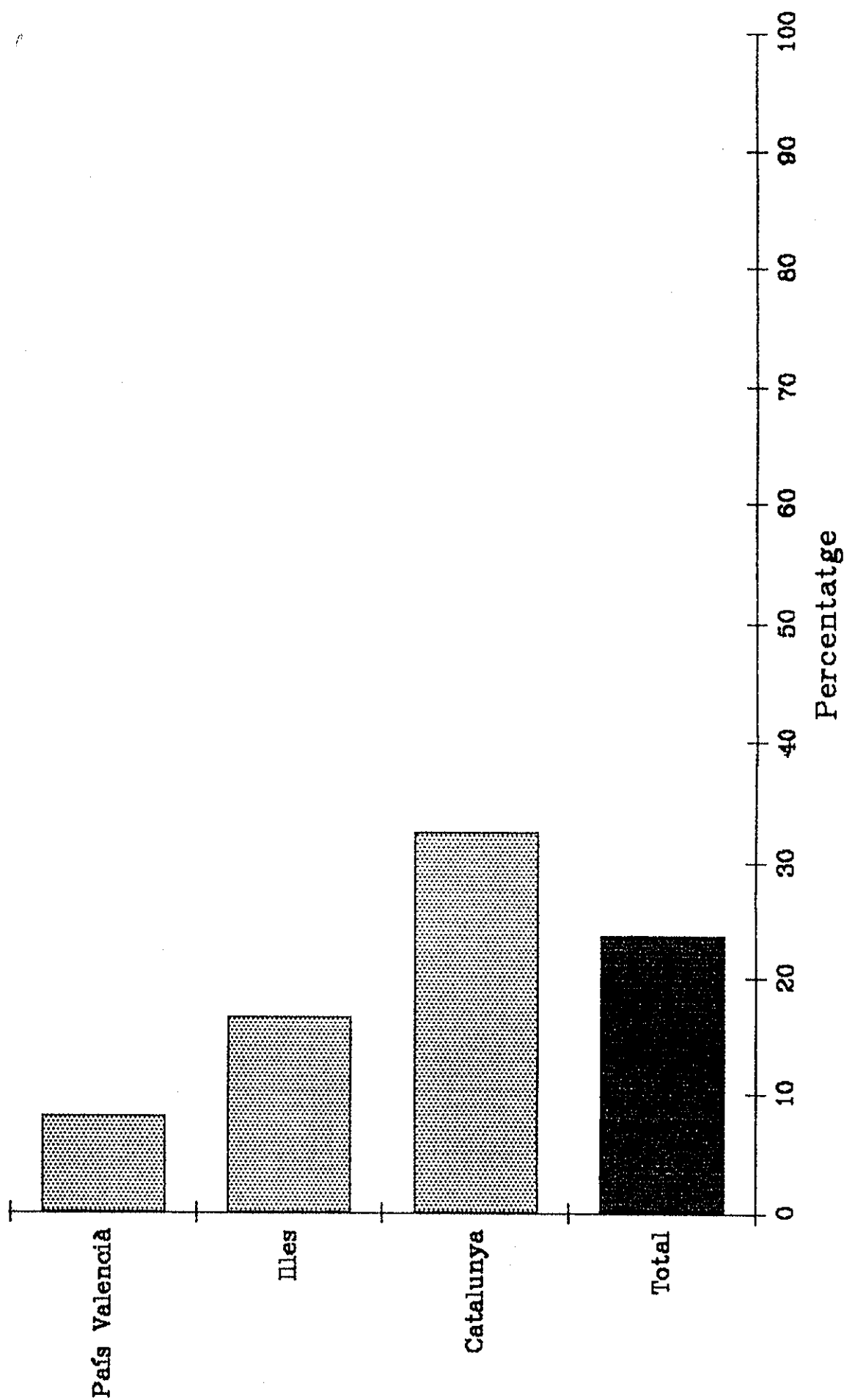
Gràfic núm. 32. Capacitat de parlar català de la població de 10 i més anys de Catalunya, Illes Balears i País Valencià (exclosos les comarques de llengua castellana). 1986

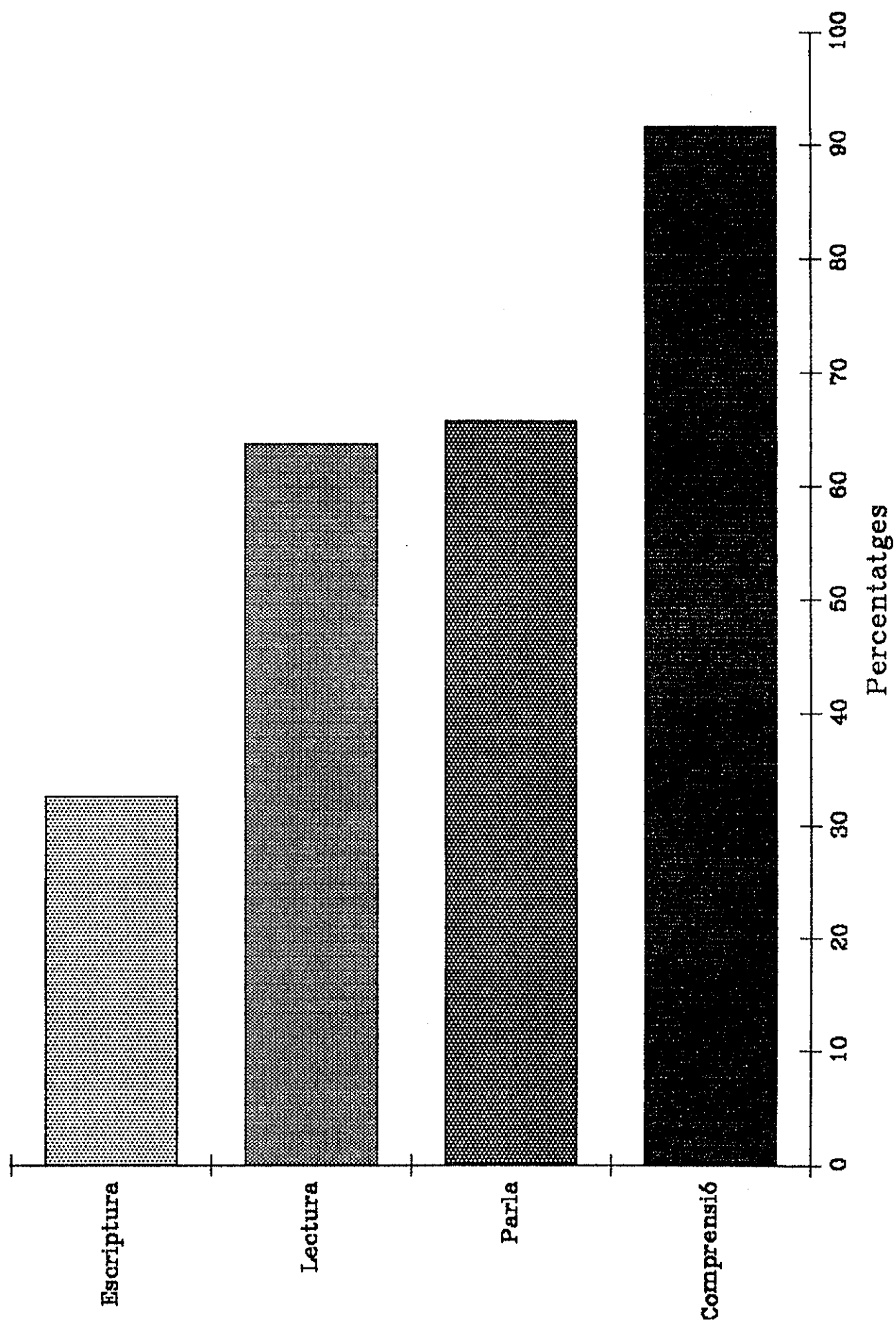
Gràfic núm. 33. Capacitat de llegir el català de la població de 10 i més anys de Catalunya, Illes Balears i País Valencià (excloses les comarques de llengua castellana). 1986

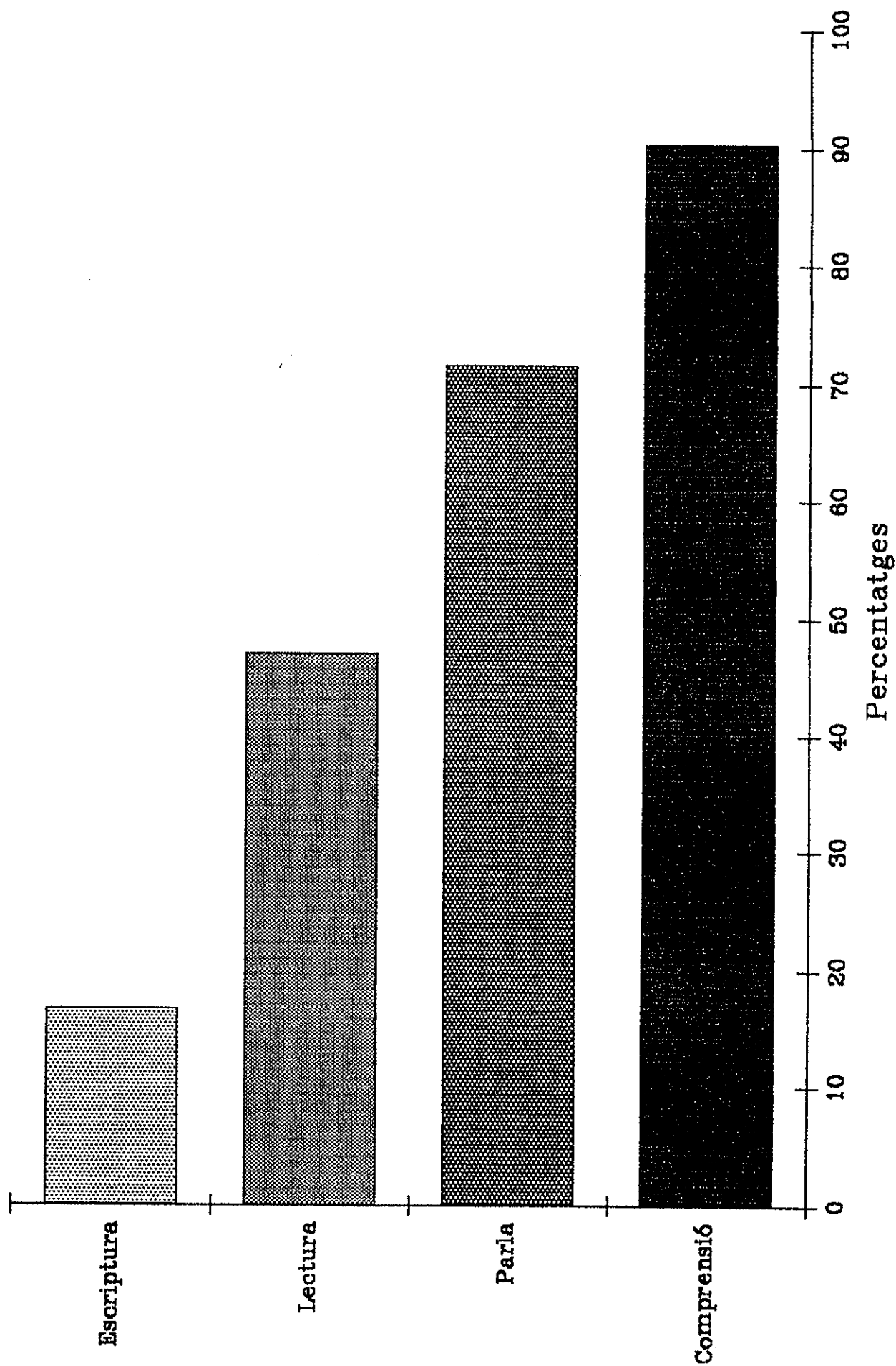
Gràfic núm. 34. Capacitat d'escriure el català de la població de 10 i més anys de Catalunya, Illes Balears i País Valencià (excloses les comarques de llengua castellana). 1986

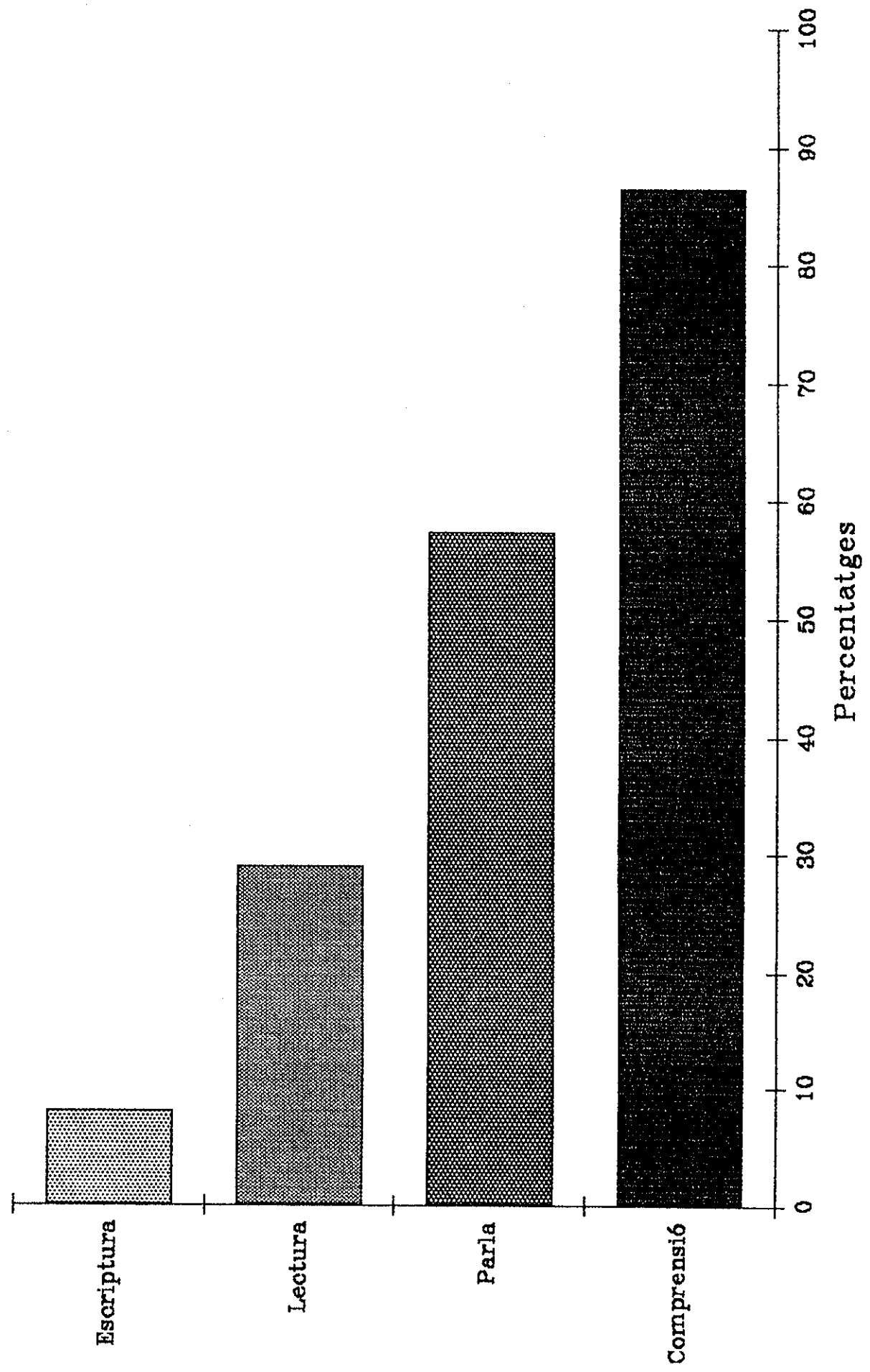
Gràfic núm. 35. Coneixement del català de la població de Catalunya de 10 i més anys. 1986

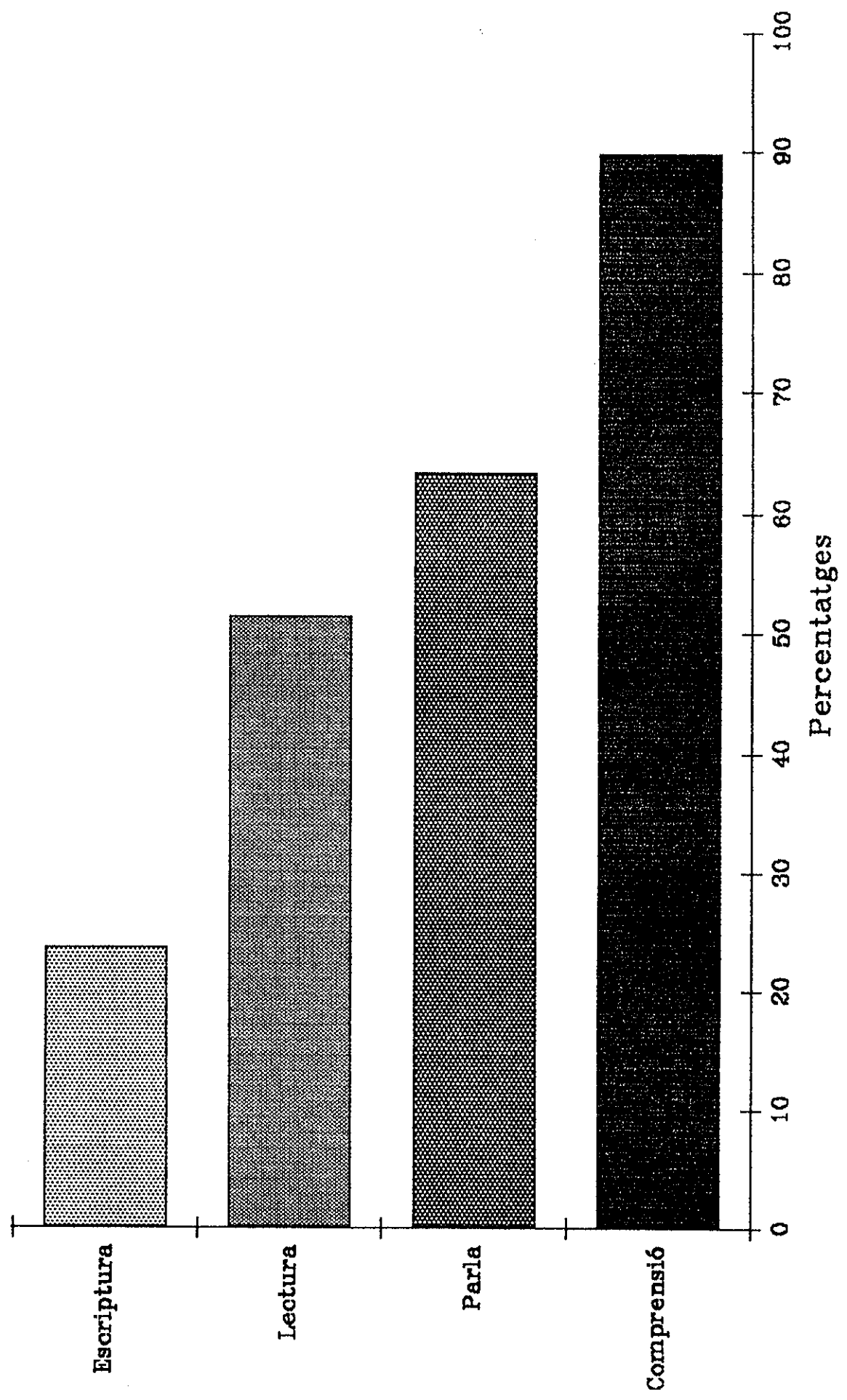
Gràfic núm. 36. Coneixement del català de la població de 10 i més anys de les Illes Balears i Pitiüses. 1986

VI. RESULTATS DE LA VALUACIÓ DELS CURSOS DE FORMACIÓ DE 10 I MÉS ANYS DEL PAÍS VALENCIÀ (EXCLOSOS LES COMARQUES DE LLINGUA CASTELLANA). 1986

VIU...
de 10 i més anys de Catalunya, Illes Balears
i País Valencià (excloses les comarques de llengua
castellana). 1986

Les dades globals i per països amaguen situacions molt diferents. Si dividim la geografia de les terres catalanes en 10 grans unitats parcials, apareixen immediatament unes zones netament diferenciades en funció del coneixement de la llengua que s'hi dóna. Per donar-ne una visió sintètica ens servirem dels coeficients de competència.

Zona Primera:	cc
1. Comarques gironines	0.71
2. Comarques lleidatanes	0.71
Zona Segona:	
3. Menorca	0.66
4. Comarques tarragonines	0.65
Zona tercera:	
5. Comarques barcelonines	0.59
6. Mallorca	0.55
Zona quarta:	
7. Comarques castellonines	0.48
8. Eivissa i Formentera	0.46
9. Comarques valencianes	0.43
Zona cinquena:	
10. Comarques alacantines	0.28

Hom es demana lògicament quin lloc ocuparien en aquesta taula les terres catalanes de les quals no tenim dades lingüístiques censals: la Franja d'Aragó o de Ponent, Andorra, la Catalunya del Nord i l'Alguer. Encara que en algunes (la Franja i Andorra) la comprensió i la parla siguin altes, a totes la lectura i l'escriptura deuen tenir nivells molt baixos. Per altra banda, la situació d'Andorra és molt diferent segons que es tinguin o no en compte els residents no-andorrans.

Els dèficits

Abans de cloure aquest apartat sobre el coneixement general del català a les tres comunitats de què tenim dades, serà útil fer un balanç dels dèficits. En xifres absolutes els més voluminosos es concentren a Catalunya pel fet de ser el país que té més habitants. Malgrat aquest avantatge demogràfic, el País Valencià la supera en el nombre absolut de persones que no saben llegir el català, dada que, juntament amb les altres, mostra que, en xifres relatives, la situació més deficitària es troba al País Valencià, seguit de les Illes Balears i Pitiüses. Dels 8.5 milions d'habitants de 10 i més anys de tot el conjunt, prop d'1 no l'entén, 3 no el saben parlar, 4 no el saben llegir i 6,5 no el saben escriure (vg. taula núm. 71). Això mostra que, malgrat els avenços constatats, la situació general continua sent molt deficitària i desequilibrada.

A Catalunya, tot i que la població juvenil és la que mostra més coneixement del català, encara hi ha 15.000 joves de 15 a 19 anys que no l'entenen, 105.000 que no el saben parlar, 95.000 que no el saben llegir i 181.000 que no el saben escriure.

Taula núm. 71

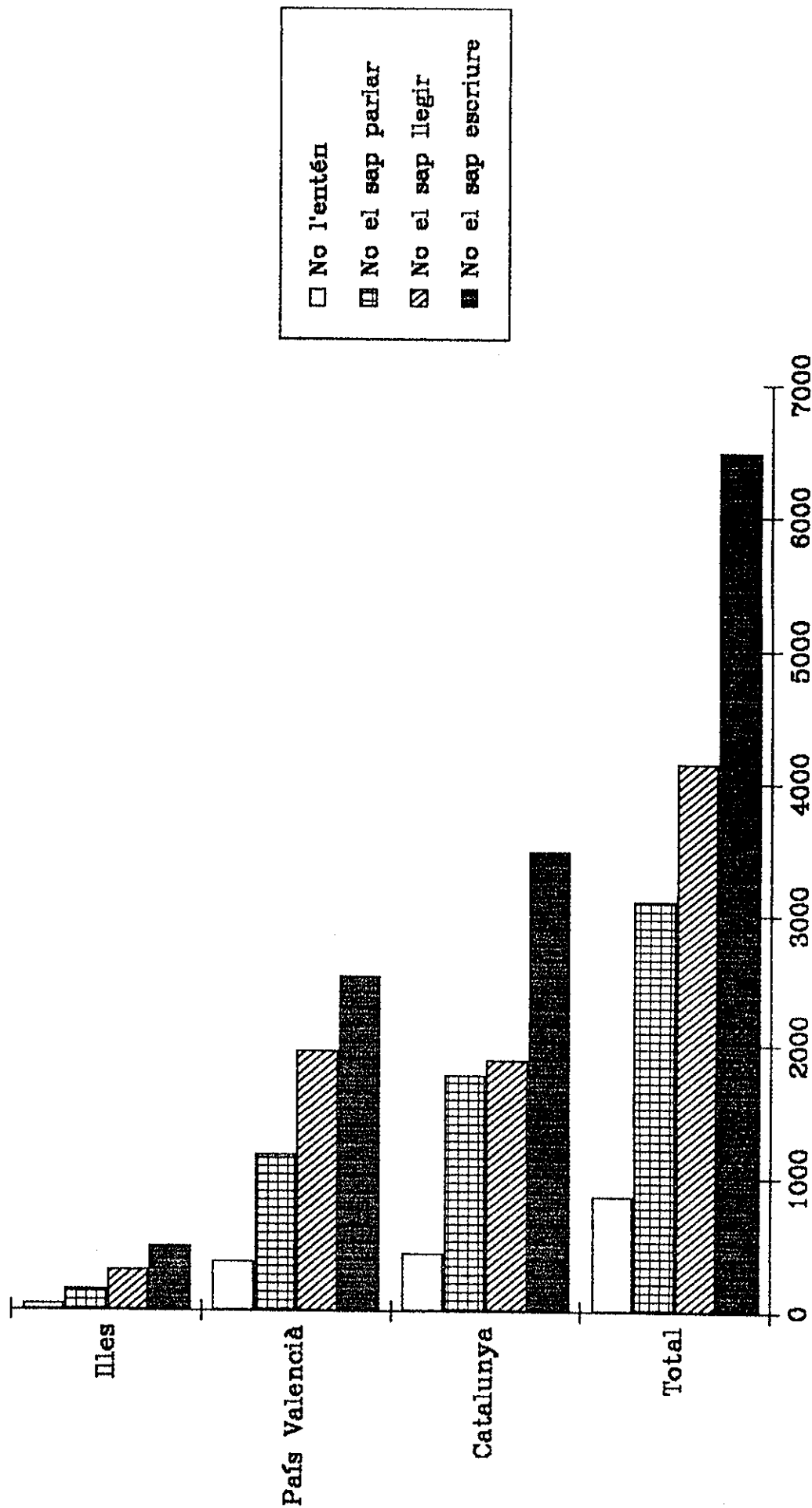
Dèficits de coneixement de la llengua catalana entre la població de 10 i més anys de Catalunya, Illes Balears i Pitiüses i País Valencià (1). 1986. Milers de persones i percentatge sobre la població de cada país.

	Catalunya		Illes		País Valencià (*)		Total	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
	No entén el català	432	8.3	57	9.4	374	13.16	863
No el sap parlar	1.775	34.2	166	28.3	1.178	42.6	3.120	36.6
No el sap llegir	1.885	36.3	311	53.0	1.957	70.9	4.153	48.7
No el sap escriure	3.487	67.2	487	83.3	2.535	91.9	6.521	76.3
cc negatiu		0.37		0.44		0.55		0.43

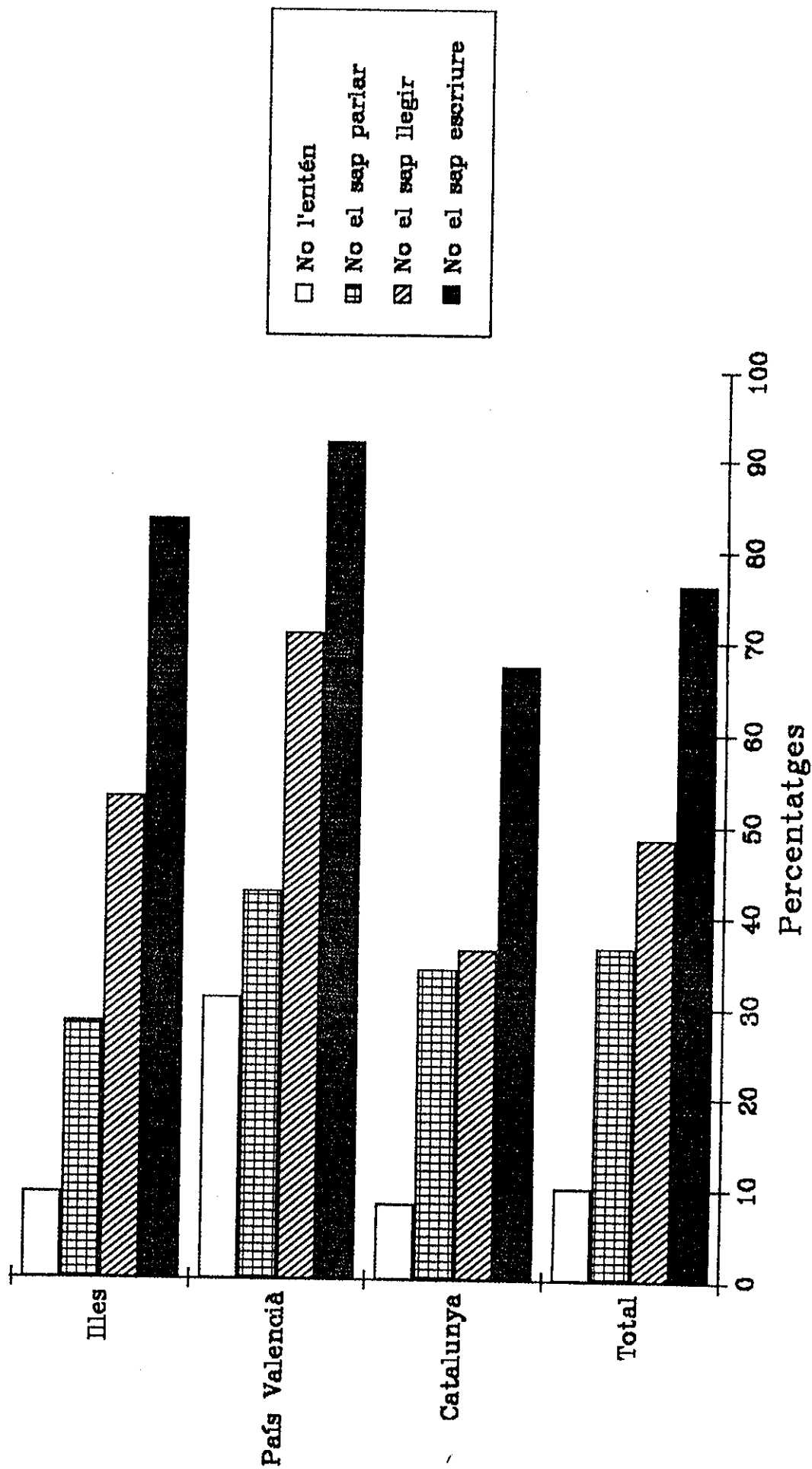
Font: Padrans municipals d'habitants de 1986 de les tres Comunitats Autònomes. Elaboració pròpia.

(*) No hi són comptades les comarques de llengua castellana.

entre la població de 10 i més anys de Catalunya, Illes Balears i País Valencià (excloses les comarques de llengua castellana). En milers de persones.

Gràfic núm. 40. Dèficits de coneixement del català entre la població de 10 i més anys de Catalunya, Illes Balears i País Valencià (excloses les comarques de llengua castellana). Percentatges sobre la població de cada país. 1986

2. Evolució del coneixement del català i perspectives de futur.

Del conjunt de dades exposades i comentades en el decurs d'aquest treball se'n poden extreure algunes conclusions sobre la direcció i la velocitat del procés d'evolució que s'està operant. Fonamentalment ens referirem a Catalunya pel fet de ser l'indret que hem estudiat amb més detall i del qual tenim més coneixement.

Progressos operats

Els darrers anys la difusió del coneixement de la llengua catalana ha experimentat uns progressos molt notables. Els avanços més intensos es fan fonamentalment per baix en l'escala generacional. Els joves han progressat molt més que els adults en les quatre modalitats de coneixement que hem estudiat. Tant és així que en el coneixement de l'escriptura la distància entre joves i la resta de la població va de doble a simple.

Les modalitats del coneixement que més han prosperat són la comprensió i l'escriptura. Partint de situacions inicials ben diferents, aquestes dues variables han experimentat uns augments absoluts molt semblants, entorn dels quinze punts en 11 anys. La capacitat d'expressar-se oralment en català s'incrementa també però molt més lentament. Sobre la lectura no tenim dades anteriors però hi ha símptomes que ha augmentat més que la parla i menys que la comprensió. En allò que fa referència a la difusió social del coneixement elemental de la llengua, malgrat les serioses llacunes existents, creiem que Catalunya es troba incomparablement millor que en cap altre moment dels tres o quatre últims decennis. Aquesta afirmació no exclou pas l'existència d'altres problemes, potser més greus avui que anys enrere, per la salut i normalitat de la llengua catalana.

El 1986 la no-comprensió ha quedat reduïda a la meitat del que era el 1981 i a prop d'un terç de la de 1975. Avui ha esdevingut

pràcticament un trist patrimoni, gairebé exclusiu, dels analfabets absoluts i funcionals. No tindria res d'estrany que, en un augment tan notable com el que s'ha produït en una variable que, a diferència de l'escriptura, ja assolía nivells alts els anys de comparació anteriors, hi hagi jugat un fenomen psicològic a més d'un progrés real. Hi ha no poca gent no-catalanoparlant que s'ha adonat, per efecte de la televisió catalana fonamentalment, que entenia més el català del que es pensava. Això la pot haver portada a respondre afirmativament una pregunta del full padronal que abans obtenia una resposta negativa.

La parla i la lectura

En no poques dades de 1986 es trenca una constant vigent en tots els sondeigs i estudis anteriors no padronals que coneixem: la lectura és sovint superior a la parla. No en les dades globals ni a tot arreu, sinó particularment entre els joves i els immigrants. Entre la població de 10 a 40 anys n'hi ha més que saben llegir el català que no pas parlar-lo. Aquesta diferència a favor de la lectura no es troba entre la gent de més de 40 anys. No pas perquè la proporció dels qui saben parlar-lo sigui gaire més alta, sinó perquè la xifra de lectors competencials és inferior.

Creiem que l'explicació d'aquest fenomen ha de tenir en compte diferents factors. El primer i més decisiu és que la presència del català a l'escola fa pujar verticalment la capacitat de llegir-lo tant dels catalanoparlants com dels que encara no ho són. També cal tenir present que el català escrit, que abans disposava de poques oportunitats d'arribar a la gran massa de la població, va trobant progressivament més canals de difusió (premsa general, comarcal i local, televisió, comunicacions de les administracions públiques i d'entitats privades, publicitat...). La gent no cultivada ni sensibilitzada té ara moltes més ocasions de contacte amb la llengua escrita. Aquesta circumstància, a més d'afavorir l'aprenentatge de la lectura del català, ha fet que no pocs catala-

no-parlants i, sobretot, no-catalanoparlants s'adonessin que eren capaços de llegir aquesta llengua fins i tot amb més facilitat de la que s'haurien imaginat. Tampoc no cal oblidar els milers de persones autòctones i immigrades -més aviat joves en la seva immensa majoria- que han seguit cursos i cursets de català.

Es interessant remarcar que als llocs amb proporcions més altes de catalanoparlants (comarques de l'interior, per exemple) hi ha més gent que saben parlar català que no pas llegir-lo, cosa que no passa als indrets amb alts contingents d'immigració. Això vol dir que per als no-catalanoparlants l'aprenentatge del català sovint passa abans per la lectura que per la parla. Es un fenomen que fins fa poc només es donava entre persones amb un grau d'instrucció relativament elevat. El problema ara és de saber si es produirà el pas de la llengua llegida a la parlada.

Vies d'aprenentatge

Aquesta qüestió ens introdueix en una altra d'afí, referent a la diversitat amb què es produeixen els progressos en el coneixement de la llengua. Entre els castellanoparlants no-escolars l'aprenentatge començava normalment fins fa poc per la comprensió oral. En la majoria de casos el contacte o la comunicació verbal eren l'única via d'aprenentatge, alentida considerablement per l'hàbit de molts catalanoparlants de canviar de llengua en la seva presència. Aquesta circumstància i la pràctica inexistència de mitjans orals de comunicació de masses en català, o insuficientment atractius quan no obertament dificultosos, feia que l'aprenentatge espontani es realitzés en condicions d'una gran precarietat. L'augment progressiu de l'ús privat i públic, oral i escrit, del català, i, sobretot, la presència d'aquesta llengua a la televisió -mitjà molt més adequat que la ràdio per a l'aprenentatge pel fet de basar-se essencialment en la imatge- han fet disminuir aquella precarietat de què parlàvem. La llengua catalana arriba ara molt més sovint a les orelles i als ulls d'una gran massa de no-

catalanoparlants. S'està creant, doncs, una situació que facilita i agilitza l'aprenentatge passiu de la comprensió, en primer lloc, però també de la lectura. Aquesta segona modalitat de coneixement i d'hàbit afecta també els catalanoparlants entre els quals el progrés es fa en la lectura i l'escriptura, si deixem a part la correcció i la qualitat.

Els infants i adolescents escolaritzats en català, a més de beneficiar-se tant o més que els adults d'aquests mecanismes d'aprenentatge espontani de la llengua, practiquen a l'escola una inserció activa i simultània en les quatre modalitats del seu domini si no són catalanoparlants, i en dues, si ho són, fent abstracció com abans de la correcció i la qualitat, aspectes que no cal, però, oblidar en parlar de domini.

La diversitat dels punts de partida fa que els dèficits de la població originària del país es concentrin en l'escriptura i, amb molta menys freqüència, en la lectura. Pel que fa als no-catalanoparlants, als dèficits esmentats que, d'altra part, són molt més accentuats, cal afegir-hi la parla i, de vegades, la comprensió.

Perspectives de futur

La nostra és, doncs, una situació molt diversificada. Mentre una petita part dels sobrevinguts i fins i tot dels seus descendents nascuts aquí no ha assolit encara la comprensió oral del català i una bona part no ha arribat a llegir-lo ni a parlar-lo, la majoria de gent nascuda a Catalunya el parla i el llegeix però no l'escriu. D'altra banda ben pocs la dominen fins a la correcció normativa elemental. La situació es complica encara més quan arribem al terreny de l'ús oral i escrit, en què, a més d'àmplies i greus llacunes permanents, es produeixen situacions autènticament kafkianes d'alternances i barreges en la utilització personal, familiar i social de la llengua parlada i escrita.

Aquesta situació tan complexa fa difícils els pronòstics d'evolució futura. A curt termini tot fa pensar que el coneixement anirà augmentant. La comprensió pot créixer encara una mica de forma més lenta que aquests darrers anys pel fet que està arribant a una majoria molt alta de la població. El domini de la lectura i l'escriptura augmentaran a un ritme lleugerament superior al marcat per les fornades joves que vagin essent escolaritzades en català per causa de la població d'adults que lentament s'hi puguin incorporar. Aquesta proporció serà reduïda pel que fa a l'escriptura i força més nombrosa a la lectura. El domini de la parla és el que creixerà amb més lentitud entre els adults i fins i tot entre els fills d'immigrats si no es capgiren els hàbits massivament diglòssics dels catalanoparlants.

A la província de Barcelona, de 1975 a 1986, la comprensió ha augmentat una mitjana d'1,3 punts per any, i l'escriptura 1,4. En canvi, la capacitat de parlar català només ha pujat 0,6 punts. La parla, doncs, augmenta menys de la meitat que la comprensió i l'escriptura. A les ciutats de més de 25.000 h. la competència oral ha augmentat quatre vegades menys que la comprensió. Els immigrants procedents d'Andalusia han avançat 24 punts en la comprensió i només 5 en l'expressió oral.

Un factor que pot tenir una incidència positiva ascendent en un futur pròxim és l'accés a la vida activa dels joves escolaritzats en català, especialment a aquelles professions de més repercussió social per a la llengua: ensenyants, professionals, tècnics, administratius... L'entrada de personal jove, més coneixedors del català parlat i escrit, podria contribuir de manera progressivament accelerada al canvi de la situació actual d'utilització massiva del castellà com a llengua escrita -i fins parlada en no pocs sectors-del món del treball. Però, si no s'aconsegueix crear les condicions adequades per beneficiar-se

d'aquesta valuosa aportació, correm el risc que aquesta virtualitat sigui absorbida i anul·lada per la situació anterior.

Una distracció tan arriscada com suggerent consisteix a demanar-se quants anys serien necessaris perquè tota la població de Catalunya dominés el català. Els nostres càlculs ens diuen que, als ritmes seguits des de 1975 a la província de Barcelona, caldrien teòricament 8 anys perquè tothom l'entengués i uns 50 perquè tothom sapigués parlar-lo, llegir-lo i escriure'l. Aquesta estimació, feta a títol de mera curiositat, no té en compte la progressió probablement geomètrica que s'operaria amb l'augment acumulat del coneixement i, sobretot, de l'ús.

El problema de la qualitat

Repetides vegades durant aquesta exposició hem deixat al marge la correcció i la qualitat en parlar del domini de la llengua. No volem acabar aquest apartat sense fer-hi una referència més explícita. Es una qüestió que no ha estat fins ara gaire estudiada empíricament. En part perquè és evident i en part perquè hi havia i hi ha encara problemes més urgents i elementals per estudiar i resoldre. L'extensió o difusió social de la llengua és una condició "sine qua non" de la seva supervivència. Aquesta ha estat una preocupació primària en els estudis demolingüístics. S'han ocupat més de la presència i de l'absència que de la qualitat del català conegut i utilitzat.

Sense entrar en la discussió sobre la legitimitat o conveniència de certes normes concretes, qüestió sense cap interès en la reflexió global que estem fent, el coneixement que tenen de la llengua la immensa majoria de catalanoparlants de naixement i d'adopció, fins i tot no pocs tinguts per cultes, és absolutament rudimentari. El lèxic, la fonètica, la morfologia i fins i tot la sintaxi no tan solament de les comunicacions informals, sinó també de les formals i escrites, són sovint defectuosos i insegurs quan no

clarament espuris. Entendre, parlar, llegir i escriure una llengua admeten una gran diversitat de graus de correcció, de fluïdesa, de recursos, de genuïtat, de creativitat. Ens enganyaríem greument si ens acontentàvem amb els més primaris que no tenen ni tan solament en compte la correcció més elemental. Tot això no apareix en els recomptes purament quantitativs fets fins ara -el nostre inclòs- sobre el coneixement de la llengua, que s'ocupen de freqüències, no de graus. Per això hem encetat aquest capítol amb una reflexió que relativitza expressament l'abast i el significat de les dades que oferim.

3. La immigració

Aquest és un tema absolutament recurrent en les anàlisis sociolingüístiques a Catalunya, algunes de les quals implícitament o obertament el presenten o l'han presentat com el problema bàsic o crucial. Creiem que ha arribat el moment de replantejar la qüestió en les seves justes dimensions a la llum dels resultats del cens lingüístic de 1986.

A Catalunya hi ha encara més de dos milions de persones, una mica més d'un terç de la població, que no hi són nascuts. Fa alguns anys que s'ha estroncat l'arribada massiva de forasters. Això no significa que no n'arribin cada any, sinó que en marxen més dels que arriben. De 1981 a 1986 tenim un saldo migratori negatiu de 84.865 persones. Hi ha indicis per creure que se'n va més gent gran que jove, i que n'arriben més de joves que de grans.

Factors d'integració

Els factors més incidents en la integració dels no-nascuts a Catalunya (deixant a part la identitat o proximitat lingüística dels procedents de les Illes, el País Valencià i Aragó) són l'edat en arribar a Catalunya, el temps de permanència, l'any d'arribada

i el grau d'instrucció. Aquest darrer sol anar sovint associat al nivell econòmic, l'activitat professional i al lloc de residència.

El coneixement del català per part dels immigrants ha fet un tomb remarcable aquests darrers anys. Els avanços més notoris s'han produït en la comprensió, que ha esdevingut absolutament massiva (96% dels autòctons i 88% dels immigrants). En les altres modalitats de coneixement de la llengua hi ha encara profunds desnivells entre una i altra població, malgrat els progressos indubtables operats: la saben parlar el 81% dels autòctons contra el 34% dels sobrevinguts, llegir 75% contra 36% i, escriure, 44% contra 8%. Les diferències en punts mostren les greus distàncies entre una i altra població: 8 punts en la comprensió, 47 en la parla, 39 en la lectura i 36 en l'escriptura.

Desdramatització

Encara hi ha, doncs, una fossa lingüística profunda que separa els immigrants dels autòctons. Força minorat per la comprensió massiva que estableix un pont més entre una i altra població, subsisteix un greu problema d'integració lingüística dels sobrevinguts sobre el qual voldríem fer una breu reflexió.

Per desdramatitzar-lo, en primer lloc, tant des del punt de vista sociolingüístic com demogràfic. Els avenços produïts en el coneixement de la llengua catalana per part de la població resident però no originària de Catalunya mostren com les distàncies es van reduïnt. Hi ha fundats motius per creure que aquest procés d'aproximació s'anirà accentuant si continua la presència progressivament creixent de la llengua catalana en la vida pública i privada de la població. Els immigrants més recents (1971-1985) mostren un domini del català superior al dels arribats 15 anys abans (1955-1970). Una proporció gens menyspreable de fills d'immigrants ha adquirit o està adquirint un domini de la llengua molt pròxim si no igual al dels infants de la gent del país. Tots

aquests processos, realitzats fins ara sense conflictes socials oberts, fan que la situació sociolingüística general del país hagi canviat considerablement en pocs anys.

Des de l'angle demogràfic hi ha també raons per treure plom al problema. S'han acabat fa temps les allaus massives d'immigració. Amb el pas del temps la gran massa de no-nascuts a Catalunya es va escorant cap a les edats adultes i velles. Per intensa que sigui, la immigració si és temporal, és un fenomen social condemnat forçosament a extingir-se. Ara ens trobem en ple procés de reindigenització.

Una qüestió crucial

Si fins ara hem exposat alguns fets sociolingüístics i demogràfics que, al nostre entendre, tendeixen a disminuir la gravetat del problema, ara voldríem insistir sobre una condició crucial per tal que els pronòstics s'acompleixin. Es tracta dels fills i dels néts de la immigració. La generació d'immigrants de més de 40 anys que no ha pogut o no ha sabut integrar-se lingüísticament està pràcticament perduda per a l'ús actiu del català, no, però, per al passiu. Es en els seus descendents on radica la clau de la integració i, per tant, de la superació del perill d'assentament de dues comunitats lingüístiques. Malgrat els avenços aconseguits, una part d'aquest segment poblacional arrossega uns dèficits lingüístics notables. Aquests, per exemple: són nascuts a Catalunya el

30% de tots els que no entenen el català
33,9% de tots els que no saben parlar-lo
25,6% de tots els que no saben llegir-lo
34,8% de tots els que no saben escriure'l

Així, doncs, de la població que no posseeix el domini d'alguna modalitat del coneixement de la llengua, n'hi ha entre un terç i un quart que ha nascut a Catalunya.

Sense ànim de minimitzar la problemàtica social i lingüística de l'enorme contingent de persones immigrades, especialment en aquells llocs on són més nombroses i viuen més concentrades, cal desplaçar l'atenció i els esforços cap aquells que, nascuts aquí, poden heretar els dèficits lingüístics dels seus pares.

Uns i altres, a més de la seva vinculació immediata o mediata amb el fet immigratori, es troben inclosos, en proporcions molt superiors als autòctons, en altres categories de tanta o més incidència que la simple immigració en el desconeixement del català; la manca d'instrucció i les professions poc qualificades o a l'atur. Precisar millor quin és el pes concret d'aquestes darreres variables en joc pot ser molt important, no solament des d'un punt de vista teòric, sinó també des de l'òptica de les polítiques que cal adoptar per afavorir el coneixement i l'ús del català. En efecte, si ens limitem a dir que el coneixement del català és determinat fonamentalment pel fet immigratori, o sigui el lloc de naixença propi o dels pares, difícilment s'obriran camins o polítiques d'actuació. Són circumstàncies que no poden pas ser canviades retroactivament. En canvi, si es confirma com a vàlida la hipòtesi avalada pel nostre estudi, segons la qual la instrucció i l'activitat laboral són els factors més determinants, ens trobem davant de circumstàncies sobre les quals és possible d'actuar mitjançant una política social, cultural i educativa ben concebuda. Entre altres proves que la hipòtesi anunciada és vàlida podem aduir una de les "revelacions" del nostre estudi respecte a la coincidència gairebé perfecta entre analfabetisme total o funcional i no comprensió del català.

Acostar-se al problema des d'aquest angle té molts avantatges. Per un cantó, les mesures a prendre repercutirien directament sobre els sectors de la població on la necessitat és més aguda i als quals no poden arribar les campanyes actuals a favor del català. Per altre costat, un major esforç per fomentar la

instrucció i la promoció social és plenament justificat en termes de justícia social estricta i salvaguardat, en conseqüència, de les crítiques que poden suscitar altres polítiques (falta de respecte per la llengua i la cultura d'origen, malgastament de recursos públics, primar la llengua més que el benestar social...). Els esforços en aquesta direcció contribuïrien, a més, a evitar el perill sempre latent de conflictes que poden sorgir entre grups lingüístics quan el paral·lelisme entre llengua i status social és gaire accentuat, o a evitar, en altres termes, que el català sigui la llengua de les classes mitjanes o benestants i el castellà la dels desafavorits.

Es tractaria, per tant, d'afegir a les mesures directes en favor del coneixement i de l'ús del català que es demostrin eficaces tant per als autòctons com per als immigrants ja integrats parcialment, altres actuacions indirectes, de caire social, més adaptades a la veritable situació social i cultural dels més marginats.

Uns altres immigrants

La presència a Catalunya d'un contingent progressivament elevat d'immigrants procedents de països subdesenvolupats, la preparació i celebració dels Jocs Olímpics de 1992 i el progressiu augment del nivell de vida han portat alguns a témer l'arribada al nostre país de noves onades immigratòries més difícils encara d'integrar lingüísticament que les anteriors pel fet de procedir de cultures molt més allunyades. La nostra opinió és que, encara que la immigració hagi estat fins ara una constant del desenvolupament, difícilment es tornarà a produir en un pròxim futur de forma massiva. D'altra banda, un país lingüísticament normalitzat no ha de témer l'arribada paulatina de forasters sense gaire poder econòmic, cultural ni polític. Al contrari, se'n pot enriquir.

De fa un temps s'està incrementant una altra mena d'immigració, abans molt reduïda, que es troba a l'altre extrem de la que acabem d'esmentar. Es la procedent de països desenvolupats, integrada bàsicament per directius i tècnics d'empreses multinacionals industrials, comercials, financeres..., amb una dosi de poder considerable. Fins ara la presència d'aquesta gent ha tingut una clar efecte castellanitzador. Es una immigració que augmentarà sens dubte en el futur, afavorida i ampliada per l'Acta Unica de 1992 que preveu la lliure circulació de persones, capitals i mercaderies. Podria constituir un nou fre a la normalització, no tant pel seu volum com pel seu pes social.

4. L'ús del català, prova definitiva de la normalització.

Si és evident que no hi pot haver ús sense coneixement, també ho és que del coneixement d'una llengua no se'n deriva pas necessàriament l'ús. L'estudi que hem realitzat mostra clarament que s'ha produït una expansió social del coneixement de la llengua a nivell de comprensió, de parla i d'escriptura. La gran qüestió que plana constantment sobre aquest estudi és si, paral·lelament als increments constatats, s'ha expansionat també l'ús parlat i escrit entre la població. Les dades que fins aquí hem manejat no ens permeten ni d'afirmar-ho ni de negar-ho. Només ens autoritzen a donar fe que l'ús és més possible. Cal distingir entre normalitat de coneixement, de la qual encara estem lluny com es demostra en aquest estudi, i normalitat d'ús, que ens és encara més llunyana. La mesura definitiva de la veritable situació social de la llengua catalana només ens la pot donar la relació entre usos possibles i usos reals.

Coneixement i ús

Les dades lingüístiques procedents dels padrons municipals de 1986 només ens han permès de fer un estudi de freqüències del coneixement. Es una parcel·la reduïda del que caldria saber sobre la

situació de la llengua a Catalunya. Entre les aspectes no estudiats ni coneguts n'hi ha dos que ens obsessionen fa temps; els usos i no-usos del català i la qualitat de la llengua coneguda i emprada.

La pedra de toc de la normalització d'una llengua és la freqüència, millor, la quotidianitat del seu ús en tots els àmbits socials i comunicatius. El no-ús pot tenir orígens diferents, individuals i col·lectius. El més radical de tots és el desconeixement de la llengua, l'absència de domini oral o escrit. Si no es coneix no es pot usar. Al seu torn, l'ús incideix sobre el coneixement. En el nostre cas, l'escassa difusió del coneixement de l'escriptura en redueix dràsticament l'ús, cosa que, de retop, té efectes negatius sobre el coneixement. Aquest només és un dels exemples dels nombrosos processos que encadenen ús i coneixement.

Calen estudis sobre els usos

L'estudi del coneixement social d'una llengua forma part, doncs, de l'estudi de l'ús, ja que n'és un dels condicionants principals, però no l'únic. Ara que ja coneixem amb força precisió les dimensions i l'evolució d'aquesta circumstància altament condicionant de la utilització de la llengua, es fan encara més peremptoris estudis sectorials i globals de l'ús i del no-ús i de les altres causes o circumstàncies de què depenen o que els condicionen. Caldria realitzar en un pròxim futur un conjunt de recerques sobre la utilització del català oral i escrit tant en les relacions privades com especialment en les públiques. Es una investigació d'envergadura i complexitat notables. Tant per la dificultat de delimitar-ne els àmbits, com per la concurrència o acumulació d'agents d'incidència o condicionament. Entenem per àmbits les diversíssimes situacions en què es produeixen els actes lingüístics (relacions familiars, veïnals, amistoses, laborals...), i, per agents, la utilització del català per part de

persones, entitats, empreses, mitjans de comunicació, administració pública...). Els condicionants són les motivacions, conscients o inconscients, dels comportaments lingüístics (rutines, interessos, ideologies, actituds, ignoràncies, partits presos, prejudicis...). Aquestes enumeracions d'exemples d'actes lingüístics, agents i motivacions són més que suficients per adonar-se de la complexitat d'una investigació d'aquesta mena. El desconeixement deu ser la causa de no-ús més fàcil de detectar, les altres són probablement més subtils, encavallades o sinuoses.

Objectivament cada vegada s'haurien d'anar reduïnt més els factors de diglòssia. Un d'aquests, la imposició d'una altra llengua, està desapareixent si més no oficialment. Un altre, el desconeixement d'alguna de les modalitats d'ús, va baixant paulatinament. Aquests dos es refereixen al que podríem dir-ne diglòssia forçada. Resta, però, una diglòssia voluntària, no justificada per cap dels factors anteriors ni pel desconeixement total de la llengua pròpia per part de l'interlocutor. Aquesta diglòssia, que té lògicament els seus fonaments socials (aproximació a l'interlocutor, major facilitat d'expressió, prestigi social, economia de recursos...) és més difícil de corregir que la primera.

Coneixement passiu i actiu

Aquests darrers anys s'ha insistit molt en el coneixement passiu, com a primer pas d'aproximació i utilització lingüístiques per part dels desconeixadors del català. Les campanyes organitzades amb aquesta finalitat fomentaven lògicament l'ús actiu per part dels catalanoparlants com a contribució al foment de la comprensió. Ara, el coneixement passiu s'ha estès a pràcticament tothom. Aconseguit aquest primer objectiu, elemental i insuficient però necessari, es fa del tot imprescindible continuar avançant, tant en el coneixement com sobretot en l'ús. La promoció del coneixement passiu té sentit com a etapa inicial i transitòria cap

al coneixement complet i l'ús. Donar-se per satisfet amb el coneixement passiu o insistir-hi principalment o en permanència no solament esdevindria inútil sinó contra productent. Perquè una de les amenaces més serioses del català és que sigui més conegut que utilitzat, tant oralment com per escrit.

No acontentar-se amb l'extensió del coneixement passiu és perfectament compatible amb l'admissió del fet que, en molts casos, aquest coneixement passiu constitueix tot el que algunes persones puguin progressar, atesa la seva edat, capacitat i l'ambient de poca normalització que encara les envolta.

La modalitat de coneixement que ha augmentat menys ràpidament aquest darrers anys és la parla. Hom es demana lògicament què deu passar en el seu ús real. La presència del català a l'escola n'augmenta notòriament el coneixement. Es sens dubte un dels avanços de més transcendència per una llengua. Però no constitueix cap garantia segura per a l'ús si la llengua apresada és socialment poc utilitzada.

S'imposa, doncs, impulsar més que mai l'ús actiu, oral i escrit, tot deixant enrera el coneixement passiu com una etapa inicial, sens dubte pedagògica per a catalanoparlants, i estratègica, ateses les delicades condicions socials i polítiques del país a la represa de la democràcia. Altrament es giraria contra el català una eina que anteriorment l'afavoria. Que el domini de la lectura en català sigui més freqüent que el de la parla entre els no-catalanoparlants joves pot ser un signe de progrés en una altra modalitat del coneixement passiu que afavoreixi el pròxim pas cap a l'ús actiu oral o escrit. Però també podria ser un primer indicatiu de llatinització com ho pot ser el fet relativament freqüent que, sota una capçalera impresa en català d'una institució pública o privada, hi hagi el text viu de la comunicació redactat en castellà, o que a restaurants, oficines i botigues amb rètols

catalans, el personal no sigui capaç d'atendre els clients en aquesta llengua.

5. Els censos lingüístics

En aquest punt, la nostra reflexió gira entorn de dues qüestions: la validesa i significació dels censos lingüístics i la seva conveniència.

Validesa

Amb algunes salvetats que hem anat assenyalant al llarg de l'estudi, moltes de detall i alguna de més abast com per exemple la veritable significació de les dades referides als infants, creiem tenir motius per creure en la validesa general de les dades lingüístiques del cens de 1986 pel que fa a Catalunya. Si no mencionem les Illes Balears i el País Valencià no és que posem en dubte la fiabilitat dels censos lingüístics que s'hi han realitzat, és simplement que no els coneixem prou per atrevir-nos a jutjar-los.

La informació que hem tingut ocasió de manejar al llarg d'aquest estudi té una doble coherència que li dona una garantia considerable. Coherència interna, en primer lloc. Tant entre les mateixes dades lingüístiques (comprensió, parla, lectura i escriptura), com creuades amb variables geogràfiques, demogràfiques i professionals com les que hem utilitzat, apareix una coherència general que difícilment s'obtindria si el cens lingüístic fós caòtic o insignificant. Aquesta coherència interna es complementa, a més a més, amb una d'externa i diacrònica, provinent de la comparació amb les dades de censos anteriors, sobretot el de 1981. Si la informació no respongués a una realitat objectiva les comparacions diacròniques del censos presentarien més irregularitats que regularitats i no passa així sinó ben al revés. No ens volem estendre més en aquests punts malgrat els

mombrosos exemples que podríem adduir de regularitats i coherències. Constitueixen el cos del llibre. Diguem només que, malgrat el subjectivisme i l'autoapreciació de les dades lingüístiques del cens, fet indubtable, la fiabilitat que mereixen no pot divergir gaire de la de la resta de dades no-lingüístiques del Padró sobre les quals es basen tantes investigacions i accions. Com passa tant sovint en els estudis basats en els grans nombres, en aquest cas els errors i les declaracions inexactes, que sens dubte es produeixen, tendeixen a compensar-se més que a acumular-se unilateralment o esbiaixar-se. Dit això també hem d'afegir que cal utilitzar les dades amb cautela perquè la validesa dels grans nombres és perfectament compatible amb greus desviacions o errors en els petits. Exemple: poden ser més fiables les informacions referents a un municipi de 100.000 habitants que no pas a un de 300. En aquest segon cas es poden produir molt més fàcilment desviacions o errors en un sol sentit que en el municipi gran.

Conveniència

Passem a la conveniència dels censos lingüístics. Cal admetre, primer de tot, les seves limitacions per al coneixement general de la situació de la llengua. Ens referim evidentment als censos lingüístics fets mitjançant la introducció d'algunes preguntes sobre la llengua en el qüestionari general utilitzat per a la confecció o renovació quinquennal del Padró d'Habitants. Malgrat l'abast reduït que, des del punt de vista demolingüístic, tindran necessàriament les poques preguntes que s'hi poden incorporar, nosaltres en som decididament partidaris. Els recomptes lingüístics fets entre tota la població seran convenients mentre la situació de la llengua no sigui normalitzada. L'heterogeneïtat de situacions és la que justifica els recomptes específics. Si vingués un dia que als Països Catalans tothom conegués i utilitzés el català oral i escrit, les estadístiques de població serien

suficients. Però aquest no és el nostre cas ni ho serà durant molt temps.

Altra qüestió és el contingut lingüístic de les preguntes del cens. En els tres que s'han realitzat a Catalunya -el primer restringit a la província de Barcelona i els dos restants estesos a tot el territori del Principat- el contingut ha variat cada vegada. El més recent només s'ha interessat pel coneixement de la llengua per part de la població. Malgrat que resulta força més complicat, no s'hauria de renunciar en el futur a introduir-hi alguna o algunes preguntes sobre l'ús, que és la gran i definitiva qüestió per conèixer la veritable vitalitat i les autèntiques perspectives de futur d'una llengua.

6. Cartografia

La regularitat amb què periòdicament es procedeix a l'aplec de dades sobre l'evolució del coneixement de la llengua en ocasió de la confecció o renovació dels padrons municipals, l'extensió d'aquesta pràctica a totes les terres catalanes de l'Estat espanyol, com també la realització de no pocs estudis demolingüístics parcials o sectorials, plantegen la conveniència d'elaborar una cartografia adient. Els pocs mapes demolingüístics existents utilitzen tècniques cartogràfiques disperses i poc elaborades, cosa que els lleva utilitat de significació i de comparació.

Les escales utilitzades fins ara han estat construïdes a partir dels valors concrets de certes variables lingüístiques, cosa que les fa inadaptades a d'altres variables i valors. Els mapes, per exemple, en què intentàvem reflectir la situació lingüística a partir de les dades dels censos de 1975 i 1981 estaven construïts amb uns paràmetres que avui no serveixen gaire, atesa la variació produïda en el coneixement del català d'aleshores encà. Una altra qüestió no resolta són els intervals. Els que havíem elaborat eren excessivament amples. Si bé s'adapten a les variables que

experimenten grans canvis en pocs anys (és el cas de la comprensió i la no-comprensió), no són aptes per reflectir les variacions més petites però significatives que es produeixen en un lapse de temps o un canvi de lloc.

Per tal d'obviar aquests inconvenients, derivats de la particularitat i la casuística, ens hem decidit a construir i a utilitzar en la cartografia que acompanya aquest estudi una escala única adaptada a totes les variables de coneixement i d'ús del català o de qualsevol altra llengua. La seva uniformitat li dona una significació constant, independentment de les variables lingüístiques de coneixement i d'ús a què s'apliqui, la seva amplitud la fa totalment versàtil i els intervals adoptats permeten de reflectir les variacions temporals o geogràfiques significatives encara que siguin relativament petites.

Cloenda

La situació social de la llengua catalana el 1986 acusa palesament els efectes positius d'una pila de factors entre els quals en subratllen tres.

Els derivats, en primer lloc, de la recuperació de l'estatut jurídic públic. El català continua sent una llengua sense Estat amb tots els inconvenients d'aquest fet, però ja no és una llengua sense cap poder polític. Té al seu darrere tres governs autonòmics, a l'Estat espanyol, que, amb empena desigual i limitada, li donen suport polític, moral i econòmic. Se la fan seva i se'n serveixen amb intensitat i regularitat diferents. El fet és, però, que el català ha esdevingut llengua oficial i, com a tal, comença a tenir una altra presència i un altre tractament en la nostra societat.

Les fornades d'infants i joves escolaritzats en català es fa sentir de forma progressivament intensa en els balanços estadístics com el que acabem de presentar. Els índexs de coneixement s'enfilen verticalment entre la generació sortida de les aules primàries i secundàries aquests darrers anys. Aquest procés palpablement positiu, tot just iniciat hauria de conduir a l'augment significatiu de l'ús oral i escrit entre els mateixos joves i en la societat. Aquest és el punt encara no assolit o, al menys, no demostrat. Resta pendent el gran interrogant de si els coneixements adquirits esdevenen hàbits practicats o es dilueixen inútilment en iniciar una vida professional massivament descatalanitzada o no catalanitzada, o en el marc d'unes relacions socials de mestissatge lingüístic en perjudici de la llengua del país. D'altra banda la presència inicial del català a l'escola posa encara en més evidència l'analfabetisme en català d'una proporció notable de la població autòctona adulta i de la immensa majoria de la immigrada.

El tercer gran agent del procés de normalització actual són els mitjans de comunicació en català. Ens referim bàsicament a la televisió, la ràdio, la premsa i l'edició de llibres. Tots ells, en major o menor escala segons els casos, estan contribuïnt a un desenvolupament enormement positiu per a la difusió social de la llengua. Però resten encara sectors molt desproveïts o deserts com el de la premsa setmanal de gran tiratge, la professional, la publicitat...

Superades o en vies de superació algunes dificultats que podien semblar més greus a un cert moment, (persecució, prohibicions, marginació, immigració massiva), és quan reapareixen els veritables i seculars problemes de la llengua. Segles de diglòssia durant els quals s'ha bastit una societat nova, el pes aclaparador de dues llengües veïnes de gran difusió, emparades per Estats poderosos, han esmortuït perillosament o anul·lat la lleialtat lingüística i la capacitat de reacció de molta gent. Mai no serà prou recordat aquell principi segons el qual una llengua no desapareix com a conseqüència directa de les agressions exteriors sinó per causa de la desídia o de l'abandó que se'n poden seguir per part dels que la parlen i de les seves institucions polítiques, culturals, econòmiques, laborals, religioses, cíviques...

Mentre no s'aconsegueixi, per mitjà de l'ús quotidià generalitzat, formal i informal, que el català sigui necessari per viure i treballar als nostres països, subsistirà el risc de substitució lingüística que amenaça greument la nostra identitat.

Bibliografia

- CIDC, 1986: Padrans municipals d'habitants de Catalunya. 1981. Cens lingüístic. 220 pàg.
- CIDC, 1987: Padrans municipals d'habitants de Catalunya. 1986. Cens lingüístic. 610 pàg.
- Climent, Teresa: Realitat lingüística a la Val d'Aran. Barcelona. Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Publicacions de l'Institut de Sociolingüística Catalana 1986 (Monografies, 2).
- Coneixement del valencià. Padró municipal d'habitants 1986, 1987. Generalitat Valenciana, Conselleria d'Economia i Hisenda. 546 pàg.
- Corporació Metropolitana de Barcelona, Direcció General de Serveis de Programació i Finances, sense data: Dades estadístiques del Padró de 1981 dels municipis de la CMB. Vol. 1, 459 pàg. Vol. 2, 626 pàg.
- Govern Balear: Padró Municipal d'Habitants 1986. V. I, Part 1. Resultats generals. 1987.
- Reixach, Modest, 1985: Coneixement i ús de la llengua catalana a la província de Barcelona. Anàlisi dels resultats del Padró de 1975 i de l'avanç dels de 1981. Barcelona, Direcció General de Política Lingüística i Fundació Jaume Bofill. 176 pàg. i 17 mapes.
- Romero de Tejada, Ricard, 1985: Estudi Sociològic de la Joventut de Catalunya. Barcelona, Direcció General de Joventut, Generalitat de Catalunya. 478 pàg.

Relació de mapes

- 1.- Catalunya. Comprensió del català municipi per municipi. 1986.
- 2.- Catalunya. Població que sap parlar el català municipi per municipi. 1986.
- 3.- Catalunya. Població que sap llegir el català als municipis de més de 5.000 h. i restes de comarques. 1986.
- 4.- Catalunya. Població que sap escriure el català als municipis de més de 5.000 h. i restes de comarques. 1986.
- 5.- Catalunya. Comprensió del català per comarques. 1986.
- 6.- Catalunya. Població que sap parlar el català per comarques. 1986.
- 7.- Catalunya. Població que sap llegir el català per comarques. 1986.
- 8.- Catalunya. Població que sap escriure el català per comarques. 1986.
- 9.- Catalunya. Població de 10 a 14 anys que entén el català, per comarques. 1986.
- 10.- Catalunya. Població de 10 a 14 anys que sap parlar el català, per comarques. 1986.
- 11.- Catalunya. Població de 10 a 14 anys que sap llegir el català, per comarques. 1986.
- 12.- Catalunya. Població de 10 a 14 anys que sap escriure el català, per comarques. 1986.

- 13.- Catalunya. Població de 15 a 19 anys que entén el català, per comarques. 1986.
- 14.- Catalunya. Població de 15 a 19 anys que sap parlar el català, per comarques. 1986.
- 15.- Catalunya. Població de 15 a 19 anys que sap llegir el català, per comarques. 1986.
- 16.- Catalunya. Població de 15 a 19 anys que sap escriure el català, per comarques. 1986.
- 17.- Catalunya. Població de 45 a 49 anys que entén el català, per comarques. 1986.
- 18.- Catalunya. Població de 45 a 49 anys que sap parlar català, per comarques. 1986.
- 19.- Catalunya. Població de 45 a 49 anys que sap llegir català, per comarques. 1986.
- 20.- Catalunya. Població de 45 a 49 anys que sap escriure català, per comarques. 1986.
- 21.- Catalunya. Població nascuda als Països Catalans que entén el català, per comarques. 1986.
- 22.- Catalunya. Població nascuda als Països Catalans que sap parlar català, per comarques. 1986.
- 23.- Catalunya. Població nascuda als Països Catalans que sap llegir català, per comarques. 1986.
- 24.- Catalunya. Població nascuda als Països Catalans que sap escriure català, per comarques. 1986.

- 25.- Catalunya. Població nascuda fora dels Països Catalans de l'Estat espanyol que entén el català. 1986.
- 26.- Catalunya. Població nascuda fora dels Països Catalans de l'Estat espanyol que sap parlar el català. 1986.
- 27.- Catalunya. Població nascuda fora dels Països Catalans de l'Estat espanyol que sap llegir català. 1986.
- 28.- Catalunya. Població nascuda fora dels Països Catalans de l'Estat espanyol que sap escriure el català. 1986.
- 29.- Corporació Metropolitana de Barcelona. Població que entén el català per municipis. 1986.
- 30.- Corporació Metropolitana de Barcelona. Població que sap parlar el català per municipis. 1986.
- 31.- Corporació Metropolitana de Barcelona. Població que sap llegir el català per municipis. 1986.
- 32.- Corporació Metropolitana de Barcelona. Població que sap escriure el català per municipis. 1986.
- 33.- Corporació Metropolitana de Barcelona. Població que entén el català, per districtes municipals. 1986.
- 34.- Corporació Metropolitana de Barcelona. Població que sap parlar el català, per districtes municipals. 1986.
- 35.- Corporació Metropolitana de Barcelona. Població que sap llegir català, per districtes municipals. 1986.
- 36.- Corporació Metropolitana de Barcelona. Població que sap escriure el català, per districtes municipals. 1986.

Mapes

Notes a tenir en compte

1. Tots els mapes són numerats segons relació adjunta que indica el títol de cadascun.
2. Els mapes nn. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 29, 30, 31 i 32 han de ser transcrits segons els codis establerts corresponents a percentatges. Acompanya full amb les correspondències.

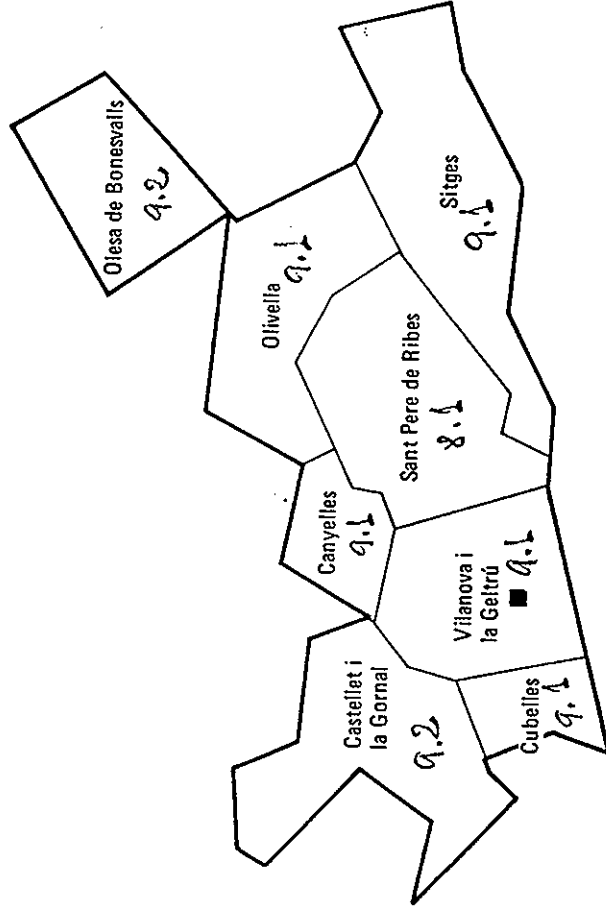
La resta de mapes no necessiten codi d'interpretació perquè han estat construïts a partir dels percentatges directament.

3. Tots els mapes han de portar la mateixa estala de 20 intervals que s'imprimirà a part puix que és vàlida per a tots. No cal repetir-la a cada mapa perquè complicaria inútilment la impressió.
4. Els 20 intervals corresponen a equidistàncies de 5 punts cada un, de 0 a 100. Es podrien construir amb un mínim de 4 o 5 colors diferents i, dintre de cada color, 5 o 4 trames diferents en blanc i negre.

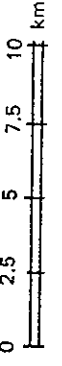
Correspondència entre percentatges i codis

%	Codi
0 a 4.9	0.1
5 a 9.9	0.2
10 a 14.9	1.1
15 a 19.9	1.2
20 a 24	2.1
25 a 29	2.2
30 a 34	3.1
35 a 39	3.2
40 a 44	4.1
45 a 49	4.2
50 a 54	5.1
55 a 59	5.2
60 a 64	6.1
65 a 69	6.2
70 a 74	7.1
75 a 79	7.2
80 a 84	8.1
85 a 89	8.2
90 a 94	9.1
95 a 99.9	9.2

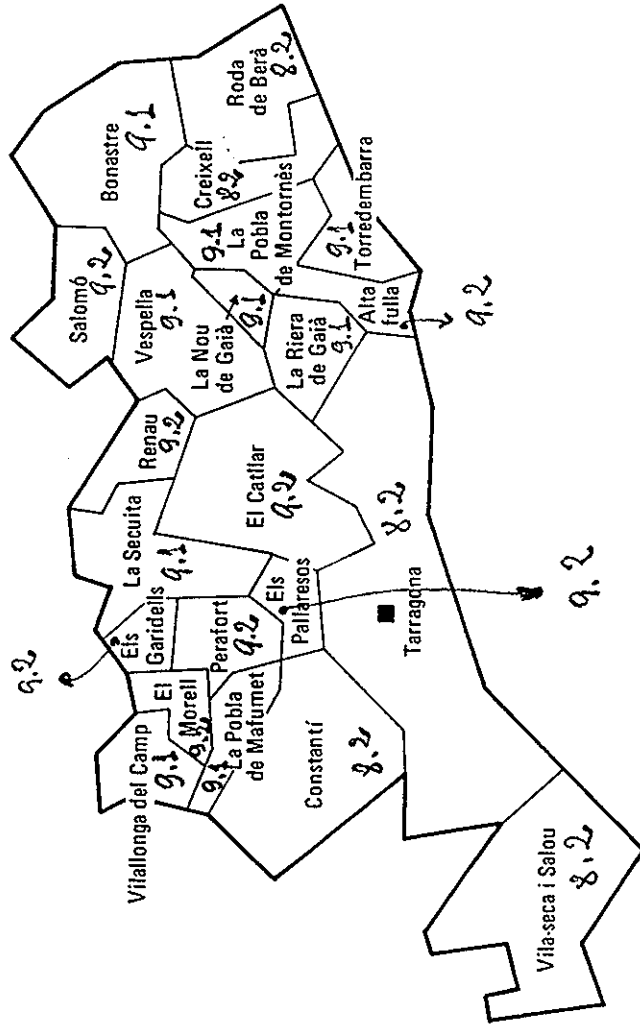
Garraf

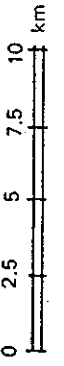
Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Marina Vilagelijn

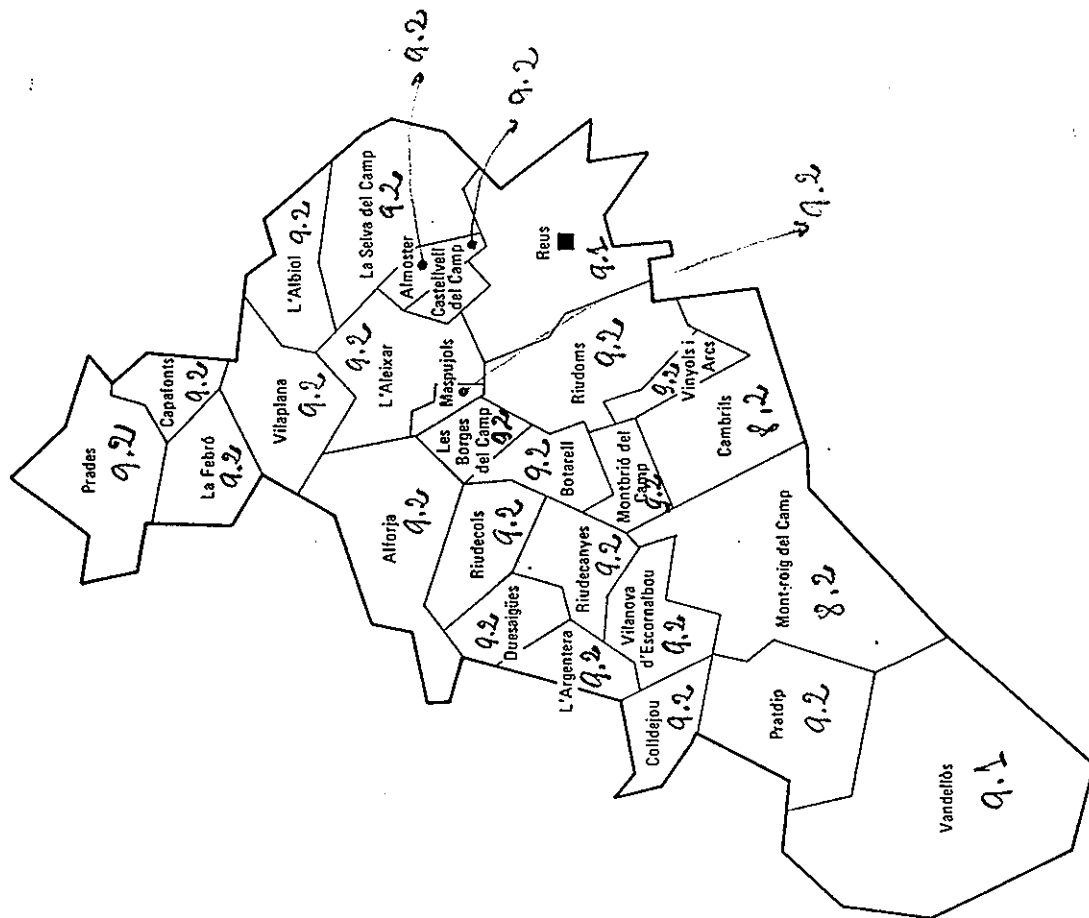
Tarragonès

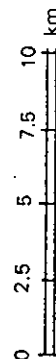
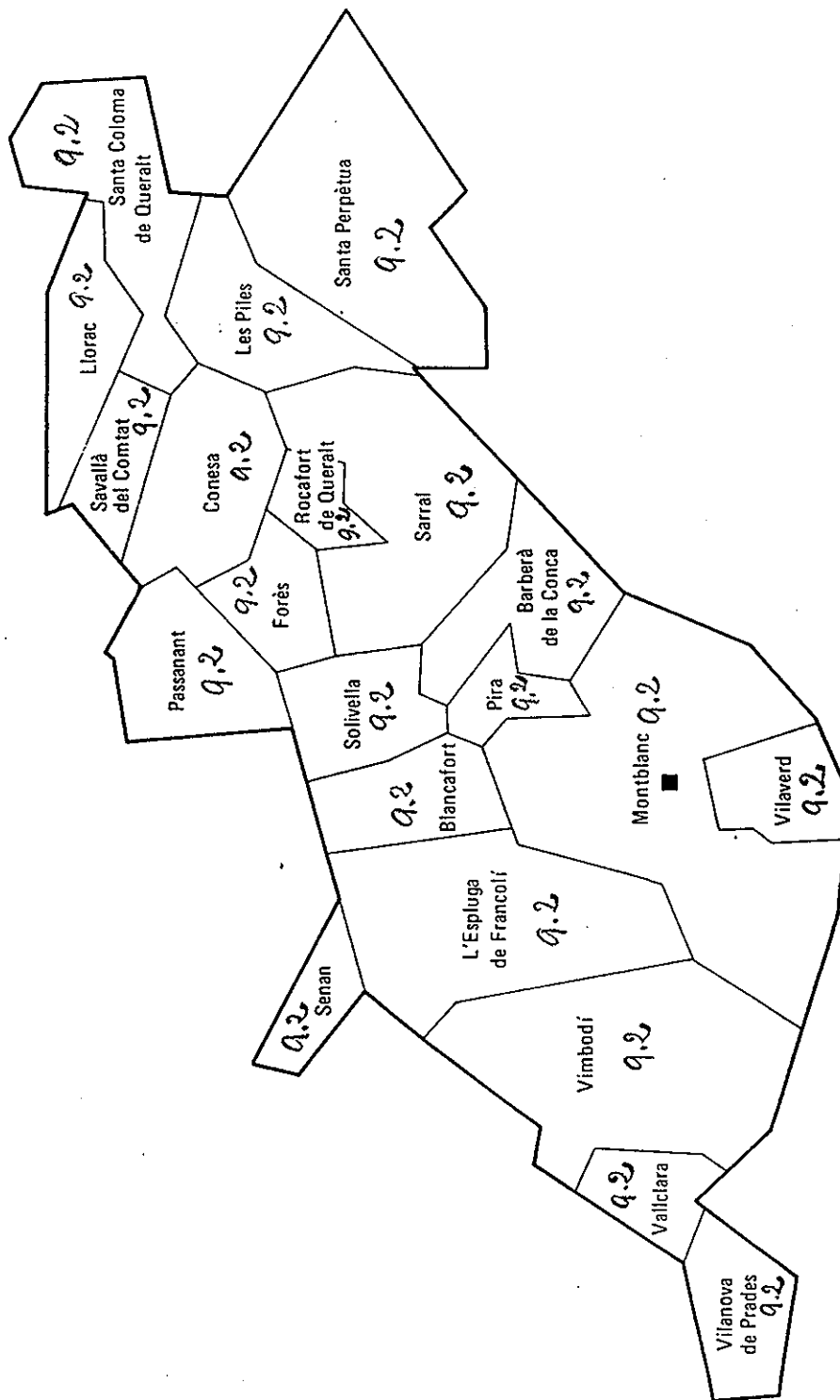
Esquemàtic cartogràfic: M.J. Marina Vilageliu

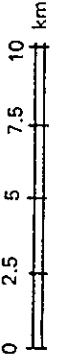
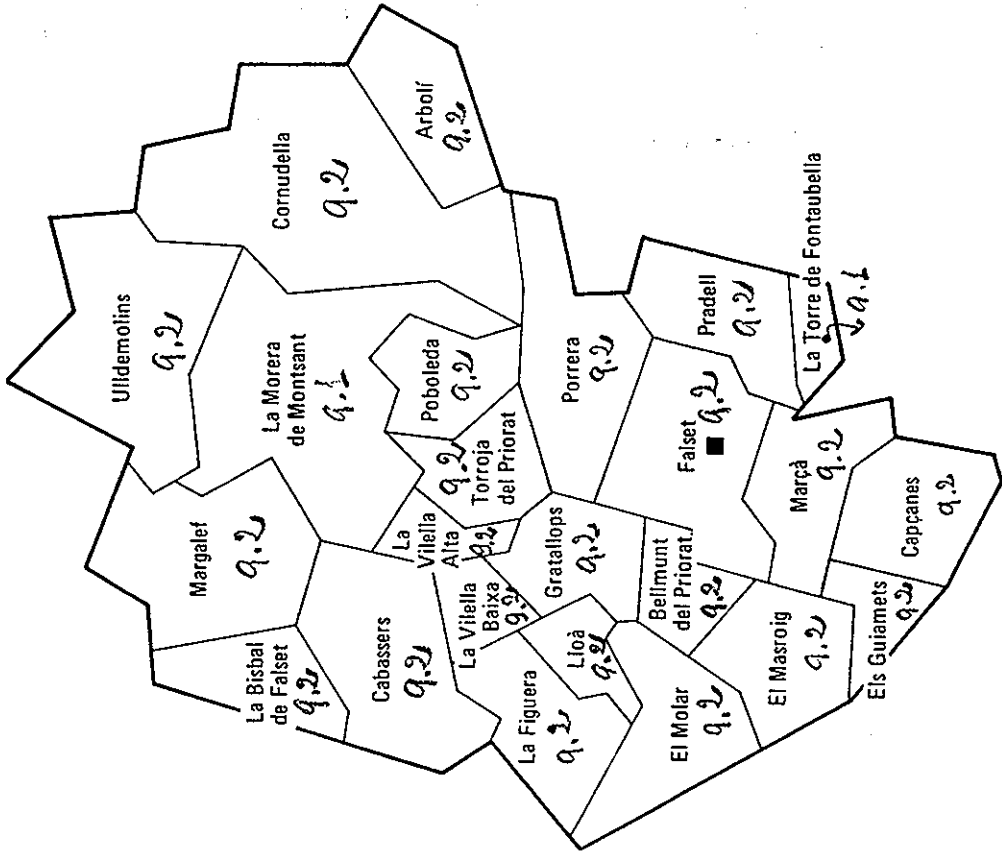
Baix Camp

Conca de Barberà

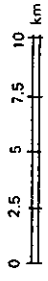
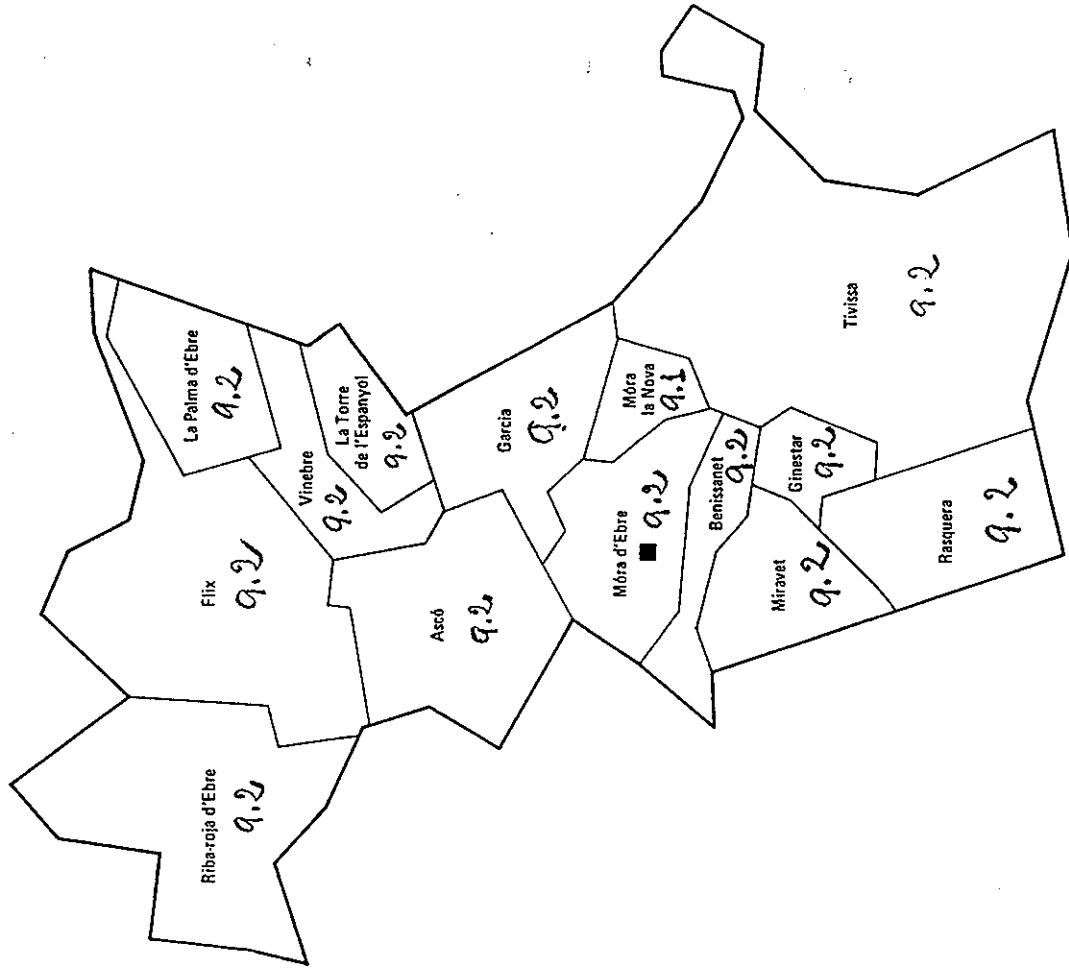

Priorat

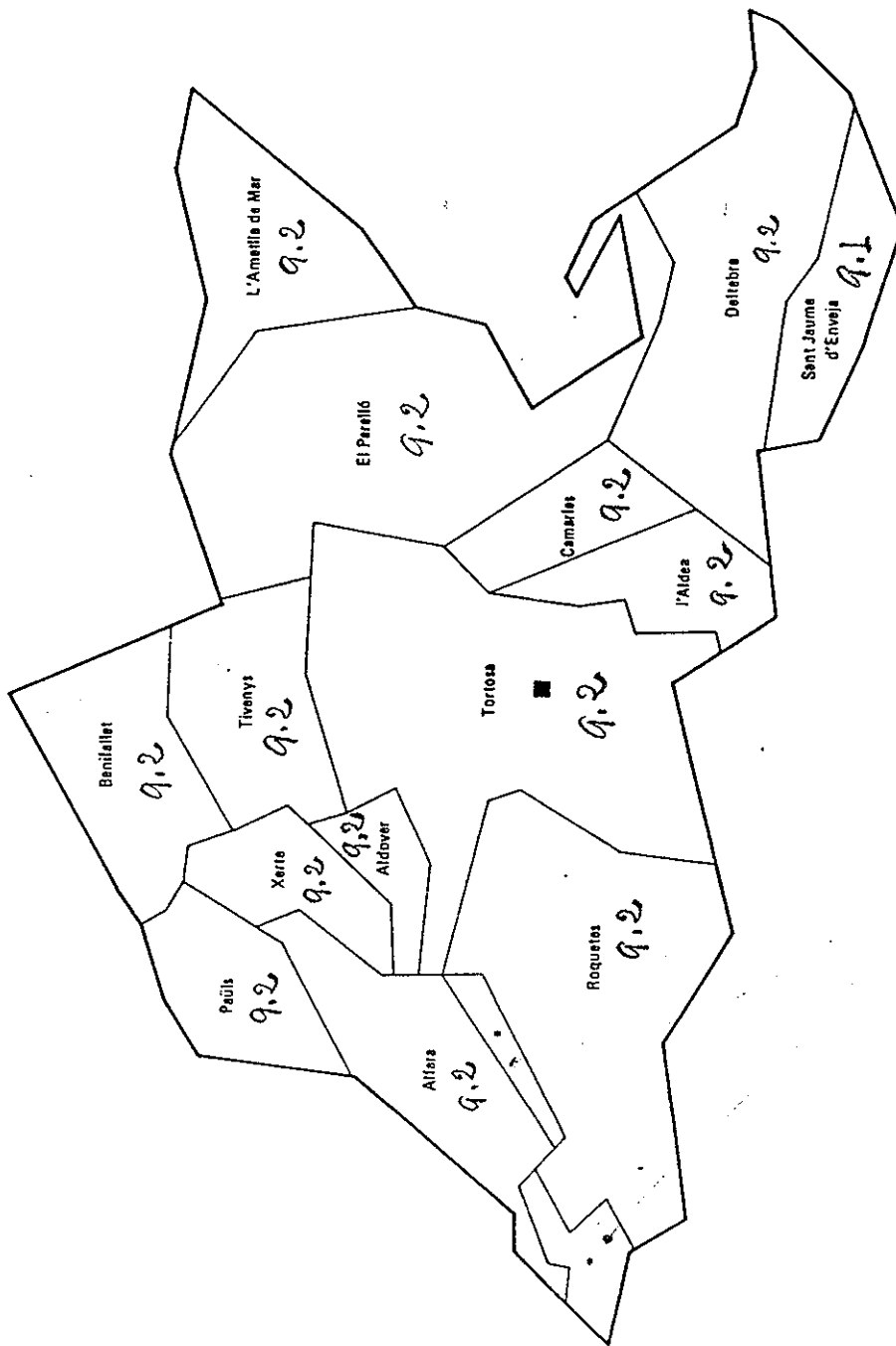
Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Marina Vilagelín

Ribera d'Ebre

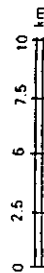

Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Manna Vilageliu

Baix Ebre

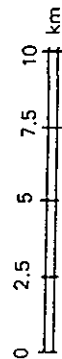
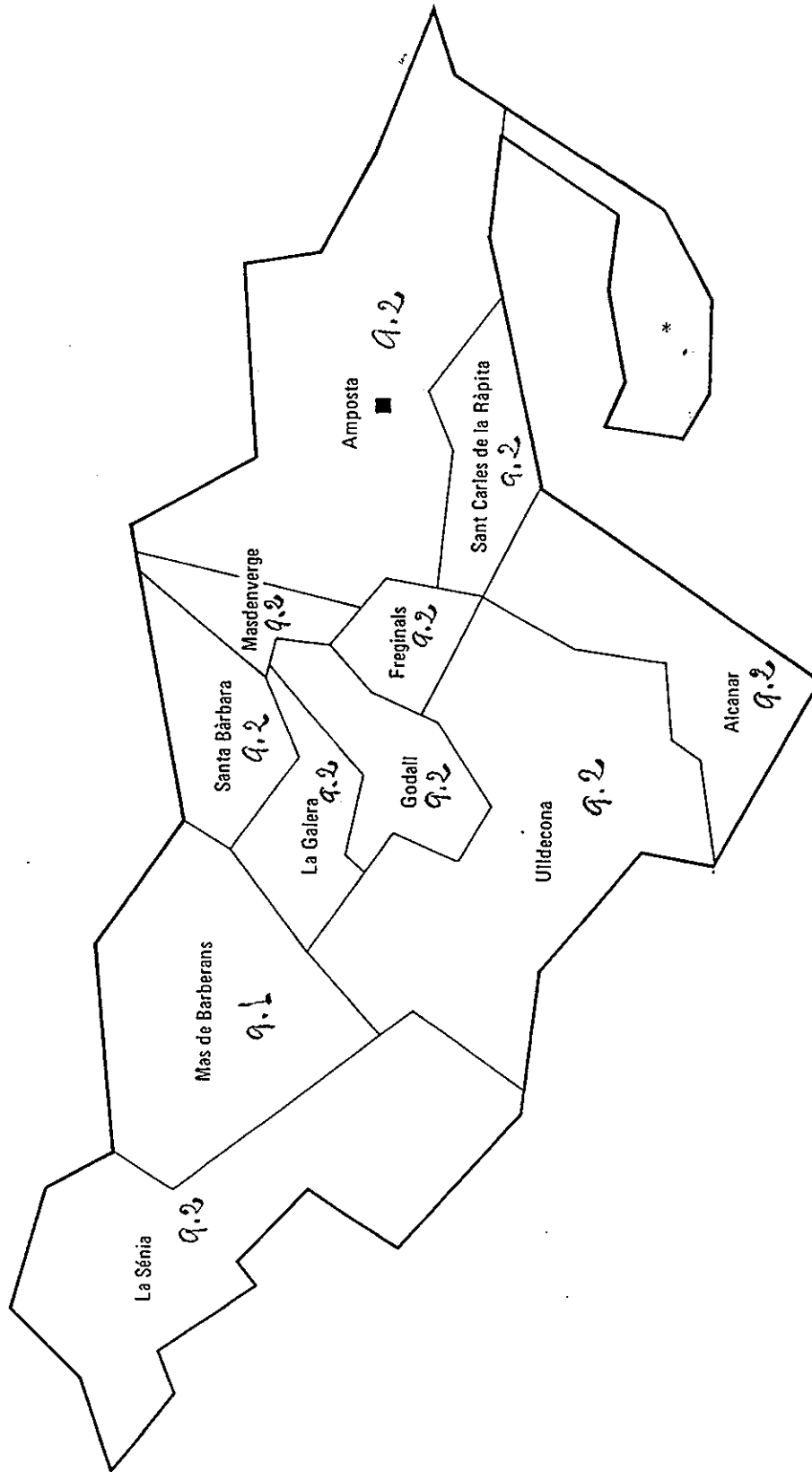

Esquematzació cartogràfica: MMJ, Marna Vilageliu

9.2
→ * Pertanyen al municipi de Tortosa

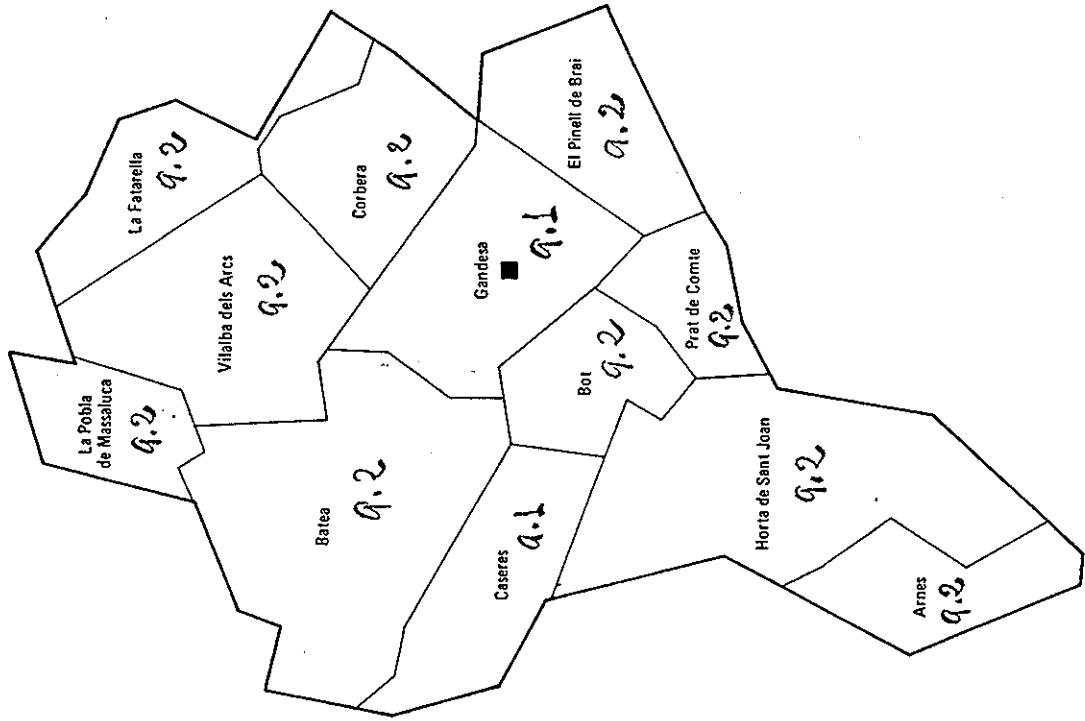
Montsià

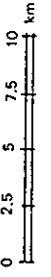
Esquematzació cartogràfica: MMJ, Marina Vilageliu

* Pertany al municipi de Sant Carles de la Ràpita

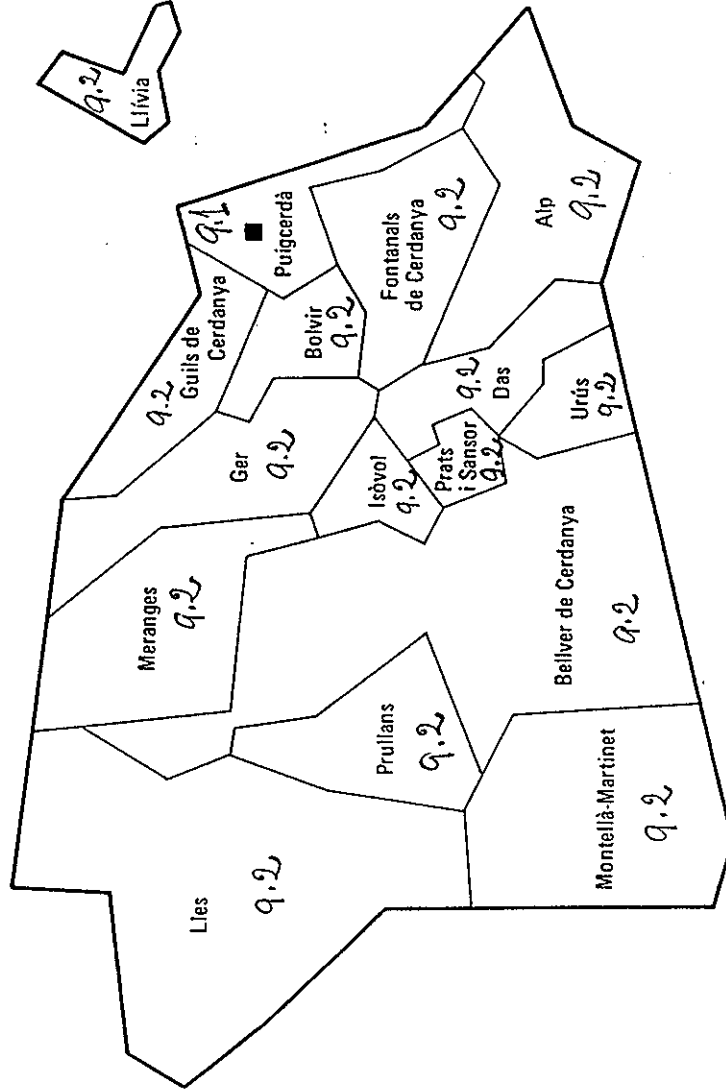
Terra Alta

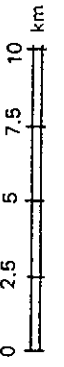
Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Marina Vilageliu

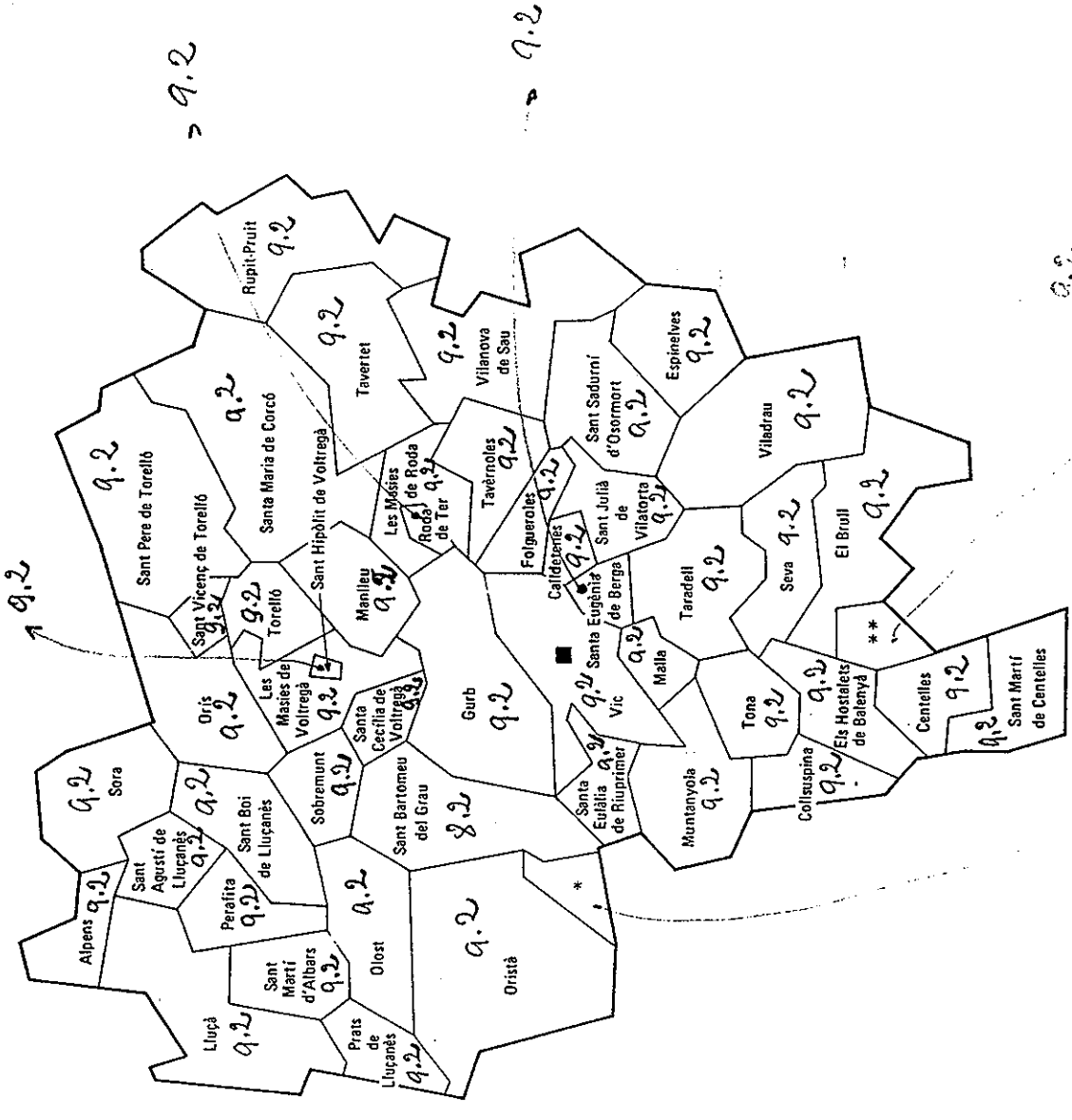
Cerdanya

Esquemmatització cartogràfica: MMJ, Marina Vilagelhi

Osona

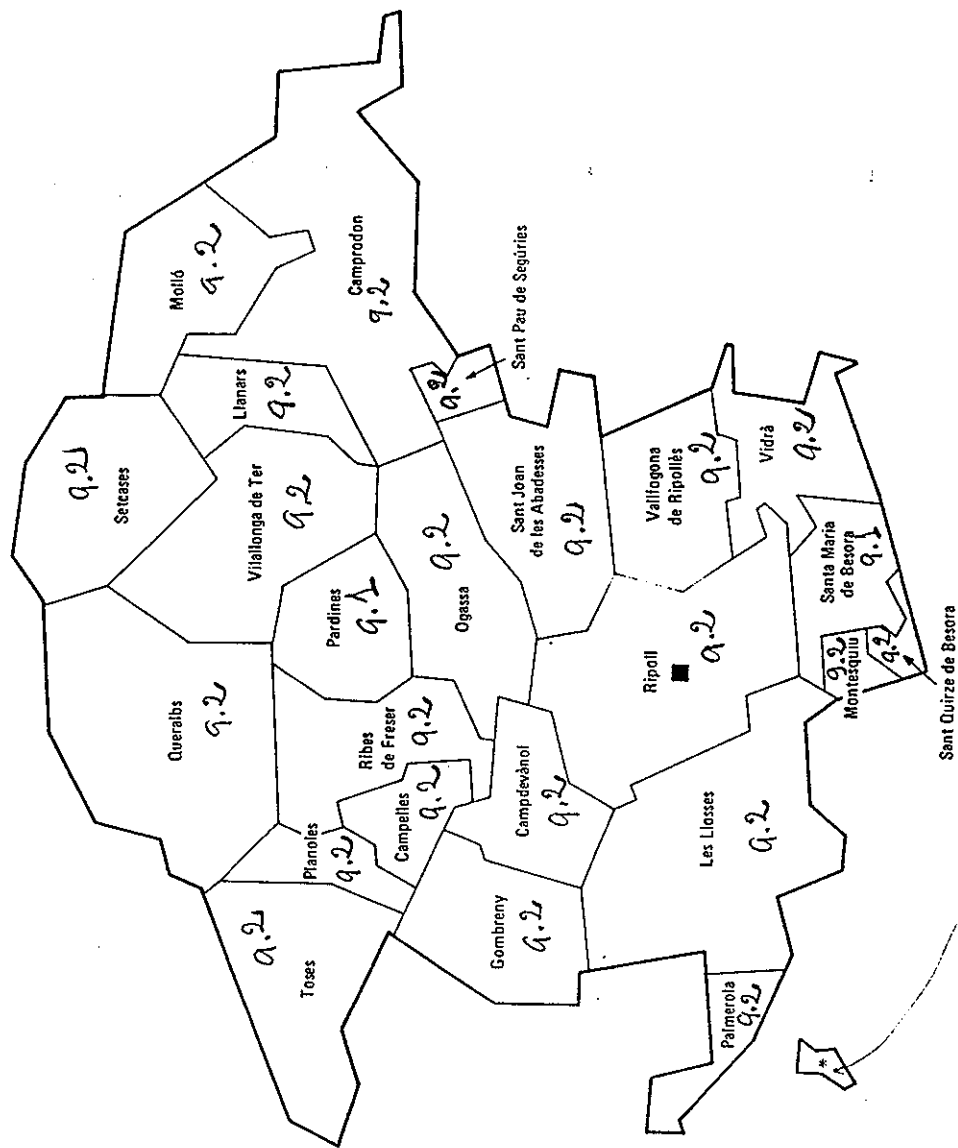

Esquematzació cartogràfica: MMJ, Marina Vilagellu

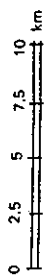
9.2
 ✓ Pertany al municipi de Muntanyola
 ** Pertany al municipi de Seva
 9.2

Ripollès

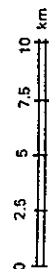
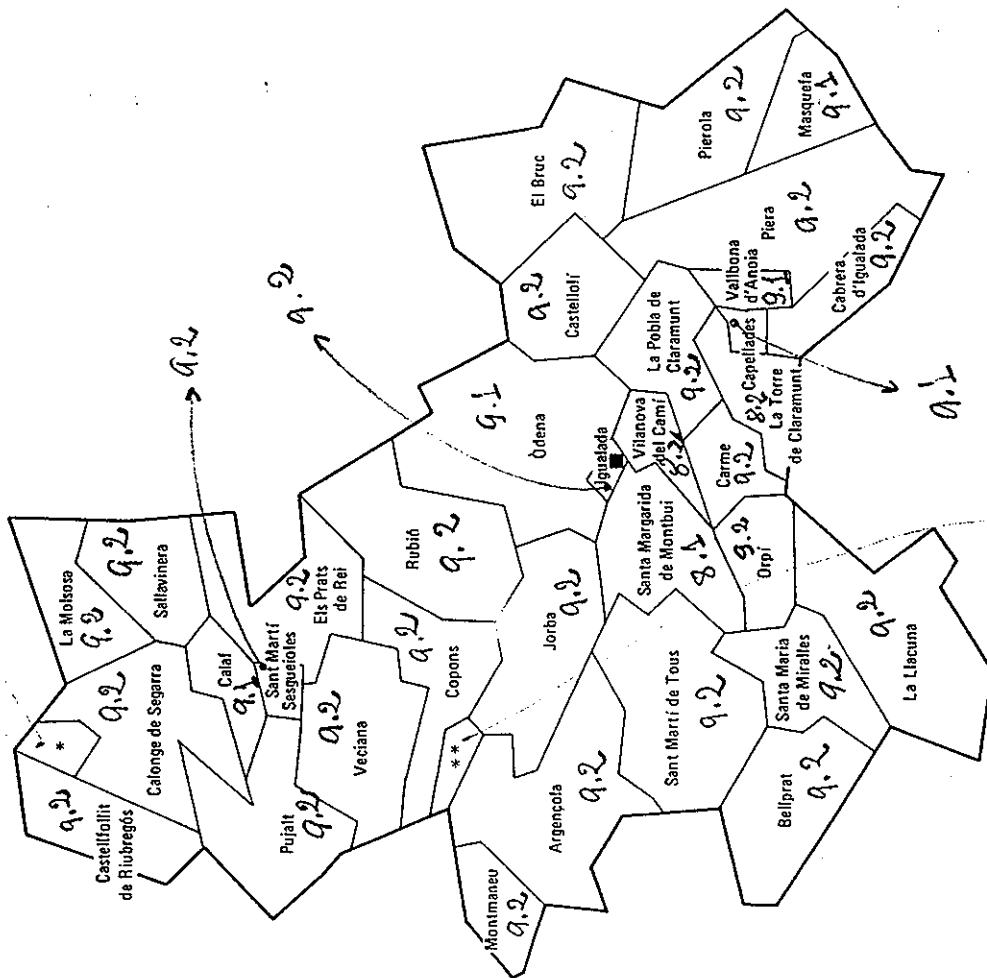

Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Marina Vilageliu

* Pertany al municipi de Palmerola

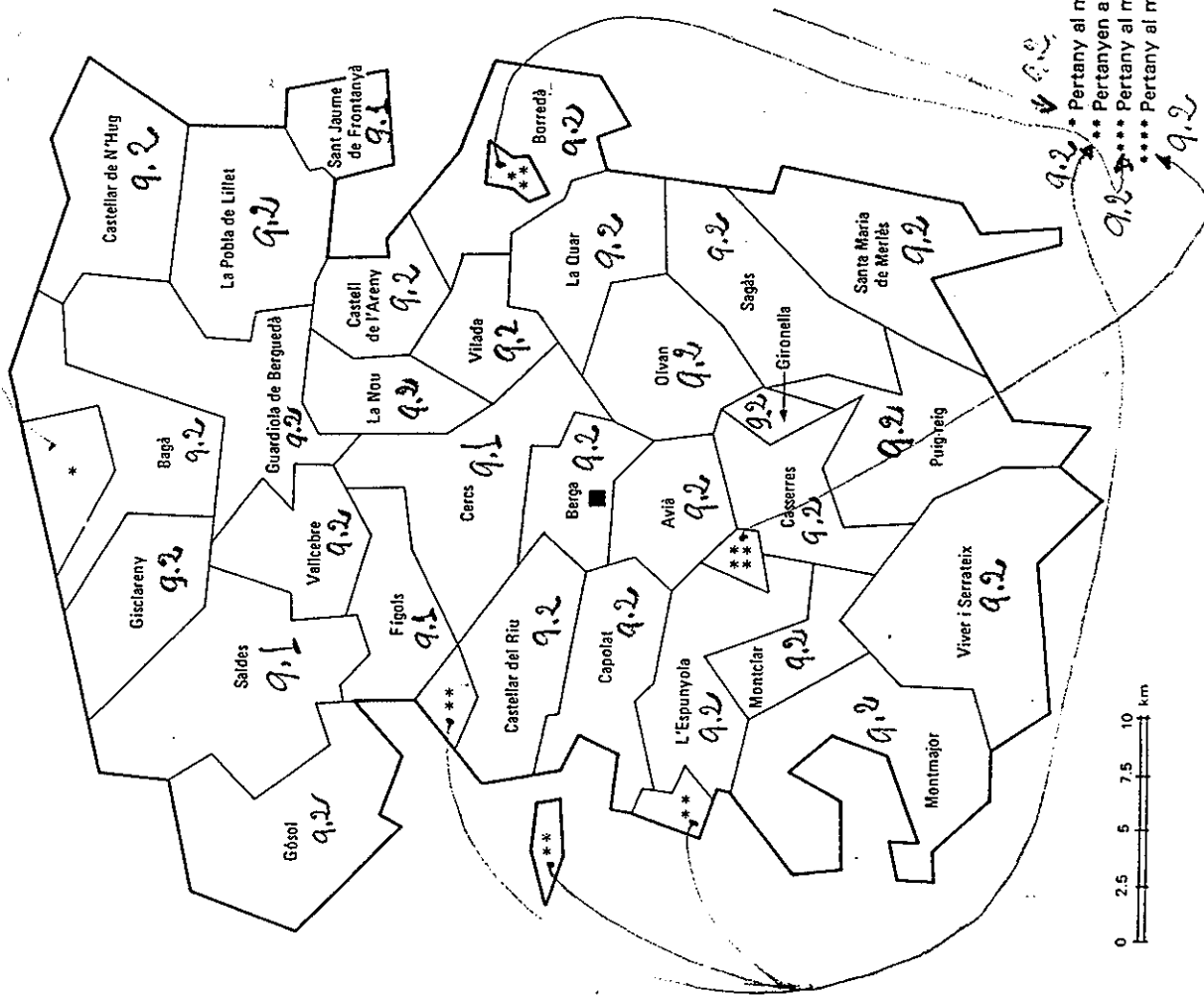
Anoia

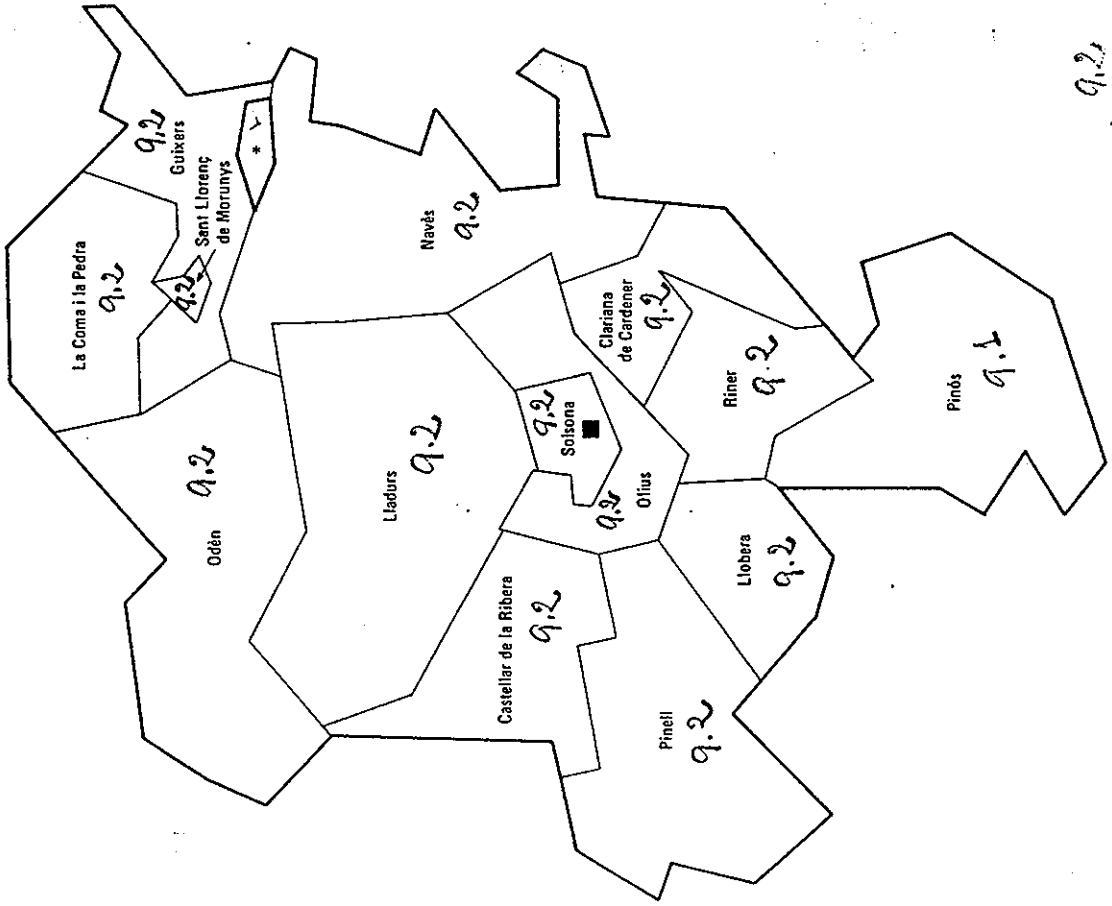
Esquemmatització cartogràfica: MMJ, Manna Viagellu

9.2
 * Pertany al municipi de La Molsosa
 ** Pertany al municipi de Veciana
 7 9.2

Berguedà

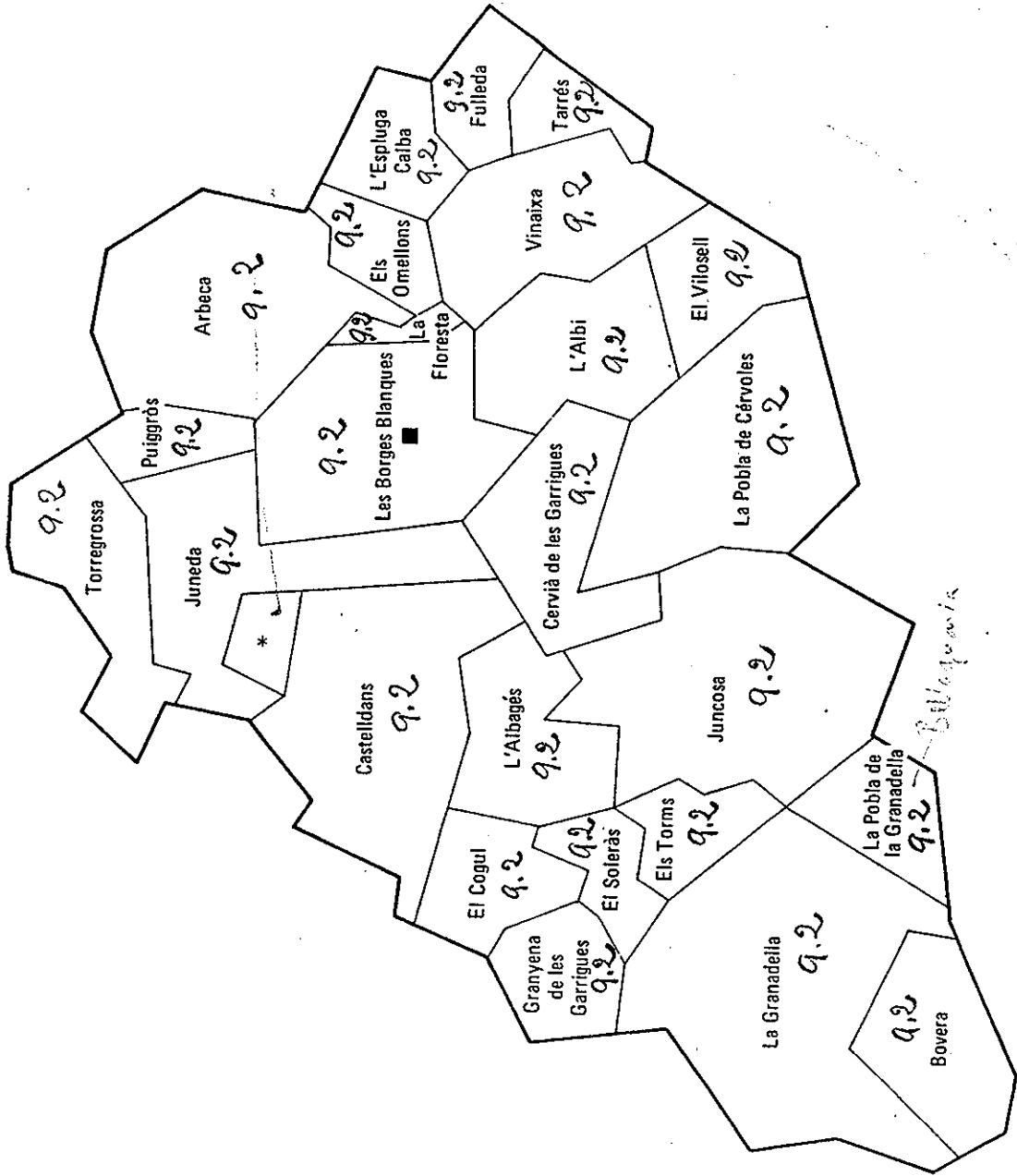
Solsonès

Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Marina Vilagelú

*Pertany al municipi de Montmajor (Berguedà)

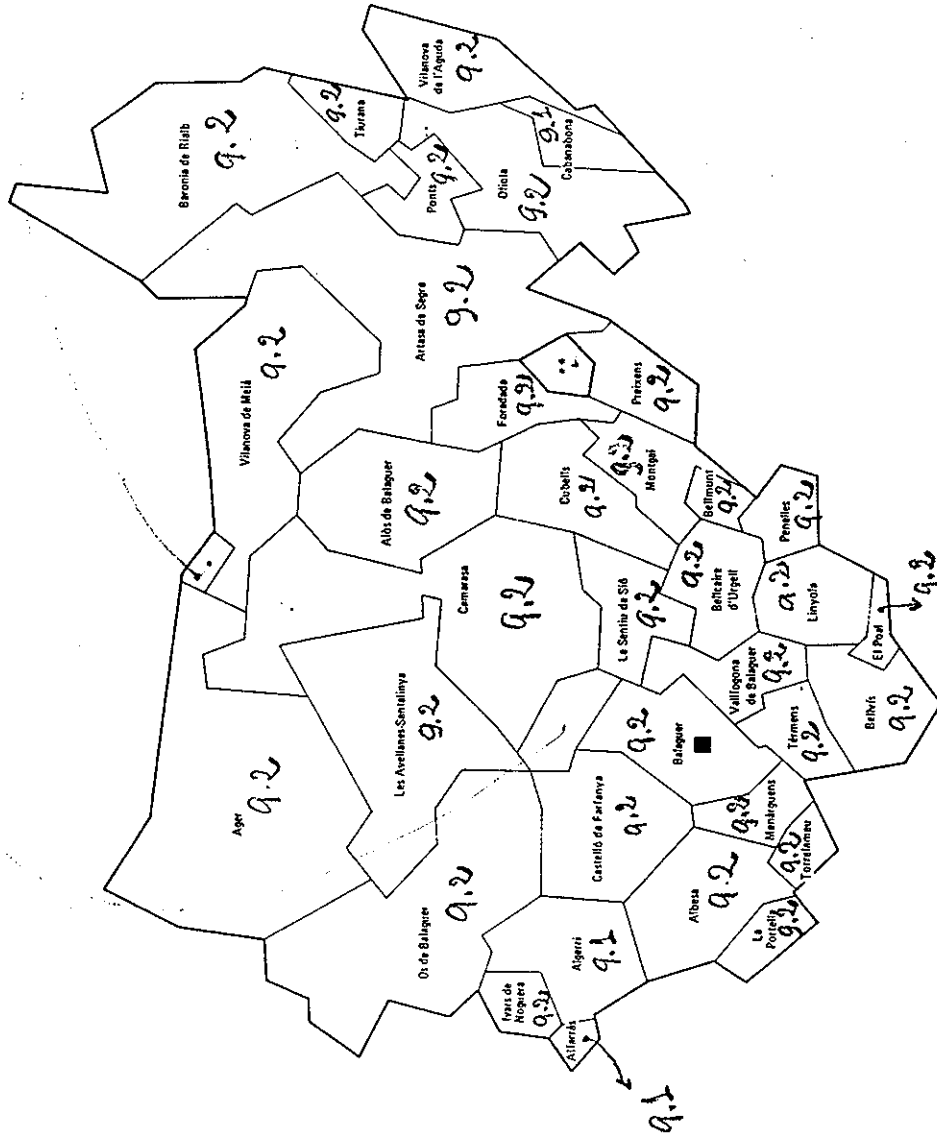
Garrigues

Esquemàtic cartogràfic: MMJ, Marina Vilageliu

Noguera

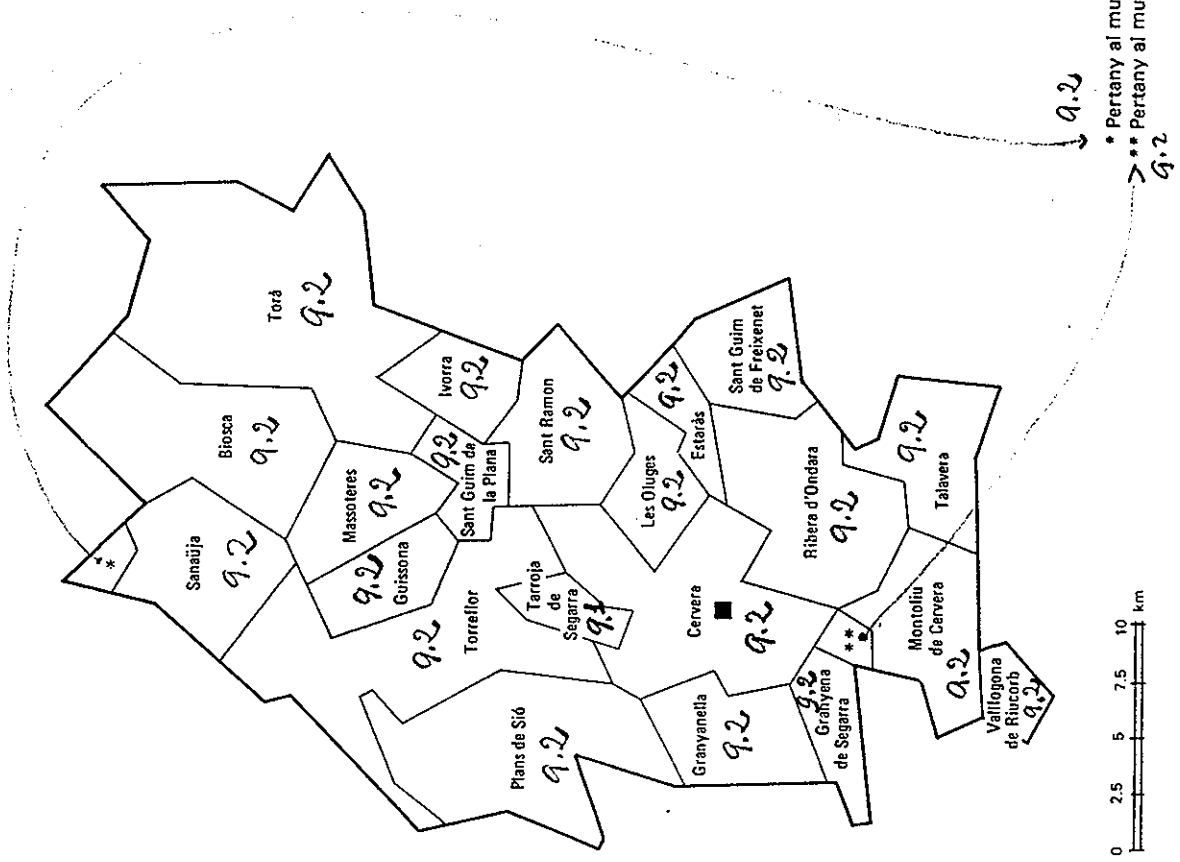
9.2
Riu de Balaguer

Esquematzació cartogràfica: MMJ, Marina Vilagelhu

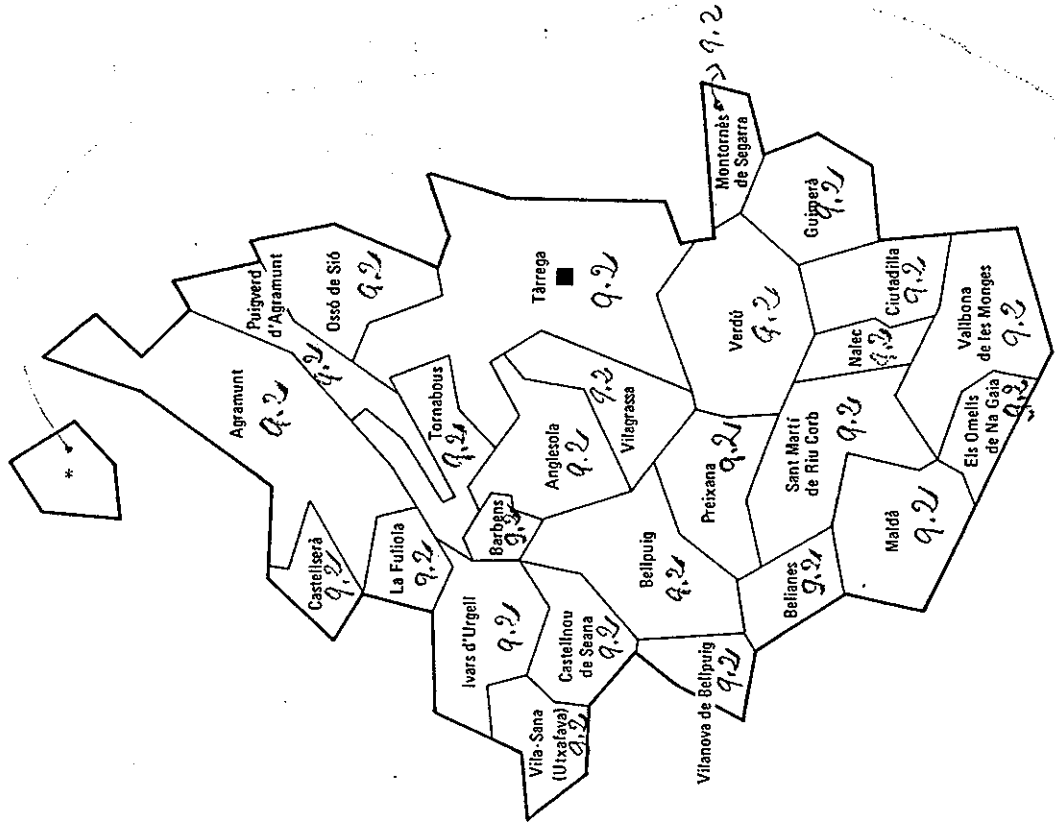
9.2
L 9.2
* Pertany al municipi de Camarasa
** Pertany al municipi d'Agramunt (Urgell)

Segarra

Esquemmatització cartogràfica: MMJ, Marina Vilagel·lu

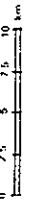
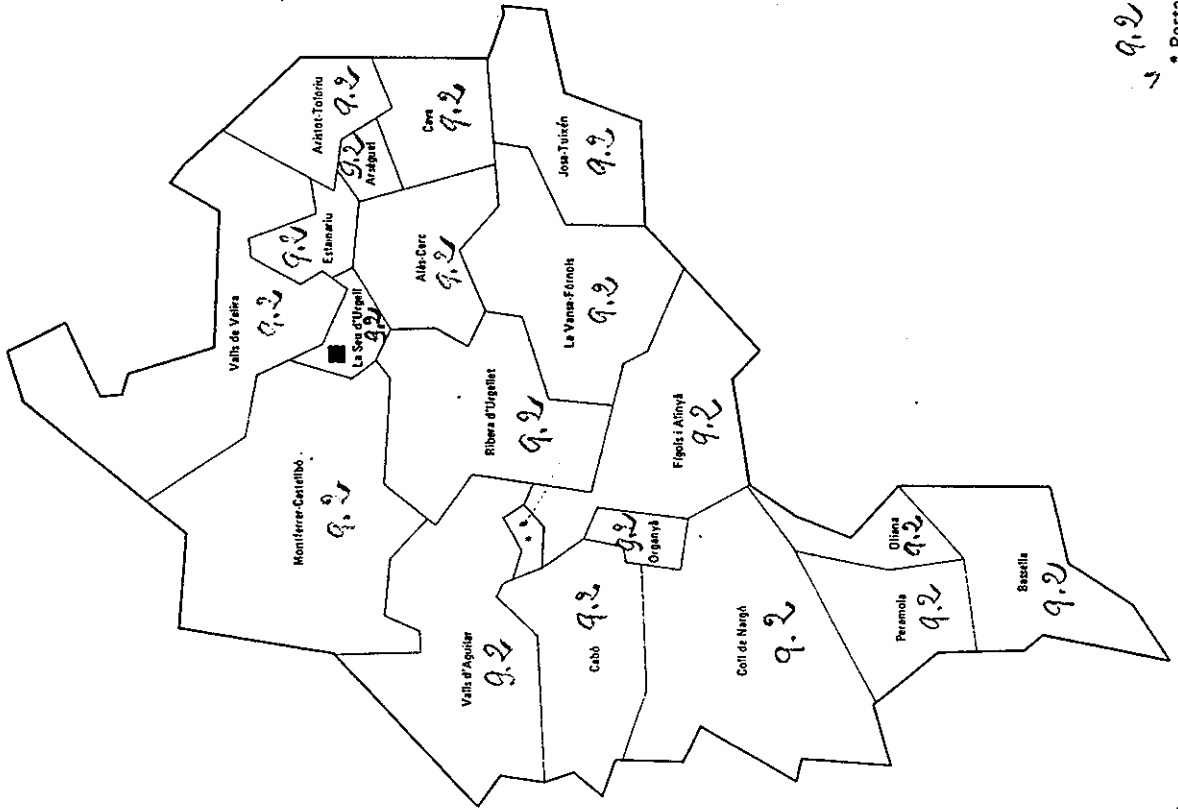
Urgell

Esquemàtizació cartogràfica: M.J. Marna Vilagelhi

* Pertany al municipi d'Agramunt

Alt Urgell

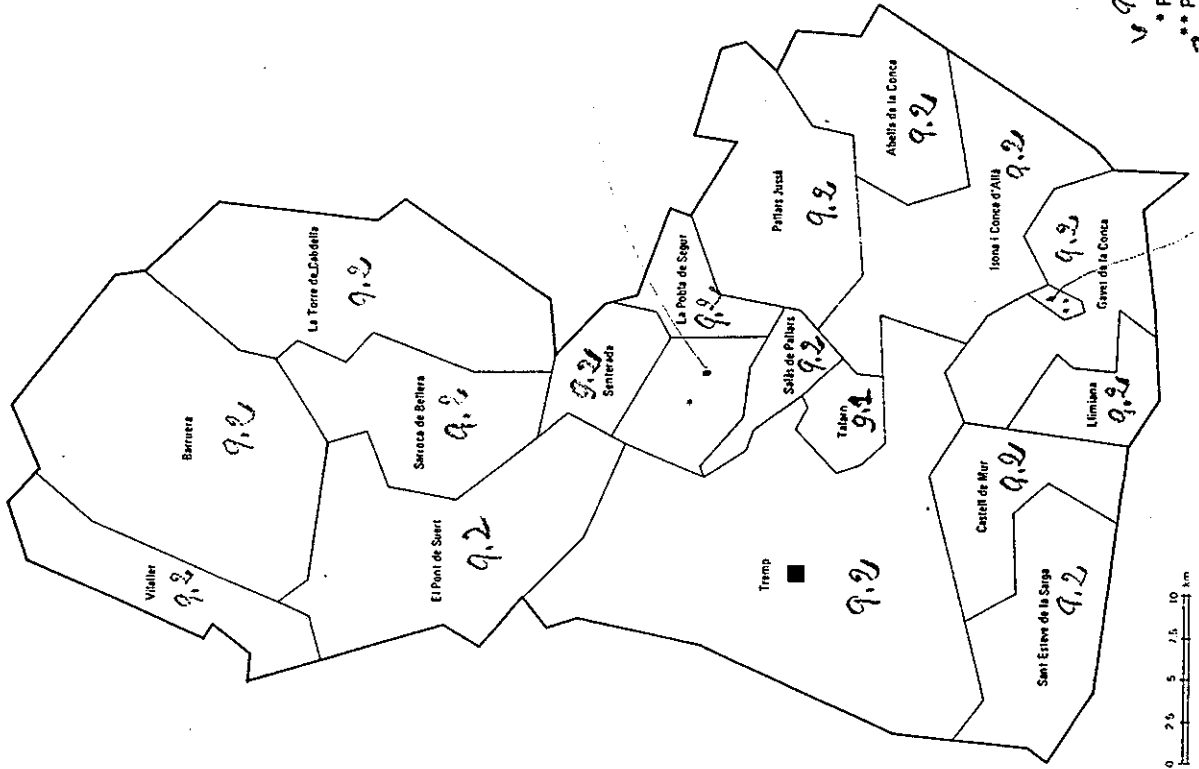

Esquematització cartogràfica: MMJ, Marina Vilageliu

9.2

* Pertany al municipi de Ribera d'Urgellet

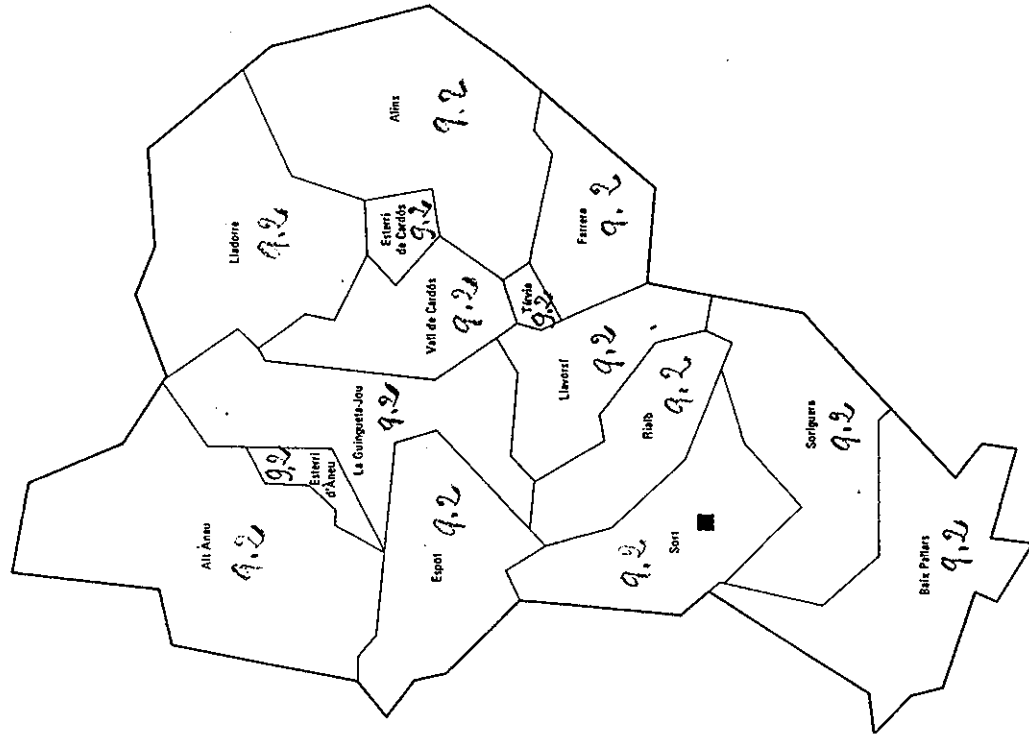
Pallars Jussà

Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Manna Vilageliu

* Pertany al municipi de Pallars Jussà
 ** Pertany al municipi de Llimiana
 9.2
 9.2

Pallars Sobirà

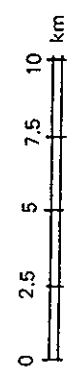
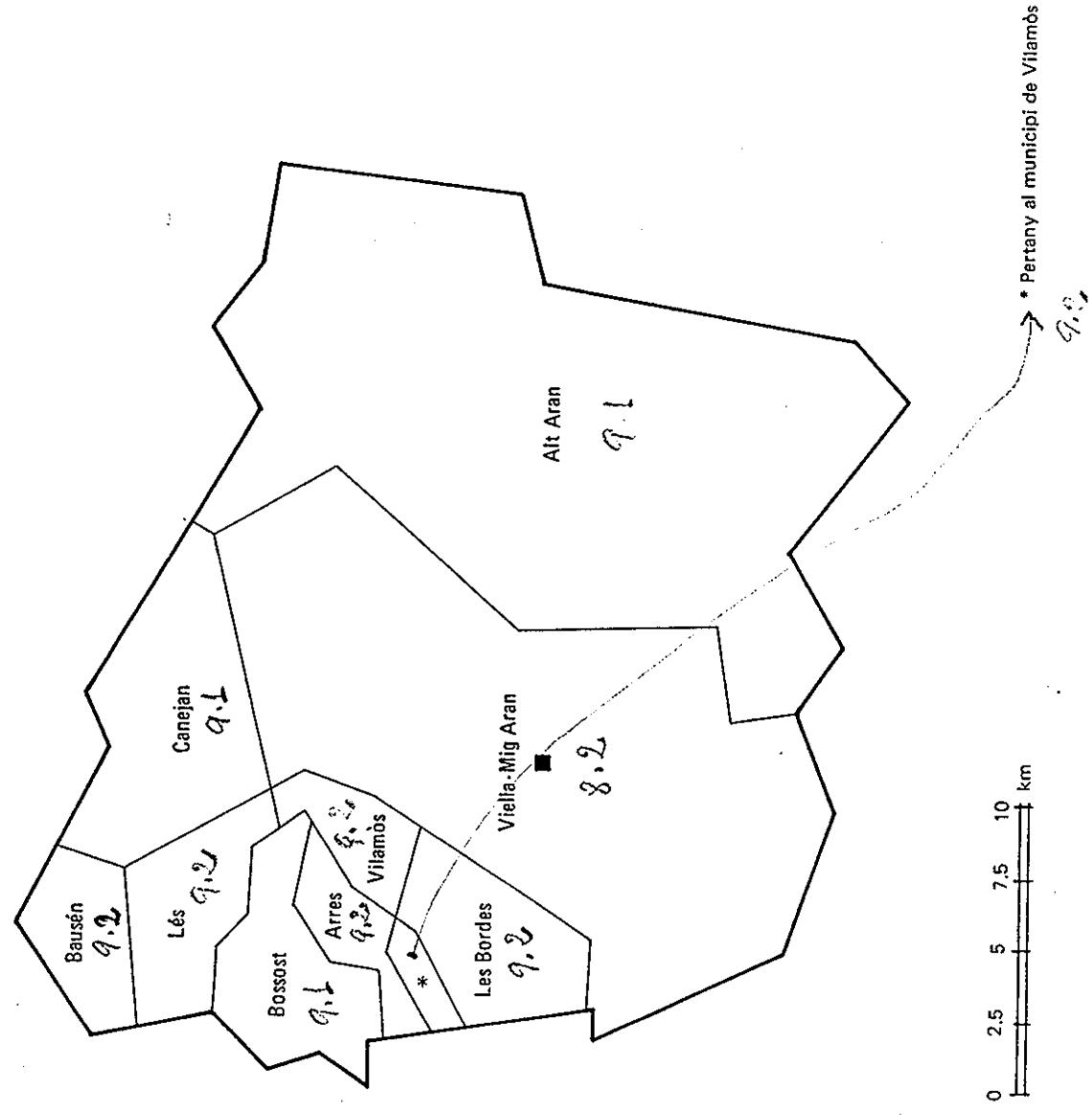

Esquematització cartogràfica: MMJ, Marina Viagellu

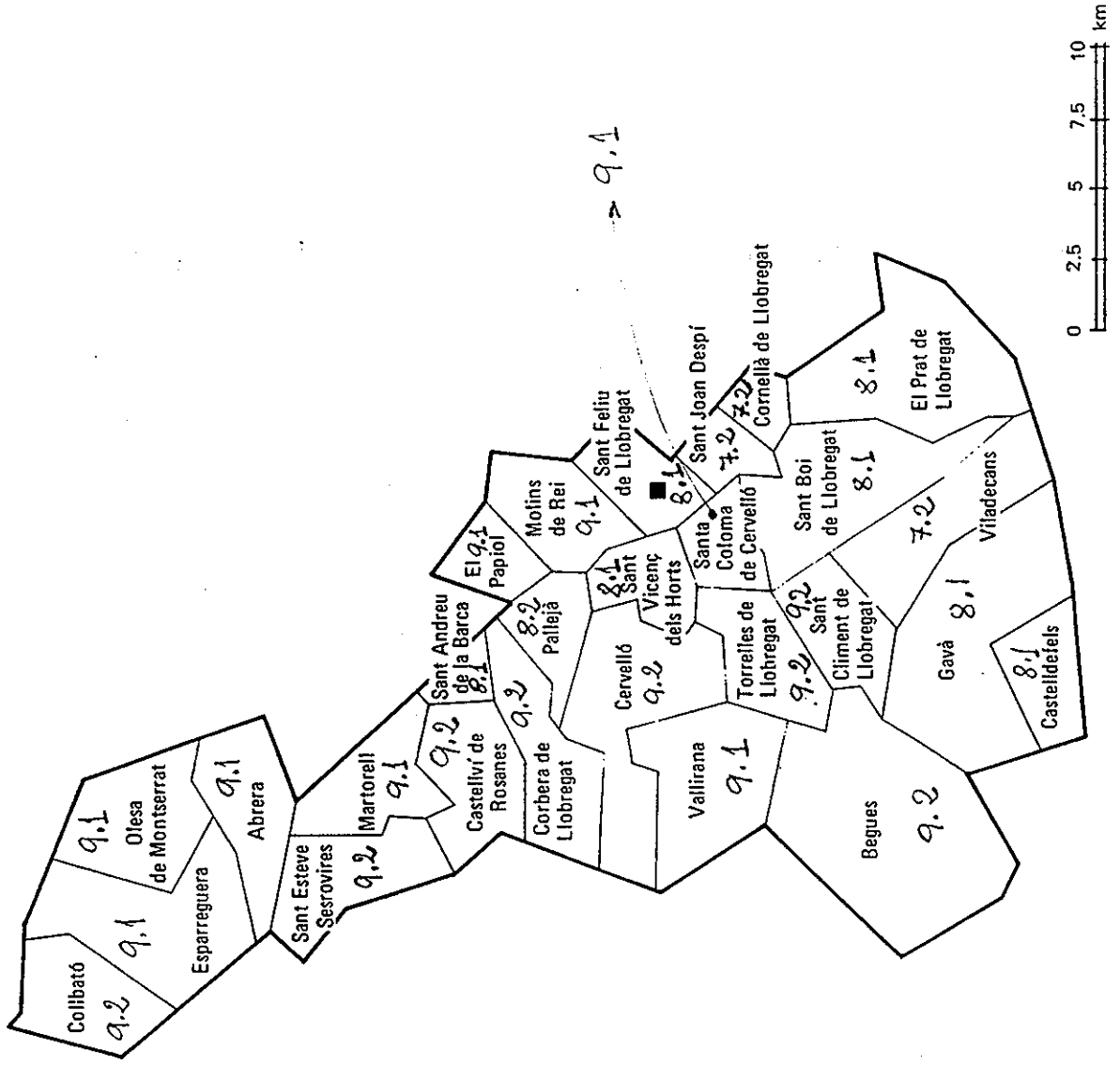
Els noms dels municipis i de la comarca en català, ni els plans.

Vall d'Aran

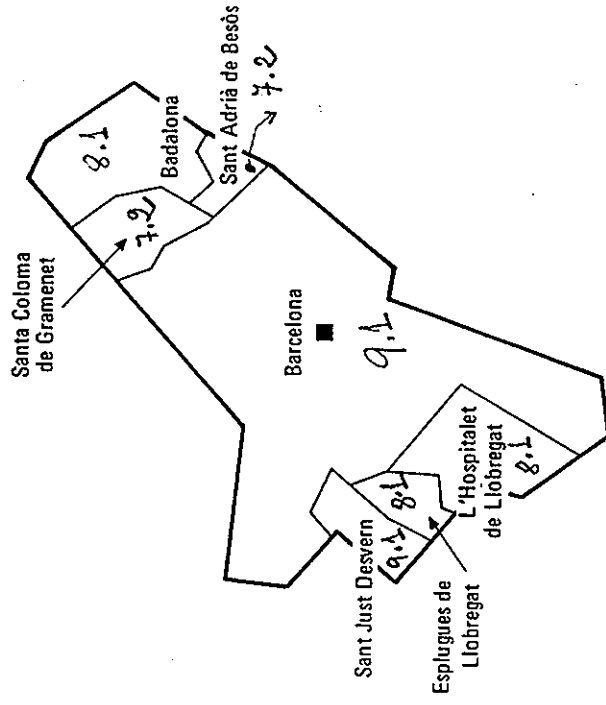

Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Marina Vilageliv

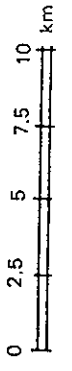
Baix Llobregat

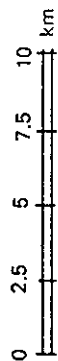
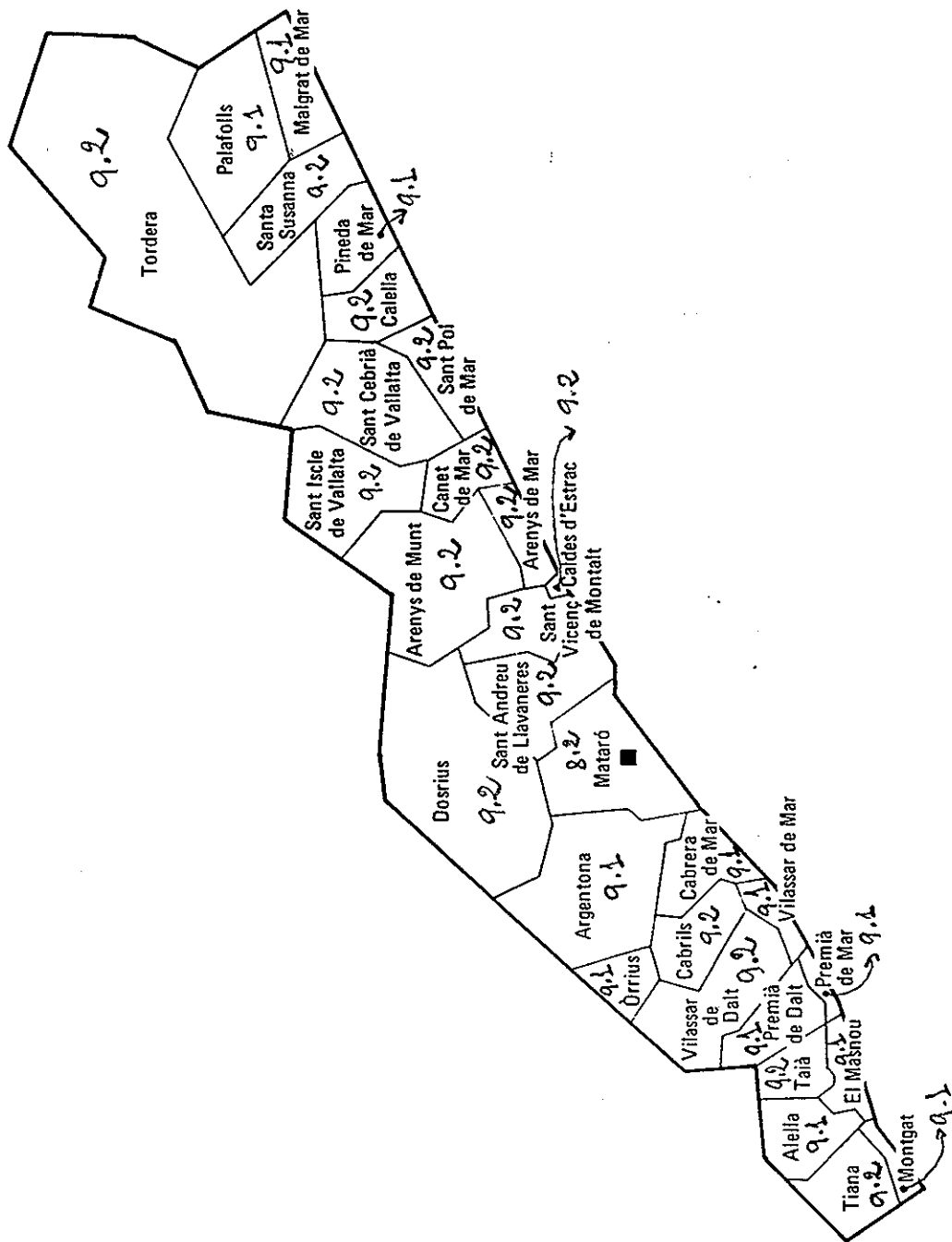
Barcelonès

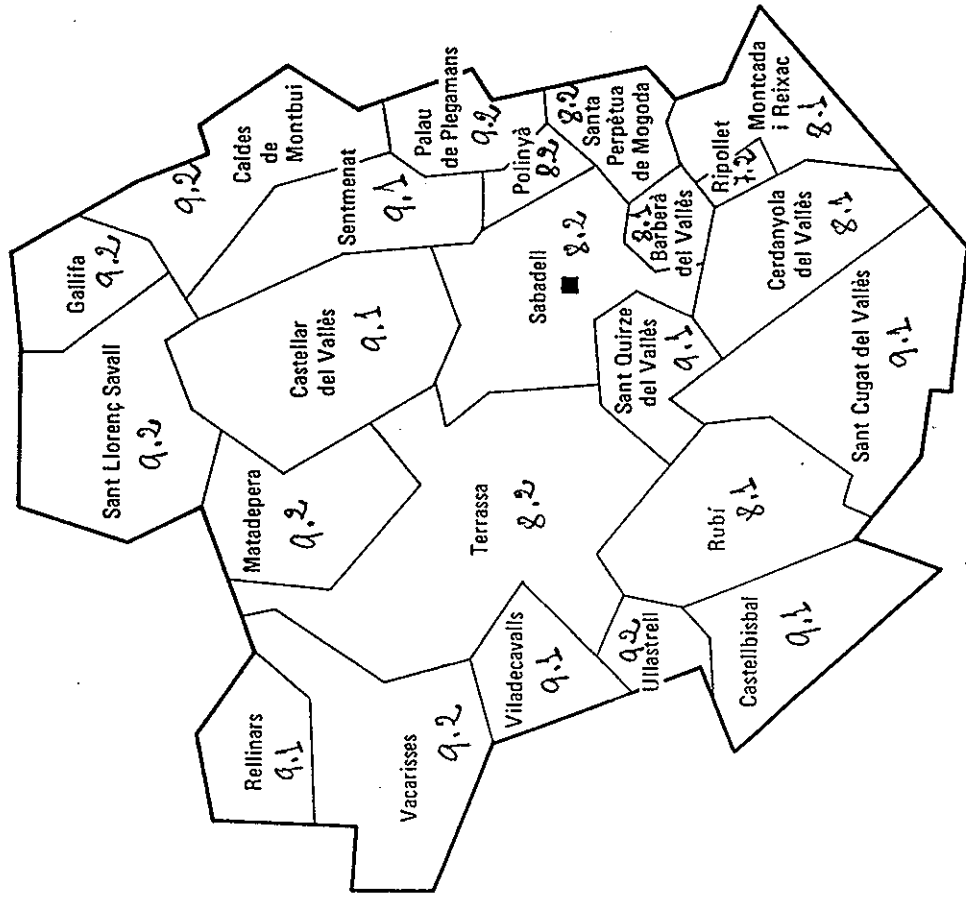
Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Manna Vilagellu

Maresme

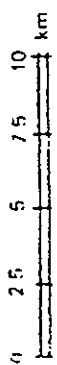
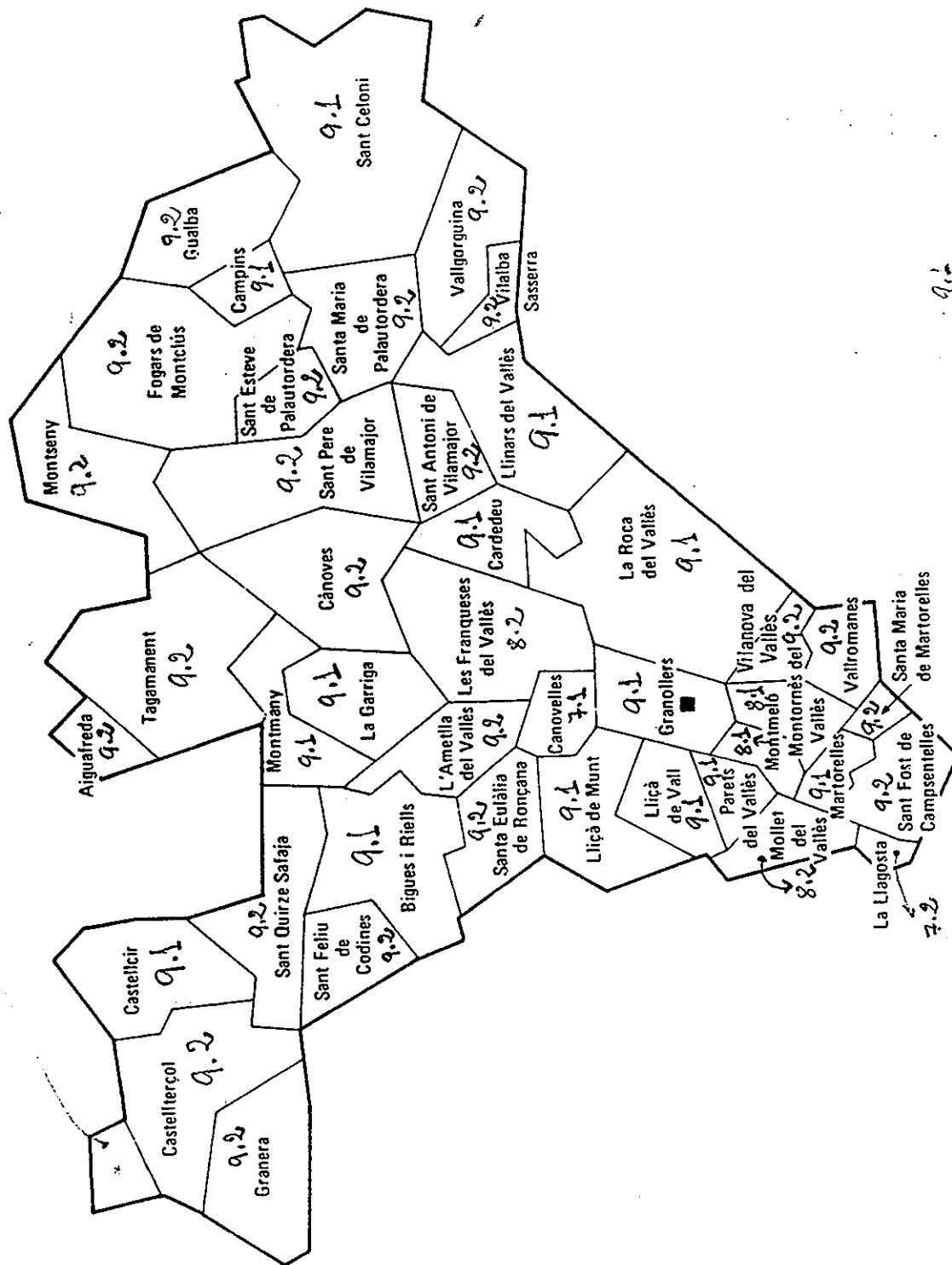

Vallès Occidental

Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Manna Vilageliu

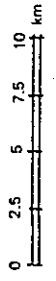
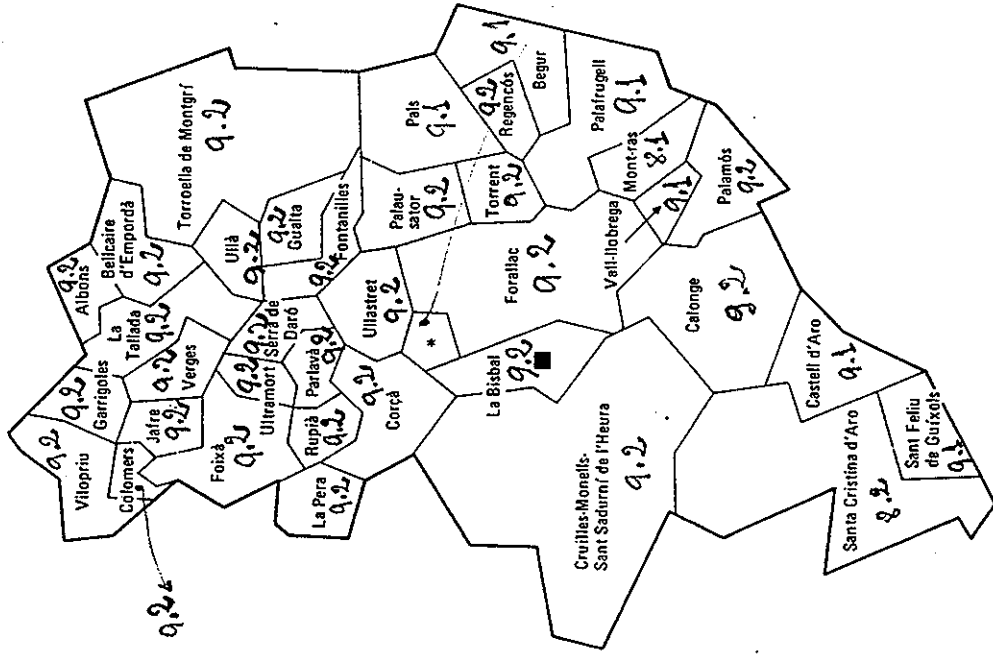
Vallès Oriental

9.1

* Pertany al municipi de Castellcir

Baix Empordà

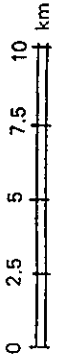
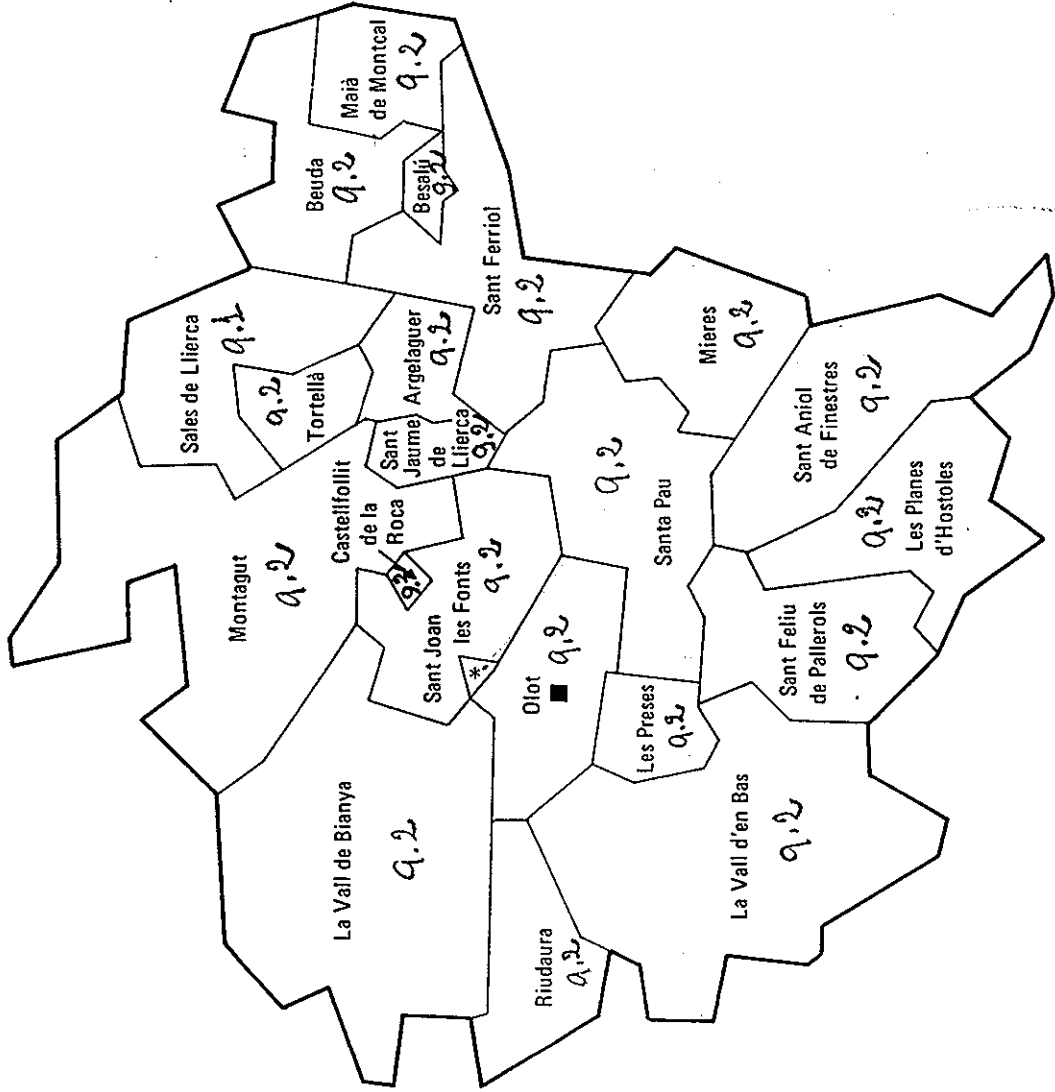

Esquemmatització cartogràfica: MMJ, Marina Vilagel·lu

9.2

* Pertany al municipi de Cruïlles-Monells-Sant Sadurní de l'Heura

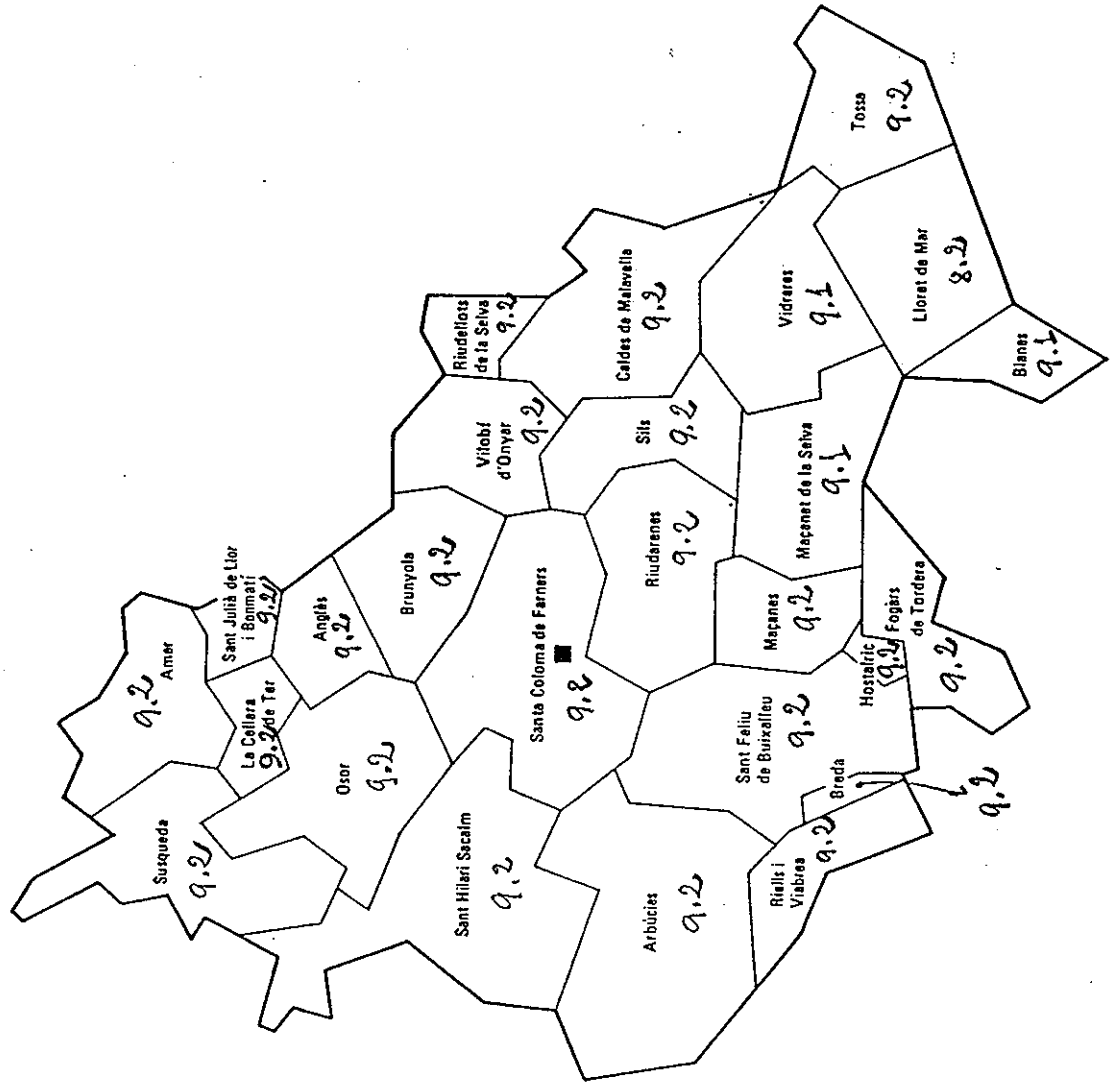
Garrotxa

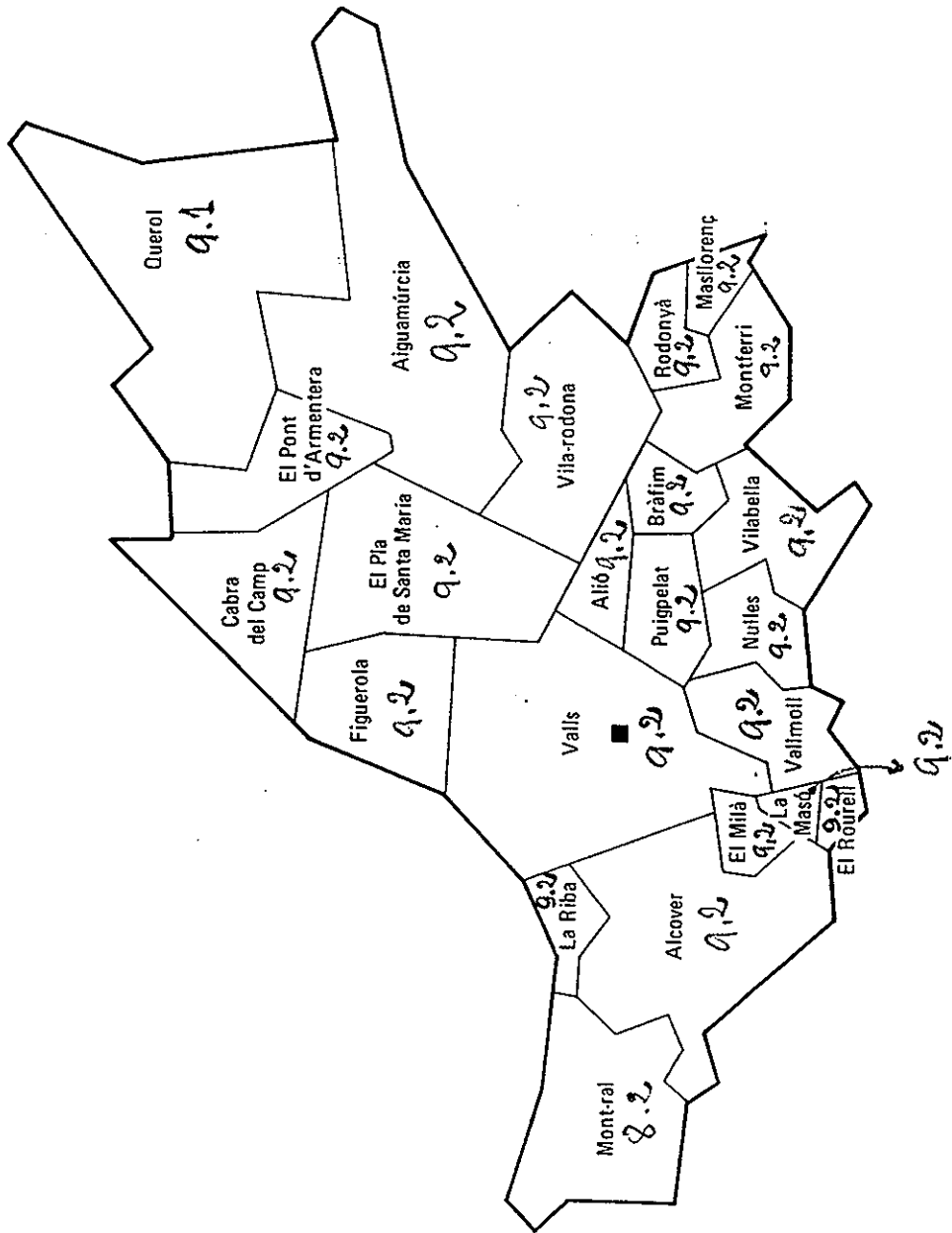
Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Marina Vilagelhi

Q.2
* Pertany al municipi de La Vall de Bianya

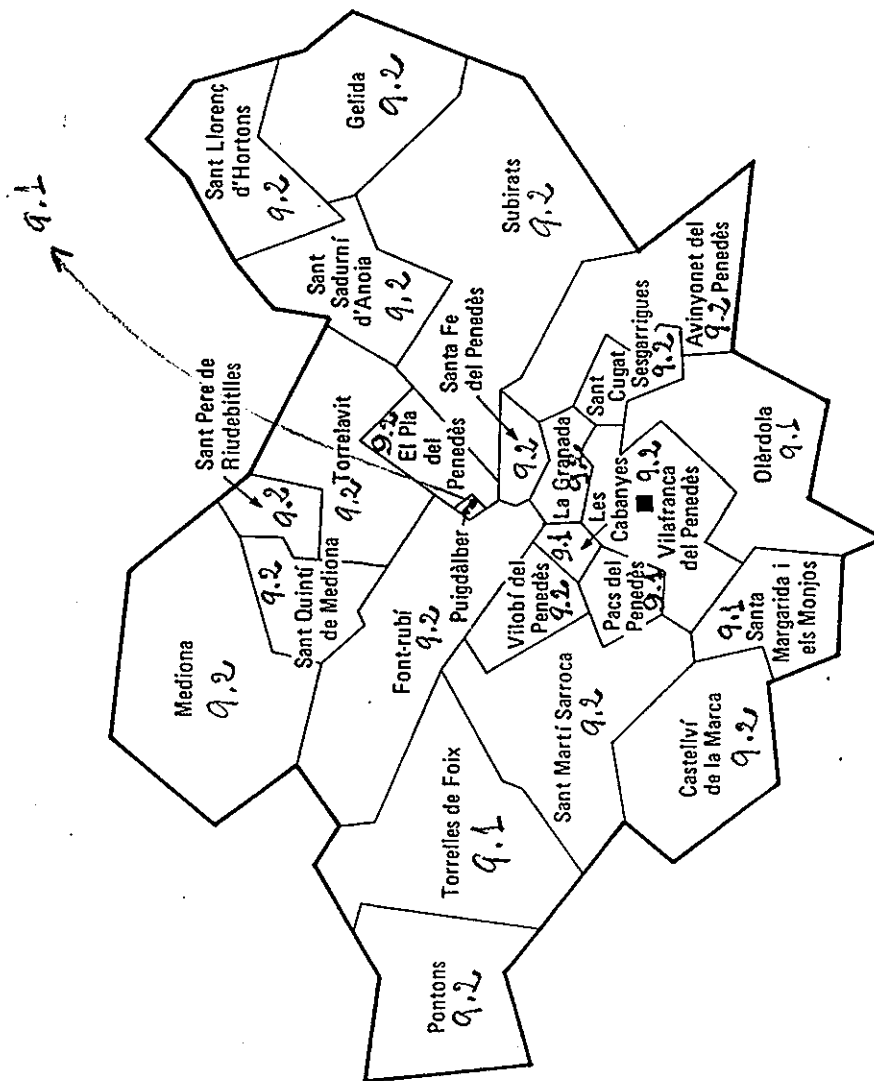
Selva

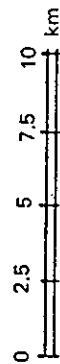
Alt Camp

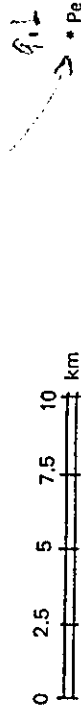
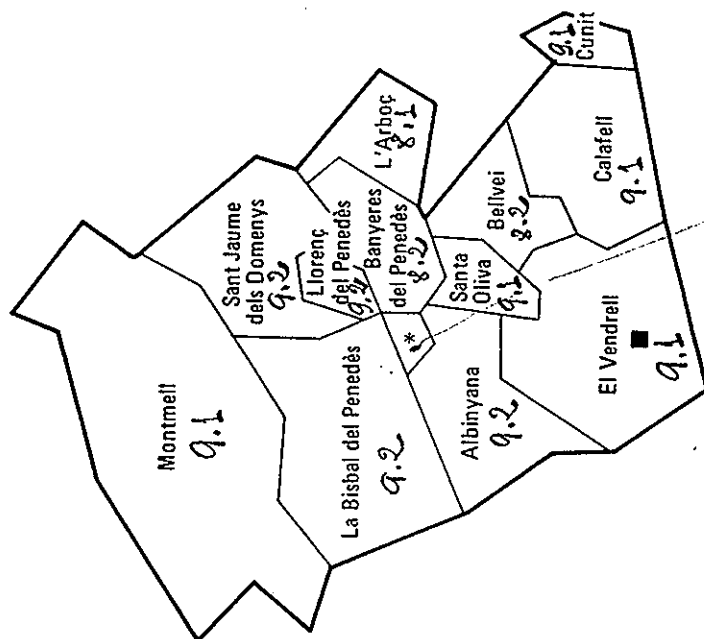
Alt Penedès

Esquemmatització cartogràfica: MMJ, Marina Vilagelhi

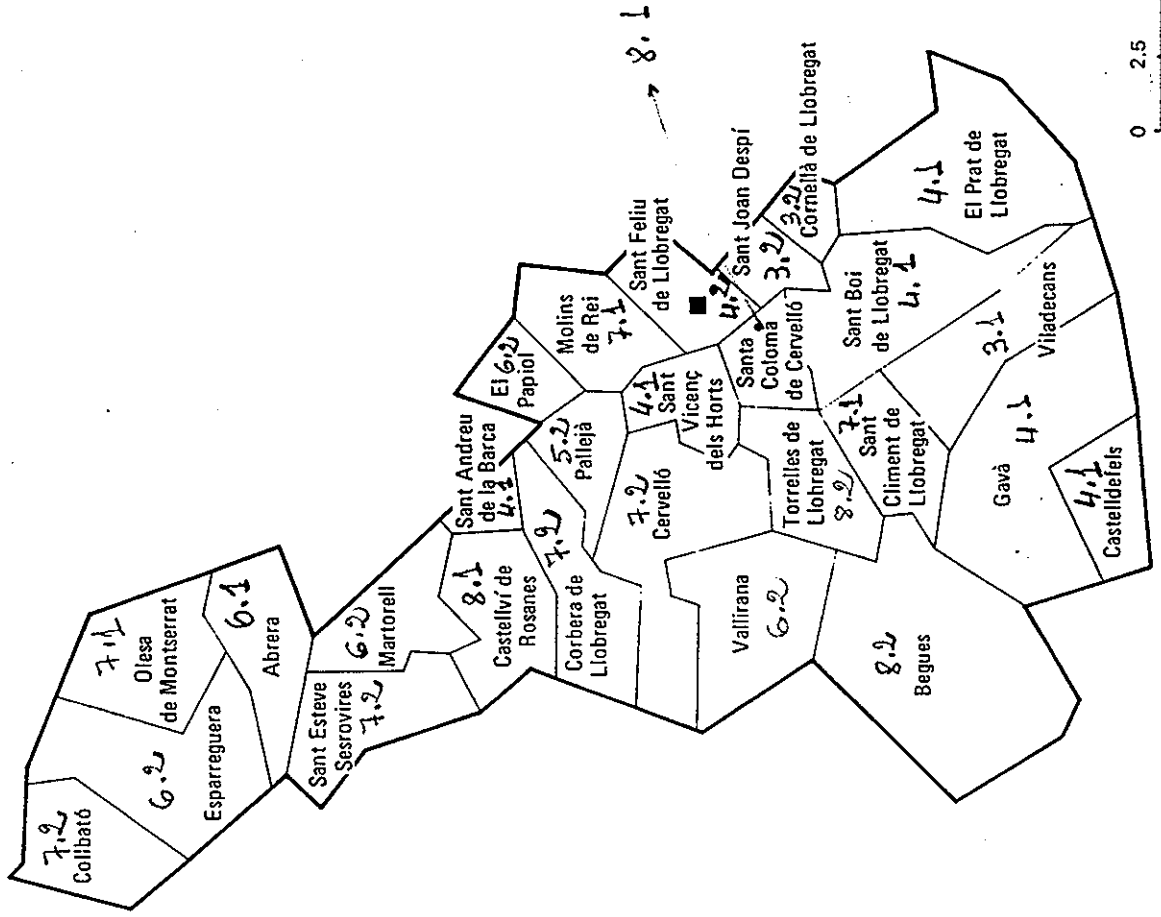

Baix Penedès

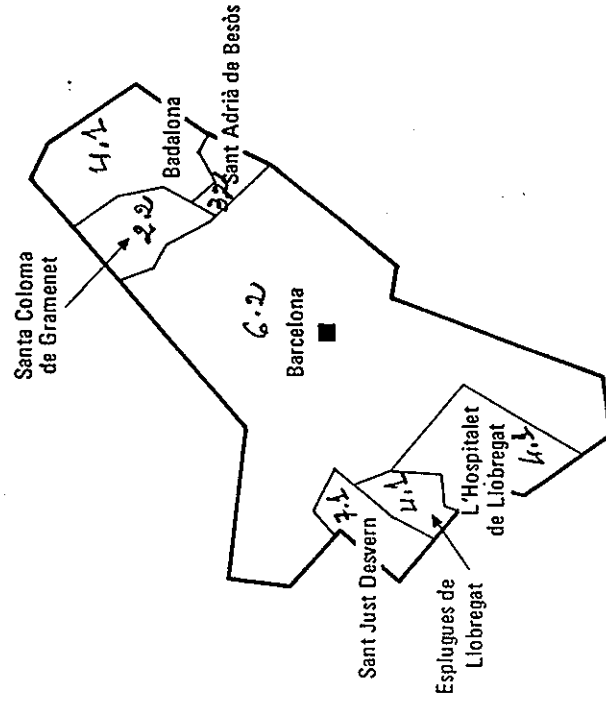
Esquemmatització cartogràfica: MMJ, Marna Vilagellu

Baix Llobregat

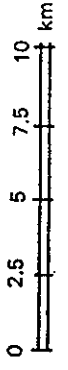

Esquematzació cartogràfica: M.M.J. Marina Vilagelú

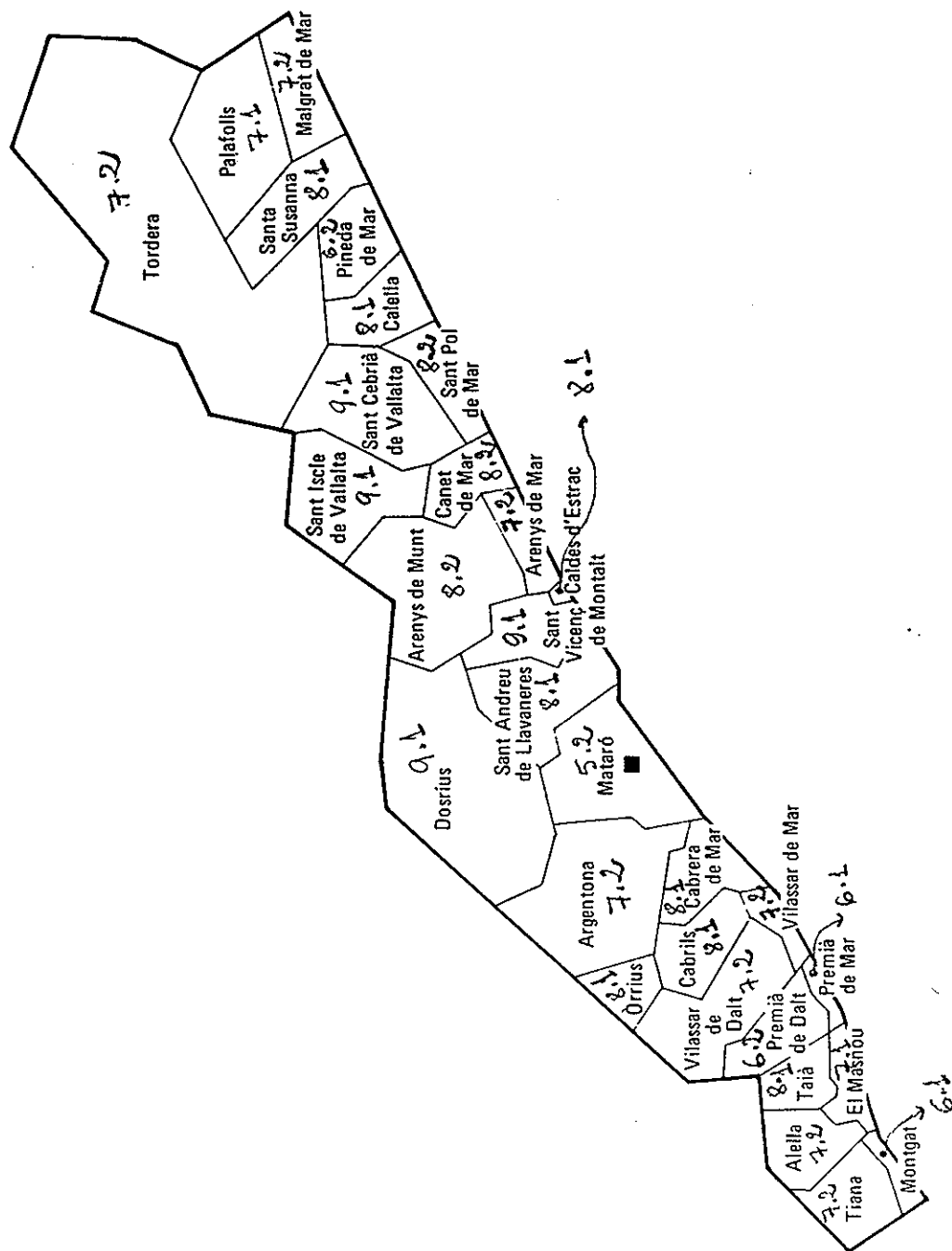
Barcelonès

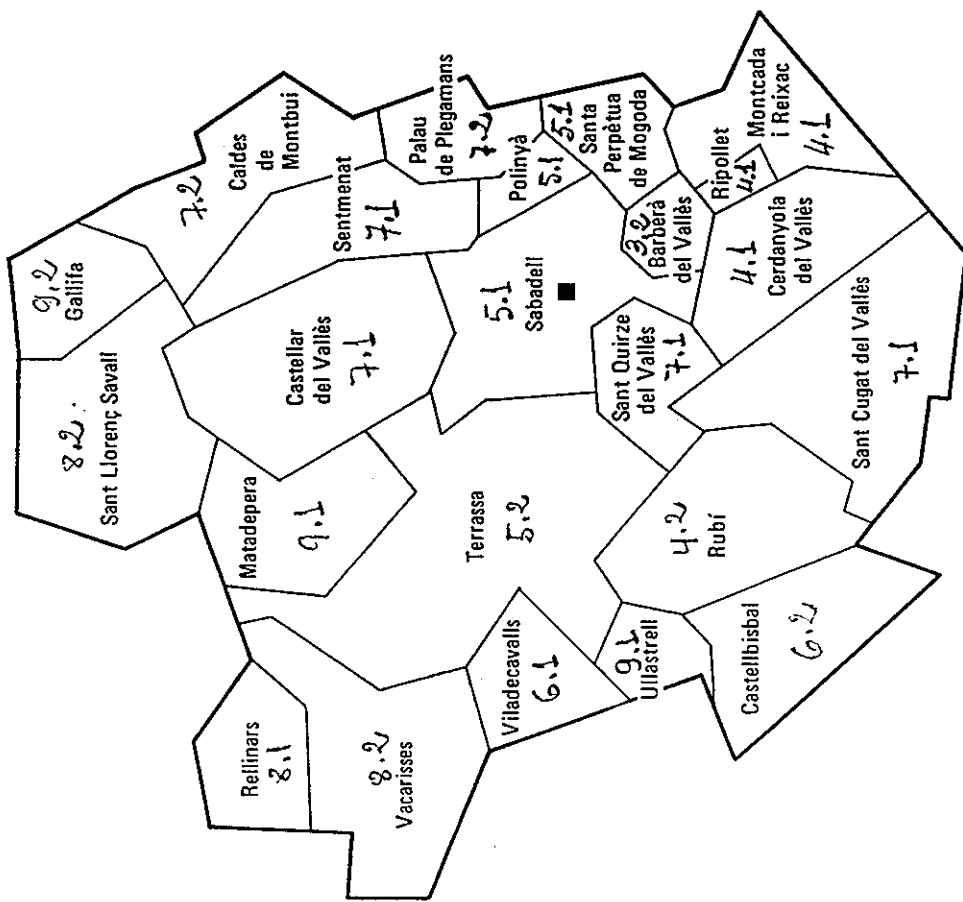
Esquemmatització cartogràfica: MMJ, Marina Vilagelú

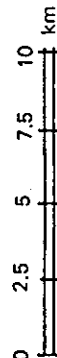
Maresme

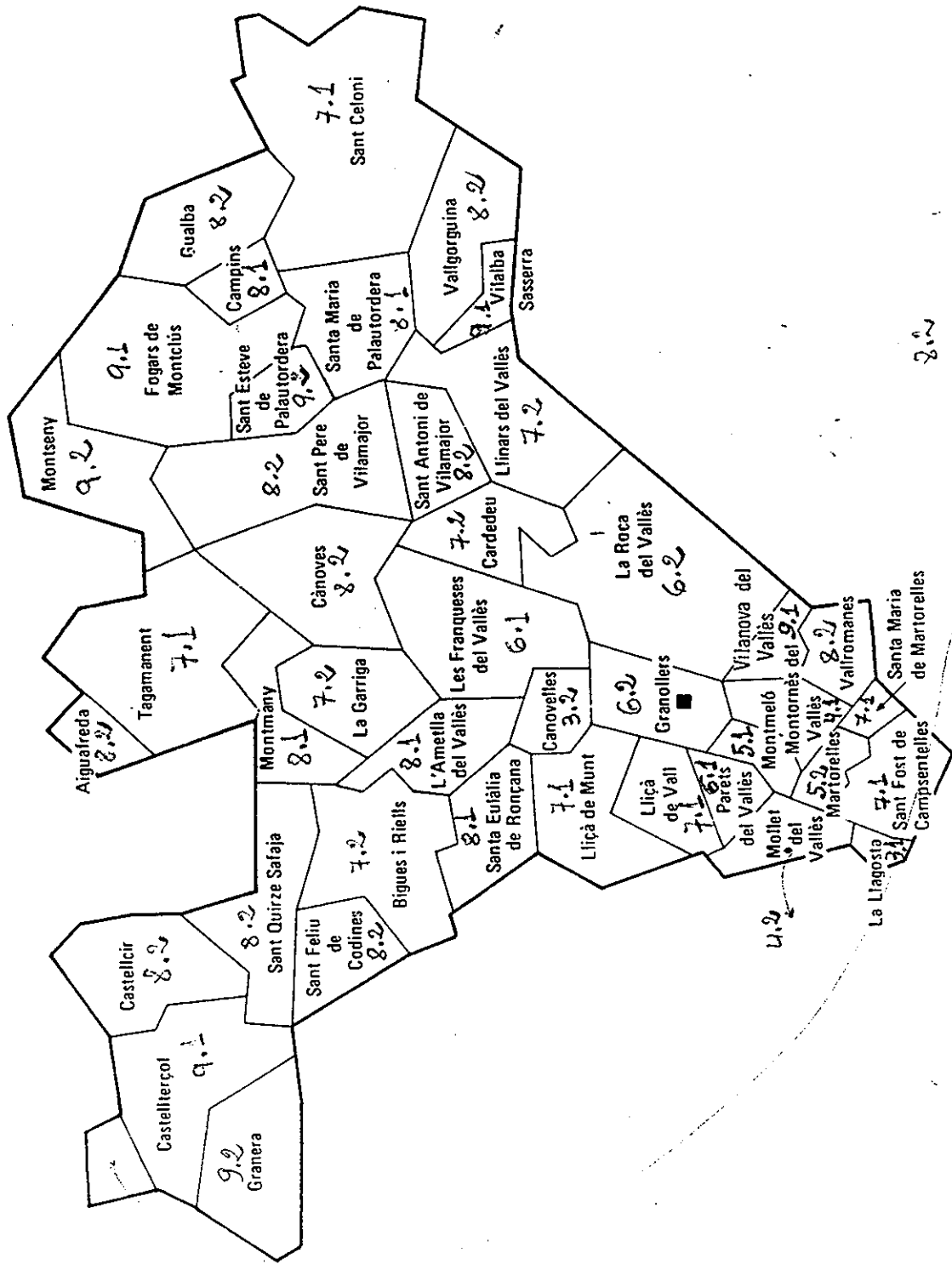
Vallès Occidental

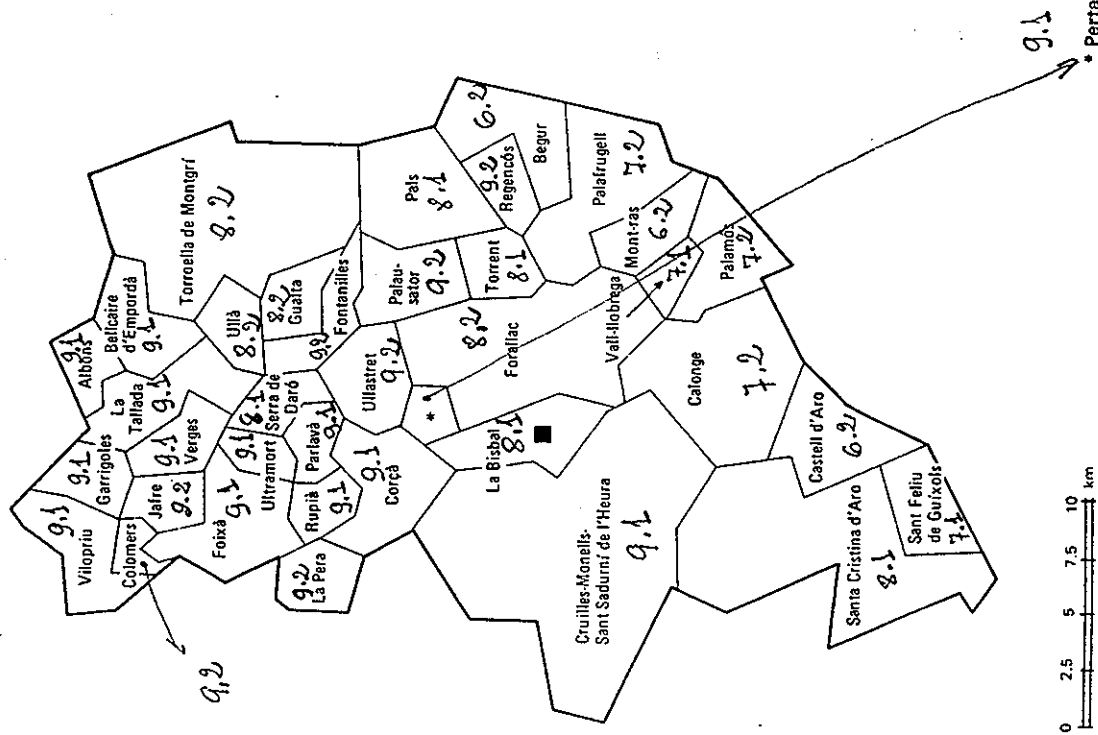
Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Marina Vilageliu

Vallès Oriental

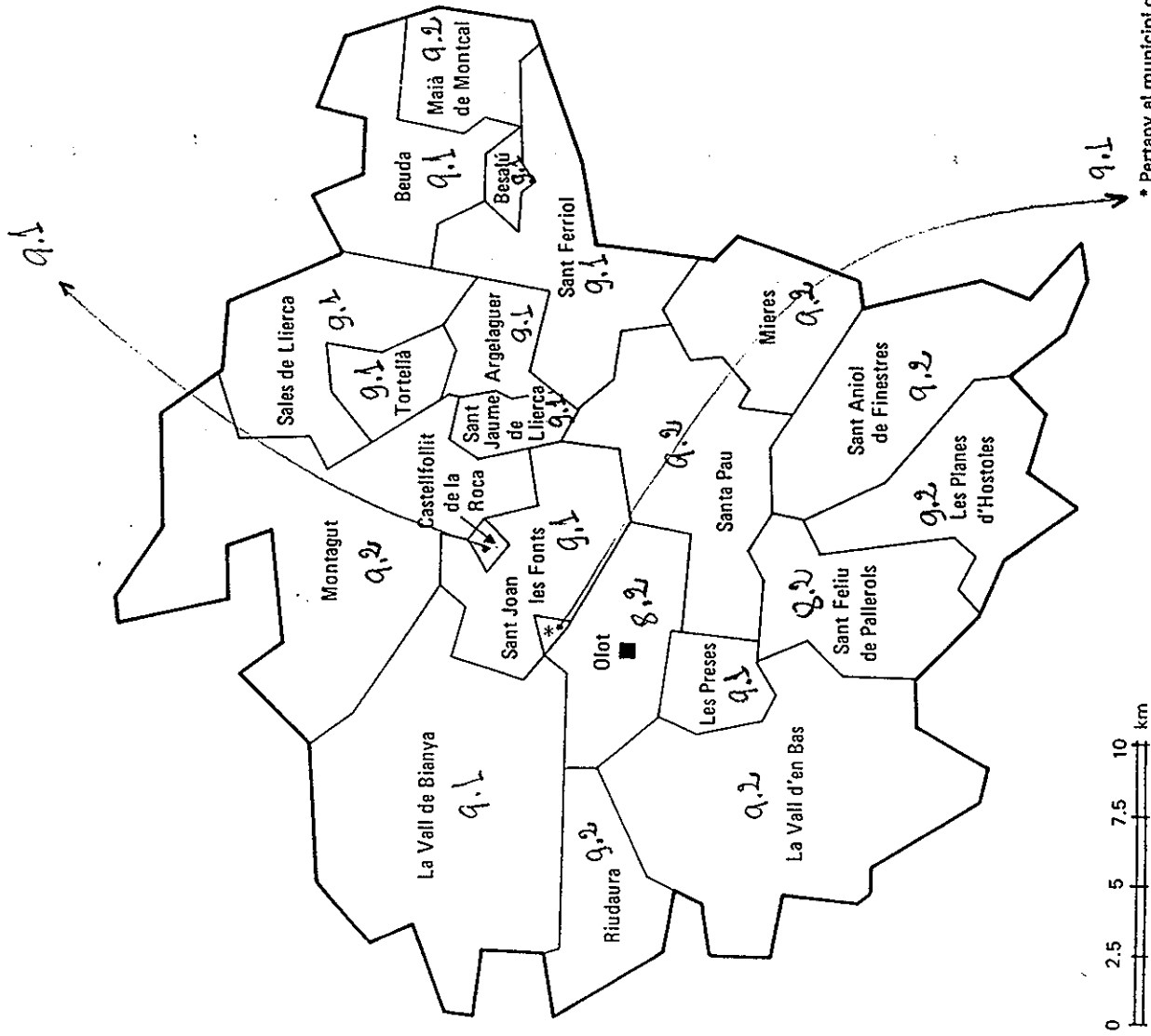

Baix Empordà

Esquematzació cartogràfica: MMJ, Marina Vilagellu

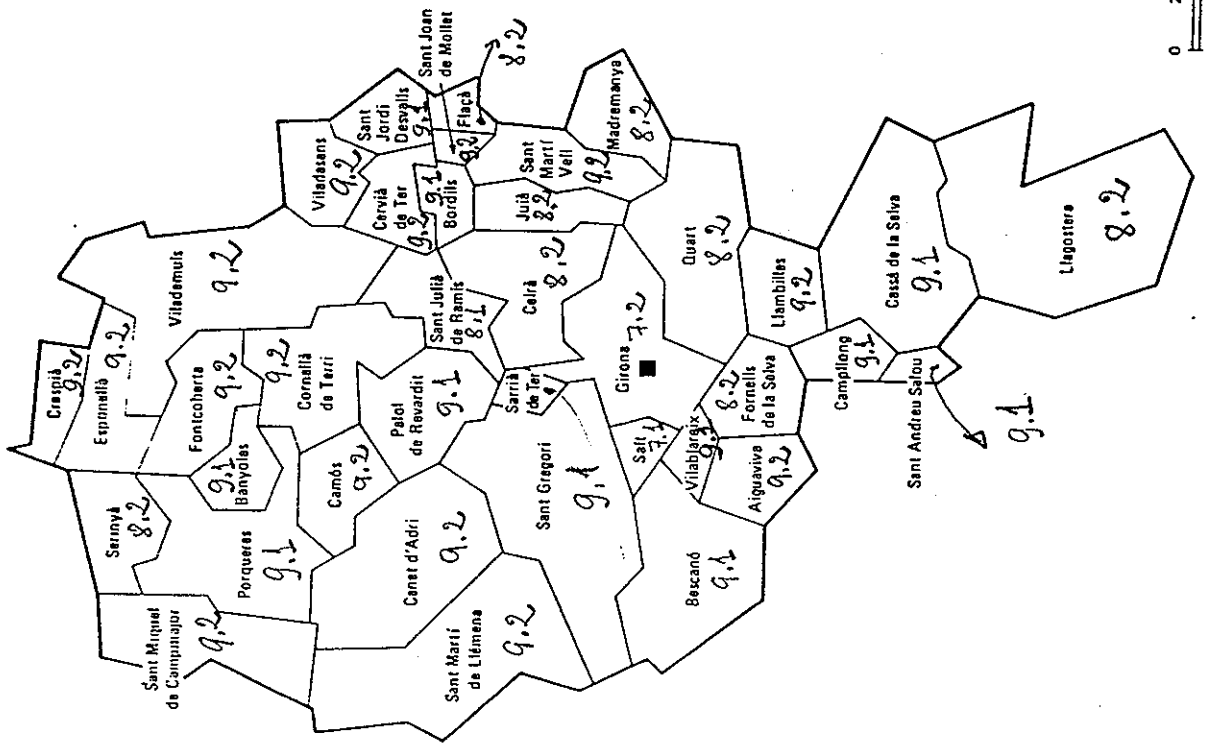
Garrotxa

Esquematzació cartogràfica: MMJ, Marina Vilageliu

* Pertany al municipi de La Vall de Bianya

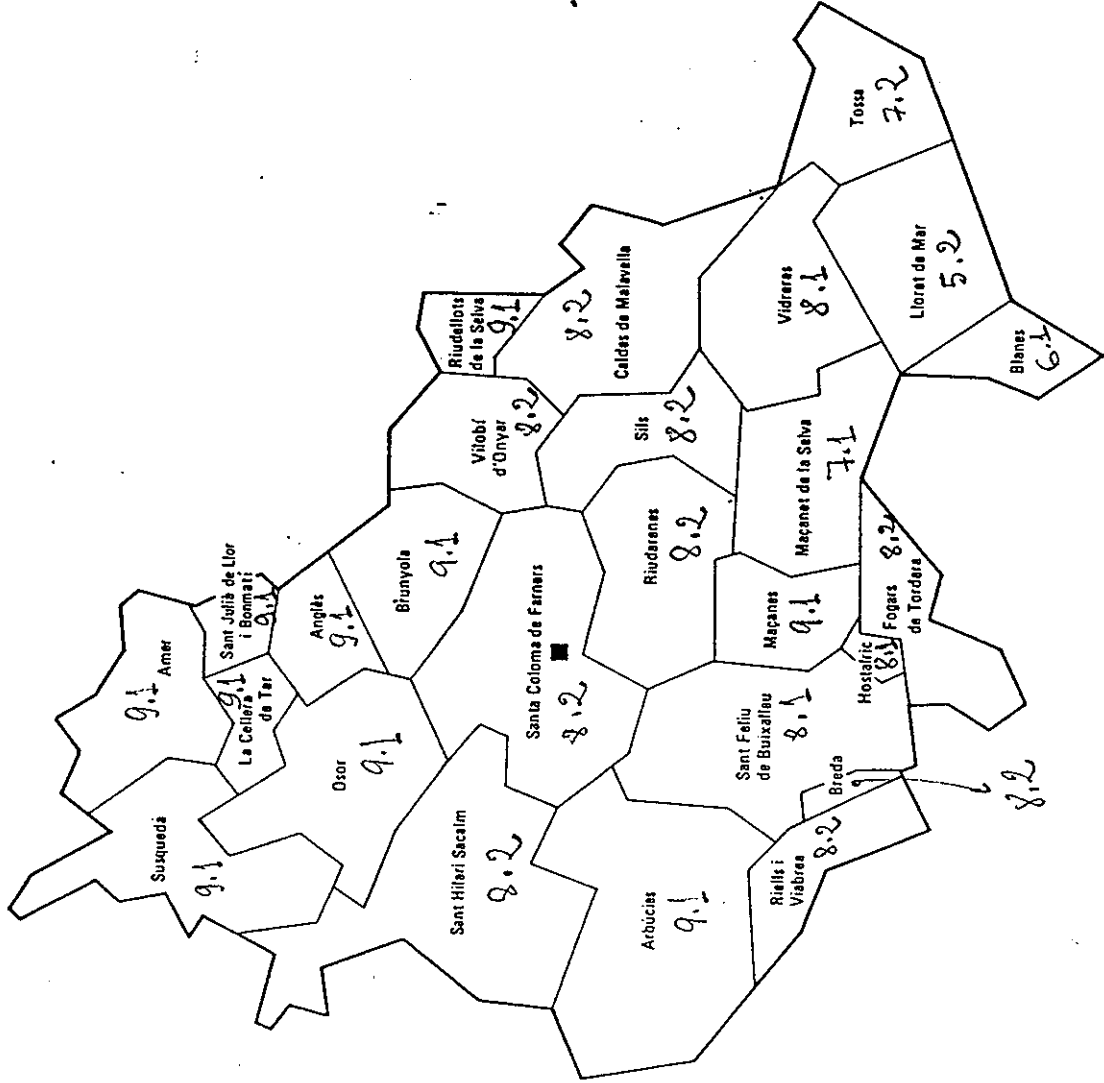
Gironès

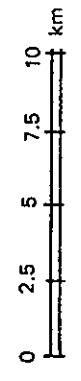
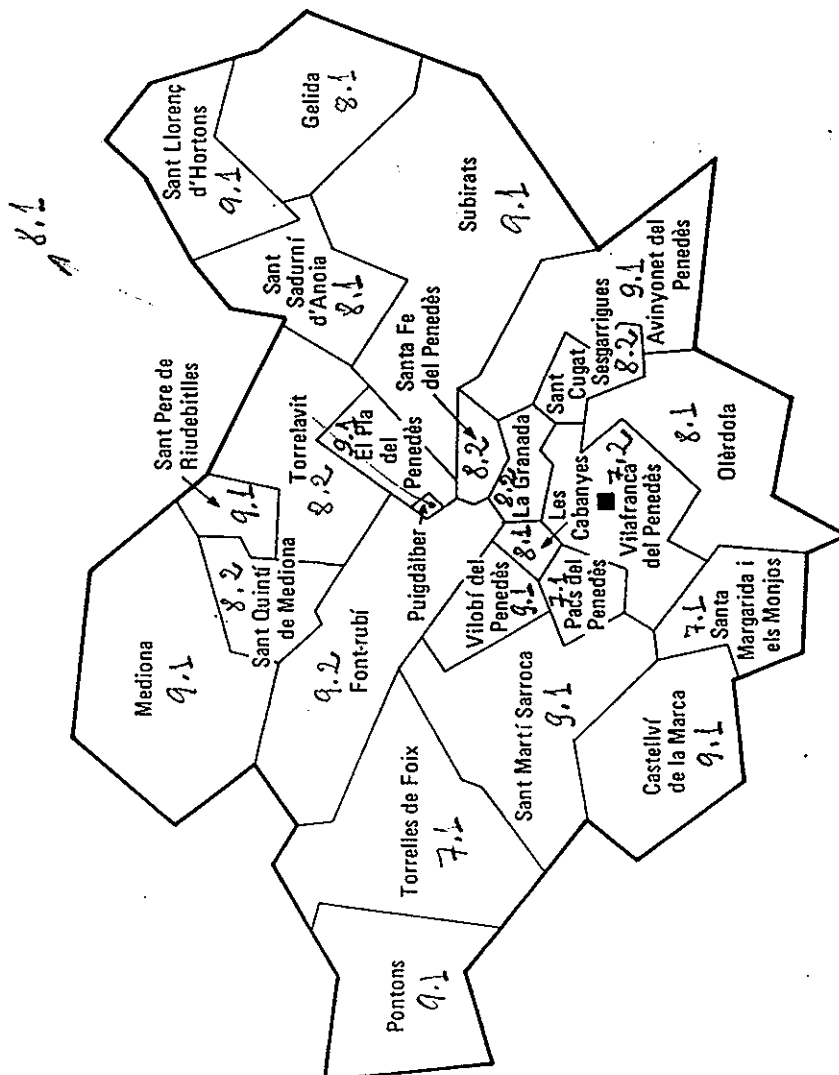
Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Marna Vilageliu 8.1

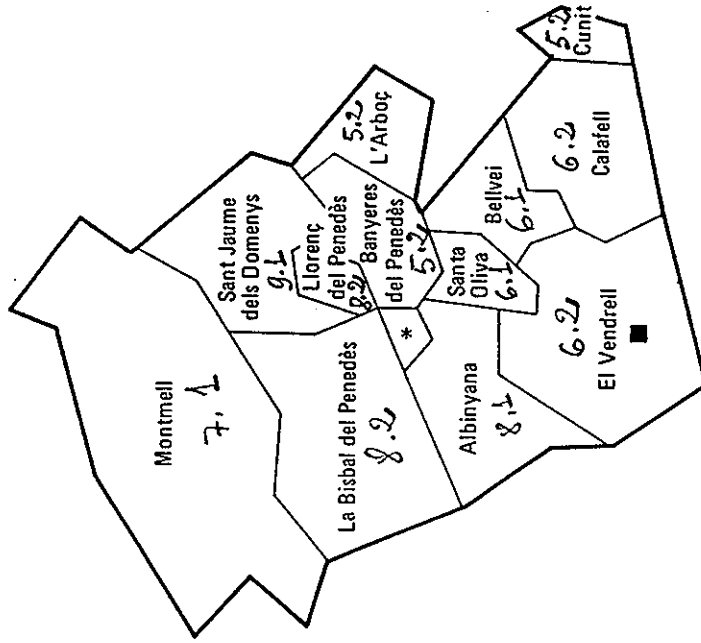
Selva

Alt Penedès

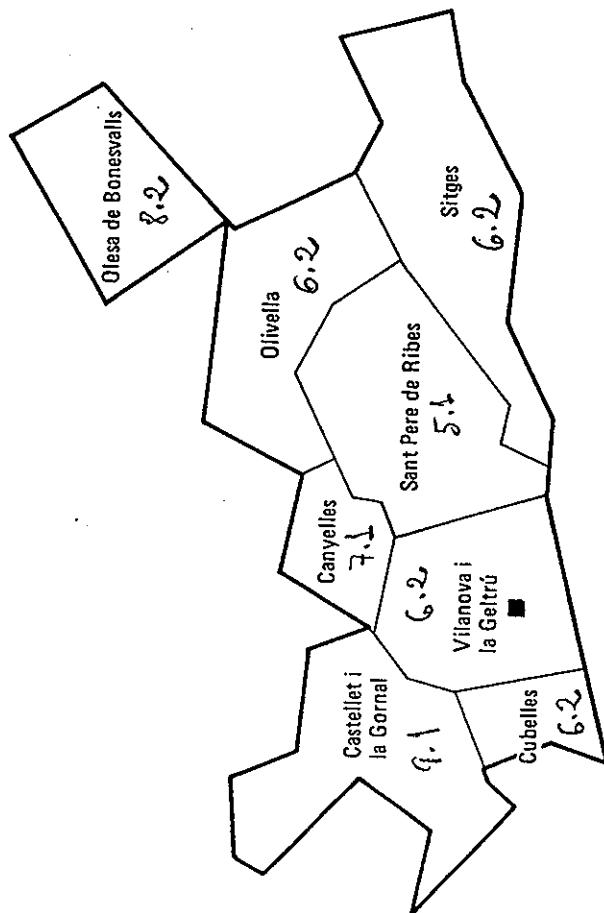
Baix Penedès

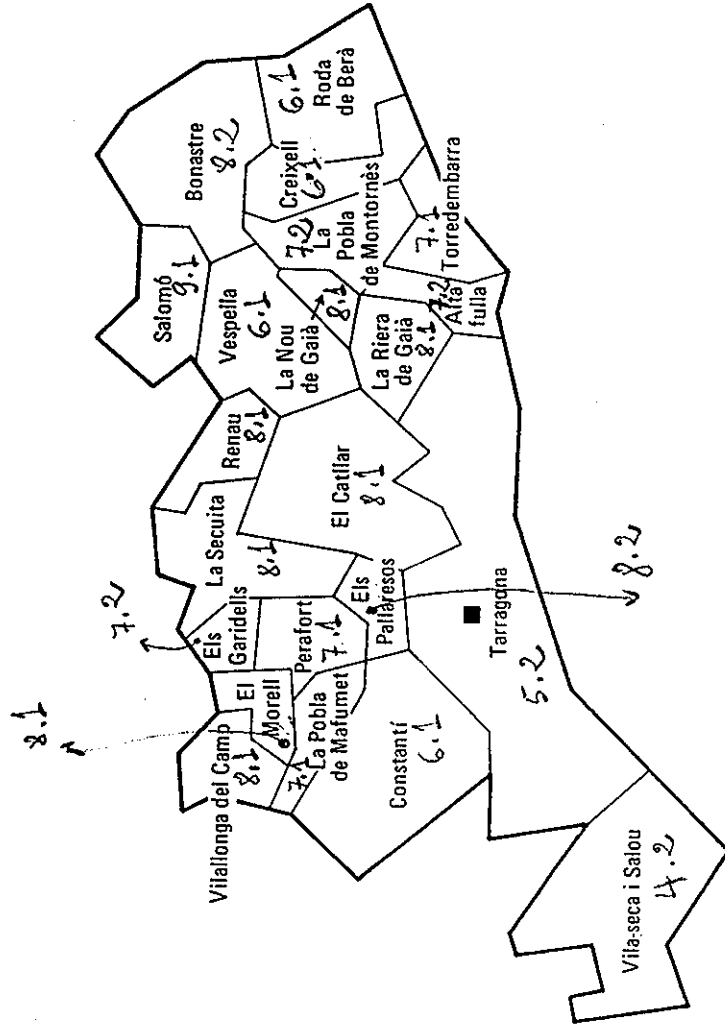
Esquemmatització cartogràfica: MMJ, Marina Vilagelhu

* Pertany al municipi de Santa Oliva

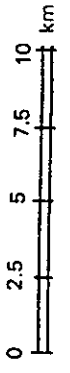
Garraf

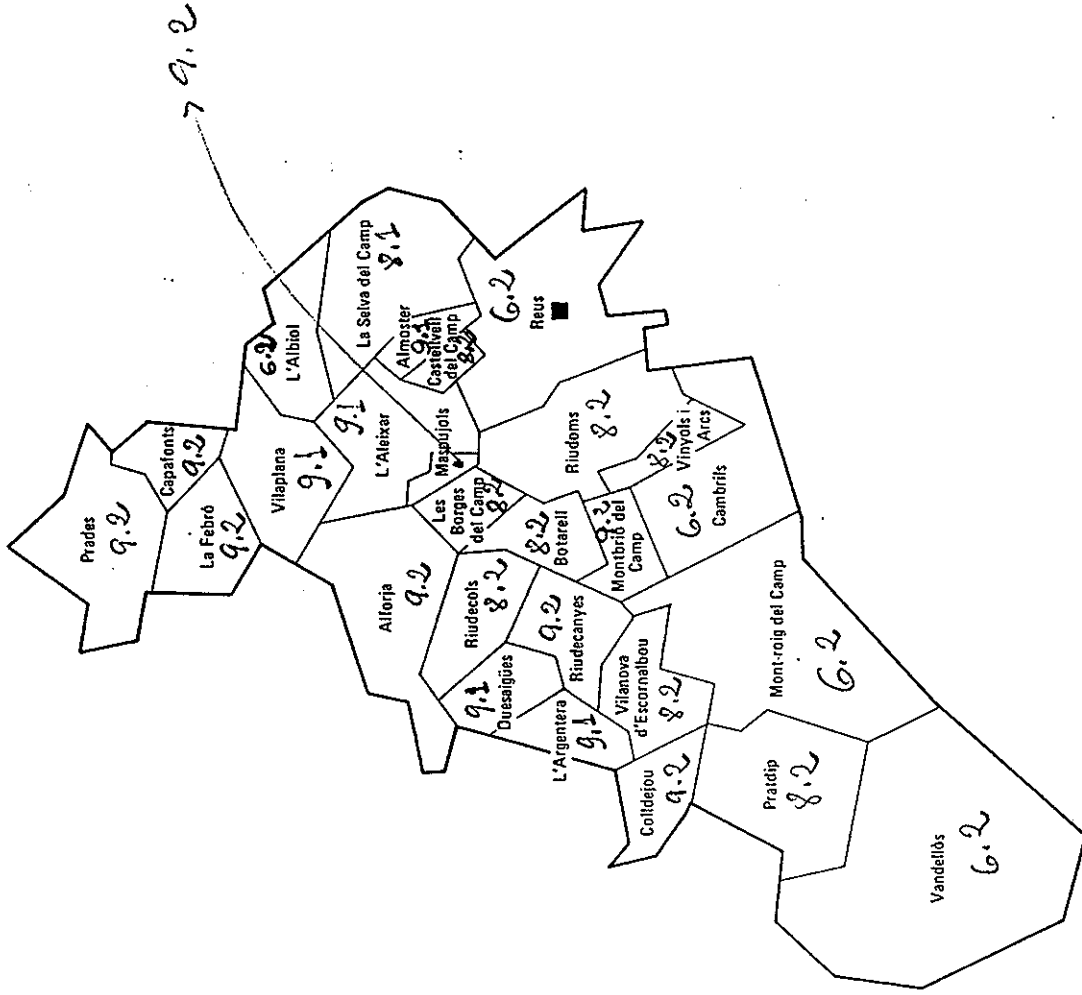
Tarragonès

Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Marina Vilagelhu

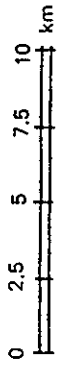
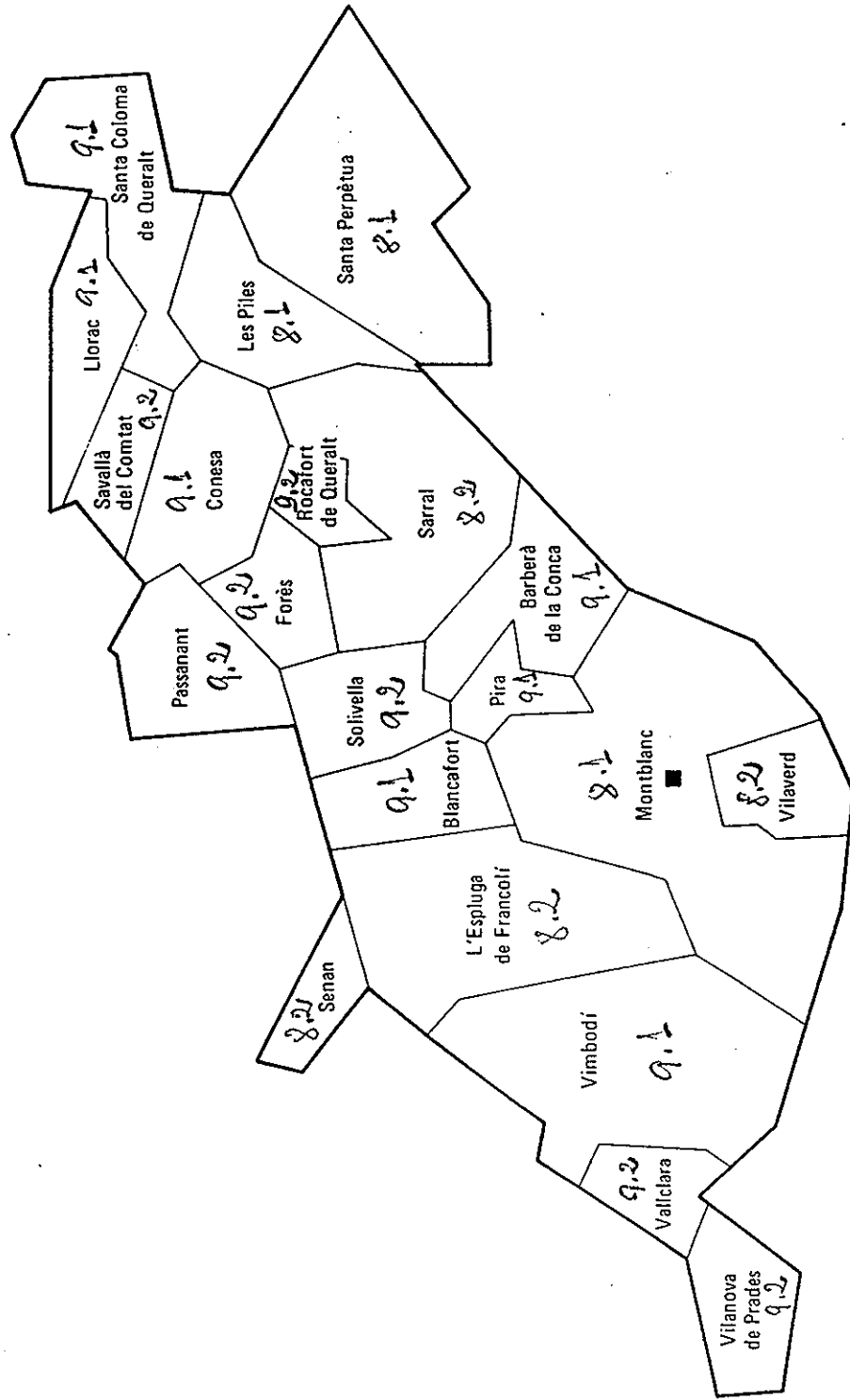

Baix Camp

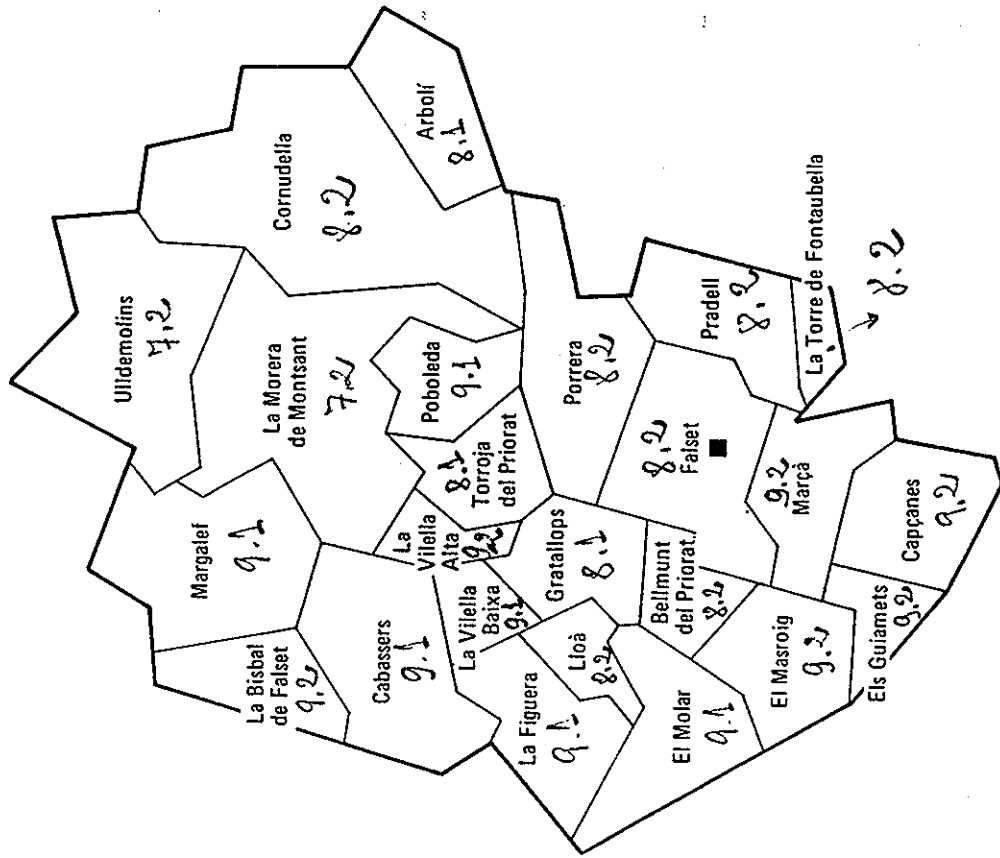

Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Marina Vilagellu

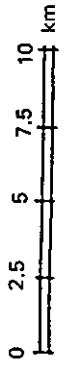
Conca de Barberà

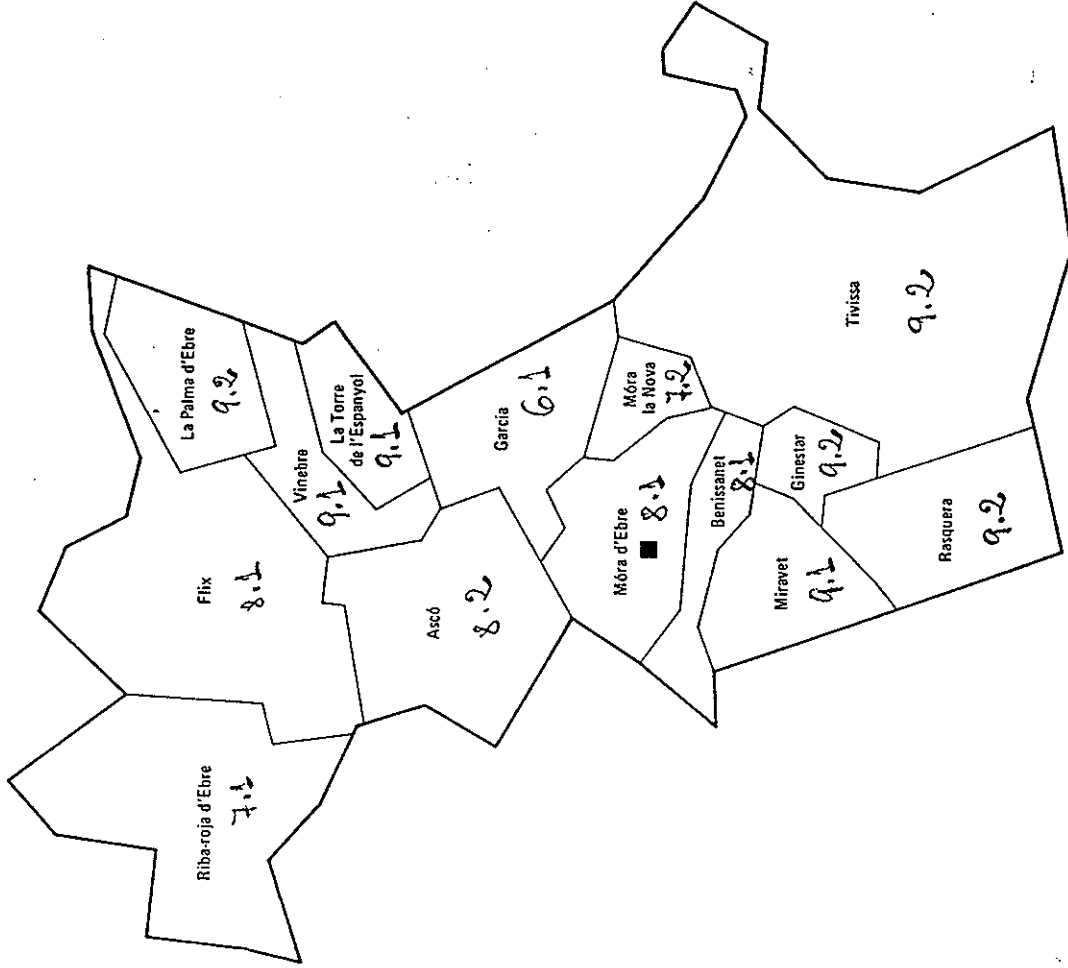
Priorat

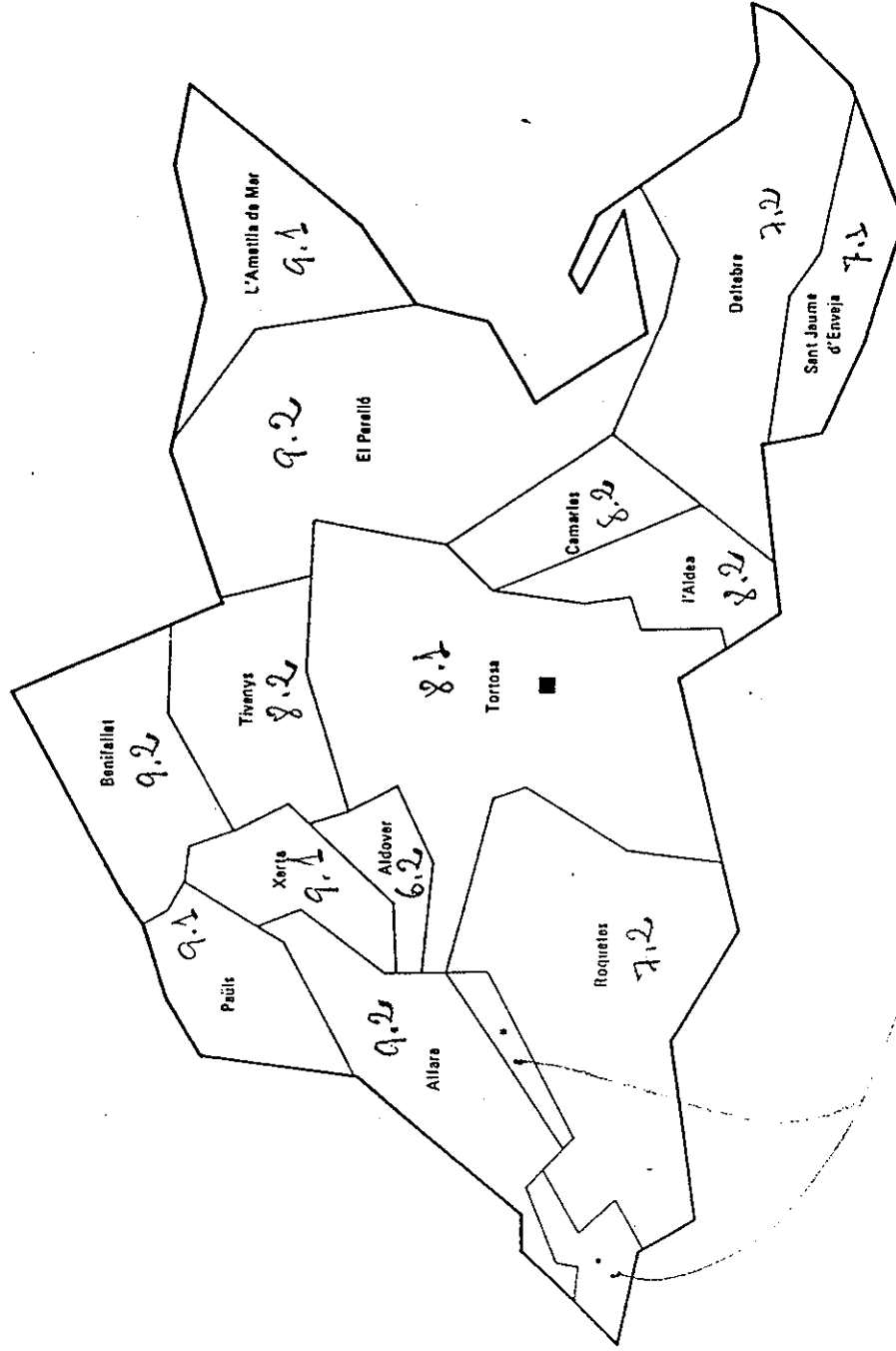
Esquemmatització cartogràfica: MMJ, Marina Vilagel·lu

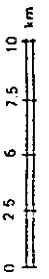
Ribera d'Ebre

Baix Ebre

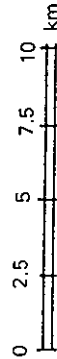
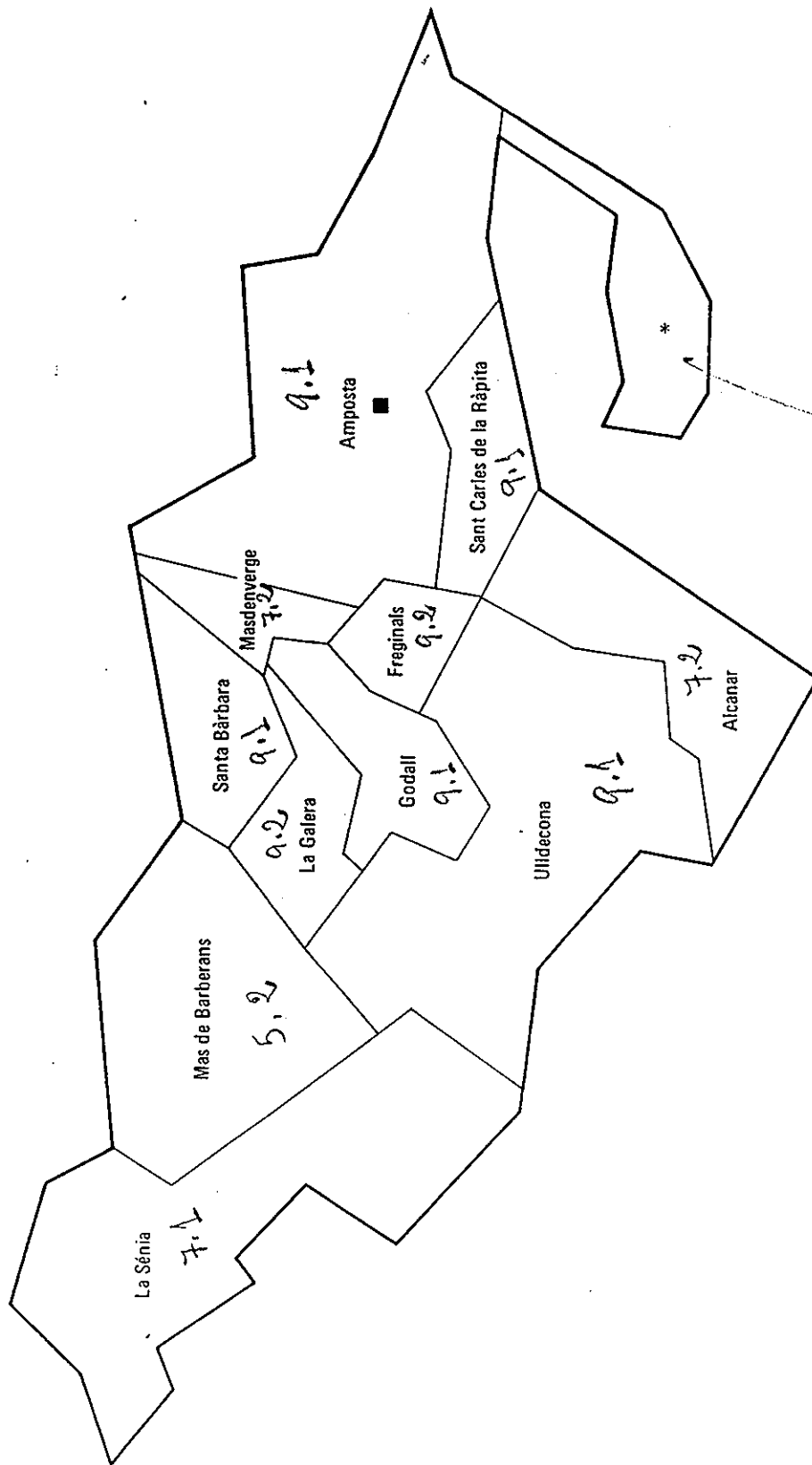
8.1

Esquematzació cartogràfica: M.M., Marina Vilagelhi

• Pertanyen al municipi de Tortosa

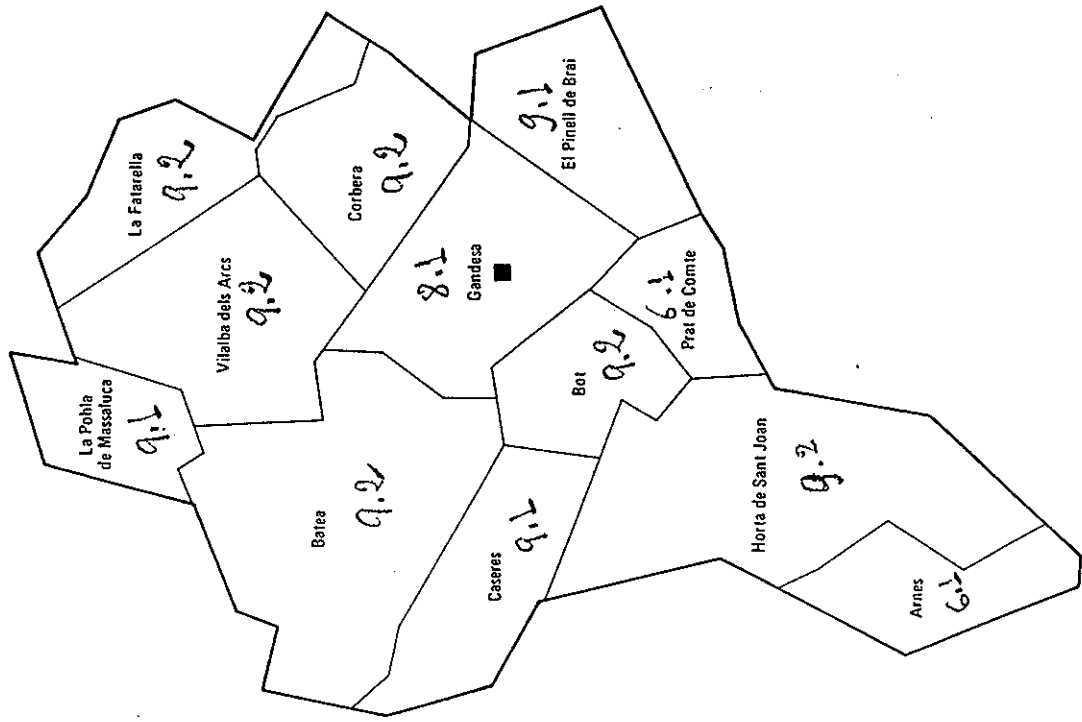
Montsià

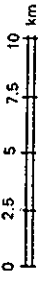
Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Manna Vilagelhi

* Pertany al municipi de Sant Carles de la Ràpita

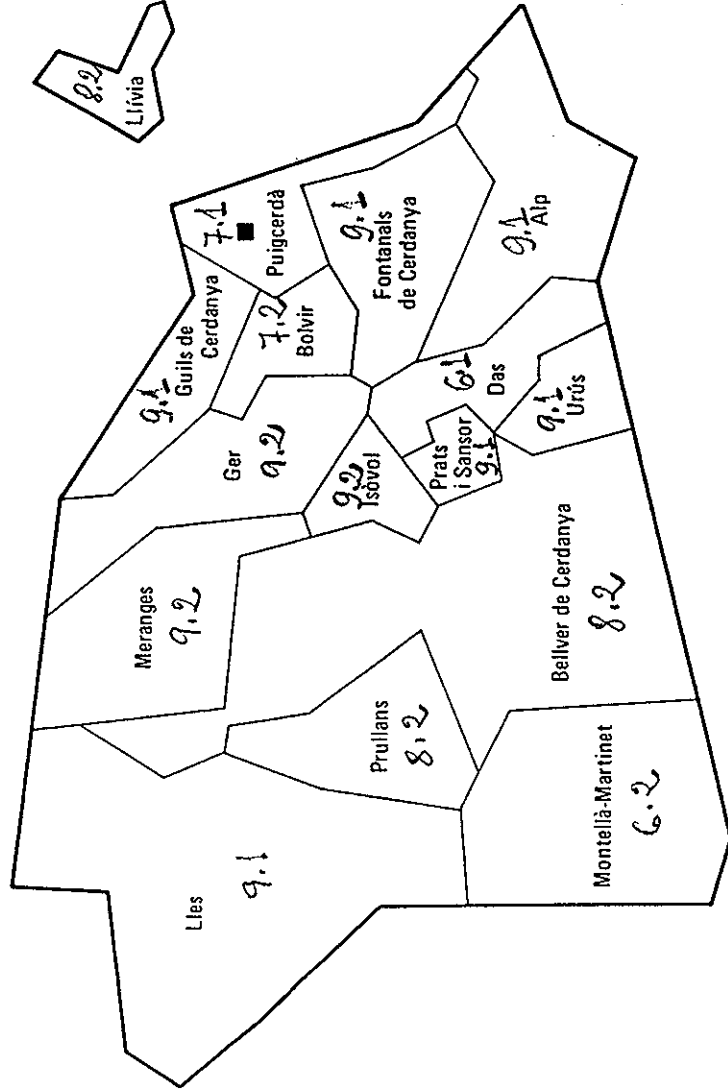
Terra Alta

Esquemmatització cartogràfica: MJ, Marina Vilagel·lu

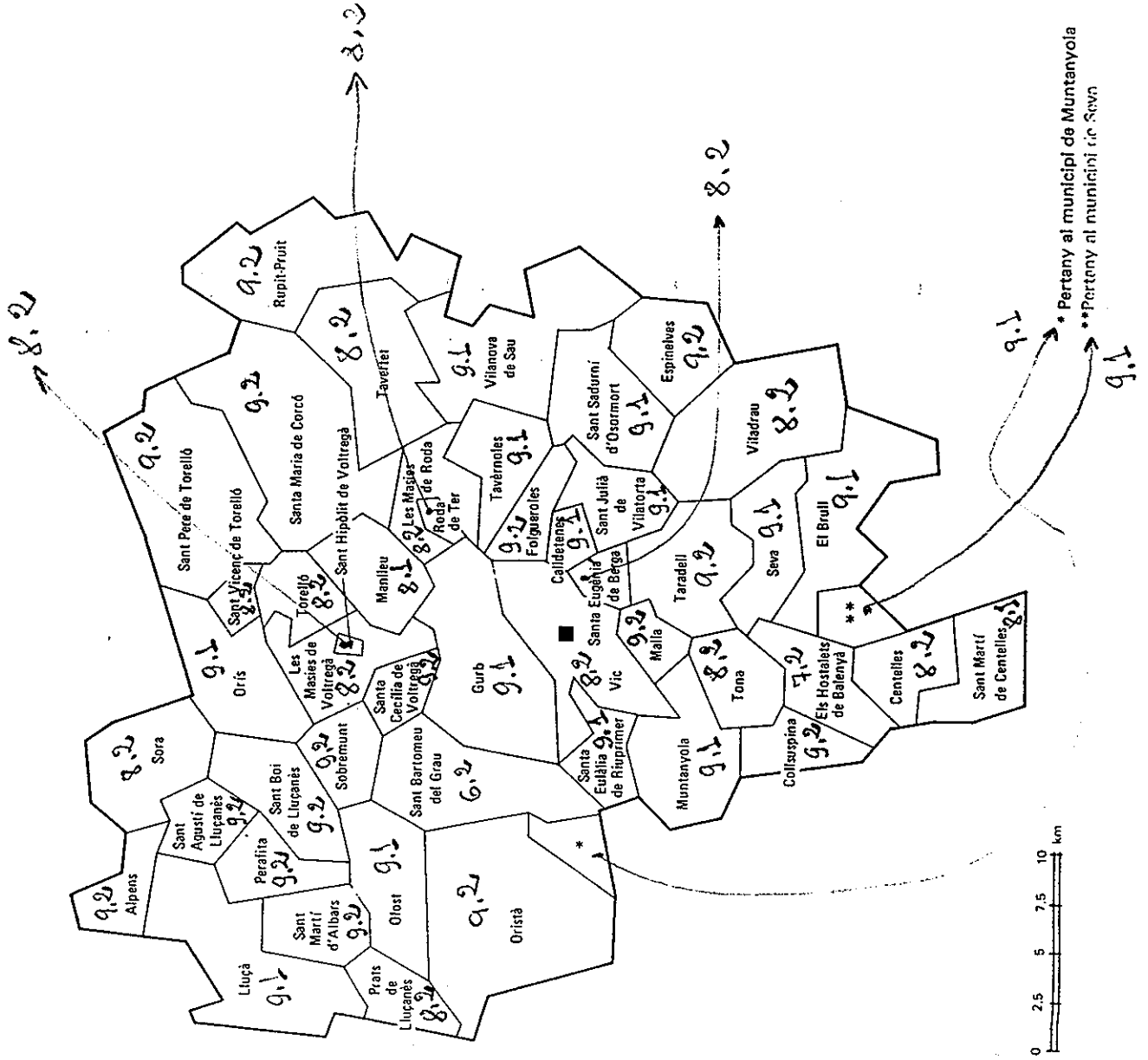

Cerdanya

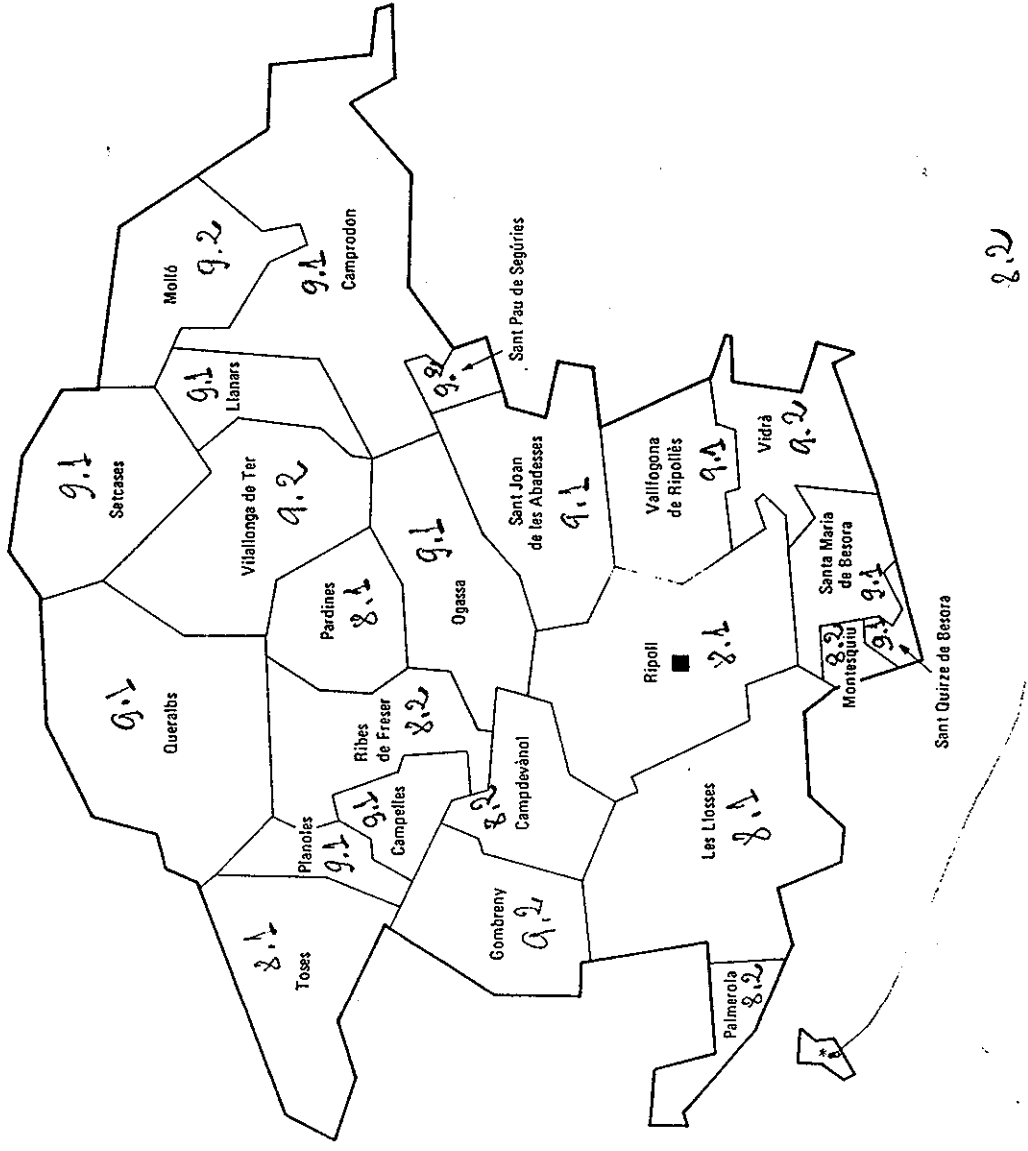
Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Marina Vitgeiliu

Osona

Esquemmatització cartogràfica: MMJ, Marna Vilagelhu

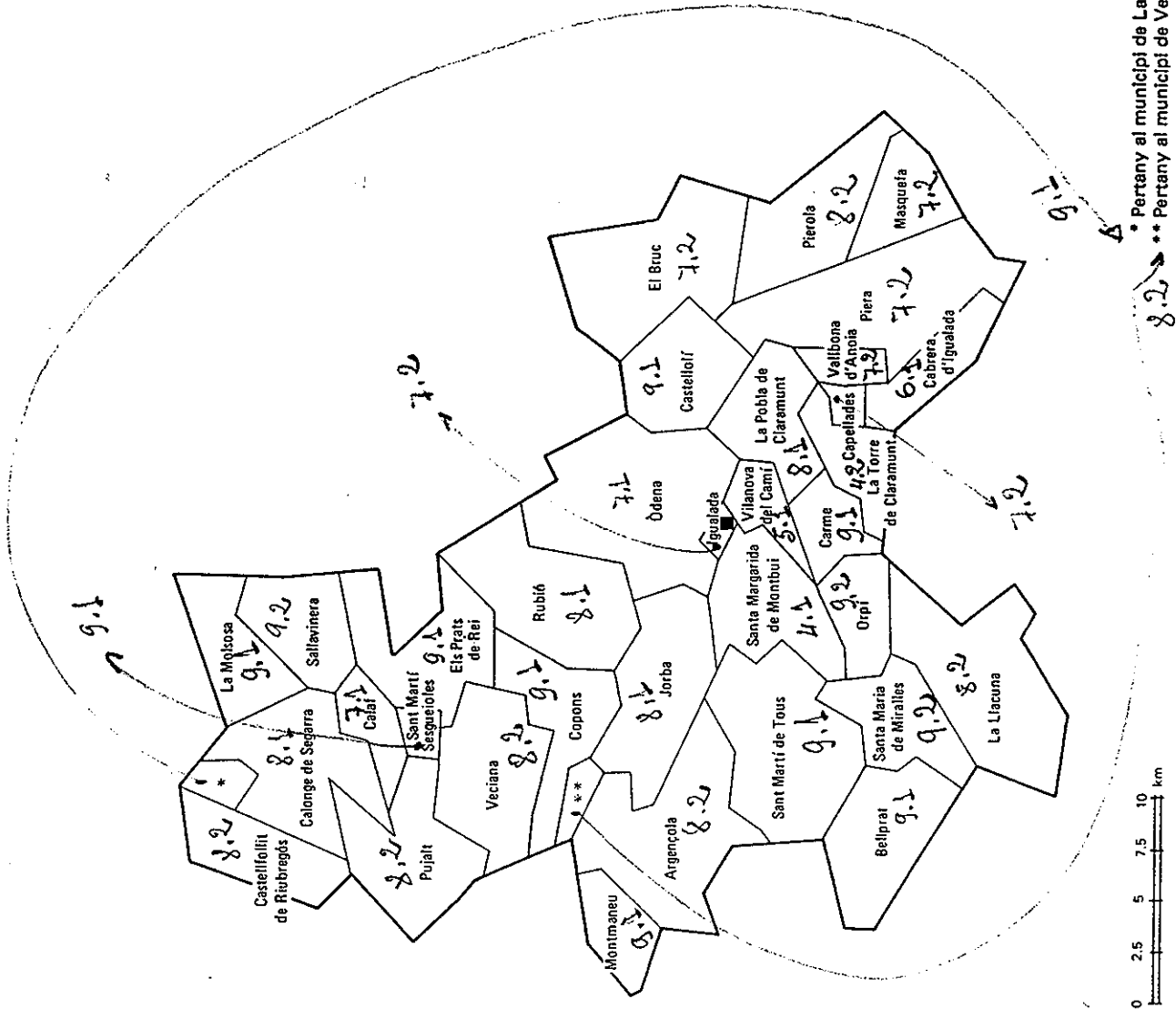
Ripollès

Esquemàtizació cartogràfica: M.J. Marina Vilageliu

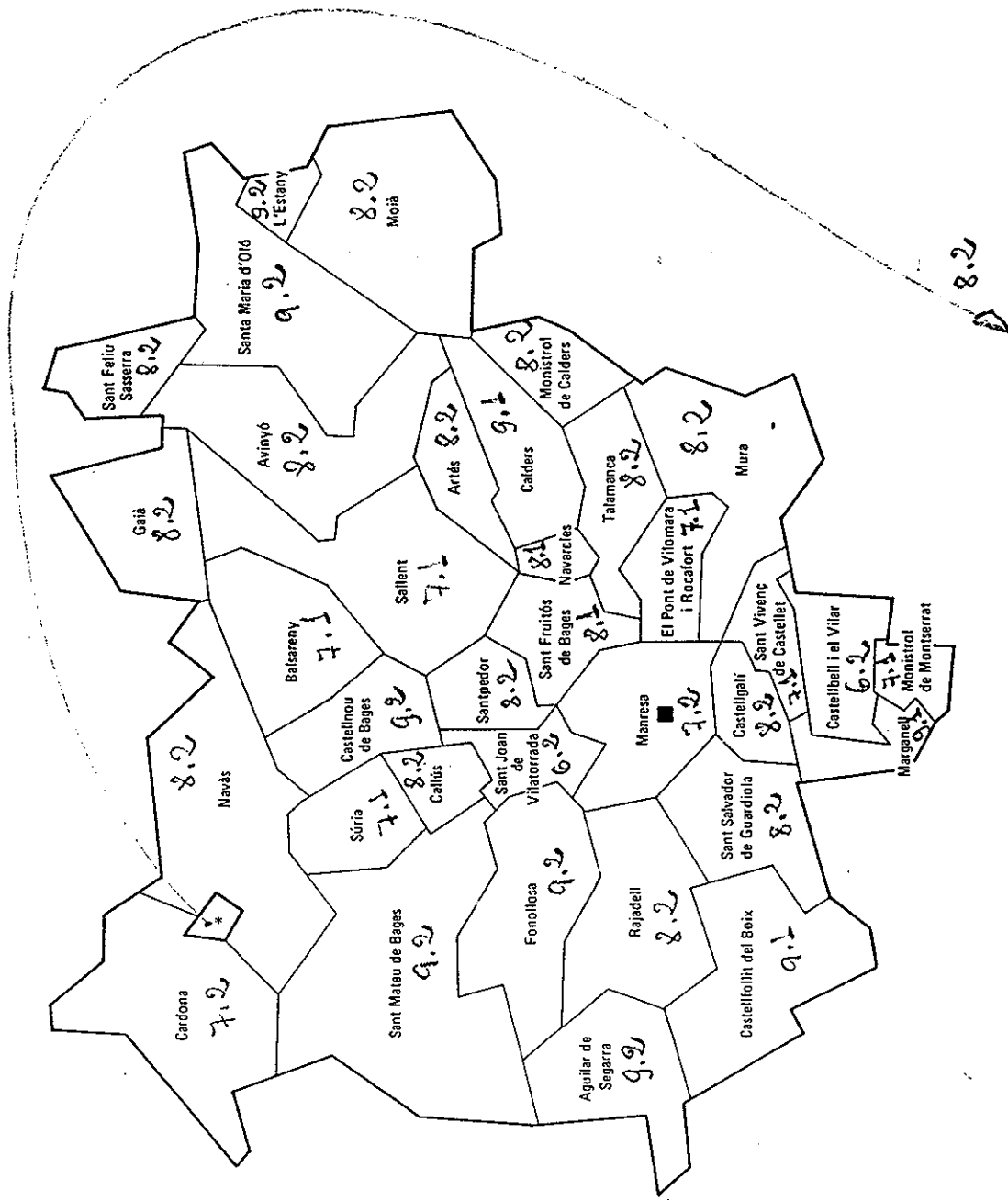
* Pertany al municipi de Palmerola

Anoia

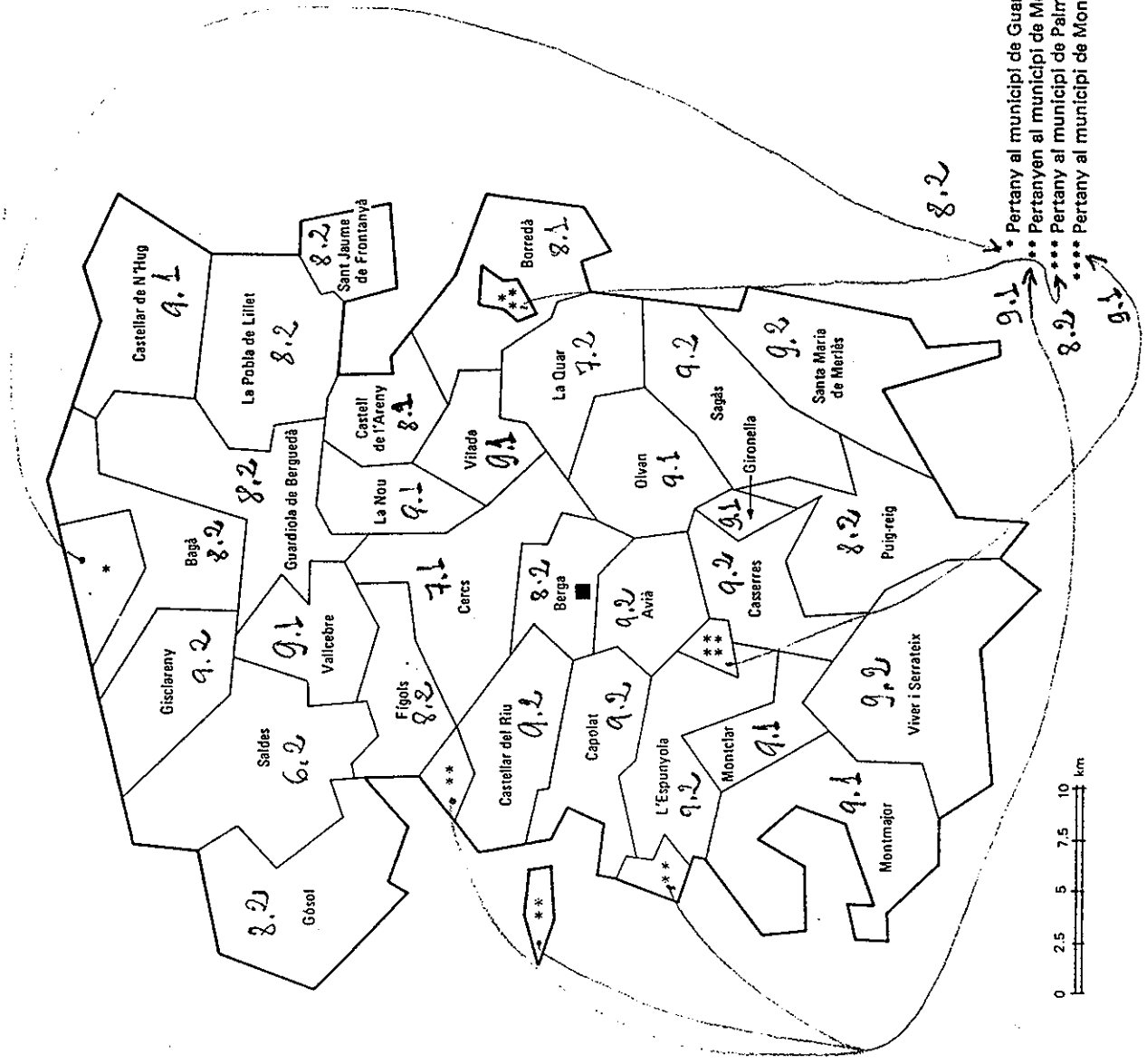
Esquemmatització cartogràfica: MMJ, Marina Vilageltru

Bages

Esquemàtizació cartogràfica: M.J. Marina Vilagelín

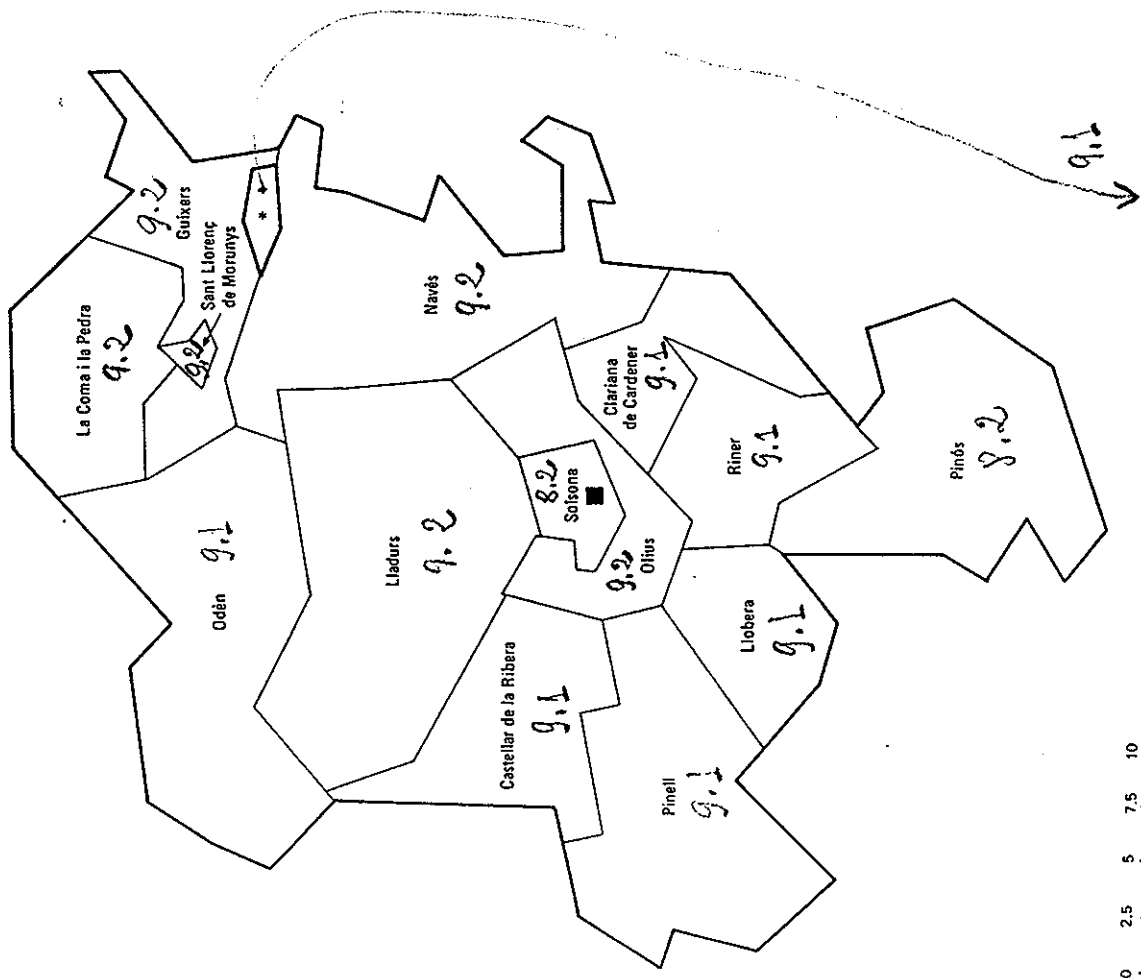
Berguedà

Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Marina Vilagel·lu

- * Pertany al municipi de Guardiola de Berguedà
- ** Pertanyen al municipi de Montmajor
- *** Pertanyen al municipi de Palmerola (Ripollès)
- **** Pertanyen al municipi de Montclar

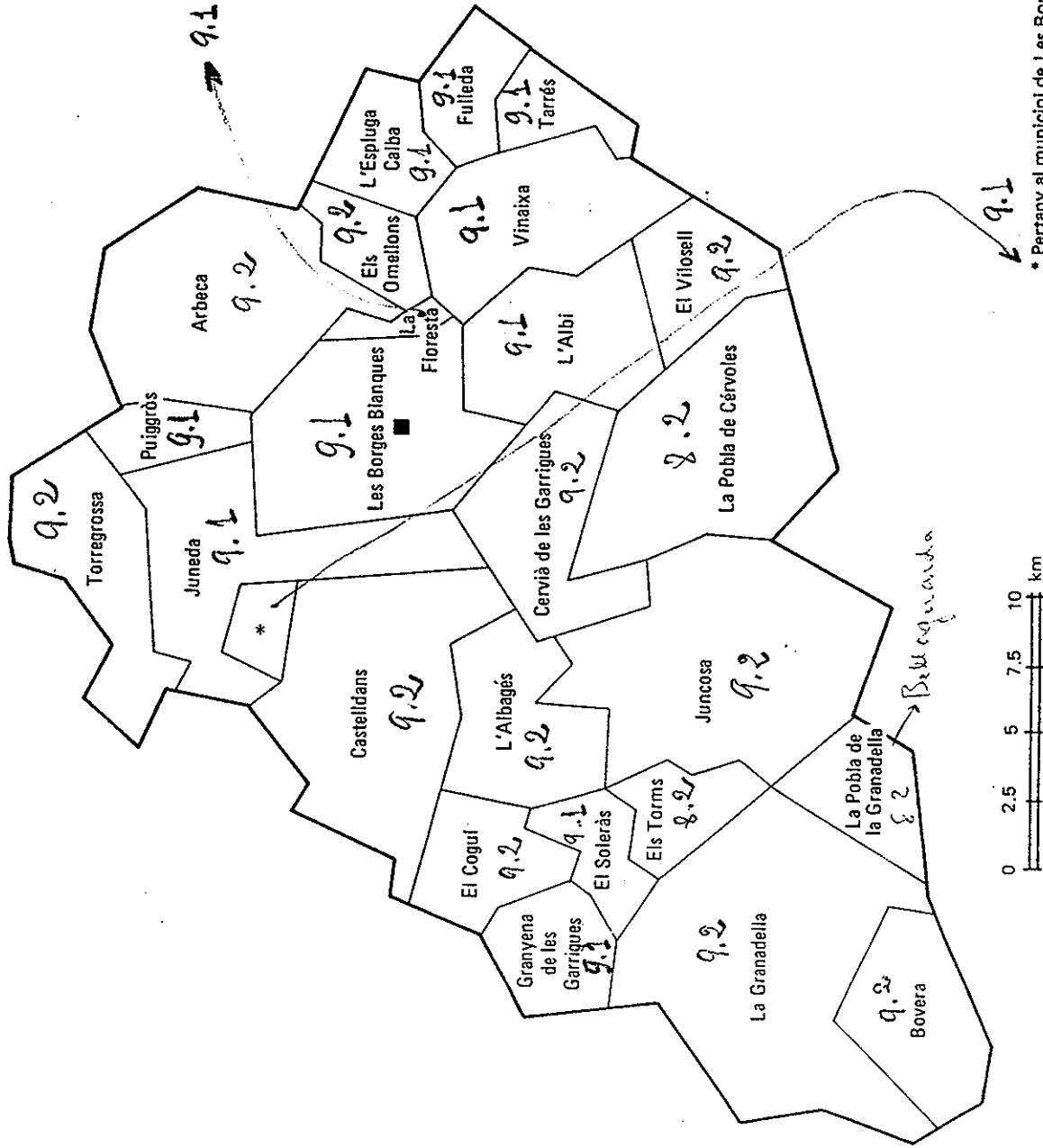
Solsonès

Esquemàtizació cartogràfica: M.M. Marina Vilageliu

Garrigues

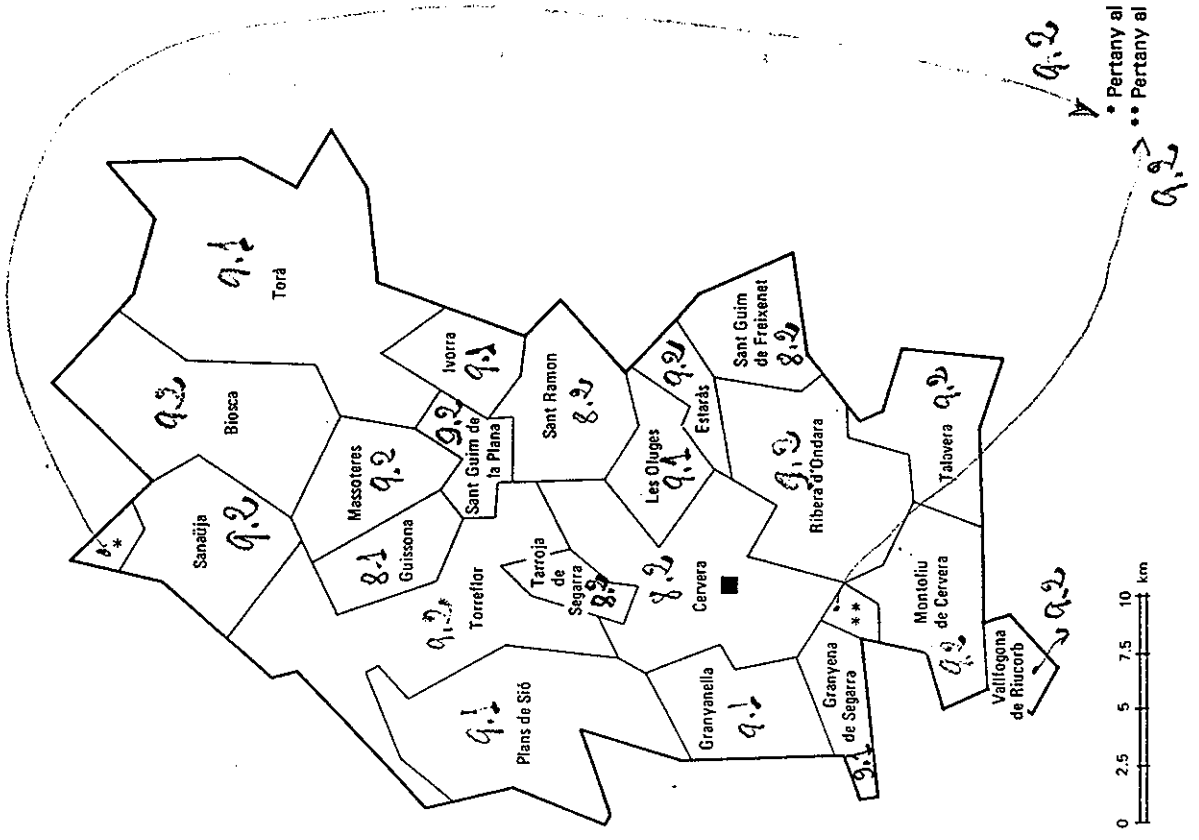
Bellapuarda -> 8.2
 = Poble & granja de Bellapuarda

Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Marina Vilageliv

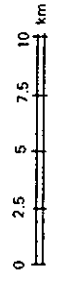
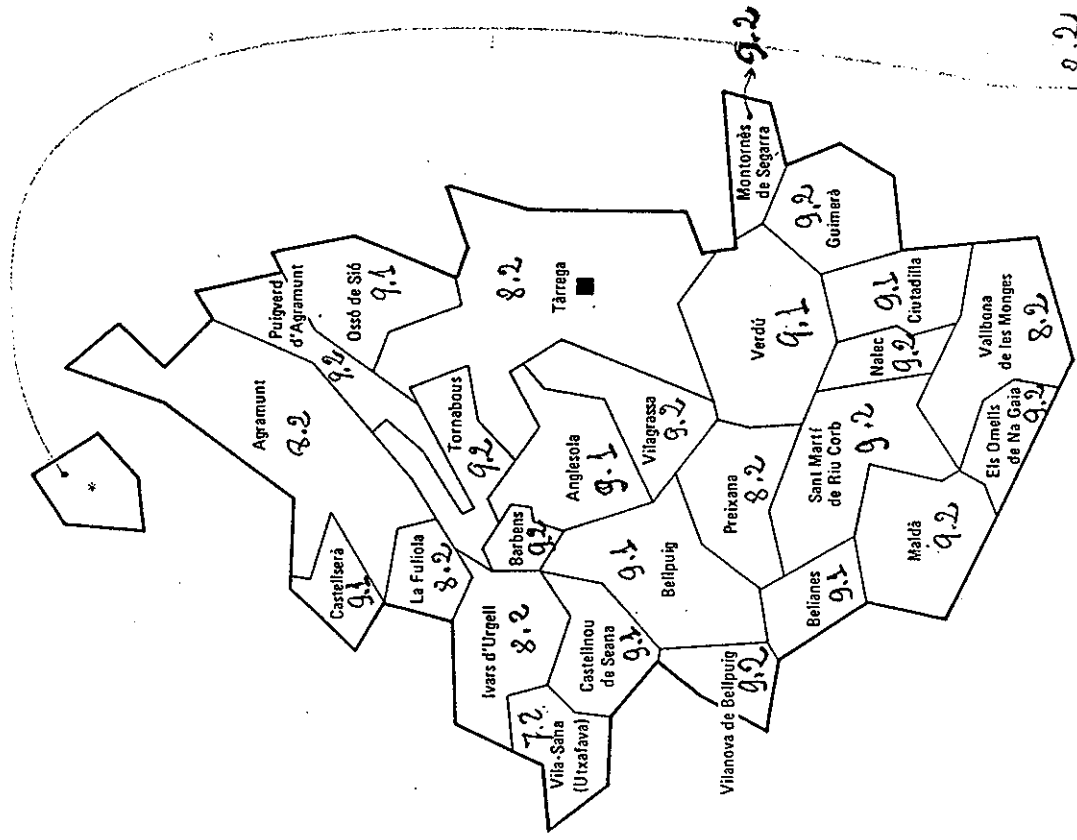
Segarra

Montblanc de Cardener / Montblanc de Segarra

Esquemàtizació cartogràfica: M.M. Marina Vilagelú

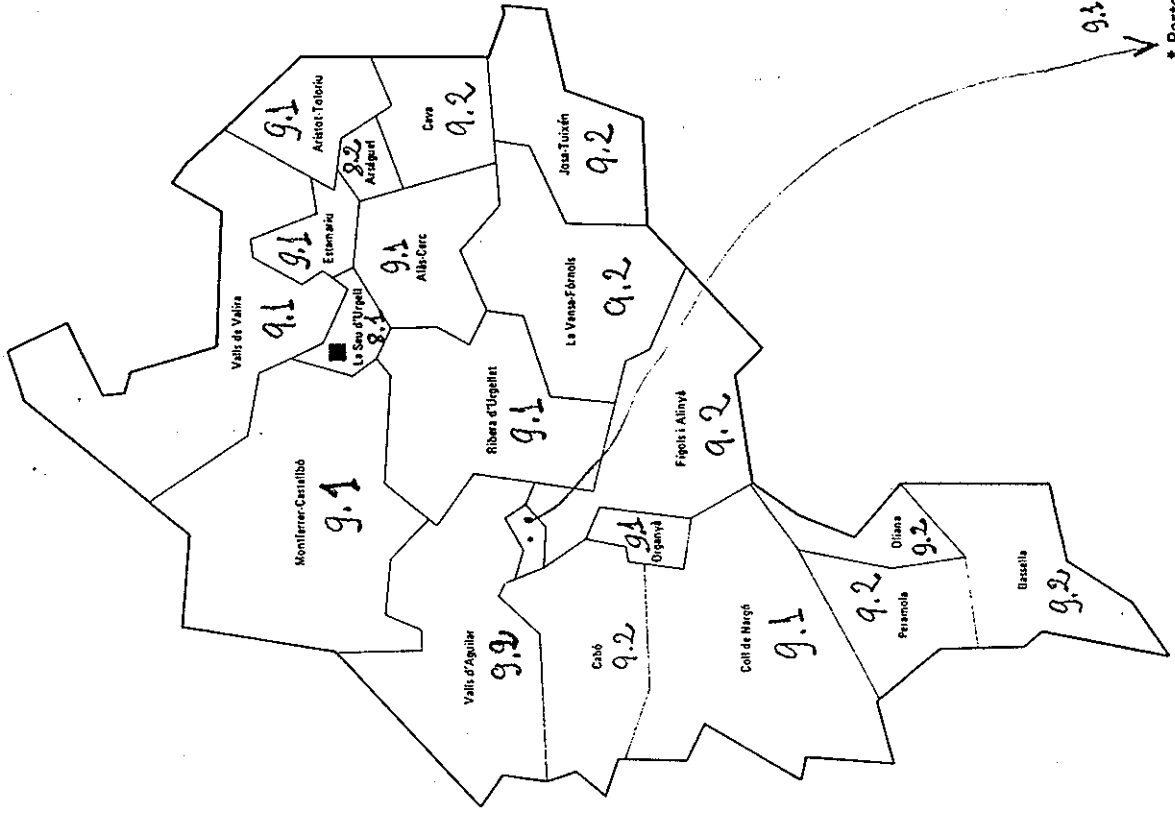
Urgell

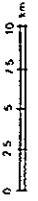
Esquemmatització cartogràfica: MMJ, Marina Vilagellu

* Pertany al municipi d'Agramunt

Alt Urgell

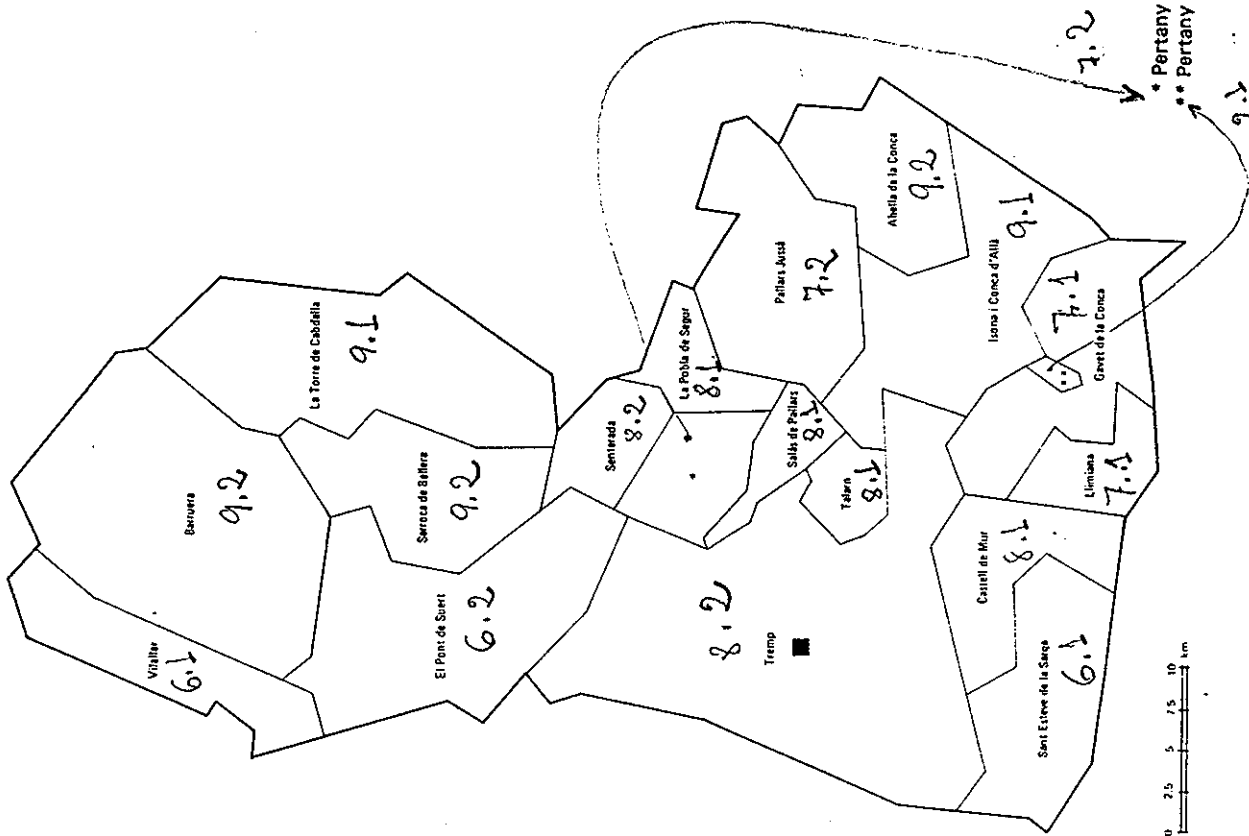

Esquemmatització cartogràfica: MMJ, Marina Vilagel·lu

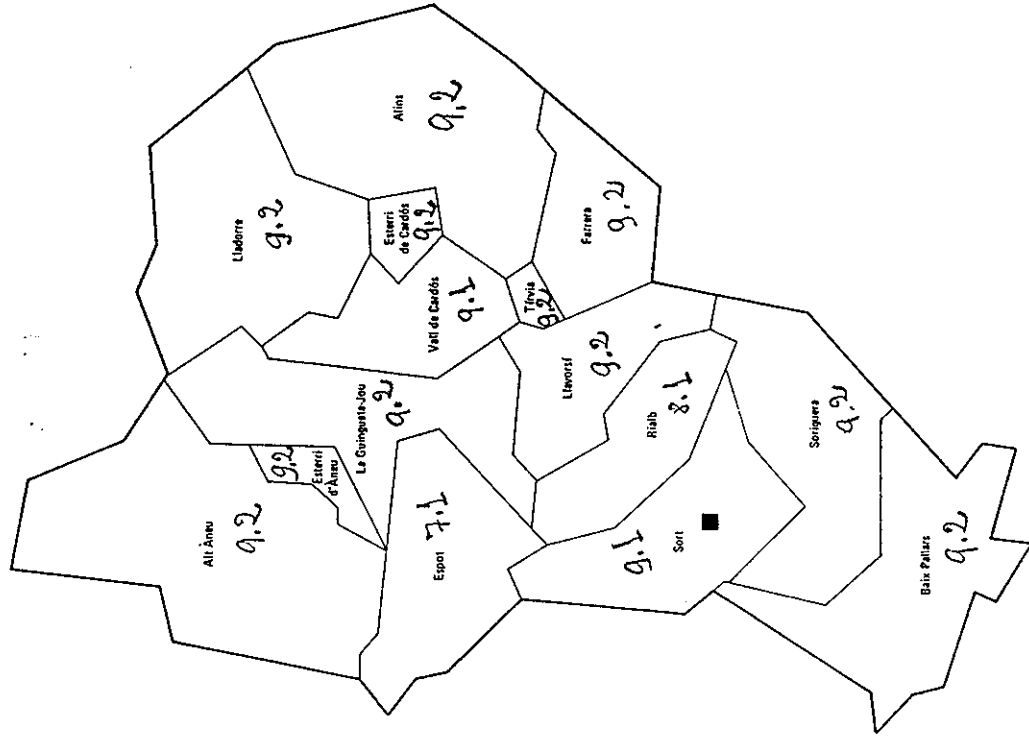
* Pertany al municipi de Ribera d'Urgellet

Pallars Jussà

Esquematzació cartogràfica: MMJ, Marina Vilageliu

Pallars Sobirà

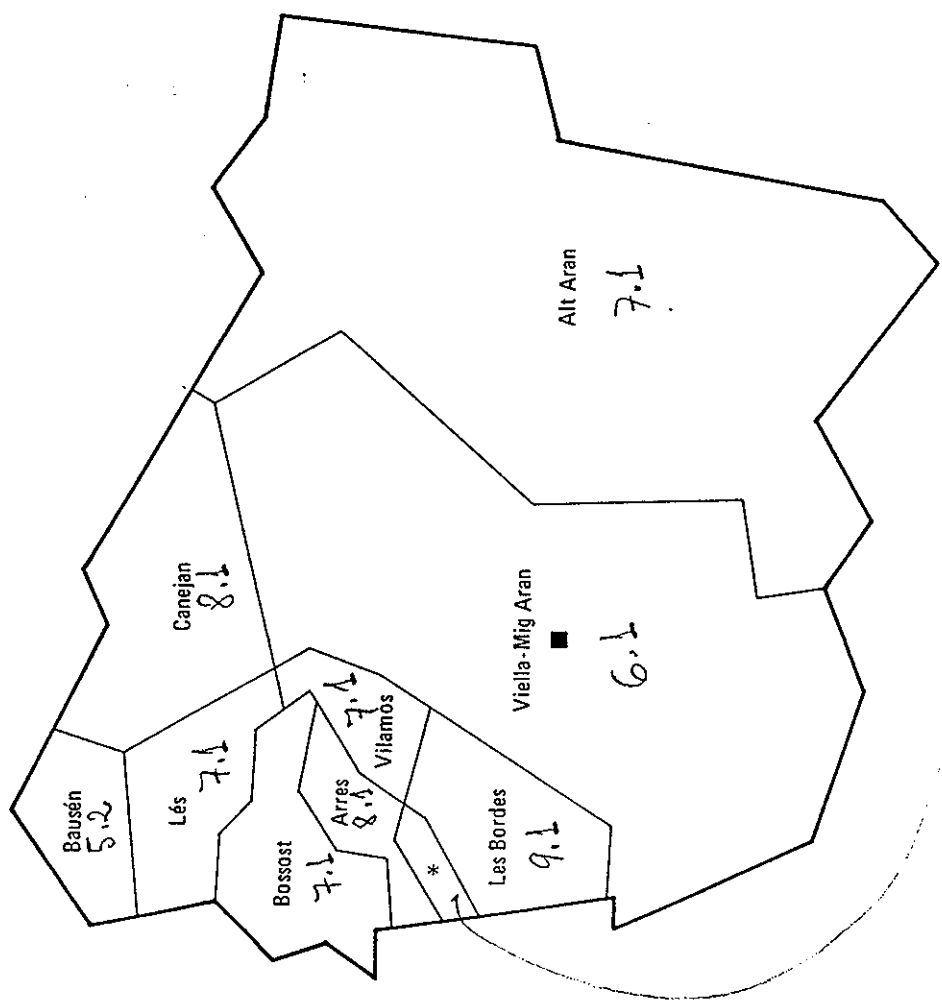

Esquemmatització cartogràfica: M.J. Marina Vilageliu

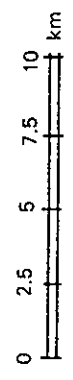

Noms de parcs i jardins i començons
en arames i en plan

Vall d'Aran

Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Marina Vilageliu

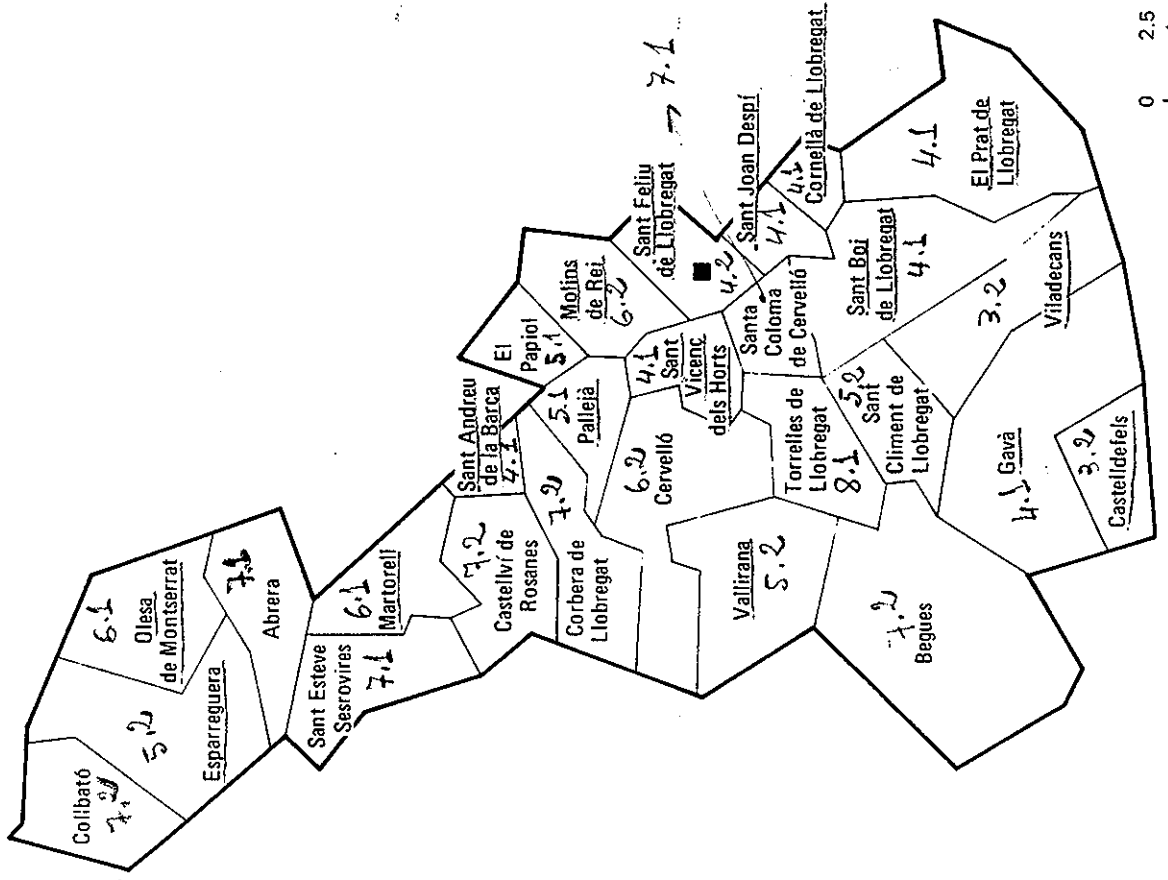

7.1

* Pertany al municipi de Vilamós

Baix Llobregat

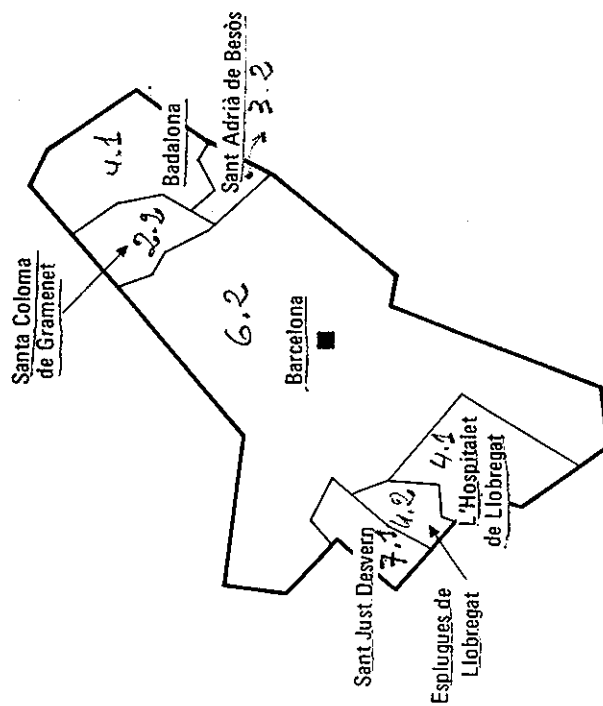
Reste municipis 6.2

Esquemàtizació cartogràfica: M.M.J., Marina Vilagelíu

✓ L

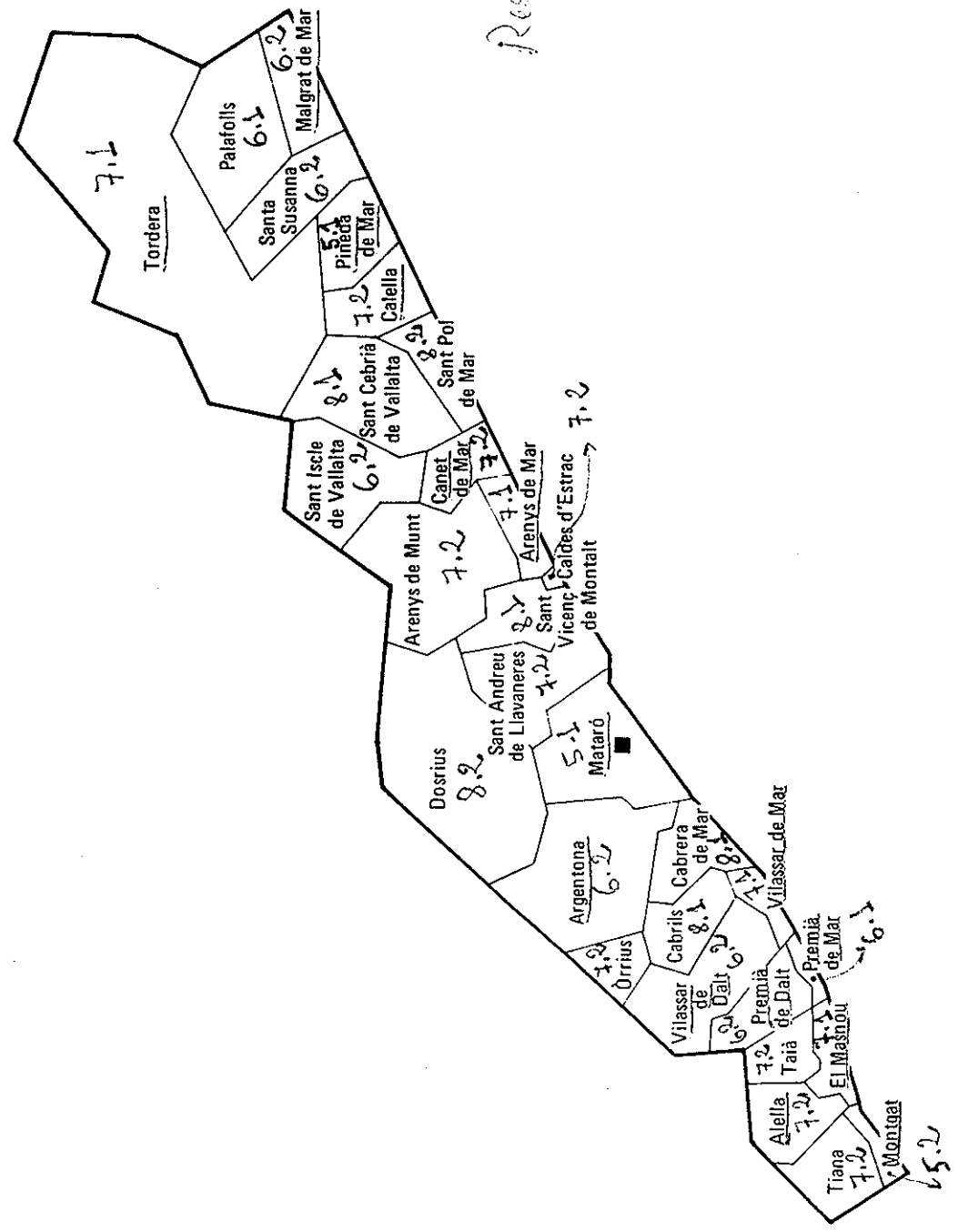
Barcelonès

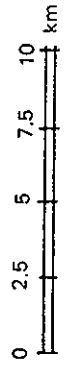
Esquematzació cartogràfica: MMJ, Marina Vilageliu

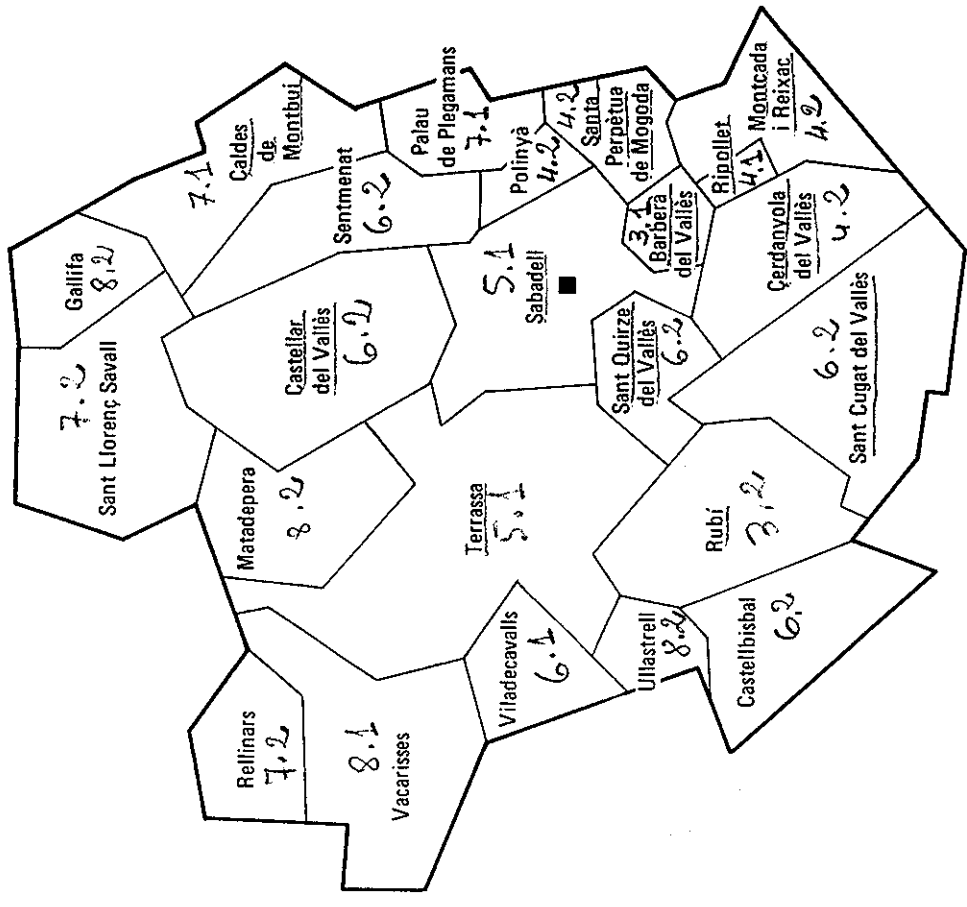
Maresme

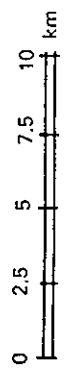
Reste municipis 7.2

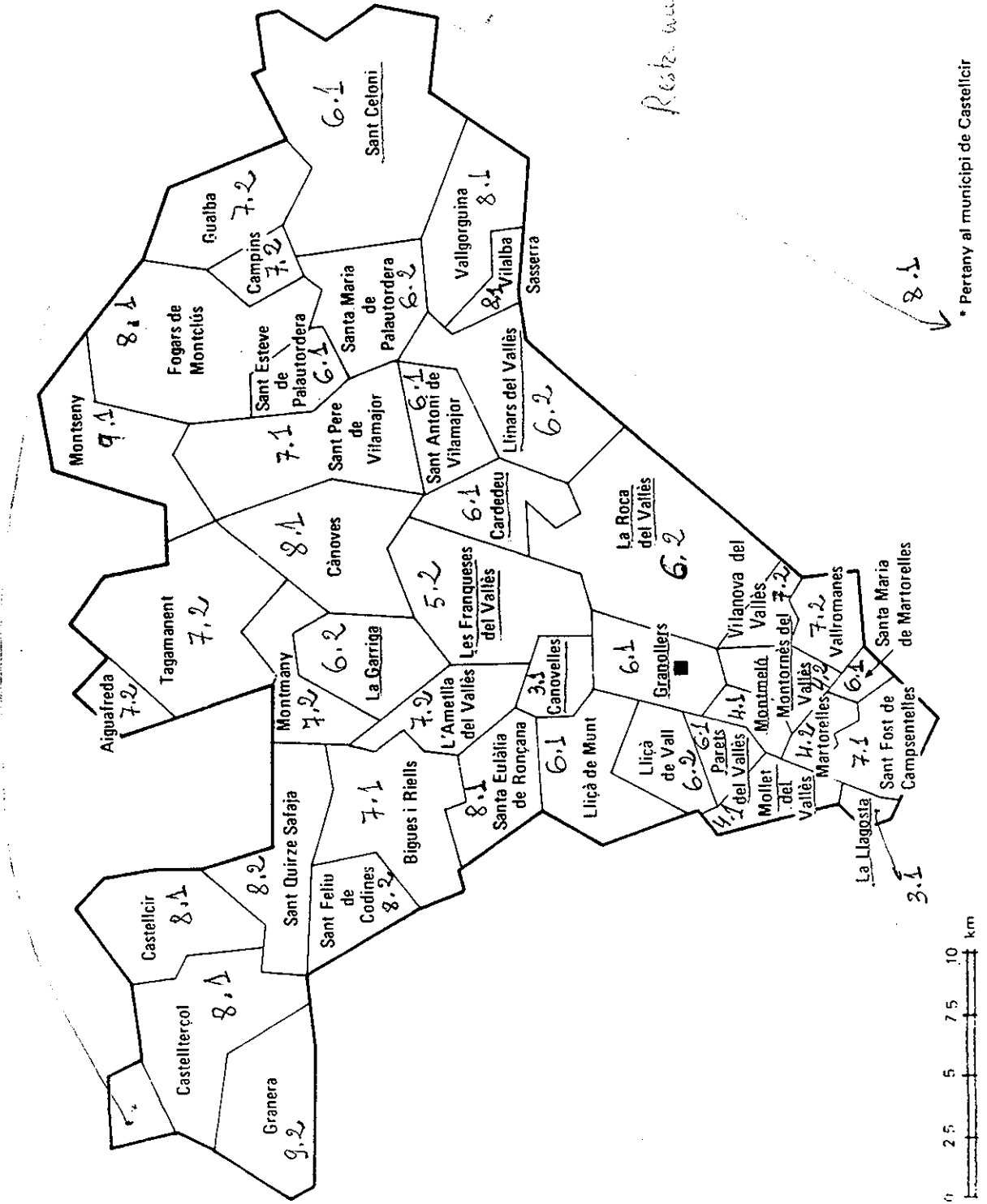
Vallès Occidental

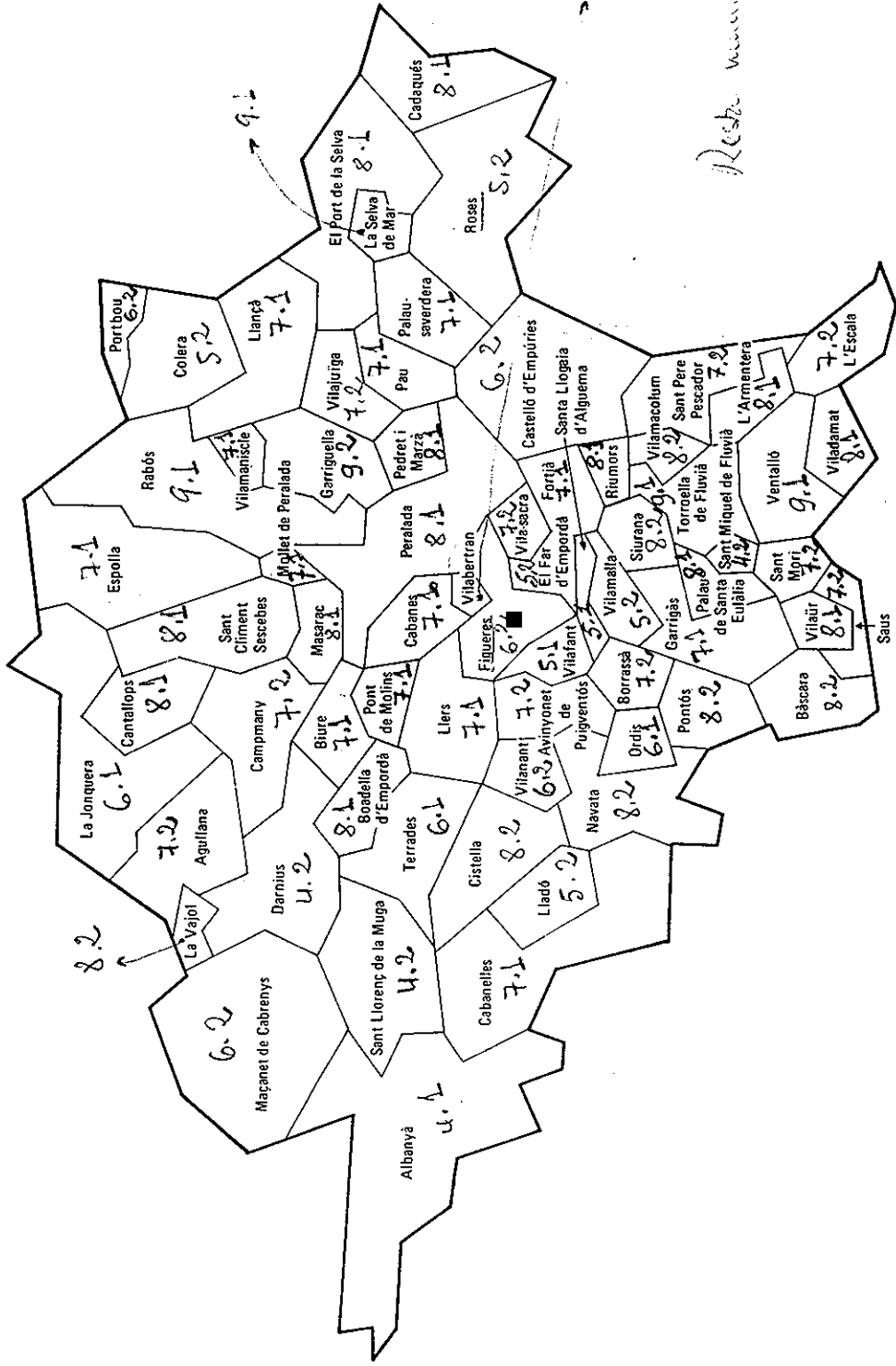
Resta municipis 7.1

Vallès Oriental

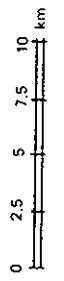

Alt Empordà

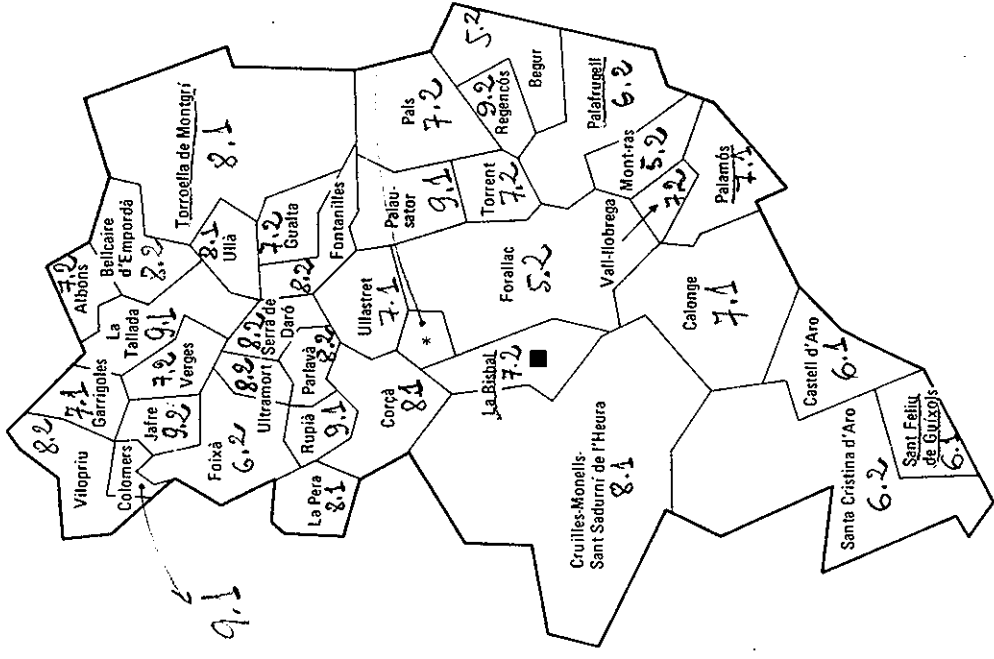

Reste municipis 7.1

8.2

Baix Empordà

Reste municipi pis 7.1

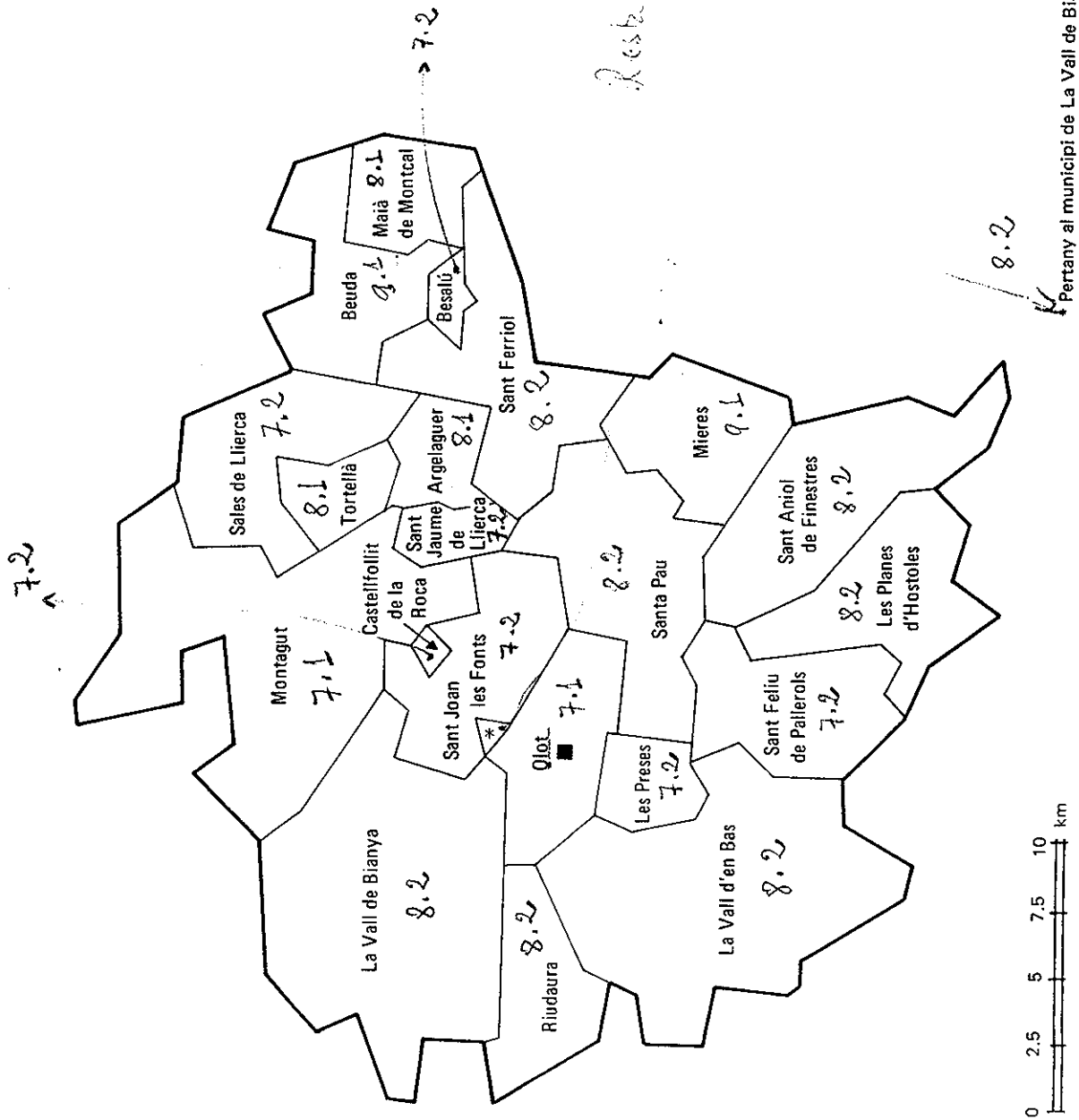
8.1

* Pertany al municipi de Cruïlles-Monells-Sant Sadurn de l'Heura

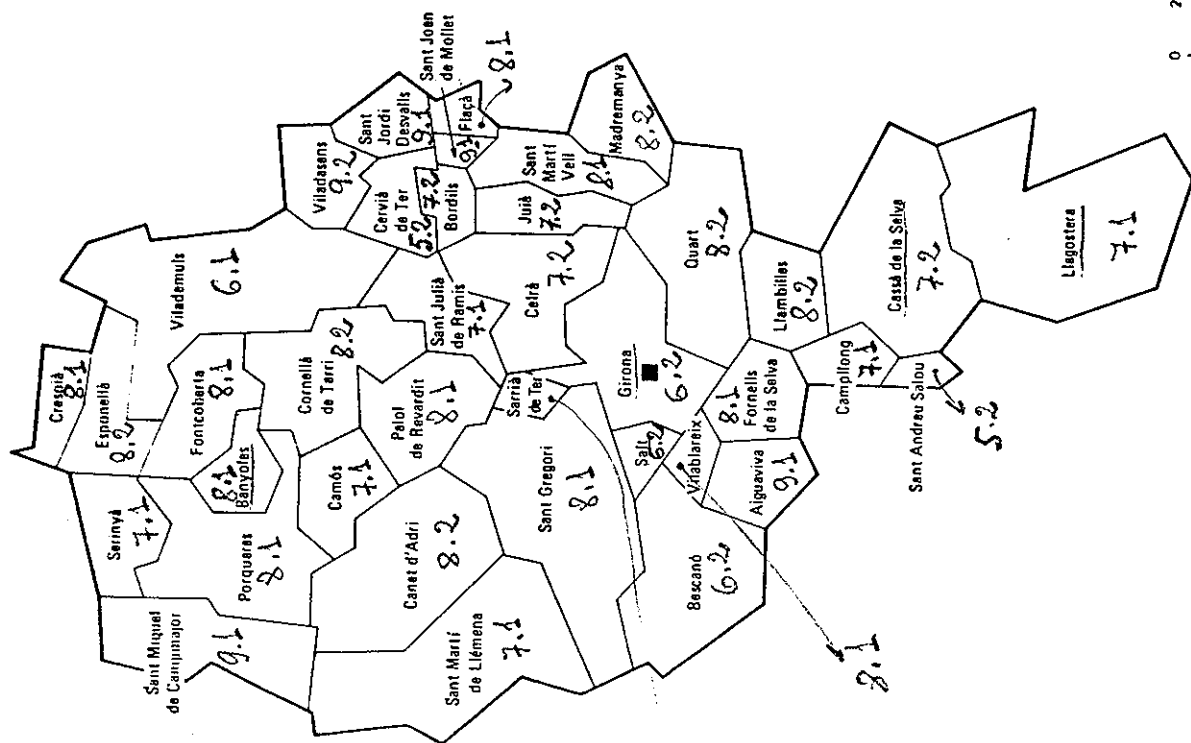
Esquematzació cartogràfica: MJ, Marina Vilagellu

Garrotxa

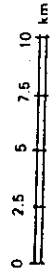

Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Marina Vilagelín

Gironès

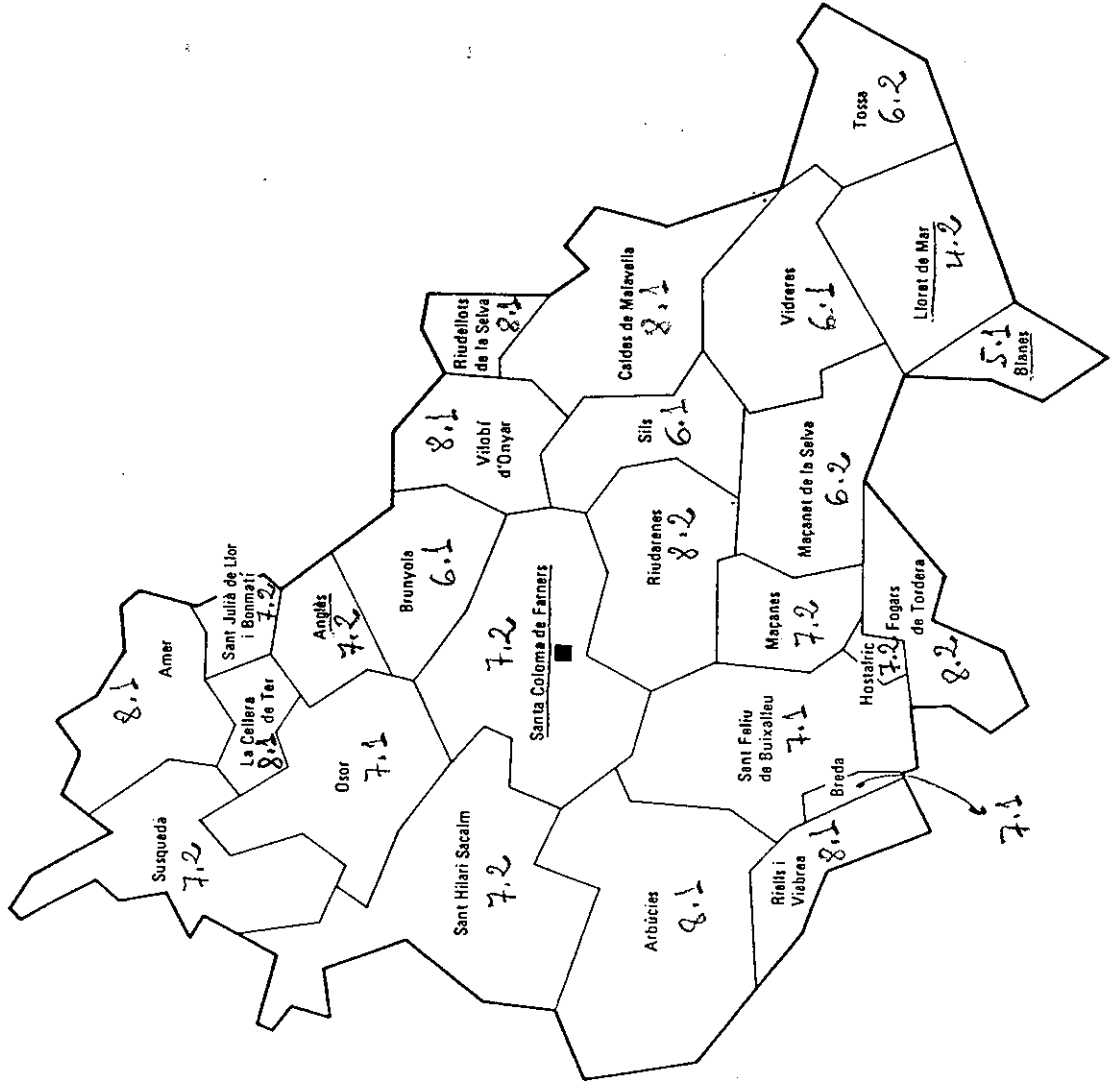

Reste municipis 7.2

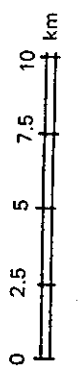
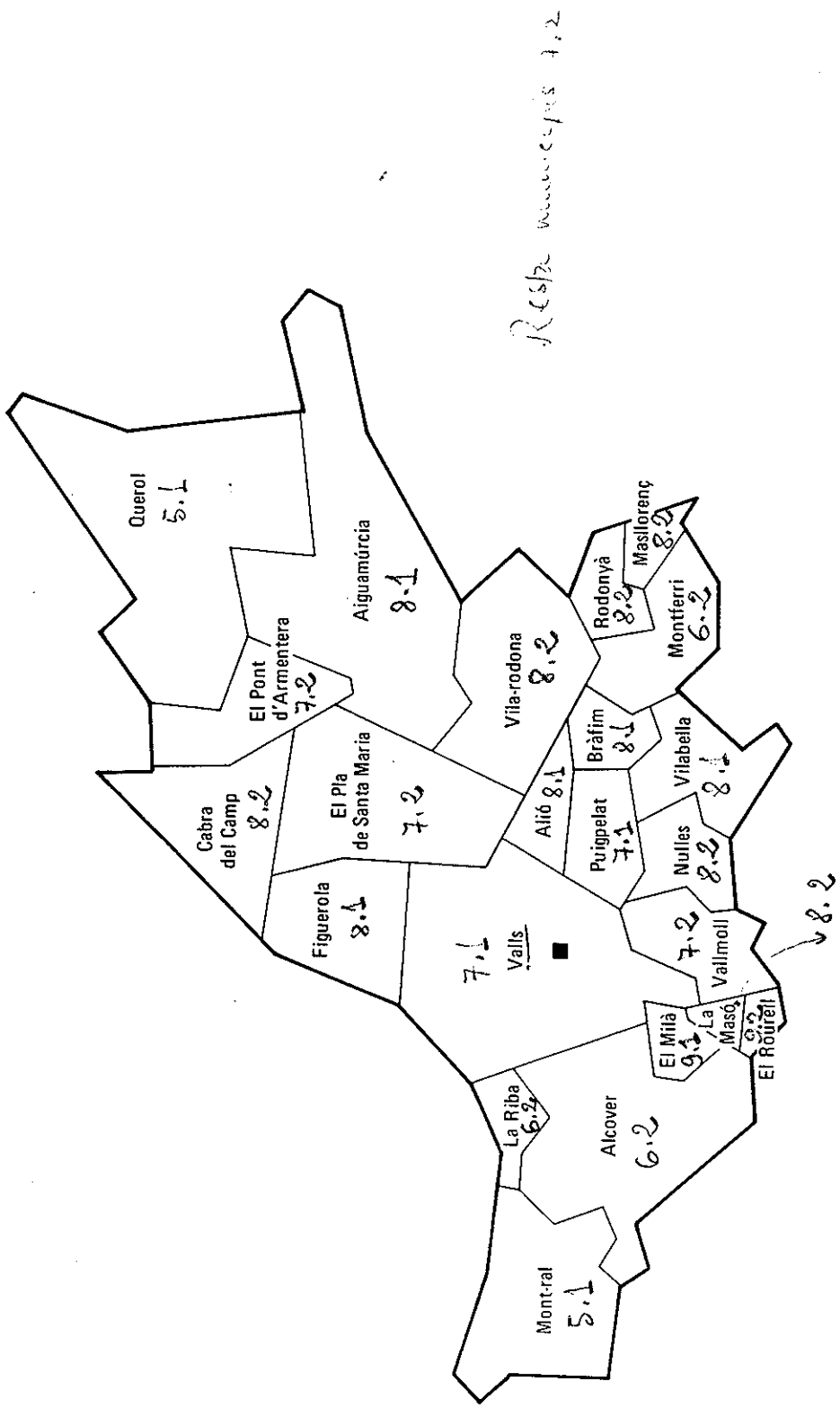
Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Marina Vilagelín

Selva

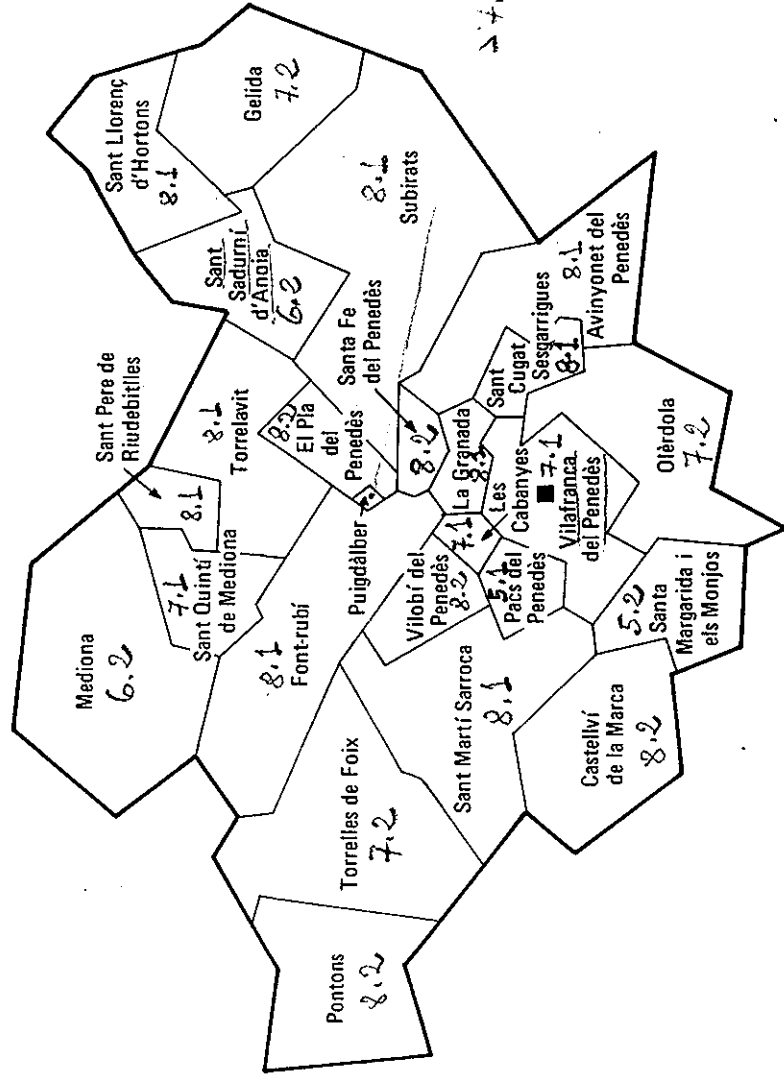
Reste municipis 7.2

Alt Camp

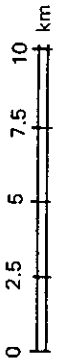
Esquemàtica cartogràfica: MMJ, Marina Vilageliu

Alt Penedès

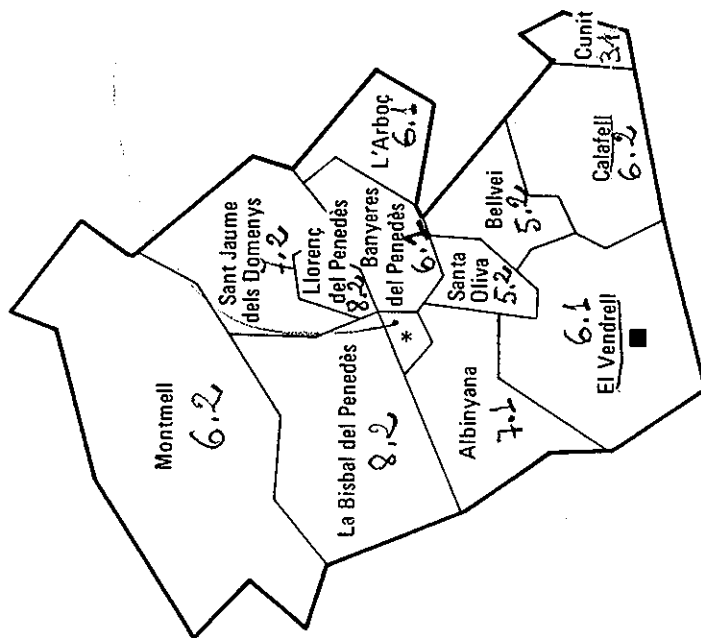

Esquemmatització cartogràfica: MMJ, Marina Vilageliu

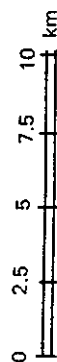
Reste municipis 12

Baix Penedès

Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Marina Vilagelíu

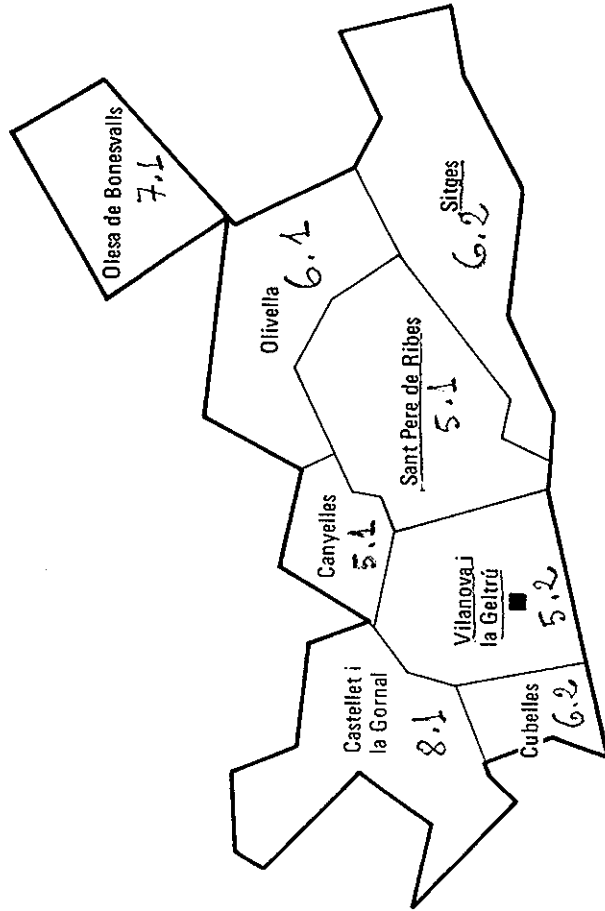

Reste municipi 6.2

15.2

* Pertany al municipi de Santa Oliva

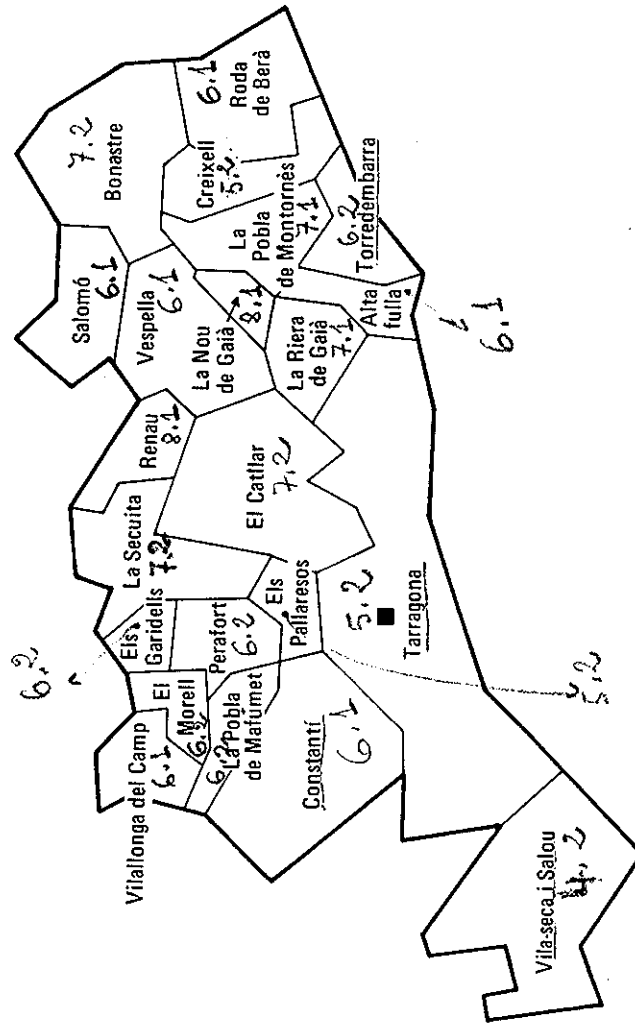
Garraf

Reste municipis p. 6.2

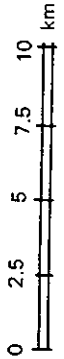

Tarragonès

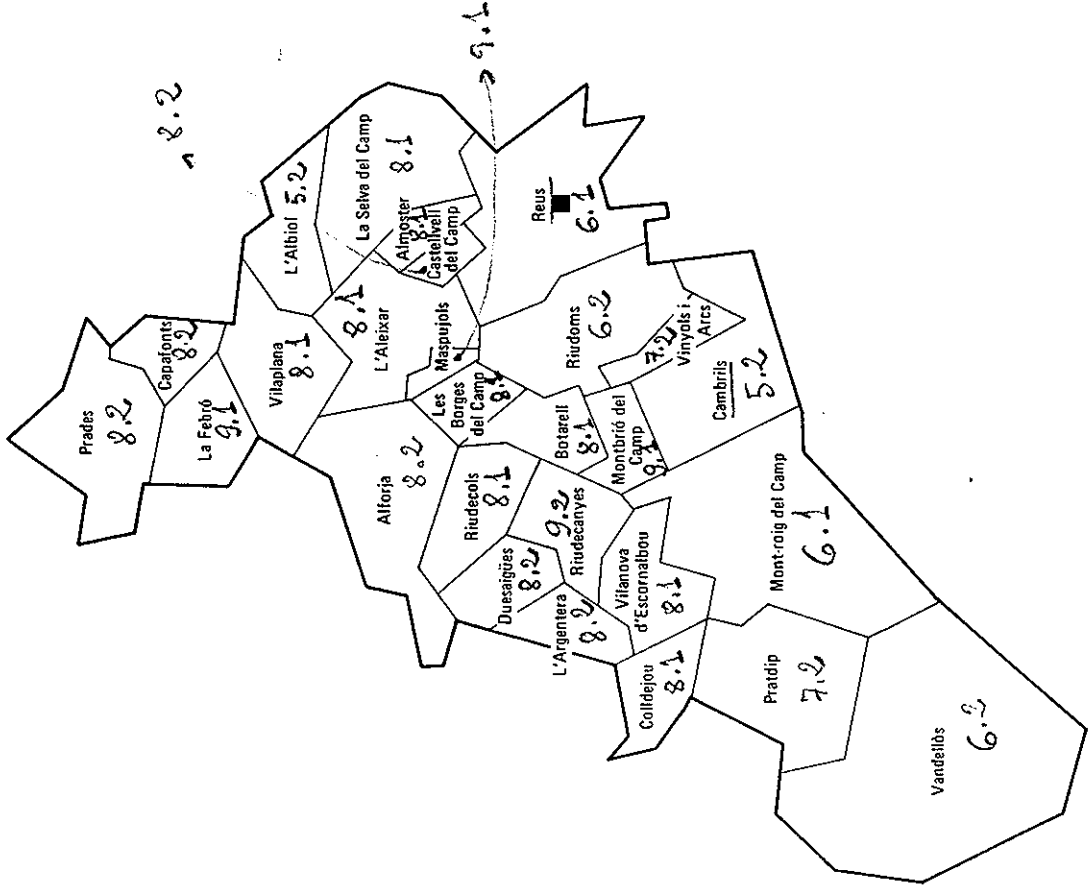

Resba municipis 6.2

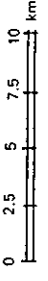
Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Marina Viagellu

Baix Camp

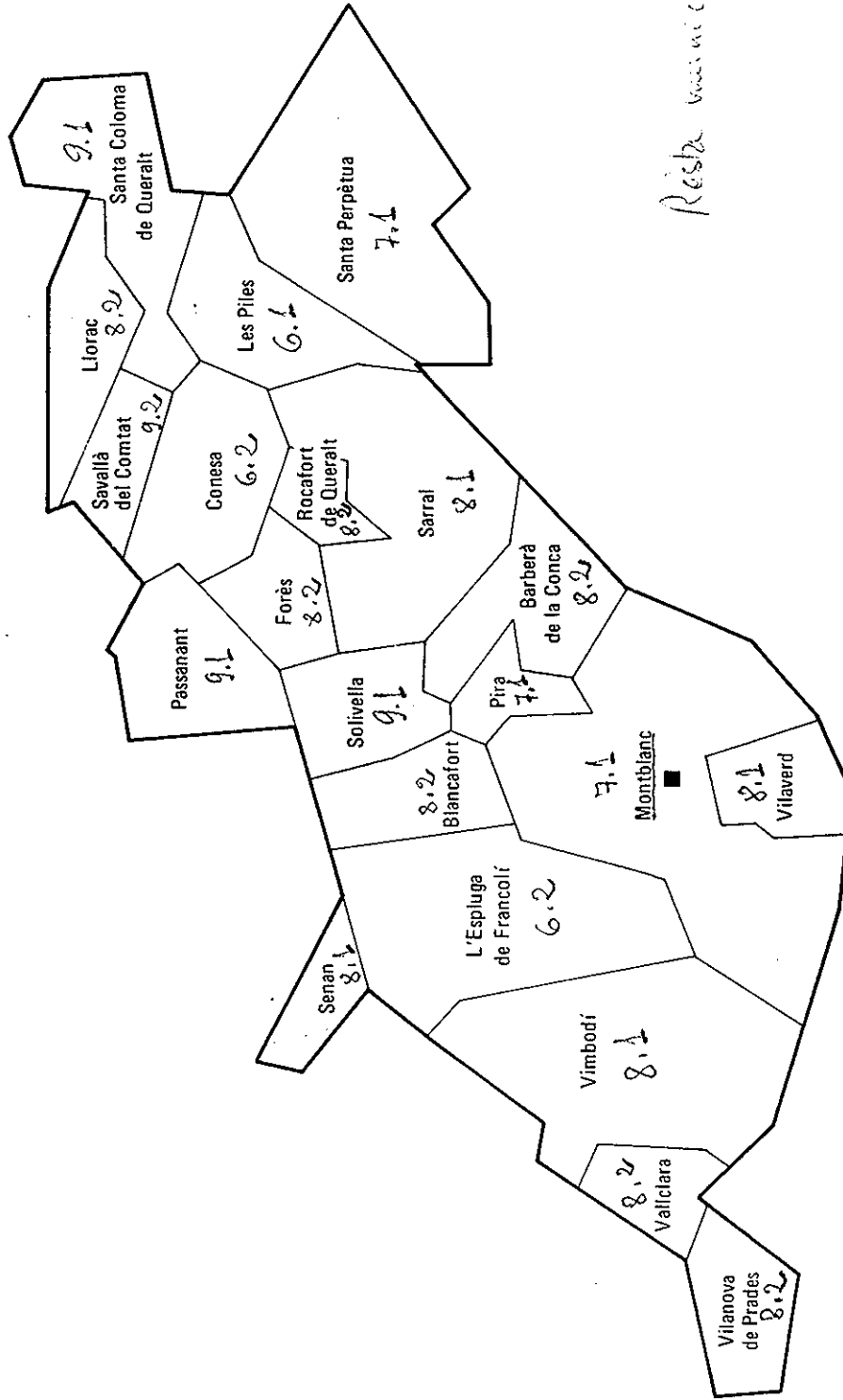

Rede municipal 7.2

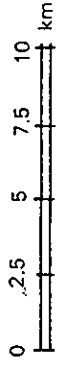

Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Marina Vilagellu

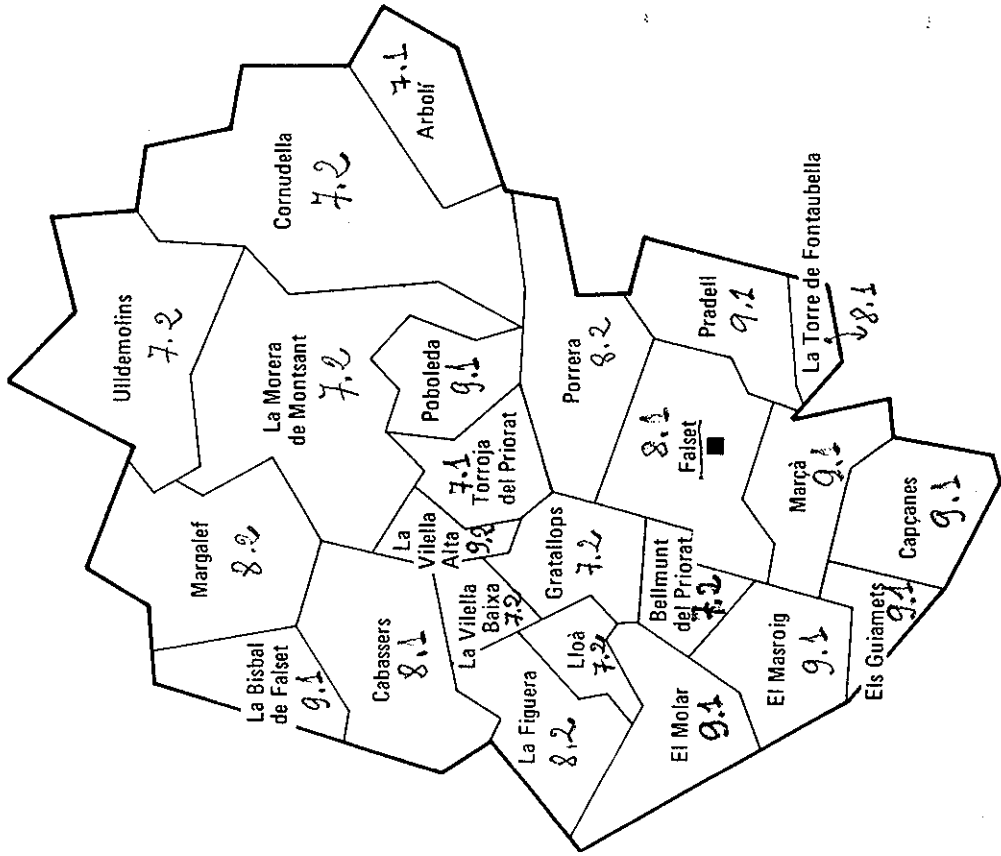
Conca de Barberà

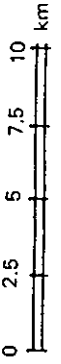
Resta municipis 8.1

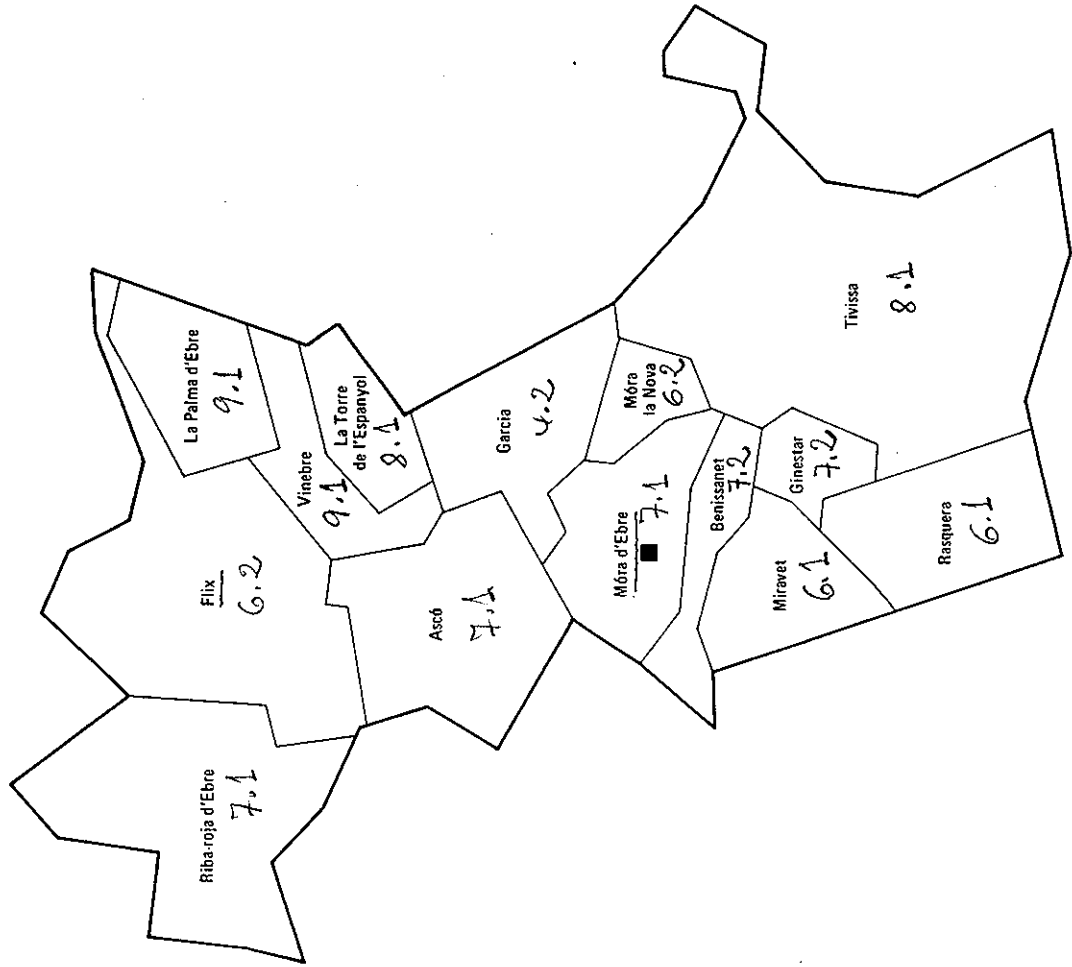
Priorat

Resta municipis 8.1

Ribera d'Ebre

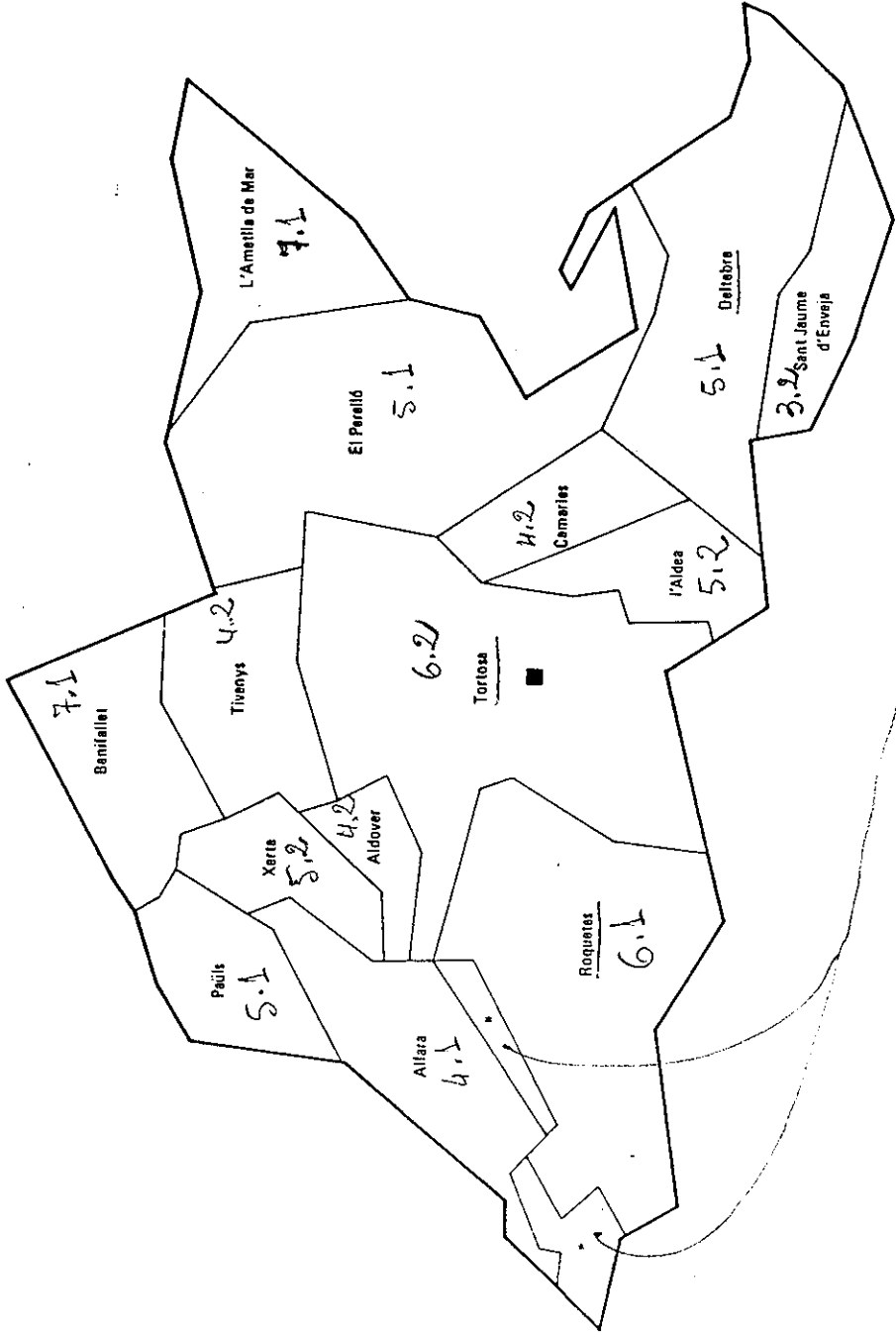

Reste municipis 7,1

Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Marina Vilageliu

Baix Ebre

Rede hidrogràfica S.1

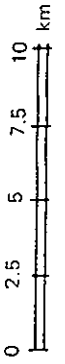
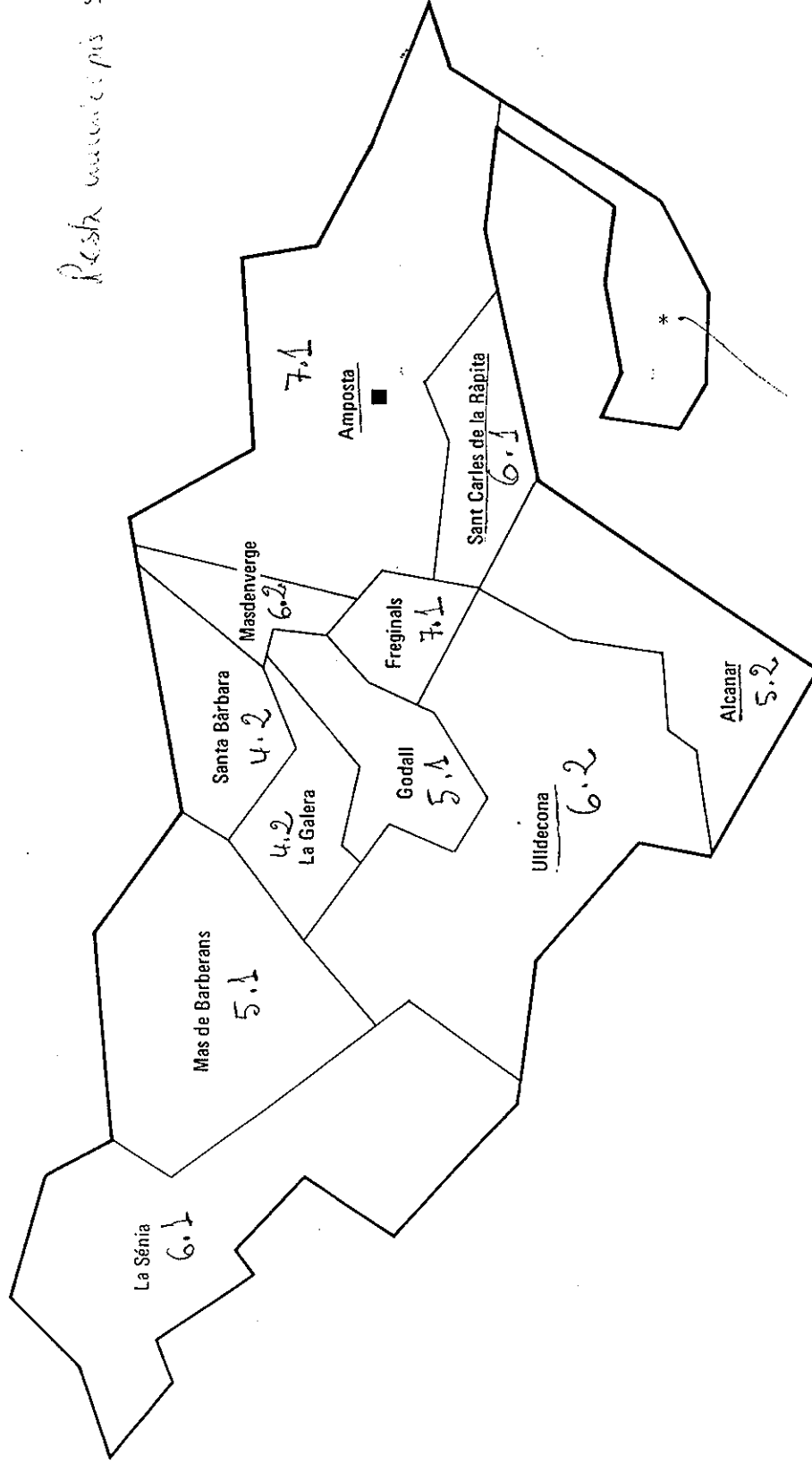

Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Marina Viagellu

6.2 * Pertanyen al municipi de Tortosa

Montsià

Reste municipis 5, 2

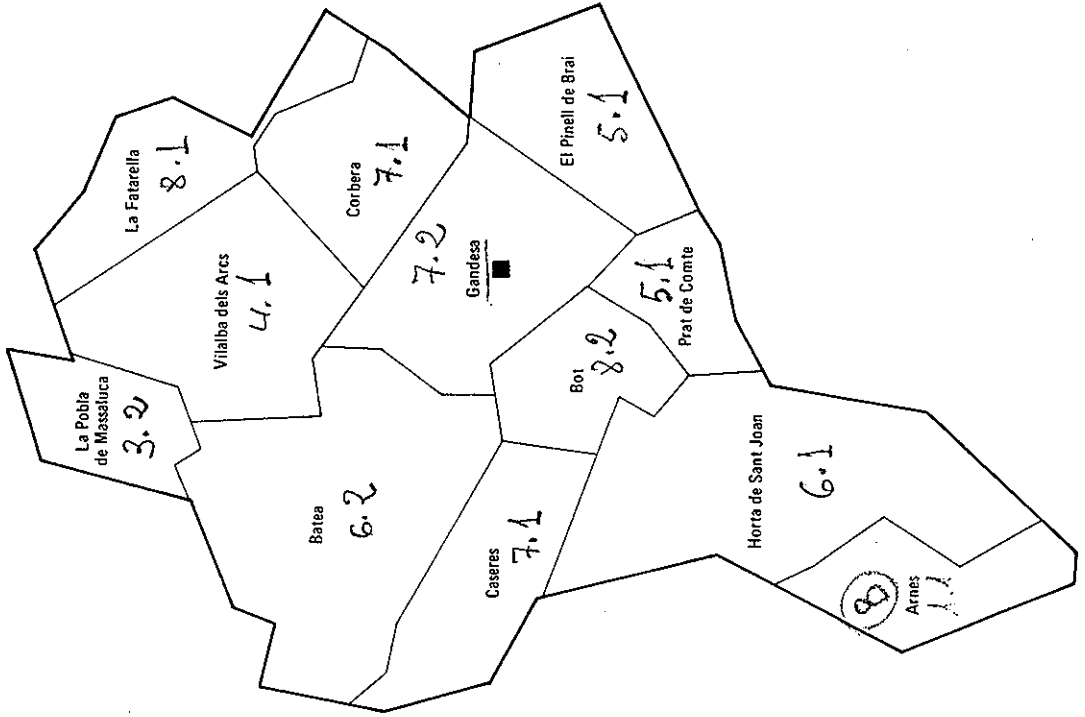
Esquemàtic cartogràfic: M.M.J. Marina Vilageliu

* Pertany al municipi de Sant Carles de la Ràpita

L

B

Terra Alta

Reste municipis 6.1

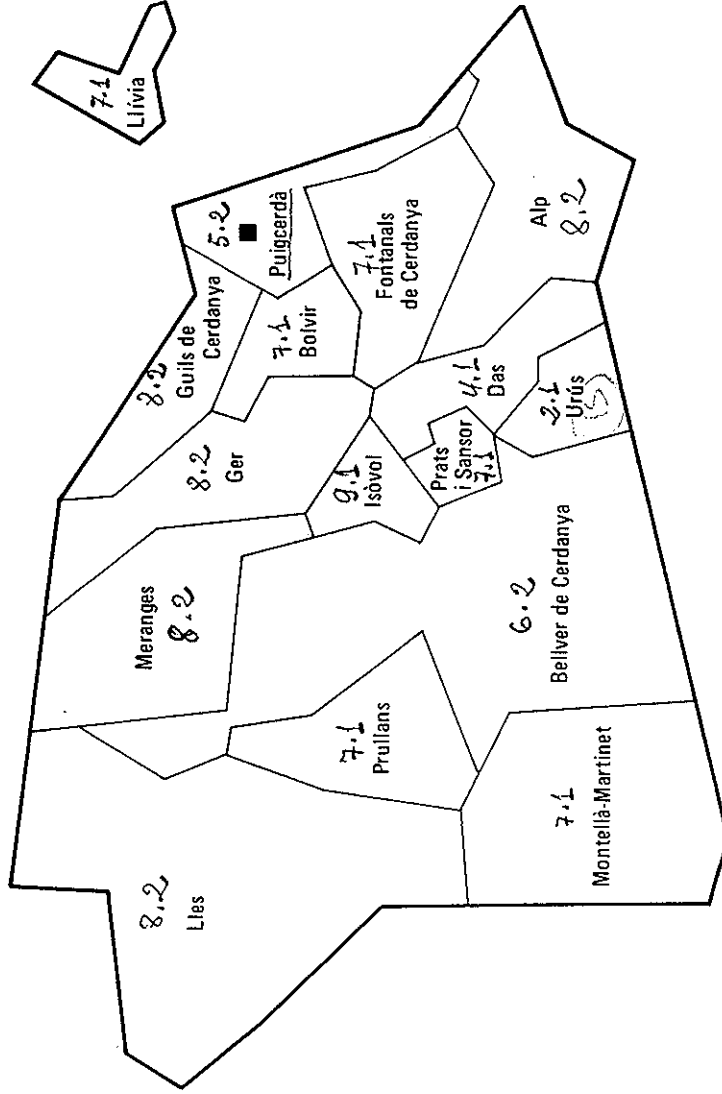

Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Marina Vilagelhu

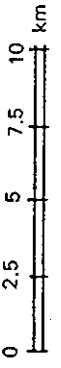
B

Cerdanya

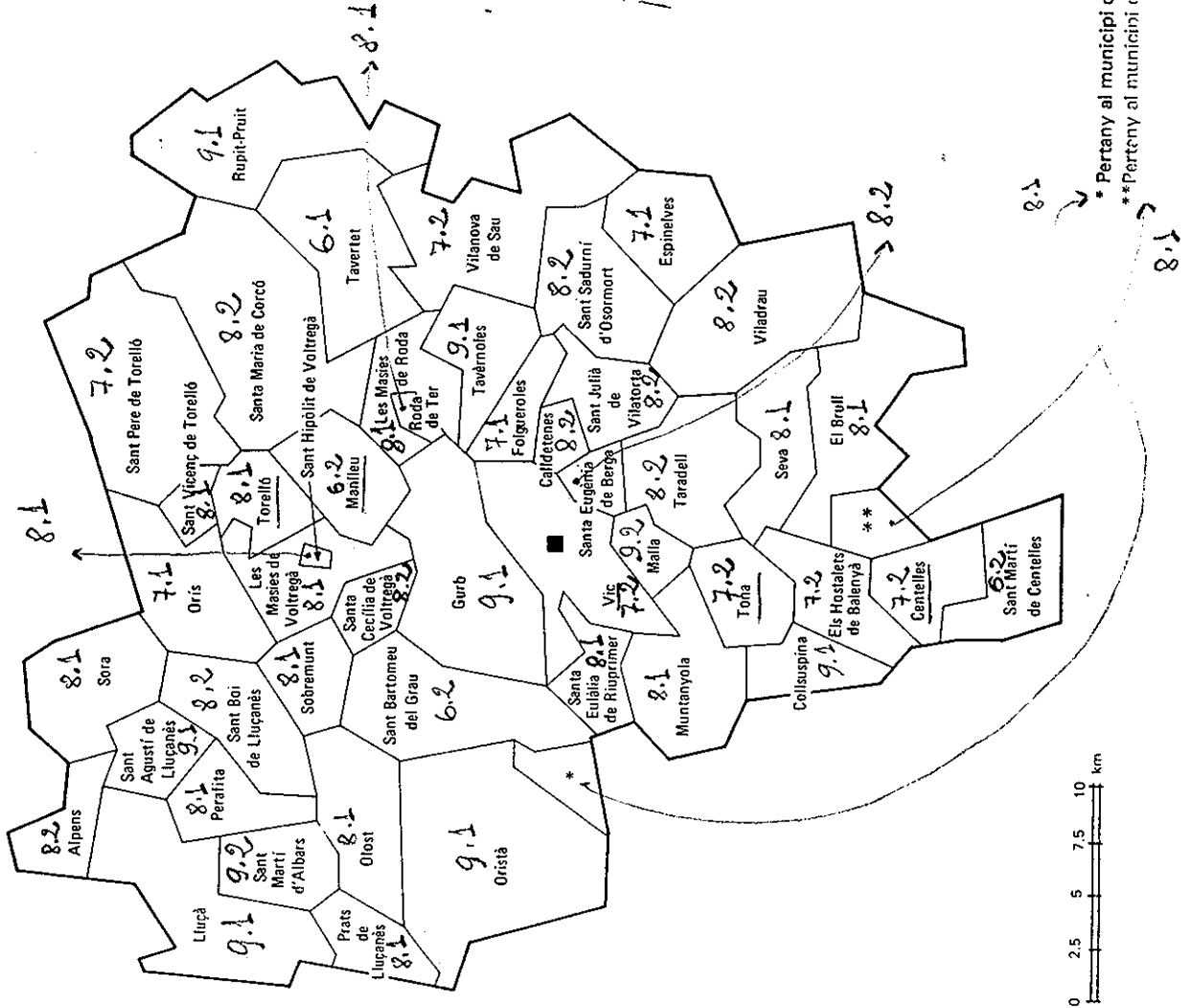
Reste municipis 71

Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Marina Vilageliu

Osona

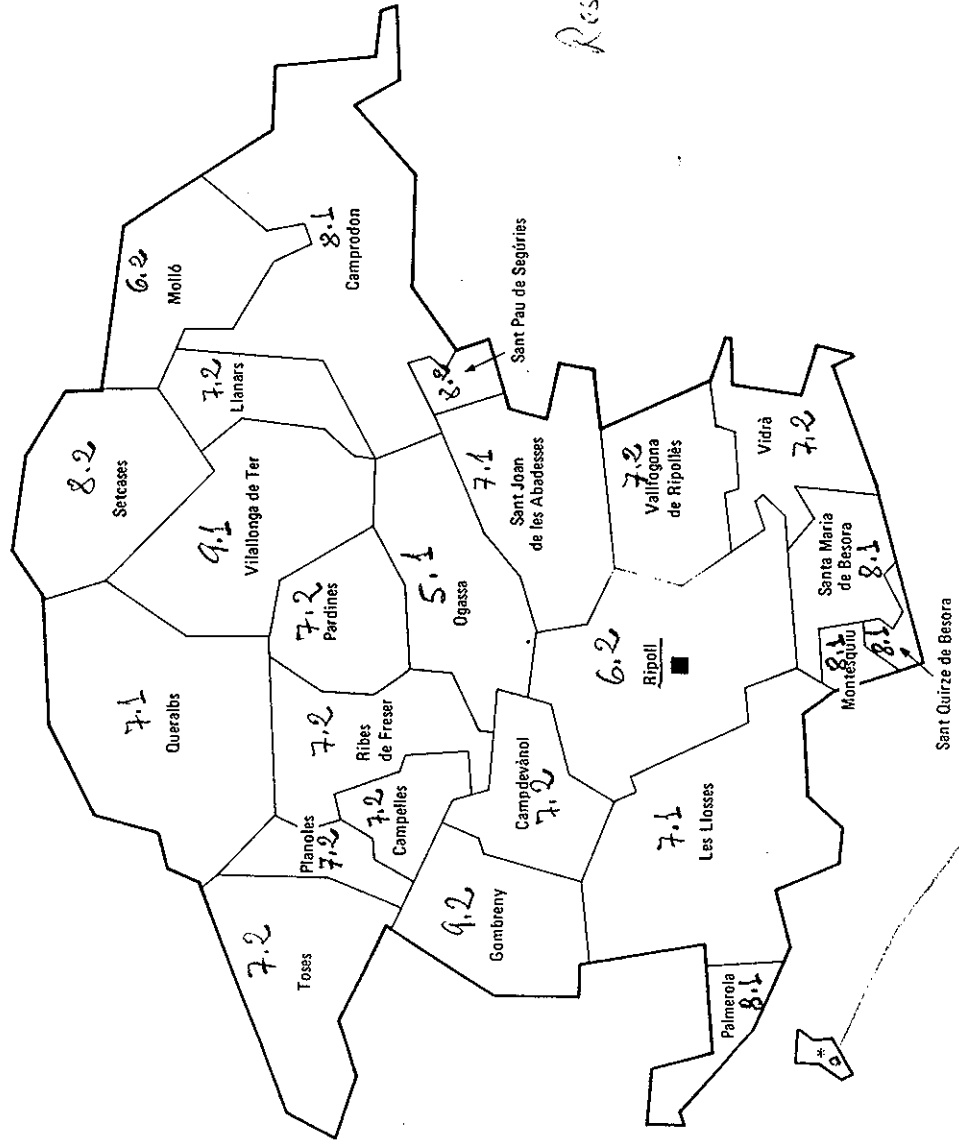

Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Marina Vilageliu

Resda municipal 8.1

* Pertany al municipi de Muntanyola
 ** Pertany al municipi de Seva

Ripollès

Reste de la comarca: p. 172

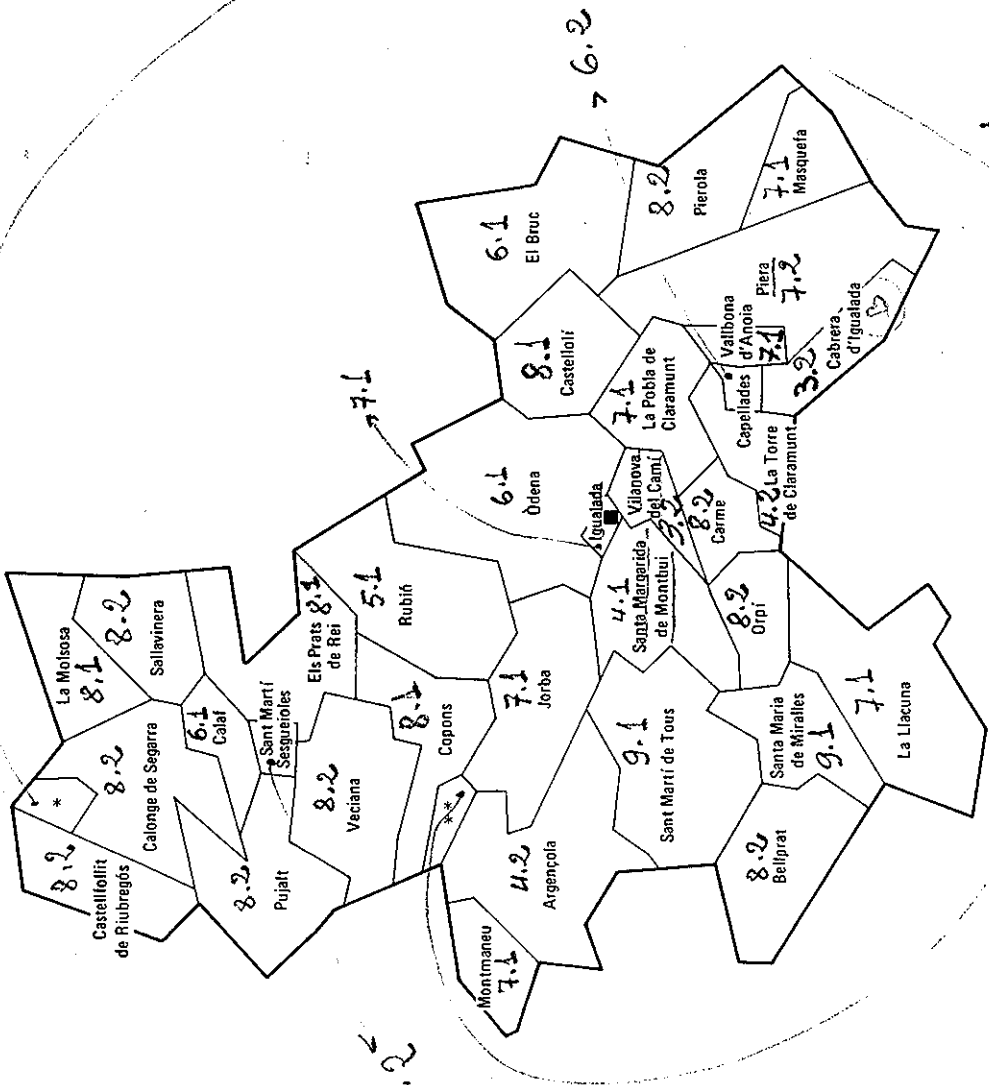

8.1 * Pertany al municipi de Palmerola

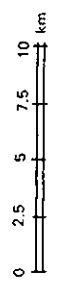
12

Anoia

Reste municipis pis
6.2

Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Marina Vilagellu

* Pertany al municipi de La Moixosa
 ** Pertany al municipi de Veciana

8.2

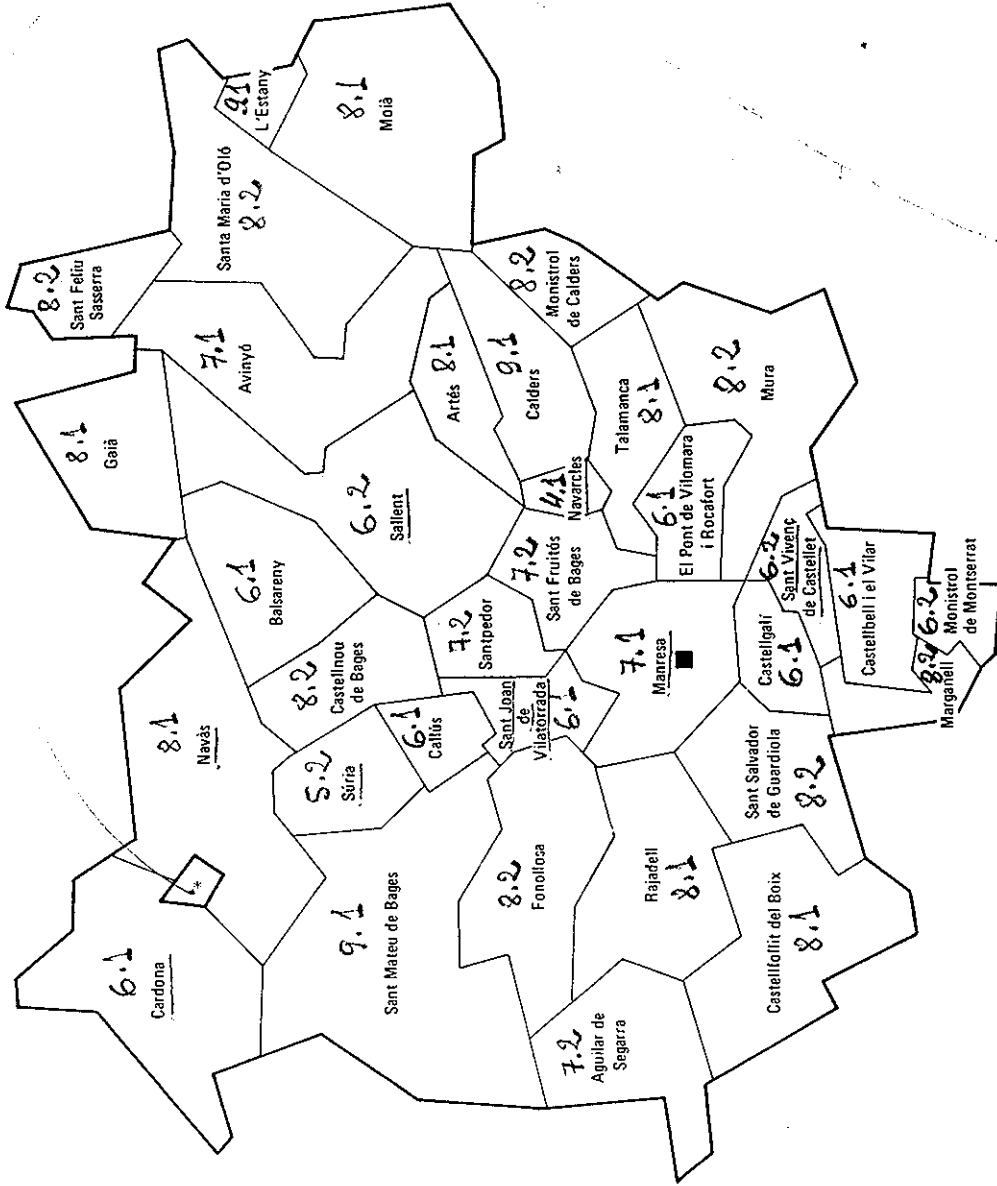
8.2

6.2

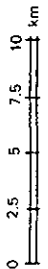
6.2

Bages

Reste municipis 7.2

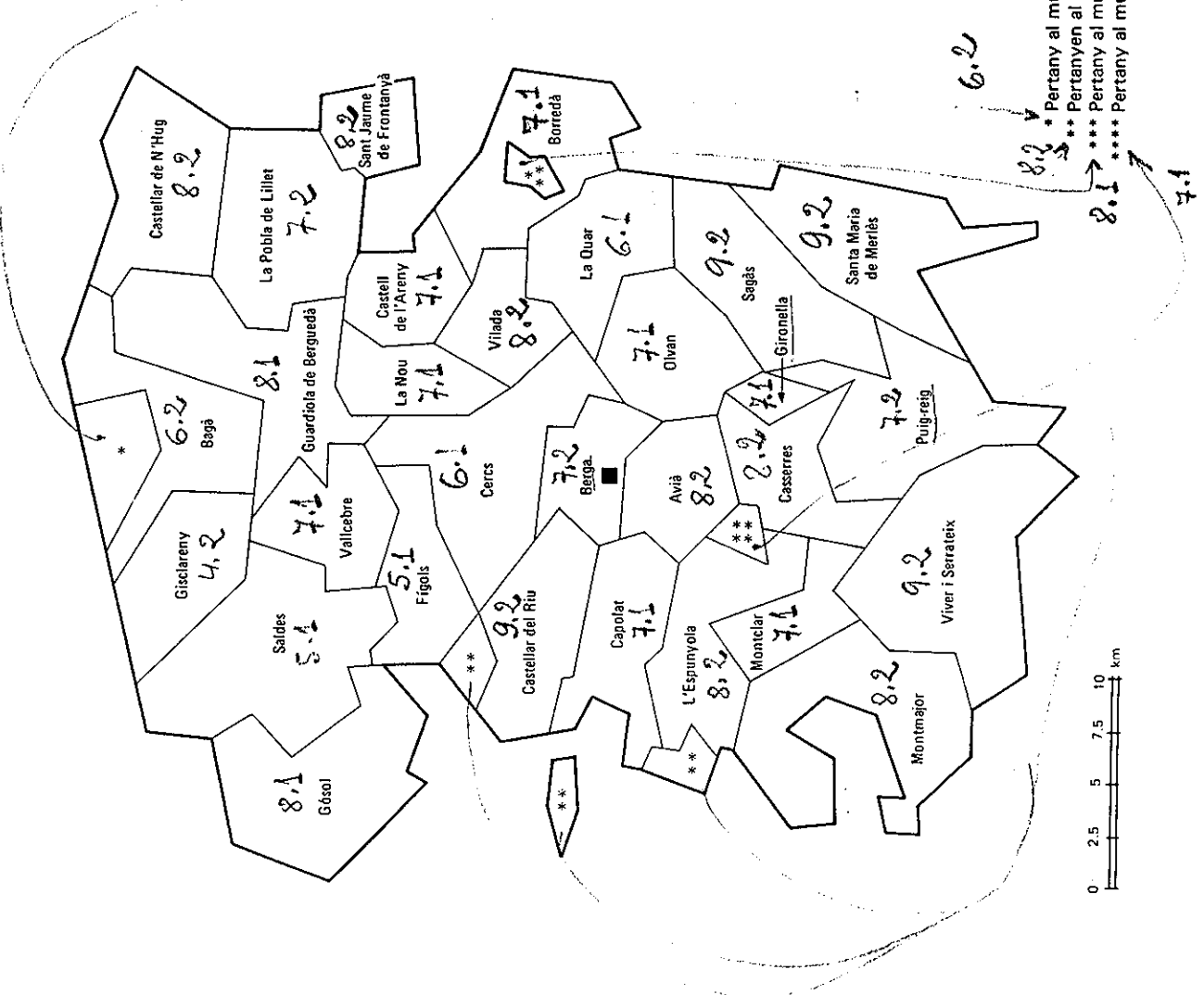

Esquemmatització cartogràfica: MMJ, Marina Vilageliu

*Pertany al municipi de Pinós (Solsonès)

Berguedà

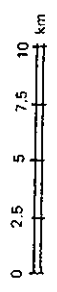
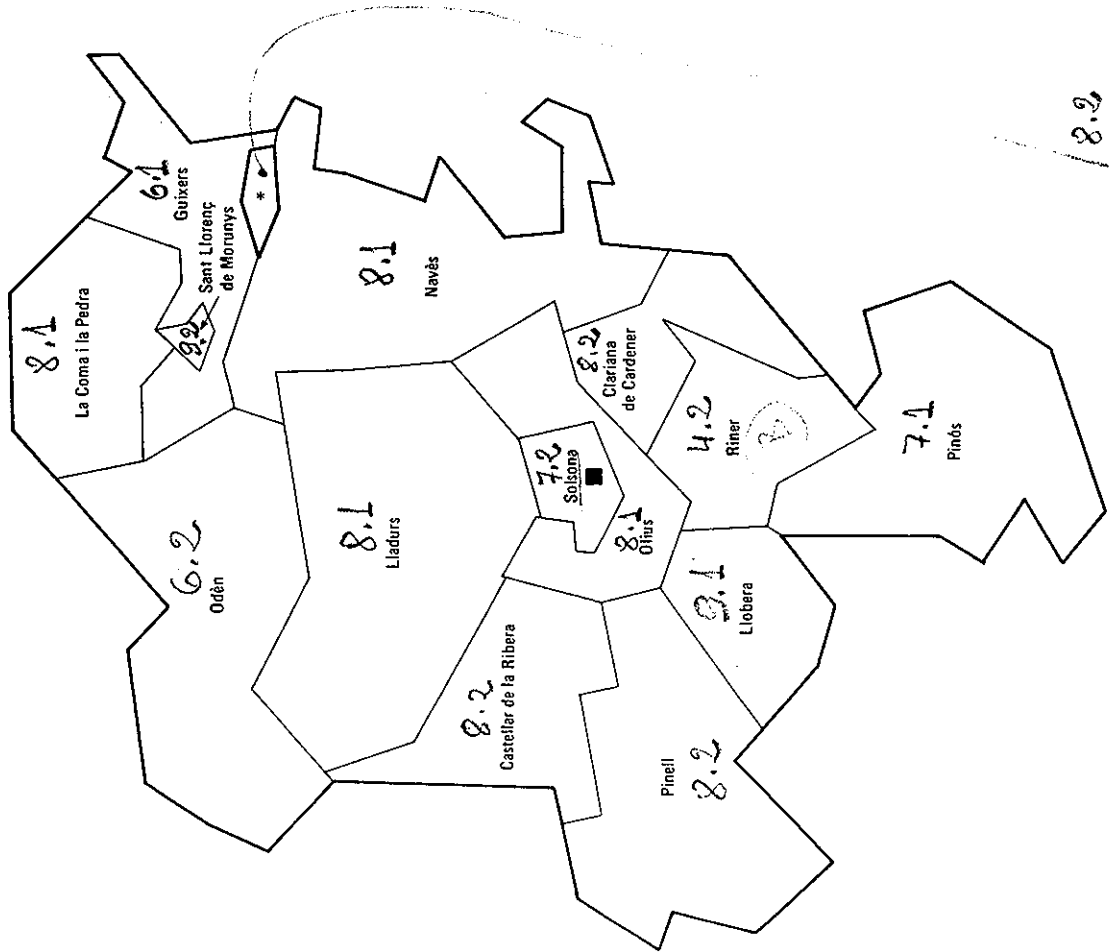

Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Marina Vilagellu

(B)

Solsonès

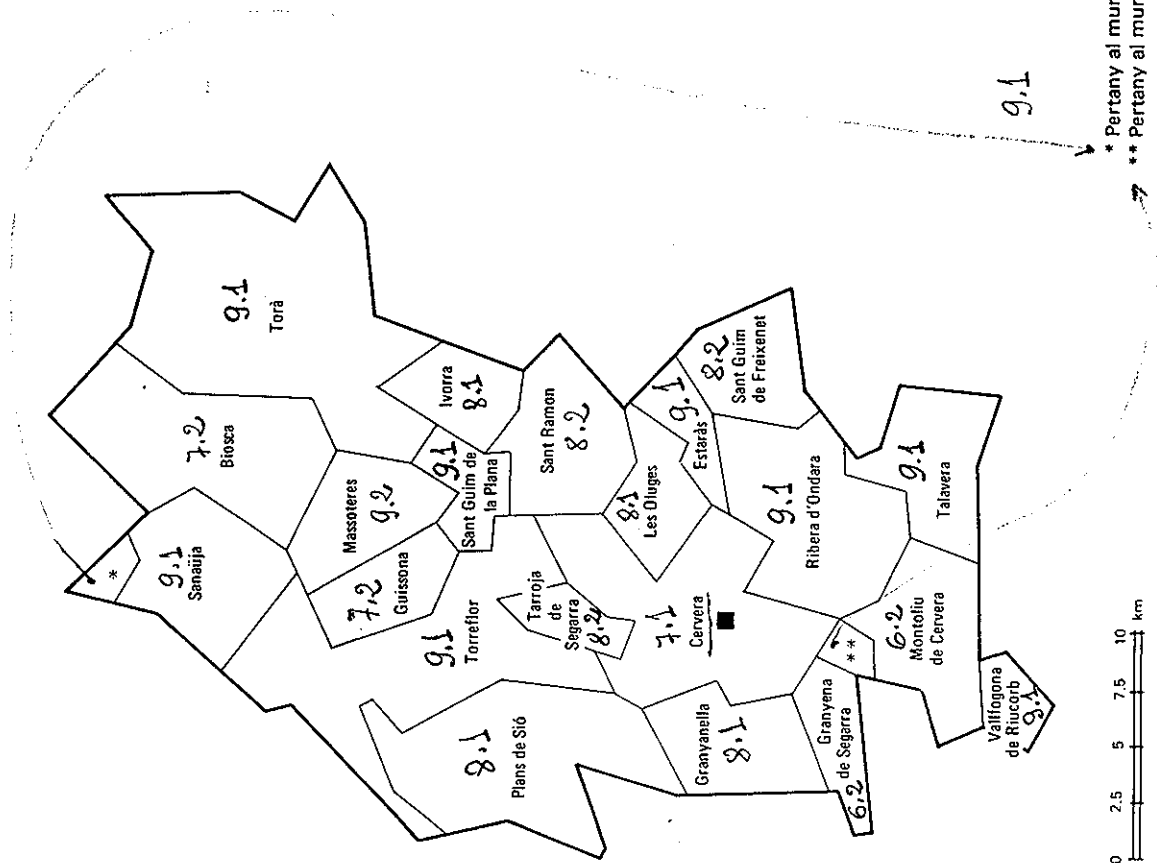
Reste municipal

*Pertany al municipi de Montmajor (Berguedà)

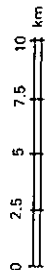
Esquematzació cartogràfica: MMJ, Marina Vilagellu

Segarra

Reste municipis 8.1

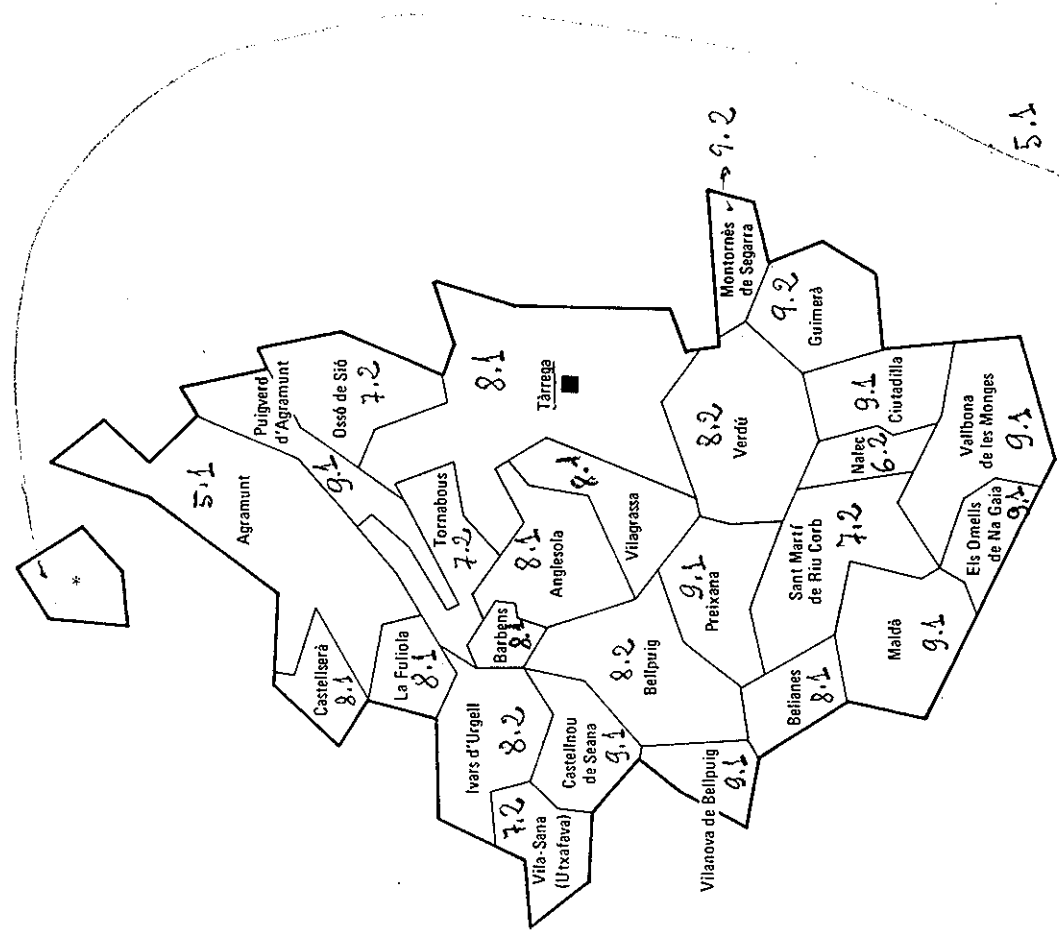
* Pertany al municipi de Torreflor
 ** Pertany al municipi de Ribera d'Ondara

Esquematzació cartogràfica: MMJ, Marina Vilagellu

Urgell

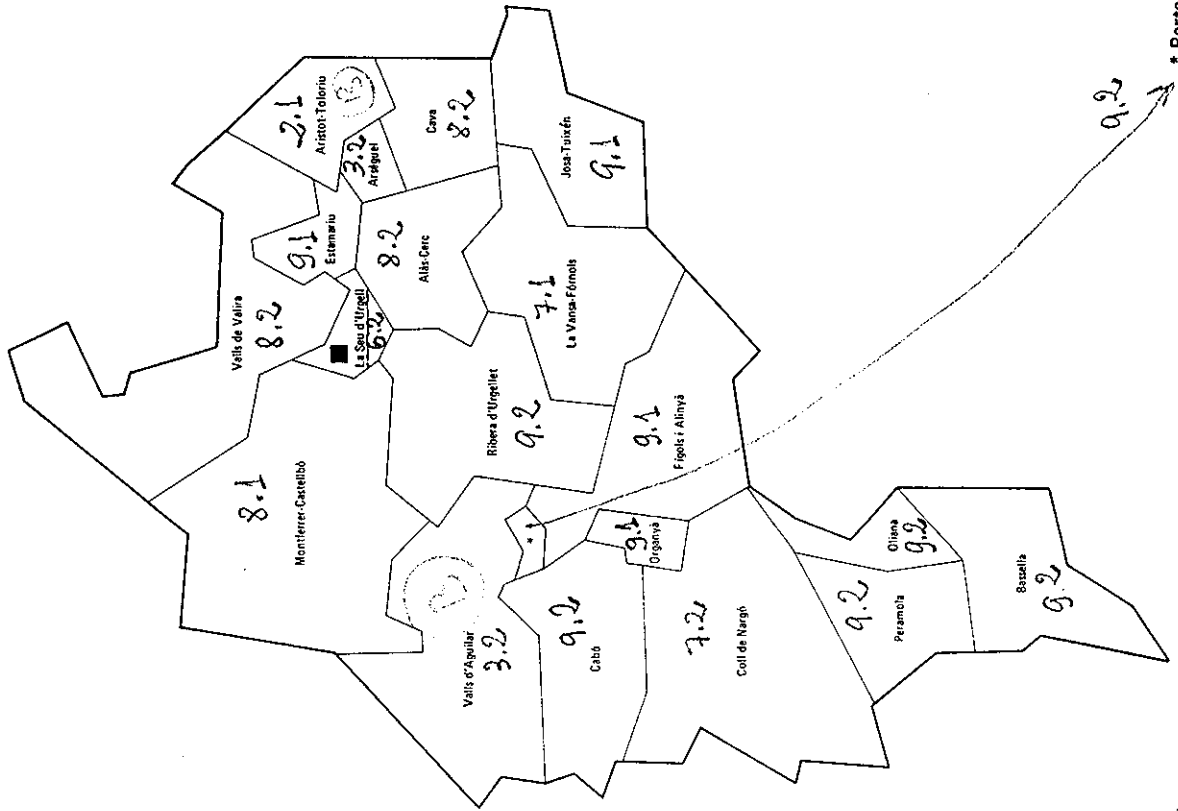
Reste municipis pels 2m

Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Marina Vilageliu

* Pertany al municipi d'Agramunt

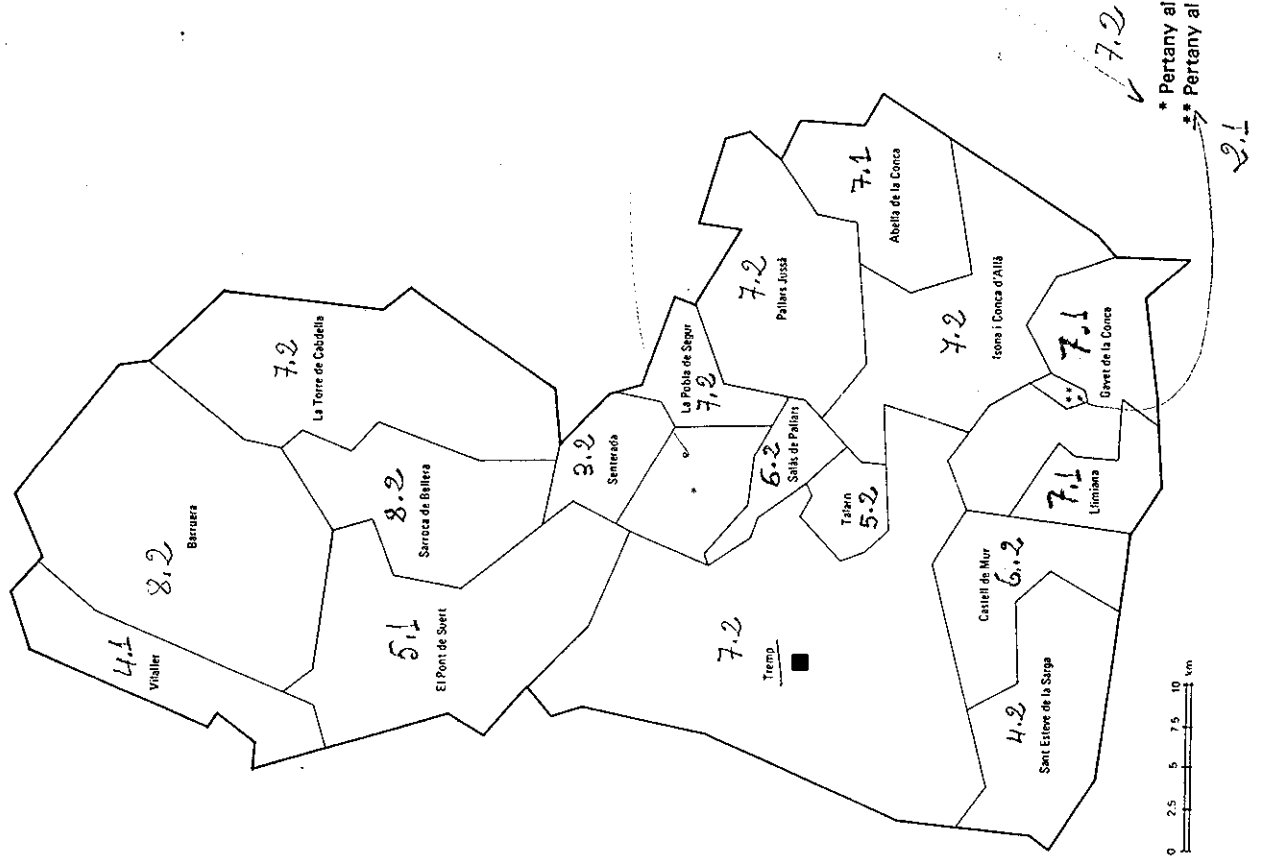
Alt Urgell

Esquematzació cartogràfica: MMJ, Marina Vilagellu

* Pertany al municipi de Ribera d'Urgellet

Pallars Jussà

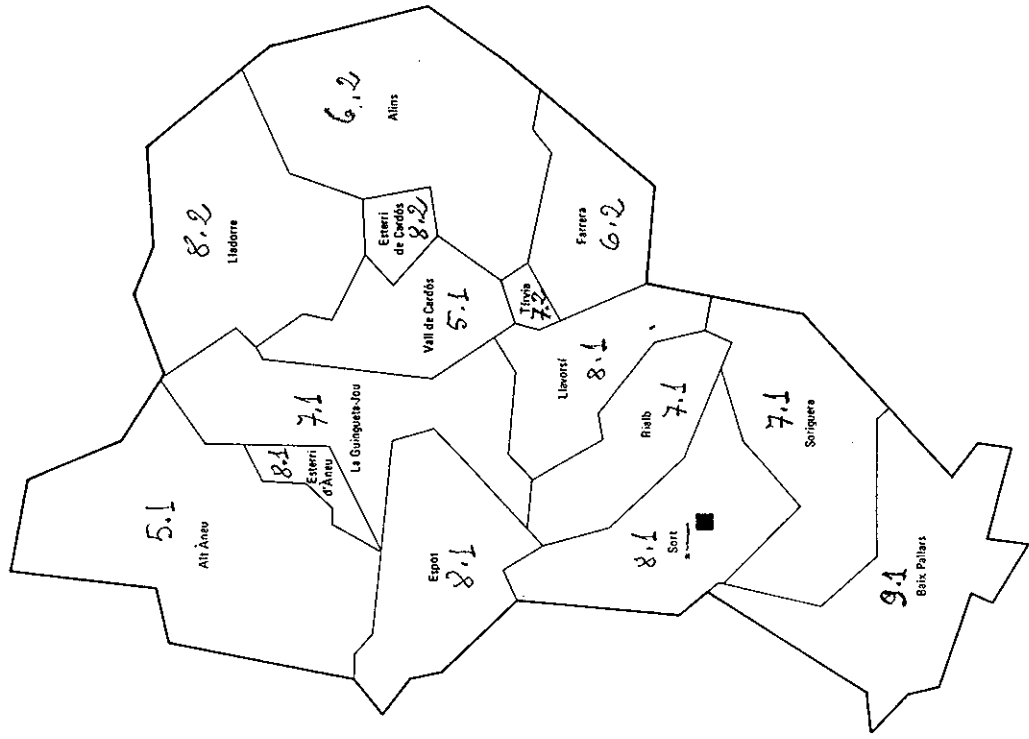

Reste municipi 6.2

* Pertany al municipi de Pallars Jussà
 ** Pertany al municipi de Llimiana

2.1

Pallars Sobirà

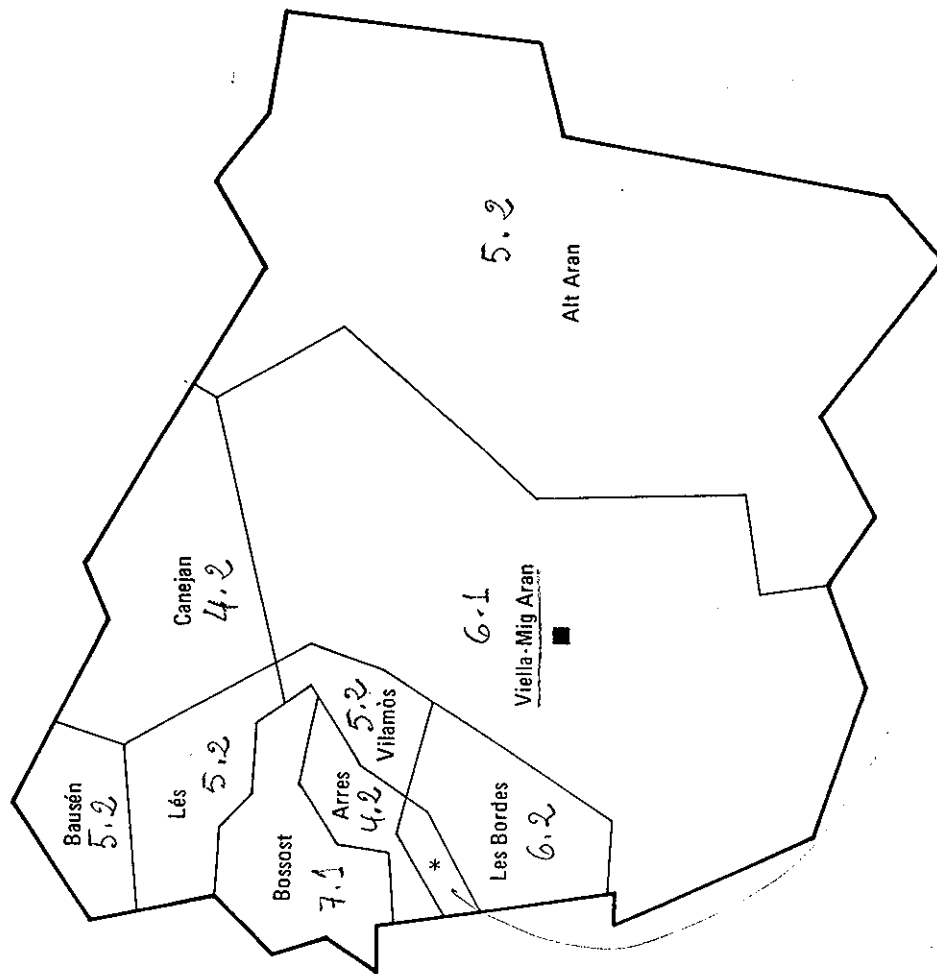

Resta municipal: p. 7.1

Esquematzació cartogràfica: MMJ, Marina Vilageliu

Vall d'Aran

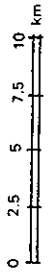
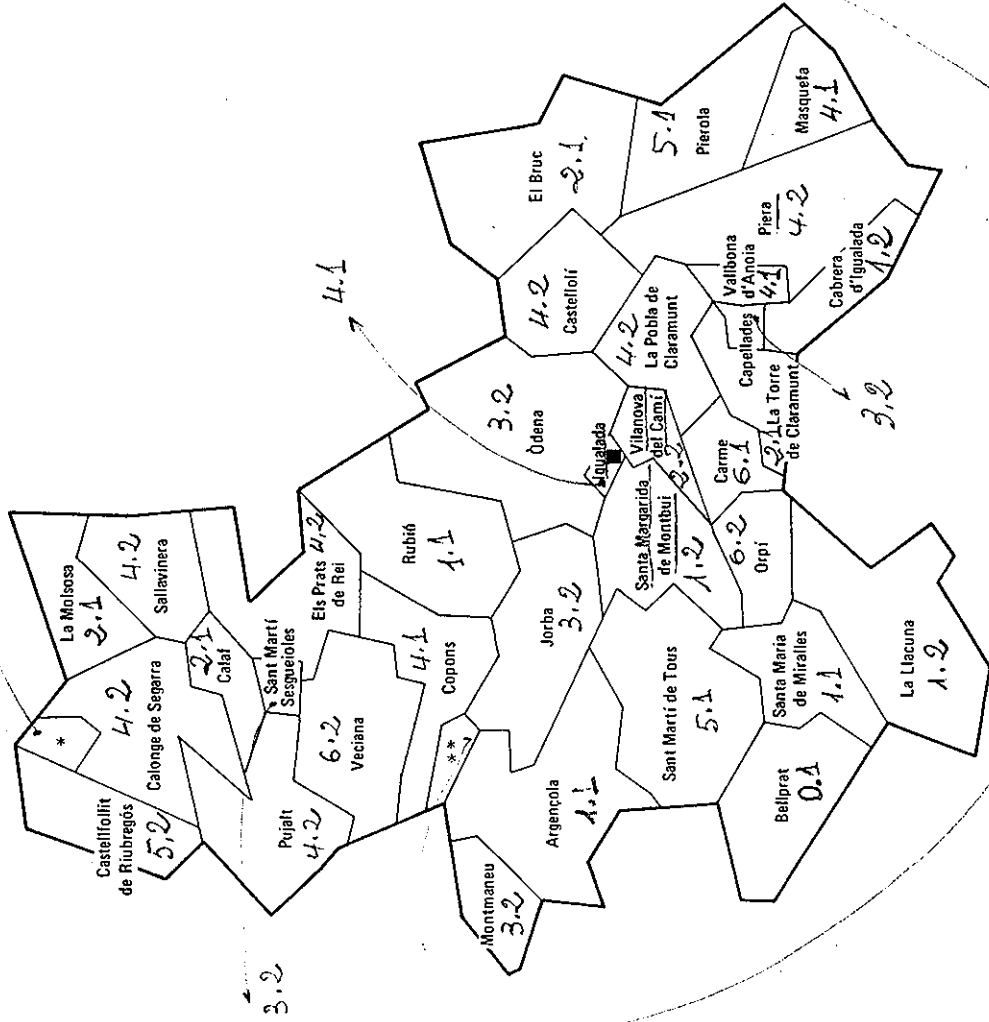

Reste municipis 5.2

5.2 → * Pertany al municipi de Vilamòs

Anoia

Esquematzació cartogràfica: MMJ, Marina Vilagellu

2.1

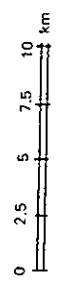
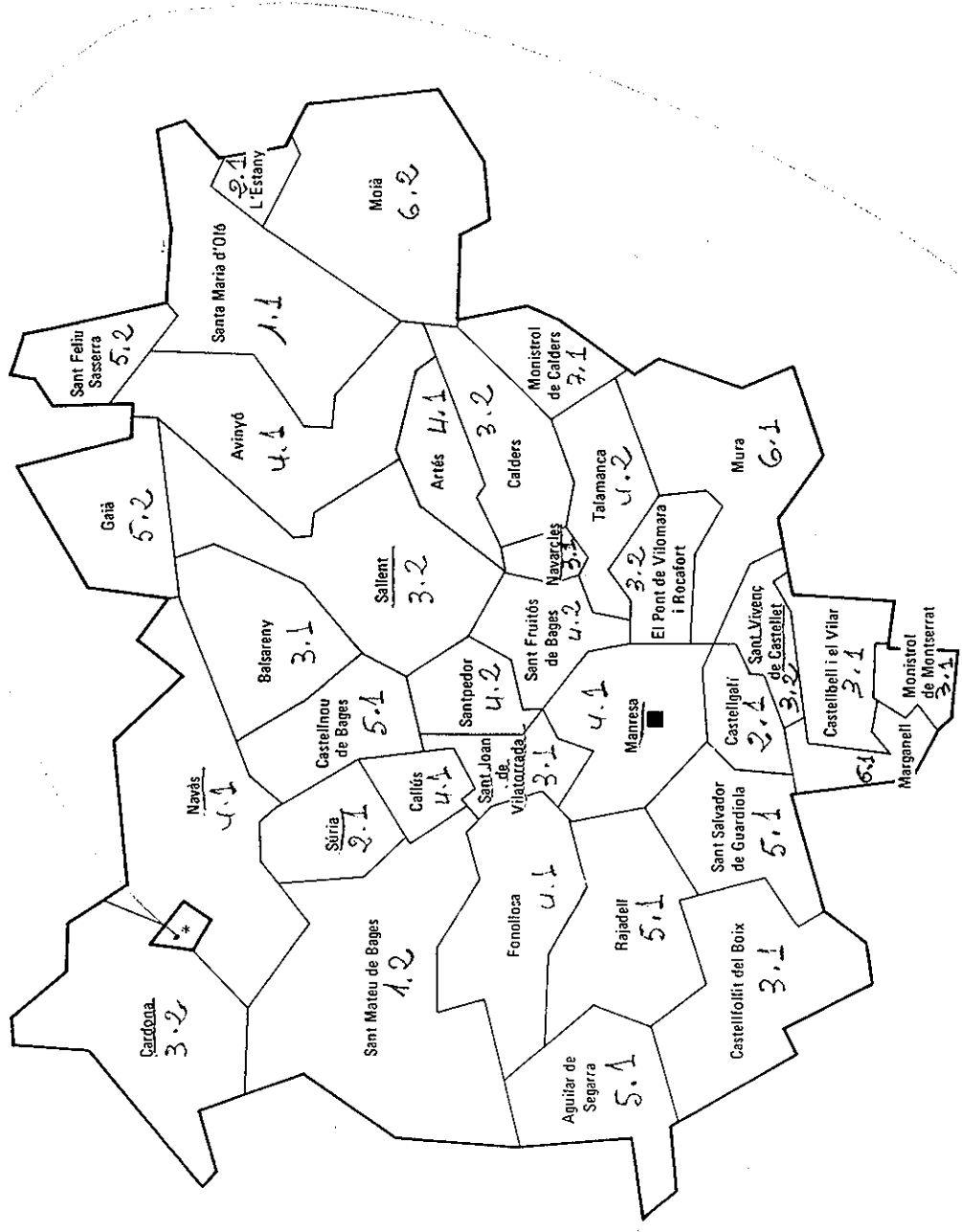
* Pertany al municipi de La Moixosa
** Pertany al municipi de Veciana

6.2

Rev 3.2

Bages

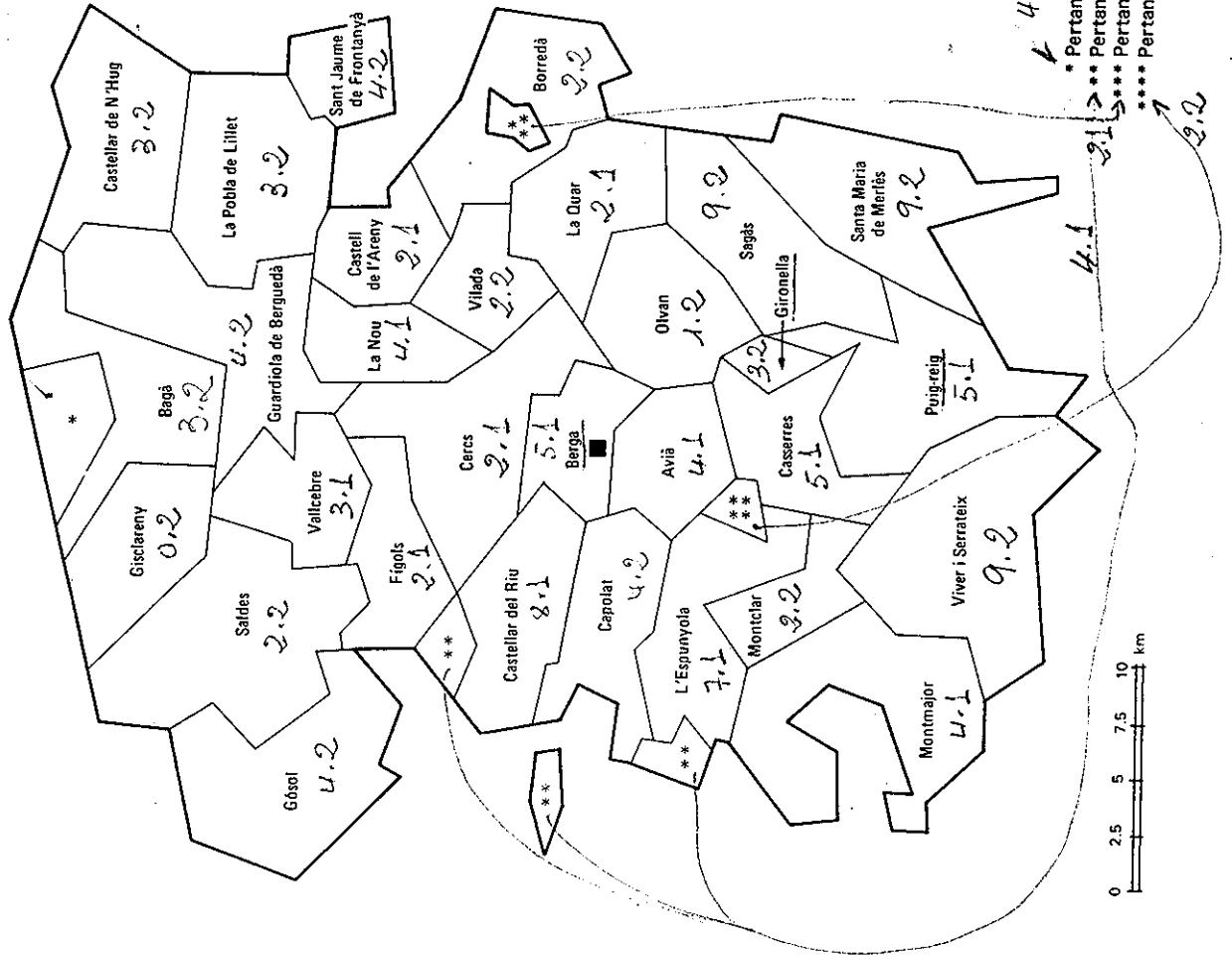
R. de 4,1

Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Marina Vilagelhu

*Pertany al municipi de Pinós (Solsonès)

Berguedà

Esquemmatització cartogràfica: MMJ, Marina Vilagellu

- * Pertany al municipi de Guardiola de Berguedà
- ** Pertanyen al municipi de Montmajor
- *** Pertanyen al municipi de Palmerola (Ripollès)
- **** Pertanyen al municipi de Montclar

4.1

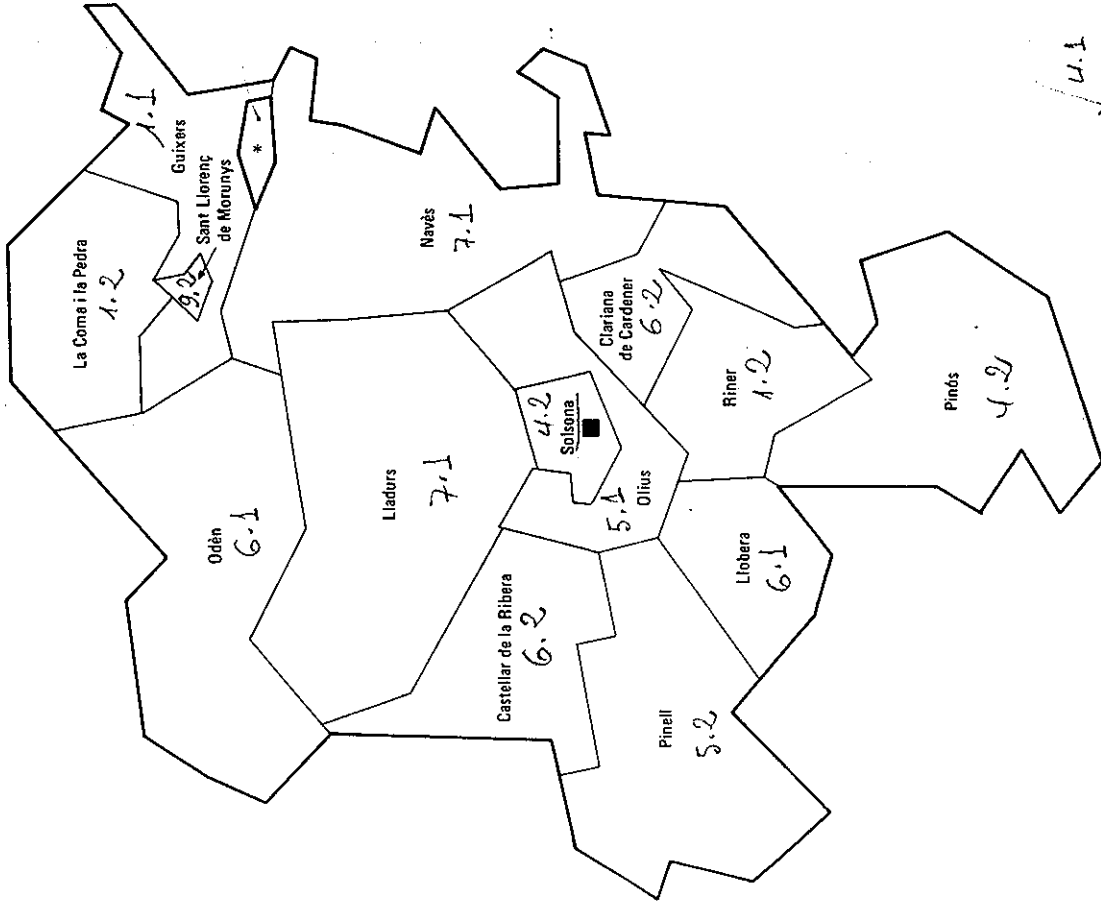
4.2

2.2

4.1

0 2.5 5 7.5 10 km

Solsonès

R. 6.1

Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Marina Vilagel·lu

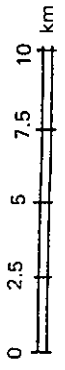
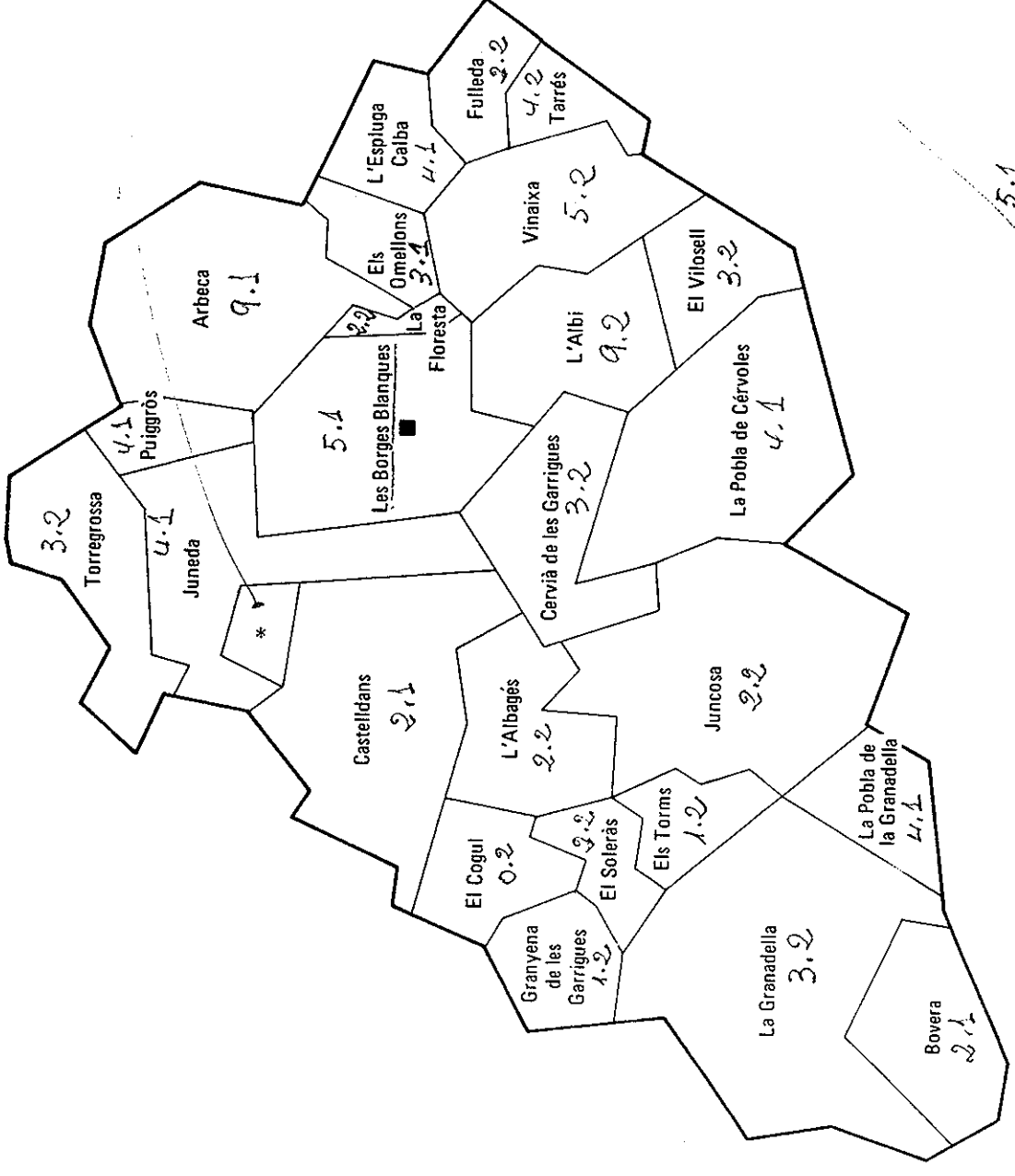
*Pertany al municipi de Montmajor (Berguedà)

E

Bellaguarda 100?

Rm 4, 2

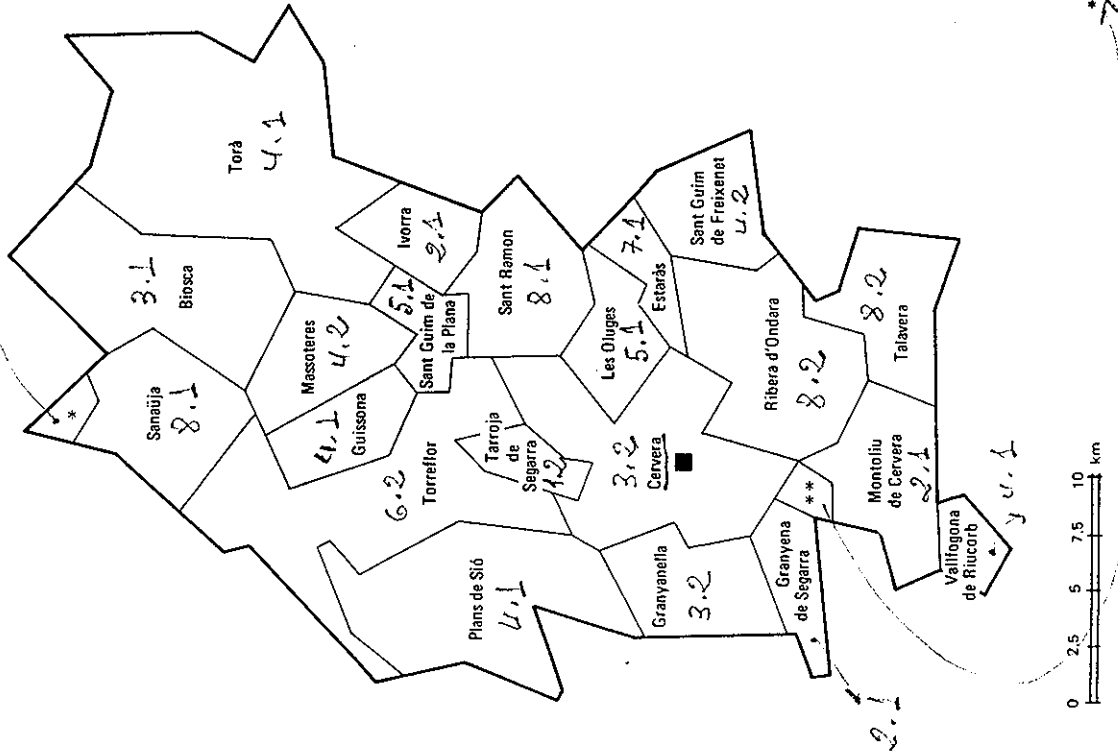
Garrigues

5.1

* Pertany al municipi de Les Borges Blanques

Segarra

R. S. S. 1

* Pertany al municipi de Torreïdor
 ** Pertany al municipi de Ribera d'Ondara

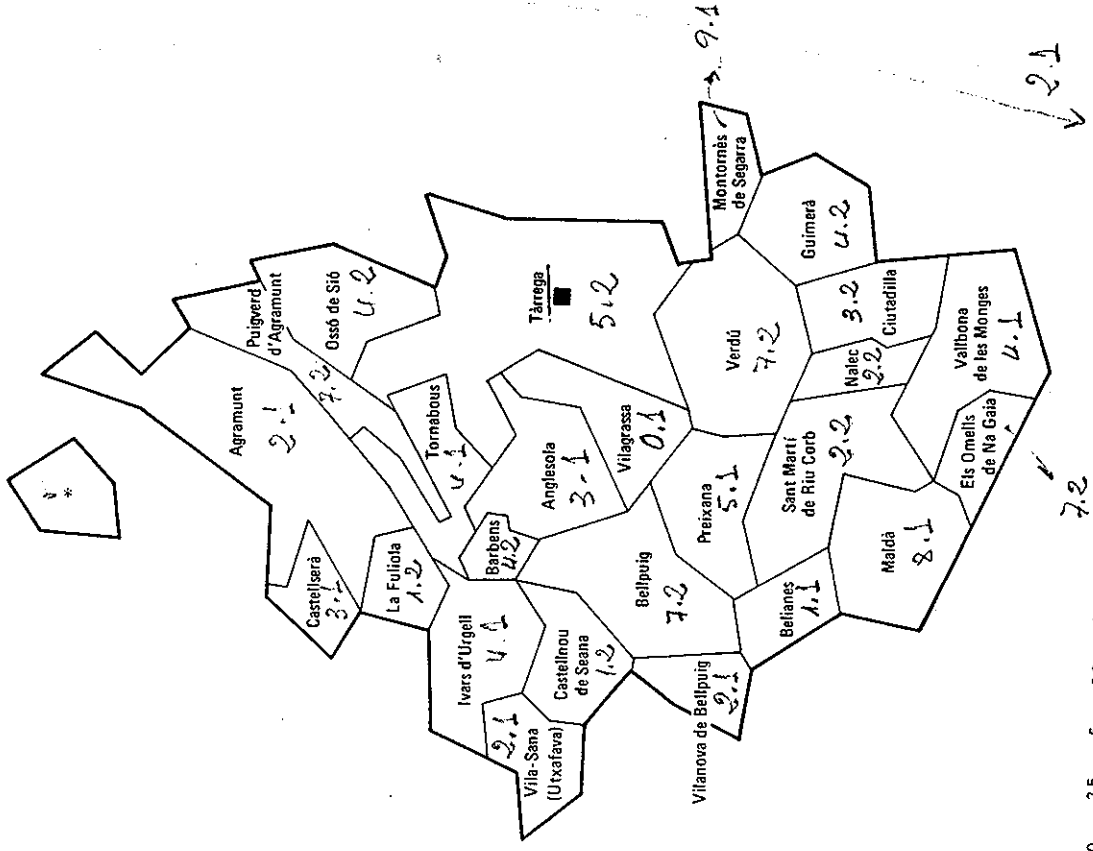
Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Marina Vilagellu

E

Urgell

?

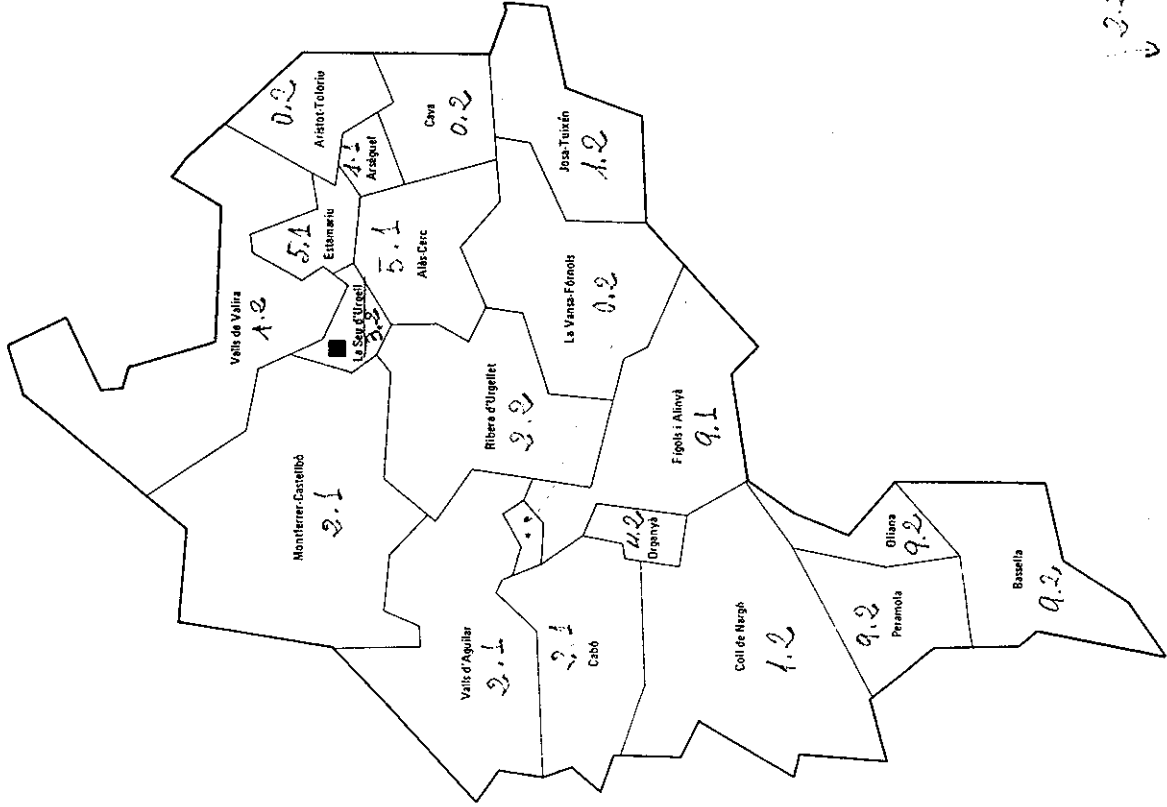
Riu Llobregat

* Pertany al municipi d'Agramunt

Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Manna Vilageliu

Alt Urgell

R.M. S. 1

3.2

* Pertany al municipi de Ribera d'Urgellet

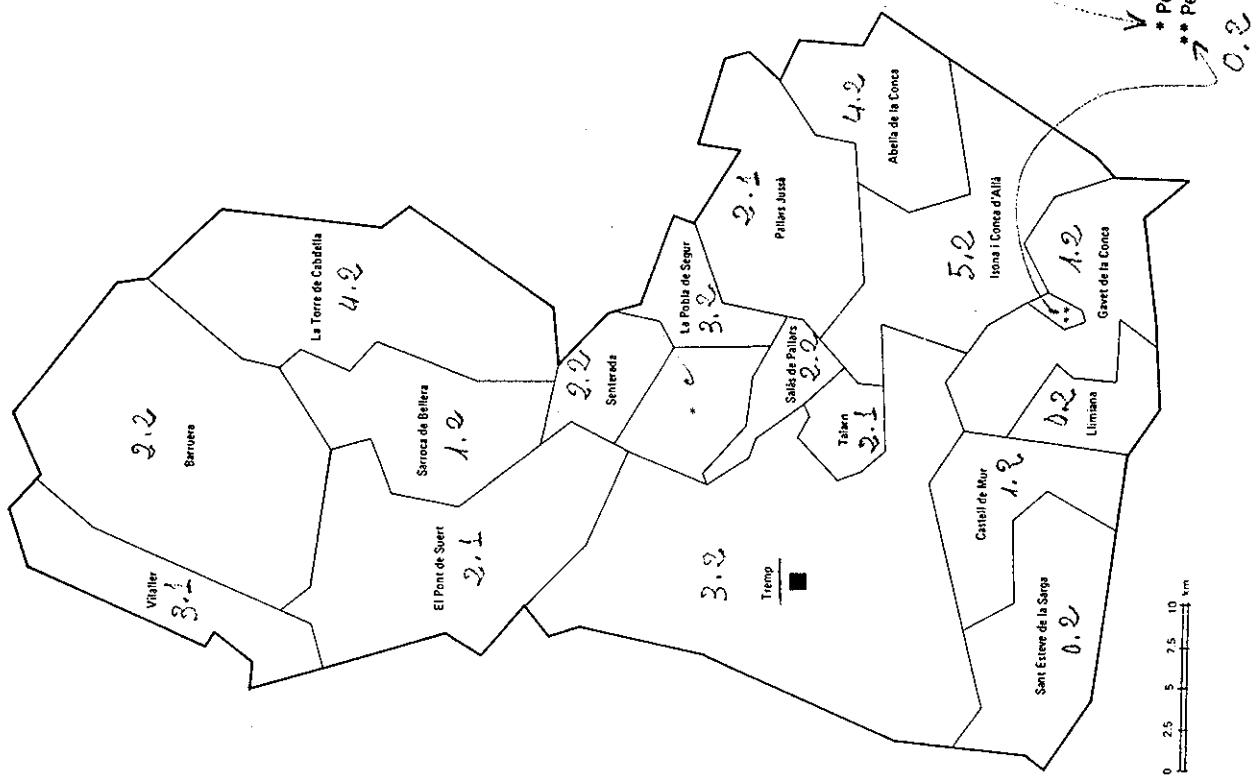
Esquemàtizació cartogràfica: M.J. Manna Vilagelú

✓ E

Pallars Jussà

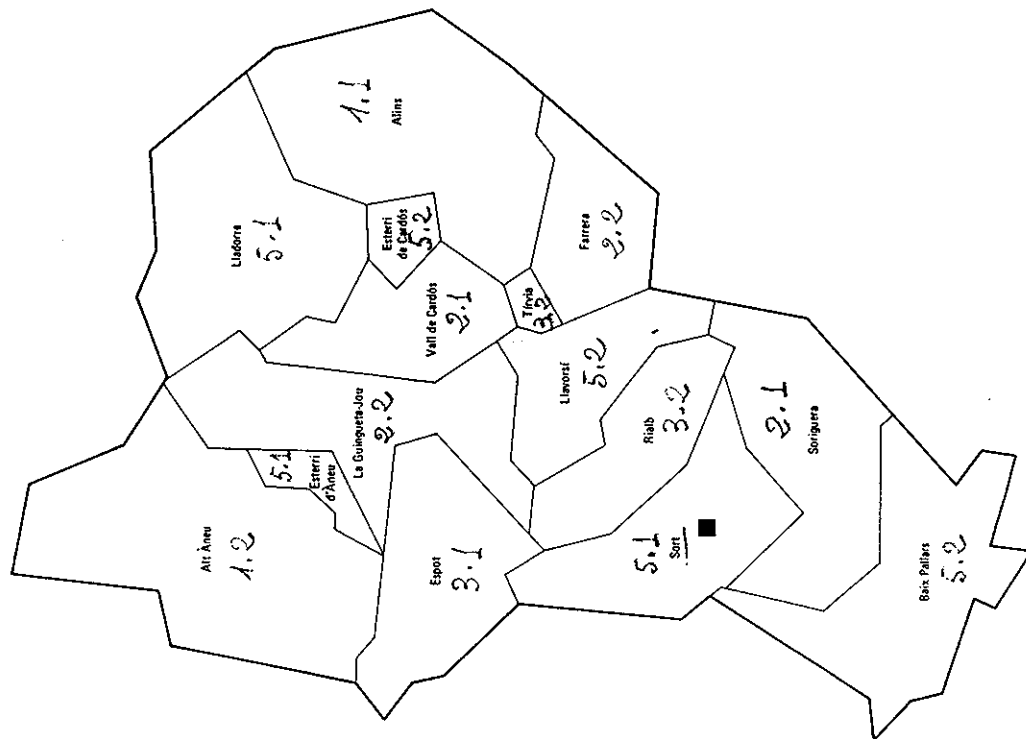
Riba 3.4

* Pertany al municipi de Pallars Jussà
 ** Pertany al municipi de Llimiana

Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Marina Vilagelíu

Pallars Sobirà

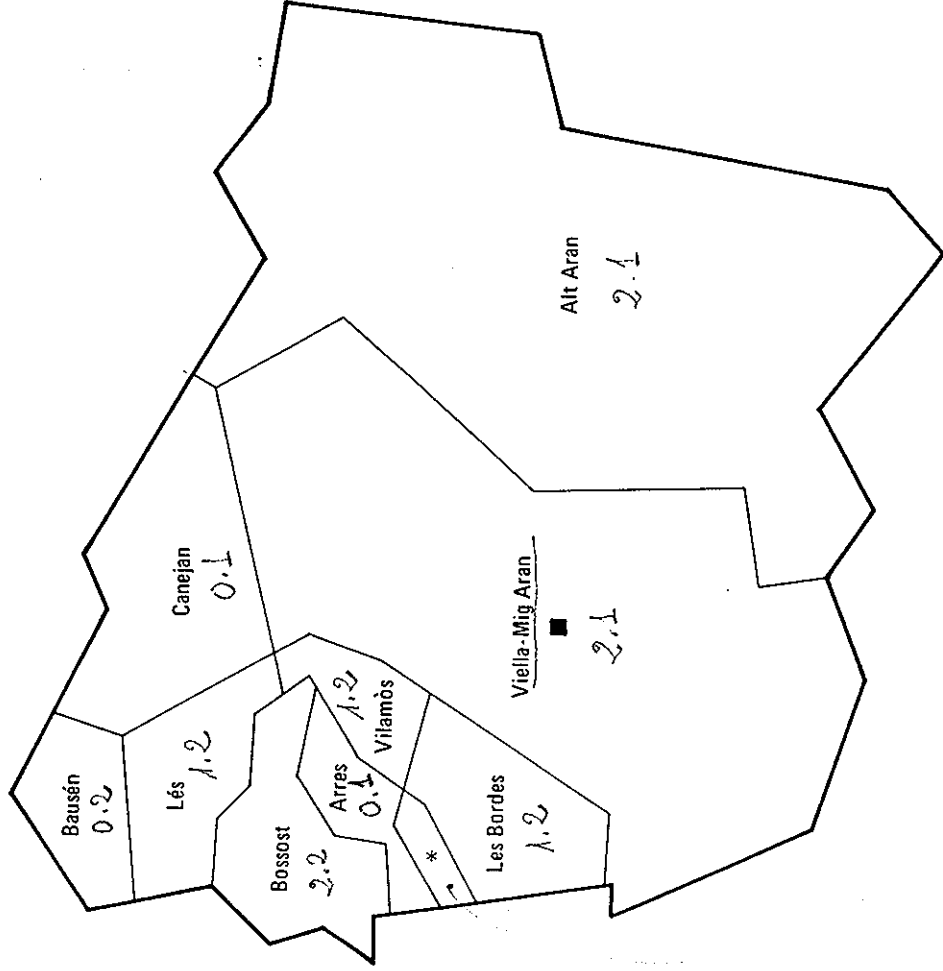

Rev 3.2-

Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Marina Vilageliu

Vall d'Aran

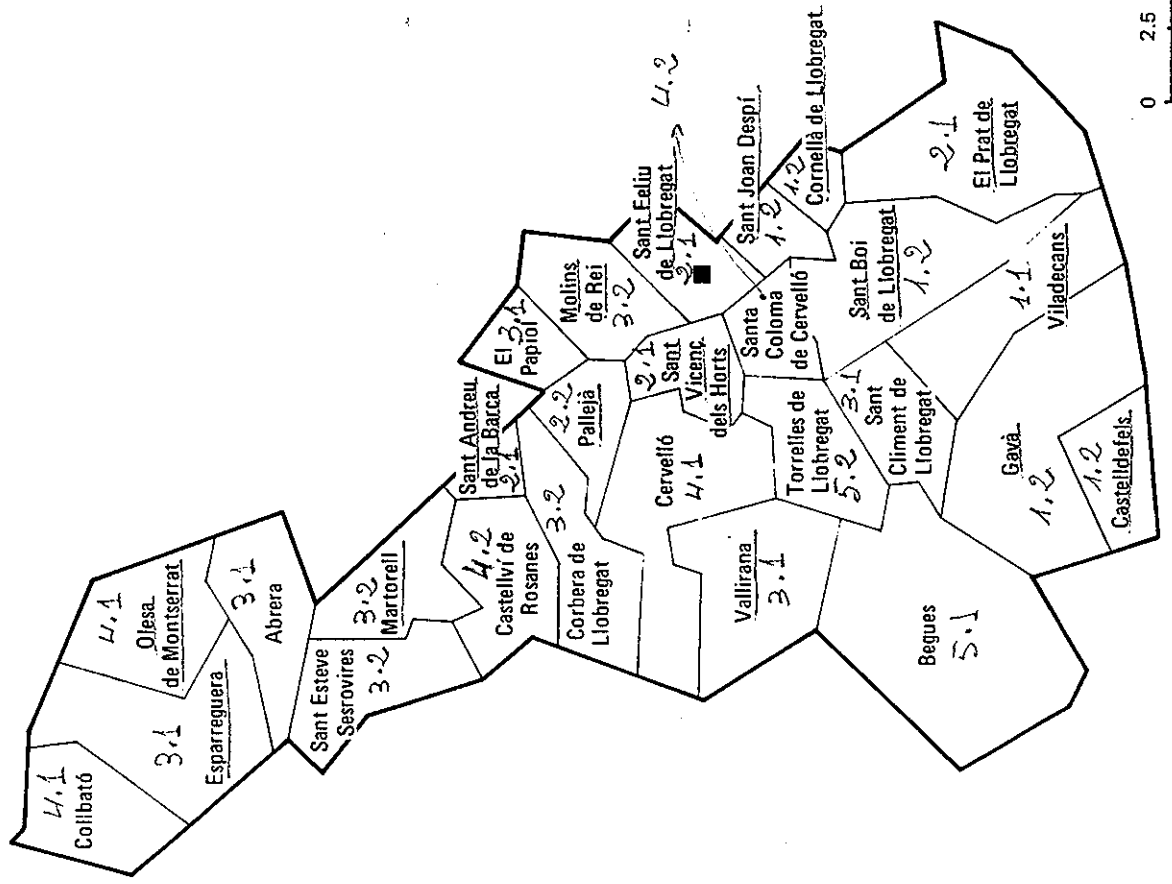
Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Marina Vilageliu

Ros 1.2

> * Pertany al municipi de Vilamòs
1.2

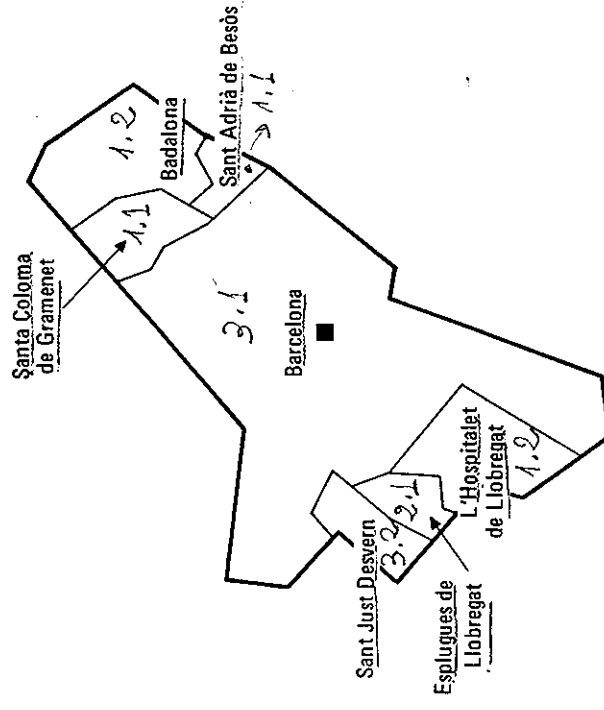
Baix Llobregat

R.M. 3.2

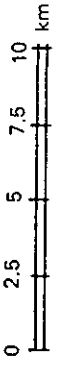

Esquemàtic cartogràfic: MMJ, Marina Vilagelín

Barcelonès

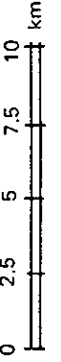
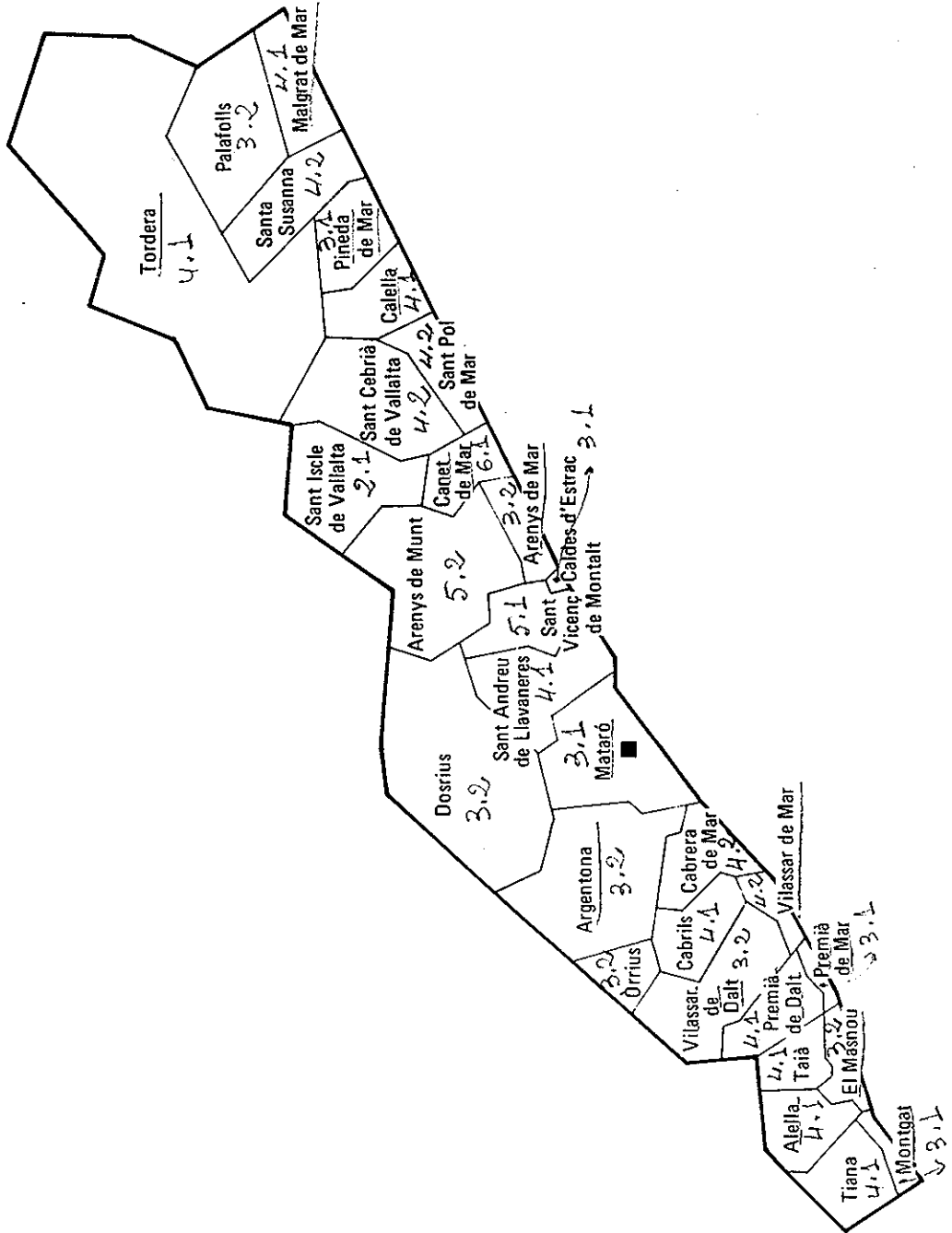

Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Marna Vilagelín

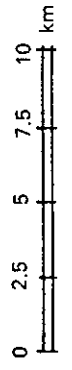
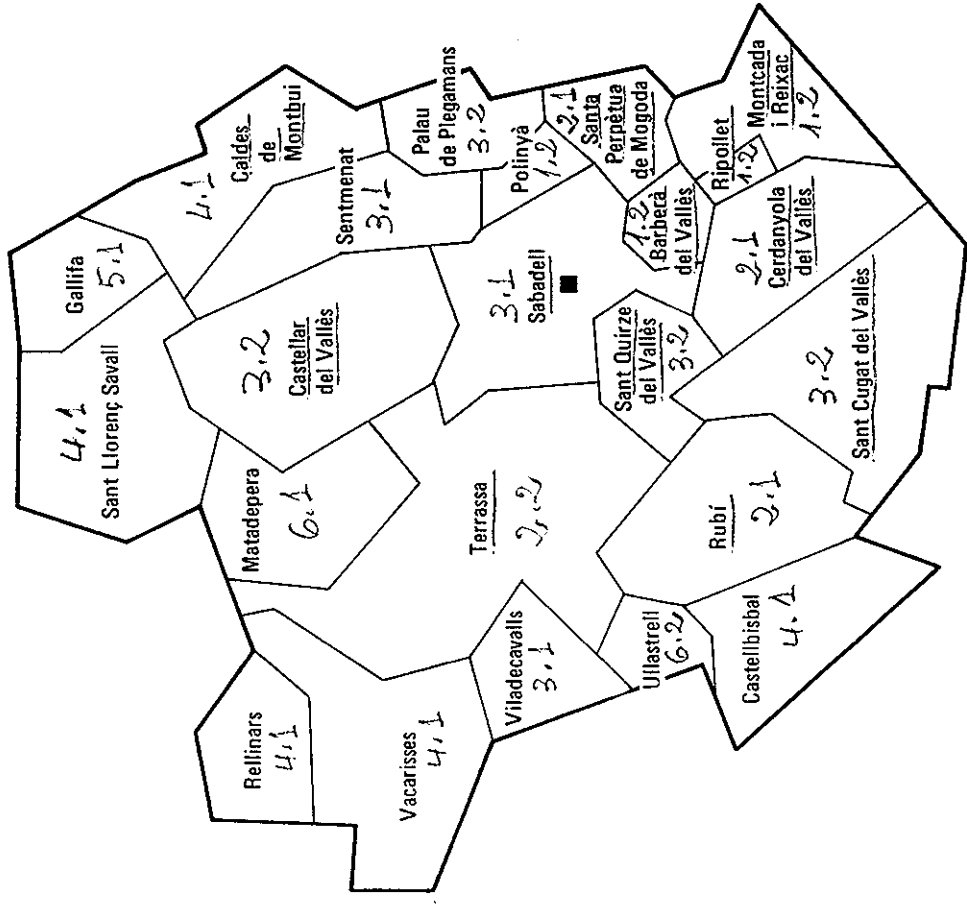
Rm 4.2

Maresme

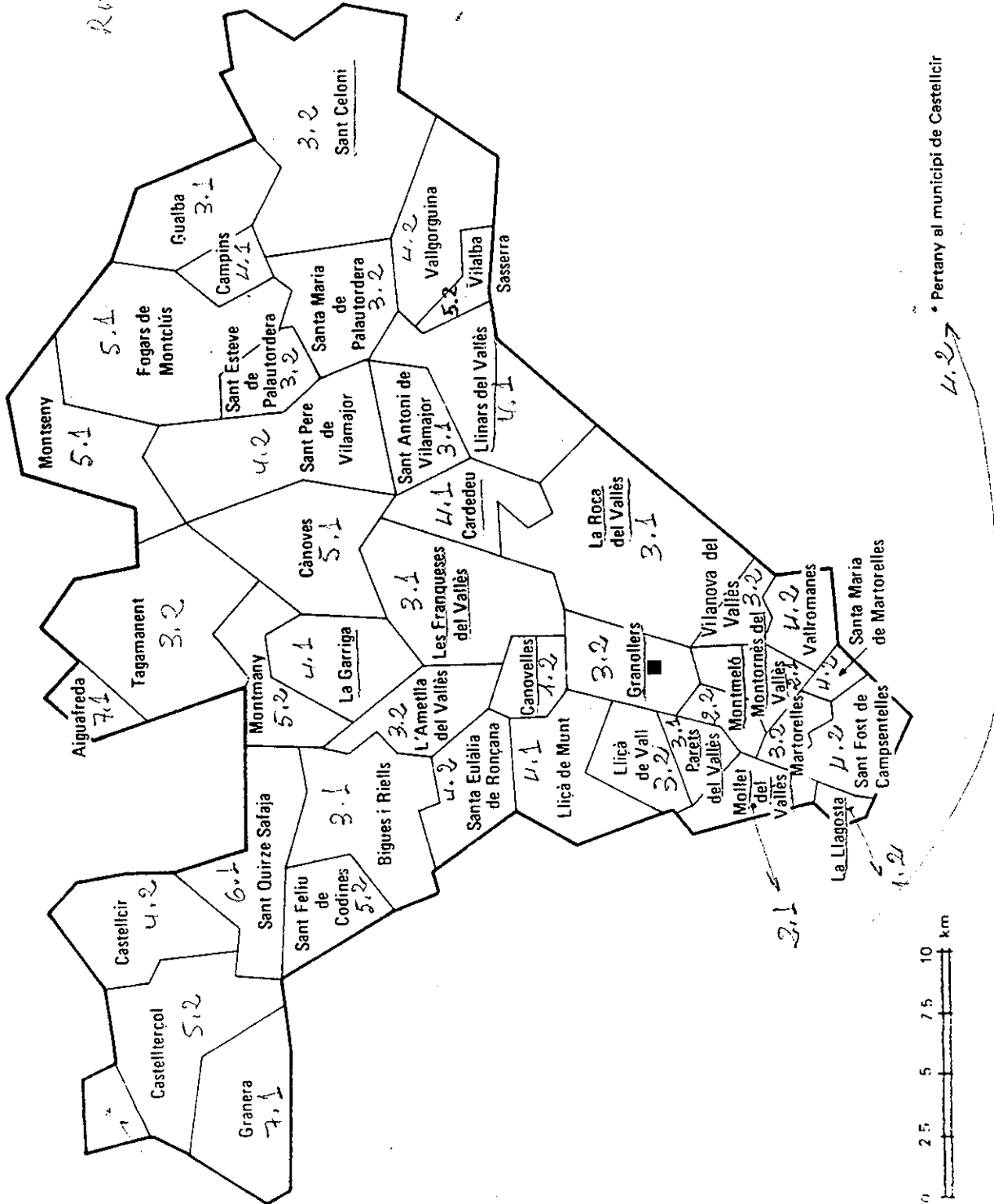
Vallès Occidental

Rm 3.2

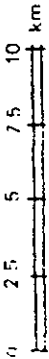

Vallès Oriental

Rev. 4/1

Esquemàtizació cartogràfica: M.M. Marina Viagellu

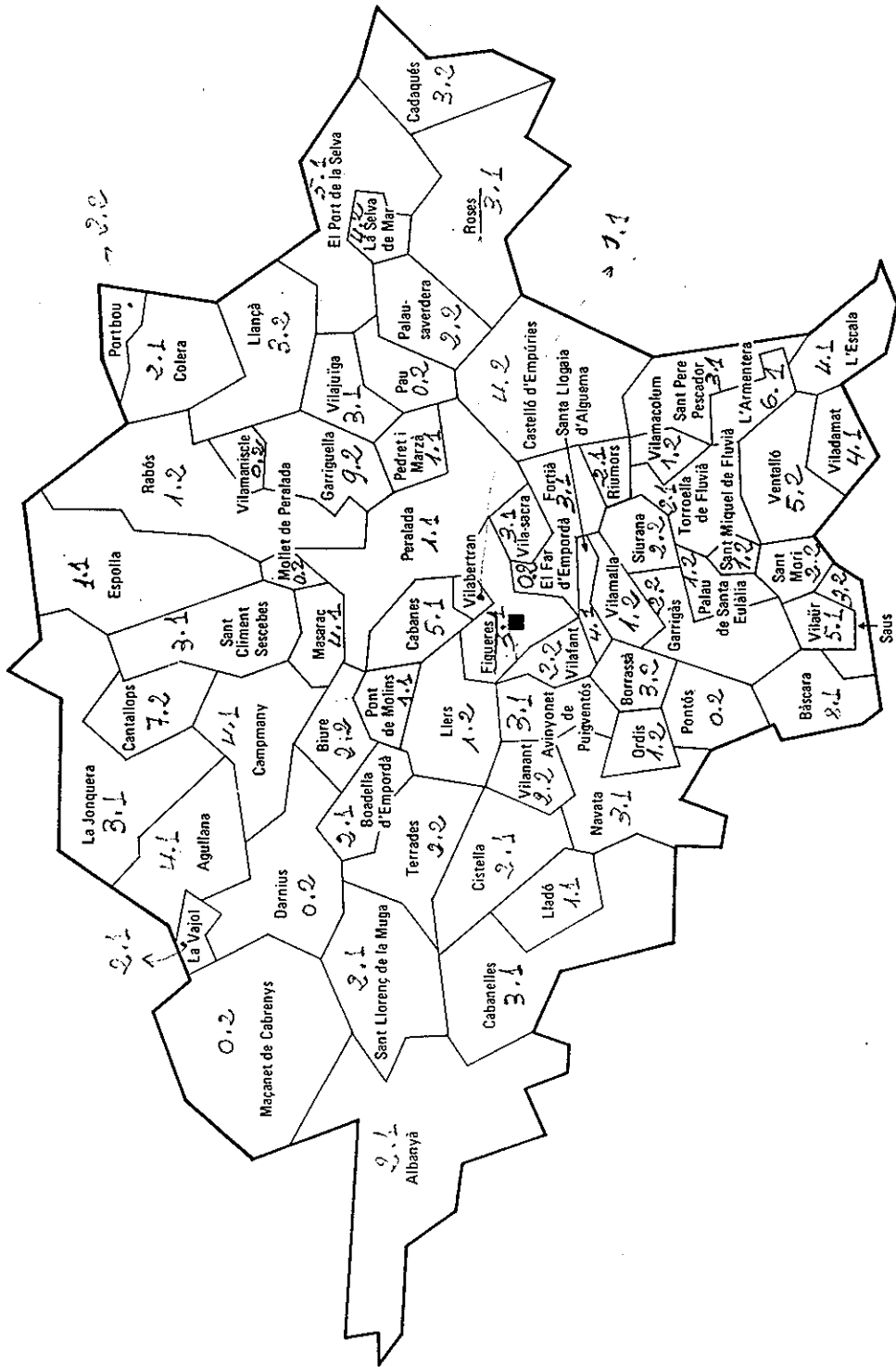
* Pertany al municipi de Castellcir

4.2

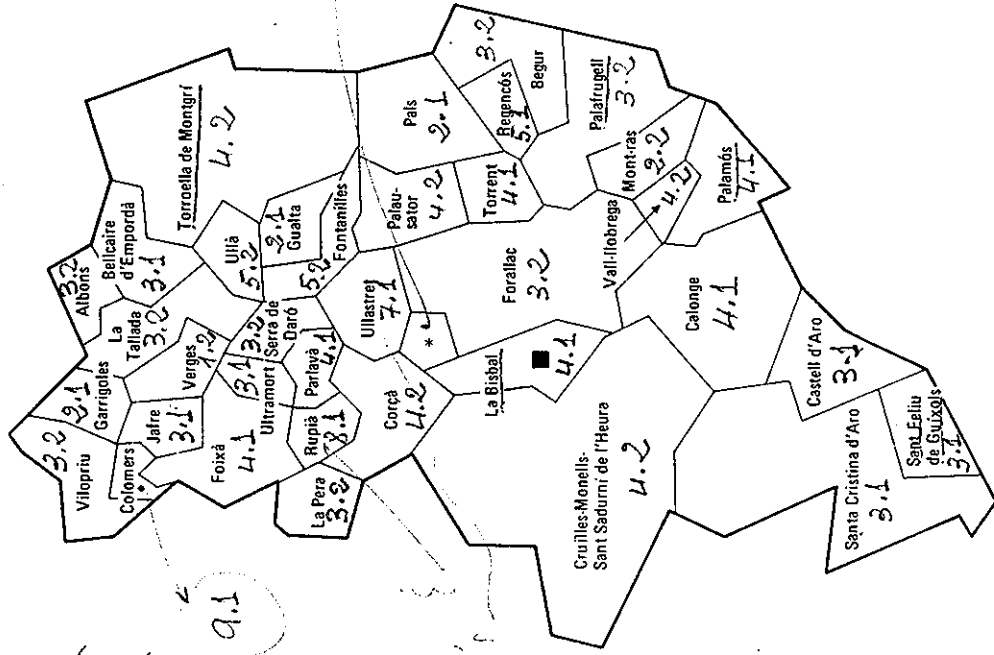
Alt Empordà

no podem
...
?

Riv. 3.1

Baix Empordà

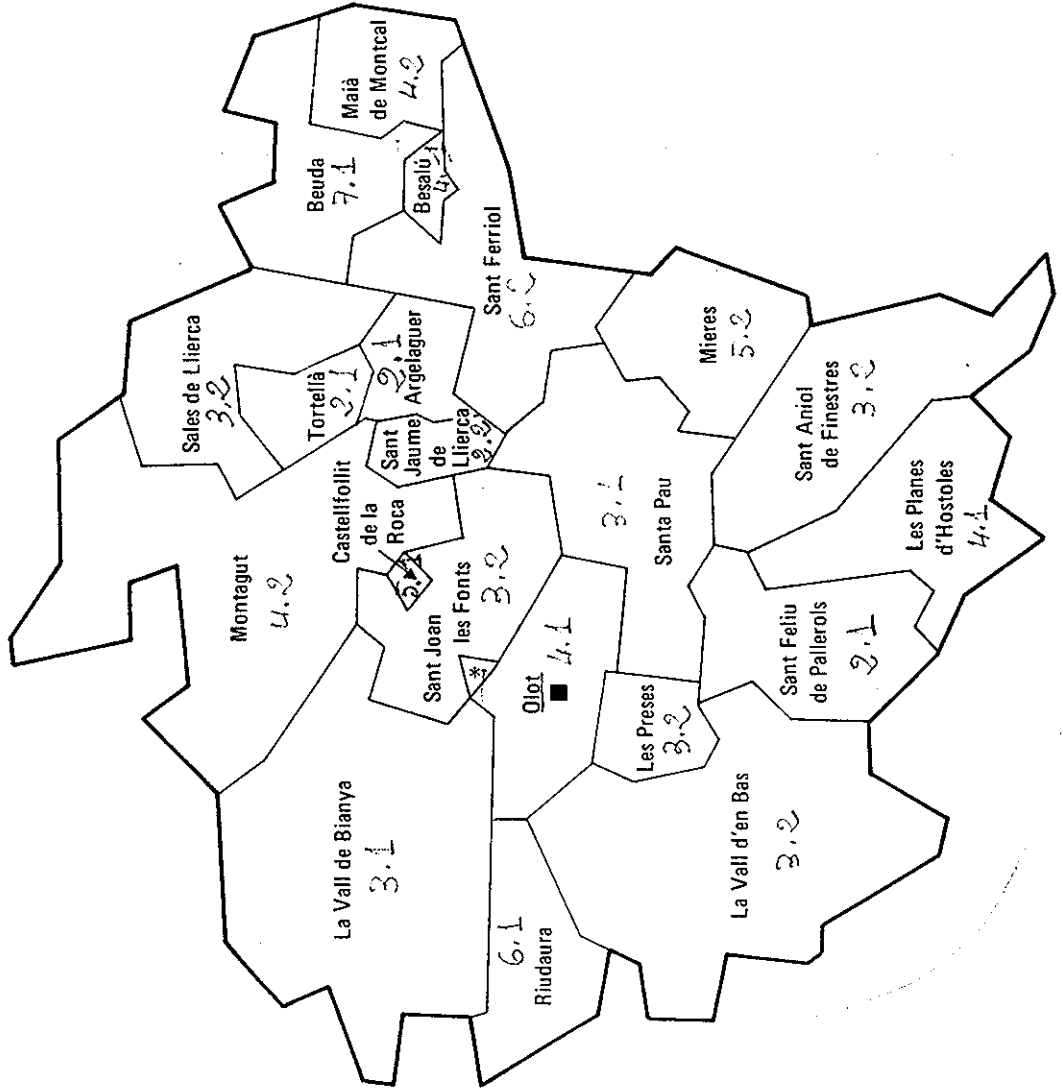

Esquematzació cartogràfica: MMJ, Marina Vilageliu

* Pertany al municipi de Cruïlles-Monells-Sant Sadurni de l'Heura

Garrotxa

Ros 3 2

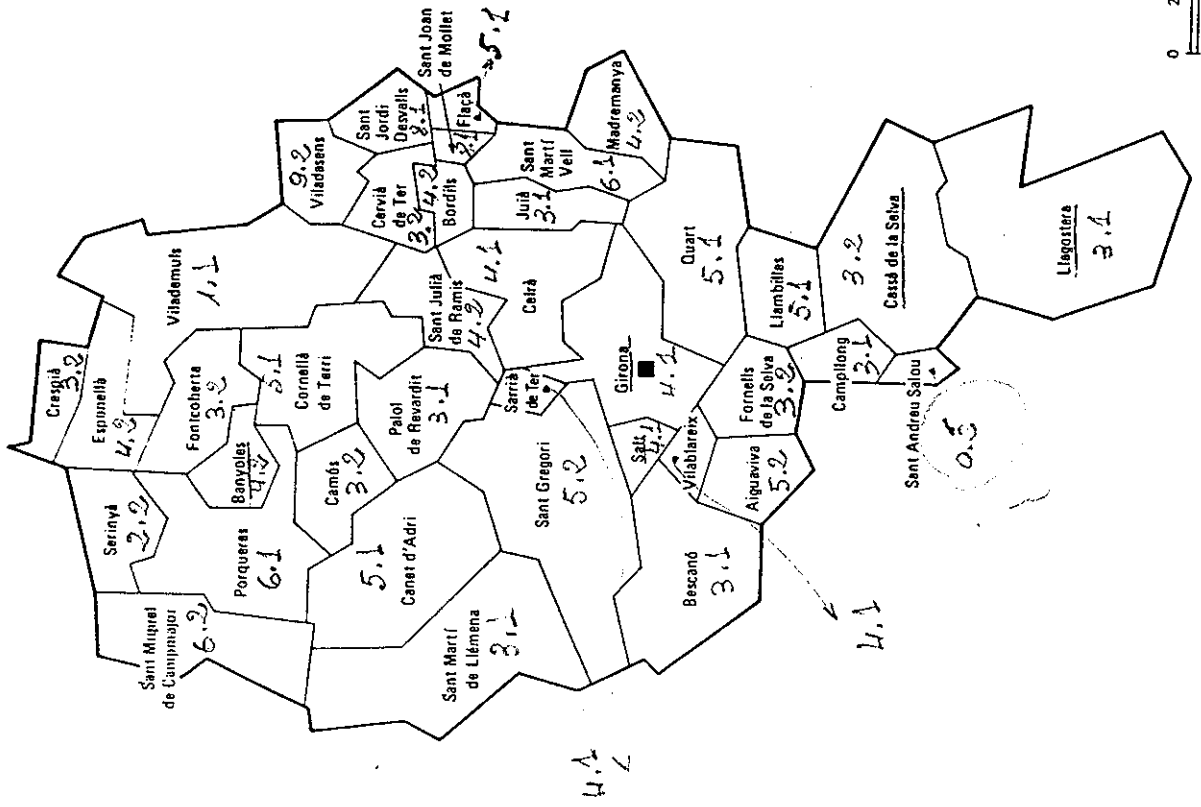
Esquemàtic cartogràfic: MMJ, Marina Vilagel·lu

> * Pertany al municipi de La Vall de Bianya

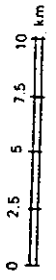
3.1

Gironès

R. 42-

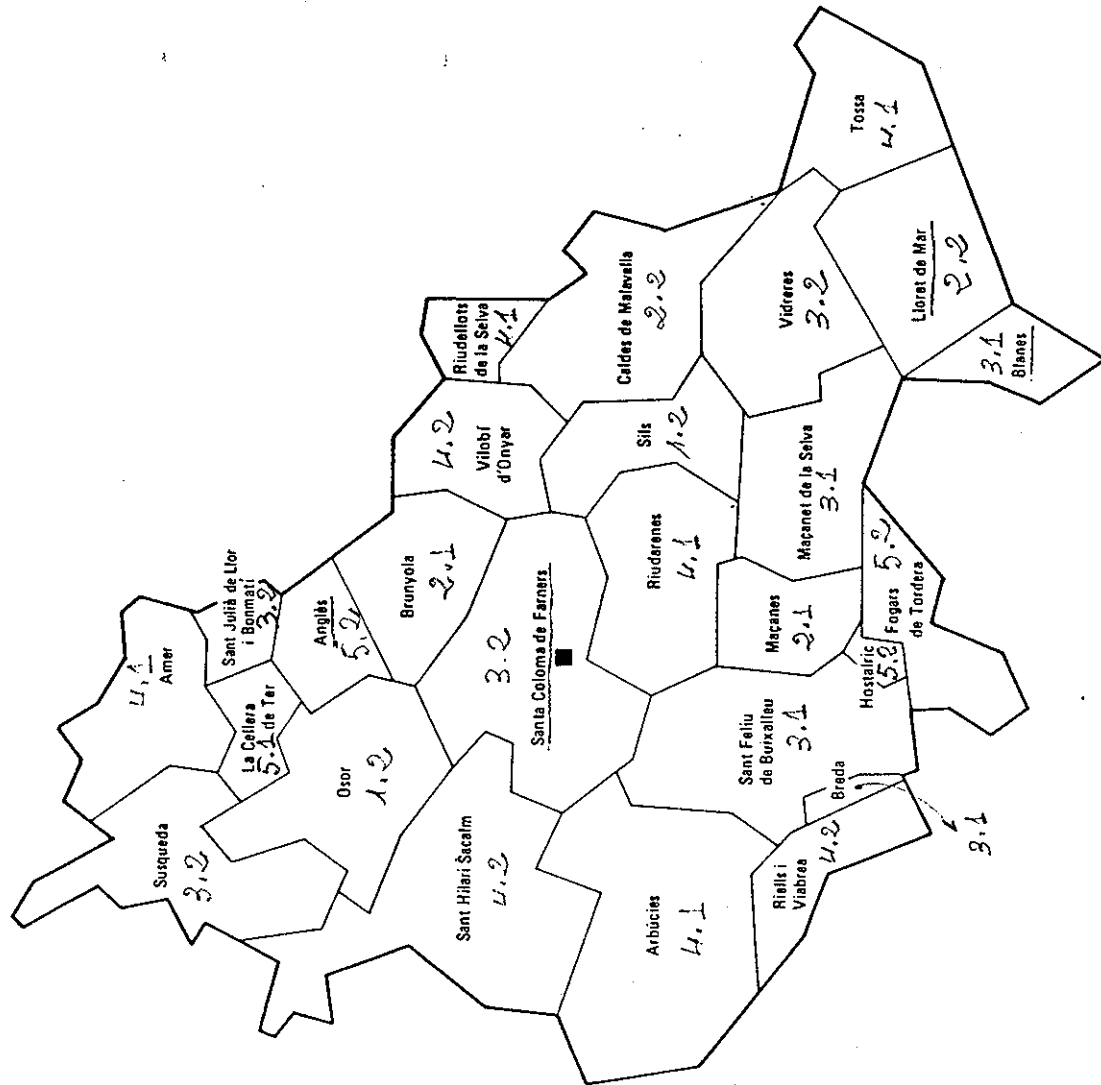

Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Marina Viagellu

Selva

Rw 4.1

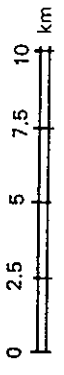
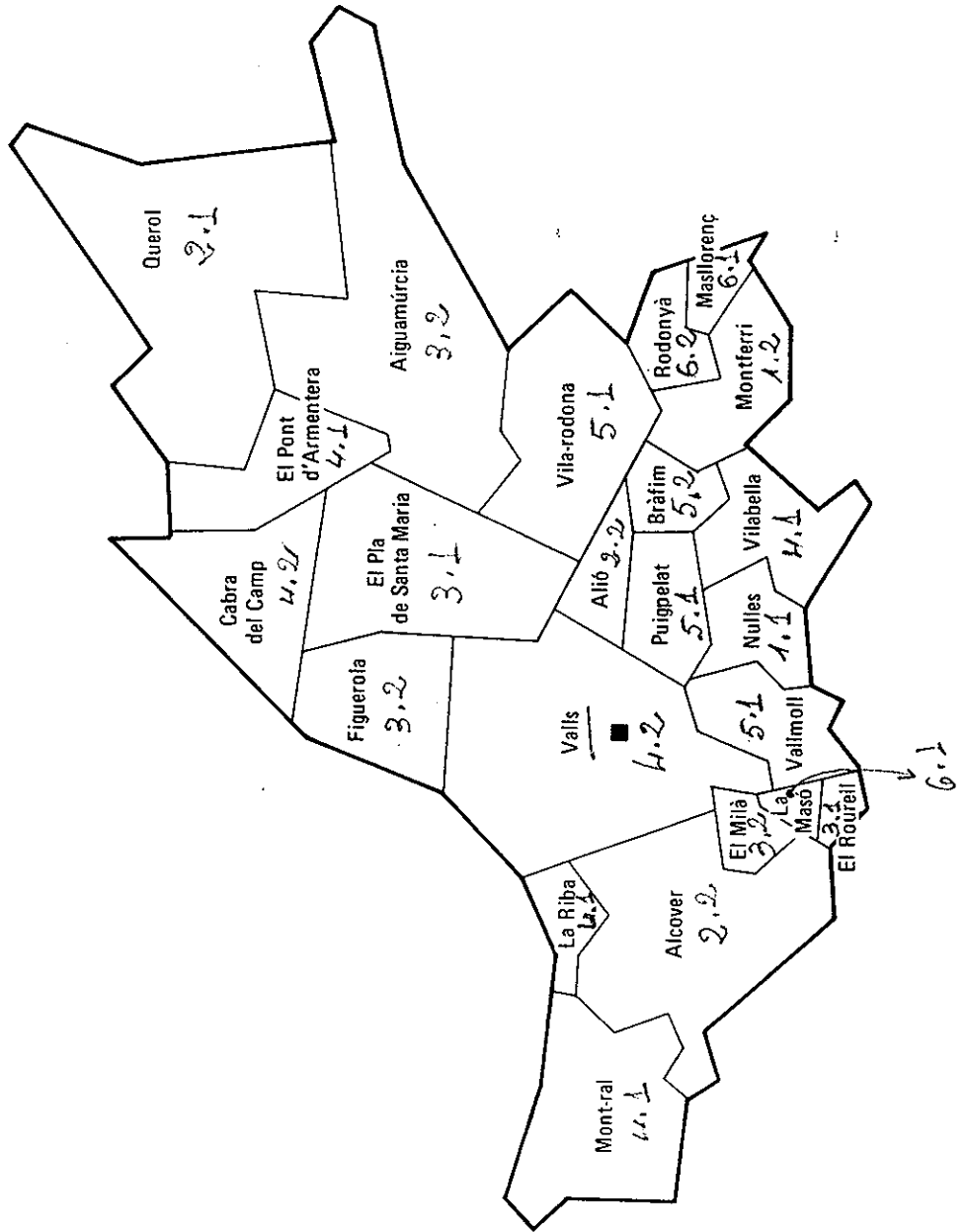

Esquemmatització cartogràfica: M.J. Marina Vilagelhi

V E

Rinc 3.2

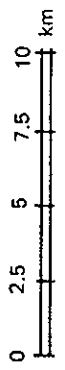
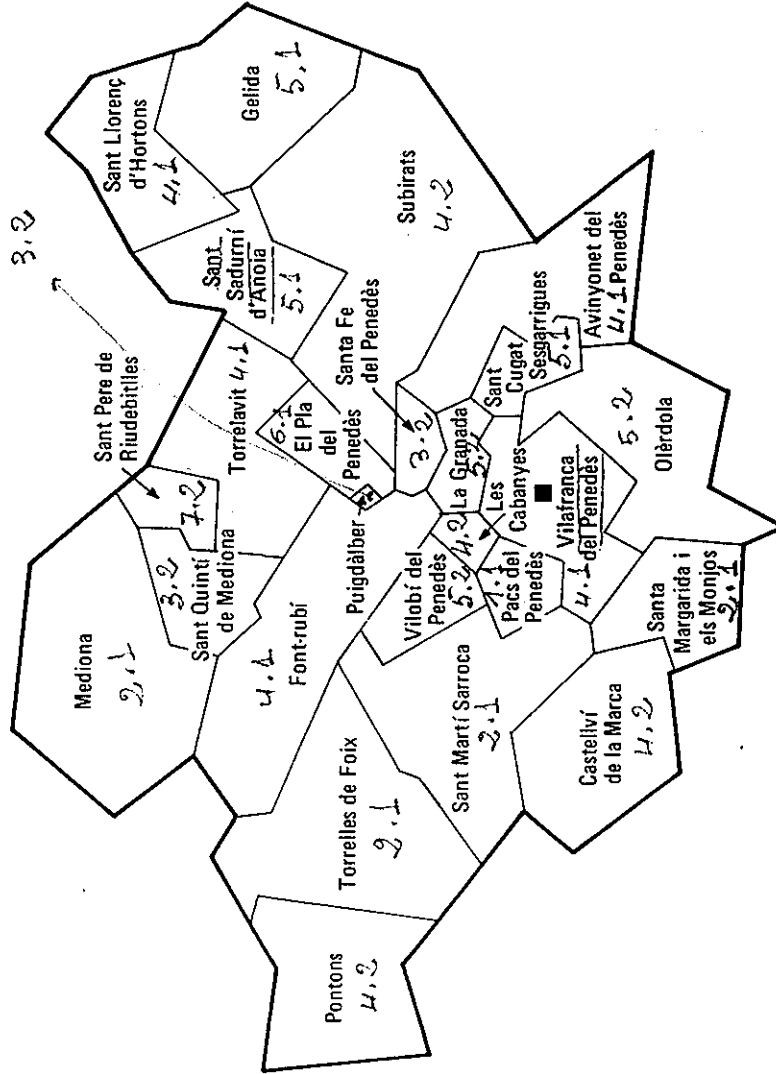
Alt Camp

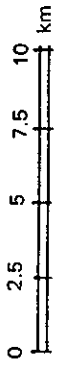
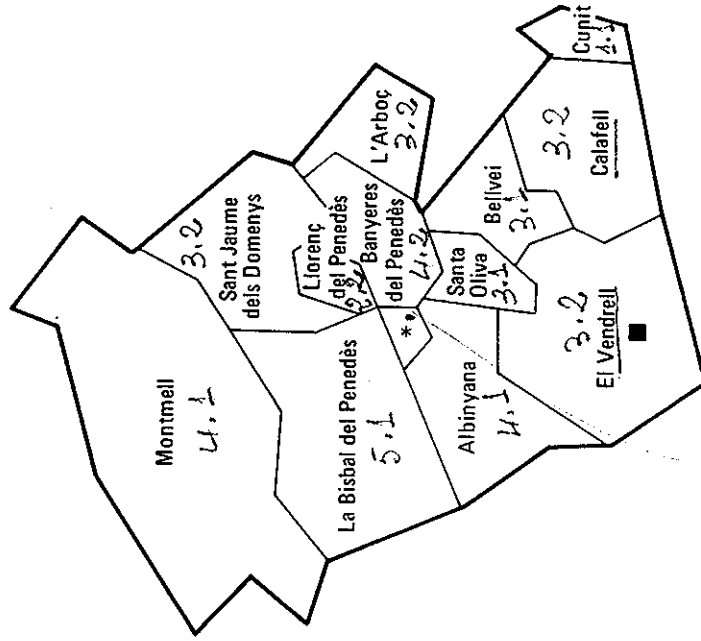
Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Marina Vilagelíu

Alt Penedès

R. lina 4.1

Baix Penedès

Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Marina Vilagel·lu

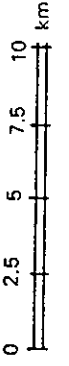
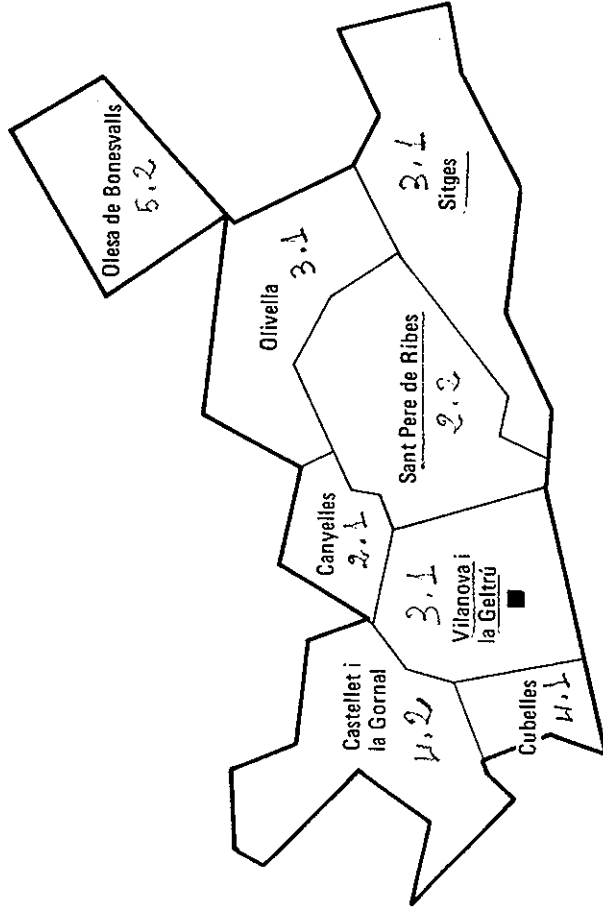
* Pertany al municipi de Santa Oliva

E

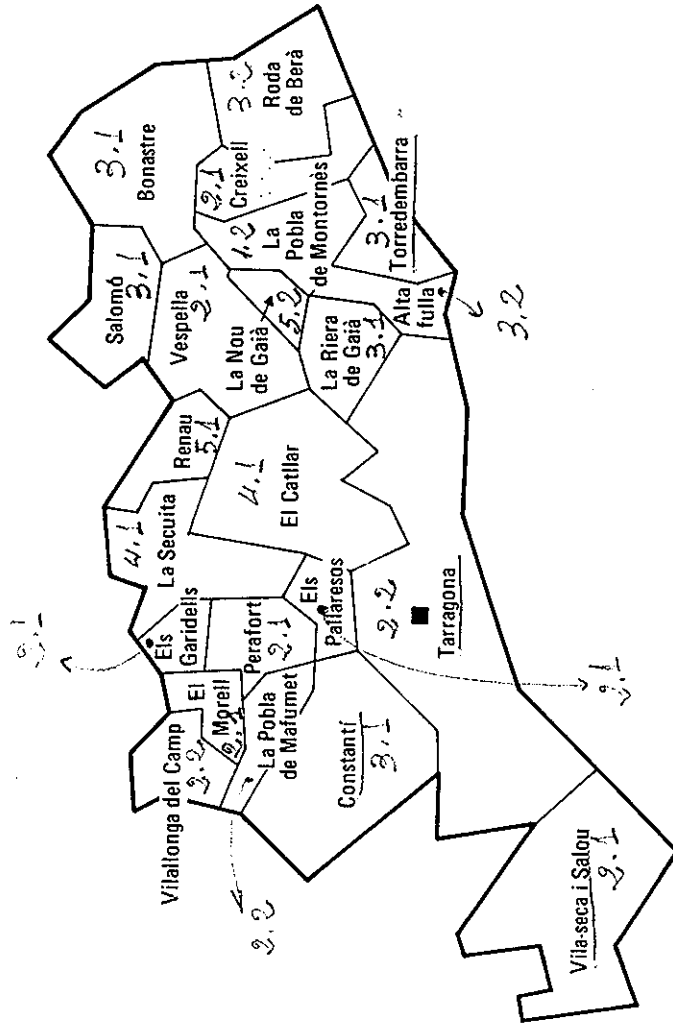
v

Garraf

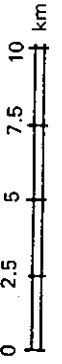
Riv. 4.1

Tarragonès

Esquemàtizació cartogràfica: MJ, Marina Vilagellu

Riu 3.1

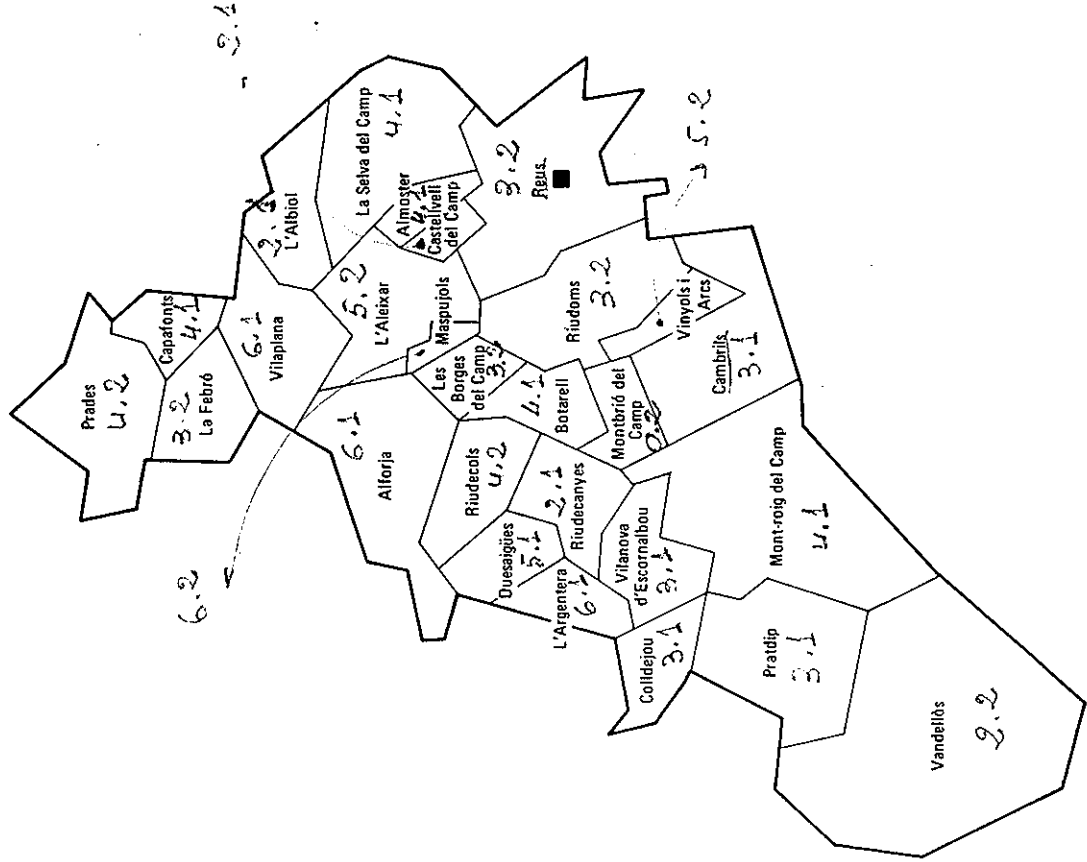
3.1

3.1

3.2

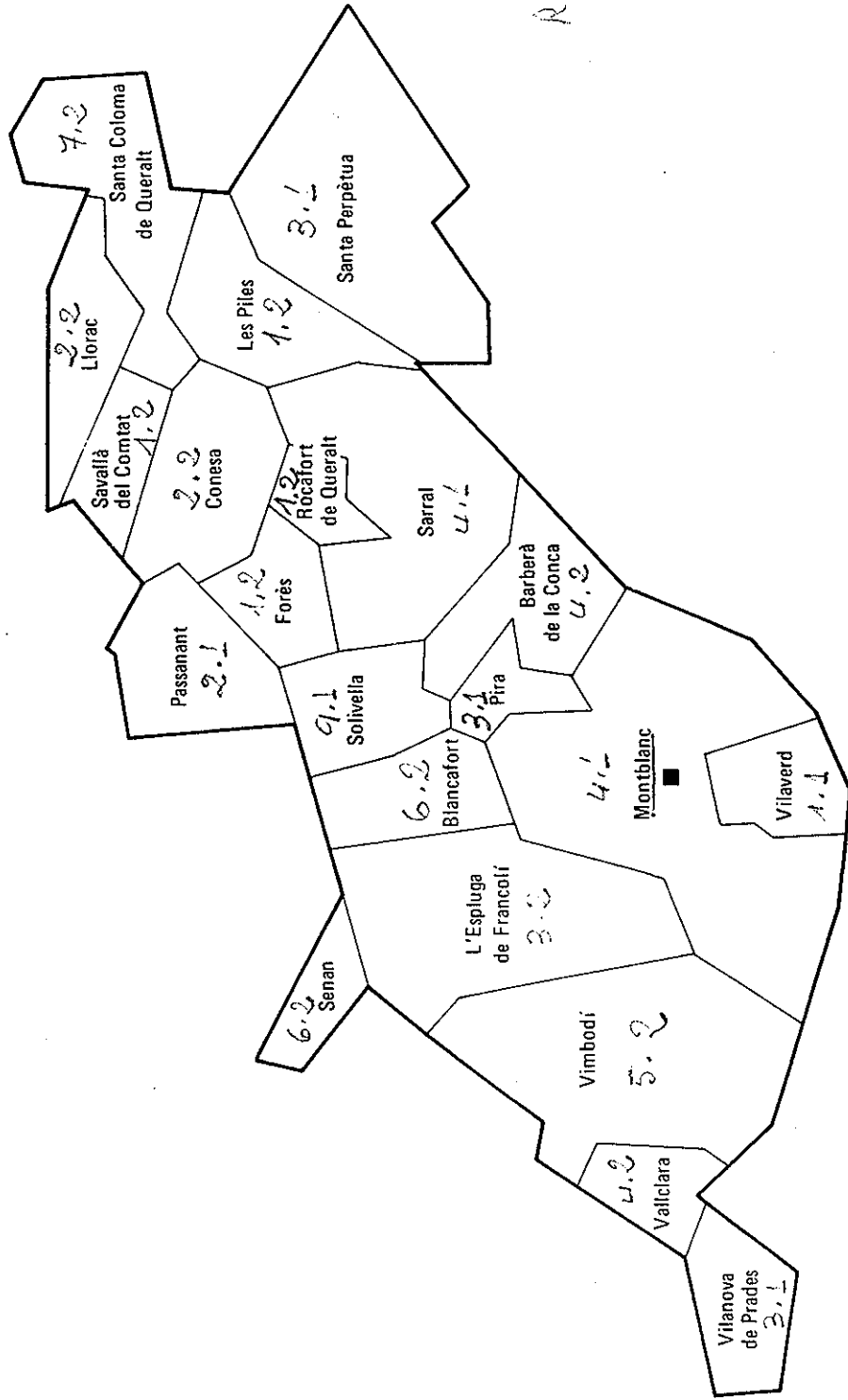
3.2

Baix Camp

Esquemmatització cartogràfica: MMJ, Marina Vilageliu

Conca de Barberà

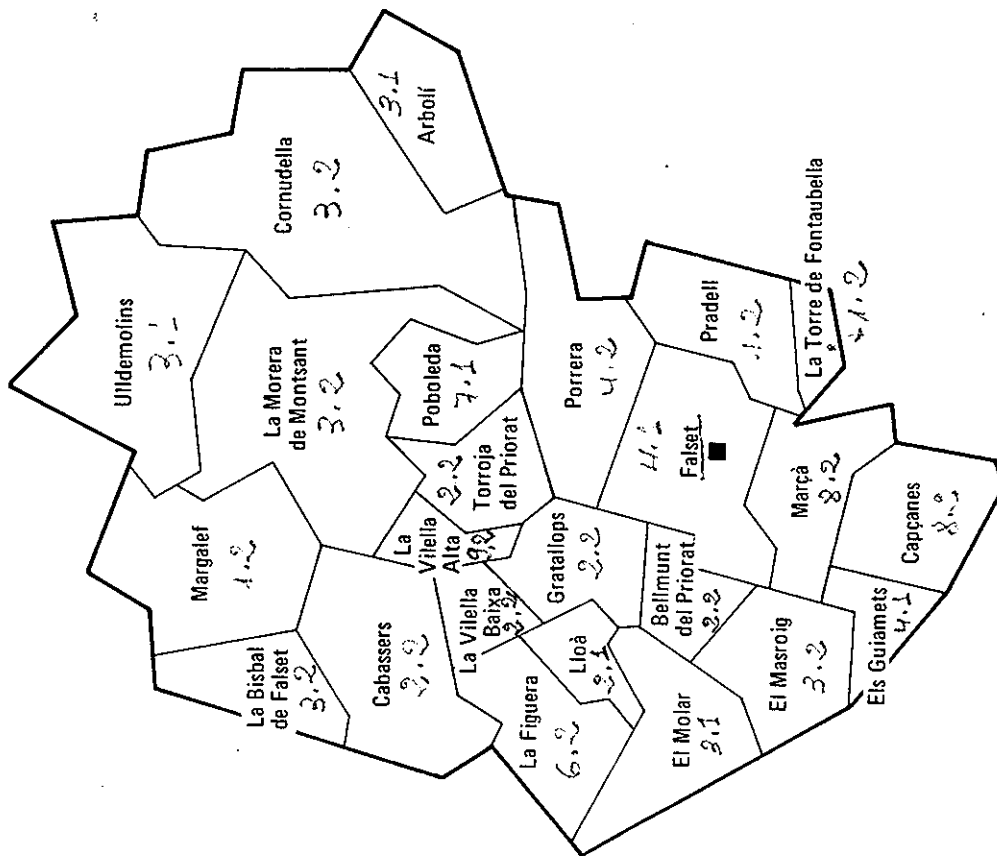

Esquemàtizació cartogràfica: M.M. Marina Vilageliu

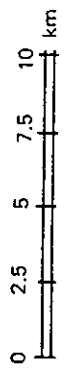
R. 1000 4.2

7

Priorat

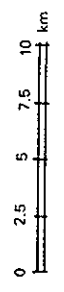
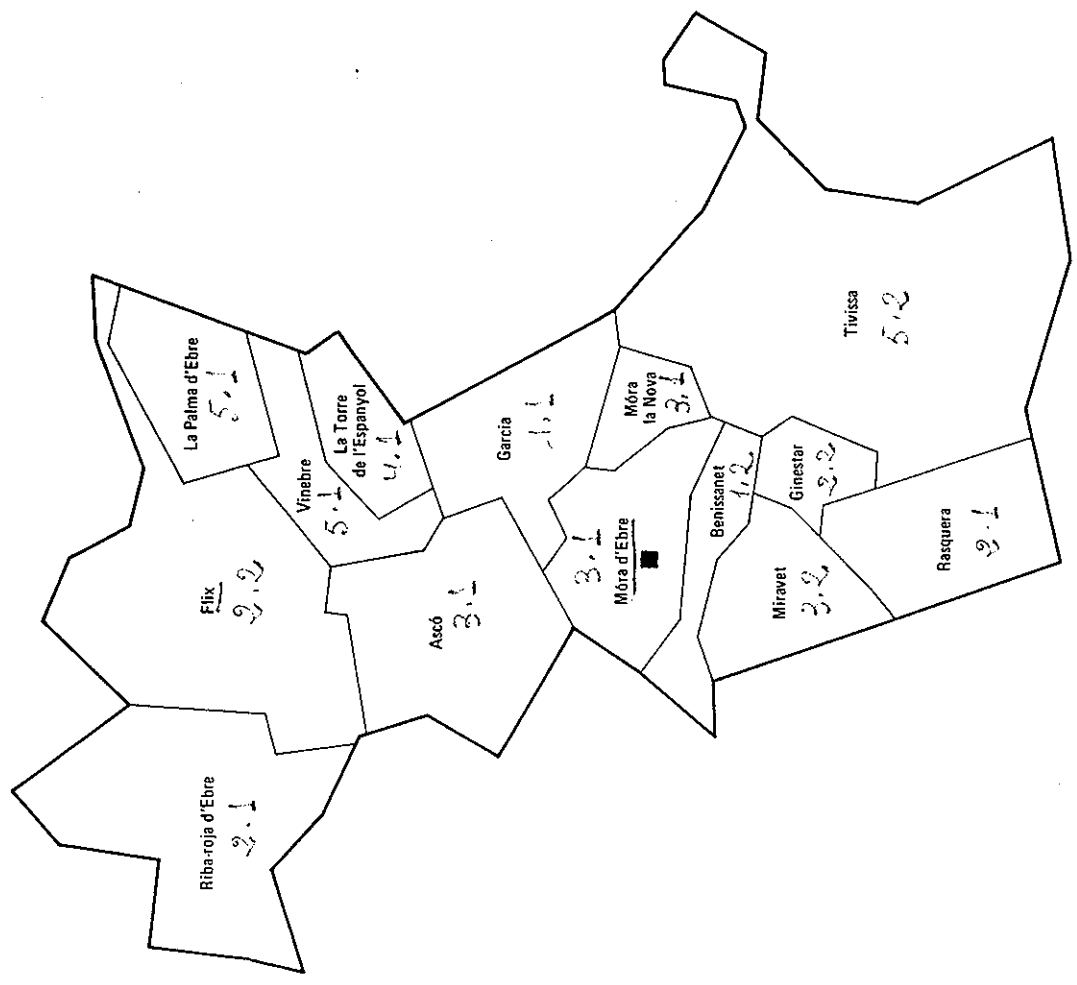
Riv. 4.1

Esquemmatització cartogràfica: MJ, Marina Vilagellu

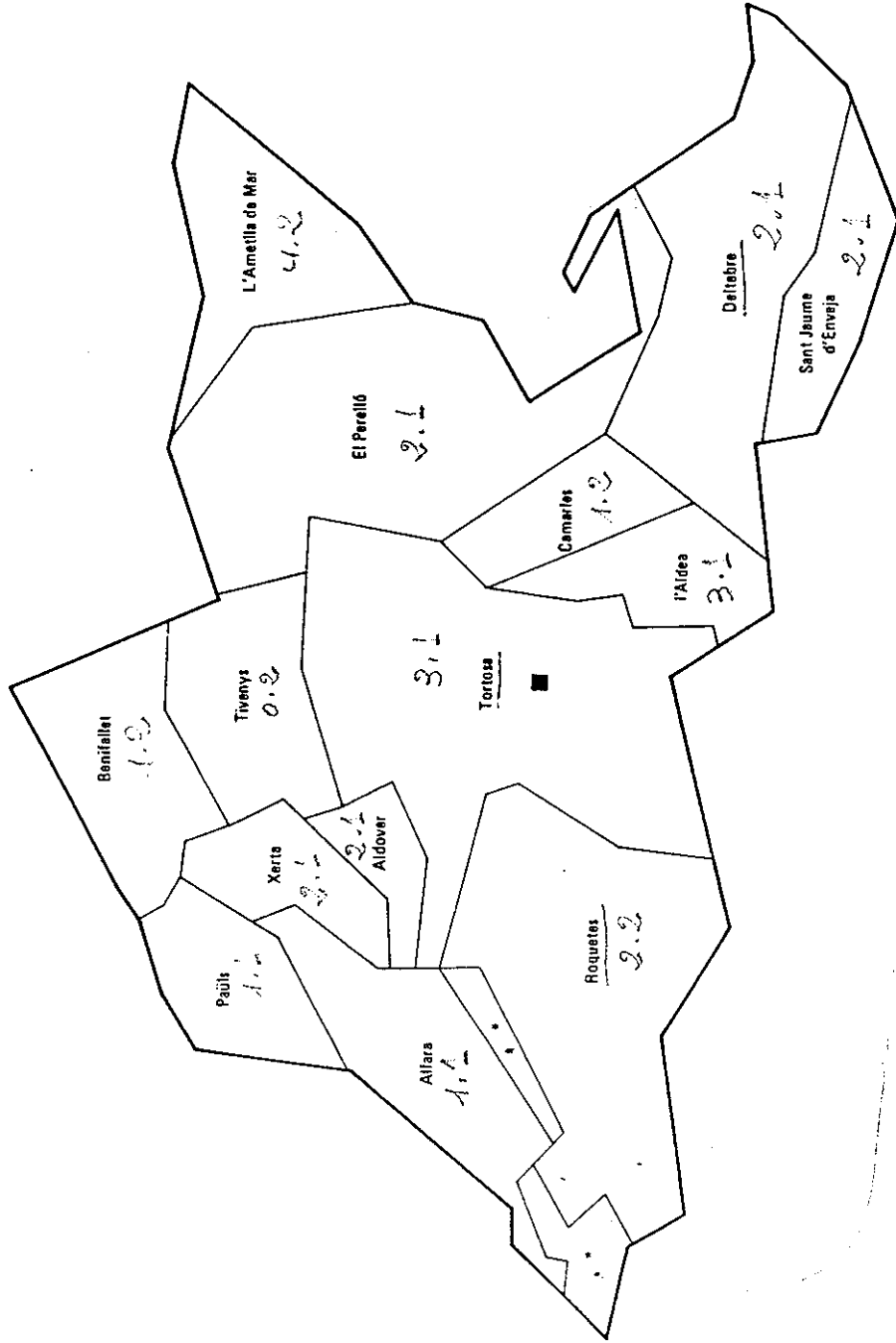
Ribera d'Ebre

Riba 3.1

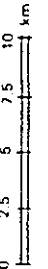
Esquemàlització cartogràfica: MMJ, Marina Vilageliu

Baix Ebre

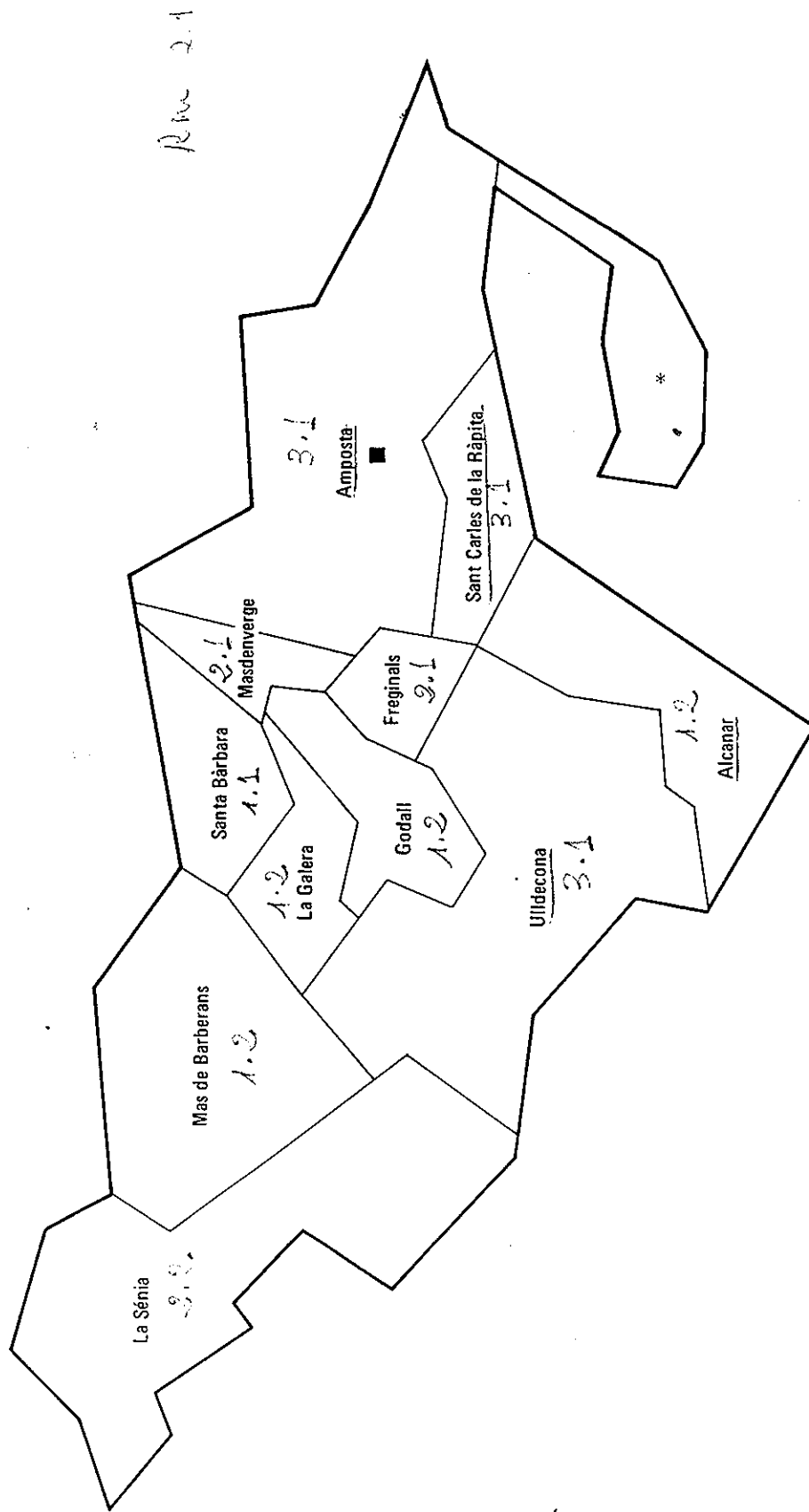
Ripoll 2.2

3.1

→ • Pertanyen al municipi de Tortosa

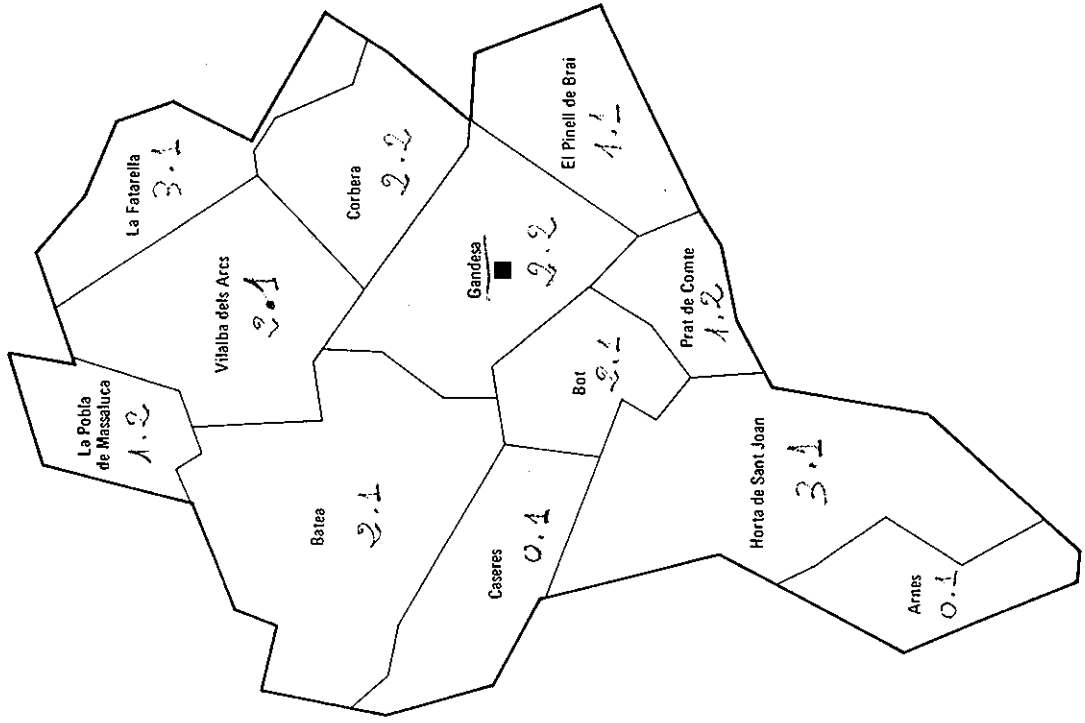
Montsià

3.1

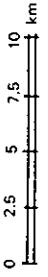
* Pertany al municipi de Sant Carles de la Ràpita

Terra Alta

Riv 2.1

Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Marna Vilageliu

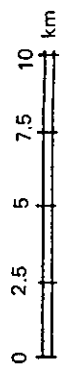
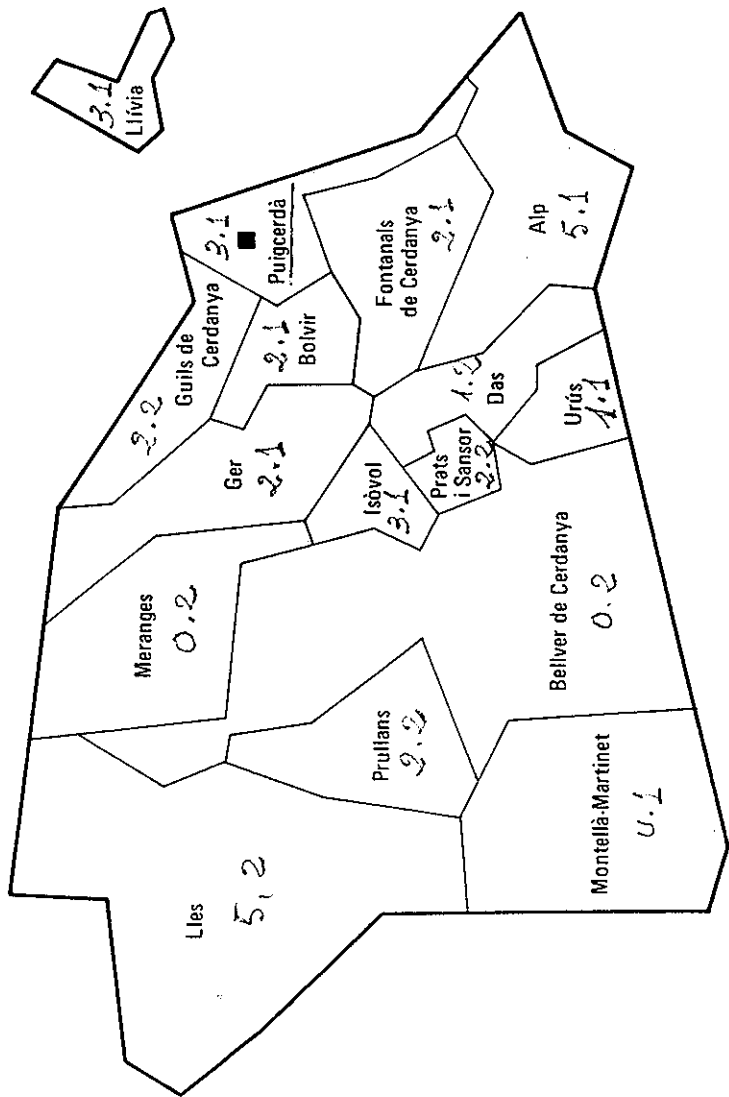

Fi

Cerdanya

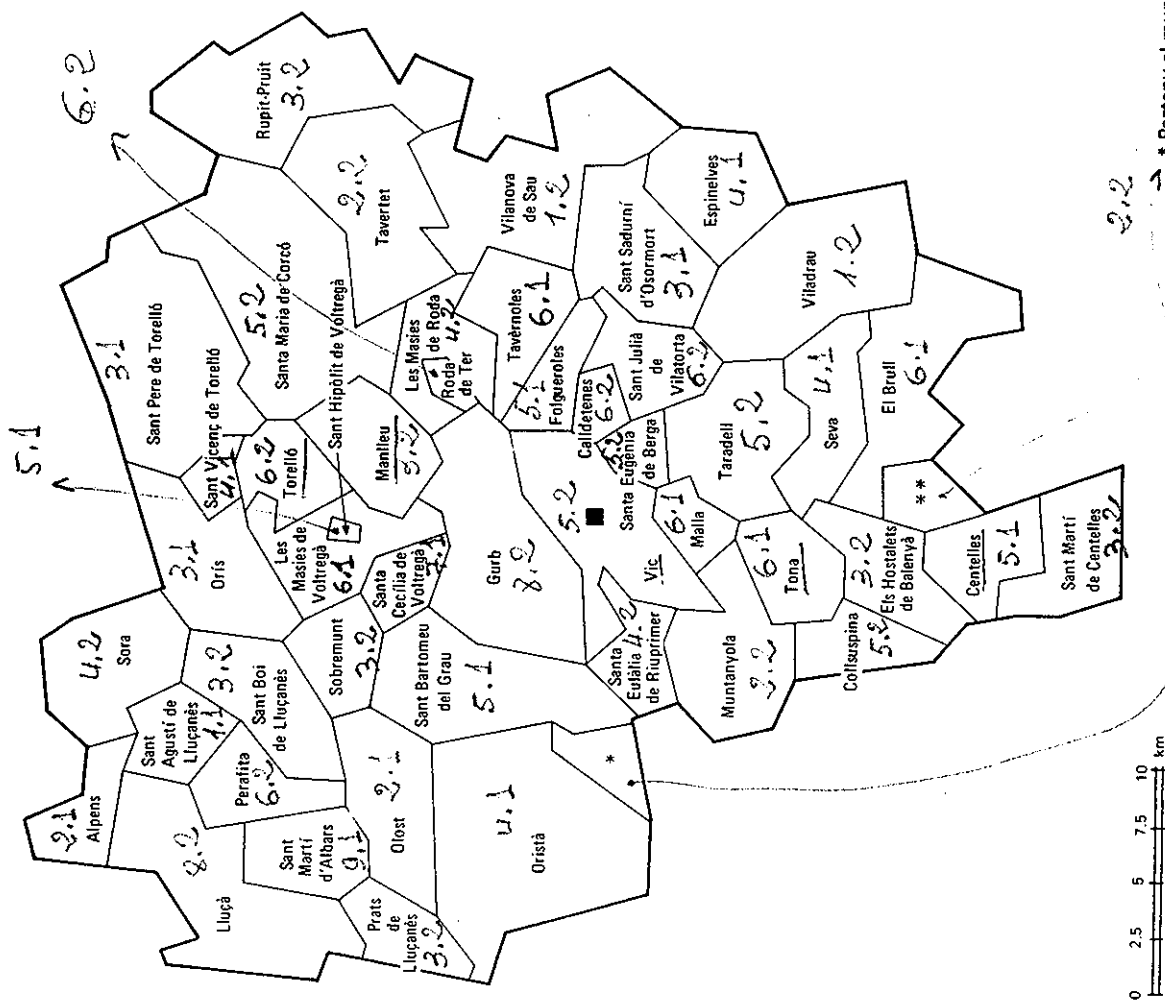
?

Rm 2.2

Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Marina Vilagelhu

Osona

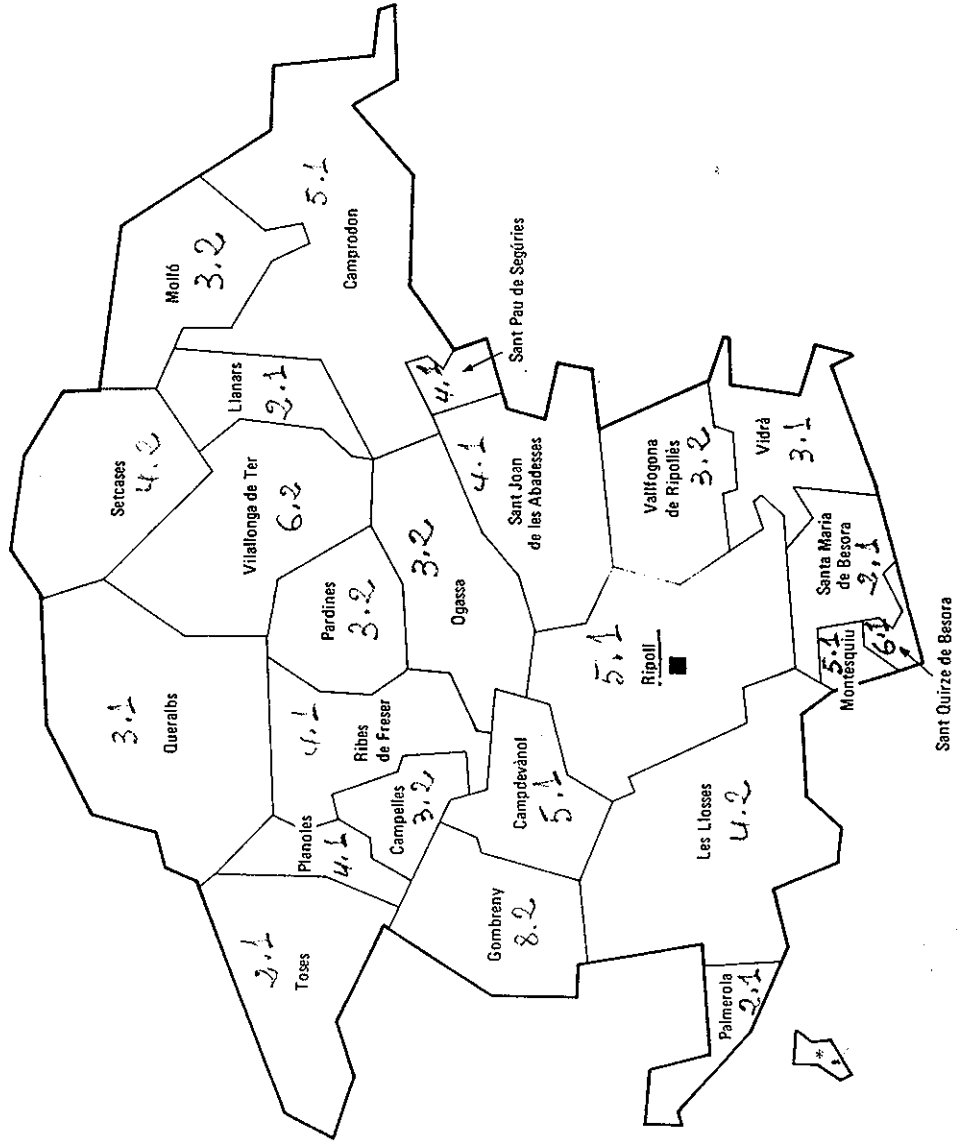

Rw.S.1

Esquematització cartogràfica: MMJ, Marina Vilageliu

2.2 → * Pertany al municipi de Muntanyola
 4.1 → ** Pertany al municipi de Seva

Ripollès

Riv. 4.2-

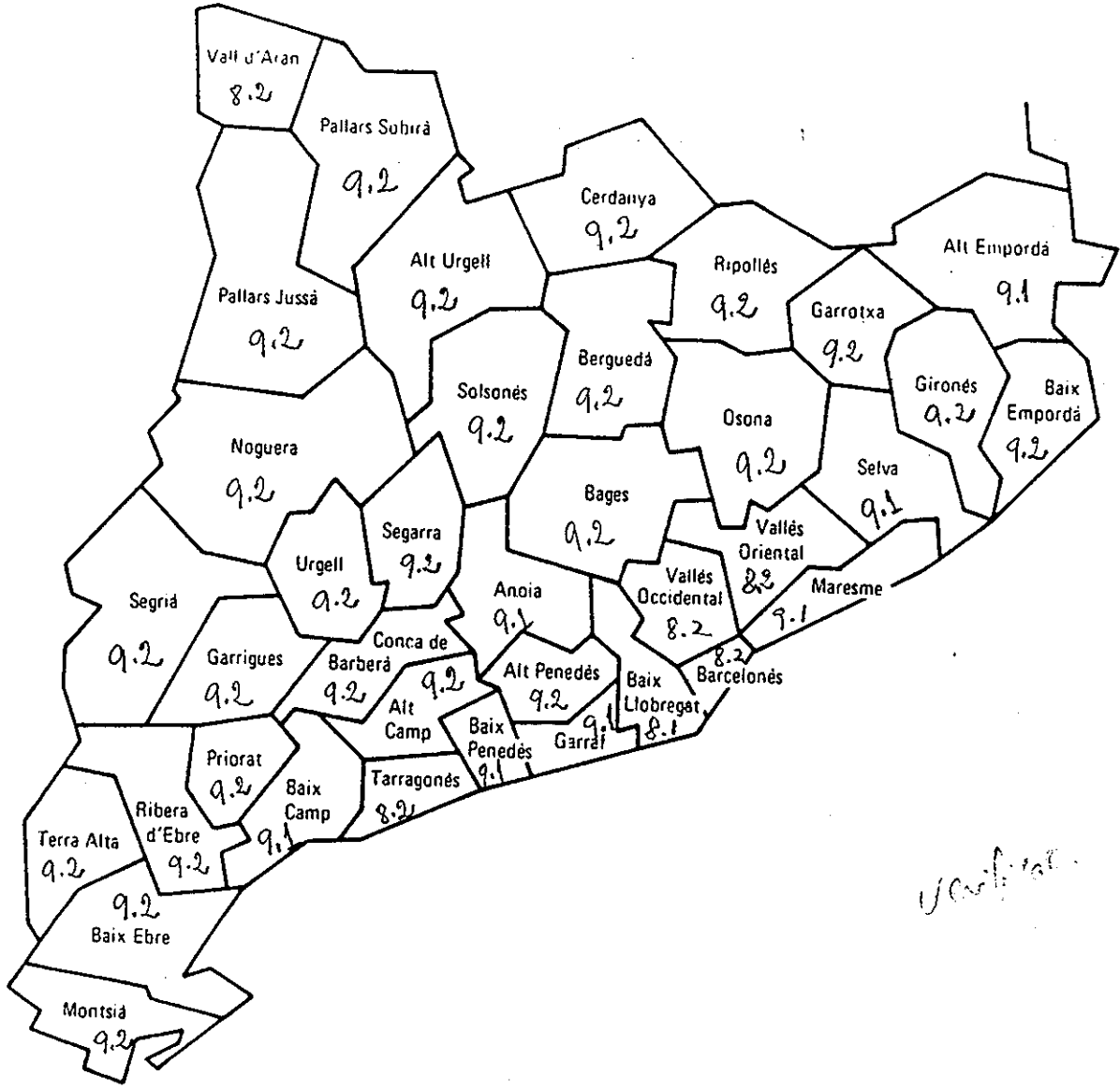
Esquemàtizació cartogràfica: MMJ, Marna Vilagellu

* Pertany al municipi de Palmerola

2.1

5
Codi

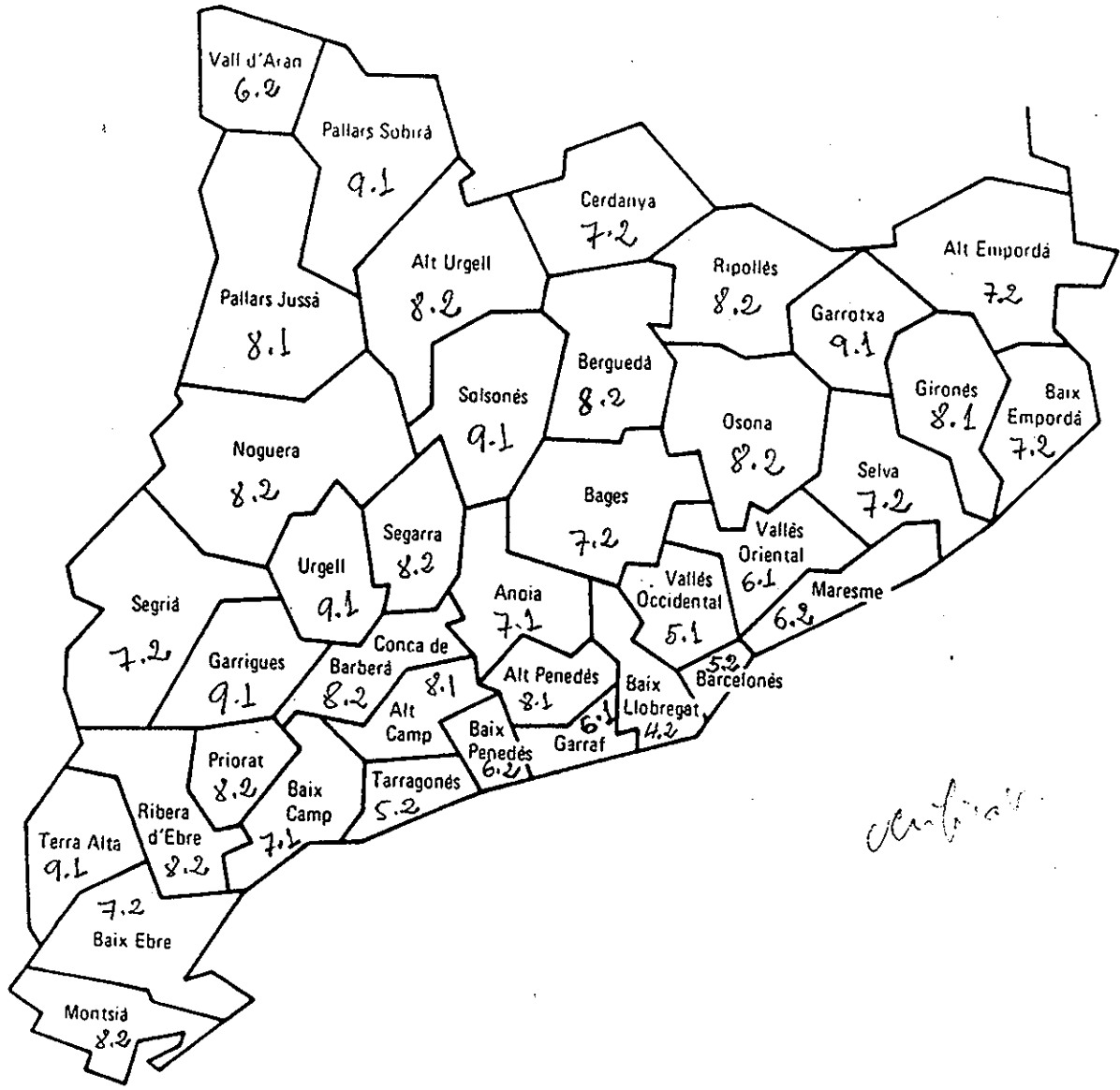
codi de comarques

Verificat

6
Còdis

regional per comarca

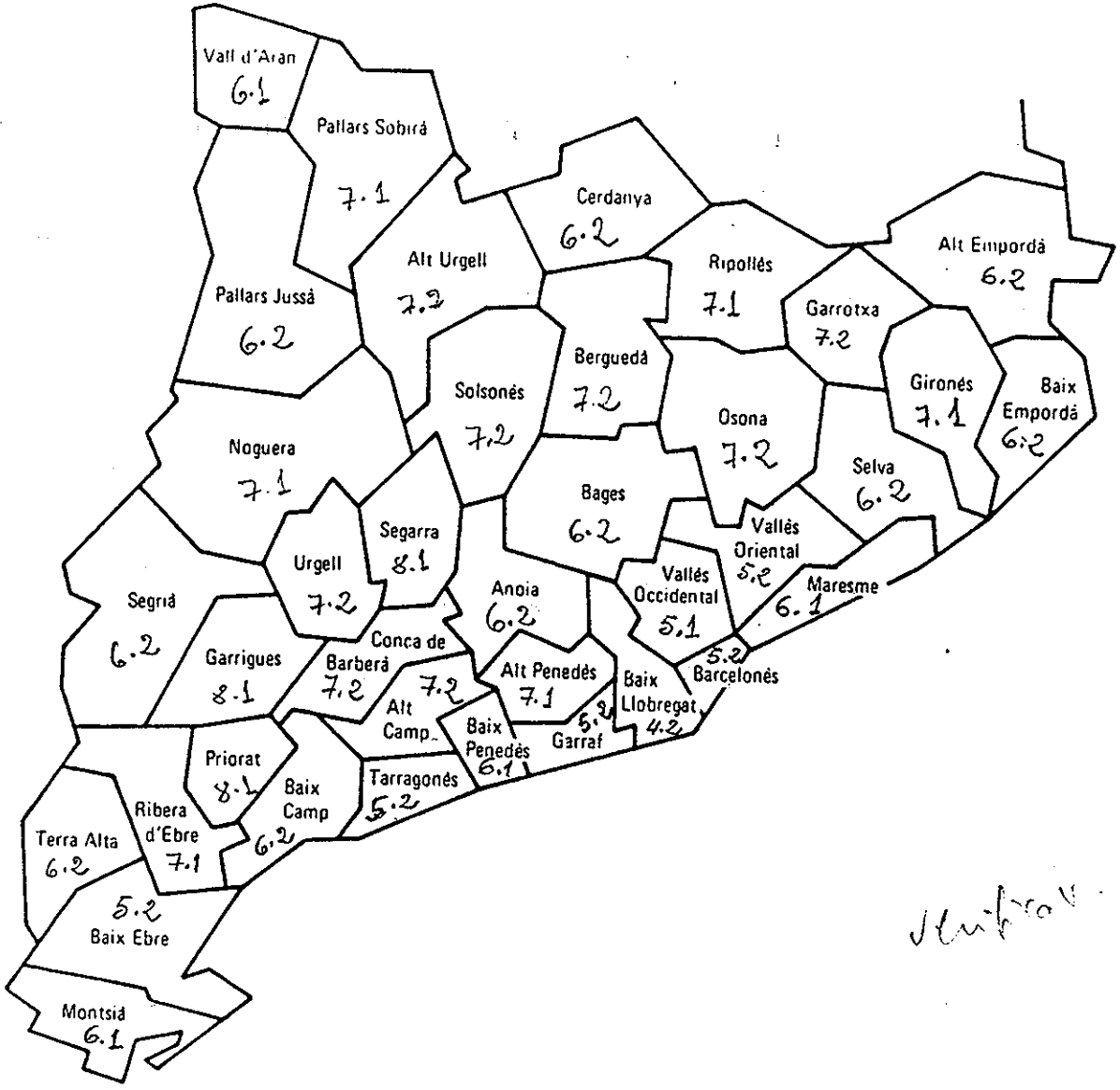

central

7

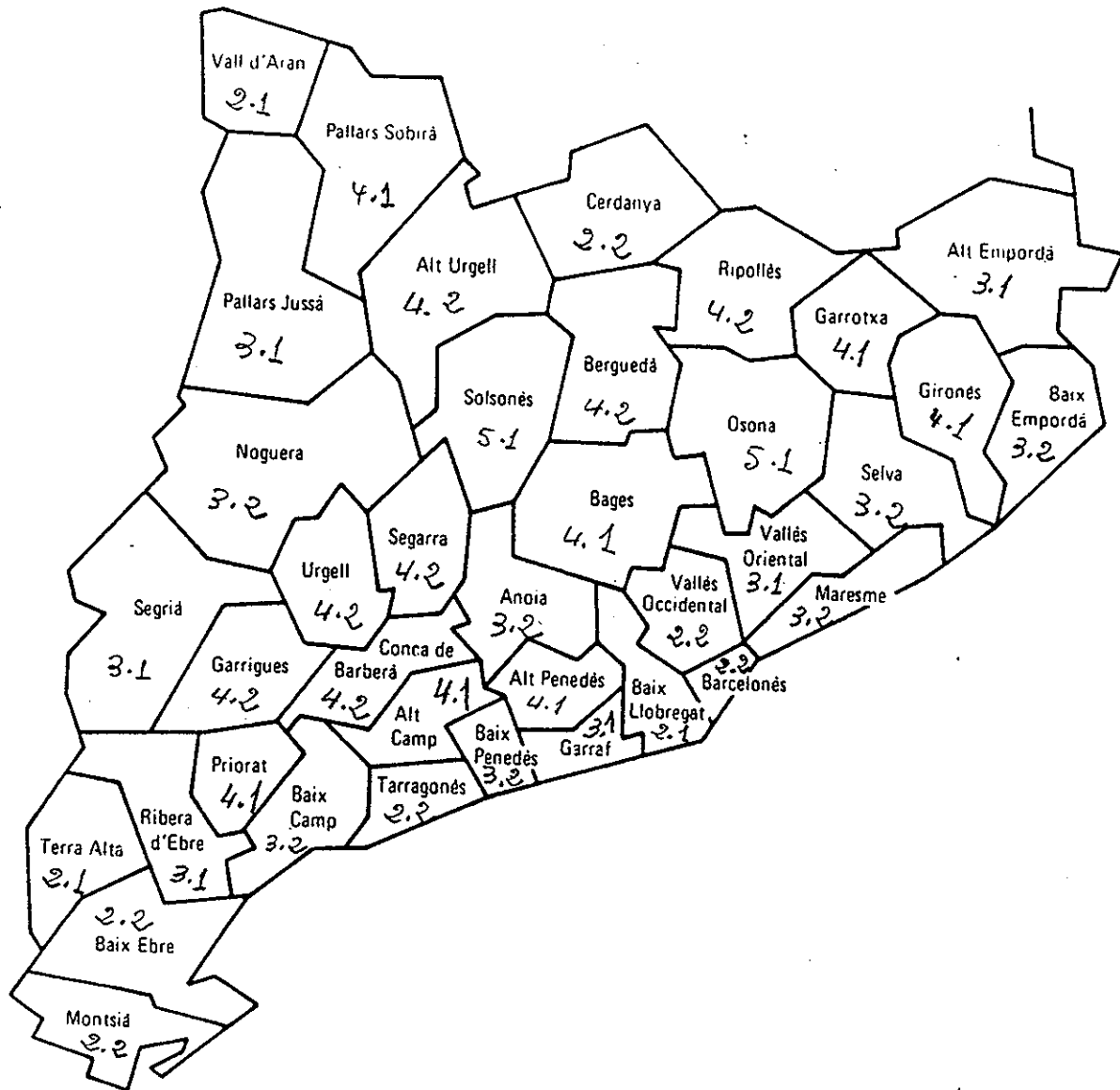
Codis

2010-11-10-11

Urbitat

8
Cataluña

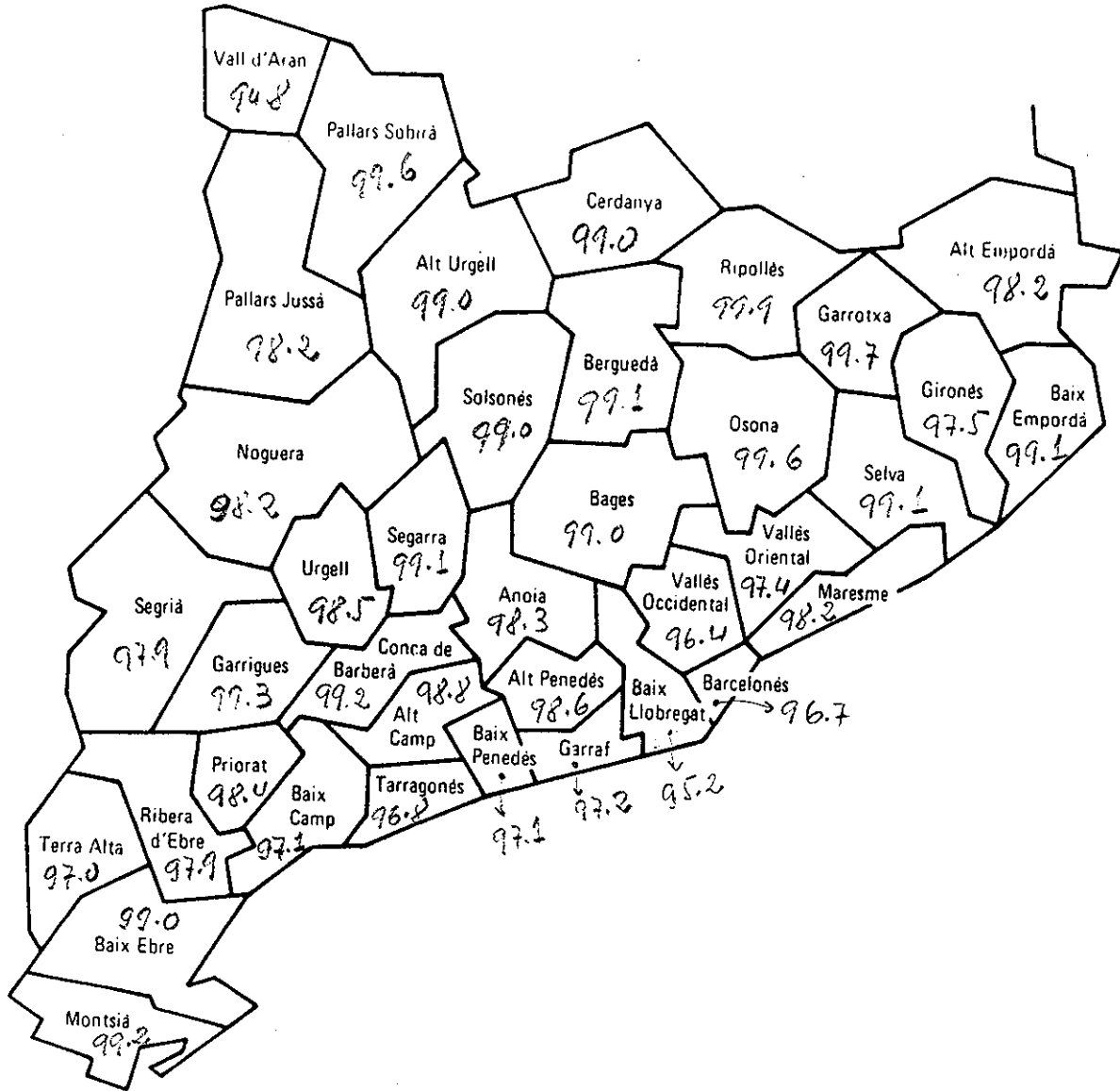

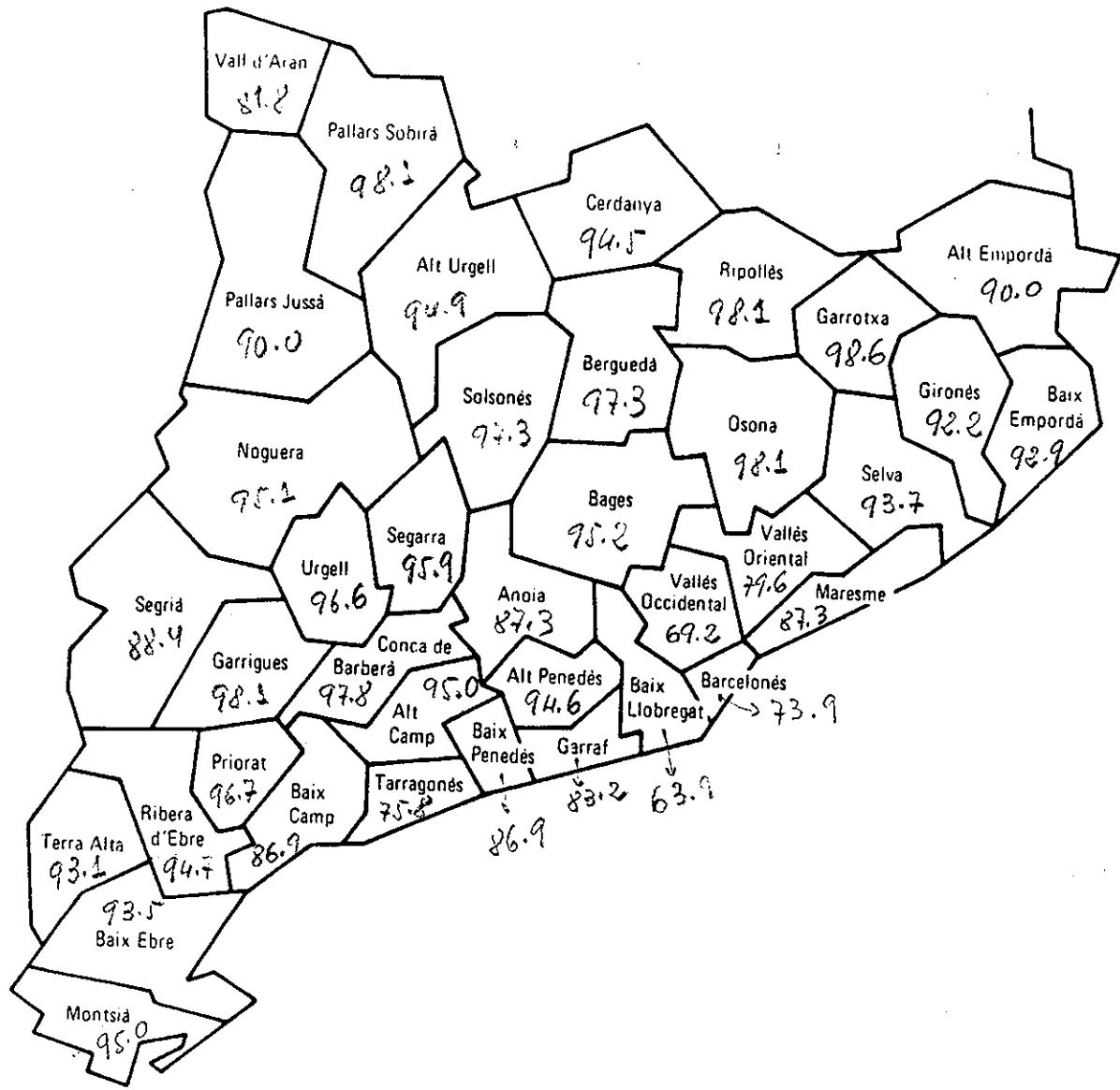
Verifran

10-14 anys

9

Estatut de
percentatge

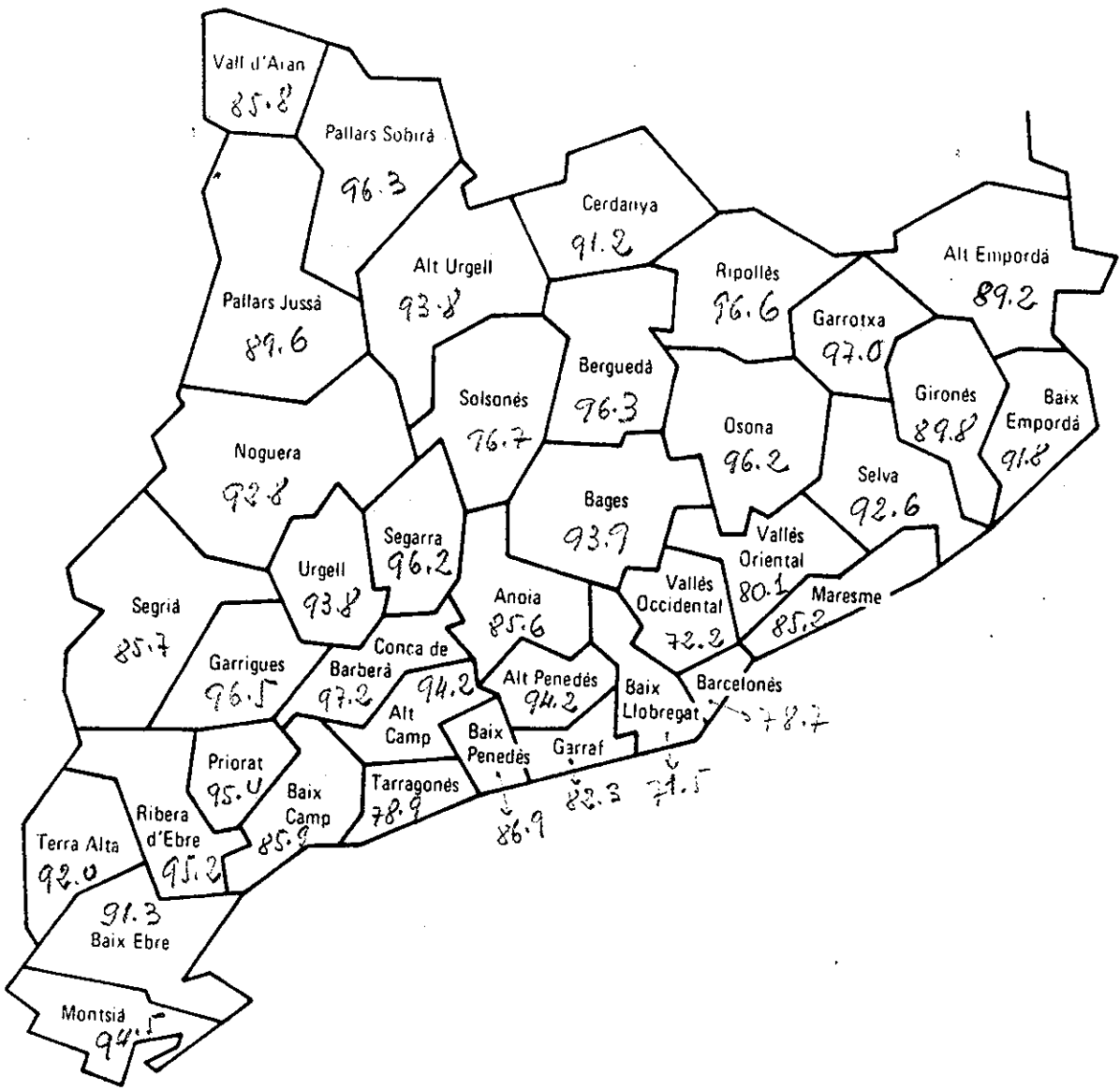

10-14 any

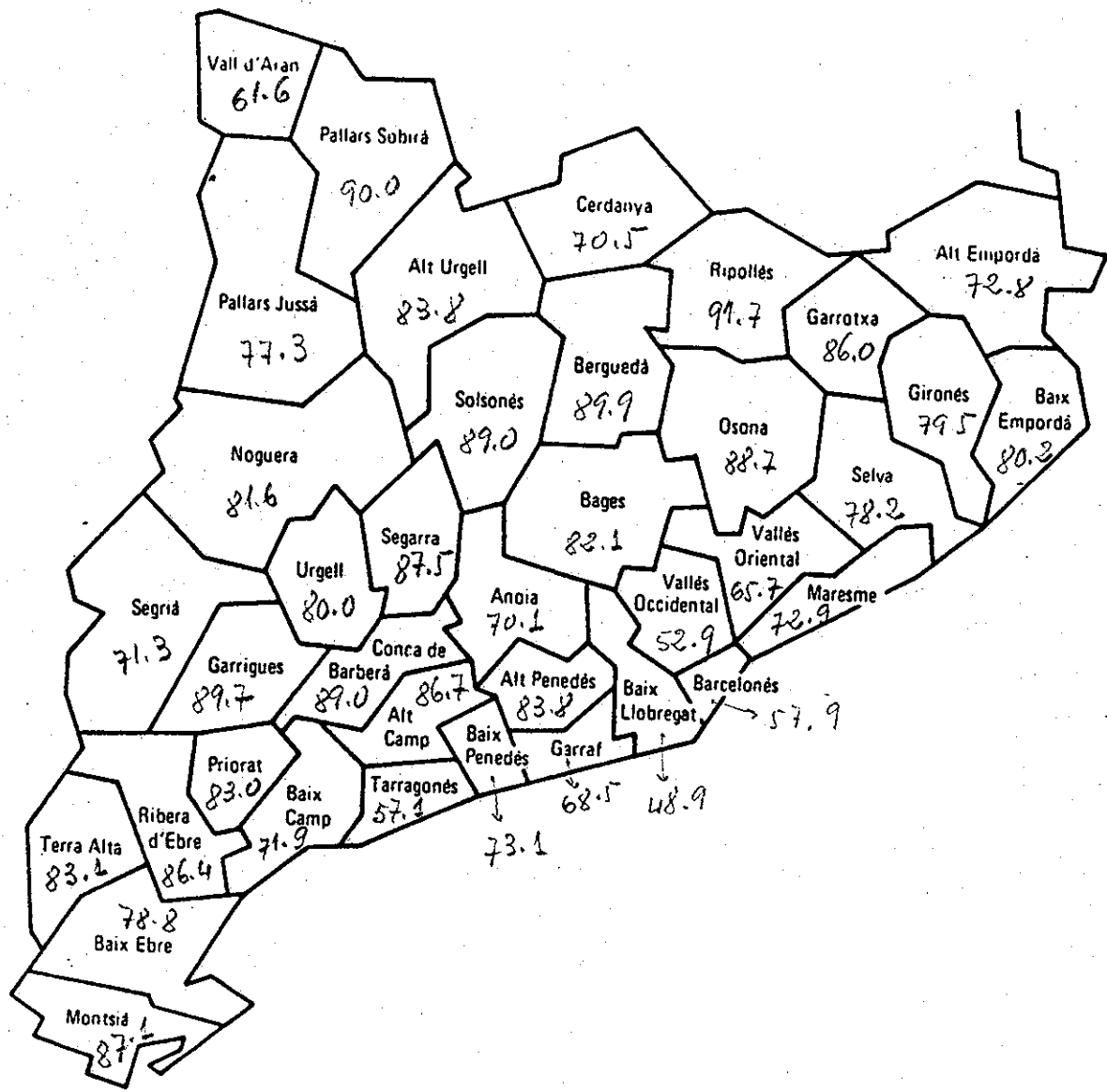
11

llegir
percentatge

(10-11 9.0)

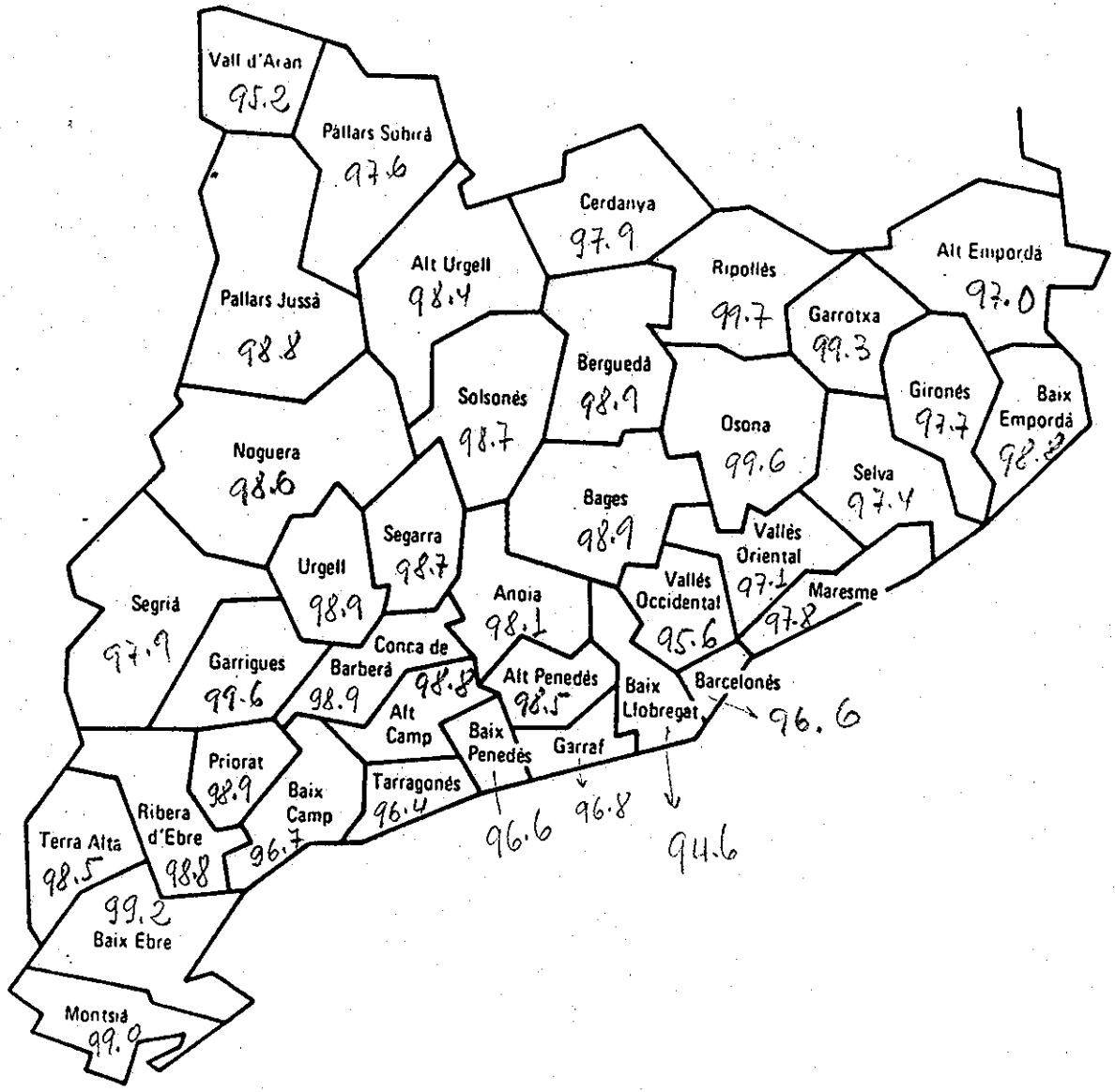
Estimada
percentatges

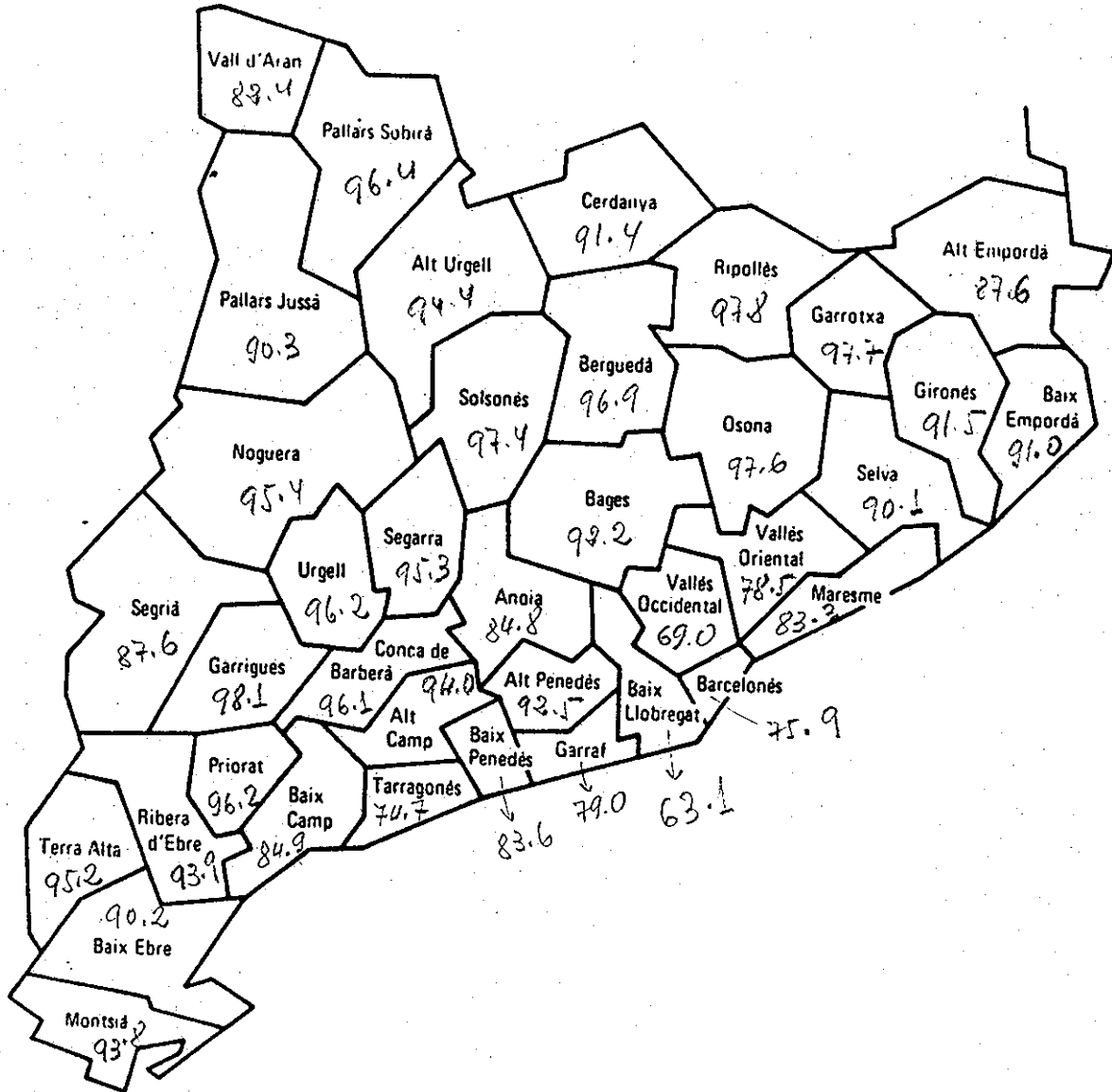

10.10.04

13

Entendre
percentatge

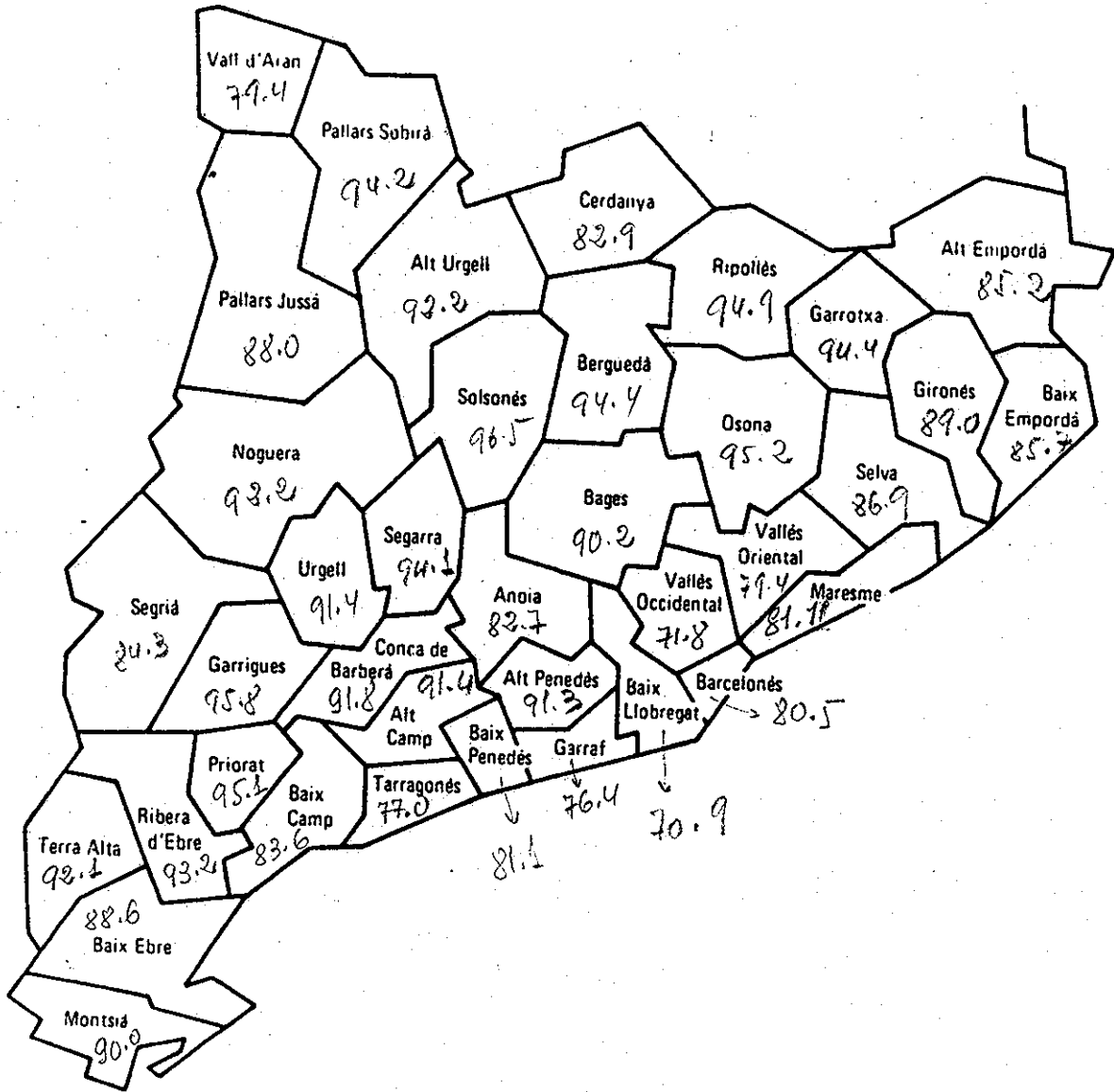

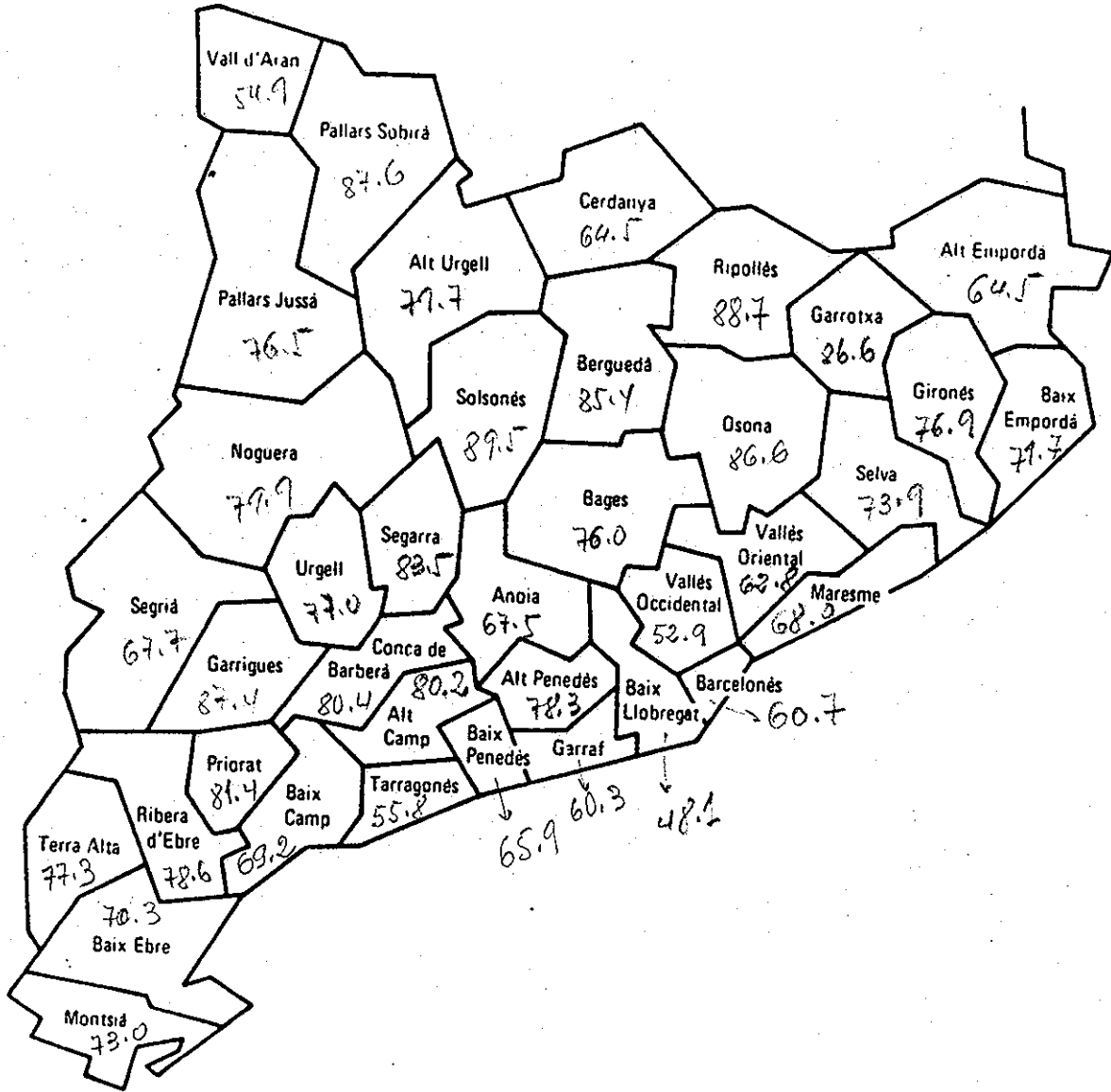

15-19 anys

5

Regir
percentatges

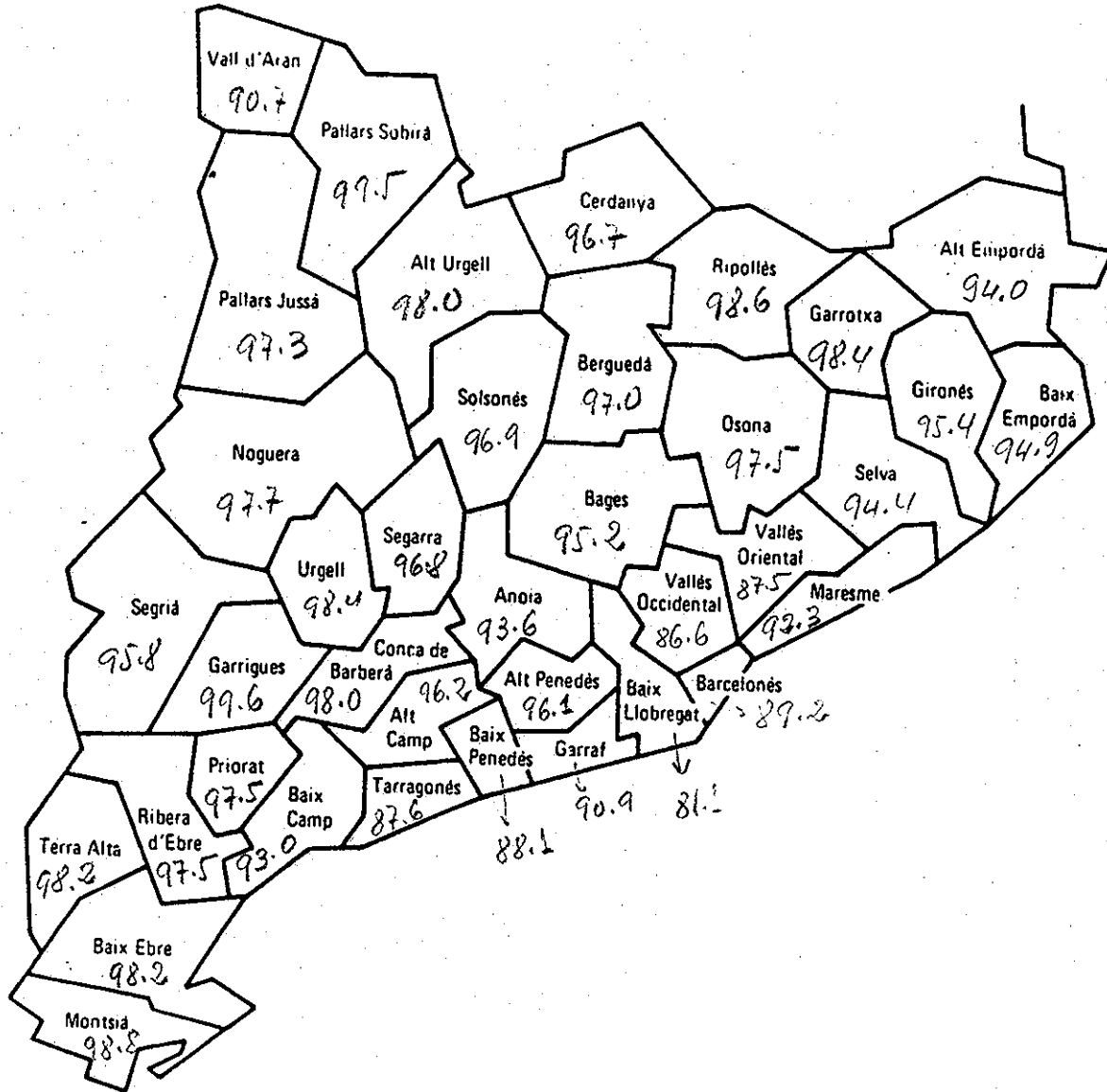

(45-49 0000)

Entend.c

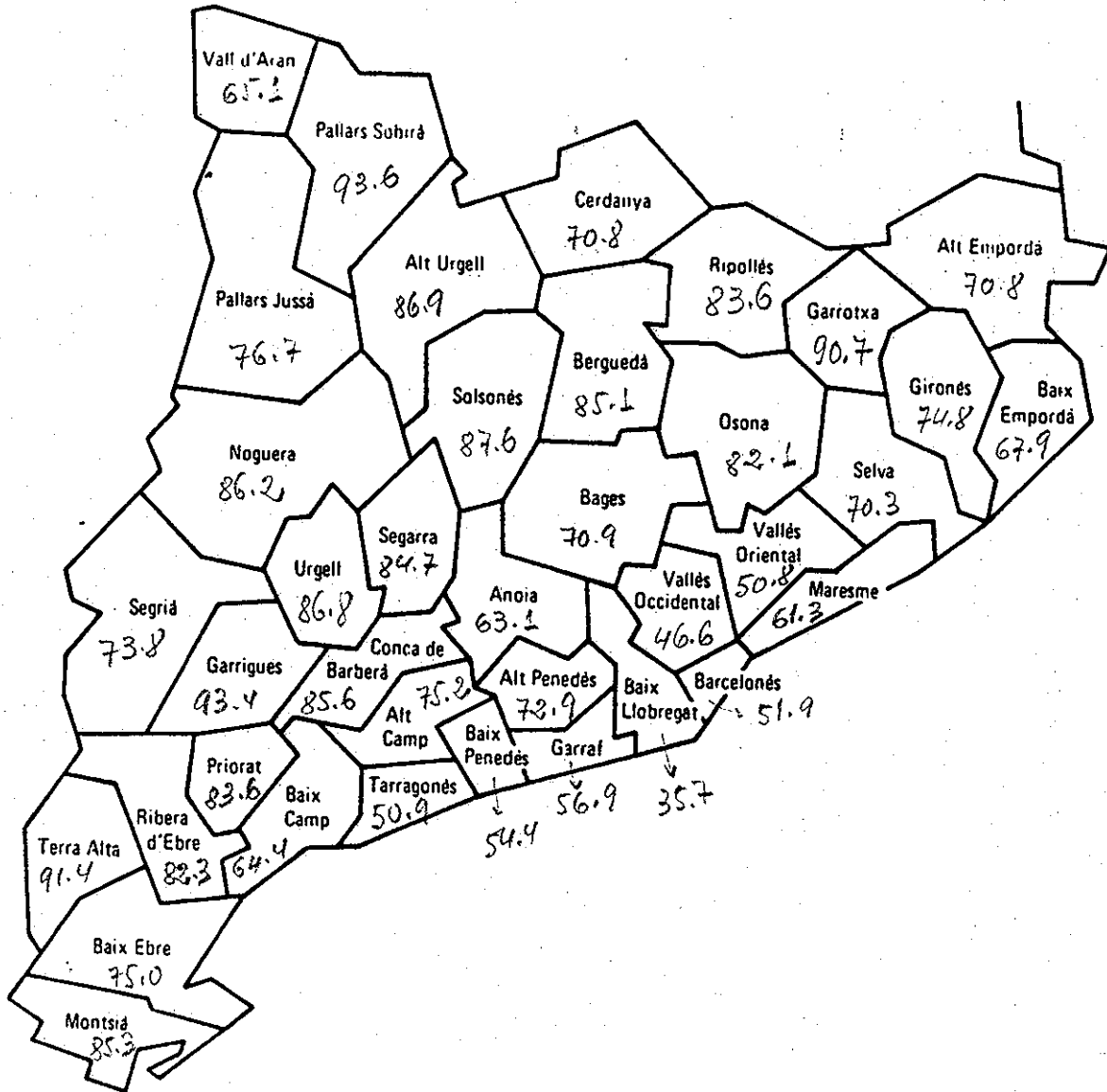
Cap. com
Penedès

45-49 any)

8

Pallar
percentage

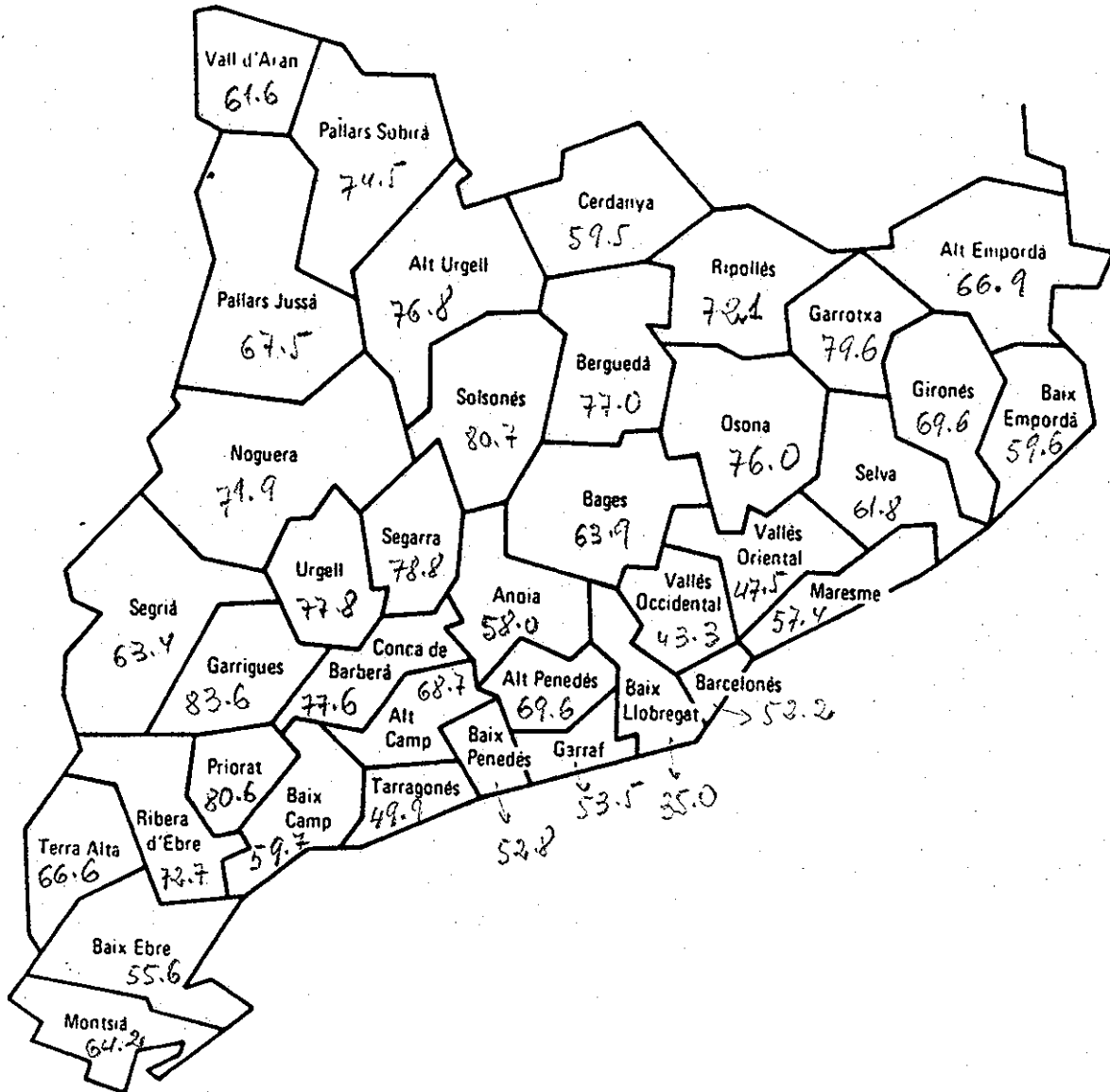

45-49 anys

19

Slogir

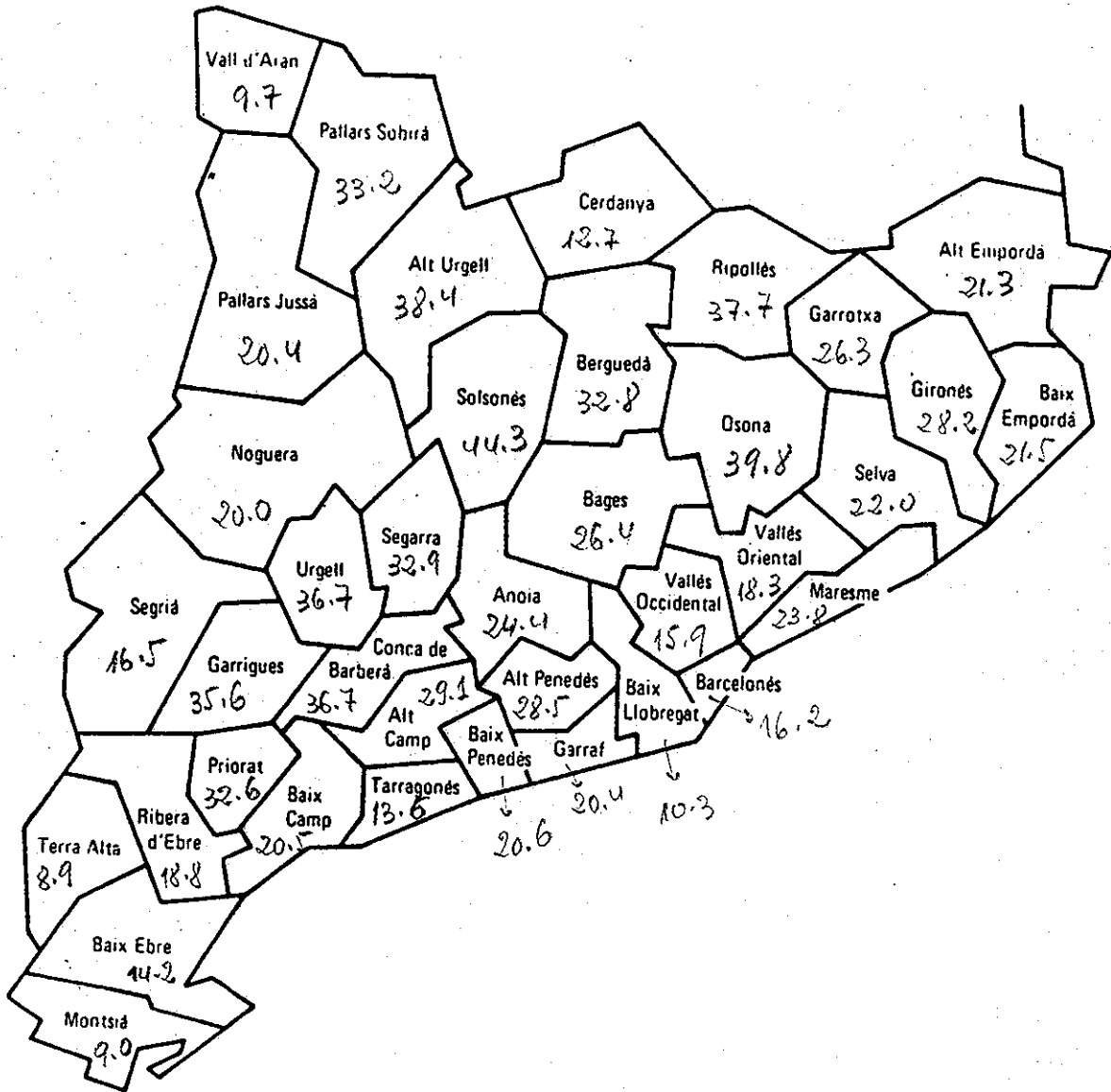
provincia de...

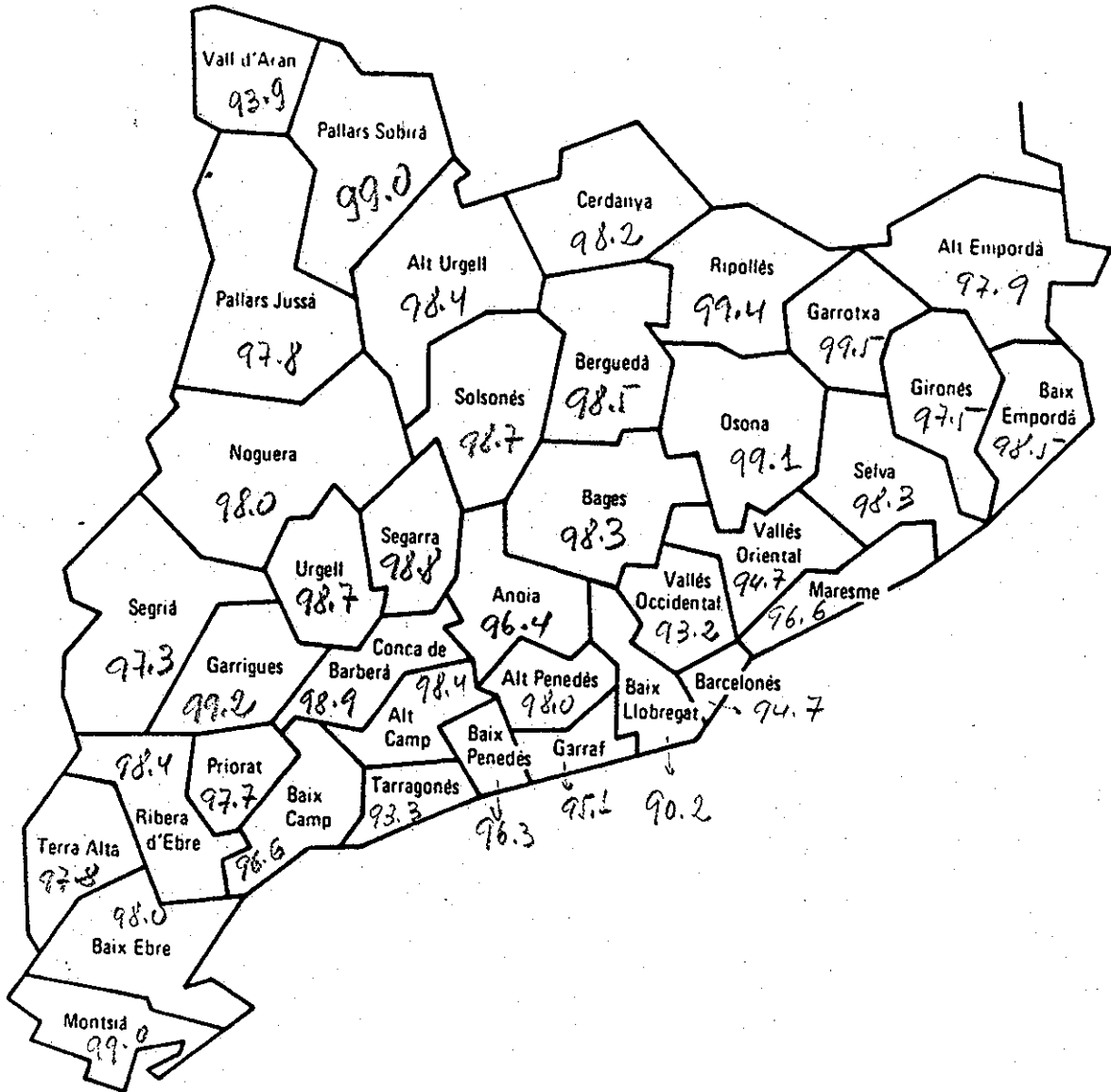

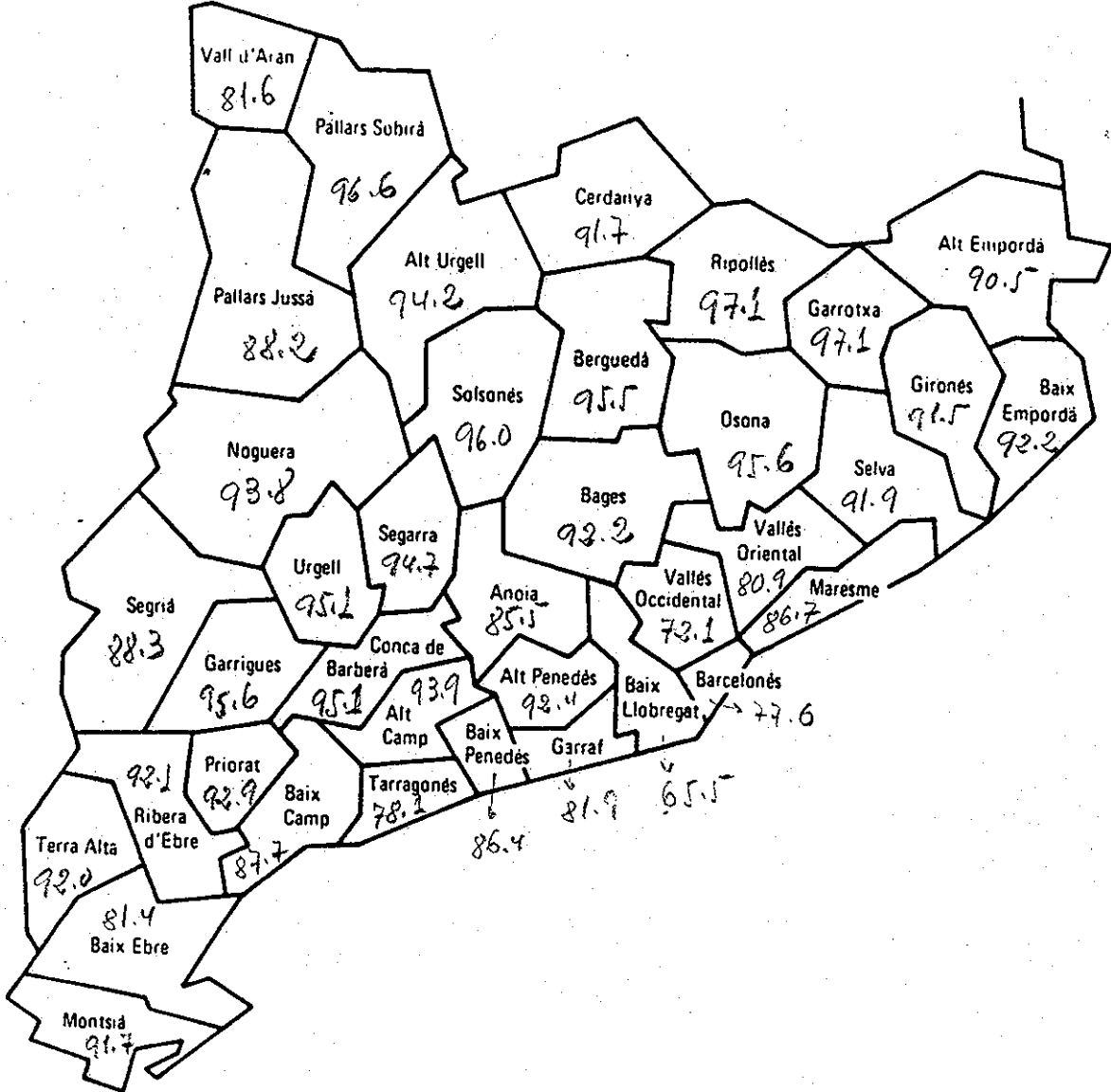
(45-47 any.)

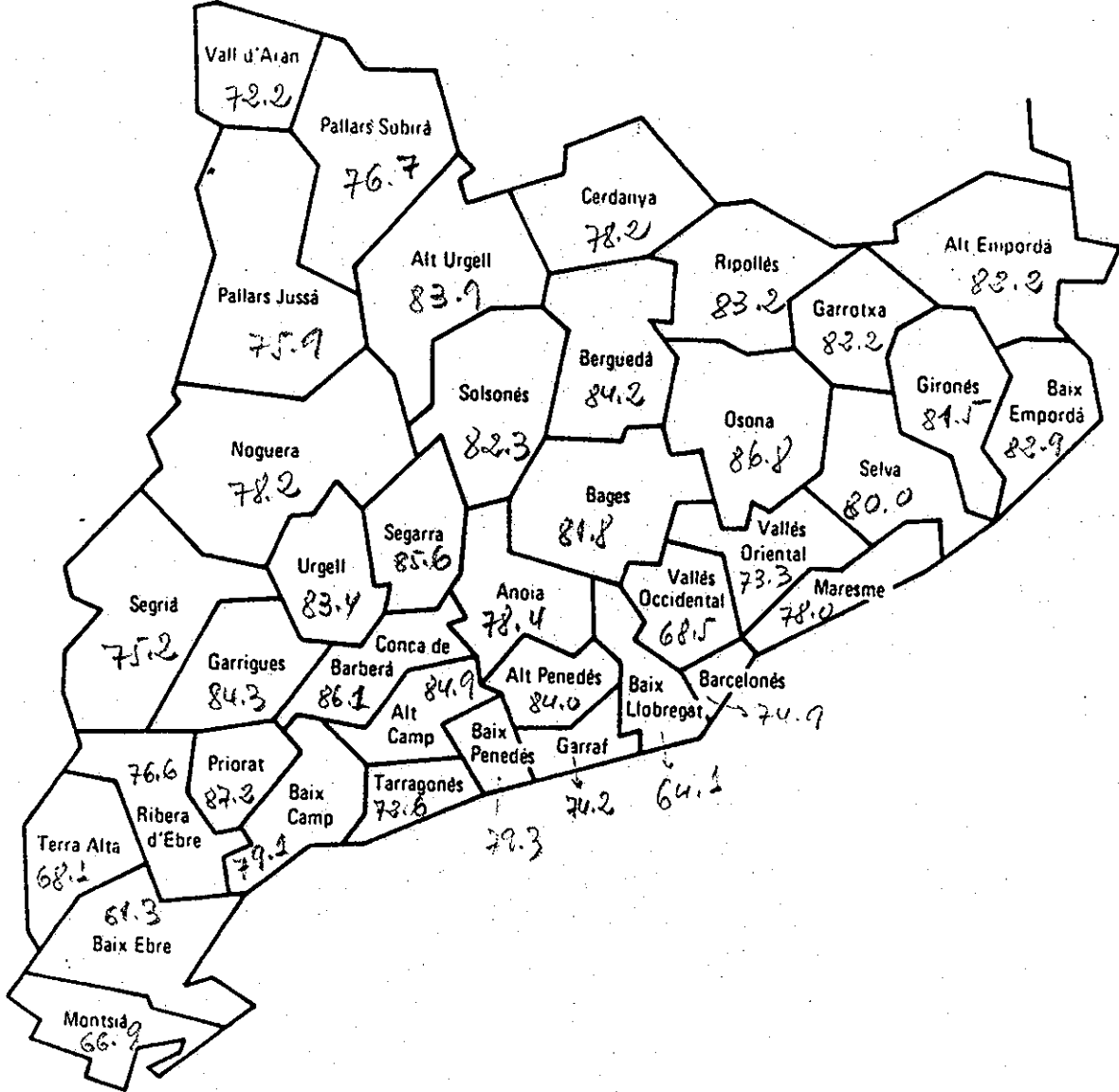
20

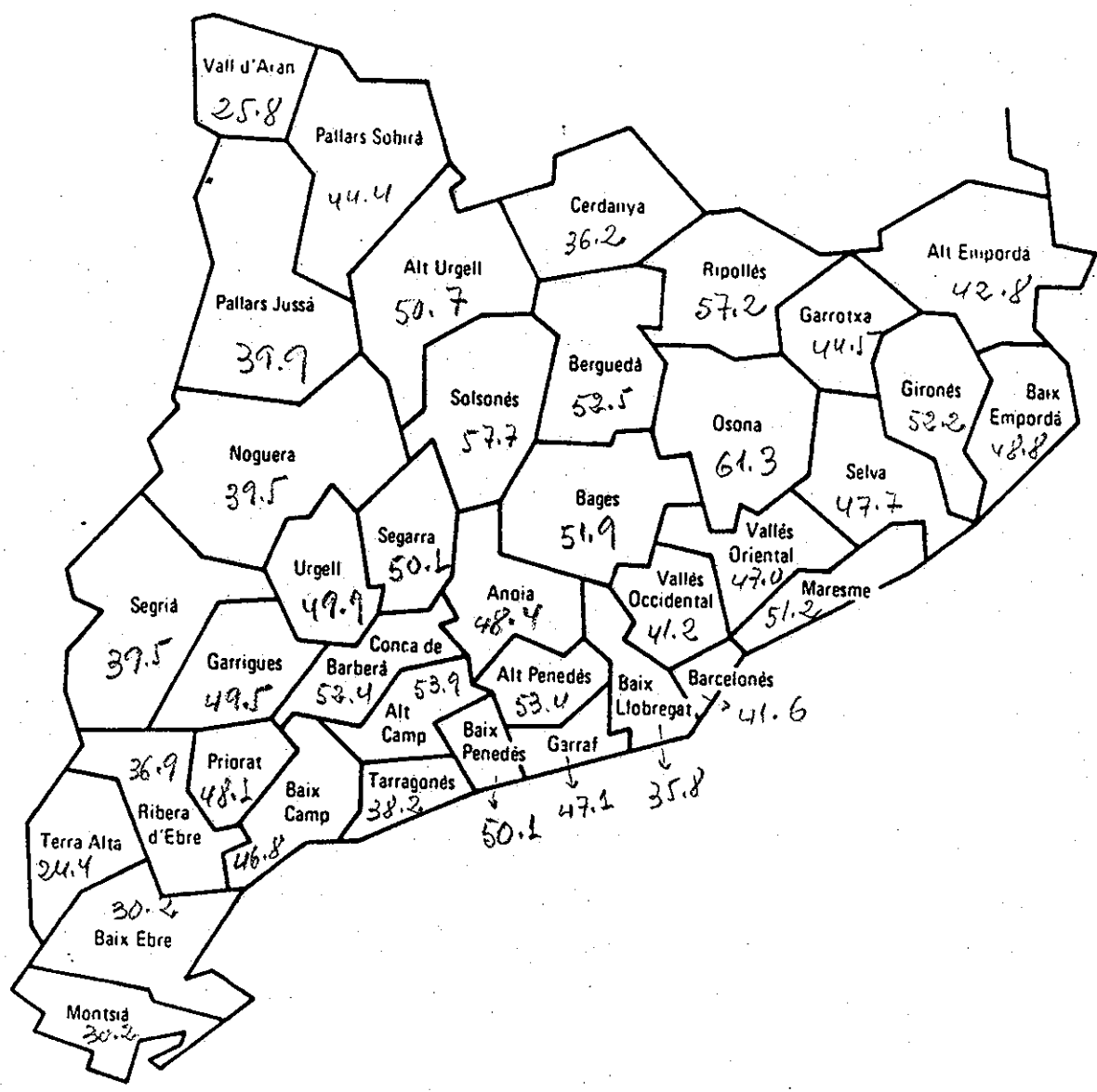
Escorric
percentatge

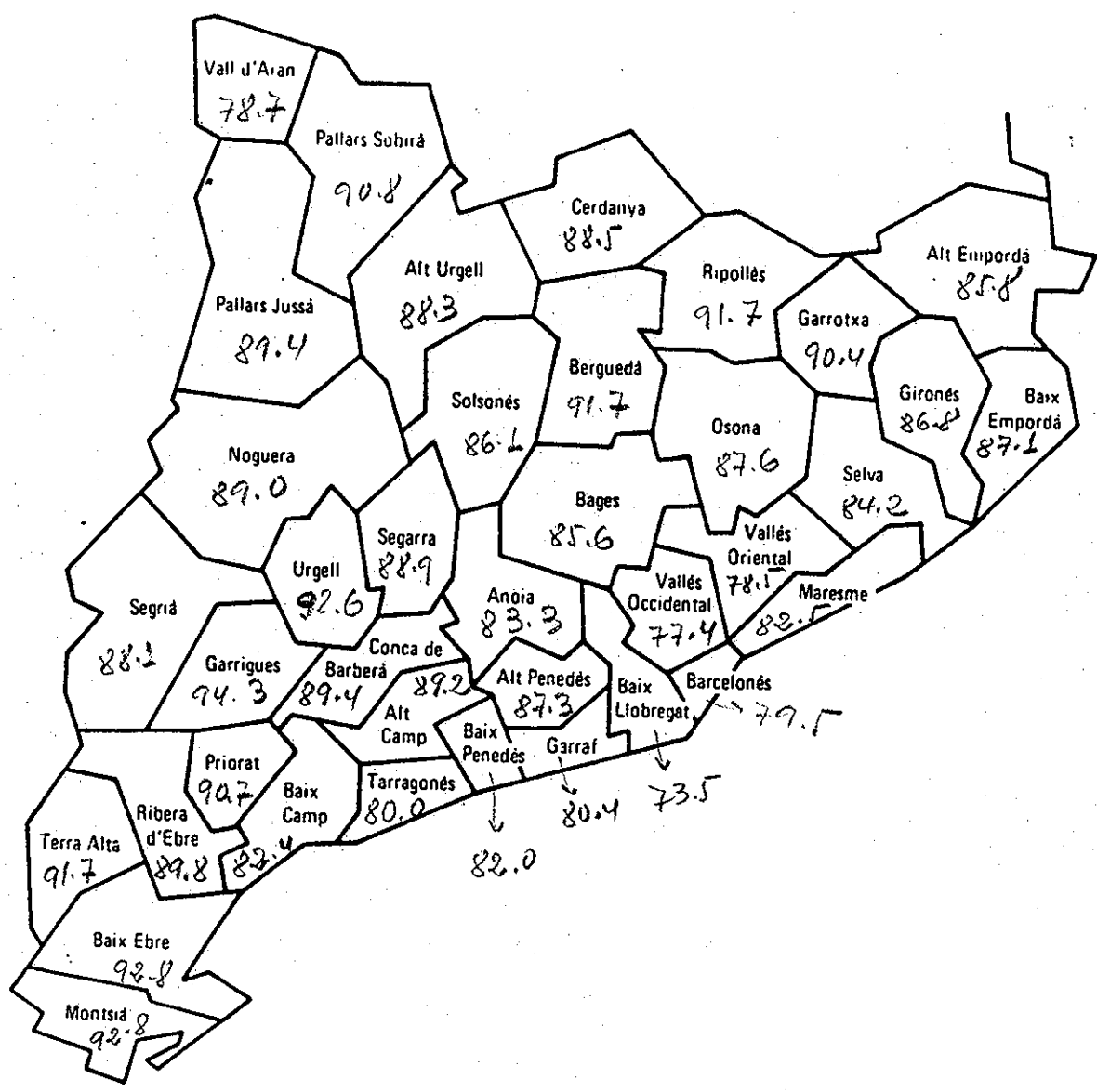

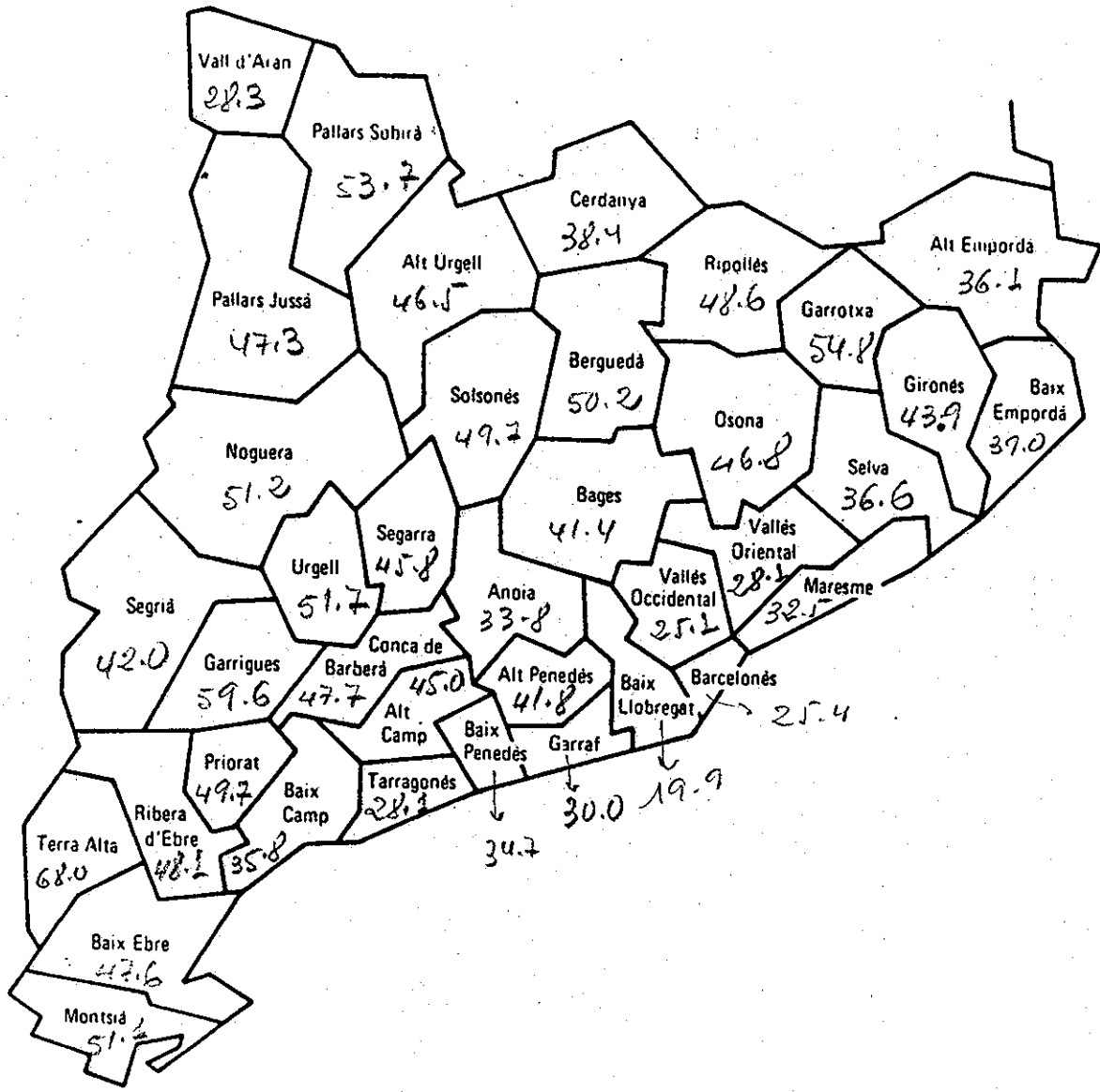

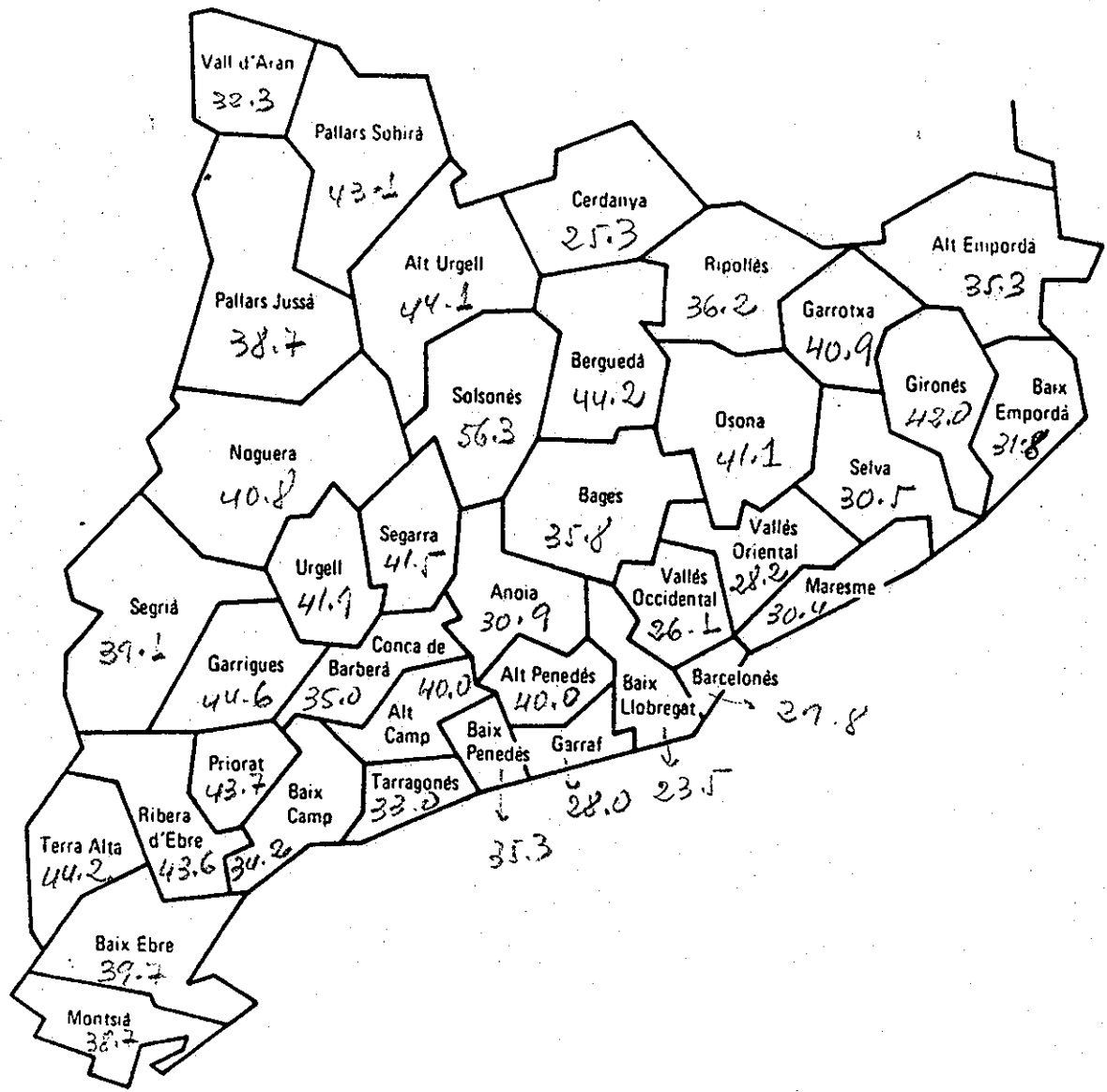

Notes: 10/11/2011

27

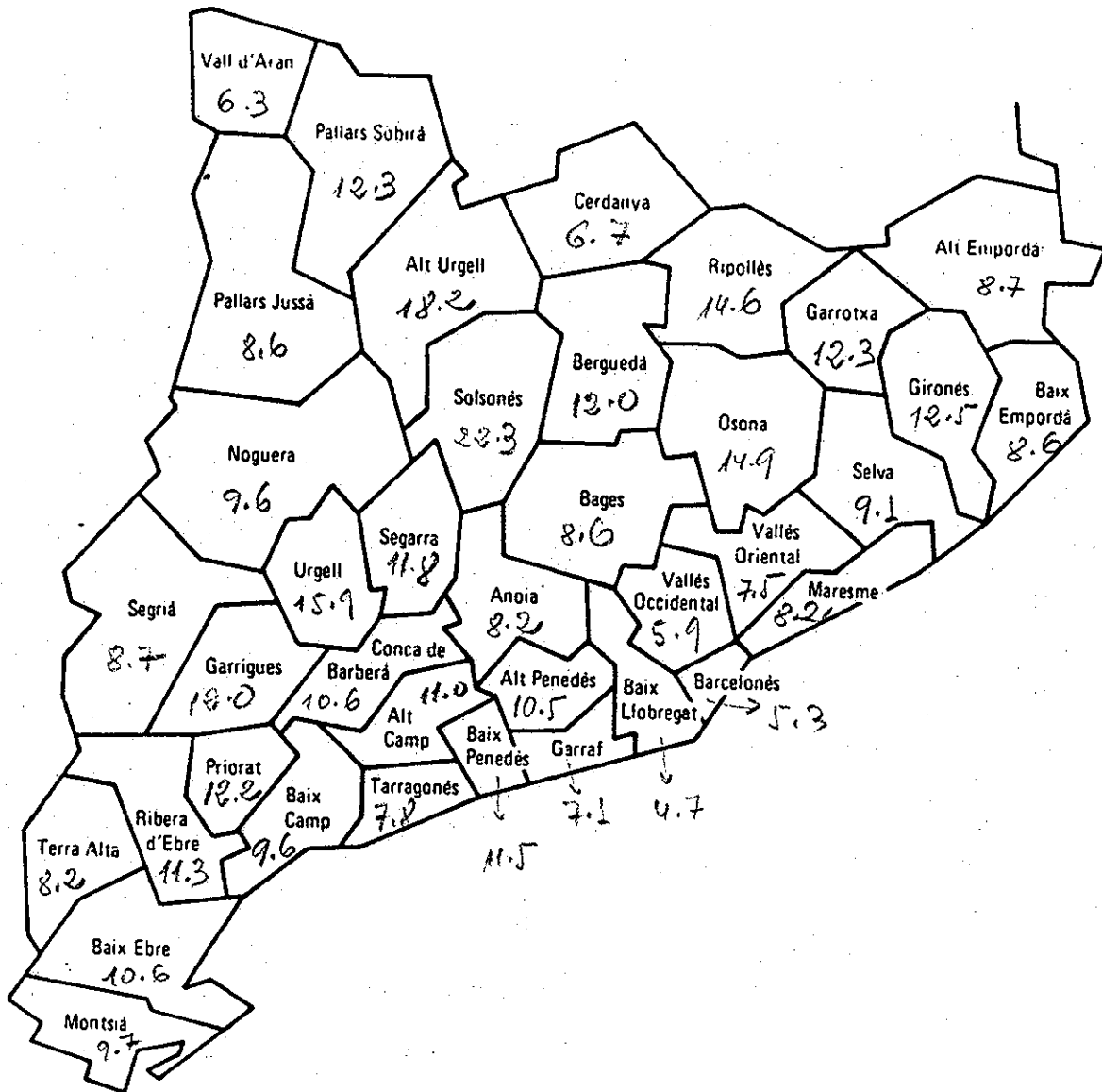
Lleuger
per barrages

Nasutà rasta Estat

(28)

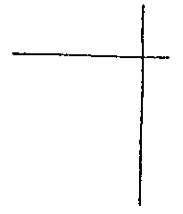
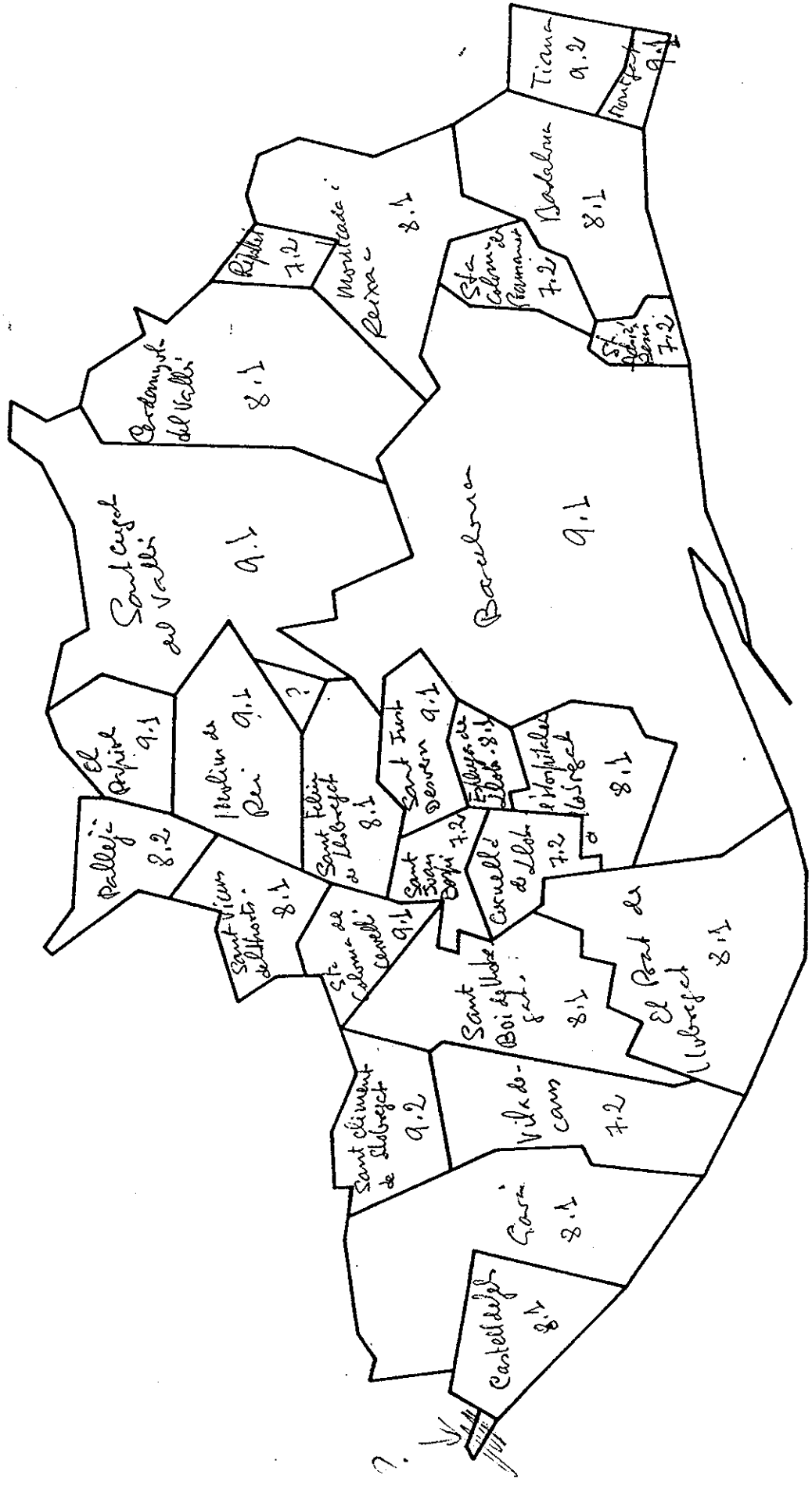
Escadure.
percentatge

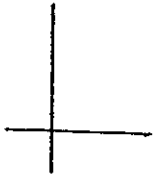
(29)

Cadaix

En l'any 1886

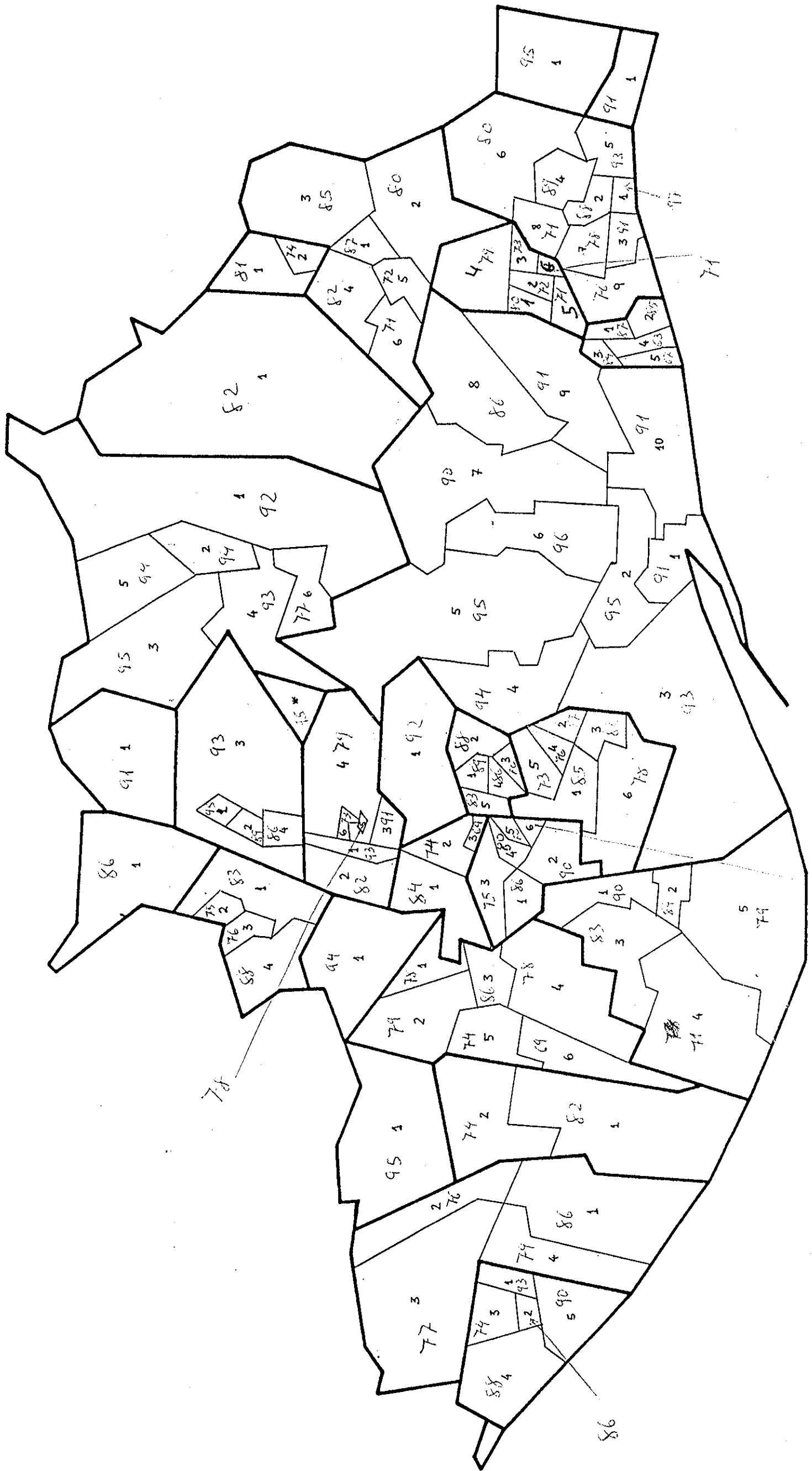

Cadaix

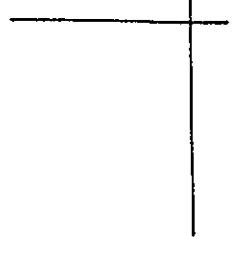
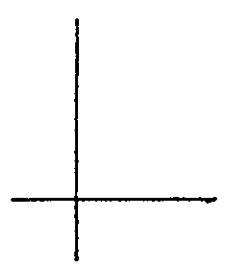
33

Cadastral
Compendium
Plan 17

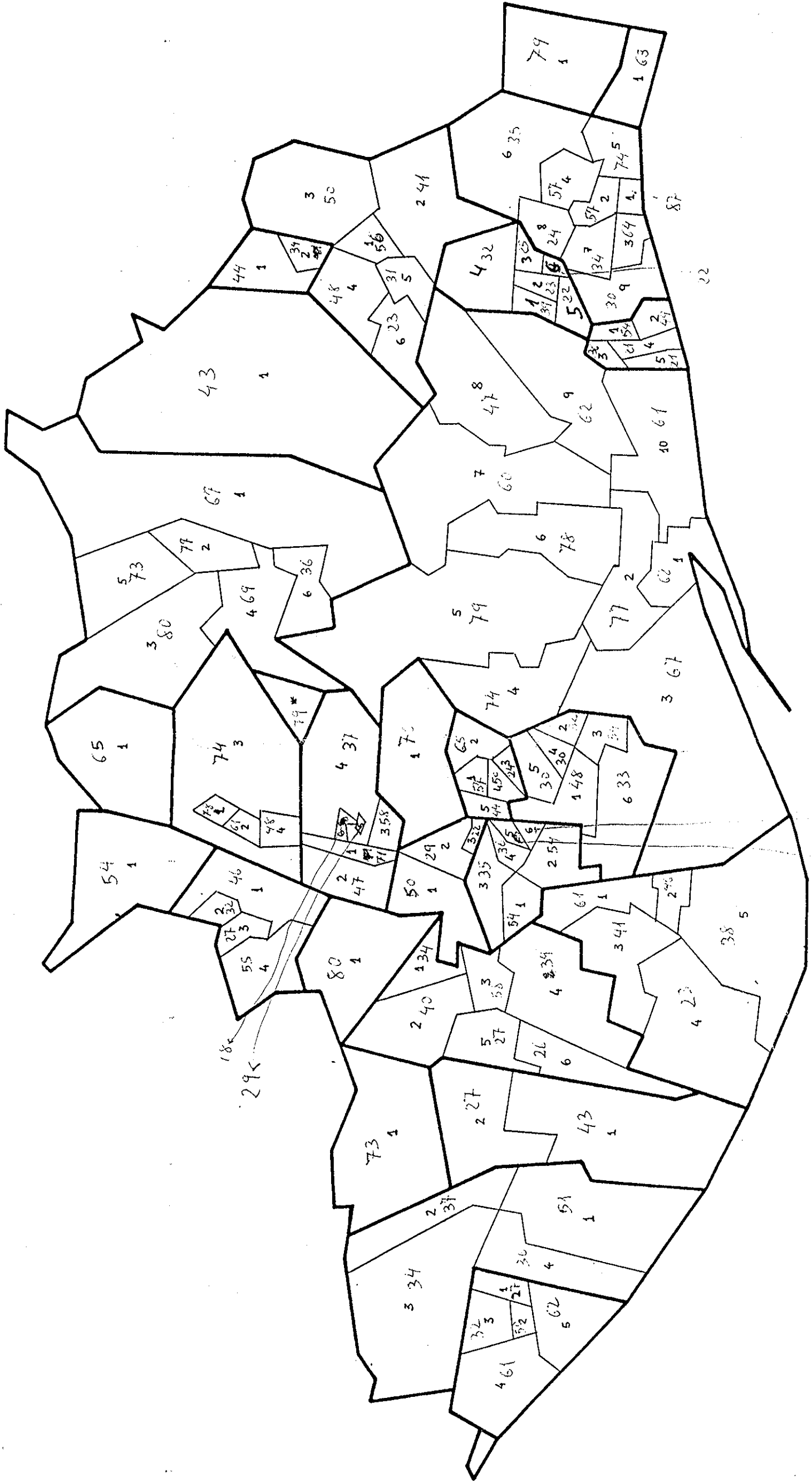
* Pertany al municipi de Barcelona

68

123-D
parròquia

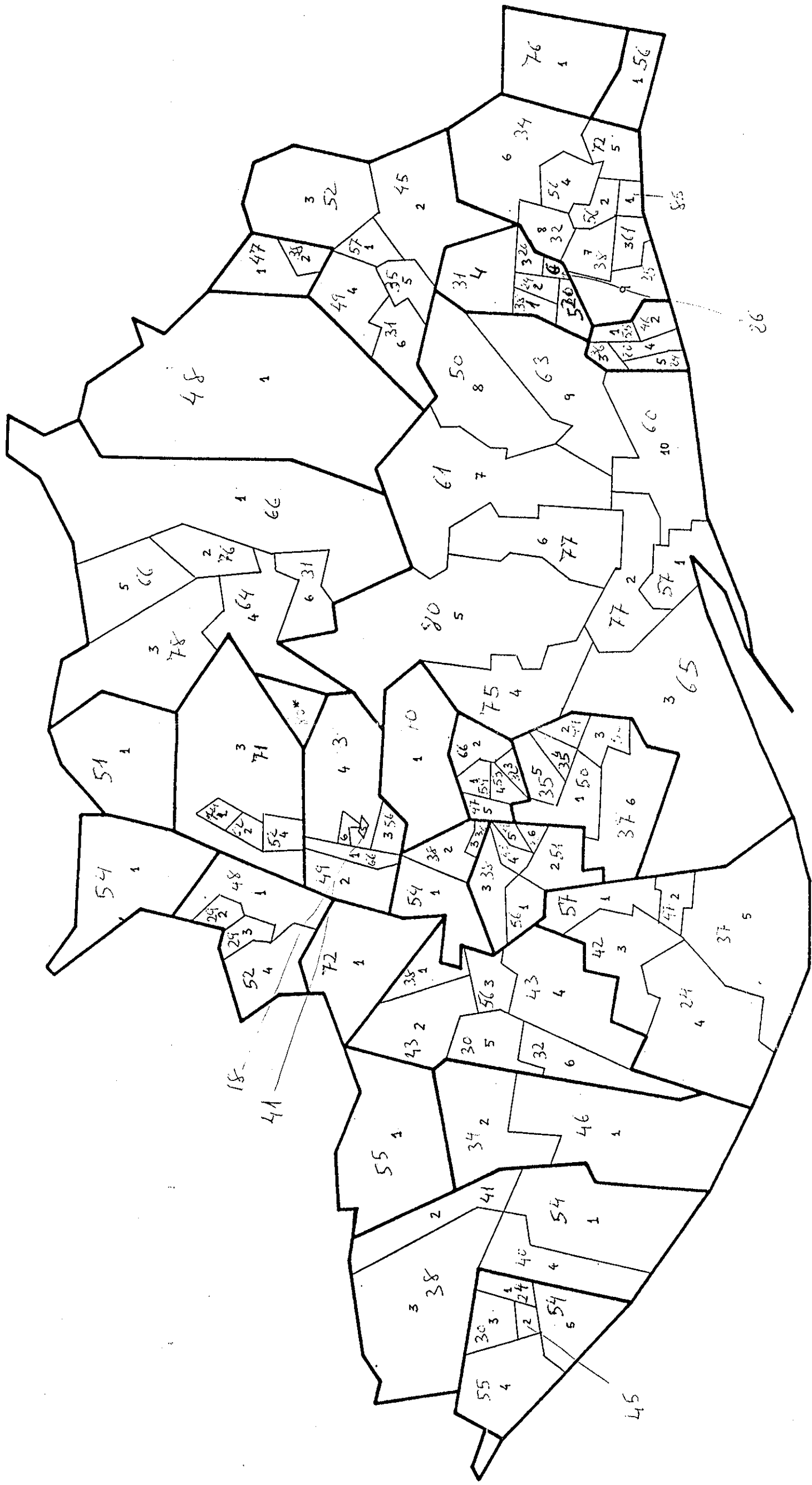

23 22

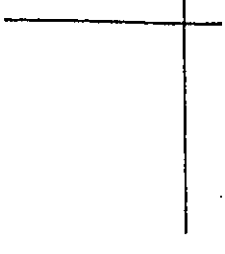
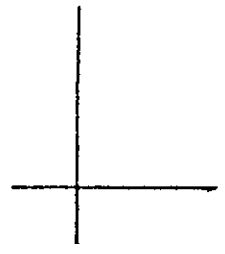
* Pertany al municipi de Barcelona

CRB-D.
Arbitrio
porcentaje

35

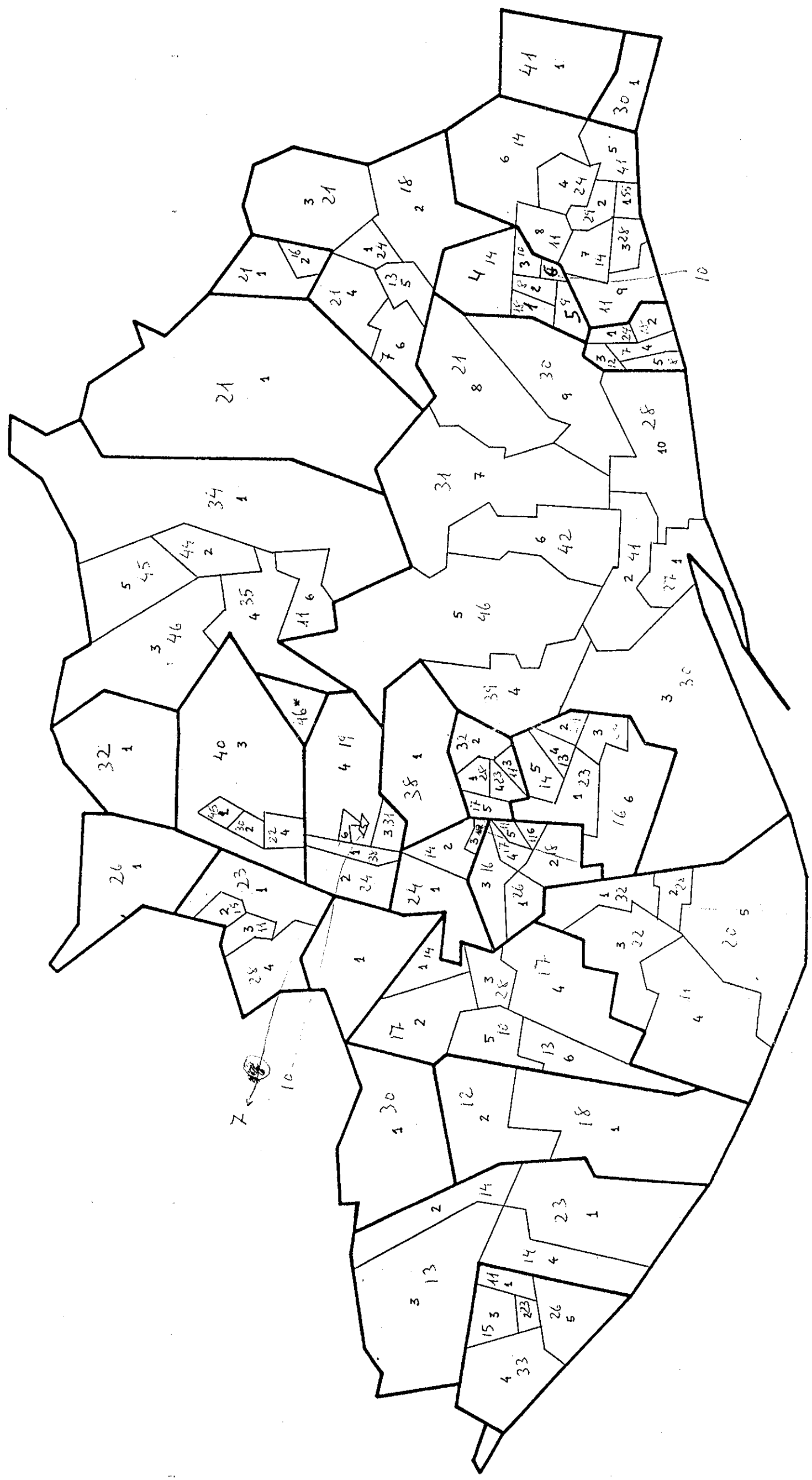

* Pertany al municipi de Barcelona

CMB-1
escritures
permutades

36

* Pertany al municipi de Barcelona

21

